

М.В. Корнієнко
А.Г. Пишна
А.О. Сухарева
В.П. Капуляк

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛІВ ЮВЕНАЛЬНОЇ ПРЕВЕНЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ЩОДО ЗАХИСТУ ПРАВ ДІТЕЙ

Хрестоматія

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
НАЦІОНАЛЬНА ПОЛІЦІЯ УКРАЇНИ

**НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ДІЯЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛІВ ЮВЕНАЛЬНОЇ ПРЕВЕНЦІЇ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ
ЩОДО ЗАХИСТУ ПРАВ ДІТЕЙ**

ХРЕСТОМАТІЯ

Видавничий дім
«Гельветика»
2022

УДК 340.13:351.74[477]:[343.211.3-053.2/.6][075.8]
Н83

Укладачі:

М. В. Корнієнко, А. Г. Пишна, А. О. Сухарєва, В. П. Капуляк

Рецензенти:

Д. П. Калаянов — професор кафедри адміністративної діяльності поліції Одеського державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор;

В. В. Богдан — начальник Управління ювенальної превенції Національної поліції України, підполковник поліції

*Схвалено та рекомендовано до друку Науково-методичною радою
Одеського державного університету внутрішніх справ
(протокол № 5 від 22 грудня 2022 р.)*

Нормативно-правове забезпечення діяльності підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України щодо захисту прав дітей : хрестоматія / укладачі: М. В. Корнієнко, А. Г. Пишна, А. О. Сухарєва, В. П. Капуляк. — Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. — 512 с.

ISBN 978-617-554-105-0

У хрестоматії представлено міжнародні стандарти та національне законодавство України щодо захисту прав дітей. Визначено завдання підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України щодо захисту прав дітей, зокрема здійснення профілактичної діяльності, спрямованої на запобігання вчиненню дітьми кримінальних і адміністративних правопорушень, виявлення причин і умов, які цьому сприяють, вжиття в межах своєї компетенції заходів для їх усунення, вжиття заходів для запобігання і припинення стосовно дитини будь-яких протиправних діянь тощо.

Хрестоматію рекомендовано для використання науково-педагогічними та науковими працівниками закладів вищої освіти та наукових установ, практичними працівниками органів і підрозділів Національної поліції України, здобувачами вищої освіти в освітньому процесі, а також іншими зацікавленими особами.

УДК 340.13:351.74[477]:[343.211.3-053.2/.6][075.8]

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	6
КОНВЕНЦІЯ про права дитини , 1989 р. (редакція зі змінами, схваленими резолюцією 50/155 Генеральної Асамблеї ООН від 21 грудня 1995 року)	7
КОНВЕНЦІЯ про обмеження нічної праці дітей та підлітків на непромислових роботах, 1946 р.	24
КОНВЕНЦІЯ про стягнення аліментів за кордоном, 1956 р.	29
КОНВЕНЦІЯ про юрисдикцію, право, що застосовується, визнання, виконання та співробітництво щодо батьківської відповідальності та заходів захисту дітей, 1996 р.	35
КОНВЕНЦІЯ про заборону та негайні заходи щодо ліквідації найгірших форм дитячої праці, 1999 р.	50
КОНВЕНЦІЯ про контакт з дітьми, 2003 р.	54
КОНВЕНЦІЯ про цивільно-правові аспекти міжнародного викрадення дітей, 1980 р.	65
ЄВРОПЕЙСЬКА КОНВЕНЦІЯ про правовий статус дітей, народжених поза шлюбом, 1975 р.	75
ЄВРОПЕЙСЬКА КОНВЕНЦІЯ про визнання та виконання рішень стосовно опіки над дітьми та про поновлення опіки над дітьми, 1980 р.	79
КОНВЕНЦІЯ про захист дітей та співробітництво в галузі міждержавного усиновлення, 1993 р.	89
ЄВРОПЕЙСЬКА КОНВЕНЦІЯ про здійснення прав дітей, 1996 р.	100
КОНВЕНЦІЯ Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства, 2007 р.	109
ФАКУЛЬТАТИВНИЙ ПРОТОКОЛ до Конвенції про права дитини щодо участі дітей у збройних конфліктах	129
СІМЕЙНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, № 21–22, ст. 135)	134

КОДЕКС УКРАЇНИ про адміністративні правопорушення (Відомості Верховної Ради Української РСР (ВВР) 1984, додаток до № 51, ст. 1122).	162
ЗАКОН УКРАЇНИ «Про запобігання та протидію домашньому насилъству» від 7 грудня 2018 р. № 2229-VIII.	165
ЗАКОН УКРАЇНИ «Про охорону дитинства» від 26 квітня 2001 р. № 2402-III.	178
ЗАКОН УКРАЇНИ «Про освіту» від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII.	203
ЗАКОН УКРАЇНИ «Про Національну поліцію» від 2 липня 2015 року № 580-VIII.	233
ЗАКОН УКРАЇНИ «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей» від 24 січня 1995 року № 20/95-ВР.	254
ЗАКОН УКРАЇНИ «Про медіацію» від 16 листопада 2021 року № 1875-IX	267
ЗАКОН УКРАЇНИ «Про пробацію» від 5 лютого 2015 року № 160-VIII.	273
НАКАЗ МВС України від 19.12.2017 № 1044 «Про затвердження Інструкції з організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України».	280
НАКАЗ МВС України від 06.11.2015 № 1376 «Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції».	294
НАКАЗ МВС України від 12.10.2020 № 724 «Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про застосування поліцейського підкування».	325
НАКАЗ МВС України від 01.08.2018 № 654 «Про затвердження Порядку винесення уповноваженими підрозділами органів Національної поліції України термінового заборонного припису стосовно кривдника».	330
НАКАЗ МВС України від 25.02.2019 № 124 «Про затвердження Порядку взяття на профілактичний облік, проведення профілактичної роботи та зняття з профілактичного обліку кривдника уповноваженим підрозділом органу Національної поліції України».	341

НАКАЗ Міністерства юстиції України Генеральної прокуратури України від 21.01.2019 року № 172/5/10 «Про реалізацію пілотного проекту “Програма відновлення для неповнолітніх, які є підозрюваними у вчиненні кримінального правопорушення”»	347
ПОСТАНОВА Кабінету Міністрів від 28 жовтня 2015 р. № 877 «Про затвердження Положення про Національну поліцію».	356
ПОСТАНОВА Кабінету Міністрів від 1 червня 2020 р. № 585 «Про забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах».	366
ПОСТАНОВА Кабінету Міністрів від 1 червня 2020 р. № 587 «Про організацію надання соціальних послуг».	395
ПОСТАНОВА Кабінету Міністрів від 13 вересня 2017 р. № 684 «Про затвердження Порядку ведення обліку дітей дошкільного, шкільного віку та учнів».	415
ПОСТАНОВА Кабінету Міністрів від 2 червня 2021 р. № 579 «Про затвердження Державної цільової соціальної програми “Молодь України” на 2021–2025 роки та внесення змін до деяких актів Кабінету Міністрів України».	420
ПОСТАНОВА Кабінету Міністрів від 18 січня 2017 р. № 24 «Про затвердження Порядку розроблення та реалізації пробаційних програм».	474
ПОСТАНОВА Кабінету Міністрів від 22 серпня 2018 р. № 658 «Про затвердження Порядку взаємодії суб’єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі».	476
ГЛОСАРІЙ (ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК).	504

ПЕРЕДМОВА

Важливою складовою правоохоронної діяльності є попередження правопорушень, які скоюються дітьми та стосовно них. Охорона дитинства в Україні є стратегічним загальнонаціональним пріоритетом, що має важливе значення для забезпечення національної безпеки України, ефективності внутрішньої політики держави. Основною метою охорони дитинства є забезпечення реалізації прав дитини на життя, охорону здоров'я, освіту, соціальний захист, всебічний розвиток та виховання в сімейному оточенні.

Завданням законодавства про охорону дитинства є розширення соціально-правових гарантій дітей, забезпечення фізичного, інтелектуального, культурного розвитку молодого покоління, створення соціально-економічних і правових інститутів з метою захисту прав та законних інтересів дитини в Україні.

Нормативно-правове забезпечення діяльності підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України щодо захисту прав дітей: хрестоматія містить положення норм міжнародного та національного законодавства у цій сфері. Нормативно-правові акти були підібрані відповідно до цілей, що стосуються питань нормативно-правового забезпечення діяльності підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України щодо захисту прав дітей. Збірник нормативно-правових актів спрямований для застосування в навчальному процесі Одеського державного університету внутрішніх справ, практичній діяльності працівників підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України або для самоосвіти.

Хрестоматію рекомендовано використовувати під час вивчення таких навчальних дисциплін як «Адміністративно-юрисдикційна діяльність поліції», «Поліцейська діяльність», «Організація діяльності підрозділів ювенальної превенції» тощо.

КОНВЕНЦІЯ

про права дитини

(20 листопада 1989 року)

(редакція зі змінами,
схваленими резолюцією 50/155 Генеральної Асамблеї ООН
від 21 грудня 1995 року)

{Конвенцію ратифіковано Постановою ВР № 789-XII від 27.02.91}

{Додатково див. Факультативні протоколи
від 01.01.2000
від 20.11.2014}

{Додатково див. Статус Конвенції}

Офіційний переклад

Преамбула

Держави-учасниці цієї Конвенції,

вважаючи, що згідно з принципами, проголошеними в Статуті Організації Об'єднаних Націй, визнання властивої гідності, рівних і невід'ємних прав усіх членів суспільства є основою забезпечення свободи, справедливості і миру на землі;

беручи до уваги, що народи Об'єднаних Націй підтвердили в Статуті свою віру в основні права людини, в гідність і цінність людської особи та сповнені рішучості сприяти соціальному прогресові і поліпшенню умов життя при більшій свободі;

визнаючи, що Організація Об'єднаних Націй у Загальній декларації прав людини та в Міжнародних пактах про права людини проголосила і погодилась з тим, що кожна людина має володіти всіма зазначеними у них правами і свободами без якої б то не було різниці за такими ознаками, як раса, колір шкіри, стать, релігія, політичні або інші переконання, національне або соціальне походження, майновий стан, народження або інші обставини;

нагадуючи, що Організація Об'єднаних Націй в Загальній декларації прав людини проголосила, що діти мають право на особливе піклування і допомогу;

впевнені в тому, що сім'ї як основному осередку суспільства і природному середовищу для зростання і благополуччя всіх її членів і особливо дітей мають бути надані необхідні захист і сприяння, з тим щоб вона могла повністю покласти на себе зобов'язання в рамках суспільства;

визнаючи, що дитині для повного і гармонійного розвитку її особи необхідно зростати в сімейному оточенні, в атмосфері щастя, любові і розуміння;

вважаючи, що дитина має бути повністю підготовлена до самостійного життя в суспільстві та вихована в дусі ідеалів, проголошених у Статуті Організації Об'єднаних Націй, і особливо в дусі миру, гідності, терпимості, свободи, рівності і солідарності;

беручи до уваги, що необхідність у такому особливому захисті дитини була передбачена в Женевській декларації прав дитини 1924 року і Декларації прав дитини, прийнятій

Генеральною Асамблеєю 20 листопада 1959 року, та визнана в Загальній декларації прав людини, в Міжнародному пакті про громадянські і політичні права (зокрема, в статтях 23 і 24), в Міжнародному пакті про економічні, соціальні і культурні права (зокрема, в статті 10), а також у статутах і відповідних документах спеціалізованих установ і міжнародних організацій, що займаються питаннями благополуччя дітей;

беручи до уваги, що, як зазначено в Декларації прав дитини, «дитина, внаслідок її фізичної і розумової незрілості, потребує спеціальної охорони і піклування, включаючи належний правовий захист як до, так і після народження»;

посилаючись на положення Декларації про соціальні і правові принципи, що стосуються захисту і благополуччя дітей, особливо при передачі дітей на виховання та їх всиновленні, на національному і міжнародних рівнях, Мінімальних стандартних правил Організації Об'єднаних Націй, що стосуються здійснення правосуддя щодо неповнолітніх («Пекінські правила») та Декларації про захист жінок і дітей в надзвичайних обставинах і в період збройних конфліктів;

визнаючи, що в усіх країнах світу є діти, які живуть у виключно тяжких умовах, і що такі діти потребують особливої уваги;

враховуючи належним чином важливість традицій і культурних цінностей кожного народу для захисту і гармонійного розвитку дитини;

визнаючи важливість міжнародного співробітництва для поліпшення умов життя дітей в кожній країні, зокрема в країнах, що розвиваються;

погодилися про нижченаведене:

Частина I

Стаття 1

Для цілей цієї Конвенції дитиною є кожна людська істота до досягнення 18-річного віку, якщо за законом, застосовуваним до даної особи, вона не досягає повноліття раніше.

Стаття 2

1. Держави-учасниці поважають і забезпечують всі права, передбачені цією Конвенцією, за кожною дитиною, яка перебуває в межах їх юрисдикції, без будь-якої дискримінації незалежно від раси, кольору шкіри, статі, мови, релігії, політичних або інших переконань, національного, етнічного або соціального походження, майнового стану, стану здоров'я і народження дитини, її батьків чи законних опікунів або яких-небудь інших обставин.

2. Держави-учасниці вживають всіх необхідних заходів для забезпечення захисту дитини від усіх форм дискримінації або покарання на підставі статусу, діяльності, висловлюваних поглядів чи переконань дитини, батьків дитини, законних опікунів чи інших членів сім'ї.

Стаття 3

1. В усіх діях щодо дітей, незалежно від того, здійснюються вони державними чи приватними установами, що займаються питаннями соціального забезпечення,

судами, адміністративними чи законодавчими органами, першочергова увага приділяється якнайкращому забезпеченню інтересів дитини.

2. Держави-учасниці зобов'язуються забезпечити дитині такий захист і піклування, які необхідні для її благополуччя, беручи до уваги права й обов'язки її батьків, опікунів чи інших осіб, які відповідають за неї за законом, і з цією метою вживають всіх відповідних законодавчих і адміністративних заходів.

3. Держави-учасниці забезпечують, щоб установи, служби і органи, відповідальні за піклування про дітей або їх захист, відповідали нормам, встановленим компетентними органами, зокрема, в галузі безпеки й охорони здоров'я та з точки зору численності і придатності їх персоналу, а також компетентного нагляду.

Стаття 4

Держави-учасниці вживають всіх необхідних законодавчих, адміністративних та інших заходів для здійснення прав, визнаних у цій Конвенції. Щодо економічних, соціальних і культурних прав Держави-учасниці вживають таких заходів у максимальних рамках наявних у них ресурсів і при необхідності в рамках міжнародного співробітництва.

Стаття 5

Держави-учасниці поважають відповідальність, права і обов'язки батьків і у відповідних випадках членів розширеної сім'ї чи общини, як це передбачено місцевим звичаєм, опікунів чи інших осіб, що за законом відповідають за дитину, належним чином управляти і керувати дитиною щодо здійснення визнаних цією Конвенцією прав і робити це згідно зі здібностями дитини, що розвиваються.

Стаття 6

1. Держави-учасниці визнають, що кожна дитина має невід'ємне право на життя.
2. Держави-учасниці забезпечують у максимально можливій мірі виживання і здоровий розвиток дитини.

Стаття 7

1. Дитина має бути зареєстрована зразу ж після народження і з моменту народження має право на ім'я і набуття громадянства, а також, наскільки це можливо, право знати своїх батьків і право на їх піклування.
2. Держави-учасниці забезпечують здійснення цих прав згідно з їх національним законодавством та виконання їх зобов'язань за відповідними міжнародними документами у цій галузі, зокрема, у випадку, коли б інакше дитина не мала громадянства.

Стаття 8

1. Держави-учасниці зобов'язуються поважати право дитини на збереження індивідуальності, включаючи громадянство, ім'я та сімейні зв'язки, як передбачається законом, не допускаючи протизаконного втручання.
2. Якщо дитина протизаконно позбавляється частини або всіх елементів своєї індивідуальності, Держави-учасниці забезпечують їй необхідну допомогу і захист для найшвидшого відновлення її індивідуальності.

Стаття 9

1. Держави-учасниці забезпечують те, щоб дитина не розлучалася з батьками всупереч їх бажанню, за винятком випадків, коли компетентні органи згідно з судовим

рішенням, визначають відповідно до застосовуваного закону і процедур, що таке розлучення необхідне в якнайкращих інтересах дитини. Таке визначення може бути необхідним у тому чи іншому випадку, наприклад, коли батьки жорстоко поведуться з дитиною або не піклуються про неї, або коли батьки проживають роздільно і необхідного прийняти рішення щодо місця проживання дитини.

2. Під час будь-якого розгляду згідно з пунктом 1 цієї статті всім заінтересованим сторонам надається можливість брати участь у розгляді та викладати свою точку зору.

3. Держави-учасниці поважають право дитини, яка розлучається з одним чи обома батьками, підтримувати на регулярній основі особисті відносини і прямі контакти з обома батьками, за винятком випадків, коли це суперечить найкращим інтересам дитини.

4. У тих випадках, коли таке розлучення впливає з якого-небудь рішення, прийнятого Державою-учасницею, наприклад, при арешті, тюремному ув'язненні, висилці, депортації чи смерті (включаючи смерть, що настала через будь-яку причину під час перебування даної особи у віданні держави) одного чи обох батьків або дитини, така Держава-учасниця надає батькам, дитині чи, якщо це необхідно, іншому члену сім'ї на їх прохання необхідну інформацію щодо місцеперебування відсутнього члена (членів) сім'ї, якщо надання цієї інформації не завдає шкоди добробуту дитини. Держави-учасниці надалі забезпечують, щоб подання такого прохання само по собі не призводило до несприятливих наслідків для відповідної особи (осіб).

Стаття 10

1. Відповідно до зобов'язання Держав-учасниць за пунктом 1 статті 9 заява дитини чи її батьків на в'їзд у Державу-учасницю або виїзд із неї з метою возз'єднання сім'ї повинна розглядатися Державами-учасницями позитивним, гуманним і оперативним чином. Держави-учасниці надалі забезпечують, щоб подання такого прохання не призводило до несприятливих наслідків для заявників та членів їх сім'ї.

2. Дитина, батьки якої проживають у різних державах, має право підтримувати на регулярній основі, за виключенням особливих обставин, особисті відносини і прямі контакти з обома батьками. З цією метою і відповідно до зобов'язання Держав-учасниць за пунктом 2 статті 9 Держави-учасниці поважають право дитини та її батьків залишати будь-яку країну, включаючи власну, і повертатися в свою країну. Щодо права залишати будь-яку країну діють лише такі обмеження, які встановлені законом і необхідні для охорони державної безпеки, громадського порядку (order public), здоров'я чи моралі населення або прав і свобод інших осіб і сумісні з визнаними в цій Конвенції іншими правами.

Стаття 11

1. Держави-учасниці вживають заходів для боротьби з незаконним переміщенням і неповерненням дітей із-за кордону.

2. З цією метою Держави-учасниці сприяють укладанню двосторонніх або багатосторонніх угод чи приєднуються до чинних угод.

Стаття 12

1. Держави-учасниці забезпечують дитині, здатній сформулювати власні погляди, право вільно висловлювати ці погляди з усіх питань, що торкаються дитини, причому поглядам дитини приділяється належна увага згідно з її віком і зрілістю.

2. З цією метою дитині, зокрема, надається можливість бути заслуханою в ході будь-якого судового чи адміністративного розгляду, що торкається дитини, безпосередньо або через представника чи відповідний орган у порядку, передбаченому процесуальними нормами національного законодавства.

Стаття 13

1. Дитина має право вільно висловлювати свої думки; це право включає свободу шукати, одержувати і передавати інформацію та ідеї будь-якого роду незалежно від кордонів в усній, письмовій чи друкованій формі, у формі творів мистецтва чи за допомогою інших засобів на вибір дитини.

2. Здійснення цього права може зазнавати деяких обмежень, проте ними можуть бути лише ті обмеження, які передбачені законом і необхідні:

- а) для поваги прав і репутації інших осіб; або
- б) для охорони державної безпеки, громадського порядку (order public), або здоров'я, або моралі населення.

Стаття 14

1. Держави-учасниці поважають право дитини на свободу думки, совісті та релігії.

2. Держави-учасниці поважають права та обов'язки батьків і у відповідних випадках законних опікунів керувати дитиною в здійсненні її права методом, що відповідає здібностям дитини, які розвиваються.

3. Свобода дотримуватися своєї релігії або віри може зазнавати лише таких обмежень, які встановлені законом і необхідні для охорони державної безпеки, громадського порядку, моралі та здоров'я населення або захисту основних прав і свобод інших осіб.

Стаття 15

1. Держави-учасниці визнають право дитини на свободу асоціацій і свободу мирних зборів.

2. Щодо здійснення даного права не можуть застосовуватися будь-які обмеження, крім тих, які застосовуються відповідно до закону та необхідні в демократичному суспільстві в інтересах державної безпеки, громадського порядку (order public), охорони здоров'я і моралі населення або захисту прав і свобод інших осіб.

Стаття 16

1. Жодна дитина не може бути об'єктом свавільного або незаконного втручання в здійснення її права на особисте і сімейне життя, недоторканність житла, таємницю кореспонденції або незаконного посягання на її честь і гідність.

2. Дитина має право на захист закону від такого втручання або посягання.

Стаття 17

Держави-учасниці визнають важливу роль засобів масової інформації і забезпечують, щоб дитина мала доступ до інформації і матеріалів із різних національних і міжнародних джерел, особливо до таких інформації і матеріалів, які спрямовані на сприяння соціальному, духовному і моральному благополуччю, а також здоровому фізичному і психічному розвитку дитини. З цією метою Держави-учасниці:

- а) сприяють засобам масової інформації у поширенні інформації і матеріалів, корисних для дитини в соціальному і культурному відношеннях та в дусі статті 29;

- б) сприяють міжнародному співробітництву в галузі підготовки, обміну та поширення такої інформації і матеріалів, що надходять із різних культурних, національних і міжнародних джерел;
- в) сприяють виданню і розповсюдженню дитячої літератури;
- г) сприяють засобом масової інформації у приділенні особливої уваги мовним потребам дитини, яка належить до якої-небудь групи меншостей або до корінного населення;
- д) сприяють розробці належних принципів захисту дитини від інформації і матеріалів, що завдають шкоди її благополуччю, враховуючи положення статей 13 і 18.

Стаття 18

1. Держави-учасниці докладають всіх можливих зусиль до того, щоб забезпечити визнання принципу загальної та однакової відповідальності обох батьків за виховання і розвиток дитини. Батьки або у відповідних випадках законні опікуни несуть основну відповідальність за виховання і розвиток дитини. Найкращі інтереси дитини є предметом їх основного піклування.

2. З метою гарантування і сприяння здійсненню прав, викладених у цій Конвенції, Держави-учасниці надають батькам і законним опікунам належну допомогу у виконанні ними своїх обов'язків по вихованню дітей та забезпечують розвиток мережі дитячих установ.

3. Держави-учасниці вживають всіх необхідних заходів для забезпечення того, щоб діти, батьки яких працюють, мали право користуватися призначеними для них службами й установами по догляду за дітьми.

Стаття 19

1. Держави-учасниці вживають всіх необхідних законодавчих, адміністративних, соціальних і просвітних заходів з метою захисту дитини від усіх форм фізичного та психологічного насильства, образи чи зловживань, відсутності піклування чи недбалого і брутального поводження та експлуатації, включаючи сексуальні зловживання, з боку батьків, законних опікунів чи будь-якої іншої особи, яка турбується про дитину.

2. Такі заходи захисту, у випадку необхідності, включають ефективні процедури для розроблення соціальних програм з метою надання необхідної підтримки дитині й особам, які турбуються про неї, а також здійснення інших форм запобігання, виявлення, повідомлення, передачі на розгляд, розслідування, лікування та інших заходів у зв'язку з випадками жорстокого поводження з дитиною, зазначеними вище, а також, у випадку необхідності, для порушення початку судової процедури.

Стаття 20

1. Дитина, яка тимчасово або постійно позбавлена сімейного оточення або яка в її власних якнайкращих інтересах не може залишатися в такому оточенні, має право на особливий захист і допомогу, що надаються державою.

2. Держави-учасниці відповідно до своїх національних законів забезпечують зніну догляду за дитиною.

3. Такий догляд може включати, зокрема, передачу на виховання, «кафала» за ісламським правом, усиновлення або, за необхідності, направлення до відповідних установ по догляду за дітьми. Під час розгляду варіантів зміни необхідно належним чином враховувати бажаність наступництва виховання дитини, її етнічне походження, релігію і культурну належність і рідну мову.

Стаття 21

Держави-учасниці, які визнають і/чи дозволяють існування системи усиновлення, забезпечують, щоб найкращі інтереси дитини враховувалися в першочерговому порядку, і вони:

- a) забезпечують, щоб усиновлення дитини дозволяли лише компетентні власті, які визначають згідно з застосовуваними законом і процедурами та на підставі всієї інформації, що має відношення до справи і достовірна, що усиновлення допустимо з огляду на статус дитини щодо батьків, родичів і законних опікунів і що, якщо потрібно, зацікавлені особи дали свою усвідомлену згоду на усиновлення на підставі такої консультації, яка може бути необхідною;
- b) визначають, що усиновлення в іншій країні може розглядатися як альтернативний спосіб догляду за дитиною, якщо дитина не може бути передана на виховання або в сім'ю, яка могла б забезпечити її виховання або усиновлення, і якщо забезпечення якогось придатного догляду в країні походження дитини є неможливим;
- c) забезпечують, щоб у випадку усиновлення дитини в іншій країні застосовувалися такі самі гарантії і норми, які застосовуються щодо усиновлення всередині країни;
- d) вживають всіх необхідних заходів з метою забезпечення того, щоб у випадку усиновлення в іншій країні влаштування дитини не призводило до одержання невірних фінансових вигод, пов'язаних з цією особою;
- e) сприяють у необхідних випадках досягненню цілей цієї статті шляхом укладення двосторонніх і багатосторонніх домовленостей або угод та намагаються на цій підставі забезпечити, щоб влаштування дитини в іншій країні здійснювали компетентні власті чи органи.

Стаття 22

1. Держави-учасниці вживають необхідних заходів, щоб забезпечити дитині, яка бажає одержати статус біженця або яка вважається біженцем, відповідно до застосовуваних міжнародним або внутрішнім правом і процедурами, як тій, що супроводжується, так і тій, що не супроводжується її батьками або будь-якою іншою особою, належний захист і гуманітарну допомогу в користуванні застосовуваними правами, викладеними в цій Конвенції та інших міжнародних документах з прав людини або гуманітарних документах, учасницями яких є зазначені держави.

2. З цією метою Держави-учасниці сприяють у випадках, коли вони вважають це за необхідне, будь-яким зусиллям Організації Об'єднаних Націй та інших компетентних міжурядових або неурядових організацій, що співпрацюють з Організацією Об'єднаних Націй, щодо захисту такої дитини та надання їй допомоги у пошуку батьків чи інших членів сім'ї будь-якої дитини-біженця, з тим щоб одержати інформацію, необхідну для її воз'єднання зі своєю сім'єю. В тих випадках, коли батьки або інші члени сім'ї не можуть бути знайдені, цій дитині надається такий самий захист, як і будь-якій іншій дитині, через якісь причини тимчасово або постійно позбавленій сімейного оточення, як це передбачено в цій Конвенції.

Стаття 23

1. Держави-учасниці визнають, що неповноцінна в розумовому або фізичному відношенні дитина має вести повноцінне і достойне життя в умовах, які забезпечують її гідність, сприяють почуттю впевненості в собі і полегшують її активну участь у житті суспільства.

2. Держави-учасниці визнають право неповноцінної дитини на особливе піклування, заохочують і забезпечують надання, за умови наявності ресурсів, дитині, яка має на це право, та відповідальним за турботу про неї допомогу, щодо якої подано прохання і яка відповідає стану дитини та становищу її батьків або інших осіб, що забезпечують турботу про дитину.

3. На забезпечення особливих потреб неповноцінної дитини допомога згідно з пунктом 2 цієї статті надається при можливості безкоштовно з урахуванням фінансових ресурсів батьків або інших осіб, що забезпечують турботу про дитину, та має на меті забезпечення неповноцінній дитині ефективного доступу до послуг у галузі освіти, професійної підготовки, медичного обслуговування, відновлення здоров'я, підготовки до трудової діяльності та доступу до засобів відпочинку таким чином, який призводить до найбільш повного по можливості втягнення дитини в соціальне життя і досягнення розвитку її особи, включаючи культурний і духовний розвиток дитини.

4. Держави-учасниці сприяють у дусі міжнародного співробітництва обміну відповідною інформацією в галузі профілактичної охорони здоров'я, медичного, психологічного і функціонального лікування неповноцінних дітей, включаючи розповсюдження інформації про методи реабілітації, загальноосвітньої і професійної підготовки, а також доступу до цієї інформації, з тим щоб дозволити Державам-учасницям покращити свої можливості і знання, і розширити свій досвід в цій галузі. В зв'язку з цим особлива увага має приділятися потребам країн, що розвиваються.

Стаття 24

1. Держави-учасниці визнають право дитини на користування найбільш досконалими послугами системи охорони здоров'я та засобами лікування хвороб і відновлення здоров'я. Держави-учасниці намагаються забезпечити, щоб жодна дитина не була позбавлена свого права на доступ до подібних послуг системи охорони здоров'я.

2. Держави-учасниці домагаються повного здійснення цього права, зокрема, вживають заходів щодо:

- a) зниження рівня смертності немовлят і дитячої смертності;
- b) забезпечення надання необхідної медичної допомоги та охорони здоров'я всіх дітей з приділенням першочергової уваги розвитку первинної медико-санітарної допомоги;
- c) боротьби з хворобами і недоїданням, у тому числі в межах первинної медико-санітарної допомоги, шляхом, поряд з іншим, застосування легкодоступної технології та надання достатньої кількості поживного продовольства та чистої питної води, беручи до уваги небезпеку і ризик забруднення навколишнього середовища;
- d) надання матерям належних послуг по охороні здоров'я у допологовий і післяпологовий періоди;
- e) забезпечення інформацією всіх прошарків суспільства, зокрема батьків і дітей, щодо здоров'я і харчування дітей, переваги грудного годування, гігієни, санітарії середовища перебування дитини і запобігання нещасним випадкам, а також доступу до освіти та підтримки у використанні цих знань;
- f) розробки превентивних заходів з охорони здоров'я, керівництва для батьків та навчання і послуг з планування сім'ї.

3. Держави-учасниці вживають будь-яких ефективних і необхідних заходів з метою скасування традиційної практики, що негативно впливає на здоров'я дітей.

4. Держави-учасниці зобов'язані сприяти міжнародному співробітництву і розвивати його з метою поступового досягнення повного здійснення права, яке визнається в цій статті. В зв'язку з цим особлива увага має приділятися потребам країн, що розвиваються.

Стаття 25

Держави-учасниці визнають права дитини, яка віддана компетентними органами на піклування з метою догляду за нею, її захисту або фізичного чи психічного лікування, на періодичну оцінку лікування, наданого дитині, і всіх інших умов, пов'язаних з таким піклуванням про дитину.

Стаття 26

1. Держави-учасниці визнають за кожною дитиною право користуватися благами соціального забезпечення, включаючи соціальне страхування, і вживають необхідних заходів щодо досягнення повного здійснення цього права згідно з їх національним законодавством.

2. Ці блага в міру необхідності надаються з урахуванням наявних ресурсів і можливостей дитини та осіб, які несуть відповідальність за утримання дитини, а також будь-яких міркувань, пов'язаних з одержанням благ дитиною чи від її імені.

Стаття 27

1. Держави-учасниці визнають право кожної дитини на рівень життя, необхідний для фізичного, розумового, духовного, морального і соціального розвитку дитини.

2. Батько (-ки) або інші особи, які виховують дитину, несуть основну відповідальність за забезпечення в межах своїх здібностей і фінансових можливостей умов життя, необхідних для розвитку дитини.

3. Держави-учасниці відповідно до національних умов і в межах своїх можливостей вживають необхідних заходів щодо надання допомоги батькам та іншим особам, які виховують дітей, у здійсненні цього права і у випадку необхідності надають матеріальну допомогу і підтримують програми, особливо щодо забезпечення дитини харчуванням, одягом і житлом.

4. Держави-учасниці вживають всіх необхідних заходів щодо забезпечення відновлення утримання дитини батьками або іншими особами, які відповідають за дитину як всередині Держави-учасниці, так і за кордоном. Зокрема, якщо особа, яка несе фінансову відповідальність за дитину, і дитина проживають в різних державах, Держави-учасниці сприяють приєднанню до міжнародних угод або укладенню таких угод, а також досягненню інших відповідних домовленостей.

Стаття 28

1. Держави-учасниці визнають право дитини на освіту, і з метою поступового досягнення здійснення цього права на підставі рівних можливостей вони, зокрема:

- a) вводять безплатну й обов'язкову початкову освіту;
- b) сприяють розвитку різних форм середньої освіти, як загальної, так і професійної, забезпечують її доступність для всіх дітей та вживають таких заходів, як введення безплатної освіти та надання у випадку необхідності фінансової допомоги;
- c) забезпечують доступність вищої освіти для всіх на підставі здібностей кожного за допомогою всіх необхідних засобів;

д) забезпечують доступність інформації і матеріалів у галузі освіти й професійної підготовки для всіх дітей;

е) вживають заходів для сприяння регулярному відвіданню шкіл і зниженню кількості учнів, які залишили школу.

2. Держави-учасниці вживають всіх необхідних заходів, щоб шкільна дисципліна була забезпечена методами, що ґрунтуються на повазі до людської гідності дитини та відповідно до цієї Конвенції.

3. Держави-учасниці заохочують і розвивають міжнародне співробітництво з питань, що стосуються освіти, зокрема, з метою сприяння ліквідації невігластва і неписьменності в усьому світі та полегшення доступу до науково-технічних знань і сучасних методів навчання. В цьому зв'язку особлива увага має приділятися потребам країн, що розвиваються.

Стаття 29

1. Держави-учасниці погоджуються щодо того, що освіта дитини має бути спрямована на:

а) розвиток особи, талантів, розумових і фізичних здібностей дитини в найповнішому обсязі;

б) виховання поваги до прав людини та основних свобод, а також принципів, проголошених у Статуті Організації Об'єднаних Націй;

в) виховання поваги до батьків дитини, її культурної самобутності, мови і національних цінностей країни, в якій дитина проживає, країни її походження та до цивілізацій, відмінних від її власної;

г) підготовку дитини до свідомого життя у вільному суспільстві в дусі розуміння, миру, терпимості, рівноправності чоловіків і жінок та дружби між усіма народами, етнічними, національними і релігійними групами, а також особами з корінного населення;

е) виховання поваги до навколишньої природи.

2. Жодна частина цієї статті або статті 28 не тлумачиться як така, що обмежує свободу окремих осіб і органів створювати учбові заклади та керувати ними за умови постійного додержання принципів, викладених у пункті 1 цієї статті, та виконання вимоги того, щоб освіта, яку одержують в таких учбових закладах, відповідала мінімальним нормам, що можуть бути встановлені державою.

Стаття 30

У таких державах, де існують етнічні, релігійні або мовні меншості чи особи з числа корінного населення, дитині, яка належить до таких меншостей чи корінного населення, не може бути відмовлено в праві спільно з іншими членами її групи користуватися своєю культурою, сповідати свою релігію і виконувати її обряди, а також користуватися рідною мовою.

Стаття 31

1. Держави-учасниці визнають право дитини на відпочинок і дозвілля, право брати участь в іграх і розважальних заходах, що відповідають її віку, та вільно брати участь у культурному житті та займатися мистецтвом.

2. Держави-учасниці поважають і заохочують право дитини на всебічну участь у культурному і творчому житті та сприяють наданню їй відповідних і рівних можливостей для культурної і творчої діяльності, дозвілля і відпочинку.

Стаття 32

1. Держави-учасниці визнають право дитини на захист від економічної експлуатації та від виконання будь-якої роботи, яка може являти небезпеку для здоров'я, бути перешкодою в одержанні нею освіти чи завдавати шкоди її здоров'ю, фізичному, розумовому, духовному, моральному та соціальному розвитку.

2. Держави-учасниці вживають законодавчі, адміністративні і соціальні заходи, а також заходи в галузі освіти, з тим щоб забезпечити здійснення цієї статті. З цією метою, керуючись відповідними положеннями інших міжнародних документів, Держави-учасниці, зокрема:

- a) встановлюють мінімальний вік для прийому на роботу;
- b) визначають необхідні вимоги щодо тривалості робочого дня й умови праці;
- c) передбачають відповідні види покарань або інші санкції для забезпечення ефективного здійснення цієї статті.

Стаття 33

Держави-учасниці вживають всіх необхідних заходів, включаючи законодавчі, адміністративні та соціальні, а також заходи в галузі освіти, з тим щоб захистити дітей від незаконного зловживання наркотичними засобами та психотропними речовинами, як вони визначені у відповідних міжнародних договорах, та не допускати залучення дітей до протизаконного виробництва таких речовин і торгівлі ними.

Стаття 34

Держави-учасниці зобов'язані захищати дитину від усіх форм сексуальної експлуатації та сексуальних розбещень. З цією метою Держави-учасниці, зокрема, вживають на національному, двосторонньому та багатосторонньому рівнях всіх необхідних заходів щодо запобігання:

- a) схиланню або примушуванню дитини до будь-якої незаконної сексуальної діяльності;
- b) використанню дітей з метою експлуатації у проституції або в іншій незаконній сексуальній практиці;
- c) використанню дітей з метою експлуатації у порнографії та порнографічних матеріалах.

Стаття 35

Держави-учасниці вживають на національному, двосторонньому та багатосторонньому рівнях всіх необхідних заходів щодо відвернення викрадень дітей, торгівлі дітьми чи їх контрабанди в будь-яких цілях і в будь-якій формі.

Стаття 36

Держави-учасниці захищають дитину від усіх форм експлуатації, що завдають шкоди будь-якому аспекту добробуту дитини.

Стаття 37

Держави-учасниці забезпечують, щоб:

- a) жодна дитина не піддавалась катуванням та іншим жорстоким, нелюдським або принижуючим гідність видам поводження чи покарання. Ні смертна кара, ні довічне тюремне ув'язнення, які не передбачають можливості звільнення, не признаються за злочини, вчинені особами, молодшими 18 років;

b) жодна дитина не була позбавлена волі незаконним або свавільним чином. Арешт, затримання чи тюремне ув'язнення дитини здійснюються згідно з законом та використовуються лише як крайній захід і протягом якомога більш короткого відповідного періоду часу;

c) гуманне ставлення до кожної позбавленої волі дитини і повагу до гідності її особи з урахуванням потреб осіб її віку. Зокрема, кожна позбавлена волі дитина має бути відокремлена від дорослих, якщо тільки не вважається, що в найкращих інтересах дитини цього не слід робити, та мати право підтримувати зв'язок із своєю сім'єю шляхом листування та побачень, за винятком особливих обставин;

d) кожна позбавлена волі дитина мала право на негайний доступ до правової та іншої відповідної допомоги, а також право оспорювати законність позбавлення її волі перед судом чи іншим компетентним, незалежним і безстороннім органом та право на невідкладне прийняття ними рішень щодо будь-якої такої процесуальної дії.

Стаття 38

1. Держави-учасниці зобов'язані поважати норми міжнародного гуманітарного права, що застосовуються до них у випадку збройних конфліктів і мають відношення до дітей, та забезпечувати їх додержання.

2. Держави-учасниці вживають всіх можливих заходів для забезпечення того, щоб особи, які не досягли 15-річного віку, не брали безпосередньої участі у воєнних діях.

3. Держави-учасниці утримуються від призову будь-якої особи, яка не досягла 15-річного віку, на службу до збройних сил. При вербуванні з числа осіб, які досягли 15-річного віку, але яким ще не виповнилося 18 років, Держави-учасниці прагнуть віддавати перевагу особам більш старшого віку.

4. Згідно з своїми зобов'язаннями за міжнародним гуманітарним правом, пов'язаним із захистом цивільного населення під час збройних конфліктів, Держави-учасниці зобов'язані вживати всіх можливих заходів з метою забезпечення захисту дітей, яких торкається збройний конфлікт, та догляду за ними.

Стаття 39

Держави-учасниці вживають всіх необхідних заходів для сприяння фізичному та психологічному відновленню та соціальній інтеграції дитини, яка є жертвою будь-яких видів нехтування, експлуатації чи зловживань, катувань чи будь-яких жорстоких, нелюдських або принижуючих гідність видів поводження, покарання чи збройних конфліктів. Таке відновлення і реінтеграція мають здійснюватися в умовах, що забезпечують здоров'я, самоповагу і гідність дитини.

Стаття 40

1. Держави-учасниці визнають право кожної дитини, яка, як вважається, порушила кримінальне законодавство, звинувачується або визнається винною в його порушенні, на таке поводження, що сприяє розвитку у дитини почуття гідності і значущості, зміцнює в ній повагу до прав людини й основних свобод інших та при якому враховуються вік дитини і бажаність сприяння її реінтеграції та виконання нею корисної ролі в суспільстві.

2. З цією метою і беручи до уваги відповідні положення міжнародних документів, Держави-учасниці, зокрема, забезпечують, щоб:

а) жодна дитина не вважалася порушником кримінального законодавства, не була звинувачена та визнана винною в його порушенні через дію чи бездіяльність, які не були заборонені національним і міжнародним правом на час їх здійснення;

б) кожна дитина, яка, як вважається, порушила кримінальне законодавство чи звинувачується в його порушенні, мала принаймні такі гарантії:

i. презумпцію невинності, поки її вина не буде доведена згідно із законом;

ii. негайне і безпосереднє інформування її про звинувачення проти неї, а у випадку необхідності, через її батьків чи законних опікунів, та одержання правової й іншої необхідної допомоги при підготовці та здійсненні свого захисту;

iii. невідкладне прийняття рішення з розглядуваного питання компетентним, незалежним і безстороннім органом чи судовим органом у ході справедливого слухання згідно із законом у присутності адвоката чи іншої відповідної особи і, якщо це не вважається таким, що суперечить найкращим інтересам дитини, зокрема, з урахуванням її віку чи становища її батьків або законних опікунів;

iv. свобода від примусу щодо даваних свідчень чи визнання вини; вивчення показань свідків звинувачення або самостійно, або за допомогою інших осіб та забезпечення рівноправної участі свідків захисту та вивчення їх свідчень;

v. якщо вважається, що дитина порушила кримінальне законодавство, повторний розгляд вищим компетентним, незалежним і безстороннім органом чи судовим органом згідно із законом відповідного рішення та будь-яких вжитих у цьому зв'язку заходів;

vi. безплатна допомога перекладача, якщо дитина не розуміє використовуваної мови чи не розмовляє нею;

vii. повна повага її особистого життя на всіх стадіях розгляду.

3. Держави-учасниці прагнуть сприяти створенню законів, процедур, органів і установ, що мають безпосереднє відношення до дітей, які, як вважається, порушили кримінальне законодавство, звинувачуються чи визнаються винними в його порушенні, і зокрема:

а) встановленню мінімального віку, нижче якого діти вважаються нездатними порушити кримінальне законодавство;

б) у випадку необхідності і бажаності вжиттю заходів щодо поведінки з такими дітьми без використання судового розгляду за умов повного дотримання прав людини і правових гарантій.

4. Необхідна наявність таких різних заходів, як догляд, положення про опіку і нагляд, консультативні послуги, призначення випробного строку виховання, програми навчання і професійної підготовки, та інших форм догляду, що замінюють догляд в установах, з метою забезпечення такого поведінки з дитиною, яке забезпечувало б її добробут і відповідало її становищу та характеру злочину.

Стаття 41

Жодне в цій Конвенції не торкається будь-яких положень, які більшою мірою сприяють здійсненню прав дитини і можуть міститися:

а) в законі Держави-учасниці, або

б) в нормах міжнародного права, що діють щодо даної держави.

Частина II

Стаття 42

Держави-учасниці зобов'язані, використовуючи належні та дійові засоби, широко інформувати про принципи і положення Конвенції як дорослих, так і дітей.

Стаття 43

1. З метою розгляду прогресу, досягнутого Державами-учасницями щодо виконання зобов'язань, взятих згідно з цією Конвенцією, засновується Комітет по правах дитини, який здійснює функції, передбачені нижче.

2. Комітет складається з вісімнадцяти експертів, що відзначаються високими моральними якостями та визнаною компетентністю в галузі, охоплюваній цією Конвенцією. Членів Комітету обирають Держави-учасниці з числа своїх громадян, вони виступають в особистій якості, при цьому приділяється увага справедливому географічному розподілу, а також головним правовим системам.

3. Членів Комітету обирають таємним голосуванням із числа внесених до списку осіб, висунутих Державами-учасницями. Кожна Держава-учасниця може висувати одну особу з числа своїх громадян.

4. Первісні вибори в Комітет проводяться не пізніше ніж через шість місяців з дня набуття чинності цією Конвенцією, а надалі — раз на два роки. Принаймні за чотири місяці до дня кожних виборів Генеральний секретар Організації Об'єднаних Націй звертається до Держав-учасниць з листом, пропонуючи їм подати свої кандидатури протягом двох місяців. Потім Генеральний секретар складає в алфавітному порядку список всіх висунутих таким чином осіб із зазначенням Держав-учасниць, які висунули цих осіб, та представляє цей список Державам-учасницям цієї Конвенції.

5. Вибори проводяться на нарадах Держав-учасниць, які скликає Генеральний секретар у центральних установах Організації Об'єднаних Націй. На нарадах, де дві третини Держав-учасниць складають кворум, обраними до складу Комітету є ті кандидати, які дістали найбільшу кількість голосів і абсолютну більшість голосів представників Держав-учасниць, що присутні та беруть участь у голосуванні.

6. Члени Комітету обираються на чотирирічний строк. Вони мають право бути переобраними у випадку повторного висунення їх кандидатур. Строк повноважень п'яти членів, обраних на перших виборах, минає в кінці дворічного періоду; негайно після перших виборів імена цих п'яти членів визначаються голови наради шляхом жеребкування.

7. У випадку смерті або відставки якого-небудь члена Комітету або якщо він чи вона з якоїсь іншої причини не може більше виконувати обов'язки члена Комітету, Держава-учасниця, що висунула даного члена Комітету, призначає іншого експерта з числа своїх громадян на строк, що залишився, за умови схвалення Комітетом.

8. Комітет встановлює власні правила процедури.

9. Комітет обирає своїх службових осіб на дворічний строк.

10. Сесії Комітету, як правило, проводяться в центральних установах Організації Об'єднаних Націй або в будь-якому іншому відповідному місці, визначеному Комітетом. Комітет, як правило, проводить сесії щорічно. Тривалість сесії Комітету визначається і при необхідності переглядається на нарадах Держав-учасниць цієї Конвенції за умови схвалення Генеральною Асамблеєю.

11. Генеральний секретар Організації Об'єднаних Націй надає необхідні персонал і матеріальні засоби для ефективного здійснення Комітетом своїх функцій відповідно до цієї Конвенції.

12. Члени Комітету, заснованого відповідно до цієї Конвенції, одержують схвалену Генеральною Асамблеєю винагороду з коштів Організації Об'єднаних Націй в порядку та на умовах, встановлених Генеральною Асамблеєю.

Згідно зі змінами, схваленими резолюцією 50/155 Генеральної Асамблеї ООН від 21 грудня 1995 року та ратифікованими Законом України «Про прийняття зміни до Конвенції про права дитини» від 3 квітня 2003 року № 717-IV.

Стаття 44

1. Держави-учасниці зобов'язані подавати Комітету через Генерального секретаря Організації Об'єднаних Націй доповіді про вжиті ними заходи щодо закріплення визнаних у Конвенції прав та прогрес, досягнутий у здійсненні цих прав:

а) протягом двох років після набуття чинності цією Конвенцією для відповідної Держави-учасниці;

б) надалі — кожні п'ять років.

2. У доповідях, які подаються відповідно до цієї статті, зазначаються фактори і труднощі, якщо такі є, що впливають на ступінь виконання зобов'язань за цією Конвенцією. Доповіді містять також достатню інформацію, з тим щоб забезпечити Комітету повне розуміння дії Конвенції у даній країні.

3. Державі-учасниці, яка подала Комітету всебічну первинну інформацію, немає необхідності повторювати у наступних доповідях, що подаються відповідно до пункту 1 підпункту b цієї статті, раніше викладену основну інформацію.

4. Комітет може запитувати у Держав-учасниць додаткову інформацію, що стосується здійснення цієї Конвенції.

5. Доповіді про діяльність Комітету раз на два роки представляються Генеральній Асамблеї через Економічну та Соціальну Раду.

6. Держави-учасниці забезпечують широку гласність своїм доповідям у власних країнах.

Стаття 45

3 метою сприяння ефективному здійсненню Конвенції та заохочення міжнародного співробітництва в галузі, охопленої цією Конвенцією:

а) спеціалізовані установи, Дитячий фонд Організації Об'єднаних Націй та інші органи Організації Об'єднаних Націй мають право бути представленими при розгляді питань про здійснення таких положень цієї Конвенції, які входять до сфери їх повноважень. Комітет може запропонувати спеціалізованим установам, Дитячому фонду Організації Об'єднаних Націй та іншим компетентним органам, якщо він вважає це за доцільне, подавати висновки експертів щодо здійснення Конвенції у тих галузях, які входять до сфери їх відповідних повноважень. Комітет може запропонувати спеціалізованим установам, Дитячому фонду Організації Об'єднаних Націй та іншим органам Організації Об'єднаних Націй подавати доповіді про здійснення Конвенції у галузях, що входять до сфери їх діяльності;

b) Комітет направляє, якщо він вважає за доцільне, до спеціалізованих установ, Дитячого фонду Організації Об'єднаних Націй та інших компетентних органів будь-які доповіді Держав-учасниць, в яких вміщені прохання про технічну консультацію чи допомогу або йдеться про потреби в цьому, зазначені зауваження та пропозиції Комітету, якщо такі є, щодо таких прохань чи зауважень;

c) Комітет може рекомендувати Генеральній Асамблеї запропонувати Генеральному секретарю провести від її імені дослідження з питань, що стосуються прав дитини;

d) Комітет може вносити пропозиції і рекомендації загального характеру, засновані на інформації, одержаній відповідно до статей 44 і 45 цієї Конвенції. Такі пропозиції і рекомендації загального характеру направляються будь-якій зацікавленій Державі-учасниці і повідомляються Генеральній Асамблеї поряд із зауваженнями Держав-учасниць, якщо такі є.

Частина III

Стаття 46

Ця Конвенція відкрита для підписання її всіма державами.

Стаття 47

Ця Конвенція підлягає ратифікації. Ратифікаційні грамоти здаються на зберігання Генеральному секретарю Організації Об'єднаних Націй.

Стаття 48

Ця Конвенція відкрита для приєднання до неї будь-якої держави. Документи про приєднання здаються на зберігання Генеральному секретарю Організації Об'єднаних Націй.

Стаття 49

1. Ця Конвенція набуває чинності на тридцятий день після дати здачі на зберігання Генеральному секретарю Організації Об'єднаних Націй двадцятої ратифікаційної грамоти або документа про приєднання.

2. Для кожної держави, яка ратифікує цю Конвенцію або приєднується до неї після здачі на зберігання двадцятої ратифікаційної грамоти або документа про приєднання, ця Конвенція набирає чинності на тридцятий день після здачі такою державою на зберігання її ратифікаційної грамоти або документа про приєднання.

Стаття 50

1. Будь-яка Держава-учасниця може запропонувати поправку і подати її Генеральному секретарю Організації Об'єднаних Націй. Генеральний секретар потім направляє запропоновану поправку Державам-учасницям з проханням повідомити його, чи висловлюються вони за скликання конференції Держав-учасниць з метою розгляду цих пропозицій і проведення по них голосування. Якщо протягом чотирьох місяців, починаючи з дати такого повідомлення, принаймні третина Держав-учасниць висловиться за таку конференцію, Генеральний секретар скликає цю конференцію під егідою Організації Об'єднаних Націй. Будь-яка поправка, прийнята більшістю Держав-учасниць, які присутні та голосують на цій конференції, подається Генеральній Асамблеї на її затвердження.

2. Поправка, прийнята згідно з пунктом 1 цієї статті, набуває чинності після затвердження її Генеральною Асамблеєю Організації Об'єднаних Націй та прийняття її більшістю у дві третини Держав-учасниць.

3. Коли поправка набуває чинності, вона стає обов'язковою для тих Держав-учасниць, які її прийняли, а для інших Держав-учасниць залишаються обов'язковими положення цієї Конвенції і будь-які попередні поправки, які вони прийняли.

Стаття 51

1. Генеральний секретар Організації Об'єднаних Націй отримує та розсилає всім державам текст застережень, зроблених державами у момент ратифікації або приєднання.

2. Застереження, не сумісні з цілями і завданнями цієї Конвенції, не допускаються.

3. Застереження можуть бути зняті у будь-який час шляхом відповідного повідомлення, направленою Генеральному секретарю Організації Об'єднаних Націй, який потім повідомляє про це всі держави. Таке повідомлення набуває чинності з дня отримання його Генеральним секретарем.

Стаття 52

Будь-яка Держава-учасниця може денонсувати цю Конвенцію шляхом письмового повідомлення Генерального секретаря Організації Об'єднаних Націй. Денонсація набуває чинності через рік після отримання повідомлення Генеральним секретарем.

Стаття 53

Генеральний секретар Організації Об'єднаних Націй є депозитарієм цієї Конвенції.

Стаття 54

Оригінал цієї Конвенції, арабський, китайський, англійський, французький, російський та іспанський тексти якої є рівноавтентичними, здається на зберігання Генеральному секретарю Організації Об'єднаних Націй.

На посвідчення чого повноважні представники, що підписалися нижче, належним чином уповноважені на те своїми відповідними урядами, підписали цю Конвенцію.

КОНВЕНЦІЯ
про обмеження нічної праці дітей та підлітків
на непромислових роботах
N 79

Статус Конвенції див. (993_371)

Генеральна конференція Міжнародної організації праці, що скликана в Монреалі Адміністративною радою Міжнародного бюро праці та зібралася 19 вересня 1946 року на свою двадцять дев'яту сесію, ухваливши прийняти ряд пропозицій стосовно обмеження нічної праці дітей та підлітків на непромислових роботах, що є частиною третього пункту порядку денного сесії, вирішивши надати цим пропозиціям форми міжнародної конвенції, ухвалює цього дев'ятого дня жовтня місяця тисяча дев'ятсот сорок шостого року нижченаведену Конвенцію, яка може називатися Конвенцією 1946 року про нічну працю підлітків на непромислових роботах:

Розділ I. Загальні положення

Стаття 1

1. Ця Конвенція поширюється на дітей та підлітків, які працюють за заробітну плату або працюють прямо чи посередньо за винагороду на непромислових роботах.

2. Відповідно до мети цієї Конвенції термін «непромислові роботи» охоплює всі роботи, за винятком таких, що розглядаються компетентною владою як промислові, сільськогосподарські та морські роботи.

3. Компетентна влада встановлює розмежування між непромисловими роботами, з одного боку, і промисловими, сільськогосподарськими та морськими роботами — з другого.

4. На підставі національних законів чи правил ця Конвенція може не поширюватися на:

- a) роботу домашньої прислуги у приватних домах; і
- b) роботи, які не вважаються шкідливими, такими, що завдають шкоди, або небезпечними для дітей чи підлітків на родинних підприємствах, де зайняті лише батьки та їхні діти, або особи, якими вони опікуються.

Стаття 2

1. Діти віком до чотирнадцяти років, які можуть використовуватись на роботі протягом повного чи неповного робочого дня, і діти старшого, ніж чотирнадцять років, віку, які все ще зобов'язані відвідувати школу на повний навчальний час, не використовуються на роботах у нічний час протягом періоду тривалістю принаймні чотирнадцять послідовних годин, куди входить проміжок часу між восьмою годиною вечора і восьмою годиною ранку.

2. Однак на підставі національних законів чи правил там, де цього вимагають місцеві умови, може бути введено інший проміжок часу, тривалістю дванадцять годин,

початок якого встановлюється не пізніше ніж з восьмої години тридцяти хвилин вечора, а закінчення — не раніше ніж о шостій годині ранку.

Стаття 3

1. Діти старшого, ніж чотирнадцять років, віку, які вже не зобов'язані відвідувати школу на повний навчальний час, і підлітки віком до вісімнадцяти років не використовуються на роботах у нічний час протягом періоду тривалістю принаймні дванадцять послідовних годин, куди входить проміжок часу між десятою годиною вечора і шостою годиною ранку.

2. Однак, за наявності особливих обставин, котрі позначаються на певній галузі діяльності чи певному районі, компетентна влада може після проведення консультацій із заінтересованими організаціями роботодавців і працівників встановити щодо дітей та підлітків, зайнятих у цій галузі діяльності чи районі, проміжок часу між одинадцятю годиною вечора і сьомою годиною ранку замість проміжку між десятою годиною вечора і шостою годиною ранку.

Стаття 4

1. У країнах, де через кліматичні умови робота в денний час особливо важка, нічний період може бути коротший, ніж це встановлено у попередніх статтях, за умови, що відпочинок компенсується протягом дня.

2. Заборона нічної праці може бути тимчасово відмінена урядом щодо підлітків віком шістнадцять років і старших на випадок виникнення надзвичайних обставин, коли цього вимагають громадські інтереси.

3. Національні закони чи правила можуть надати відповідній владі повноваження на видачу тимчасових індивідуальних дозволів для надання можливості підліткам віком шістнадцять років і старшим працювати в нічний час, коли цього вимагає особлива потреба здійснення професійного навчання, причому період відпочинку повинен бути не менший ніж одинадцять послідовних годин на добу.

Стаття 5

1. Національні закони чи правила можуть уповноважувати відповідну владу на видачу індивідуальних дозволів для надання дітям та підліткам віком до вісімнадцяти років можливості виступати в нічний час як актори в публічних виставах або брати участь у нічний час як актори в кінематографічних зйомках.

2. Мінімальний вік для видачі таких дозволів визначається національними законами чи правилами.

3. Такі дозволи не даються в тих випадках, коли через рід вистави чи обставин, у яких вона відбувається, або рід кінематографічної зйомки чи умов, в яких вона здійснюється, участь у виставі чи кінематографічній зйомці може бути небезпечною для життя, здоров'я або моральності дитини чи підлітка.

4. У разі видачі дозволів діють такі умови:

- a) робота триває не довше ніж до півночі;
- b) встановлюються суворі гарантії для захисту здоров'я і моральності дитини чи підлітка, для забезпечення гарного поведіння з ними, а також для запобігання порушенню нормального перебігу їхнього навчання;
- c) дитині чи підліткові надається період відпочинку тривалістю принаймні чотирнадцять послідовних годин.

Стаття 6

1. Для забезпечення належного здійснення положень цієї Конвенції національне законодавство:

a) передбачає створення системи громадського контролю та нагляду, потрібної для задоволення певних потреб у різних галузях діяльності, на які поширюється Конвенція;

b) вимагає від кожного роботодавця ведення реєстраційної книги або заповнення наявних офіційних формулярів із зазначенням імен та дат народження всіх осіб віком до вісімнадцяти років, яких він використовує на роботі, та з зазначенням тривалості їхнього робочого часу; в тих випадках, коли діти і підлітки працюють надворі або в громадських місцях, у реєстраційній книзі чи в формулярах зазначається тривалість їхнього робочого часу, встановлена при укладенні контракту про найняття на роботу;

c) встановлює відповідні заходи для нагляду за особами віком до вісімнадцяти років, використовуваними згідно з рішенням роботодавця чи своїм власним рішенням на роботах надворі чи в громадських місцях, а також для забезпечення встановлення їхньої особистості;

d) встановлює міри покарання, які застосовуються до роботодавців або інших відповідальних дорослих осіб за порушення таких законів чи правил.

2. Щорічні доповіді, котрі подаються гідно зі статтею 22 Статуту Міжнародної організації праці (1993_154), містять повну інформацію щодо всіх законів та правил, на підставі яких здійснюються положення цієї Конвенції, і зокрема відносно:

a) будь-якого проміжку часу, який може бути введений замість проміжку, встановленого в параграфі 1 статті 2 на виконання положень параграфа 2 цієї статті;

b) міри використання положень параграфа 2 статті 3;

c) влади, уповноваженої видавати індивідуальні дозволи для здійснення положень параграфа 1 статті 5 і відносно мінімального віку, встановленого для видачі дозволів відповідно до положень параграфа 2 згаданої статті.

Розділ II. Спеціальні положення, що стосуються окремих країн

Стаття 7

1. Будь-який член Організації, котрий до дати ухвалення законів чи правил, що дозволяють ратифікацію цієї Конвенції, не мав законодавства, яке обмежує нічну працю дітей та підлітків на промислових роботах, може за допомогою заяви, доданої до документа про ратифікацію, замість граничного віку, встановленого статтею 3, встановити граничний вік нижче ніж вісімнадцять років, але в жодному разі не нижче ніж шістнадцять років.

2. Будь-який член Організації, котрий зробив таку заяву, може в будь-який час відмінити її за допомогою наступної заяви.

3. Кожний член Організації, стосовно якого діє заява, зроблена на підставі параграфа 1 цієї статті, щороку в своїй доповіді про застосування цієї Конвенції відзначає прогрес, досягнутий у справі повного застосування положень Конвенції.

Стаття 8

1. Положення розділу I цієї Конвенції поширюються на Індію зі змінами, викладеними в цій статті:

- а) зазначені положення поширюються на всі території, відносно яких Законодавчий орган Індії компетентний їх застосовувати;
 - б) компетентна влада може вилучити з дії цієї Конвенції дітей та підлітків, котрі використовуються на підприємствах, де працює менше ніж двадцять чоловік;
 - с) стаття 2 Конвенції поширюється на дітей до дванадцяти років, які можуть використовуватись на роботі протягом повного чи неповного робочого дня, і на дітей старшого, ніж дванадцять років, віку, які зобов'язані відвідувати школу на повний навчальний час;
 - д) стаття 3 Конвенції поширюється на дітей старшого, ніж дванадцять років, віку, які не зобов'язані відвідувати школу на повний навчальний час, та на підлітків віком до п'ятнадцяти років;
 - е) винятки, встановлені параграфами 2 і 3 статті 4, поширюються на підлітків віком чотирнадцять років і старших;
 - ф) стаття 5 поширюється на дітей та підлітків віком до п'ятнадцяти років.
2. Положення параграфа 1 цієї статті може бути змінено шляхом такої процедури:
- а) Міжнародна конференція праці може на будь-якій своїй сесії, на якій це питання внесено до порядку денного, ухвалити більшістю в дві третини голосів проекти поправок до параграфа 1 цієї статті;
 - б) будь-який такий проект поправки протягом одного року чи, в разі виняткових обставин, протягом вісімнадцяти місяців від часу закриття сесії Конференції подаватиметься в Індії на розгляд влади чи органів влади, до компетенції яких входить це питання, для оформлення його як закону або для вживання заходів іншого порядку;
 - с) якщо згода такої компетентної влади або органів влади буде отримана, Індія надішле офіційний документ про ратифікацію поправки Генеральному директорові Міжнародного бюро праці для реєстрації;
 - д) кожний такий проект поправки набуде чинності як поправка до цієї Конвенції після того, як його ратифікує Індія.

Розділ III. Прикінцеві положення

Стаття 9

Ніщо в цій Конвенції не зачіпає жодного закону, рішення судового органу, звичаю або угоди між роботодавцями і працівниками, що забезпечують сприятливіші умови, ніж ті, котрі передбачаються в цій Конвенції.

Стаття 10

Офіційні документи про ратифікацію цієї Конвенції надсилаються Генеральному директорові Міжнародного бюро праці для реєстрації.

Стаття 11

- 1. Ця Конвенція зв'язує тільки тих членів Міжнародної організації праці, чий документи про ратифікацію зареєстрував Генеральний директор.
- 2. Вона набирає чинності через дванадцять місяців після того, як Генеральний директор зареєструє документи про ратифікацію від двох членів Організації.
- 3. Надалі ця Конвенція набуває чинності стосовно кожного члена Організації через дванадцять місяців від дати реєстрації його документа про ратифікацію.

Стаття 12

1. Будь-який член Організації, що ратифікував цю Конвенцію, може після закінчення десятирічного періоду з моменту, коли вона початково набула чинності, денонсувати її актом про денонсацію, надісланим Генеральному директорові Міжнародного бюро праці і зареєстрованим ним.

2. Кожний член Організації, який ратифікував цю Конвенцію, і який протягом року після закінчення згаданого в попередньому параграфі десятирічного періоду не скористається своїм правом на денонсацію, передбаченим у цій статті, буде зв'язаний на наступний період тривалістю десять років і надалі зможе денонсувати цю Конвенцію після закінчення кожного десятирічного періоду порядком, встановленим у цій статті.

Стаття 13

1. Генеральний директор Міжнародного бюро праці сповіщає всіх членів Міжнародної організації праці про реєстрацію всіх документів про ратифікацію та актів про денонсацію, одержаних ним від членів Організації.

2. Сповіщаючи членів Організації про реєстрацію одержаного ним другого документа про ратифікацію. Генеральний директор звертає їхню увагу на дату настання чинності Конвенції.

Стаття 14

Генеральний директор Міжнародного бюро праці надсилає Генеральному секретареві Організації Об'єднаних Націй для реєстрації відповідно до статті 102 Статуту Організації Об'єднаних Націй [1995_010] повні відомості щодо всіх документів про ратифікацію та актів про денонсацію, зареєстрованих ним відповідно до положень попередніх статей.

Стаття 15

Кожного разу, коли Адміністративна рада Міжнародного бюро праці вважає це за потрібне, вона подає Генеральній конференції доповідь про застосування цієї Конвенції і вирішує, чи треба вносити до порядку денного Конференції питання про повний або частковий її перегляд.

Стаття 16

1. У разі, якщо Конференція ухвалить нову конвенцію, яка повністю або частково переглядає цю Конвенцію, і якщо в новій конвенції не передбачено протилежне, то:

а) ратифікація будь-яким членом Організації нової, переглянутої конвенції спричиняє автоматично, незалежно від положень статті 12, негайну денонсацію цієї Конвенції за умови, що нова, переглянута конвенція набула чинності;

б) починаючи від дня настання чинності нової, переглянутої конвенції цю Конвенцію буде закрито для ратифікації її членами Організації.

2. Ця Конвенція лишається в усякому разі чинною за формою та змістом для тих членів Організації, які її ратифікували, але не ратифікували нової, переглянутої конвенції.

Стаття 17

Англійський і французький тексти цієї Конвенції мають однакову силу.

Дата набуття чинності: 29 грудня 1950 року.

Конвенції та рекомендації, ухвалені Міжнародною організацією праці 1919–1964, Том I Міжнародне бюро праці, Женева

КОНВЕНЦІЯ

про стягнення аліментів за кордоном

Укладено в Нью-Йорку 20 червня 1956 року
Статус Конвенції див. [995_i33]

{Про приєднання до Конвенції з заявою див. Закон
N 15-V (15-16) від 20.07.2006, ВВР, 2006, N 39, ст. 325 }

Дата підписання: 20.06.1956
Дата набрання чинності: 25.05.1957
Дата приєднання України: 20.07.2006
Дата набрання чинності для України: 19.10.2006

Офіційний переклад

Преамбула

Беручи до уваги невідкладність вирішення гуманітарної проблеми, що виникає через становище тих нужденних людей, які залежать від отримання аліментів від осіб, які перебувають за кордоном,

беручи до уваги те, що судовий розгляд або виконання за кордоном позовів про аліменти спричиняють серйозні юридичні та практичні труднощі, та маючи намір забезпечити засоби для вирішення таких проблем та для подолання таких складнощів,

Договірні Сторони домовилися про таке:

Стаття 1

Сфера дії Конвенції

1. Метою цієї Конвенції є спрощення стягнення аліментів, на які особа (далі — позивач), що перебуває на території однієї з Договірних Сторін, заявляє своє право, з іншої особи (далі — відповідач), яка підпадає під юрисдикцію іншої Договірної Сторони. Ця мета досягається за допомогою установ й органів, які далі називаються Органи, що передають, і Органи, що приймають.

2. Засоби правового захисту, передбачені в цій Конвенції, доповнюють, але не замінюють, будь-які інші засоби правового захисту, які існують відповідно до внутрішньо-державного або міжнародного права.

Стаття 2

Призначення органів

1. Кожна Договірна Сторона під час здачі на зберігання ратифікаційної грамоти або документа про приєднання призначає один чи більш ніж один судовий або адміністративний орган, який буде діяти на її території як Орган, що передає.

2. Кожна Договірна Сторона під час здачі на зберігання ратифікаційної грамоти або документа про приєднання призначає державний або приватний орган, який буде діяти на її території як Орган, що приймає.

3. Кожна Договірна Сторона невідкладно повідомляє Генеральному секретарю Організації Об'єднаних Націй про призначення, здійснені відповідно до пунктів 1 та 2, а також про будь-які зміни стосовно цього.

4. Орган, що передає, та Орган, що приймає, можуть зноситися безпосередньо з Органами, що передають, й Органами, що приймають, інших Договірних Сторін.

Стаття 3

Подача заяви до Органу, що передає

1. У випадку, коли позивач перебуває на території однієї Договірної Сторони (далі — держава позивача), а відповідач підпадає під юрисдикцію іншої Договірної Сторони (далі — держава відповідача), позивач може подати заяву про стягнення аліментів з відповідача до Органу, що передає, у державі позивача.

2. Кожна Договірна Сторона повідомляє Генеральному секретарю про те, які докази зазвичай необхідні відповідно до законодавства держави Органу, що приймає, для підтвердження позову про аліменти, а також про порядок подання таких доказів та інші вимоги, яких слід дотримуватися відповідно до цього законодавства.

3. До заяви додаються всі відповідні документи, у тому числі, у разі необхідності, доручення, яке вповноважує Орган, що приймає, діяти від імені позивача або призначити будь-яку іншу особу діяти від імені позивача. Вона також супроводжується фотокарткою позивача та, у разі можливості, фотокарткою відповідача.

4. Орган, що передає, уживає всіх розумних заходів для забезпечення дотримання вимог законодавства держави Органу, що приймає. Згідно з вимогами цього законодавства, заява повинна містити:

- а) повне ім'я, адресу, дату народження, громадянство й рід занять позивача та ім'я й адресу будь-якого законного представника позивача;
- б) повне ім'я відповідача та, наскільки це відомо позивачеві, його адреси протягом попередніх п'яти років, дату народження, громадянство й рід занять;
- с) відомості про підстави, на яких ґрунтується позов, та про допомогу, що запитується, а також будь-яку іншу інформацію, наприклад фінансові та сімейні обставини позивача й відповідача.

Стаття 4

Передача документів

1. Орган, що передає, передає документи Органу, що приймає, держави відповідача, якщо не пересвідчиться, що заява подається недобросовісно.

2. Перш ніж передати такі документи, Орган, що передає, пересвідчується в тому, що вони правильно оформлені відповідно до законодавства держави позивача.

3. Орган, що передає, може висловити Органу, що приймає, свою думку стосовно суті справи та може порекомендувати надання позивачу безоплатної правової допомоги та звільнення від витрат.

Стаття 5

Передача судових наказів та інших судових рішень

1. Орган, що передає, на прохання позивача передає, відповідно до положень статті 4, будь-який наказ, остаточний або попередній, та будь-яке інше судове рішення, отримане позивачем для сплати аліментів у компетентному суді будь-якої

з Договірних Сторін, та, у разі необхідності й можливості, протокол засідання, на якому такий наказ було видано.

2. Зазначені в попередньому пункті накази та судові рішення можуть бути передані замість документів, зазначених у статті 3, або на додаток до них.

3. Провадження, передбачене статтею 6, може включати відповідно до законодавства держави відповідача провадження з видачі екзекватури, або реєстраційне провадження, або подання позову на підставі рішення, переданого відповідно до пункту 1.

Стаття 6

Функції Органу, що приймає

1. Діючи завжди в рамках повноважень, наданих позивачем, Орган, що приймає, уживає від імені позивача всіх належних заходів для стягнення аліментів, зокрема для врегулювання претензії та, у разі необхідності, пред'явлення позову й ведення відповідної судової справи про аліменти й виконання будь-якого наказу або іншого судового рішення про сплату аліментів.

2. Орган, що приймає, постійно інформує Орган, що передає. Якщо він не має можливості діяти, він повідомляє Органу, що передає, про свої причини та повертає документи.

3. Незважаючи ні на що в цій Конвенції, правом, що застосовується під час визначення всіх питань, що виникають у зв'язку з будь-яким таким позовом або провадженням, є право держави відповідача, зокрема її міжнародне приватне право.

Стаття 7

Судові доручення

Якщо законодавства обох заінтересованих Договірних Сторін містять положення про судові доручення, то застосовуються такі правила:

а) суд, у провадженні якого перебуває позов про стягнення аліментів, може надіслати судові доручення для отримання додаткових доказів документальних або інших — до компетентного суду іншої Договірної Сторони або до будь-якого іншого органу чи установи, призначених іншою Договірною Стороною, на території якої доручення повинно бути виконане;

б) для того, щоб сторони могли з'явитися чи бути представленими, запитуваний орган повідомляє заінтересованим Органу, що приймає, та Органу, що передає, а також відповідачу про дату та місце проведення відповідного судового розгляду;

с) судові доручення виконують якомога швидше; якщо такі судові доручення не виконуються протягом чотирьох місяців з моменту одержання судових доручень запитуваним органом, причини такого невиконання або такої затримки повідомляються запитувачому органу;

д) виконання судових доручень не тягне відшкодування або сплати будь-яких витрат, якими б вони не були;

е) у виконанні судових доручень може бути відмовлено тільки:

1) якщо не встановлено достовірності судових доручень;

2) якщо Договірна Сторона, на території якої судові доручення повинні бути виконані, вважає, що це може зашкодити її суверенітету чи безпеці.

Стаття 8

Зміна судових наказів

Положення цієї Конвенції застосовуються також до заяв про зміну судових наказів про стягнення аліментів.

Стаття 9

Звільнення та пільги

1. У провадженні, що здійснюється згідно з цією Конвенцією, до позивачів застосовуються такий самий режим і такі самі звільнення від сплати витрат і зборів, які застосовуються до резидентів або громадян держави, де триває провадження.

2. Від позивачів не вимагається через їхній статус іноземців або нерезидентів надання будь-якої гарантії або здійснення будь-яких платежів, або внесення застави для забезпечення витрат чи для інших цілей.

3. Органи, що передають, та Органи, що приймають, не стягують будь-яких зборів за послуги, надані відповідно до цієї Конвенції.

Стаття 10

Переказ коштів

Договірна Сторона, законодавством якої встановлюються обмеження для переказу коштів за кордон, надає найвищий пріоритет переказу коштів, які призначені для сплати аліментів або покриття витрат у зв'язку з провадженням відповідно до цієї Конвенції.

Стаття 11

Положення про федеративні держави

До федеративних та неунітарних держав застосовуються такі положення:

а) що стосується тих статей цієї Конвенції, які підпадають під законодавчу юрисдикцію федерального законодавчого органу, зобов'язання федерального уряду в цих межах є такими самими, як і тих Сторін, що не є федеративними державами;

б) що стосується тих статей цієї Конвенції, які підпадають під законодавчу юрисдикцію окремих штатів, провінцій або кантонів, які через конституційний лад федерації не зобов'язані вживати законодавчих заходів, федеральний уряд якомога швидше доводить ці статті з позитивними рекомендаціями до відома відповідних органів штатів, провінцій або кантонів;

с) федеративна Держава — Сторона цієї Конвенції на запит будь-якої іншої Договірної Сторони, переданий їй через Генерального секретаря, надає повідомлення про законодавство й практику цієї федерації та її складових одиниць стосовно будь-якого окремого положення Конвенції, зазначаючи, наскільки це положення забезпечується законодавчими або іншими заходами.

Стаття 12

Територіальне застосування

Положення цієї Конвенції поширюються або застосовуються однаково до всіх несамоправних, підопічних або інших територій, за міжнародні зносини яких відповідає Договірна Сторона, якщо остання під час ратифікації цієї Конвенції або приєднання до неї не повідомила, що Конвенція не буде застосовуватися до будь-якої однієї такої території або кількох з них. Будь-яка Договірна Сторона, яка робить таку заяву,

може будь-коли після цього за допомогою повідомлення на ім'я Генерального секретаря поширити застосування цієї Конвенції на всі такі території чи будь-яку з них.

Стаття 13

Підписання, ратифікація та приєднання

1. Ця Конвенція до 31 грудня 1956 року залишається відкритою для підписання від імені будь-якої держави — члена Організації Об'єднаних Націй, будь-якої держави, яка не є членом Організації, але яка є стороною Статуту Міжнародного Суду ООН (995_010) або членом будь-якої спеціалізованої установи, та будь-якої іншої держави, яка не є членом Організації, але яку Економічна та соціальна рада запросила стати стороною цієї Конвенції.

2. Ця Конвенція підлягає ратифікації. Ратифікаційні грамоти здаються на зберігання Генеральному секретарю.

3. Будь-яка держава, зазначена в пункті 1 цієї статті, може будь-коли приєднатися до цієї Конвенції. Документ про приєднання передається на зберігання Генеральному секретарю.

Стаття 14

Набуття чинності

1. Ця Конвенція набуває чинності на тридцятий день після дати здачі на зберігання третьої ратифікаційної грамоти або документа про приєднання відповідно до статті 13.

2. Для кожної Держави, яка ратифікує цю Конвенцію або приєднується до неї після здачі на зберігання третьої ратифікаційної грамоти або документа про приєднання, Конвенція набуває чинності на тридцятий день після дати здачі на зберігання цієї Державою її ратифікаційної грамоти або документа про приєднання.

Стаття 15

Денонсація

1. Будь-яка Договірна Сторона може денонсувати цю Конвенцію за допомогою повідомлення на ім'я Генерального секретаря. Денонсація може стосуватися також деяких або всіх територій, зазначених у статті 12.

2. Денонсація набуває чинності через рік з дати отримання зазначеного повідомлення Генеральним секретарем, але не впливає на справи, які знаходяться в провадженні на момент набуття нею чинності.

Стаття 16

Урегулювання спорів

Якщо між Договірними Сторонами виникає спір стосовно тлумачення або застосування цієї Конвенції та якщо такий спір не врегульований іншими засобами, то він передається до Міжнародного Суду ООН. Спір передається до Міжнародного Суду ООН за допомогою повідомлення про спеціальну угоду або за допомогою односторонньої заяви однієї зі сторін спору.

Стаття 17

Застереження

1. У випадку, коли будь-яка Держава робить під час ратифікації або приєднання застереження до будь-якої зі статей цієї Конвенції, Генеральний секретар повідомляє

текст такого застереження всім державам — сторонам цієї Конвенції та іншим державам, зазначеним у статті 13. Будь-яка Договірна Сторона, яка заперечує проти цього застереження, протягом дев'яноста днів з дати повідомлення може поінформувати Генерального секретаря про те, що вона не приймає його, і в такому разі Конвенція не набуває чинності між державою, яка висловила заперечення, та державою, яка зробила застереження. Будь-яка держава, яка приєднується до Конвенції пізніше, може зробити таке повідомлення під час приєднання.

2. Договірна Сторона може будь-коли відкликати раніше зроблене застереження та повідомляє Генеральному секретарю про таке відкликання.

Стаття 18 **Взаємність**

Договірна Сторона у відносинах з іншими Договірними Сторонами може посилатися на положення цієї Конвенції лише настільки, наскільки ця Конвенція є обов'язковою для неї самої.

Стаття 19 **Повідомлення Генерального секретаря**

1. Генеральний секретар інформує всі держави — члени Організації Об'єднаних Націй та всі держави, які не є членами Організації і які зазначено в статті 13:

- a) про повідомлення, передбачені в пункті 3 статті 2;
- b) про інформацію, отриману відповідно до пункту 2 статті 3;
- c) про заяви та повідомлення, зроблені відповідно до статті 12;
- d) про підписання, ратифікації та приєднання, здійснені відповідно до статті 13;
- e) про дату набуття чинності Конвенцією згідно з пунктом 1 статті 14;
- f) про денонсації, здійснені відповідно до пункту 1 статті 15;
- g) про застереження та повідомлення, зроблені відповідно до статті 17.

2. Крім того, Генеральний секретар повідомляє всім Договірним Сторонам про прохання стосовно перегляду та відповіді на такі прохання відповідно до статті 20.

Стаття 20 **Перегляд**

1. Будь-яка Договірна Сторона може будь-коли просити в повідомленні на ім'я Генерального секретаря про перегляд цієї Конвенції.

2. Генеральний секретар передає це повідомлення кожній Договірній Стороні та просить повідомити протягом чотирьох місяців, чи бажає вона скликання конференції для розгляду питання про запропонований перегляд. Якщо більшість Договірних Сторін дає позитивну відповідь, то Генеральний секретар скликає таку конференцію.

Стаття 21 **Мови та зберігання Конвенції**

Оригінал цієї Конвенції, тексти якої англійською, іспанською, китайською, російською та французькою мовами мають однакову силу, передається на зберігання Генеральному секретарю, який надсилає його засвідчені копії всім державам, зазначеним у статті 13.

КОНВЕНЦІЯ
про юрисдикцію, право, що застосовується,
визнання, виконання та співробітництво
щодо батьківської відповідальності
та заходів захисту дітей

{Про приєднання до Конвенції із заявами та застереженням
додатково див. Закон N 136-V (136-16) від 14.09.2006, ВВР, 2006, N 43, ст. 417}

Дата підписання: 19.10.1996

Дата ратифікації Україною: 14.09.2006

Дата набрання чинності для України: 01.02.2008

Офіційний переклад

Держави, що підписали цю Конвенцію,
беручи до уваги потребу в посиленні захисту дітей у справах міжнародного характеру,
бажаючи уникнути конфліктів між їхніми правовими системами щодо юрисдикції,
права, що застосовується, визнання та виконання заходів захисту дітей,
наголошуючи на важливості міжнародного співробітництва для захисту дітей,
підтверджуючи, що найвищим інтересам дитини повинне надаватися першочергове
значення,
відзначаючи, що Конвенція від 5 жовтня 1961 року про повноваження органів та
право, що застосовується, щодо захисту неповнолітніх, потребує перегляду,
бажаючи з цією метою запровадити спільні положення, беручи до уваги Конвенцію
Організації Об'єднаних Націй про права дитини від 20 листопада 1989 року (1995_021),
домовилися про таке:

РОЗДІЛ I — СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ КОНВЕНЦІЇ

Стаття 1

1. Цілями цієї Конвенції є:
 - a) визначити державу, органи якої мають юрисдикцію вживати заходів, спрямованих на захист особи чи майна дитини;
 - b) визначити, яке право має застосовуватися такими органами при здійсненні їхньої юрисдикції;
 - c) визначити право, що застосовується до батьківської відповідальності;
 - d) забезпечити визнання та виконання таких заходів захисту в усіх Договірних Державах;
 - e) запровадити таке співробітництво між органами Договірних Держав, яке може бути необхідним для досягнення цілей цієї Конвенції.
2. Для цілей цієї Конвенції термін «батьківська відповідальність» включає повноваження, що впливають з батьківських чи будь-яких аналогічних відносин,

які визначають права, обов'язки та представництво стосовно особи чи майна дитини батьків, опікунів або інших законних представників.

Стаття 2

Конвенція застосовується до дітей з моменту їхнього народження до досягнення ними 18 років.

Стаття 3

Заходи, згадані у статті 1, можуть стосуватися, зокрема:

- a) набуття, здійснення, припинення чи обмеження батьківської відповідальності, а також її делегування;
- b) права опіки, у тому числі права стосовно піклування про особу дитини та, зокрема, право визначати місце проживання дитини, а також права на спілкування, у тому числі право брати дитину на обмежений період у місце інше, ніж звичайне місце проживання дитини;
- c) опіки, піклування та аналогічних інститутів;
- d) призначення та функцій будь-якої особи чи органу, які відповідають за особу чи майно дитини та які представляють дитину або допомагають їй;
- e) влаштування дитини в прийомну сім'ю або в установи опіки і піклування, або забезпечення піклування в установі «кафала» чи в аналогічних установах;
- f) нагляду з боку державного органу за піклуванням за дитиною будь-якою особою, яка несе відповідальність за дитину;
- g) управління, збереження або розпорядження майном дитини.

Стаття 4

Конвенція не застосовується до:

- a) встановлення або оспорування відносин між батьками і дитиною;
- b) рішень про усиновлення, заходів, що передують усиновленню, або скасування чи недійсності усиновлення;
- c) імені та прізвища дитини;
- d) набуття повної дієздатності;
- e) зобов'язань щодо утримання;
- f) довірчої власності чи спадкування;
- g) соціального забезпечення;
- h) державних заходів загального характеру з питань освіти чи здоров'я;
- i) заходів, ужитих внаслідок караних правопорушень, учинених дітьми;
- j) рішень про право притулку та про імміграцію.

РОЗДІЛ II — ЮРИСДИКЦІЯ

Стаття 5

1. Судові або адміністративні органи Договірної Держави звичайного місця проживання дитини мають юрисдикцію вживати заходів, спрямованих на захист особи чи майна дитини.

2. З урахуванням статті 7, у разі зміни звичайного місця проживання дитини на іншу Договірну Державу, юрисдикцію мають органи Держави нового звичайного місця проживання.

Стаття 6

1. Для дітей-біженців та дітей, які внаслідок суспільних негараздів в їхній країні переміщені до інших держав, органи Договірної Держави, на території якої ці діти перебувають у результаті їхнього переміщення, мають юрисдикцію, передбачену в пункті 1 статті 5.

2. Положення попереднього пункту також застосовуються до дітей, чиє звичайне місце проживання не може бути встановлене.

Стаття 7

1. У разі неправомірного переміщення або утримування дитини органи Договірної Держави, в якій дитина мала звичайне місце проживання безпосередньо до переміщення або утримування, зберігають свою юрисдикцію доти, доки дитина не набуде звичайного місця проживання в іншій Державі та

а) кожна особа, установа або інший орган, які мають права опіки, не погодяться з переміщенням або утримуванням або

б) дитина не проживе в такій іншій державі протягом періоду, що становить принаймні один рік після того, як особа, установа або інший орган, які мають права опіки, дізналися або повинні були дізнатися про місцеперебування дитини; не триває розгляд прохання про повернення, поданого в цей період, та дитина прижилася в новому середовищі.

2. Переміщення або утримування дитини вважається неправомірним, якщо:

а) це порушує права опіки, набуті особою, установою чи будь-яким іншим органом, спільно чи окремо, за правом держави, в якій дитина мала звичайне місце проживання безпосередньо до переміщення або утримування; та

б) на момент переміщення або утримування такі права фактично здійснювалися, спільно або окремо, чи здійснювалися б, якби не переміщення або утримування.

Права опіки, зазначені вище в підпункті «а», можуть виникати, зокрема, в силу закону або внаслідок судового чи адміністративного рішення або з угоди, яка має юридичну силу згідно з правом тієї Держави.

3. Увесь час, упродовж якого органи, уперше згадані в пункті 1, зберігають свою юрисдикцію, органи тієї Договірної Держави, до якої дитину було переміщено або в якій вона утримується, можуть вживати лише таких невідкладних заходів згідно зі статтею 11, які є необхідними для захисту особи чи майна дитини.

Стаття 8

1. Як виняток, якщо орган Договірної Держави, який має юрисдикцію відповідно до статей 5 або 6, вважає, що орган іншої Договірної Держави здатний краще в конкретному випадку визначити найвищі інтереси дитини, він може або

– звернутися до іншого органу, безпосередньо або за допомогою центрального органу своєї Держави, з проханням здійснити свою юрисдикцію вживати такі заходи захисту, які вважає за необхідні, або

– зупинити розгляд справи та запропонувати сторонам подати таке прохання до органу тієї іншої Держави.

2. Договірними Державами, до органів яких можна звернутися, як це передбачено в попередньому пункті, є

а) держава, громадянином якої є дитина,

- b) держава, в якій знаходиться майно дитини,
 - c) держава, до органів якої подано заяву про розірвання шлюбу або окреме проживання батьків дитини чи про визнання їхнього шлюбу недійсним,
 - d) держава, з якою дитина має істотний зв'язок.
3. Відповідні органи можуть обмінюватися думками.
4. Орган, до якого направлено звернення, як це передбачено в пункті 1, може здійснювати юрисдикцію замість органу, який має юрисдикцію на підставі статей 5 або 6, якщо він вважає, що це є в найвищих інтересах дитини.

Стаття 9

1. Якщо органи Договірної Держави, згадані в пункті 2 статті 8, вважають, що в конкретному випадку вони здатні краще визначити найвищі інтереси дитини, вони можуть

- звернутися до компетентного органу Договірної Держави звичайного місця проживання дитини, безпосередньо або за допомогою Центрального органу тієї Держави, з проханням про дозвіл здійснити юрисдикцію вжити заходів захисту, які вони вважають необхідними, або

- запропонувати сторонам подати таке прохання до органу Договірної Держави звичайного місця проживання дитини.

2. Відповідні органи можуть обмінюватися думками.

3. Орган, який ініціював прохання, може здійснювати юрисдикцію замість органу Договірної Держави звичайного місця проживання дитини тільки тоді, якщо останній орган погодився з таким проханням.

Стаття 10

1. Без шкоди для застосування статей 5–9, органи Договірної Держави, які здійснюють юрисдикцію щодо розгляду заяви про розірвання шлюбу або окреме проживання батьків дитини, яка має звичайне місце проживання в іншій Договірній Державі, або щодо визнання їхнього шлюбу недійсним, можуть, якщо це передбачено законодавством їхньої держави, вжити заходів, спрямованих на захист особи чи майна такої дитини, якщо

- a) на момент відкриття провадження у справі один з її батьків має звичайне місце проживання в такій Державі та один з них має батьківську відповідальність стосовно дитини та

- b) юрисдикція цих органів вживати таких заходів була прийнята батьками, а також будь-якою іншою особою, яка має батьківську відповідальність стосовно дитини, та є в найвищих інтересах дитини.

2. Передбачена пунктом 1 юрисдикція вживати заходів для захисту дитини припиняється як тільки рішення про задоволення або відмову в задоволенні заяви про розірвання шлюбу, окреме проживання або визнання шлюбу недійсним стало остаточним або провадження було закрито з іншої причини.

Стаття 11

1. У будь-якому невідкладному випадку органи будь-якої Договірної Держави, на території якої перебуває дитина або майно, яке належить дитині, мають юрисдикцію вживати будь-яких необхідних заходів захисту.

2. Заходи, ужиті згідно з попереднім пунктом стосовно дитини, яка має звичайне місце проживання в Договірній Державі, припиняються як тільки органи, які мають юрисдикцію відповідно до статей 5–10, вжили заходів, яких потребує ситуація.

3. Заходи, ужиті згідно з пунктом 1 стосовно дитини, яка має звичайне місце проживання в не-Договірній Державі, припиняються в кожній Договірній Державі, як тільки заходи, яких потребує ситуація та яких ужили органи іншої держави, були визнані у відповідній Договірній Державі.

Стаття 12

1. З урахуванням статті 7, органи Договірної Держави, на території якої перебуває дитина або майно, яке належить дитині, мають юрисдикцію вживати заходів тимчасового характеру для захисту особи чи майна дитини, які мають територіальну дію в межах відповідної Держави, наскільки такі заходи є сумісними із заходами, що вже були вжиті органами, які мають юрисдикцію згідно зі статтями 5–10.

2. Заходи, ужиті згідно з попереднім пунктом стосовно дитини, яка має звичайне місце проживання у Договірній Державі, припиняються як тільки органи, які мають юрисдикцію згідно зі статтями 5–10, ухвалюють рішення стосовно заходів захисту, яких може потребувати ситуація.

3. Заходи, ужиті згідно з пунктом 1 стосовно дитини, яка має звичайне місце проживання в не-Договірній Державі, припиняються в Договірній Державі, в якій заходів було вжито, як тільки заходи, яких потребує ситуація та яких ужили органи іншої держави, були визнані у відповідній Договірній Державі.

Стаття 13

1. Органи Договірної Держави, які мають юрисдикцію згідно зі статтями 5–10 вживати заходів захисту особи чи майна дитини, повинні відмовитись від здійснення цієї юрисдикції, якщо на момент відкриття провадження питання про вжиття відповідних заходів вже було порушено перед органами іншої Договірної Держави, що мали юрисдикцію згідно зі статтями 5–10 на момент одержання прохання, та досі розглядається.

2. Положення попереднього пункту не застосовуються, якщо органи, до яких спочатку було подано прохання щодо вжиття заходів, відмовились від здійснення юрисдикції.

Стаття 14

Заходи, ужиті на підставі статей 5–10, залишаються чинними відповідно до встановлених умов, навіть якщо внаслідок зміни обставин була усунена підстава, на якій ґрунтувалася юрисдикція, доки органи, які мають юрисдикцію згідно з Конвенцією, не змінять, замінять або припинять такі заходи.

РОЗДІЛ III — ПРАВО, ЩО ЗАСТОСОВУЄТЬСЯ

Стаття 15

1. Під час здійснення своєї юрисдикції згідно з положеннями Розділу II органи Договірних Держав застосовують своє національне право.

2. Однак, якщо це вимагається для захисту особи чи майна дитини, вони можуть як виняток застосувати або врахувати право іншої Держави, з якою ситуація має істотний зв'язок.

3. Якщо звичайне місце проживання дитини змінюється на іншу Договірну Державу, з моменту такої зміни умови застосування заходів, ужитих у Державі попереднього звичайного місця проживання, визначаються правом такої іншої Держави.

Стаття 16

1. Набуття або припинення батьківської відповідальності в силу закону, без втручання судового або адміністративного органу, визначається правом держави звичайного місця проживання дитини.

2. Набуття або припинення батьківської відповідальності за угодою або одностороннім актом, без втручання судового або адміністративного органу, визначається правом держави звичайного місця проживання дитини на момент набрання законної сили угодою або одностороннім актом.

3. Батьківська відповідальність, яка існує згідно з правом держави звичайного місця проживання дитини, визнається після зміни цього звичайного місця проживання на іншу Державу.

4. Якщо звичайне місце проживання дитини змінюється, набуття батьківської відповідальності в силу закону особою, яка ще не має такої відповідальності, визначається правом держави нового звичайного місця проживання.

Стаття 17

Здійснення батьківської відповідальності визначається правом держави звичайного місця проживання дитини. Якщо звичайне місце проживання дитини змінюється, то воно визначається правом держави нового звичайного місця проживання.

Стаття 18

Батьківську відповідальність, згадану в статті 16, може бути припинено або умови її здійснення можуть бути змінені заходами, ужитими згідно з цією Конвенцією.

Стаття 19

1. Дійсність угоди, укладеної між третьою стороною та іншою особою, уповноваженою діяти як законний представник дитини згідно з правом держави, де було укладено угоду, не може оспорюватися, а третя сторона не може нести відповідальність на тій підставі, що така інша особа не була уповноважена діяти як законний представник дитини згідно з правом, визначеним положеннями цього Розділу, крім випадків, якщо третя сторона знала або повинна була знати, що батьківська відповідальність визначається останнім правом.

2. Попередній пункт застосовується тільки якщо угоду було укладено між особами, які перебувають на території однієї й тієї самої Держави.

Стаття 20

Положення цього Розділу застосовуються навіть якщо правом, визначеним ними, є право не-Договірної Держави.

Стаття 21

1. У цьому Розділі термін «право» означає норми чинного законодавства держави, виключаючи колізійні норми.

2. Однак, якщо правом, що застосовується відповідно до статті 16, є право не-Договірної Держави та якщо колізійні норми такої держави визначають право

іншої не-Договірної Держави, яка застосовувала б своє право, застосовується право останньої Держави. Якщо ця інша не-Договірна Держава не застосовує власне право, правом, що застосовується, є право, визначене статтею 16.

Стаття 22

У застосуванні права, визначеного положеннями цього Розділу, може бути відмовлено, тільки якщо його застосування явно суперечило б публічному порядку, з урахуванням найвищих інтересів дитини.

РОЗДІЛ IV — ВИЗНАННЯ ТА ВИКОНАННЯ

Стаття 23

1. Заходи, ужиті органами Договірної Держави, визнаються в силу закону в усіх інших Договірних Державах.

2. У визнанні, однак, може бути відмовлено:

а) якщо захід було вжито органом, юрисдикція якого не ґрунтувалася на одній з підстав, передбачених у Розділі II;

б) якщо заходу було вжито, за винятком невідкладних випадків, у рамках судового або адміністративного провадження, без надання дитині можливості бути заслуханою в порушення основних принципів процедури Держави, в якій було подано прохання;

с) на прохання будь-якої особи, яка стверджує, що захід порушує її батьківську відповідальність, якщо такого заходу було вжито, за винятком невідкладних випадків, без надання такій особі можливості бути заслуханою;

д) якщо таке визнання явно суперечить публічному порядку Держави, в якій було подано прохання, з урахуванням найвищих інтересів дитини;

е) якщо захід є несумісним із заходом, ужитим пізніше в не-Договірній Державі звичайного місця проживання дитини, у разі, якщо останній задовольняє вимоги визнання в Державі, в якій було подано прохання;

ф) якщо не дотримано процедури, передбаченої в статті 33.

Стаття 24

Без шкоди для пункту 1 статті 23, будь-яка зацікавлена особа може звернутися до компетентних органів Договірної Держави з проханням про прийняття рішення щодо визнання або невизнання заходу, ужитого в іншій Договірній Державі. Процедура визначається правом Держави, в якій було подано прохання.

Стаття 25

Орган держави, в якій було подано прохання, зв'язаний фактами, на підставі яких орган держави, в якій було вжито заходу, здійснював свою юрисдикцію.

Стаття 26

1. Якщо заходи, яких ужито в одній Договірній Державі та які є в ній такими, що підлягають виконанню, потребують виконання в іншій Договірній Державі, на прохання зацікавленої сторони вони визнаються такими, що підлягають виконанню або реєстрації з метою виконання в такій іншій Державі відповідно до процедури, визначеної правом останньої Держави.

2. Кожна Договірна Держава застосовує до визнання з метою виконання або реєстрації просту та швидку процедуру.

3. У визнанні з метою виконання або реєстрації може бути відмовлено тільки у випадках, визначених у пункті 2 статті 23.

Стаття 27

Без шкоди для такого перегляду, який є необхідним при застосуванні попередніх статей, ужиті заходи не можуть переглядатися по суті.

Стаття 28

Заходи, ужиті в одній Договірній Державі та визнані такими, що підлягають виконанню або реєстрації з метою виконання в іншій Договірній Державі, виконуються в останній Державі так, якби вони були вжиті органами тієї Держави. Виконання відбувається згідно з правом держави, в якій було подано прохання, настільки, наскільки передбачено цим правом, беручи до уваги найвищі інтереси дитини.

РОЗДІЛ V — СПІВРОБІТНИЦТВО

Стаття 29

1. Договірна Держава призначає Центральний орган для виконання обов'язків, що покладаються Конвенцією на такі органи.

2. Федеральні держави, держави з більш ніж однією системою права або держави, що мають автономні територіальні одиниці, можуть визначити більш ніж один Центральний орган та визначити територіальний або суб'єктний обсяг їхніх функцій. Якщо держава визначила більш ніж один Центральний орган, вона призначає той Центральний орган, до якого може бути подано будь-яке повідомлення для передачі відповідному Центральному органу в цій державі.

Стаття 30

1. Центральні органи співпрацюють між собою та сприяють співпраці між компетентними органами своїх держав для досягнення цілей Конвенції.

2. У зв'язку із застосуванням цієї Конвенції, вони здійснюють належні кроки для надання інформації про закони та наявні послуги в своїх державах щодо захисту дітей.

Стаття 31

Центральний орган Договірної Держави, безпосередньо або через державні органи чи інші організації, здійснює всі належні кроки для:

а) полегшення звернень та надання допомоги, передбачених статтями 8 і 9 та цим Розділом;

б) сприяння шляхом медіації, примирення або подібних заходів, погоджених рішень щодо захисту особи чи майна дитини у випадках, до яких застосовується ця Конвенція;

с) надання, на прохання компетентного органу іншої Договірної Держави, допомоги у встановленні місцеперебування дитини, якщо є підстави вважати, що дитина може перебувати та потребувати захисту на території запитуваної Держави.

Стаття 32

На прохання, подане разом з обґрунтуванням Центральним органом або іншим компетентним органом будь-якої Договірної Держави, з якою дитина має істотний зв'язок, Центральний орган Договірної Держави, в якій дитина має звичайне місце проживання та перебування, може безпосередньо або через державні органи чи інші організації

- а) надати доповідь про становище дитини;
- б) звернутися з проханням до компетентного органу своєї Держави враховувати потребу вжиття заходів для захисту особи чи майна дитини.

Стаття 33

1. Якщо орган, що має юрисдикцію згідно зі статтями 5–10, має намір влаштувати дитину в прийомну сім'ю або в установу опіки і піклування або забезпечити піклування в установі «кафала» чи в аналогічній установі, та якщо таке влаштування чи таке забезпечення піклування повинне здійснюватися в іншій Договірній Державі, він повинен спочатку провести консультації з Центральним органом або іншим компетентним органом останньої Держави. З цією метою він передає доповідь про дитину разом з обґрунтуванням запропонованого влаштування або забезпечення піклування.

2. Рішення про влаштування або забезпечення піклування може бути прийнято в запитуючій Державі, тільки якщо Центральний орган або інший компетентний орган Держави, в якій було подано прохання, погодився на влаштування чи забезпечення піклування, з урахуванням найвищих інтересів дитини.

Стаття 34

1. Маючи намір вжити заходів захисту, та якщо цього вимагає становище дитини, компетентні органи згідно з Конвенцією можуть звернутися до будь-якого органу іншої Договірної Держави, який має інформацію, що стосується захисту дитини, з проханням надати цю інформацію.

2. Договірна Держава може заявити, що прохання згідно з пунктом 1 повинні передаватися її органам лише через її Центральний орган.

Стаття 35

1. Компетентні органи Договірної Держави можуть звернутися з проханням до органів іншої Договірної Держави про надання допомоги у виконанні заходів захисту, ужитих згідно з цією Конвенцією, особливо під час забезпечення ефективного здійснення права на спілкування, а також права на підтримання безпосередніх контактів на постійній основі.

2. Органи Договірної Держави, в якій дитина не має звичайного місця проживання, можуть, на прохання одного з батьків, що проживає в такій Державі та має бажання одержати або підтримувати спілкування з дитиною, збирати інформацію або докази, а також можуть робити висновки щодо можливості такого з батьків здійснювати право на спілкування з дитиною та про умови, відповідно до яких спілкування повинне здійснюватися. Орган, що здійснює свою юрисдикцію згідно зі статтями 5–10 щодо розгляду заяви про право на спілкування з дитиною, перш ніж прийняти рішення, приймає та розглядає таку інформацію, докази та висновки.

3. Орган, що має юрисдикцію згідно зі статтями 5–10 вирішувати питання про право на спілкування, може відстрочити процедуру, очікуючи результатів прохання,

поданого згідно з пунктом 2, зокрема, коли він розглядає заяву про обмеження або припинення прав на спілкування, наданих у державі попереднього звичайного місця проживання дитини.

4. Ніщо в цій статті не перешкоджає органу, що має юрисдикцію згідно зі статтями 5–10, вживати тимчасових заходів, очікуючи на результат прохання, поданого відповідно до пункту 2.

Стаття 36

У будь-якому разі, коли дитині загрожує серйозна небезпека, компетентні органи Договірної Держави, в якій було вжито заходів захисту дитини або розглядається така можливість, якщо їм стало відомо про зміну місця проживання дитини або що дитина перебуває в іншій державі, повідомляють органи такої іншої держави про відповідну небезпеку та про заходи, яких було вжито або можливість вжиття яких розглядається.

Стаття 37

Орган не запитує або не передає будь-яку інформацію згідно з цим Розділом, якщо, на його думку, це може наразити на небезпеку дитину або її майно чи створити серйозну загрозу свободі або життю члена сім'ї цієї дитини.

Стаття 38

1. Без шкоди для можливості стягнення розумної платні за надання послуг, Центральні органи та інші державні органи Договірних Держав покривають власні витрати під час застосування положень цього Розділу.

2. Будь-яка Договірна Держава може укладати угоди з однією або декількома іншими Договірними Державами стосовно розподілу стягненої платні.

Стаття 39

Будь-яка Договірна Держава може укладати угоди з однією або декількома іншими Договірними Державами з метою покращення застосування цього Розділу в їхніх взаємовідносинах. Держави, які уклали таку угоду, передають її копію депозитарію Конвенції.

РОЗДІЛ VI — ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 40

1. Органи Договірної Держави звичайного місця проживання дитини або Договірної Держави, в якій було вжито заходу захисту, можуть видати особі, яка має батьківську відповідальність, або особі, якій довірено захист дитини або її майна, на її прохання, документ, який засвідчує якість, в якій ця особа може виступати, та повноваження, які на неї покладено.

2. Якість та повноваження, визначені у підтверджуючому документі, вважаються наданими цій особі, за відсутності доказів про інше.

3. Кожна Договірна Держава призначає органи, компетентні складати такий підтверджуючий документ.

Стаття 41

Особисті дані, зібрані або передані згідно з цією Конвенцією, можуть бути використані лише для цілей, для яких вони були зібрані або передані.

Стаття 42

Органи, яким передано інформацію, забезпечують її конфіденційність відповідно до законодавства своїх держав.

Стаття 43

Усі документи, направлені чи одержані згідно з цією Конвенцією, звільняються від легалізації чи будь-якої аналогічної формальності.

Стаття 44

Кожна Договірна Держава може призначити органи, до яких необхідно направляти прохання згідно зі статтями 8, 9 та 33.

Стаття 45

1. Про призначення, згадані у статтях 29 та 44, повідомляється Постійне бюро Гаазької конференції з міжнародного приватного права.
2. Заява, згадана в пункті 2 статті 34, направляється депозитарію Конвенції.

Стаття 46

Договірна Держава, в якій щодо захисту дитини або її майна застосовуються різні системи права або зводи правових норм, не зобов'язана застосовувати норми Конвенції для врегулювання колізій виключно між такими різними системами або зводами правових норм.

Стаття 47

Стосовно Держави, в якій в різних територіальних одиницях застосовуються дві чи більше системи права або зводи правових норм щодо будь-якого питання, врегульованого цією Конвенцією:

- 1) будь-яке посилання на звичайне місце проживання в цій державі розуміється як посилання на звичайне місце проживання в територіальній одиниці;
- 2) будь-яке посилання на перебування дитини в цій Державі розуміється як посилання на перебування в територіальній одиниці;
- 3) будь-яке посилання на місцезнаходження майна дитини в цій Державі розуміється як посилання на місцезнаходження майна дитини в територіальній одиниці;
- 4) будь-яке посилання на Державу, громадянином якої є дитина, розуміється як посилання на територіальну одиницю, визначену законодавством тієї Держави, або за відсутності відповідних норм, на територіальну одиницю, з якою дитина має найбільш тісний зв'язок;
- 5) будь-яке посилання на державу, до органів якої подано заяву про розірвання шлюбу або окреме проживання батьків дитини чи визнання їхнього шлюбу недійсним, розуміється як посилання на територіальну одиницю, до органів якої подано таку заяву;
- 6) будь-яке посилання на Державу, з якою дитина має істотний зв'язок, розуміється як посилання на територіальну одиницю, з якою дитина має такий зв'язок;
- 7) будь-яке посилання на Державу, до якої дитину було переміщено або в якій її утримували, розуміється як посилання на відповідну територіальну одиницю, до якої дитину було переміщено або в якій її утримували;
- 8) будь-яке посилання на організації чи органи такої Держави інші, ніж Центральні органи, розуміється як посилання на ті органи чи установи, що уповноважені діяти у відповідній територіальній одиниці;

9) будь-яке посилання на право, процедуру або орган Держави, в якій було вжито заходу, розуміється як посилання на право, процедуру або орган територіальної одиниці, у якій було вжито такого заходу;

10) будь-яке посилання на право, процедуру або орган Держави, в якій було подано прохання, розуміється як посилання на право, процедуру або орган територіальної одиниці, в якій вимагається визнання або виконання.

Стаття 48

З метою визначення права, що застосовується згідно з Розділом III стосовно Держави, до складу якої входять дві чи більше територіальні одиниці, кожна з яких має власну систему права або звід правових норм щодо питань, охоплених цією Конвенцією, застосовуються такі правила:

a) якщо існують чинні норми в такій Державі, що визначають, право якої територіальної одиниці застосовується, то застосовується право цієї територіальної одиниці;

b) у разі відсутності таких норм, застосовується право відповідної територіальної одиниці, як це визначено в статті 47.

Стаття 49

З метою визначення права, що застосовується згідно з Розділом III стосовно Держави, яка має дві чи більше систем права або зводів правових норм, що застосовуються до різних категорій осіб стосовно питань, охоплених цією Конвенцією, застосовуються такі норми:

a) якщо існують чинні норми в такій Державі, що визначають, яке з таких прав застосовується, то застосовується таке право;

b) у разі відсутності таких норм, застосовується система права або звід правових норм, з якими дитина має найбільш тісний зв'язок.

Стаття 50

Ця Конвенція не впливає на застосування Конвенції від 25 жовтня 1980 року про цивільно-правові аспекти міжнародного викрадення дітей (1995_188) у відносинах між Сторонами обох Конвенцій. Однак ніщо не перешкоджає застосуванню положень цієї Конвенції для цілей повернення дитини, яка була протиправно переміщена або утримувалась, чи для надання права на спілкування.

Стаття 51

У відносинах між Договірними Державами ця Конвенція замінює Конвенцію від 5 жовтня 1961 року про повноваження органів та право, що застосовується, щодо захисту неповнолітніх, та Конвенцію, що регулює опіку над неповнолітніми, підписану в Гаазі 12 червня 1902 року, без шкоди для визнання заходів, ужитих згідно із зазначеною вище Конвенцією від 5 жовтня 1961 року.

Стаття 52

1. Ця Конвенція не впливає на будь-який міжнародний договір, сторонами якого є Договірні Держави, що містить положення про питання, врегульовані цією Конвенцією, якщо тільки держави, що є сторонами такого документа, не зроблять заяву про протилежне.

2. Ця Конвенція не впливає на можливість однієї або декількох Договірних Держав укладати угоди, які містять положення щодо питань, врегульованих цією Конвенцією, стосовно дітей, що мають звичайне місце проживання в будь-якій Державі — стороні таких угод.

3. Угоди, які укладаються між однією або декількома Договірними Державами з питань, які належать до сфери застосування цієї Конвенції, не впливають на застосування положень цієї Конвенції у відносинах таких держав з іншими Договірними Державами.

4. Попередні пункти також застосовуються до уніфікованих законів, що ґрунтуються на особливих зв'язках регіонального або іншого характеру між відповідними державами.

Стаття 53

1. Ця Конвенція застосовується лише до заходів, ужитих у Державі після того, як Конвенція набрала чинності для цієї Держави.

2. Ця Конвенція застосовується до визнання та виконання заходів, ужитих після набрання нею чинності у відносинах між Державою, в якій заходів було вжито, та Державою, в якій було подано прохання.

Стаття 54

1. Будь-яке повідомлення, надіслане Центральному органу або іншому органу Договірної Держави, складається мовою оригіналу та супроводжується перекладом офіційною мовою чи одною з офіційних мов іншої Держави, або, якщо це неможливо, французькою або англійською мовою.

2. Однак Договірна Держава може, шляхом здійснення застереження відповідно до статті 60, заперечити використання або англійської, або французької мови, але не обох.

Стаття 55

1. Договірна Держава може відповідно до статті 60

а) зберегти юрисдикцію своїх органів вживати заходів, спрямованих на захист майна дитини, що перебуває на її території;

б) залишати за собою право не визнавати будь-які батьківські повноваження або захід настільки, наскільки він є несумісним з будь-яким заходом, ужитим її органами щодо такого майна.

2. Ці застереження можуть бути обмежені щодо певних категорій майна.

Стаття 56

Генеральний секретар Гаазької конференції з міжнародного приватного права періодично скликає Спеціальну комісію з метою огляду практичного виконання цієї Конвенції.

РОЗДІЛ VII — ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 57

1. Конвенцію відкрито для підписання Державами, які були членами Гаазької конференції з міжнародного приватного права під час її вісімнадцятої сесії.

2. Вона підлягає ратифікації, прийняттю чи затвердженню, і документи про ратифікацію, прийняття чи затвердження передаються на зберігання Міністерству закордонних справ Королівства Нідерландів, що є депозитарієм Конвенції.

Стаття 58

1. Будь-яка інша Держава може приєднатися до Конвенції після набрання нею чинності відповідно до пункту 1 статті 61.

2. Документ про приєднання передається на зберігання депозитарію.

3. Таке приєднання діє тільки у відносинах між Державою, що приєднується, і тими Договірними Державами, які не висловили заперечення проти її приєднання протягом шести місяців після одержання повідомлення, зазначеного у підпункті b) статті 63. Таке заперечення також може бути заявлене Державами під час ратифікації, прийняття чи затвердження Конвенції після приєднання. Депозитарію повідомляють про будь-яке таке заперечення.

Стаття 59

1. Якщо Держава має дві чи більше територіальні одиниці, в яких застосовуються різні системи права щодо питань, охоплених цією Конвенцією, то вона може під час підписання, ратифікації, прийняття, затвердження чи приєднання заявити, що Конвенція поширюється на всі її територіальні одиниці або тільки на одну чи декілька з них, або може змінити цю заяву шляхом направлення іншої заяви в будь-який час.

2. Будь-яка така заява повідомляється депозитарію і в ній чітко зазначаються територіальні одиниці, до яких застосовується Конвенція.

3. Якщо Держава не робить заяви згідно з цією статтею, Конвенція поширюватиметься на всі територіальні одиниці такої Держави.

Стаття 60

1. Будь-яка Держава може, не пізніше моменту ратифікації, прийняття, затвердження чи приєднання, або під час подання заяви згідно зі статтею 59, зробити одне чи обидва застереження, передбачені в частині 2 статті 54 та статті 55. Жодне інше застереження не допускається.

2. Будь-яка Держава може в будь-який час відкликати застереження, яке вона зробила. Про відкликання повідомляється депозитарію.

3. Застереження втрачає чинність у перший день третього календарного місяця після повідомлення, згаданого у попередньому пункті.

Стаття 61

1. Конвенція набирає чинності в перший день місяця, що настає після закінчення трьох місяців після передачі на зберігання третього документа про ратифікацію, прийняття чи затвердження, згаданого у статті 43.

2. Після цього Конвенція набирає чинності:

a) для кожної Держави, що ратифікує, приймає чи затверджує її пізніше, в перший день місяця, що настає після закінчення трьох місяців після передачі на зберігання її документа про ратифікацію, прийняття, затвердження чи приєднання;

b) для кожної Держави, що приєднується, в перший день місяця, що настає після закінчення трьох місяців після закінчення періоду в шість місяців, передбаченого в пункті 3 статті 58;

с) для територіальної одиниці, на яку поширюється дія Конвенції відповідно до статті 59, у перший день місяця, що настає після закінчення трьох місяців після повідомлення, згаданого у цій статті.

Стаття 62

1. Будь-яка Держава — сторона Конвенції може денонсувати її шляхом повідомлення у письмовій формі, адресованого депозитарію. Денонсація може бути обмежена певною територіальною одиницею, на яку поширюється Конвенція.

2. Денонсація набирає чинності в перший день місяця, що настає після закінчення дванадцяти місяців після одержання повідомлення депозитарієм. Якщо в повідомленні визначено більш тривалий період для набрання денонсацією чинності, то денонсація набирає чинності після закінчення вказаного періоду.

Стаття 63

Депозитарій повідомляє Державам — членам Гаазької конференції з міжнародного приватного права та Державам, які приєдналися відповідно до статті 58, про таке:

- a) підписання, ратифікацію, прийняття та затвердження, згадані у статті 57;
- b) приєднання та заперечення проти приєднання, згадані у статті 58;
- c) дату набрання чинності Конвенцією відповідно до статті 61;
- d) заяви, згадані в пункті 2 статті 34 та статті 59;
- e) угоди, згадані у статті 39;
- f) застереження, згадані в пункті 2 статті 54 та статті 55, та відкликання, згадані в пункті 2 статті 60;
- g) денонсації, згадані у статті 62.

На посвідчення чого нижчепідписані, належним чином уповноважені, підписали цю Конвенцію.

Вчинено у Гаазі 19 жовтня 1996 року англійською та французькою мовами, причому обидва тексти є однаково автентичними, в одному примірнику, який буде передано на зберігання до архівів уряду Королівства Нідерландів, та його засвідчену копію буде надіслано дипломатичними каналами кожній Державі — члену Гаазької конференції з міжнародного приватного права на час її вісімнадцятої сесії.

КОНВЕНЦІЯ
про заборону та негайні заходи
щодо ліквідації найгірших форм дитячої праці
N 182

Статус Конвенції див. (993_453)

(Рекомендацію до Конвенції додатково див. в документі
(993_119) від 17.06.1999)
(Конвенцію ратифіковано Законом
N 2022-III (2022-14) від 05.10.2000)

Генеральна конференція Міжнародної організації праці, яка скликана в Женеві Адміністративною радою Міжнародного бюро праці і зібралася 1 червня 1999 року на свою 87-у сесію,

вважаючи за необхідне прийняти нові акти для заборони та ліквідації найгірших форм дитячої праці як головний пріоритет для національних та міжнародних дій, включаючи міжнародне співробітництво та міжнародну допомогу, які доповнювали б Конвенцію (993_054) та Рекомендацію 1973 року про мінімальний вік (993_077) доступу до зайнятості, які залишаються основоположними актами з дитячої праці,

вважаючи, що ефективна ліквідація найгірших форм дитячої праці вимагає негайних та всебічних дій, під час яких беруться до уваги важливість безплатної базової освіти та необхідність звільнення дітей від будь-якої такої роботи, а також їхня реабілітація та соціальна інтеграція, враховуючи при цьому потреби їхніх сімей,

нагадуючи про резолюцію стосовно ліквідації дитячої праці, ухвалену Міжнародною конференцією праці на її 83-ій сесії в 1996 році,

визнаючи, що дитяча праця великою мірою спричинена бідністю та що довгострокове вирішення цього питання залежить від усталеного економічного зростання, яке веде до соціального прогресу, зокрема до ліквідації бідності та до загальної освіти,

нагадуючи про Конвенцію про права дитини (995_021), прийняту Генеральною Асамблеєю Організації Об'єднаних Націй 20 листопада 1989 року,

нагадуючи про Декларацію МОП про основоположні принципи та права

у сфері праці та механізм її реалізації, ухвалену Міжнародною конференцією праці на її 86-ій сесії у 1998 році,

нагадуючи, що деякі з найгірших форм дитячої праці охоплені іншими міжнародними актами, зокрема Конвенцією про примусову працю, 1930 року (993_136), та Додатковою конвенцією Організації Об'єднаних Націй про скасування рабства, работоргівлі та інститутів і звичаїв, подібних до рабства, 1956 року (995_160),

постановивши ухвалити низку пропозицій стосовно дитячої праці, що є четвертим пунктом порядку денного сесії,

вирішивши надати цим пропозиціям форми міжнародної конвенції,

ухвалює цього сімнадцятого дня червня місяця тисяча дев'ятсот дев'яносто дев'ятого року наступну конвенцію, яка може називатися Конвенцією про найгірші форми дитячої праці, 1999 року.

Стаття 1

Кожна держава-член, яка ратифікує цю Конвенцію, негайно вживає ефективних заходів щодо забезпечення в терміновому порядку заборони та ліквідації найгірших форм дитячої праці.

Стаття 2

В цілях цієї Конвенції термін «дитина» застосовується до всіх осіб віком до 18 років.

Стаття 3

В цілях цієї Конвенції термін «найгірші форми дитячої праці» включає:

- а) усі форми рабства або практику, подібну до рабства, як наприклад, продаж дітей та торгівля ними, боргова кабала та кріпосна залежність, а також примусова чи обов'язкова праця, включаючи примусове чи обов'язкове вербування дітей для використання їх у збройних конфліктах;
- б) використання, вербування або пропонування дитини для заняття проституцією, виробництва порнографічної продукції чи для порнографічних вистав;
- с) використання, вербування або пропонування дитини для незаконної діяльності, зокрема, для виробництва та продажу наркотиків, як це визначено у відповідних міжнародних договорах;
- д) роботу, яка за своїм характером чи умовами, в яких вона виконується, може завдати шкоди здоров'ю, безпеці чи моральності дітей.

Стаття 4

1. Національне законодавство або компетентний орган визначають після консультацій із заінтересованими організаціями роботодавців і трудящих, види робіт, зазначені в пункті d) статті 3, беручи до уваги відповідні міжнародні норми, зокрема положення пунктів 3 та 4 Рекомендацій про найгірші форми дитячої праці, 1999 року (993_119).

2. Компетентний орган після консультації із заінтересованими організаціями роботодавців і трудящих виявляють місця здійснення визначених таким чином видів робіт.

3. Перелік видів робіт, визначених згідно з пунктом 1 цієї статті, повинен періодично перевірятися та, якщо необхідно, переглядатися після консультацій із заінтересованими організаціями роботодавців і трудящих.

Стаття 5

Кожна держава-член після консультацій з організаціями роботодавців і трудящих створює чи визначає відповідні механізми контролю за впровадженням положень, які втілюють у життя цю Конвенцію.

Стаття 6

1. Кожна держава-член розробляє та здійснює програми дій по ліквідації, у пріоритетному порядку, найгірших форм дитячої праці.

2. Такі програми дій розробляються та здійснюються після консультацій з відповідними урядовими відомствами та організаціями роботодавців і трудящих, беручи до уваги, в разі необхідності, думки інших заінтересованих груп.

Стаття 7

1. Кожна держава-член вживає всіх необхідних заходів для забезпечення ефективного застосування та дотримання положень, які втілюють в життя цю Конвенцію, в тому числі шляхом введення та застосування кримінальних або, залежно від обставин, інших санкцій.

2. Кожна держава-член, враховуючи важливість освіти у справі ліквідації дитячої праці, вживає в установлені строки заходи, спрямовані на:

- а) недопущення залучення дітей до найгірших форм дитячої праці;
- б) надання необхідної та належної прямої допомоги для припинення заняття дітей найгіршими формами дитячої праці та для їхньої реабілітації і соціальної інтеграції;
- в) надання всім дітям звільненням від найгірших форм дитячої праці доступу до безплатної початкової освіти, та, в разі можливості та необхідності до професійно-технічної підготовки;
- г) виявлення дітей, які знаходяться в особливо важкому стані, та допомога таким дітям;
- д) врахування особливостей становища дівчат.

3. Кожна держава-член призначає компетентний орган, відповідальний за застосування положень, які втілюють в життя цю Конвенцію.

Стаття 8

Держави-члени вживають необхідних заходів з метою надання допомоги одна одній у втіленні в життя положень цієї Конвенції шляхом більш широкої міжнародної співпраці та/або допомоги, включаючи підтримку соціально-економічного розвитку, програм боротьби з бідністю та загальної освіти.

Стаття 9

Офіційні грамоти про ратифікацію цієї Конвенції направляються Генеральному директору Міжнародного бюро праці для реєстрації.

Стаття 10

1. Ця Конвенція є чинною тільки для тих держав-членів Міжнародної організації праці, чиї ратифікаційні грамоти зареєстровані Генеральним директором Міжнародного бюро праці.

2. Вона набуває чинності через 12 місяців після дати реєстрації Генеральним директором ратифікаційних грамот двох держав-членів.

3. Згодом ця Конвенція набуває чинності для кожної держави-члена через 12 місяців після дати реєстрації її ратифікаційної грамоти.

Стаття 11

1. Будь-яка держава-член, яка ратифікувала цю Конвенцію, може після закінчення десятирічного періоду від дати, коли вона початково набула чинності, денонсувати її, направивши документ про денонсацію Генеральному директору Міжнародного

бюро праці для реєстрації. Така денонсація набуває чинності через рік після дати її реєстрації.

2. Для кожної держави-члена, яка ратифікувала цю Конвенцію та в річний термін після закінчення згаданого у попередньому пункті десятирічного періоду не скористувалась правом на денонсацію, передбаченим у цій статті, Конвенція залишатиметься чинною на наступні десять років і згодом вона зможе денонсувати цю конвенцію після закінчення кожного десятирічного періоду в порядку, передбаченому в цій статті.

Стаття 12

1. Генеральний директор Міжнародного бюро праці сповіщає всіх членів Міжнародної організації праці про реєстрацію всіх ратифікаційних грамот та документів про денонсацію, направлених йому членами Організації.

2. Сповіщаючи членів Організації про реєстрацію отриманої ним другої ратифікаційної грамоти, Генеральний директор звертає їхню увагу на дату набуття чинності цією Конвенцією.

Стаття 13

Генеральний директор Міжнародного бюро праці направляє Генеральному секретарю Організації Об'єднаних Націй для реєстрації відповідно до статті 102 Статуту Організації Об'єднаних Націй [1995_010] повні відомості про всі ратифікаційні грамоти та документи про денонсацію, зареєстровані Генеральним директором відповідно до положень попередніх статей.

Стаття 14

У тих випадках, коли Адміністративна рада Міжнародного бюро праці вважає це за необхідне, вона подає Генеральній конференції доповідь про застосування цієї Конвенції та розглядає доцільність внесення до порядку денного конференції питання про її цілковитий чи частковий перегляд.

Стаття 15

1. Якщо Конференція ухвалить нову конвенцію, яка повністю чи частково переглядає цю Конвенцію, та якщо у новій конвенції не буде передбачено іншого, то:

а) ратифікація будь-якою державою-членом нової переглянутої конвенції спричиняє автоматичну негайну денонсацію цієї конвенції, незалежно від положень вище наведеної статті 11, за умови, що нова переглянута конвенція набула чинності;

б) від дня набуття чинності новою переглянутою конвенцією цю Конвенцію закрито для ратифікації державами-членами.

2. Ця Конвенція залишається у всякому разі чинною за формою та змістом для тих держав-членів, які її ратифікували, але не ратифікували нову переглянуту конвенцію.

Стаття 16

Англійський та французький тексти цієї Конвенції мають однакову силу.

**Конвенція
про контакт з дітьми
(ETS N 192)**

Статус Конвенції див. (994_815)

{Конвенцію ратифіковано з заявою Законом
N 166-V (166-16) від 20.09.2006}

Дата підписання: 15.05.2003
Дата ратифікації Україною: 20.09.2006
Дата підписання від імені України: 15.05.2003
Дата набрання чинності для України: 01.04.2007

Офіційний переклад

Преамбула

Держави — члени Ради Європи та інші держави, що підписали цю Конвенцію, беручи до уваги Європейську Конвенцію про визнання та виконання рішень стосовно опіки над дітьми та про поновлення опіки над дітьми від 20 травня 1980 року (ETS N 105) (994_327);

беручи до уваги Гаазьку Конвенцію про цивільно-правові аспекти міжнародного викрадення дітей від 25 жовтня 1980 року (995_188) та Гаазьку Конвенцію про юрисдикцію, застосовуване право, визнання, виконання та співробітництво стосовно батьківської відповідальності й заходів захисту дітей від 19 жовтня 1996 року (973_002);

беручи до уваги Резолюцію Ради про юрисдикцію, визнання та виконання судових рішень у сімейних справах і в справах батьківської відповідальності за спільних дітей від 29 травня 2000 року N 1347/2000;

визнаючи, що, як передбачено в різних міжнародних юридичних документах Ради Європи, а також у статті 3 Конвенції Організації Об'єднаних Націй про права дитини від 20 листопада 1989 року (995_021), перш за все повинні враховуватися найвищі інтереси дитини;

усвідомлюючи потребу в додаткових положеннях для забезпечення контактів між дітьми і їхніми батьками та іншими особами, що мають сімейні зв'язки з дітьми, які захищаються статтею 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 року (ETS N 5) (995_004);

беручи до уваги статтю 9 Конвенції Організації Об'єднаних Націй про права дитини (995_021), що передбачає право дитини, яка розлучена з одним з батьків чи з обома батьками, регулярно підтримувати особисті стосунки й прямі контакти з обома батьками, крім випадків, коли це суперечить найвищим інтересам дитини;

беручи до уваги пункт 2 статті 10 Конвенції Організації Об'єднаних Націй про права дитини (995_021), що передбачає право дитини, батьки якої проживають у різних державах, регулярно підтримувати, особисті стосунки й прямі контакти з обома батьками, але не за виключних обставин;

усвідомлюючи бажаність визнання того, що права мають не тільки батьки, а й діти; погоджуючись, отже, замінити поняття «доступ до дітей» поняттям «контакт з дітьми»; беручи до уваги Європейську Конвенцію про здійснення прав дітей (ETS N 160) (1994_135) та бажаність сприяння заходам, спрямованим на надання допомоги дітям у справах стосовно контакту з батьками та іншими особами, що мають сімейні зв'язки з дітьми;

погоджуючись стосовно потреби дітей контактувати не лише з обома батьками, а й з певними іншими особами, які мають сімейні зв'язки з дітьми, та стосовно важливості для батьків й інших таких осіб зберігати контакт з дітьми з урахуванням найвищих інтересів дитини;

беручи до уваги потребу сприяти прийняттю в державах загальних принципів контакту з дітьми, зокрема для полегшення застосування міжнародних документів у цій сфері;

розуміючи, що механізм, створений для введення в дію іноземних розпоряджень про контакт з дітьми, більш ймовірно, буде забезпечувати задовільні результати у випадках, коли принципи, на яких ґрунтуються ці іноземні розпорядження, є подібними принципам у державі, що вводить в дію такі іноземні розпорядження;

визнаючи потребу, коли діти й батьки та інші особи, що мають сімейні зв'язки з дітьми, проживають у різних державах, заохочувати судові органи частіше використовувати транскордонні контакти й збільшувати впевненість усіх заінтересованих осіб у тому, що діти будуть повернуті після закінчення такого контакту;

зауважуючи, що положення про ефективні запобіжні заходи та додаткові гарантії буде сприяти, ймовірно, забезпеченню повернення дітей, зокрема після закінчення транскордонних контактів;

зауважуючи, що для забезпечення рішень, пов'язаних, зокрема, з транскордонними контактами з дітьми, потрібний додатковий міжнародний документ;

бажаючи запровадити співробітництво між усіма центральними органами й іншими органами для сприяння й поліпшення контакту між дітьми та їхніми батьками, а також іншими особами, що мають сімейні зв'язки з такими дітьми, і, зокрема, для сприяння судовому співробітництву в справах, що стосуються транскордонного контакту;

домовилися про таке:

Глава I **Цілі Конвенції та визначення**

Стаття 1 **Цілі Конвенції**

Цілями цієї Конвенції є:

- а) визначити загальні принципи, що повинні застосовуватися до розпоряджень про контакт;
- б) установити відповідні запобіжні заходи й гарантії для забезпечення належного здійснення такого контакту й негайного повернення дітей після закінчення періоду контакту;

с) започаткувати співробітництво між центральними органами, судовими органами та іншими органами для сприяння й поліпшення контакту між дітьми та їхніми батьками, а також іншими особами, що мають сімейні зв'язки з дітьми.

Стаття 2

Визначення

Для цілей цієї Конвенції:

- а) «контакт» означає:
 - i) перебування дитини протягом обмеженого періоду разом з особою, яку зазначено в статті 4 або 5 і з якою вона зазвичай не проживає, чи зустріч з такою особою;
 - ii) будь-яку форму спілкування між дитиною й такою особою;
 - iii) надання інформації такій особі про дитину або дитині про таку особу;
- б) «розпорядження про контакт» означає рішення судового органу стосовно контакту, зокрема угоду про контакт, яка була схвалена компетентним судовим органом або формально складена чи зареєстрована як автентичний документ і яка підлягає виконанню;
- с) «дитина» означає особу віком до 18 років, стосовно якої розпорядження про контакт може бути видане або виконане в Договірній Державі;
- д) «сімейні зв'язки» означає близьку спорідненість, наприклад між дитиною та її бабусею й дідусем або рідними братами й сестрами, яка ґрунтується на законі або de facto сімейних стосунках;
- е) «судовий орган» означає суд або адміністративний орган, що має рівноцінні повноваження.

Глава II

Загальні принципи, що повинні застосовуватися до розпоряджень про контакт

Стаття 3

Застосування принципів

Договірні Держави вживають таких законодавчих та інших заходів, які можуть бути необхідними, щоб забезпечити застосування принципів, які містить ця глава, судовими органами під час видачі, зміни, призупинення або скасування розпоряджень про контакт.

Стаття 4

Контакт між дитиною та її батьками

1. Дитина та її батьки мають право встановлювати й підтримувати регулярний контакт один з одним.
2. Такий контакт може бути обмежений або заборонений лише тоді, коли це необхідно в найвищих інтересах дитини.
3. Якщо підтримання неконтрольованого контакту з одним з батьків не відповідає найвищим інтересам дитини, то розглядається можливість контрольованого особистого контакту чи іншої форми контакту з одним з таких батьків.

Стаття 5

Контакт між дитиною та особами, що не є її батьками

1. З урахуванням найвищих інтересів дитини може бути встановлено контакт між дитиною та особами, що не є її батьками, але мають сімейні зв'язки з дитиною.

2. Договірні Держави вільні поширювати це положення на осіб, інших, ніж ті, що зазначені в пункті 1, й у випадках, коли таке поширення відбувається, держави можуть вільно вирішувати, які види контакту, визначені під літерою «а» в статті 2, повинні бути застосовані.

Стаття 6

Право дитини бути поінформованою, отримувати консультації та висловлювати свою думку

1. Дитина, яка відповідно до внутрішнього законодавства вважається достатньо свідомою, за винятком, коли це явно суперечить її найвищим інтересам, має право:
 - одержувати всю суттєву інформацію;
 - отримувати консультації;
 - висловлювати свою думку.
2. Такій думці та переконливим бажанням і почуттям дитини повинно надаватися належне значення.

Стаття 7

Вирішення спорів стосовно контакту

Під час вирішення спорів стосовно контакту судові органи вживають усіх належних заходів для:

- a) забезпечення поінформованості кожного з батьків про важливість для їхньої дитини та їх обох установлення та підтримання регулярного контакту з їхньою дитиною;
- b) заохочення батьків та інших осіб, які мають сімейні зв'язки з дитиною, до досягнення мирових угод стосовно контакту, зокрема шляхом використання сімейного посередництва та інших процедур для вирішення спорів;
- c) забезпечення перед прийняттям рішення наявності достатньої інформації, зокрема від носіїв батьківської відповідальності, для прийняття рішення в найвищих інтересах дитини, і, коли необхідно, одержання додаткової інформації від інших відповідних органів чи осіб.

Стаття 8

Угоди про контакт

1. Договірні Держави заохочують засобами, які вони вважають доцільними, батьків та інших осіб, які мають сімейні зв'язки з дитиною, дотримуватися принципів, викладених у статтях 4–7, під час укладання чи зміни угод про контакт з дитиною. Бажано, щоб такі угоди укладалися в письмовій формі.
2. На запит судові органи, крім випадків, коли внутрішнє законодавство передбачає інше, схвалюють угоду про контакт з дитиною, якщо вона не суперечить найвищим інтересам дитини.

Стаття 9

Виконання розпоряджень про контакт

Договірні Держави вживають усіх належних заходів для забезпечення виконання розпоряджень про контакт.

Стаття 10

Запобіжні заходи та гарантії, що повинні вживатися стосовно контакту

1. Кожна Договірна Держава передбачає запобіжні заходи та гарантії й сприяє використанню їх. Вона повідомляє через свої центральні органи Генеральному

секретарю Ради Європи протягом трьох місяців після набуття чинності цією Конвенцією для цієї Договірної Держави про принаймні три категорії запобіжних заходів і гарантій, наявних в її внутрішньому законодавстві, на додаток до запобіжних заходів і гарантій, зазначених у пункті 3 статті 4 та підпункті b) пункту 1 статті 14 цієї Конвенції. Про зміни наявних запобіжних заходів і гарантій повідомляють якнайшвидше.

2. Якщо цього вимагають обставини справи, то судові органи можуть будь-коли обумовити виконання розпорядження про контакт будь-якими запобіжними заходами й гарантіями як з метою гарантування того, що розпорядження буде виконано, так і того, що дитину буде повернуто після закінчення періоду контакту до місця її звичайного проживання або що її не буде неналежним чином переміщено.

a) Запобіжні заходи й гарантії для забезпечення виконання розпорядження можуть, зокрема, включати:

- спостереження за контактом;
- зобов'язання особи сплатити витрати, пов'язані з переїздом та проживанням дитини, а також, у відповідних випадках, будь-якої іншої особи, яка супроводжує дитину;
- сплату застави особою, з якою дитина зазвичай проживає, для забезпечення того, щоб особі, яка добивається контакту, не перешкождали в такому контакті;
- накладення штрафу на особу, з якою зазвичай проживає дитина, у разі відмови виконати розпорядження про контакт.

b) Запобіжні заходи й гарантії для забезпечення повернення дитини чи запобігання неналежному переміщенню можуть, зокрема, включати:

- передачу паспортів або документів, що посвідчують особу, та, коли це є доцільним, документа, в якому зазначається, що особа, яка добивається контакту, повідомила компетентній консульській установі про таку передачу документів на період контакту;
- фінансові гарантії;
- майнову відповідальність;
- взяття зобов'язань або поручительство перед судом;
- зобов'язання особи, яка має контакт з дитиною, регулярно з'являтися особисто разом з дитиною до компетентного органу, наприклад організації із соціального забезпечення молоді або відділу поліції, у місці, де буде здійснюватися контакт;
- зобов'язання особи, яка добивається контакту, надати документ, виданий державою, де повинен відбуватися контакт, який засвідчує визнання й оголошення такими, що підлягають виконанню, документа про опіку або розпорядження про контакт чи обох цих документів до видачі розпорядження про контакт або перед тим, як контакт відбудеться;
- визначення умов стосовно місця, де повинен відбутися контакт і, якщо це є доцільним, реєстрації в будь-якій національній чи транскордонній інформаційній системі заборони, що запобігає від'їзду дитини з держави, де повинен відбутися контакт.

3. Будь-які з таких запобіжних заходів і гарантій викладаються в письмовій формі або підтверджуються письмово й становлять частину розпорядження про контакт або схваленої угоди.

4. Якщо запобіжні заходи чи гарантії повинні бути застосовані в іншій Договірній Державі, то судовий орган переважно призначає запобіжні заходи й гарантії, які можливо застосувати в цій Договірній Державі.

Глава III

Заходи для сприяння транскордонним контактам і поліпшенню їх

Стаття 11

Центральні органи

1. Кожна Договірна Держава призначає центральний орган для виконання функцій, передбачених цією Конвенцією на випадок транскордонних контактів.

2. Федеральні держави, держави з більш ніж однією правовою системою або держави, що мають автономні територіальні одиниці, можуть призначати більш ніж один центральний орган та визначати територіальний або суб'єктний обсяг їхніх функцій. Якщо держава призначила більш ніж один центральний орган, то вона визначає той центральний орган, до якого може бути надіслано будь-яке повідомлення для передачі відповідному центральному органу в межах цієї держави.

3. Про будь-яке призначення, здійснене відповідно до цієї статті, повідомляють Генеральному секретарю Ради Європи.

Стаття 12

Обов'язки центральних органів

Центральні органи Договірних Держав:

a) співробітничать один з одним і сприяють співробітництву між компетентними органами своїх відповідних країн, у тому числі судовими органами, для досягнення цілей Конвенції. Вони діють з необхідною швидкістю;

b) для сприяння дії цієї Конвенції на запит забезпечують один одного інформацією про свої закони, що стосуються батьківської відповідальності, зокрема інформацією про контакти й будь-якою більш детальною інформацією про запобіжні заходи й гарантії на додаток до вже наданої відповідно до пункту 1 статті 10, і доступні послуги (у тому числі юридичні послуги, що фінансуються державою або іншим чином), а також інформацією про будь-які зміни в цих законах та послугах;

c) уживають всіх належних заходів для з'ясування місця знаходження дитини;

d) забезпечують передачу запитів про інформацію, які надходять від компетентних органів і які стосуються юридичних або фактичних питань здійснюваних проваджень;

e) інформують один одного про будь-які можливі труднощі, які можуть виникати під час застосування Конвенції, та, наскільки можливо, усувають перешкоди для її застосування.

Стаття 13

Міжнародне співробітництво

1. Судові органи, центральні органи, соціальні та інші органи заінтересованих Договірних Держав, що діють у рамках своєї компетенції, здійснюють співробітництво стосовно проваджень у справах про транскордонний контакт.

2. Зокрема, центральні органи допомагають судовим органам Договірних Держав у спілкуванні один з одним та одержанні такої інформації й допомоги, які можуть бути їм потрібні для досягнення цілей цієї Конвенції.

3. У транскордонних справах центральні органи сприяють дітям, батькам та іншим особам, які мають сімейні зв'язки з дитиною, зокрема в порушенні провадження стосовно транскордонного контакту.

Стаття 14

Визнання та виконання розпоряджень про транскордонний контакт

1. Договірні Держави забезпечують, зокрема коли це можливо, на підставі відповідних міжнародних документів:

a) систему для визнання та виконання розпоряджень про контакт і право на опіку, виданих в інших Договірних Державах;

b) процедуру, за якою розпорядження про контакт і право на опіку, видані в інших Договірних Державах, можуть бути визнані й оголошені такими, що підлягають виконанню, до того, як контакт відбудеться на території запитуваної держави.

2. Якщо Договірна Держава обумовлює визнання чи виконання іноземного розпорядження або і перше, і друге існуванням договору або взаємності, то вона може розглядати цю Конвенцію як таку юридичну підставу для визнання або виконання іноземного розпорядження про контакт, або і першого, і другого.

Стаття 15

Умови виконання розпоряджень про транскордонний контакт

Судовий орган Договірної Держави, де повинно бути виконано розпорядження про транскордонний контакт, видане в іншій Договірній Державі, під час визнання такого розпорядження про контакт або оголошення його таким, що підлягає виконанню, чи будь-коли пізніше, може встановити чи адаптувати умови для його виконання, а також будь-які запобіжні заходи або гарантії, що до нього додаються, якщо це необхідно для полегшення здійснення цього контакту, за умови, що дотримані та враховані істотні елементи розпорядження, зокрема зміна обставин й домовленості, досягнуті відповідними особами. Іноземне рішення за жодних обставин не може бути переглянуто по суті.

Стаття 16

Повернення дитини

1. Якщо дитину не повернуто після закінчення періоду транскордонного контакту, що здійснювався на підставі розпорядження про контакт, то компетентні органи на запит забезпечують негайне повернення дитини, застосовуючи, де це є можливим, відповідні положення міжнародних документів, внутрішнього законодавства та, де це є доцільним, такі запобіжні заходи й гарантії, які можуть бути передбачені в розпорядженні про контакт.

2. Рішення про повернення дитини приймається, якщо це можливо, протягом шести тижнів з дати подання заяви про повернення.

Стаття 17

Витрати

За винятком витрат на репатріацію, кожна Договірна Держава зобов'язується не вимагати плати із заявника стосовно будь-яких заходів, ужитих від імені заявника центральним органом цієї держави відповідно до цієї Конвенції.

Стаття 18

Вимоги до мови

1. Відповідно до положень будь-яких спеціальних угод, укладених між відповідними центральними органами:

а) повідомлення центральному органу запитуваної держави складаються офіційною мовою або однією з офіційних мов цієї держави чи супроводжуються перекладом такою мовою;

б) центральний орган запитуваної держави, однак, приймає повідомлення, які складені англійською або французькою мовами чи які супроводжуються перекладом однією із цих мов.

2. Повідомлення, що надходять від центрального органу запитуваної держави, у тому числі результати виконаних запитів, можуть бути складені офіційною мовою чи однією з офіційних мов цієї держави або англійською чи французькою мовами.

3. Проте Договірна Держава може, надіславши заяву на ім'я Генерального секретаря Ради Європи, заперечити проти використання французької або англійської мов відповідно до пунктів 1 і 2 цієї статті під час надсилання до її центральних органів будь-якої заяви, повідомлення або інших документів.

Глава IV

Взаємозв'язок з іншими документами

Стаття 19

Взаємозв'язок з Європейською Конвенцією про визнання та виконання рішень стосовно опіки над дітьми та про поновлення опіки над дітьми (994_327)

Пункти 2 і 3 статті 11 Європейської конвенції про визнання та виконання рішень стосовно опіки над дітьми та про поновлення опіки над дітьми від 20 травня 1980 року (ETS N 105) [994_327] не застосовуються у відносинах між Договірними Державами, які також є Договірними Сторонами цієї Конвенції.

Стаття 20

Взаємозв'язок з іншими документами

1. Ця Конвенція не впливає на жодний міжнародний документ, сторонами якого є чи будуть Договірні Держави цієї Конвенції та який містить положення з питань, що регулюються цією Конвенцією. Зокрема, ця Конвенція не перешкоджає застосуванню таких юридичних документів:

а) Гаазької Конвенції про компетенцію органів влади й право, що застосовується стосовно захисту неповнолітніх від 5 жовтня 1961 року;

б) Європейської Конвенції про визнання та виконання рішень стосовно опіки над дітьми та про поновлення опіки над дітьми від 20 травня 1980 року [994_327], з урахуванням положень наведеної вище статті 19;

с) Гаазької Конвенції про цивільно-правові аспекти міжнародного викрадення дітей від 25 жовтня 1980 року [995_188];

д) Гаазької Конвенції про юрисдикцію, застосовуване право, визнання, виконання та співробітництво стосовно батьківської відповідальності й заходів захисту дітей від 19 жовтня 1996 року [973_002].

2. Ніщо в цій Конвенції не перешкоджає Сторонам укладати міжнародні угоди, які будуть доповнювати або розвивати положення цієї Конвенції чи будуть розширювати сферу застосування їх.

3. У відносинах між собою Договірні Держави, які є членами Європейського Співтовариства, застосовують правила Співтовариства, і, таким чином,

не застосовують правил, які впливають із цієї Конвенції, крім випадків, коли Співтовариство не має відповідного правила, яке регулює певне питання.

Глава V

Поправки до Конвенції

Стаття 21

Поправки

1. Будь-яка пропозиція про внесення поправки до цієї Конвенції, унесена Стороною, подається Генеральному секретарю Ради Європи, який надсилає її державам — членам Ради Європи, будь-якій державі, яка підписала цю Конвенцію, будь-якій Державі-Стороні, Європейському Співтовариству, будь-якій державі, запрошеній підписати цю Конвенцію відповідно до положень статті 22, а також будь-якій державі, яку було запрошено приєднатися до цієї Конвенції відповідно до положень статті 23.

2. Будь-яка поправка, запропонована Стороною, надсилається до Європейського комітету з правового співробітництва, який повідомляє Комітету Міністрів про свою думку стосовно запропонованої поправки.

3. Комітет Міністрів розглядає запропоновану поправку й висновок, поданий Європейським комітетом із правового співробітництва, і після консультацій зі Сторонами Конвенції, які не є членами Ради Європи, може прийняти поправку.

4. Текст будь-якої поправки, прийнятої Комітетом Міністрів відповідно до пункту 3 цієї статті, надсилається Сторонам для прийняття.

5. Будь-яка поправка, прийнята відповідно до пункту 3 цієї статті, набуває чинності в перший день місяця, що настає після закінчення місячного терміну після дати, коли всі Сторони поінформували Генерального секретаря Ради Європи про її прийняття.

Глава VI

Заключні положення

Стаття 22

Підписання та набуття чинності

1. Цю Конвенцію відкрито для підписання державами — членами Ради Європи, державами, які не є членами і які брали участь в її розробленні, та Європейським Співтовариством.

2. Ця Конвенція підлягає ратифікації, прийняттю або затвердженню. Ратифікаційні грамоти, документи про прийняття або затвердження передаються на зберігання Генеральному секретарю Ради Європи.

3. Ця Конвенція набуває чинності в перший день місяця, що настає після закінчення тримісячного періоду після дати, на яку три Держави, у тому числі принаймні дві держави — члени Ради Європи, висловили свою згоду на обов'язковість для них положень Конвенції відповідно до положень попереднього пункту.

4. Стосовно будь-якої держави, зазначеної в пункті 1, чи Європейського Співтовариства, що пізніше висловить свою згоду на обов'язковість положень, Конвенція набуває чинності в перший день місяця, що настає після закінчення тримісячного періоду після дати передачі на зберігання її ратифікаційної грамоти, документа про прийняття або затвердження.

Стаття 23 **Приєднання до Конвенції**

1. Після набуття чинності цією Конвенцією, Комітет Міністрів Ради Європи може, проконсультувавшись зі Сторонами, запросити приєднатися до цієї Конвенції будь-яку державу, яка не є членом Ради Європи і яка не брала участі в розробленні Конвенції, рішенням, прийнятим більшістю, передбаченою у підпункті d) статті 20 Статуту Ради Європи (994_001), і шляхом одностайного голосування представників Договірних Держав, які мають право засідати в Комітеті Міністрів.

2. Для будь-якої держави, що приєднується, ця Конвенція набуває чинності в перший день місяця, що настає після закінчення тримісячного періоду після дати здачі документа про приєднання на зберігання Генеральному секретарю Ради Європи.

Стаття 24 **Територіальне застосування**

1. Будь-яка держава або Європейське Співтовариство під час підписання або здачі на зберігання своєї ратифікаційної грамоти чи свого документа про прийняття, затвердження або приєднання може визначити територію або території, до яких застосовується ця Конвенція.

2. Будь-яка Сторона може будь-коли пізніше за допомогою заяви, надісланої на ім'я Генерального секретаря Ради Європи, поширити застосування цієї Конвенції на будь-яку іншу територію, яку зазначено в заяві й за міжнародні відносини якої вона є відповідальною або від імені якої вона вповноважена діяти. Стосовно такої території, Конвенція набуває чинності в перший день місяця, що настає після закінчення трьохмісячного періоду після дати одержання такої заяви Генеральним секретарем.

3. Будь-яка заява, зроблена відповідно до двох попередніх пунктів, може, стосовно будь-якої території, зазначеної в такій заяві, бути відкликана за допомогою повідомлення на ім'я Генерального секретаря Ради Європи. Відкликання набуває чинності в перший день місяця, що настає після закінчення трьохмісячного періоду після дати одержання такого повідомлення Генеральним секретарем.

Стаття 25 **Застереження**

Жодне застереження не може бути зроблене до будь-якого з положень цієї Конвенції.

Стаття 26 **Денонсація**

1. Будь-яка Сторона може будь-коли денонсувати цю Конвенцію шляхом надіслання повідомлення на ім'я Генерального секретаря Ради Європи.

2. Така денонсація набуває чинності в перший день місяця, що настає після закінчення трьохмісячного періоду після дати одержання повідомлення Генеральним секретарем.

Стаття 27 **Повідомлення**

Генеральний секретар Ради Європи повідомляє державам — членам Ради Європи, будь-якій державі, яка підписала цю Конвенцію, будь-якій Державі Стороні, Європейському Співтовариству, будь-якій державі, запрошеній до підписання цієї

Конвенції відповідно до положень статті 22, та будь-якій іншій Державі, запрошеній приєднатися до цієї Конвенції відповідно до положень статті 23, про:

- a) будь-яке підписання;
- b) заду на зберігання будь-якої ратифікаційної грамоти, документа про прийняття, затвердження або приєднання;
- c) будь-яку дату набуття чинності цією Конвенцією відповідно до статей 22 і 23;
- d) будь-яку поправку, прийняту відповідно до статті 21, і про дату, з якої така поправка набуває чинності;
- e) будь-яку заяву, зроблену відповідно до положень статті 18;
- f) будь-яку денонсацію відповідно до положень статті 26;
- g) будь-який інший акт або повідомлення, зокрема стосовно статей 10 і 11 цієї Конвенції.

На посвідчення чого ті, що підписалися нижче, належним чином на те вповноважені, підписали цю Конвенцію.

Учинено в Страсбурзі 15 травня 2003 року англійською й французькою мовами, причому обидва тексти є автентичними, в одному примірнику, що зберігається в архівах Ради Європи. Генеральний секретар Ради Європи передає засвідчені копії кожній державі — члену Ради Європи, державам, що не є членами, але які брали участь у розробці цієї Конвенції, Європейському Співтовариству та будь-якій державі, запрошеній приєднатися до цієї Конвенції.

КОНВЕНЦІЯ

про цивільно-правові аспекти

міжнародного викрадення дітей

Статус Конвенції див. (1998_198)

{Про приєднання України до Конвенції з заявою
див. Закон N 3303-IV (3303-15) від 11.01.2006,
ВВР, 2006, N 16, ст.140}

{Про набрання чинності Конвенції для України
додатково див. Лист (v1320321-11) від 29.04.2011}

Дата підписання: 25.10.1980
Дата приєднання: 11.01.2006
Дата набуття чинності: 01.09.2006

Офіційний переклад

Держави, що підписали цю Конвенцію,
твердо переконані в тому, що інтереси дітей — це найважливіше в справі турботи про них,
бажаючи надати дітям захист у міжнародному масштабі від шкідливих наслідків
їхнього незаконного переміщення або утримування і створити процедури для забез-
печення їхнього негайного повернення до держави їхнього постійного проживання,
а також забезпечити захист прав доступу,
вирішили з цією метою укласти Конвенцію і домовилися про таке:

Глава I

Сфера дії Конвенції

Стаття 1

Цілями цієї Конвенції є:

- а) забезпечення негайного повернення дітей, незаконно переміщених до будь-якої з Договірних держав або утримуваних у будь-якій із Договірних держав; та
- б) забезпечення того, щоб права на опіку і на доступ, передбачені законодавством однієї Договірної держави, ефективно дотримувалися в інших Договірних державах.

Стаття 2

Договірні держави вживатимуть усіх належних заходів для забезпечення досягнення цілей Конвенції на їхніх територіях. Для цього вони використовують самі швидкі процедури, наявні в їхньому розпорядженні.

Стаття 3

Переміщення або утримування дитини розглядаються як незаконні, якщо:

- а) при цьому порушуються права піклування про дитину, що належать будь-якій особі, установі або іншому органу, колективно або індивідуально, відповідно до законодавства держави, у якій дитина постійно мешкала до переміщення або утримування; та

б) у момент переміщення або утримання ці права ефективно здійснювалися, колективно або індивідуально, або здійснювалися б, якби не переміщення або утримання.

Права піклування, згадані в пункті а, можуть виникнути, зокрема, на підставі будь-якого законодавчого акта, або в силу рішення судової або адміністративної влади, або внаслідок угоди, що спричиняє юридичні наслідки відповідно до законодавства такої держави.

Стаття 4

Конвенція застосовується до будь-якої дитини, яка постійно проживала в Договірній державі безпосередньо перед вчиненням акта порушення прав піклування або доступу. Застосування Конвенції припиняється, коли дитина досягає віку 16 років.

Стаття 5

Для цілей цієї Конвенції:

а) «права піклування» включають права, пов'язані з піклуванням будь-якої особи про дитину, і зокрема, право визначати місце проживання дитини;

б) «права доступу» включають право переміщення дитини на обмежений час у місце інше, ніж місце її постійного проживання.

Глава II **Центральні органи**

Стаття 6

Договірна держава визначає Центральний орган для виконання функцій, покладених Конвенцією на такі органи.

Федеративні держави, держави з більш ніж однією системою права або держави, до складу яких входять автономні утворення, мають право визначити більше одного Центрального органу, і визначити територіальні межі їхніх повноважень. Якщо держава визначила більш ніж один Центральний орган, вона призначає Центральний орган, до якого повинні надсилатися всі заяви для передачі відповідному Центральному органу у такій державі.

Стаття 7

Центральні органи співпрацюють один з одним і сприяють співробітництву між компетентними органами своїх держав з метою забезпечення негайного повернення дітей та досягнення інших цілей цієї Конвенції.

Зокрема, безпосередньо або через посередника, вони вживають усіх належних заходів для того, щоб:

а) виявити місцезнаходження дитини, що була незаконно переміщена або утримується;

б) запобігти нанесенню подальшої шкоди дитині або збитку зацікавленим сторонам шляхом вжиття або спричинення вжиття тимчасових заходів;

с) забезпечити добровільне повернення дитини або досягнення дружнього вирішення питань;

д) обмінюватися там, де це бажано, інформацією про соціальне походження дитини;

- е) надавати інформацію загального характеру про законодавство їхніх держав, пов'язане із застосуванням Конвенції;
- ф) ініціювати судові або адміністративні процедури або сприяти таким процедурам з метою домогтися повернення дитини та, якщо це доречно, організовувати або забезпечити ефективно здійснення права доступу;
- г) якщо потребують обставини, надавати або сприяти наданню юридичної допомоги і консультацій, включаючи участь адвокатів і юридичних радників;
- h) надавати таку організаційну допомогу, яка може бути необхідна і доречна для забезпечення безпечного повернення дитини;
- і) обмінюватися інформацією про хід реалізації цієї Конвенції й у міру можливості усувати будь-які перешкоди до її застосування.

Глава III

Повернення дітей

Стаття 8

Будь-яка особа, установа або інший орган, які стверджують, що дитина була переміщена або утримується з порушенням прав піклування, може звернутися з заявою до Центрального органу за місцем постійного проживання дитини або до Центрального органу будь-якої іншої Договірної держави за допомогою у забезпеченні повернення дитини.

Заява повинна містити:

- а) інформацію про особу заявника, особу дитини і про особу того, хто підозрюється в переміщенні або утримуванні дитини;
- б) якщо можливо, дату народження дитини;
- с) підстави, на яких заявник вимагає повернення дитини;
- д) всю наявну інформацію про дитину і про особу того, у кого ймовірно знаходиться дитина.

Заяву може бути доповнено:

- е) завіреною копією будь-якого рішення або угоди, що має відношення до справи;
- ф) посвідченням або письмовим свідченням, виданим Центральним органом або іншим компетентним органом держави постійного проживання дитини або кваліфікованою особою, стосовно відповідного законодавства такої держави;
- г) будь-яким іншим документом, що має відношення до справи.

Стаття 9

Якщо Центральний орган, що одержав заяву, передбачену статтею 8, має підстави вважати, що дитина знаходиться в іншій Договірній державі, він без затримок передає заяву безпосередньо Центральному органу такої Договірної держави та відповідно інформує Центральний орган, що запитує, або заявника.

Стаття 10

Центральний орган держави, де знаходиться дитина, вживає або забезпечує вживання всіх належних заходів для добровільного повернення дитини.

Стаття 11

Судові й адміністративні органи Договірних держав без затримок здійснюють усі процедури для повернення дітей.

Якщо відповідні судові або адміністративні органи не досягли ніякого рішення протягом шести тижнів із дати початку процедур, заявник або Центральний орган запитуваної держави за власною ініціативою або на прохання Центрального органу держави, що запитує, мають право просити про надання їм пояснень про причини затримки. Якщо відповідь отримана Центральним органом запитуваної держави, такий орган передає відповідь Центральному органу держави, що запитує, або заявнику.

Стаття 12

Якщо дитина незаконно переміщена або утримується так, як це передбачено статтею 3, і на дату початку процедур у судовому або адміністративному органі тієї Договірної держави, де знаходиться дитина, минуло менше одного року з дати незаконного переміщення або утримування, відповідний орган видає розпорядження про негайне повернення дитини.

Судовий і адміністративний орган, навіть у тих випадках, коли процедури розпочаті після сплину річного терміну, про який йдеться в попередньому пункті, також видає розпорядження про повернення дитини, якщо тільки немає даних про те, що дитина вже прижилася у своєму новому середовищі.

Якщо судовий або адміністративний орган в запитуваній державі має підстави вважати, що дитина була переміщена до іншої держави, він може зупинити процедури або відмовити в прийнятті заяви про повернення дитини.

Стаття 13

Незважаючи на положення попередньої статті, судовий або адміністративний орган запитуваної держави не зобов'язаний видавати розпорядження про повернення дитини, якщо особа, установа або інший орган, що заперечує проти її повернення, доведуть, що:

a) особа, установа або інший орган, що піклуються про дитину, фактично не здійснювали права піклування на момент переміщення або утримування, або дали згоду на переміщення або утримування, або згодом дали мовчазну згоду на переміщення або утримування; або

b) існує серйозний ризик того, що повернення поставить дитину під загрозу заподіяння фізичної або психічної шкоди або іншим шляхом створить для дитини нетерпиму обстановку.

Судовий або адміністративний орган може також відмовити в розпорядженні про повернення дитини, якщо виявить, що дитина заперечує проти повернення і досягла такого віку і рівня зрілості, при якому слід брати до уваги її думку.

Розглядаючи обставини, про які йдеться в цій статті, судові й адміністративні органи беруть до уваги інформацію про соціальне походження дитини, подану Центральним органом або іншим компетентним органом країни постійного проживання дитини.

Стаття 14

Встановлюючи, чи дійсно мали місце незаконні переміщення або утримування відповідно до статті 3, судові або адміністративні органи запитуваної держави можуть безпосередньо враховувати законодавство і судові й адміністративні рішення, формально визнані або не визнані у державі постійного проживання дитини, не вдаючись до спеціальних процедур доведення цього законодавства або визнання рішень іноземних органів, які застосовувалися б у такому випадку.

Стаття 15

Судові або адміністративні органи Договірної держави, перед тим, як видати розпорядження про повернення дитини, можуть просити заявника одержати від уповноважених держави постійного проживання дитини рішення або інший документ, що містить визначення переміщення або утримування як незаконного акта відповідно до статті 3 Конвенції, якщо таке рішення або визначення може бути отримане в такій державі. Центральні органи Договірних держав, наскільки це можливо, сприяють заявнику в одержанні такого рішення або визначення.

Стаття 16

Після одержання повідомлення про незаконне переміщення або утримування дитини відповідно до статті 3, судові або адміністративні органи Договірної держави, на територію якої була переміщена дитина, або на території якої вона утримується, не буде вирішувати по суті питання про піклування доти, поки не буде визначено, що дитина не повинна бути повернута відповідно до цієї Конвенції або поки заява не подана відповідно до цієї Конвенції протягом розумного періоду часу після одержання повідомлення.

Стаття 17

Сам факт винесення рішення про піклування або про визнання цього рішення в запитуваній державі не є підставою для відмови в поверненні дитини відповідно до цієї Конвенції, але судові або адміністративні органи запитуваної держави можуть брати до уваги аргументацію такого рішення під час застосування цієї Конвенції.

Стаття 18

Положення цієї глави не обмежують повноваження судового або адміністративного органу видати розпорядження про повернення дитини у будь-який час.

Стаття 19

Ніяке рішення, прийняте відповідно до цієї Конвенції, щодо повернення дитини, не розглядається як встановлення обставин будь-якого питання про піклування.

Стаття 20

У поверненні дитини відповідно до положень статті 12 може бути відмовлено, якщо воно не допускається основними принципами запитуваної держави в галузі захисту прав людини й основних свобод.

Глава IV Права доступу

Стаття 21

Заява з проханням організувати або забезпечити ефективне здійснення прав доступу може бути подана до Центральних органів Договірних держав у тому ж порядку, як і заява з проханням про повернення дитини.

Центральні органи зобов'язані, на підставі положень про співробітництво, викладених у статті 7, сприяти мирному здійсненню прав доступу і виконанню будь-яких умов здійснення цих прав. Центральні органи вживають заходів, наскільки це можливо, для усунення будь-яких перешкод здійсненню таких прав.

Центральні органи безпосередньо або через посередників можуть порушувати або сприяти порушенню процедур з метою організації здійснення або захисту цих прав і забезпечення поваги до умов для їхнього дотримання.

Глава V

Загальні положення

Стаття 22

Не вимагається ніяких гарантій, застав або депозитів, незважаючи на назву, для забезпечення оплати витрат на судові або адміністративні процедури, передбачені цією Конвенцією.

Стаття 23

Ніякої легалізації або подібних їй формальностей не вимагається для виконання положень цієї Конвенції.

Стаття 24

Будь-яка заява, повідомлення або інший документ направляються до Центрального органу запитуваної держави мовою оригіналу, і супроводжується перекладом офіційною мовою або однією з офіційних мов запитуваної держави, або якщо це неможливо, перекладом англійською або французькою мовою.

Однак, Договірна держава може, роблячи застереження відповідно до статті 42, заперечити проти використання або англійської, або французької мови, але не обох, у будь-яких заявах, повідомленнях або інших документах, що направляються до її Центрального органу.

Стаття 25

Громадяни Договірних держав і особи, які постійно проживають у цих державах, мають право на одержання юридичної допомоги та консультацій в питаннях, пов'язаних із виконанням цієї Конвенції, у будь-якій іншій Договірній державі на тих же умовах, що і громадяни такої держави або особи, які постійно проживають на її території.

Стаття 26

Кожен Центральний орган несе свої власні витрати по застосуванню цієї Конвенції.

Центральні органи й інші публічні служби Договірних держав не вимагають сплати будь-яких зборів у зв'язку з заявами, надісланими відповідно до цієї Конвенції. Зокрема, вони не можуть вимагати будь-які платежі із боку заявника на відшкодування витрат на процедури, або тих, що виникають у зв'язку з участю адвокатів або радників. Проте вони можуть вимагати відшкодування витрат, що спричинені або будуть спричинені поверненням дитини.

Проте, Договірна держава може, роблячи застереження відповідно до статті 42, заявити, що вона не вважає себе зобов'язаною нести будь-які витрати, передбачені в попередньому абзаці, на оплату послуг адвокатів або радників або судових витрат, крім тих, що можуть бути відшкодовані її системою юридичної допомоги та консультацій.

Віддаючи розпорядження про повернення дитини або розпорядження, пов'язане з виконанням прав доступу відповідно до цієї Конвенції, судові або адміністративні органи можуть покласти на особу, яка здійснила переміщення або утримування

дитини, або особу, що перешкоджала здійсненню прав доступу, необхідні витрати, здійснені заявником або від його імені, у тому числі витрати на оплату проїзду, будь-які витрати на виявлення місцезнаходження дитини, витрати на юридичне представництво заявника, і витрати на повернення дитини.

Стаття 27

Якщо очевидно, що вимоги цієї Конвенції не виконані, або що заява є іншим чином недостатньо обґрунтованою, Центральний орган не зобов'язаний приймати заяву. У такому випадку Центральний орган негайно інформує про причини цього відповідно заявника або Центральний орган, через який була подана заява.

Стаття 28

Центральний орган може вимагати, щоб заява супроводжувалась письмовим дорученням, яке надає їй повноваження діяти від імені заявника або призначити представника для таких дій.

Стаття 29

Ця Конвенція не перешкоджає ніякій особі, установі або органу, що заявляє про порушення прав піклування або доступу відповідно до положень статей 3 або 21, прямо звернутися до судових або адміністративних органів будь-якої Договірної держави, на основі положень цієї Конвенції або на іншій основі.

Стаття 30

Будь-яка заява, надіслана до Центральних органів або безпосередньо до судових або адміністративних органів Договірної держави відповідно до умов цієї Конвенції, разом із прикладеними до неї або виданими Центральним органом документами або іншою інформацією, приймається судами або адміністративними органами Договірних держав.

Стаття 31

Для держави, в якій в сфері піклування над дітьми діє дві або більше системи права, які застосовуються в різних територіальних одиницях:

- а) будь-яке посилання на постійне проживання в такій державі розуміється як посилання на постійне проживання в одній з територіальних одиниць такої держави;
- б) будь-яке посилання на законодавство держави проживання розуміється як посилання на законодавство тієї територіальної одиниці такої держави, де дитина мешкає постійно.

Стаття 32

Для держави, в якій в сфері піклування над дітьми діє дві або більш системи права, які застосовуються до різних категорій осіб, будь-яке посилання на право такої держави розуміється як посилання на правову систему, визначену правом такої держави.

Стаття 33

Держава, у якій різні територіальні одиниці мають власні правові норми відносно піклування над дітьми, не зобов'язані застосовувати цю Конвенцію в тих випадках, коли держава з єдиною системою права не зобов'язана робити це.

Стаття 34

Ця Конвенція має переважну силу стосовно регульованих нею питань над Конвенцією від 5 жовтня 1961 р. щодо повноважень влади і права, застосовного до захисту неповнолітніх, для учасників обох Конвенцій. В інших випадках ця Конвенція не обмежує застосування будь-якого міжнародного договору, що діє між державою походження і запитуваної держави, або іншого законодавства запитуваної держави для цілей повернення незаконно переміщеної чи утримуваної дитини, або організації прав доступу.

Стаття 35

Ця Конвенція застосовується між Договірними державами стосовно актів незаконного переміщення або утримування, що мають місце тільки після набуття нею чинності для цих держав.

У разі, якщо зроблено заяву відповідно до статей 39 або 40, посилання на Договірну державу в попередньому пункті тлумачиться, як таке що стосується територіальної одиниці або одиниць, стосовно яких застосовується ця Конвенція.

Стаття 36

Ніщо в цій Конвенції не перешкоджає двом або більш Договірним державам, з метою звужити обмеження, що можуть бути накладені на повернення дитини, укласти угоду, що дозволяє ухилитися від виконання будь-якого положення цієї Конвенції, що може накладати таке обмеження.

Глава VI

Заклучні положення

Стаття 37

Конвенція відкрита для підписання державами, що були членами Гаазької конференції міжнародного приватного права під час її Чотирнадцятої сесії.

Вона підлягає ратифікації, прийняттю або схваленню; документи про ратифікацію, прийняття або схвалення передаються на зберігання до Міністерства закордонних справ Королівства Нідерланди.

Стаття 38

Будь-яка інша держава може приєднатися до Конвенції.

Документ про приєднання передається на зберігання до Міністерства закордонних справ Королівства Нідерланди.

Конвенція набуває чинності для держави, що приєдналася до неї, у перший день третього календарного місяця після передачі на зберігання документу про приєднання.

Приєднання має силу тільки у відносинах між державою, що приєдналася, і тими Договірними державами, що заявлять про своє визнання цього приєднання. Така заява також має робитися будь-якою державою-членом, що ратифікує, приймає або схвалює Конвенцію після такого приєднання. Така заява передається на зберігання до Міністерства закордонних справ Королівства Нідерланди; це Міністерство надає засвідчену копію Конвенції кожній Договірній державі по дипломатичних каналах.

Конвенція набуває чинності між державою, що приєдналася, і тією державою, що заявила про своє визнання приєднання, в перший день третього календарного місяця після передачі на зберігання заяви про визнання.

Стаття 39

Будь-яка держава може під час підписання, ратифікації, прийняття, схвалення або приєднання заявити про те, що дія Конвенції поширюється на всі території, за міжнародні відносини яких вона відповідає, або на одну або більш з них. Така заява набуває чинності у момент набуття чинності Конвенцією для такої держави.

Про таку заяву, як і про будь-яке наступне розширення дії Конвенції, повідомляється Міністерству закордонних справ Королівства Нідерланди.

Стаття 40

Якщо до складу Договірної держави входить дві або більше територіальних одиниць, у яких до питань, регульованих цією Конвенцією застосовуються різні правові системи, вона може під час підписання, ратифікації, прийняття, схвалення або приєднання заявити, що Конвенція застосовується у всіх цих територіальних одиницях або тільки в одній або більше із них, і може змінити цю заяву, представивши іншу заяву в будь-який час.

Про будь-яку таку заяву повідомляється Міністерству закордонних справ Королівства Нідерланди, і в ній повинні бути прямо зазначені ті території, до яких застосовується Конвенція.

Стаття 41

Якщо в системі державного управління Договірної держави виконавча, судова і законодавча влади розподілені між центральним і іншими органами всередині такої держави, її підписання, ратифікація, прийняття, схвалення, приєднання до цієї Конвенції, або її заява відповідно до статті 40 не спричиняє ніяких наслідків для розподілу влади всередині такої держави.

Стаття 42

Будь-яка держава може, не пізніше, ніж у момент ратифікації, прийняття, схвалення або приєднання, або під час здійснення заяви відповідно до статей 39 або 40, зробити одне або обидва застереження, передбачені в статті 24 або в пункті 3 статті 26. Жодні інші застереження не дозволяються.

Будь-яка держава може в будь-який час відкликати своє застереження. Про відкликання повідомляється Міністерству закордонних справ Королівства Нідерланди.

Застереження перестає діяти в перший день третього календарного місяця після повідомлення, зазначеного в попередньому пункті.

Стаття 43

Конвенція набуває чинності в перший день третього календарного місяця після передачі на зберігання третього документа про ратифікацію, прийняття, схвалення або приєднання, зазначених у статтях 37 і 38.

Після цього Конвенція набуває чинності:

1) для кожної держави, що ратифікує, приймає, схвалює Конвенцію або приєднується до неї — у перший день третього календарного місяця після передачі на зберігання документа про ратифікацію, прийняття, схвалення або приєднання;

2) для будь-якої території або територіальної одиниці, на яку поширена дія Конвенції відповідно до статей 39 або 40 — у перший день третього календарного місяця після повідомлення, про які йде мова в такій статті.

Стаття 44

Конвенція залишається чинною протягом п'ятих років після набуття нею чинності відповідно до пункту 1 статті 43, у тому числі для держав, що пізніше ратифікували, прийняли, схвалили або приєдналися до неї.

За відсутності денонсацій, дія Конвенції поновлюється автоматично кожні п'ять років.

Про будь-яку денонсацію повідомляється Міністерству закордонних справ Королівства Нідерланди щонайменше за шість місяців до закінчення п'ятилітнього періоду. Денонсація може бути обмежена окремими територіями або територіальними одиницями, на які поширена дія Конвенції.

Денонсація набуває чинності тільки для держави, що повідомила про неї. Конвенція залишається чинною для інших Договірних держав.

Стаття 45

Міністерство закордонних справ Королівства Нідерланди повідомляє держави-учасниці Конференції, і держави, що приєдналися відповідно до статті 38, про таке:

- 1) підписання і ратифікації, прийняття і схвалення відповідно до статті 37;
- 2) приєднання, передбачені статтею 38;
- 3) дату набуття Конвенцією чинності відповідно до статті 43;
- 4) поширення дії Конвенції відповідно до статті 39;
- 5) заяви, передбачені у статтях 38 і 40;
- 6) застереження, передбачені у статті 24 і пункті 3 статті 26, а також про відкликання відповідно до статті 42;
- 7) денонсації, передбачені статтею 44.

На посвідчення чого нижчепідписані, належним чином на те уповноважені представники підписали цю Конвенцію.

Вчинено у Гаазі 25 жовтня 1980 р. англійською і французькою мовами, причому обидва тексти є рівно автентичними, в одному примірнику, що зберігатиметься в архівах Уряду Королівства Нідерланди, засвідчені копії якого надсилаються по дипломатичних каналах кожній державі-члену Гаазької конференції міжнародного приватного права під час її Чотирнадцятої сесії.

ЄВРОПЕЙСЬКА КОНВЕНЦІЯ про правовий статус дітей, народжених поза шлюбом

Статус Протоколу див. (1994_766)

{Конвенцію ратифіковано Законом
N 862-VI (862-17) від 14.01.2009}

Дата підписання: 15.10.1975

Дата ратифікації Україною: 14.01.2009

Дата набрання чинності для України: 27.06.2009

Офіційний переклад

Держави — члени Ради Європи, що підписали цю Конвенцію, уважаючи, що метою Ради Європи є досягнення більшої єдності між її членами, зокрема шляхом прийняття спільних норм у правовій сфері;

беручи до уваги те, що в багатьох Державах-членах докладено зусиль або докладаються зусилля для поліпшення правового статусу дітей, народжених поза шлюбом, шляхом зменшення відмінностей у правовому статусі цих дітей і дітей, народжених у шлюбі, що зменшує правові й соціальні переваги останніх;

визнаючи, що в законодавствах Держав — членів Ради Європи досі існують суттєві розбіжності в цьому питанні;

будучи переконаними в тому, що становище дітей, народжених поза шлюбом, необхідно поліпшити й що розроблення певних спільних норм стосовно їхнього правового статусу допоможе досягти цієї мети й водночас сприятиме гармонізації законодавств Держав-членів у цій сфері;

уважаючи, однак, за необхідне створити умови поетапного переходу для Держав, не готових до негайного прийняття окремих норм цієї Конвенції,

домовилися про таке:

Стаття 1

Кожна Договірна Сторона зобов'язується привести своє законодавство у відповідність до положень цієї Конвенції та повідомляє Генеральному секретарю Ради Європи про заходи, ужиті для досягнення цієї мети.

Стаття 2

Установлення материнства стосовно кожної дитини, народженої поза шлюбом, ґрунтується лише на факті народження дитини.

Стаття 3

Батьківство стосовно кожної дитини, народженої поза шлюбом, може бути підтверджене або встановлене шляхом добровільного визнання або за рішенням суду.

Стаття 4

Добровільне визнання батьківства може бути предметом опротестування або оспорування в порядку, установленому внутрішнім законодавством держави, лише у випадку, коли особа, що бажає визнати або визнала дитину, не є її біологічним батьком.

Стаття 5

Під час учинення дій з установлення батьківства допустимим є використання наукових доказів, що можуть сприяти встановленню або спростуванню факту батьківства.

Стаття 6

1. Батько й мати дитини, народженої поза шлюбом, мають такі самі обов'язки її утримувати, які були б за її народження в шлюбі.

2. У випадках, коли законний обов'язок утримувати дитину, народжену в шлюбі, переходить до певних членів сім'ї та родичів з боку батька або матері, такий обов'язок також застосовується й до дитини, народженої поза шлюбом.

Стаття 7

1. У випадку, коли походження дитини, народженої поза шлюбом, встановлено стосовно обох батьків, батьківські права не можуть автоматично переходити лише до батька дитини.

2. Зберігається можливість передачі батьківських прав; випадки передачі батьківських прав визначаються внутрішнім законодавством держави.

Стаття 8

У випадках, коли батько або мати дитини, народженої поза шлюбом, не мають батьківських прав або прав опіки над дитиною, такий з батьків може одержати право доступу до дитини у відповідних випадках.

Стаття 9

Дитина, народжена поза шлюбом, має таке саме право на успадкування майна своїх батька й матері, а також члена сім'ї та родича з боку батька або матері, як і дитина, народжена в шлюбі.

Стаття 10

Укладення шлюбу батьком і матір'ю дитини, народженої поза шлюбом, надає їй правовий статус дитини, народженої в шлюбі.

Стаття 11

1. Ця Конвенція відкрита для підписання Державами — членами Ради Європи. Вона підлягає ратифікації, прийняттю або затвердженню. Ратифікаційні грамоти, документи про прийняття або затвердження передаються на зберігання Генеральному секретарю Ради Європи.

2. Ця Конвенція набирає чинності через три місяці після дати передачі на зберігання третьої ратифікаційної грамоти, документа про прийняття або затвердження.

3. Для Держави, яка підписала цю Конвенцію й ратифікує, приймає або затверджує її пізніше, Конвенція набирає чинності через три місяці після дати передачі на зберігання ратифікаційної грамоти, документа про прийняття або затвердження.

Стаття 12

1. Після набрання чинності цією Конвенцією Комітет Міністрів Ради Європи може запропонувати будь-якій Державі, що не є членом, приєднатися до цієї Конвенції.

2. Таке приєднання здійснюється шляхом передачі на зберігання Генеральному секретарю Ради Європи документа про приєднання й набирає чинності через три місяці після дати передачі на зберігання.

Стаття 13

1. Будь-яка Держава під час підписання Конвенції або передачі на зберігання ратифікаційної грамоти, документа про прийняття, затвердження або приєднання може зазначити територію або території, до яких застосовуються положення цієї Конвенції.

2. Будь-яка Держава під час передачі на зберігання ратифікаційної грамоти, документа про прийняття, затвердження або приєднання чи будь-коли пізніше може за допомогою заяви на ім'я Генерального секретаря Ради Європи поширити дію положень цієї Конвенції на будь-яку іншу територію або території, зазначені в заяві, за міжнародні зносини яких вона відповідає або від імені яких вона вповноважена брати зобов'язання.

3. Будь-яка заява, подана відповідно до попереднього пункту, стосовно території, зазначеної в такій заяві, може бути відкликана в порядку, визначеному в статті 15 цієї Конвенції.

Стаття 14

1. 1. Будь-яка Держава під час підписання Конвенції або передачі на зберігання ратифікаційної грамоти, документа про прийняття, затвердження чи приєднання, або подачі заяви відповідно до пункту 2 статті 13 цієї Конвенції може зробити не більше трьох застережень стосовно положень статей 2–10 Конвенції.

Застереження загального характеру не дозволяються; кожне застереження не може стосуватися більш як одного положення.

2. Застереження залишається чинним протягом п'яти років з дати набрання чинності цією Конвенцією для відповідної Договірної Сторони. Дія застереження може бути продовжена на наступні п'ятирічні періоди шляхом надіслання заяви на ім'я Генерального секретаря Ради Європи до закінчення кожного такого періоду.

3. Будь-яка Договірна Сторона може відкликати цілком або частково застереження, зроблене нею відповідно до попередніх пунктів, за допомогою заяви, надісланої на ім'я Генерального секретаря Ради Європи. Відкликання набирає чинності з дати одержання заяви.

Стаття 15

1. Будь-яка Договірна Сторона може настільки, наскільки це стосується її, денонсувати цю Конвенцію за допомогою повідомлення, надісланого на ім'я Генерального секретаря Ради Європи.

2. Денонсація набирає чинності через шість місяців після дати одержання такого повідомлення Генеральним секретарем Ради Європи.

Стаття 16

Генеральний секретар Ради Європи повідомляє державам — членам Ради Європи й будь-якій Державі, що приєдналася до цієї Конвенції, про:

- a) будь-яке підписання;
- b) будь-яку передачу на зберігання ратифікаційної грамоти, документа про прийняття, затвердження або приєднання;
- c) будь-яку дату набрання чинності цією Конвенцією відповідно до статті 11 Конвенції;
- d) будь-яке повідомлення, отримане відповідно до положень статті 1;
- e) будь-яку заяву, отриману відповідно до пунктів 2 й 3 статті 13;
- f) будь-яке застереження, зроблене відповідно до положень пункту 1 статті 14;
- g) будь-яке продовження строку дії застереження відповідно до положень пункту 2 статті 14;
- h) відкликання будь-якого застереження, здійснене відповідно до положень пункту 3 статті 14;
- i) будь-яке повідомлення, отримане відповідно до положень статті 15, і дату набрання чинності денонсацією.

На посвідчення чого ті, що підписалися нижче, належним чином на це вповноважені, підписали цю Конвенцію.

Учинено в м. Страсбург 15 жовтня 1975 року англійською й французькою мовами, причому обидва тексти є рівноавтентичні, в одному примірнику, який зберігається в архіві Ради Європи. Генеральний секретар Ради Європи надсилає засвідчені копії цієї Конвенції кожній Державі, яка підписала Конвенцію або приєдналася до неї.

ЄВРОПЕЙСЬКА КОНВЕНЦІЯ

про визнання та виконання рішень стосовно опіки над дітьми

та про поновлення опіки над дітьми

{Конвенцію ратифіковано із заявами та застереженням
Законом N 135-VI (135-17) від 06.03.2008}

Дата підписання: 20.05.1980

Дата ратифікації Україною: 06.03.2008

Дата набрання чинності для України: 01.11.2008

Офіційний переклад

Держави — члени Ради Європи, які підписали цю Конвенцію, визнаючи, що благополуччя дитини має в Державах — членах Ради Європи першорядне значення під час ухвалення рішень стосовно опіки над нею; уважаючи, що запровадження заходів, які забезпечують більш широке визнання та виконання рішень стосовно опіки над дитиною, сприятиме посиленню захисту благополуччя дітей;

уважаючи за доцільне, з огляду на цю мету, наголосити, що право доступу батьків до дитини є нормальним наслідком права на опіку;

відзначаючи зростаючу кількість випадків, в яких діти неправомірно переміщуються через міжнародні кордони, а також труднощі забезпечення належного вирішення проблем, що постають у таких випадках;

бажаючи запровадити відповідні положення, які дозволяють поновлювати опіку над дітьми у випадках її свавільного припинення;

будучи переконаними в доцільності запровадження із цією метою заходів, які задовольняють різні потреби й ураховують різні обставини;

бажаючи встановити правове співробітництво між своїми органами опіки, домовилися про таке:

Стаття 1

Для цілей цієї Конвенції:

- a) «дитина» означає особу будь-якого громадянства, що не досягла 16 років і не має права самостійно вирішувати стосовно місця свого проживання за законодавством місця її звичайного проживання, законодавством її громадянства чи за внутрішнім законодавством запитуваної Держави;
- b) «орган» означає судовий чи адміністративний орган;
- c) «рішення стосовно опіки» означає рішення органу, яке стосується піклування особи про дитину, зокрема право вибирати місце її проживання, або стосується права доступу до неї;
- d) «неправомірне переміщення» означає переміщення дитини через міжнародний кордон на порушення рішення стосовно опіки над нею, яке було ухвалене

в Договірній Державі та є обов'язковим для виконання в такій Державі; неправомірне переміщення також уключає:

- i) неповернення дитини через міжнародний кордон після закінчення періоду здійснення права на доступ до цієї дитини або після закінчення будь-якого іншого тимчасового перебування на території іншої, ніж та, на якій здійснюється опіка;
- ii) переміщення, яке згодом проголошується незаконним за змістом статті 12.

Частина I

Центральні органи

Стаття 2

1. Кожна Договірна Держава призначає центральний орган для виконання функцій, передбачених цією Конвенцією.
2. Федеративні держави та держави, які мають більше однієї правової системи, можуть призначати більше одного центрального органу та визначають обсяг їхньої компетенції.
3. Генеральному секретарю Ради Європи повідомляють про будь-яке призначення згідно із цією статтею.

Стаття 3

1. Центральні органи Договірних Держав співробітничать один з одним і сприяють співробітництву між компетентними органами їхніх відповідних країн. Вони діють з усією необхідною оперативністю.
2. З метою сприяння функціонуванню цієї Конвенції центральні органи Договірних Держав:
 - a) забезпечують передачу запитів про надання інформації, які надходять від компетентних органів і стосуються правових та практичних питань, що розглядаються;
 - b) надають один одному на прохання інформацію про своє законодавство, що стосується опіки над дітьми, та про будь-які зміни у цьому законодавстві;
 - c) інформують один одного про будь-які труднощі, які можуть виникнути в ході застосування Конвенції, а також, коли це можливо, усувають перешкоди її застосуванню.

Стаття 4

1. Будь-яка особа, яка отримала на території Договірної Сторони рішення стосовно опіки над дитиною і яка бажає, щоб це рішення було визнане або виконане в іншій Договірній Державі, може подати з цією метою заяву до центрального органу в будь-якій Договірній Державі.
2. До заяви додаються документи, зазначені в статті 13.
3. Центральний орган, який отримує заяву, якщо він не є центральним органом запитуваної Держави, надсилає документи безпосередньо та без зволікань до цього центрального органу.
4. Центральний орган опіки, який отримує заяву, може відмовитися вживати заходів у випадках, коли цілком зрозуміло, що умови, викладені в цій Конвенції, не задовольняються.
5. Центральний орган опіки, який отримує заяву, без зволікань інформує заявника про стан розгляду його заяви.

Стаття 5

1. Центральний орган запитуваної Держави без зволікань уживає чи забезпечує вжиття всіх належних, на його думку, заходів, якщо необхідно шляхом порушення розгляду компетентними органами цієї Держави, для того, щоб:

- a) установити місцезнаходження дитини;
- b) запобігти, зокрема шляхом будь-яких необхідних тимчасових заходів, заподіяння шкоди інтересам дитини чи заявника;
- c) забезпечити визнання чи виконання рішення;
- d) забезпечити доставку дитини до заявника у випадку надання дозволу на виконання рішення;
- e) інформувати запитуючий орган про вжиті заходи та їхні результати.

2. Якщо центральний орган запитуваної Держави має підстави вважати, що дитина знаходиться на території іншої Договірної Держави, він надсилає документи безпосередньо та без зволікань до центрального органу цієї Держави.

3. За винятком витрат на репатріацію, кожна Договірна Держава зобов'язується не вимагати від заявника сплати жодних витрат, пов'язаних з будь-якими заходами, здійсненими згідно з пунктом 1 цієї статті центральним органом цієї Держави від імені заявника, у тому числі судових витрат і, у випадку необхідності, витрат, пов'язаних з наданням допомоги адвокатом.

4. У випадку відмови у визнанні або виконанні рішення та якщо центральний орган запитуваної Держави вважає, що порушення в цій Державі судового розгляду по суті справи відповідає прохання заявника, цей орган уживає всіх можливих заходів для забезпечення представництва заявника під час розгляду справи на умовах, не менш сприятливих, ніж умови, що надаються особі, яка проживає в цій Державі та є її громадянином, і з цією метою він може, зокрема, порушити судовий розгляд у своїх компетентних органах.

Стаття 6

1. З урахуванням будь-яких спеціальних домовленостей, досягнутих між відповідними центральними органами, та положень пункту 3 цієї статті:

- a) повідомлення, які надсилаються центральному органу запитуваної Держави, складаються офіційною мовою чи однією з офіційних мов цієї Держави або супроводжуються перекладом цієї мовою;
- b) центральний орган запитуваної Держави, однак, приймає повідомлення, які складені англійською чи французькою мовою або які супроводжуються перекладом однією із цих мов.

2. Повідомлення, які надсилаються центральним органом запитуваної Держави, у тому числі результати проведених розслідувань, можуть складатися офіційною мовою чи однією з офіційних мов цієї Держави або англійською чи французькою мовою.

3. Договірна Держава може повністю або частково відмовитися від застосування положень підпункту b) пункту 1 цієї статті. Якщо Договірна Держава висловила таке застереження, будь-яка інша Договірна Держава може також застосовувати це застереження стосовно цієї Держави.

Частина II

Визнання та виконання рішень і поновлення опіки над дітьми

Стаття 7

Рішення стосовно опіки, ухвалене в одній Договірній Державі, визнається та, якщо воно підлягає виконанню в Державі походження, приймається до виконання у будь-якій іншій Договірній Державі.

Стаття 8

1. У випадку неправомірного переміщення центральний орган запитуваної Держави забезпечує негайне вжиття заходів для поновлення опіки над дитиною, якщо:

a) на час порушення провадження в Державі, в якій було ухвалено рішення, або на час неправомірного переміщення, якщо воно сталося раніше, дитина та її батьки були громадянами тільки цієї Держави та дитина мала звичайне місце проживання на території цієї Держави;

b) прохання про повернення було подане до центрального органу впродовж шестимісячного періоду від дати неправомірного переміщення.

2. Якщо відповідно до законодавства запитуваної Держави вимоги пункту 1 цієї статті не можуть бути виконані без звернення до суду, жодна з підстав відмови, визначена в цій Конвенції, до судового розгляду не застосовується.

3. Якщо між особою, яка здійснює опіку над дитиною, та іншою особою є офіційно підтверджена компетентним органом угода про надання цій іншій особі права доступу до дитини та якщо дитину, вивезену за кордон, не було повернуто опікуну після закінчення погодженого періоду, опіка над дитиною поновлюється відповідно до пункту b) пункту 1 й пункту 2 цієї статті. Це правило застосовується також у випадку рішення компетентного органу надати таке право особі, яка не здійснює опіки над дитиною.

Стаття 9

1. У випадках неправомірного переміщення, про яке йдеться в статті 8, в яких до центрального органу впродовж шестимісячного періоду від дати переміщення подається відповідна заява, у визнанні та виконанні рішення може бути відмовлено тільки якщо:

a) у випадку ухвалення рішення за відсутності відповідача або його законного представника, відповідачу не було вручено документ, яким порушено судовий розгляд, або аналогічний документ достатньо заздалегідь для того, щоб він міг забезпечити свій захист; проте невручення такого документа не може бути підставою для відмови у визнанні чи виконанні, якщо вручення документа не було здійснене внаслідок приховування відповідачем свого місцезнаходження від особи, яка порушила розгляд у Державі походження;

b) у випадку ухвалення рішення за відсутності відповідача або його законного представника, повноваження органу, який ухвалив рішення, не ґрунтувалися на:

i) місці звичайного проживання відповідача;

ii) останньому місці спільного звичайного проживання батьків дитини, якщо принаймні один з батьків продовжує там постійно проживати; або

iii) місці звичайного проживання дитини;

с) рішення є не сумісним з рішенням стосовно опіки, яке стало обов'язковим для виконання у запитуваній Державі до переміщення дитини, якщо дитина постійно не проживала на території запитуючої Держави впродовж одного року до її переміщення.

2. У випадках, коли до центрального органу заява не подається, положення пункту 1 цієї статті застосовуються так само, якщо прохання про визнання та виконання рішення подаються впродовж шести місяців від дати неправомірного переміщення.

3. Рішення, ухвалене в іншій Державі, не може переглядатися по суті за жодних обставин.

Стаття 10

1. У випадках, не передбачених статтями 8 й 9, у визнанні та виконанні може бути відмовлено не тільки на підставах, зазначених у статті 9, а й також на будь-якій з таких підстав:

а) якщо встановлено, що наслідки рішення явно суперечать основоположним принципам законодавства запитуваної Держави про сім'ю та дітей;

б) якщо встановлено, що через зміну обставин, у тому числі через закінчення часу, але не через просту зміну місця проживання дитини після неправомірного переміщення, наслідки первісного рішення явно більше не відповідають інтересам благополуччя дитини;

с) якщо на час порушення розгляду в Державі походження:

i) дитина була громадянином запитуваної Держави або зазвичай проживала в ній та не мала жодних таких зв'язків з Державою походження;

ii) дитина була одночасно громадянином Держави походження та запитуваної Держави й постійно проживала у запитуваній Державі;

д) якщо рішення є не сумісним з рішенням, яке було ухвалено в запитуваній Державі або підлягає виконанню в цій Державі після його ухвалення в третій Державі, унаслідок провадження, порушеного до подання прохання про визнання чи виконання, та якщо відмова відповідає інтересам благополуччя дитини.

2. У таких самих випадках розгляд справи про визнання чи виконання рішення може бути відкладений на будь-якій з таких підстав:

а) якщо розпочато звичайну процедуру перегляду первісного рішення;

б) якщо розгляд справи про опіку над дитиною, який було розпочато до порушення провадження в Державі походження, ще не закінчено в запитуваній Державі;

с) якщо триває розгляд питання про виконання чи будь-яке інше провадження про визнання, що стосується іншого рішення стосовно опіки над дитиною.

Стаття 11

1. Рішення про право доступу до дитини та положення рішень стосовно опіки, в яких ідеться про право доступу до дитини, визнаються та виконуються на таких самих умовах, як й інші рішення стосовно опіки.

2. Однак компетентний орган запитуваної Держави може встановити умови запровадження та здійснення права доступу до дитини з урахуванням, зокрема, зобов'язань, узятих сторонами із цього питання.

3. Якщо жодного рішення про право доступу до дитини не було ухвалено або якщо у визнанні чи виконанні рішення стосовно опіки було відмовлено, центральний орган запитуваної Держави може звернутися до своїх компетентних органів із проханням ухвалити рішення про право доступу до дитини, якщо особа, яка претендує на право доступу до дитини, цього вимагає.

Стаття 12

Якщо на час переміщення дитини через міжнародний кордон у Договірній Державі не було ухвалено жодного обов'язкового для виконання рішення стосовно опіки над цією дитиною, положення цієї Конвенції застосовуються до будь-якого наступного ухваленого в Договірній Державі на прохання будь-якої заінтересованої особи рішення, що стосується опіки над цією дитиною й проголошує переміщення незаконним.

Частина III

Процедура

Стаття 13

1. До прохання про визнання або виконання в іншій Договірній Державі рішення стосовно опіки додаються:

- a) документ, яким центральний орган запитуваної Держави вповноважується діяти від імені заявника або призначати із цією метою іншого представника;
- b) копія рішення, яка задовольняє необхідні умови автентичності;
- c) у випадку ухвалення рішення за відсутності відповідача або його законного представника, документ, який засвідчує, що відповідачу належним чином було вручено документ, яким порушено судовий розгляд, або аналогічний документ;
- d) у випадку необхідності будь-який документ, який засвідчує, що відповідно до законодавства Держави походження рішення підлягає виконанню;
- e) коли це можливо, заява про місцезнаходження або можливе місцезнаходження дитини в запитуваній Державі;
- f) пропозиції стосовно шляхів поновлення опіки над дитиною.

2. Документи, зазначені вище, у випадку необхідності супроводжуються перекладом відповідно до положень статті 6.

Стаття 14

Кожна Договірна Держава застосовує просту й швидку процедуру визнання та виконання рішень стосовно опіки над дитиною. Із цією метою вона забезпечує можливість подання прохання про виконання рішення у вигляді звичайної заяви.

Стаття 15

1. Перш ніж ухвалити рішення згідно з підпунктом b) пункту 1 статті 10 відповідний орган запитуваної Держави:

- a) з'ясовує думку дитини, крім випадків, коли це неможливо, з огляду на її вік і можливості розуміння; та
- b) може вимагати проведення будь-яких відповідних перевірок.

2. Витрати на перевірки в будь-якій Договірній Державі сплачуються Державою, в якій вони проводяться.

3. Прохання про перевірки та результати перевірки можуть надсилатися відповідному органів через центральні органи.

Стаття 16

Для цілей цієї Конвенції не вимагається легалізація чи будь-яка інша подібна формальність.

Частина IV

Застереження

Стаття 17

1. Договірна Держава може висловити застереження про те, що у випадках, які охоплюються статтями 8 й 9 або однією із цих статей, у визнанні та виконанні рішень стосовно опіки може бути відмовлено на таких передбачених у статті 10 підставах, які можуть бути визначені в застереженні.

2. У визнанні та виконанні рішень, ухвалених у Договірній Державі, яка висловила застереження, передбачене у пункті 1 цієї статті, може бути відмовлено в будь-якій іншій Договірній Державі на будь-якій з додаткових підстав, зазначених у цьому застереженні.

Стаття 18

Договірна Держава може висловити застереження про те, що вона не вважає для себе обов'язковими положення статті 12. Положення цієї Конвенції не застосовуються до рішень, зазначених у статті 12, які були ухвалені в Договірній Державі, що висловила таке застереження.

Частина V

Інші документи

Стаття 19

З метою отримання визнання та виконання рішення ця Конвенція не виключає можливості застосування будь-якого іншого міжнародного документа, що є чинним у відносинах між Державою походження та запитуваною Державою, чи будь-якого іншого закону запитуваної Держави, який не впливає з міжнародної угоди.

Стаття 20

1. Ця Конвенція не зашкоджує жодним зобов'язанням, які Договірна Держава може мати перед не договірною Державою за міжнародною угодою, що стосується питань, які регулюються цією Конвенцією.

2. Якщо дві чи більше Договірних Держав запровадили однакові закони стосовно опіки над дітьми або створили спеціальну систему визнання чи виконання рішень у цій галузі або якщо вони зроблять це в майбутньому, вони можуть застосовувати у відносинах між собою такі закони чи таку систему замість цієї Конвенції або будь-якої її частини. З метою застосування цього положення Держави повідомляють про своє рішення Генеральному секретарю Ради Європи. Будь-які зміни чи будь-яке скасування цього рішення також повинні повідомлятися.

Частина VI

Прикінцеві положення

Стаття 21

Цю Конвенцію відкрито для підписання Державами — членами Ради Європи. Вона підлягає ратифікації, прийняттю чи затвердженню. Ратифікаційні грамоти або документи про прийняття чи затвердження передаються на зберігання Генеральному секретарю Ради Європи.

Стаття 22

1. Ця Конвенція набирає чинності в перший день місяця, що настає після закінчення тримісячного періоду від дати, на яку три Держави — члени Ради Європи висловили свою згоду на обов'язковість для них цієї Конвенції відповідно до положень статті 21.

2. Стосовно будь-якої Держави-члена, яка висловила свою згоду на обов'язковість для неї Конвенції після набрання нею чинності, Конвенція набирає чинності в перший день місяця, що настає після закінчення тримісячного періоду від дати передачі на зберігання ратифікаційної грамоти або документа про прийняття або затвердження.

Стаття 23

1. Після набрання чинності цією Конвенцією Комітет міністрів Ради Європи може запропонувати приєднатися до цієї Конвенції будь-якій Державі, яка не є членом Ради, у рішенні, що ухвалюється більшістю голосів, передбаченою в пункті d) статті 20 Статуту (994_001), й одноставним голосуванням представників Договірних Держав, які мають право засідати в Комітеті.

2. Стосовно будь-якої держави, що приєднується до Конвенції, Конвенція набирає чинності в перший день місяця, що настає після закінчення тримісячного періоду від дати передачі документа про приєднання на зберігання Генеральному секретарю Ради Європи.

Стаття 24

1. Будь-яка Держава під час підписання або передачі на зберігання своєї ратифікаційної грамоти або свого документа про прийняття, затвердження чи приєднання може визначити територію (території), до якої застосовуватиметься ця Конвенція.

2. Будь-яка Держава в будь-який інший час після цього в заяві на ім'я Генерального секретаря Ради Європи може поширити дію цієї Конвенції на будь-яку іншу територію, визначену в цій заяві. Стосовно такої території Конвенція набирає чинності в перший день місяця, що настає після закінчення тримісячного періоду від дати отримання такої заяви Генеральним секретарем.

3. Будь-яка заява, зроблена відповідно до двох попередніх пунктів, може стосовно будь-якої території, визначеної в цій заяві, бути відкликана шляхом подання відповідного повідомлення на ім'я Генерального секретаря. Відкликання набирає чинності в перший день місяця, що настає після закінчення шестимісячного періоду від дати отримання такого повідомлення Генеральним секретарем.

Стаття 25

1. Держава, що має дві чи більше територіальних одиниці, в яких у питаннях опіки над дітьми та визнання й виконання рішень стосовно опіки застосовуються різні правові системи, під час підписання або передачі на зберігання своєї ратифікаційної грамоти або свого документа про прийняття, затвердження чи приєднання може заявити, що ця Конвенція застосовуватиметься до всіх її територіальних одиниць або до однієї чи більше з них.

2. Така Держава в будь-який інший час після цього в заяві на ім'я Генерального секретаря Ради Європи може поширити дію цієї Конвенції на будь-яку іншу

територіальну одиницю, визначену в цій заяві. Стосовно такої територіальної одиниці Конвенція набирає чинності в перший день місяця, що настає після закінчення тримісячного періоду від дати отримання такої заяви Генеральним секретарем.

3. Будь-яка заява, зроблена відповідно до двох попередніх пунктів, може стосовно будь-якої територіальної одиниці, визначеної в цій заяві, бути відкликана шляхом подання відповідного повідомлення на ім'я Генерального секретаря. Відкликання набирає чинності в перший день місяця, що настає після закінчення шестимісячного періоду від дати отримання такого повідомлення Генеральним секретарем.

Стаття 26

1. Стосовно Держави, яка в питаннях опіки має дві чи більше правових систем з територіальним застосуванням:

а) посилання на законодавство про місце звичайного проживання особи або на законодавство про громадянство особи тлумачиться як таке, що стосується правової системи, визначеної чинними в цій Державі правилами, або в разі відсутності таких правил — правової системи, з якою відповідна особа має найбільш тісний зв'язок;

б) посилання на Державу походження або на запитувану Державу тлумачиться як таке, що стосується у відповідних випадках територіальної одиниці, де було ухвалене рішення, або територіальної одиниці, де запитується визнання чи виконання рішення або поновлення опіки.

2. Підпункт а) пункту 1 цієї статті також застосовується *mutatis mutandis* до Держав, які в питаннях опіки мають дві чи більше правових систем, що застосовуються за колом осіб.

Стаття 27

1. Будь-яка Держава під час підписання або передачі на зберігання своєї ратифікаційної грамоти або свого документа про прийняття, затвердження чи приєднання може заявити про те, що вона застосовуватиме одне чи більше застережень, передбачених у пункті 3 статті 6, у статті 17 і статті 18 цієї Конвенції. Жодне інше застереження не дозволяється.

2. Будь-яка Договірна Держава, яка висловила застереження згідно з попереднім пунктом, може повністю або частково відкликати його шляхом подання відповідного повідомлення на ім'я Генерального секретаря Ради Європи. Відкликання набирає чинності від дати отримання такого повідомлення Генеральним секретарем.

Стаття 28

Після завершення третього року від дати набрання чинності цією Конвенцією та за власною ініціативою в будь-який інший час після цієї дати Генеральний секретар Ради Європи пропонує представникам центральних органів, призначених Договірними Державами, зібратися для обговорення функціонування цієї Конвенції та для сприяння йому. Будь-яку Державу — члена Ради Європи, яка не є Стороною цієї Конвенції, може представляти спостерігач. Про роботу кожного такого засідання складається доповідь, яка надсилається Комітетові міністрів Ради Європи для інформації.

Стаття 29

1. Будь-яка Сторона може будь-коли денонсувати цю Конвенцію шляхом подання відповідного повідомлення на ім'я Генерального секретаря Ради Європи.

2. Така денонсація набирає чинності в перший день місяця, що настає після закінчення шестимісячного періоду від дати отримання повідомлення Генеральним секретарем.

Стаття 30

Генеральний секретар Ради Європи повідомляє Державам — членам Ради та будь-якій Державі, що приєдналася до цієї Конвенції, про:

- a) будь-яке підписання;
- b) передачу на зберігання будь-якої ратифікаційної грамоти чи будь-якого документа про прийняття, затвердження або приєднання;
- c) будь-яку дату набрання чинності цією Конвенцією відповідно до статей 22, 23, 24 й 25;
- d) будь-яку іншу дію, будь-яке повідомлення чи інформацію, які стосуються цієї Конвенції.

На посвідчення чого ті, що підписалися нижче, належним чином на те вповноважені, підписали цю Конвенцію.

Учинено у Люксембурзі 20 травня 1980 року англійською та французькою мовами, причому обидва тексти є рівно автентичними, в одному примірнику, який передається на зберігання до архіву Ради Європи. Генеральний секретар Ради Європи надсилає засвідчені копії цієї Конвенції кожній Державі — члену Ради Європи та будь-якій Державі, якій запропоновано приєднатися до цієї Конвенції.

КОНВЕНЦІЯ

про захист дітей та співробітництво

в галузі міждержавного усиновлення

Статус Конвенції див. (998_199)

Держави, що підписали цю Конвенцію,

визнаючи, що дитині для повного та гармонійного розвитку її особистості необхідно рости в сімейному оточенні, в атмосфері щастя, любові та розуміння,

нагадуючи, що кожна держава повинна, розглядаючи це як пріоритетне завдання, прийняти відповідні міри для забезпечення того, щоб дитина виховувалась у сім'ї, з якої вона походить,

визнаючи, що міждержавне усиновлення може дати дитині переваги, пов'язані з наявністю постійної сім'ї, якщо відповідна сім'я не може бути знайдена для неї у країні походження,

будучи переконаним в необхідності прийняття мір для забезпечення того, щоб міждержавне усиновлення здійснювалось з врахуванням найкращих інтересів дитини та з повагою до її основних прав і для запобігання викрадення, продажу дітей або торгівлі ними,

бажаючи прийняти загальні положення з цієї метою, беручи до уваги положення, встановлені міжнародними документами, зокрема, Конвенцією ООН про права дитини від 20 листопада 1989 р. [995_021], Декларацією ООН про соціальні та правові принципи щодо захисту та добробуту дітей, зі спеціальним посиланням на резолюцію 41/85 Генеральної Асамблеї ООН, від 3 грудня 1986 р. про передачу дітей для виховання та їх усиновлення на національному і міжнародному рівнях [995_131],

домовилися про таке:

Глава I. Сфера дії Конвенції

Стаття 1

Цілями цієї Конвенції є:

а) створити гарантії для того, щоб міждержавне усиновлення здійснювалось в найкращих інтересах дитини та при додержанні усіх її основних прав, визнаних у міжнародному праві;

б) створити систему співробітництва між Договірними Державами для забезпечення дотримання таких гарантій та, таким чином, запобігти викраденню, продажу дітей або торгівлі ними;

с) забезпечити визнання в Договірних Державах усиновлень, що були здійснені згідно з Конвенцією.

Стаття 2

1. Конвенція застосовується, коли дитина, що постійно проживає в одній з Договірних Держав («Держава походження»), переїхала, переїздить або повинна

переїхати в іншу Договірну Державу («приймаюча Держава») чи після її усиновлення в Державі походження подружжям чи особою, що звичайно проживає в приймаючій державі, чи з метою такого усиновлення в приймаючій державі чи в державі походження.

2. Конвенція поширюється тільки на ті усиновлення, які створюють постійний зв'язок між батьками і дітьми.

Стаття 3

Конвенція перестає застосовуватись, якщо згода, про яку згадується в пункті с) статті 17, не була надана до сповнення дитині вісімнадцяти років.

Глава II. Вимоги щодо міждержавного усиновлення

Стаття 4

Усиновлення в рамках цієї Конвенції має місце тільки у випадку, якщо компетентні органи влади Держави походження:

- a) встановили, що дитина може бути усиновлена;
- b) визначили після належного розгляду можливостей улаштування дитини в Державі походження, що міждержавне усиновлення відповідає найкращим інтересам дитини;
- c) упевнились, що
 - (1) особи, установи і органи влади, згода яких необхідна для усиновлення, були належним чином проконсультовані та інформовані про наслідки їх згоди, зокрема щодо того, приведе чи не приведе усиновлення до припинення правового зв'язку між дитиною та сім'єю її походження,
 - (2) такі особи, установи і органи влади дали свою згоду добровільно, у юридичній формі, що вимагається, та надали чи засвідчили її письмово,
 - (3) згода не була дана за винагороду чи компенсацію будь-якого роду та не була взята назад, та
 - (4) де це потрібно, згода матері була дана тільки після народження дитини, та
 - d) упевнились з врахуванням віку та ступеня зрілості дитини, що:
 - (1) з дитиною радились і її належним чином інформували про наслідки усиновлення та її згоди на усиновлення, якщо така потрібна,
 - (2) бралась до уваги бажання та думка дитини,
 - (3) згода дитини на усиновлення, якщо така згода потрібна, була одержана добровільно, у належній юридичній формі, та була надана чи засвідчена письмово, та
 - (4) така згода не була дана за винагородження чи компенсацію будь-якого роду.

Стаття 5

Усиновлення в рамках цієї Конвенції має місце тільки у випадку, якщо компетентні органи влади приймаючої Держави:

- a) визначили, що прийомні батьки, які передбачаються, мають право на усиновлення та підходять для цього;
- b) забезпечили, щоб прийомні батьки, які передбачаються, були в необхідній мірі проконсультовані;

с) визначили, що дитині дозволяється або буде дозволено в'їхати в цю Державу та постійно проживати в ній.

Глава III. Центральні органи та уповноважені організації

Стаття 6

1. Договірна Держава призначає Центральний орган для виконання обов'язків, які покладаються на такі органи згідно з Конвенцією.

2. Федеральні Держави, Держави з більш ніж однією системою права або Держави, що мають автономні територіальні одиниці, можуть призначати більш ніж один Центральний орган та зазначати територіальний чи особистий обсяг їх функцій. Якщо Держава призначила більш ніж один Центральний орган, вона вказує Центральний орган, якому може бути адресовано будь-яке повідомлення для передачі відповідному Центральному органу цієї Держави.

Стаття 7

1. Центральні органи співпрацюють один з одним та розвивають співробітництво між компетентними владами в своїх Державах для захисту дітей та для досягнення інших цілей Конвенції.

2. Вони безпосередньо приймають усі відповідні міри, щоб:

а) надавати інформацію щодо законів своїх Держав, що стосуються усиновлення, та іншу загальну інформацію, таку як статистика і стандартні форми;

б) інформувати один одного про дію Конвенції та, наскільки це можливо, усувати усі перешкоди для її застосування.

Стаття 8

Центральні органи приймають, безпосередньо або через державні органи влади, усі належні міри для запобігання неоправданої фінансової та іншої вигоди у зв'язку з усиновленням та запобігання будь-якій практиці, що суперечить цілям Конвенції.

Стаття 9

Центральні органи приймають, безпосередньо або через державні органи влади чи інші організації, належним чином уповноважені в своїй Державі, усі належні міри, зокрема для того, щоб:

а) збирати, зберігати та обмінюватись інформацією про положення дитини та майбутніх прийомних батьків, що необхідно для здійснення усиновлення;

б) сприяти, дотримуватись і прискорювати процедуру усиновлення;

с) сприяти розвитку консультування з питань усиновлення та послуг після здійснення усиновлення в своїх Державах;

д) забезпечити один одного загальними оціночними доповідями про досвід іноземного усиновлення;

е) відповідати, наскільки це дозволено законом їх Держав, на обґрунтовані запити з боку інших центральних або державних органів влади про надання інформації про конкретну ситуацію щодо усиновлення.

Стаття 10

Повноваження можуть бути надані тільки тим організаціям, які можуть компетентно і належним чином виконувати завдання, що стоять перед ними.

Стаття 11

Уповноважена організація:

- a) дбає тільки про ті цілі, що не пов'язані з вигодою, згідно з такими умовами та в таких межах, які можуть бути встановлені компетентними владами Держави, які її уповноважили;
- b) управляється та комплектується персоналом, який має етичні стандарти, освіту і досвід для роботи в сфері міждержавного усиновлення;
- c) підлягає контролю з боку компетентних органів влади цієї Держави щодо свого складу, діяльності і фінансового стану.

Стаття 12

Організація, уповноважена в одній Договірній Державі, може виконувати свої функції в іншій Договірній Державі, тільки якщо компетентні органи влади обох Держав уповноважили її на це.

Стаття 13

Найменування Центральних органів і, де це необхідне, обсяг їх функцій, а також назви і адреси уповноважених організацій повідомляються кожною Договірною Державою Постійному бюро Гаазької конференції з міжнародного приватного права.

Глава IV. Процедурні вимоги при міждержавному усиновленні

Стаття 14

Особи, які постійно проживають в Договірній Державі, які бажають усиновити дитину, яка постійно проживає в іншій Договірній Державі, звертаються до Центрального органа Держави свого постійного місця проживання.

Стаття 15

1. Якщо Центральний орган приймаючої держави упевнений в тому, що заявники мають право на усиновлення та підходять для цього, він готує доповідь, що містить інформацію про їх особистості, права і придатність здійснити усиновлення, біографічні дані, медичну карту та історію сім'ї, причини усиновлення, здатність здійснити іноземне усиновлення, а також характеристики дітей, про яких вони здатні піклуватись.

2. Він передає доповідь Центральному органу Держави походження.

Стаття 16

1. Якщо Центральний орган Держави походження впевнений в тому, що дитина може бути усиновлена, то він:

- a) готує доповідь, що містить інформацію про її особистість, можливості бути усиновленою, біографічні дані, про соціальне оточення, історію сім'ї, медичну карту, включаючи таку ж для сім'ї дитини, та будь-які особливі потреби дитини;
- b) належним чином враховується виховання дитини, її етнічні, релігійні і культурні зв'язки та оточення;

с) забезпечує, щоб згода була одержана згідно із статтею 4; та
д) визначає, зокрема, на підставі доповідей, що стосуються дитини і майбутніх прийомних батьків, чи відповідає передбачена передача кращим інтересам дитини.

2. Він передає Центральному органу приймаючої Держави свою доповідь про дитину, докази того, що необхідна згода була одержана, та причини наміру переміщення, не розкриваючи таємницю особи матері та батька, якщо в Державі походження їхні особистості не можна розголошувати.

Стаття 17

Будь-яке рішення в Державі походження про те, що дитина повинна бути довірена майбутнім прийомним батькам, може бути прийнято тільки, якщо:

а) Центральний орган цієї Держави забезпечив одержання згоди з боку майбутніх прийомних батьків;

б) Центральний орган приймаючої Держави схвалив таке рішення, де таке схвалення потрібно за законом цієї Держави або з боку Центрального органу Держави походження;

с) Центральні органи обох Держав погодились з тим, що усиновлення може мати місце; та

д) було визначено згідно із статтею 5, що майбутні прийомні батьки мають право на усиновлення та підходять для цього і що дитині дозволяється або буде дозволено в'їхати в приймаючу Державу та постійно в ній проживати.

Стаття 18

Центральні органи обох Держав роблять усі необхідні кроки для того, щоб одержати для дитини дозвіл на виїзд із Держави походження, а також на виїзд і постійне проживання в приймаючій Державі.

Стаття 19

1. Передача дитини в приймаючу Державу може бути здійснена тільки в тому випадку, якщо вимоги статті 17 були виконані.

2. Центральні органи обох Держав забезпечують, щоб така передача здійснилась у безпечних та належних умовах, і, якщо це можливо, у супроводі прийомних або майбутніх прийомних батьків.

3. Якщо передача дитини не здійснилась, тоді доповіді, про які йде мова в статтях 15 і 16, повинні бути послані назад органам, які їх надіслали.

Стаття 20

Центральні органи інформують один одного про процес усиновлення та про прийняті міри для його завершення, а також про хід розміщення, якщо вимагається випробний строк.

Стаття 21

1. У тих випадках, коли усиновлення має відбутися після переїзду дитини до приймаючої Держави, і Центральний орган цієї Держави вважає, що знаходження дитини в сім'ї потенційних усиновителів не відповідає найкращим інтересам дитини, такий Центральний орган приймає необхідні міри для захисту дитини, зокрема:

а) дитина має бути відібрана у майбутніх прийомних батьків та поміщена під тимчасову опіку;

б) після консультації з Центральним органом Держави походження організує без затримки нове розміщення дитини з метою її усиновлення або, якщо це не підходить, організує альтернативну довгострокову опіку; усиновлення не буде мати місце, поки Центральний орган Держави походження не буде належним чином інформований щодо нових майбутніх прийомних батьків;

с) як останню міру організує повернення дитини, якщо цього вимагають її інтереси.

2. В залежності від віку та ступеня зрілості дитини з нею консультуються і, де це необхідно, одержують її згоду щодо заходів, які приймаються згідно із цією статтею.

Стаття 22

1. Функції Центрального органу, згідно із цією главою, можуть здійснювати державні органи влади або уповноважені організації згідно із главою III в тому обсязі, який допускається за законами його Держави.

2. Будь-яка Договірна Держава може заявити депозитарію Конвенції, що функції Центрального органу за статтями 15-21 можуть виконуватись в такій Державі в обсязі, який дозволений законом, і при контролі компетентних органів влади цієї Держави, також організаціями чи особами, які:

а) відповідають вимогам чесності, професійної компетентності, досвіду і звітності перед цією Державою та

б) наділені етичними якостями, освітою або досвідом для роботи в сфері міждержавного усиновлення.

3. Договірна Держава, що робить заяву, передбачену в пункті 2, інформує Постійне бюро Гаазької конференції з міжнародного приватного права про найменування і адреси цих організацій і осіб.

4. Будь-яка Договірна Держава може заявити депозитарію Конвенції, що усиновлення дітей, які постійно проживають на її території, може мати місце тільки в тому випадку, якщо функції Центральних органів виконуються згідно з пунктом 1.

5. Незважаючи на будь-які заяви, зроблені згідно з пунктом 2, доповіді, передбачені статтями 15 і 16, у будь-якому випадку готуються під керівництвом Центрального органу або інших органів влади чи організацій згідно з пунктом 1.

Глава V. Визнання та наслідки усиновлення

Стаття 23

1. Усиновлення, оформлене компетентною владою Держави, в якій здійснюється усиновлення згідно з Конвенцією, визнається законом інших Договірних Держав. Свідectво зазначатиме, коли та ким була дана згода за підпунктом с) статті 17.

2. Кожна Договірна Держава під час підписання, ратифікації, приєднання, прийняття або ухвалення повідомляє депозитарію Конвенції про найменування і функції органу чи органів влади, що мають право видавати свідectва в цій Державі. Вона також повідомляє депозитарію про будь-які зміни в найменуваннях цих органів.

Стаття 24

У визнанні усиновлення може бути відмовлено в Договірній Державі тільки тоді, якщо усиновлення явно суперечить її державній політиці, беручи до уваги найкращі інтереси дитини.

Стаття 25

Будь-яка Договірна Держава може заявити депозитарію Конвенції, що вона не буде зобов'язана згідно з положеннями цієї Конвенції визнавати усиновлення, здійснені згідно з угодою, укладеною на підставі статті 39, пункт 2.

Стаття 26

1. Визнання усиновлення містить визнання:
а) правових відносин між дитиною і її прийомними батьками;
б) батьківської відповідальності прийомних батьків за дитину;
с) припинення правових відношень між дитиною та її матір'ю та батьком, що раніше існували, якщо усиновлення має такі наслідки в Договірній Державі, в якій воно відбулося.

2. У випадку, якщо усиновлення приводить до припинення правових відношень між дитиною і батьками, які раніше існували, дитина одержує в приймаючій Державі та в будь-якій іншій Договірній Державі, де визнається усиновлення, такі ж самі права, які виникають з усиновлення, яке відбулося в кожній такій Державі.

3. Попередні пункти не перешкоджають використанню будь-якого положення, що є більш сприятливим для дитини, яке діє в Договірній Державі, що визнає усиновлення.

Стаття 27

1. Якщо усиновлення, що відбулося в Державі походження, не має наслідків, що припиняють правові відносини, які раніше існували між батьками і дитиною, воно може в приймаючій Державі, яка визнає усиновлення згідно з Конвенцією, бути перетворено в усиновлення, що має такі наслідки, у випадку:

а) якщо закон приймаючої Держави це допускає, та
б) якщо згода, згадана в статті 4, підпункти с) і d), одержана чи буде одержана для цілей такого усиновлення.

2. Стаття 23 застосовується щодо рішення про зміни наслідків усиновлення.

Глава VI. Загальні положення

Стаття 28

Конвенція не впливає на будь-який закон Держави походження, який вимагає, щоб усиновлення дитини, яка постійно проживає в цій Державі, мало місце в цій Державі, або який забороняє розміщення дитини чи передачу її в приймаючу Державу до усиновлення.

Стаття 29

Не повинно існувати контактів між майбутніми прийомними батьками та батьками дитини чи будь-якою іншою особою, яка піклується про дитину, поки не виконані вимоги статті 4, підпункти а) – с) та статті 5, підпункт а), якщо усиновлення не має місце в рамках сім'ї або якщо такий контакт відповідає умовам, встановленим компетентним органом Держави походження.

Стаття 30

1. Компетентні органи влади Договірної Держави забезпечують, щоб інформація, яка в них є щодо походження дитини, зокрема інформація, що стосується особистості її батьків, а також медична карта були збережені.

2. Вони забезпечують доступ дитини або її представників до такої інформації під відповідним наглядом, наскільки це дозволено законом цієї Держави.

Стаття 31

Не впливаючи на застосування статті 30 відомості особистого характеру, зібрані або передані згідно з Конвенцією, особливо відомості, вказані в статтях 15 і 16, використовуються тільки в цілях, для яких вони збирались чи передавались.

Стаття 32

1. Ніхто не повинен одержувати неоправдану фінансову чи іншу вигоду від діяльності, що стосується міждержавного усиновлення.

2. Тільки витрати та видатки, включаючи розумні професійні гонорари особам, які приймають участь в процесі усиновлення, можуть встановлюватись або виплачуватись.

3. Керівники, адміністратори і службовці органів, що приймають участь в процесі усиновлення, не одержують винагородження за надані послуги, яке є безпідставно високим.

Стаття 33

Компетентний орган, який виявить, що будь-яке положення Конвенції не дотримується або існує серйозна небезпека, що воно не буде дотримуватись, негайно інформує Центральний орган своєї Держави. Центральний орган несе відповідальність за забезпечення прийняття відповідних заходів.

Стаття 34

Якщо компетентний орган Держави одержання документа буде цього вимагати, необхідно надати його засвідчений переклад. Якщо не передбачене інше, витрати за такий переклад покладаються на майбутніх прийомних батьків.

Стаття 35

Компетентні органи Договірних Держав повинні діяти в процесі усиновлення швидко.

Стаття 36

По відношенню до Держави, яка має дві або більше системи права, що стосуються усиновлення та використовуються в різних територіальних одиницях:

а) будь-яке посилання на постійне місце проживання в цій Державі тлумачиться як таке, що стосується постійного місця проживання в територіальній одиниці цієї Держави;

б) будь-яке посилання на закон цієї Держави тлумачиться як таке, що стосується чинного закону відповідної територіальної одиниці;

с) будь-яке посилання на компетентні або державні органи влади цієї Держави тлумачиться як таке, що стосується таких влад, які уповноважені діяти у відповідній територіальній одиниці;

д) будь-яке посилання на уповноважені організації цієї Держави тлумачиться як посилання на уповноважені організації у відповідній територіальній одиниці.

Стаття 37

По відношенню до Держави, яка стосовно усиновлення має дві або більше систем права, що регулюють відносини різних категорій осіб, будь-яке посилання на право цієї Держави тлумачиться як таке, що стосується правової системи, вказаної законом цієї Держави.

Стаття 38

Держава, в межах якої різні територіальні одиниці мають свої власні правові норми щодо усиновлення, не зобов'язана застосовувати положення Конвенції, у разі, коли Держава з єдиною системою права не зобов'язана цього робити.

Стаття 39

1. Конвенція не впливає на будь-які міжнародні документи, учасниками яких є Договірні Держави та які містять положення з питань, що регулюються Конвенцією, якщо заява про протилежне не зроблена Державами-учасниками такого документа.

2. Будь-яка Договірна Держава може укласти угоду з однією чи декількома Договірними Державами з метою найкращого використання Конвенції в їх взаємовідносинах. Ці угоди можуть відступати тільки від положень статей 14–16 та 18–21. Держава, що уклала таку угоду, передає її копію депозитарію Конвенції.

Стаття 40

Жодні застереження до Конвенції не допускаються.

Стаття 41

Конвенція використовується в кожному випадку, коли заява, передбачена статтею 14, була одержана після вступу Конвенції в силу в приймаючій Державі та Державі походження.

Стаття 42

Генеральний секретар Гаазької конференції з міжнародного приватного права регулярно скликає Спеціальну комісію для розгляду практичної дії Конвенції.

Глава VII. Заключні положення

Стаття 43

1. Конвенція відкрита для підписання Державами, які є членами Гаазької конференції з міжнародного приватного права під час її сімнадцятої сесії, та іншими Державами, що брали участь в цій сесії.

2. Вона повинна бути ратифікована, прийнята або схвалена та документи про ратифікацію, прийняття чи схвалення повинні бути передані для зберігання Міністерству закордонних справ Королівства Нідерландів, що є депозитарієм Конвенції.

Стаття 44

1. Будь-яка інша Держава може приєднатись до Конвенції після її вступу в силу згідно із статтею 46, пункт 1.

2. Документи про приєднання передаються для зберігання депозитарію.

3. Таке приєднання буде дійсним тільки у відносинах між Державою, що приєдналась, та тими Договірними Державами, які не висунули заперечень проти її приєднання протягом шести місяців після одержання повідомлення, у відповідності до підпункту b) статті 48. Таке заперечення також може бути висунуто державами під час ратифікації, прийняття чи схвалення Конвенції після приєднання. Депозитарій повинен бути повідомлений про будь-яке таке заперечення.

Стаття 45

1. Якщо Держава має одну чи більше територіальних одиниць, в яких використовуються різні системи права, які стосуються питань, пов'язаних із Конвенцією, вона може під час підписання, ратифікації, прийняття, схвалення чи приєднання заявити, що ця Конвенція поширюється на всі її територіальні одиниці або тільки на одну чи декілька з них, та може змінити цю заяву, надавши іншу заяву в будь-який час.

2. Про будь-яку таку заяву належить повідомити депозитарію та точно вказати територіальні одиниці, щодо яких застосовується Конвенція.

3. Якщо Держава не робить заяву згідно із цією статтею, тоді Конвенція поширюється на всі територіальні одиниці такої Держави.

Стаття 46

1. Конвенція набуває чинності в перший день місяця, що настає після закінчення трьох місяців після передачі на зберігання третього документа про ратифікацію, прийняття чи схвалення, вказаного в статті 43.

2. Далі Конвенція набуває чинності:

a) для кожної Держави, що ратифікує, приймає чи схвалює її або що приєднується до неї, в перший день місяця, що настає після закінчення трьох місяців після передачі на зберігання її документа про ратифікацію, прийняття, схвалення чи приєднання;

b) для територіальної одиниці, на які Конвенція поширюється згідно із статтею 45, в перший день місяця, що настає після закінчення трьох місяців після повідомлення, вказаного в цій статті.

Стаття 47

1. Будь-яка держава-учасник Конвенції може денонсувати її шляхом повідомлення у письмовій формі, адресованого депозитарію.

2. Денонсація вступає в дію в перший день місяця, що настає після закінчення дванадцяти місяців після одержання повідомлення депозитарієм. Якщо в повідомленні вказується більш тривалий період для вступу денонсації в силу, денонсація вступає в силу після закінчення такого більш тривалого періоду після одержання повідомлення депозитарієм.

Стаття 48

Депозитарій повідомляє Держави — члени Гаазької конференції з міжнародного приватного права, інші Держави, що брали участь в сімнадцятій сесії, та Держави, які приєдналися згідно із статтею 44, про таке:

a) про підписання, ратифікацію, прийняття і схвалення, що згадані в статті 43;

b) про приєднання та заперечення у зв'язку з приєднанням, що згадані в статті 44;

- c) про дату вступу Конвенції в силу згідно із статтею 46;
- d) про заяви і призначення, що згадані в статтях 22, 23, 25 і 45;
- e) про угоди, що згадані в статті 39;
- f) про денонсації, що згадані в статті 47.

В засвідчення чого нижчепідписані, належним чином уповноважені підписали цю Конвенцію.

Вчинено в Гаазі 29 травня 1993 р. англійською і французькою мовами, причому обидва тексти є в рівній мірі автентичними, в одному примірнику, який буде передано для зберігання Уряду Королівства Нідерландів. Його засвідчені копії будуть надіслані дипломатичними каналами кожній Державі — члену Гаазької конференції з міжнародного приватного права на дату її сімнадцятої сесії та кожній іншій Державі, яка брала участь в цій сесії.

ЄВРОПЕЙСЬКА КОНВЕНЦІЯ

про здійснення прав дітей

Статус Конвенції див. (994_752)

{Конвенцію ратифіковано із заявою Законом
N 69-V (69-16) від 03.08.2006, ВВР, 2006, N 41, ст. 354}

Дата підписання: 25.01.1996

Дата ратифікації Україною: 03.08.2006

Дата підписання від імені України: 07.05.1999

Дата набрання чинності для України: 01.04.2007

Офіційний переклад

Преамбула

Держави — члени Ради Європи та інші Держави, що підписали цю Конвенцію; уважаючи, що метою Ради Європи є досягнення більшого єднання між її членами; беручи до уваги Конвенцію Організації Об'єднаних Націй про права дитини (1995_021), та зокрема статтю 4, яка вимагає від Держав-учасниць уживати всіх відповідних законодавчих, адміністративних та інших заходів для здійснення прав, визнаних у зазначеній Конвенції;

ураховуючи зміст Рекомендації 1121 (1990) Парламентської Асамблеї стосовно прав дитини;

будучи переконаними, що права та найвищі інтереси дітей мають бути підтримані й що для цього дітям має бути надано можливість здійснювати свої права, зокрема під час розгляду сімейних справ, які стосуються їх;

визнаючи, що дітям для підтримки їхніх прав та їхніх найвищих інтересів має надаватися відповідна інформація та що думкам дитини має приділятися належна увага;

визнаючи важливість ролі батьків у захисті та підтримці прав і найвищих інтересів дітей і зважаючи на те, що Держави в разі необхідності мають також брати участь у такому захисті й у такій підтримці;

уважаючи, однак, що у випадку конфлікту сім'ям бажано намагатися досягти порозуміння до того, як справу буде передано до судового органу;

домовилися про таке:

Глава I

Сфера застосування й предмет цієї Конвенції та визначення

Стаття 1

Сфера застосування й предмет цієї Конвенції

1. Ця Конвенція застосовується до дітей, які не досягли 18-річного віку.
2. Предметом цієї Конвенції є — у найвищих інтересах дітей — підтримка їхніх прав, надання дітям процесуальних прав та сприяння здійсненню ними цих прав

шляхом забезпечення становища, при якому діти особисто або через інших осіб чи органи поінформовані та допущені до участі в розгляді судовим органом справ, що їх стосуються.

3. Для цілей цієї Конвенції розгляд судовим органом справ, що стосуються дітей, визнається розглядом сімейних справ, зокрема тих, що пов'язані зі здійсненням батьками своєї відповідальності, наприклад стосовно місця проживання дітей і доступу до них.

4. Кожна Держава під час підписання або передачі на зберігання своєї ратифікаційної грамоти або документа про ратифікацію, прийняття, затвердження чи приєднання в заяві на ім'я Генерального секретаря Ради Європи визначає щонайменше три категорії сімейних справ, які розглядаються судовим органом і до яких повинна застосовуватися ця Конвенція.

5. Будь-яка Сторона шляхом подання додаткових заяв може визначати додаткові категорії сімейних справ, до яких повинна застосовуватися ця Конвенція або надавати інформацію про застосування статті 5, пункту 2 статті 9, пункту 2 статті 10 та статті 11.

6. Ніщо в цій Конвенції не заважає Сторонам застосовувати правила, які є більш сприятливими для підтримки та здійснення прав дітей.

Стаття 2 **Визначення**

Для цілей цієї Конвенції:

a) термін «судовий орган» означає суд або адміністративний орган, який має такі самі повноваження;

b) термін «суб'єкти батьківської відповідальності» означає батьків та інших осіб чи органи, які мають право здійснювати частково або повністю батьківську відповідальність;

c) термін «представник» означає особу, наприклад адвоката, або орган, який було призначено виступати від імені дитини перед судовим органом;

d) термін «відповідна інформація» означає інформацію, яка відповідає віку й рівню розуміння дитини та яка надається для того, щоб дитина могла здійснювати свої права в повному обсязі, якщо надання цієї інформації не завдає шкоди благополуччю дитини.

Глава II **Процесуальні заходи стосовно підтримки здійснення прав дітей**

А. Процесуальні права дитини

Стаття 3

Право бути поінформованим та висловити свою думку під час розгляду справи

Дитина, яка внутрішнім законодавством визнається такою, що має достатній рівень розуміння, під час розгляду судовим органом справи, що стосується її, наділяється правами, використання яких вона може вимагати:

- a) отримувати всю відповідну інформацію;
- b) отримувати консультацію та мати можливість висловлювати свої думки;
- c) бути поінформованою про можливі наслідки реалізації цих думок та про можливі наслідки будь-якого рішення.

Стаття 4

Право клопотати про призначення спеціального представника

1. За винятком передбаченого статтею 9, дитина має право подавати особисто або через інших осіб чи органи клопотання про призначення спеціального представника під час розгляду судовим органом справ, що стосуються її у випадках, коли внутрішнє законодавство позбавляє суб'єктів батьківської відповідальності права представляти дитину в результаті виникнення у них конфлікту інтересів з останньою.

2. Держави можуть обмежити здійснення права, визначеного в пункті 1, лише дітьми, які внутрішнім законодавством визнаються такими, що мають достатній рівень розуміння.

Стаття 5

Інші можливі процесуальні права

Сторони розглядають можливість надання дітям додаткових процесуальних прав у зв'язку з розглядом судовим органом справ, що стосуються дітей, зокрема:

- a) права клопотати про одержання допомоги від відповідної обраної ними особи у висловленні ними своєї думки;
- b) права клопотати самостійно або через інших осіб чи органи про призначення окремого представника, а у відповідних випадках — адвоката;
- c) права призначити свого представника;
- d) права здійснювати деякі або всі права сторін у такому процесі.

В. Роль судових органів

Стаття 6

Порядок прийняття рішення

Під час розгляду справи, що стосується дитини, перед прийняттям рішення судовий орган:

- a) визначає, чи має він достатньо інформації для прийняття рішення в найвищих інтересах дитини, і в разі необхідності одержує додаткову інформацію, зокрема від суб'єктів батьківської відповідальності;
- b) якщо внутрішнім законодавством дитина визнається такою, що має достатній рівень розуміння:
 - упевнюється в тому, що дитина отримала всю відповідну інформацію;
 - у відповідних випадках консультує особисто дитину (у разі необхідності — приватно) сам або через інших осіб чи інші органи в зрозумілий дитині спосіб, якщо це явно не суперечить найвищим інтересам дитини;
 - надає можливість дитині висловлювати її думки;
- c) приділяє належну увагу думкам, висловленим дитиною.

Стаття 7

Обов'язок діяти швидко

Під час розгляду справ, що стосуються дитини, судовий орган діє швидко для уникнення будь-яких невинуватених зволікань, а швидке виконання прийнятих рішень повинно бути забезпечене відповідною процедурою. У термінових випадках судовий орган при необхідності має повноваження приймати рішення, які підлягають негайному виконанню.

Стаття 8**Можливість самостійно вживати заходів**

При розгляді справ, що стосуються дитини, судовий орган має повноваження самостійно вживати заходів у встановлених внутрішнім законодавством випадках, коли благополуччю дитини загрожує серйозна небезпека.

Стаття 9**Призначення представника**

1. У справах, що стосуються дитини, у випадках, коли згідно з внутрішнім законодавством суб'єкти батьківської відповідальності позбавлені можливості представляти дитину в результаті виникнення конфлікту інтересів між ними та дитиною, судовий орган має повноваження призначити спеціального представника дитини в таких справах.

2. Сторони розглядають можливість надання судовому органу в справах, що стосуються дитини, повноважень призначати для представлення інтересів дитини окремого представника, а у відповідних випадках — адвоката.

С. Роль представників**Стаття 10**

1. Під час розгляду судовим органом справ, що стосуються дитини, представник, якщо його дії явно не суперечать найвищим інтересам дитини:

а) надає дитині всю відповідну інформацію, якщо згідно з внутрішнім законодавством дитина визнається такою, що має достатній рівень розуміння;

б) надає дитині роз'яснення, якщо внутрішнім законодавством дитина визнається такою, що має достатній рівень розуміння, стосовно можливих наслідків реалізації її думки та стосовно можливих наслідків будь-якої дії представника;

с) з'ясовує думку дитини та доводить її до відома судового органу.

2. Сторони розглядають можливість поширення положень пункту 1 на суб'єктів батьківської відповідальності.

Д. Поширення окремих положень**Стаття 11**

Сторони розглядають можливість поширення положень статей 3, 4 та 9 на справи, які стосуються дітей, коли вони розглядаються іншими органами, а також на питання, які стосуються дітей, але не є предметом розгляду.

Е. Національні органи**Стаття 12**

1. Через органи, які *inter alia* виконують функції, передбачені в пункті 2, Сторони сприяють підтримці та здійсненню прав дітей.

2. Ці функції є такими:

а) унесення пропозицій стосовно посилення положень законодавства, які стосуються здійснення прав дітей;

- б) надання висновків стосовно проектів законодавчих актів, які стосуються здійснення прав дітей;
- с) надання загальної інформації про здійснення прав дітей засобом масової інформації, громадськості та особам чи органам, які займаються питаннями, що стосуються дітей;
- д) з'ясування думки дітей та забезпечення їх відповідною інформацією.

Ф. Інші питання

Стаття 13

Посередництво або інші способи розв'язання спорів

Для недопущення чи розв'язання спорів або для уникнення розгляду судовим органом справи, яка стосується дітей, Сторони сприяють здійсненню посередництва чи інших способів розв'язання спорів та використанню їх для досягнення угоди у відповідних випадках, визначених Сторонами.

Стаття 14

Правова допомога та консультування

У випадках, коли внутрішнє законодавство передбачає надання правової допомоги або консультації для представництва дітей під час розгляду судовим органом справ, що стосуються їх, такі положення застосовуються у випадках, визначених статтями 4 та 9.

Стаття 15

Зв'язок з іншими міжнародними документами

Ця Конвенція не обмежує застосування будь-якого іншого міжнародного документа, який стосується окремих питань, що виникають у зв'язку із захистом дітей і сімей і Стороною якого є або стає Сторона цієї Конвенції.

Глава III

Постійний комітет

Стаття 16

Утворення та функції Постійного комітету

1. Для досягнення цілей цієї Конвенції утворюється Постійний комітет.
2. Постійний Комітет розглядає проблеми, що стосуються цієї Конвенції. Він може, зокрема:
 - а) розглядати будь-які питання, що стосуються тлумачення або імплементації Конвенції. Висновки Постійного комітету стосовно імплементації Конвенції можуть мати форму рекомендації; рекомендації приймаються більшістю в три четвертих поданих голосів;
 - б) пропонувати зміни до Конвенції та розглядати зміни, запропоновані відповідно до статті 20;
 - с) надавати консультації та допомогу національним органам, що виконують функції, визначені пунктом 2 статті 12, та сприяти міжнародному співробітництву між ними.

Стаття 17**Склад**

1. Кожна зі Сторін може бути представлена в Постійному комітеті одним чи більш ніж одним делегатом. Кожна Сторона має один голос.

2. Кожна з Держав, зазначених у статті 21, яка не є Стороною цієї Конвенції, може бути представлена в Постійному комітеті спостерігачем. Те саме стосується будь-якої іншої Держави або Європейського Співтовариства після запрошення приєднатися до Конвенції відповідно до положень статті 22.

3. Постійний комітет може запросити взяти участь у ролі спостерігача в усіх засіданнях, або в одному засіданні, або в частині засідання, якщо принаймні за один місяць до засідання Сторона не повідомила Генеральному секретарю про своє заперечення проти цього:

- будь-яку Державу, не зазначену в наведеному вище пункті 2 цієї статті;
- Комітет Організації Об'єднаних Націй з прав дитини;
- Європейське Співтовариство;
- будь-який міжнародний урядовий орган;
- будь-який міжнародний неурядовий орган, який виконує одну або кілька функцій, зазначених у пункті 2 статті 12;
- будь-який національний урядовий або неурядовий орган, що виконує одну чи більше функцій, зазначених у пункті 2 статті 12.

4. Постійний комітет може обмінюватися інформацією з відповідними організаціями, що займаються питаннями здійснення прав дітей.

Стаття 18**Засідання**

1. Наприкінці третього року, який настає з дати набуття чинності цією Конвенцією та — за його ініціативою — будь-коли після цієї дати Генеральний секретар Ради Європи запрошує Постійний комітет зібратися на засідання.

2. Постійний комітет може приймати рішення тільки за умови, що присутньою є принаймні половина Сторін.

3. З урахуванням статей 16 та 20 рішення Постійного комітету приймаються більшістю присутніх членів.

4. З урахуванням положень цієї Конвенції Постійний комітет складає свій регламент і регламент будь-якої робочої групи, яку він може створити для виконання всіх відповідних завдань згідно з Конвенцією.

Стаття 19**Звіти Постійного комітету**

Після кожного засідання Постійний комітет надсилає Сторонам та Комітетові Міністрів Ради Європи звіт про свої обговорення та про будь-які прийняті рішення.

Глава IV**Поправки до Конвенції****Стаття 20**

1. Будь-яка поправка до статей цієї Конвенції, запропонована однією зі Сторін або Постійним комітетом, повідомляється Генеральному секретарю Ради

Європи, який щонайменше за два місяці до наступного засідання Постійного комітету передає її Державам — членам Ради Європи, будь-якій Державі, що підписала Конвенцію, будь-якій Стороні, будь-якій Державі, якій запропоновано підписати цю Конвенцію відповідно до положень статті 21, та будь-якій Державі чи Європейському Співтовариству, яким запропоновано приєднатися до Конвенції відповідно до статті 22.

2. Будь-яка поправка, запропонована відповідно до положень попереднього пункту, розглядається Постійним комітетом, який подає Комітетові Міністрів на затвердження текст, прийнятий більшістю в три четверти поданих голосів. Після затвердження текст надсилається Сторонам для його прийняття.

3. Будь-яка поправка набуває чинності в перший день місяця, який настає після закінчення місячного строку з дати, на яку всі Сторони поінформували Генерального секретаря про прийняття цієї поправки.

Глава V

Прикінцеві положення

Стаття 21

Підписання, ратифікація та набуття чинності

1. Ця Конвенція відкрита для підписання Державами — членами Ради Європи, а також Державами, які не є членами, але брали участь у розробці Конвенції.

2. Ця Конвенція підлягає ратифікації, прийняттю або затвердженню. Ратифікаційні грамоти, документи про прийняття або затвердження передаються на зберігання Генеральному секретарю Ради Європи.

3. Ця Конвенція набуває чинності в перший день місяця, який настає після закінчення тримісячного строку з дати, на яку три Держави, у тому числі принаймні дві Держави — члени Ради Європи, висловили відповідно до положень попереднього пункту свою згоду взяти на себе зобов'язання за цією Конвенцією.

4. Для будь-якої Держави, яка підписала цю Конвенцію і яка в подальшому висловить згоду взяти на себе зобов'язання за нею, ця Конвенція набуває чинності в перший день місяця, який настає після закінчення тримісячного строку з дати передачі на зберігання її ратифікаційної грамоти, документа про прийняття або документа про затвердження.

Стаття 22

Держави, які не є членами, та Європейське Співтовариство

1. Після набуття чинності цією Конвенцією Комітет Міністрів Ради Європи за своєю ініціативою або за пропозицією Постійного комітету, а також після консультацій зі Сторонами може запропонувати будь-якій Державі, що не є членом Ради Європи й не брала участі в розробці Конвенції, а також Європейському Співтовариству приєднатися до цієї Конвенції згідно з рішенням, прийнятим більшістю, яку передбачено в підпункті d) статті 20 Статуту Ради Європи (1994_001), та одноставним голосуванням представників Держав — учасниць Конвенції, які мають право брати участь у засіданнях Комітету Міністрів.

2. Для будь-якої Держави або для Європейського Співтовариства, що приєднуються, Конвенція набуває чинності в перший день місяця, який настає після

закінчення тримісячного строку з дати передачі документа про приєднання на зберігання Генеральному секретарю Ради Європи.

Стаття 23

Територіальне застосування

1. Будь-яка Держава може під час підписання або передачі на зберігання її ратифікаційної грамоти, документа про прийняття, затвердження або приєднання визначити територію або території, до яких застосовується ця Конвенція.

2. Будь-яка Сторона будь-коли в подальшому своєю заявою на ім'я Генерального секретаря Ради Європи може поширити застосування цієї Конвенції на будь-яку іншу визначену в заяві територію, за міжнародні відносини якої вона несе відповідальність або від імені якої вона вповноважена приймати зобов'язання. Стосовно такої території ця Конвенція набуває чинності в перший день місяця, який настає після закінчення тримісячного строку з дати отримання Генеральним секретарем такої заяви.

3. Будь-яка заява, зроблена відповідно до положень двох попередніх пунктів стосовно будь-якої території, зазначеної в цій заяві, може бути відкликана повідомленням на ім'я Генерального секретаря. Відкликання набуває чинності в перший день місяця, який настає після закінчення тримісячного строку з дати отримання Генеральним секретарем такого повідомлення.

Стаття 24

Застереження

До цієї Конвенції не може бути зроблено жодних застережень.

Стаття 25

Денонсація

1. Будь-яка Сторона будь-коли може денонсувати цю Конвенцію повідомленням на ім'я Генерального секретаря Ради Європи.

2. Така денонсація набуває чинності в перший день місяця, який настає після закінчення тримісячного строку з дати отримання Генеральним секретарем повідомлення про денонсацію.

Стаття 26

Повідомлення

Генеральний секретар Ради Європи повідомляє Державам — членам Ради Європи, будь-якій Державі, що підписала цю Конвенцію, будь-якій Стороні та будь-якій іншій Державі або Європейському Співтовариству, яким запропоновано приєднатися до цієї Конвенції, про:

- a) будь-яке підписання;
- b) передачу на зберігання будь-якої ратифікаційної грамоти, будь-якого документа про прийняття, затвердження або приєднання;
- c) будь-яку дату набуття чинності цією Конвенцією відповідно до статей 21 або 22;
- d) будь-яку поправку, прийняту відповідно до статті 20, та дату набуття цією поправкою чинності;
- e) будь-яку заяву, зроблену відповідно до положень статей 1 та 23;

- f) будь-яку денонсацію, зроблену відповідно до положень статті 25;
- g) будь-який інший акт, повідомлення або інформацію стосовно цієї Конвенції.

На посвідчення чого ті, що підписалися нижче, належним чином на те уповноважені, підписали цю Конвенцію.

Учинено в м. Страсбург 25 січня 1996 року англійською та французькою мовами, причому обидва тексти є автентичними, в одному примірнику, який зберігатиметься в архіві Рада Європи. Генеральний секретар Ради Європи надсилає засвідчені копії кожній Державі — члену Ради Європи, Державам, що не є членами, але брали участь у розробці цієї Конвенції, Європейському Співтовариству та будь-якій Державі, якій запропоновано приєднатися до цієї Конвенції.

КОНВЕНЦІЯ

Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства

{Конвенцію ратифіковано з заявами Законом
№ 4988-VI від 20.06.2012}

Офіційний переклад

Держави — члени Ради Європи та інші держави, які підписали цю Конвенцію, ураховуючи, що метою Ради Європи є досягнення більшої єдності між її членами; ураховуючи, що кожна дитина має право на такі заходи захисту з боку її сім'ї, суспільства та держави, яких потребує її статус неповнолітньої особи;

відзначаючи, що сексуальна експлуатація дітей, зокрема у формах дитячої порнографії та проституції, а також всі інші форми сексуального насильства стосовно дітей, у тому числі діяння, які вчинюються за кордоном, є руйнівними для дитячого здоров'я та психосоціального розвитку;

відзначаючи, що сексуальна експлуатація та сексуальне насильство стосовно дітей набули тривожних розмірів на національному та міжнародному рівнях, зокрема стосовно зростаючого використання як дітьми, так і злочинцями інформаційно-комунікаційних технологій, і що запобігання сексуальній експлуатації та сексуальному насильству стосовно дітей і боротьба із цими явищами потребують міжнародного співробітництва;

ураховуючи, що добробут і найкращі інтереси дітей є основними цінностями, що визнаються всіма державами-членами, та повинні підтримуватися без будь-якого обмеження;

відзначаючи План дій, прийнятий на Третньому саміті глав держав та урядів Ради Європи (м. Варшава, 16-17 травня 2005 року), який вимагає розробки заходів для припинення сексуальної експлуатації дітей;

відзначаючи, зокрема, Рекомендацію № R (91) 11 Комітету міністрів про сексуальну експлуатацію, порнографію, проституцію, а також торгівлю дітьми та підлітками, Рекомендацію Rec (2001) 16 про захист дітей від сексуальної експлуатації та Конвенцію про кіберзлочинність (ETS № 185), зокрема статтю 9 цієї Конвенції, а також Конвенцію Ради Європи про заходи щодо протидії торгівлі людьми (CETS № 197);

беручи до уваги Конвенцію про захист прав людини і основоположних свобод (1950 року, ETS № 5), переглянуту Європейську соціальну хартію (1996 року, ETS № 163) та Конвенцію про здійснення прав дітей (1996 року, ETS № 160);

також беручи до уваги Конвенцію ООН про права дитини, зокрема статтю 34 цієї Конвенції, Факультативний протокол до Конвенції про права дитини щодо торгівлі дітьми, дитячої проституції і дитячої порнографії, Протокол про попередження і припинення торгівлі людьми, особливо жінками і дітьми, і покарання за неї, що доповнює Конвенцію Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності, а також Конвенцію Міжнародної організації праці щодо заборони та прийняття негайних заходів для усунення найгірших форм дитячої праці;

беручи до уваги Рамкове рішення Ради Європейського Союзу про боротьбу із сексуальною експлуатацією дітей і дитячою порнографією (2004/68/JHA), Рамкове рішення Ради Європейського Союзу про становище жертв у кримінальному процесі (2001/220/JHA) та Рамкове рішення Ради Європейського Союзу про боротьбу з торгівлею людьми (2002/629/JHA);

ураховуючи інші відповідні міжнародні документи й програми в цій сфері, зокрема Стокгольмську декларацію та Порядок дій, прийняті на першому Світовому конгресі проти сексуальної експлуатації дітей для комерційних цілей (27–31 серпня 1996 року), Йокогамські глобальні зобов'язання, прийняті на Другому світовому конгресі проти сексуальної експлуатації дітей для комерційних цілей (17–20 грудня 2001 року), Будапештські зобов'язання та План дій, прийняті на підготовчій конференції до Другого світового конгресу проти сексуальної експлуатації дітей для комерційних цілей (20–21 листопада 2001 року), Резолюцію Генеральної Асамблеї ООН S-27/2 — «Світ, придатний для життя дітей» і трирічну програму «Розбудова Європи для дітей та з дітьми», прийняту за результатами Третього саміту й запроваджену на Монакській конференції (4–5 квітня 2006 року);

будучи сповненими рішучості ефективно сприяти загальній меті стосовно захисту дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства, незалежно від того, хто може бути злочинцем, та забезпечення допомоги жертвам;

беручи до уваги необхідність підготовки всеосяжного міжнародного документа, завданням якого були б запобіжні, захисні та кримінально-правові аспекти боротьби з усіма формами сексуальної експлуатації та сексуального насильства стосовно дітей і створення особливого механізму моніторингу,

домовилися про таке:

Глава I

Цілі, принцип недискримінації та визначення

Стаття 1

Цілі

1. Цілями цієї Конвенції є:

а) запобігання сексуальній експлуатації та сексуальному насильству стосовно дітей і боротьба із цими явищами;

б) захист прав дітей, які стали жертвами сексуальної експлуатації та сексуального насильства;

в) сприяння національному та міжнародному співробітництву в боротьбі із сексуальною експлуатацією та сексуальним насильством стосовно дітей.

2. Ця Конвенція для забезпечення ефективного виконання Сторонами її положень установлює особливий механізм моніторингу.

Стаття 2

Принцип недискримінації

Виконання положень цієї Конвенції Сторонами, зокрема вжиття заходів для захисту прав жертв, забезпечується без дискримінації за будь-якою ознакою, як-от: статі, раси, кольору шкіри, мови, релігійних, політичних або інших переконань, національного

або соціального походження, належності до національної меншини, майнового стану, народження, сексуальної орієнтації, стану здоров'я, інвалідності або іншого статусу.

Стаття 3 **Визначення**

Для цілей цієї Конвенції:

- а) «дитина» означає будь-яку особу віком до вісімнадцяти років;
- б) «сексуальна експлуатація дітей та сексуальне насильство стосовно дітей» охоплює поведінку, зазначену в статтях 18-23 цієї Конвенції;
- с) «жертва» означає будь-яку дитину, яка піддавалася сексуальній експлуатації або сексуальному насильству.

Глава II **Запобіжні заходи**

Стаття 4 **Принципи**

Кожна Сторона вживає необхідних законодавчих або інших заходів для запобігання всім формам сексуальної експлуатації та сексуального насильства стосовно дітей і для захисту дітей.

Стаття 5 **Наймання, навчання та підвищення обізнаності спеціалістів, які працюють у контакті з дітьми**

1. Кожна Сторона вживає необхідних законодавчих або інших заходів для сприяння обізнаності про захист і права дітей серед осіб, які постійно контактують з дітьми в галузях освіти, охорони здоров'я, соціального захисту, у судовій та правоохоронній сферах і в галузях, пов'язаних зі спортом, культурою та відпочинком.

2. Кожна Сторона вживає необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення надання особам, згаданим у пункті 1 цієї статті, відповідних знань про сексуальну експлуатацію та сексуальне насильство стосовно дітей, засоби виявлення таких явищ та можливості, згадані в пункті 1 статті 12 цієї Конвенції.

3. Кожна Сторона вживає необхідних законодавчих або інших заходів відповідно до свого національного законодавства для забезпечення умов, за яких унеможливорюється зайняття кандидатами, засудженими за вчинення діянь сексуальної експлуатації або сексуального насильства стосовно дітей, професіями, виконання яких передбачає регулярні контакти з дітьми.

Стаття 6 **Освіта для дітей**

Кожна Сторона вживає необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення отримання дітьми протягом дошкільної та загальної середньої освіти інформації про ризик сексуальної експлуатації та сексуального насильства, а також про засоби самозахисту відповідно до їхнього рівня розвитку. Ця інформація, яка забезпечується, де це доречно, у співробітництві з батьками, надається в загальнішому контексті інформації про статеве життя, звертає особливу увагу на випадки ризику, особливо ті, які містять використання нових інформаційно-комунікаційних технологій.

Стаття 7

Програми або заходи запобіжного втручання

Кожна Сторона забезпечує можливість доступу тим особам, які побоюються, що можуть учинити будь-яке з правопорушень, установлених відповідно до цієї Конвенції, де це доречно, до програм або заходів ефективного втручання, спрямованих на оцінювання та недопущення ризику можливого скоєння правопорушень.

Стаття 8

Заходи для громадськості

1. Кожна Сторона вживає комплексних заходів з підвищення обізнаності громадськості, надаючи інформацію про явище сексуальної експлуатації та сексуального насильства стосовно дітей і про запобіжні заходи, яких може бути вжито.

2. Кожна Сторона вживає необхідних законодавчих або інших заходів для запобігання розповсюдженню матеріалів, що рекламують установлені відповідно до цієї Конвенції правопорушення, або для заборони їх.

Стаття 9

Участь дітей, приватний сектор, засоби масової інформації та громадянське суспільство

1. Кожна Сторона сприяє участі дітей відповідно до їхнього рівня розвитку в розробці та реалізації державної політики, програм або інших ініціатив стосовно боротьби із сексуальною експлуатацією та сексуальним насильством стосовно дітей.

2. Кожна Сторона заохочує приватний сектор, зокрема сектор інформаційно-комунікаційних технологій, індустрію туризму та подорожей, банківський та фінансовий сектори, а також громадянське суспільство брати участь у розробці та реалізації політики запобігання сексуальній експлуатації та сексуальному насильству стосовно дітей і застосовувати внутрішні норми шляхом здійснення саморегулювання або спільного регулювання.

3. Кожна Сторона заохочує засоби масової інформації висвітлювати належну інформацію стосовно всіх аспектів сексуальної експлуатації та сексуального насильства стосовно дітей з належною повагою до незалежності засобів масової інформації та свободи слова.

4. Кожна Сторона заохочує фінансування, зокрема, де це доречно, шляхом створення фондів, а також проектів і програм, які громадянське суспільство виконує для запобігання сексуальній експлуатації та сексуальному насильству стосовно дітей і для їхнього захисту.

Глава III

Спеціалізовані установи та координуючі органи

Стаття 10

Національні засоби координації та співробітництва

1. Кожна Сторона вживає необхідних заходів для забезпечення координації на національному або місцевому рівнях між різними установами, відповідальними за захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства, запобігання цим явищам та боротьбу з ними, зокрема в галузях освіти, охорони здоров'я, соціальних послуг, правоохоронних та судових органів.

2. Кожна Сторона вживає законодавчих або інших заходів для створення або призначення:

а) незалежних компетентних національних або місцевих інституцій для сприяння правам дітей і їхнього захисту, забезпечуючи їх відповідними ресурсами та компетенцією;

б) механізмів для збору даних або інформаційних центрів на національному або місцевому рівні та в співробітництві з громадянським суспільством для спостереження за явищем сексуальної експлуатації та сексуального насильства стосовно дітей і для його оцінювання з урахуванням вимог стосовно захисту особових даних.

3. Кожна Сторона заохочує співробітництво між компетентними державними органами, громадянським суспільством та приватним сектором для ліпшого запобігання сексуальній експлуатації та сексуальному насильству стосовно дітей і боротьби із цими явищами.

Глава IV

Засоби для захисту та допомога жертвам

Стаття 11

Принципи

1. Кожна Сторона запроваджує ефективні соціальні програми й створює багатопрофільні структури для забезпечення необхідної підтримки жертвам, їхнім близьким родичам та будь-якій іншій особі, яка відповідає за піклування над ними.

2. Коли вік жертви невизначено та є підстави вважати, що жертва є дитиною, кожна Сторона вживає необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення вжиття передбачених для дітей заходів захисту й допомоги доти, доки тривають перевірки її віку.

Стаття 12

Повідомлення про підозру в сексуальній експлуатації та сексуальному насильстві

1. Кожна Сторона вживає необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення неперешкоджання правилами конфіденційності, установленими національним законодавством для фахівців, які працюють у контакт з дітьми, отриманню цими фахівцями можливості повідомити соціальним службам, відповідальним за захист дітей, про будь-яку ситуацію у випадках, коли є обґрунтовані підстави вважати, що дитина є жертвою сексуальної експлуатації або сексуального насильства.

2. Кожна Сторона вживає необхідних законодавчих або інших заходів для заохочення будь-якої особи, яка знає про випадки сексуальної експлуатації або сексуального насильства стосовно дітей або має обґрунтовані підстави так уважати, повідомити про це компетентним службам.

Стаття 13

Лінії допомоги

Кожна Сторона вживає необхідних законодавчих або інших заходів для заохочення й підтримки створення інформаційних служб, зокрема служби телефонної допомоги або допомоги в мережі Інтернет, для надання порад абонентам, навіть конфіденційно або з належним урахуванням анонімності.

Стаття 14

Допомога жертвам

1. Кожна Сторона вживає необхідних законодавчих або інших заходів для допомоги у фізичній та соціальній реабілітації жертв у короткий та довгий строки. Заходи, яких ужито згідно із цим пунктом, повинні враховувати належним чином погляди, потреби та інтереси дитини.

2. Кожна Сторона вживає заходів відповідно до умов свого національного законодавства для співробітництва з неурядовими організаціями, іншими відповідними організаціями або іншими елементами громадянського суспільства, яких залучено до надання допомоги жертвам.

3. Якщо батьки або особи, які дбають про дитину, мають стосунок до сексуальної експлуатації або сексуального насильства стосовно неї, процедури втручання, зазначені в пункті 1 статті 11 цієї Конвенції, охоплюють:

- можливість усунення ймовірного злочинця;
- можливість вилучення жертви з її сімейного оточення. Умови й тривалість такого вилучення визначаються відповідно до найкращих інтересів дитини.

4. Кожна Сторона вживає необхідних законодавчих або інших заходів для надання, де це можливо, особам, близьким до жертви, медичної допомоги, зокрема термінової психологічної допомоги.

Глава V

Програми та заходи втручання

Стаття 15

Загальні принципи

1. Кожна Сторона відповідно до свого національного законодавства забезпечує ефективні програми та заходи втручання або сприяє їм для осіб, зазначених у пунктах 1 та 2 статті 16 цієї Конвенції, для мінімізації та недопущення ризиків повторюваних правопорушень сексуального характеру проти дітей. Такі програми або заходи є доступними будь-коли під час кримінального переслідування, усередині та за межами в'язниці відповідно до умов, установлених національним законодавством.

2. Кожна Сторона забезпечує або підтримує відповідно до свого національного законодавства розвиток партнерства або інших форм співробітництва між компетентними органами, зокрема закладами охорони здоров'я та соціальними службами, судовими органами та іншими органами, відповідальними за супровід осіб, зазначених у пунктах 1 та 2 статті 16 цієї Конвенції.

3. Кожна Сторона дає відповідно до свого національного законодавства оцінку небезпеки та можливих ризиків повторного вчинення правопорушень, установлених відповідно до цієї Конвенції, особами, зазначеними в пунктах 1 та 2 статті 16 цієї Конвенції, для визначення відповідних програм або заходів.

4. Кожна Сторона відповідно до свого національного законодавства дає оцінку ефективності здійснюваних програм та вжитих заходів.

Стаття 16

Реципієнти програм та заходів утручання

1. Кожна Сторона забезпечує відповідно до свого національного законодавства можливість доступу тим особам згідно з кримінальним судочинством стосовно

будь-якого з правопорушень, установлених відповідно до цієї Конвенції, до програм та заходів, зазначених у пункті 1 статті 15 цієї Конвенції, відповідно до умов, які не суперечать і не шкодять правам на захист і вимогам справедливого й безстороннього судового процесу, та, зокрема, з належним урахуванням принципу презумпції невинуватості.

2. Кожна Сторона забезпечує відповідно до свого національного законодавства можливість доступу тим особам, визнаними винними у вчиненні одного з правопорушень, установлених відповідно до цієї Конвенції, до програм та заходів, зазначених у пункті 1 статті 15 цієї Конвенції.

3. Кожна Сторона забезпечує відповідно до свого національного законодавства розробку та зміну програм і заходів відповідно до потреб дітей, які вчинили статеве правопорушення, зокрема до тих, вік яких менше віку, з якого настає кримінальна відповідальність, для вирішення проблем їхньої сексуальної поведінки.

Стаття 17 **Інформація та згода**

1. Кожна Сторона забезпечує відповідно до свого національного законодавства інформування зазначених у статті 16 цієї Конвенції осіб, яким було запропоновано програми та заходи втручання, про причини такої пропозиції та надання ними згоди на програму або захід з повною обізнаністю фактів.

2. Кожна Сторона забезпечує відповідно до свого національного законодавства особам, яким було запропоновано програми та заходи втручання, можливість відмовитися від них та, якщо це засуджені особи, інформування їх про можливі наслідки такої відмови.

Глава VI **Матеріальне кримінальне право**

Стаття 18 **Сексуальне насильство**

1. Кожна Сторона вживає необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення криміналізації такої умисної поведінки:

- а) заняття діяльністю сексуального характеру з дитиною, яка не досягла передбаченого законодавством віку для заняття діяльністю сексуального характеру;
- б) заняття діяльністю сексуального характеру з дитиною, коли:
 - використовується примус, сила чи погрози або
 - насильство здійснюється зі свідомим використанням довіри, авторитету чи впливу на дитину, зокрема в сім'ї, або
 - насильство здійснюється в особливо вразливій для дитини ситуації, зокрема з причини розумової чи фізичної неспроможності або залежного становища.

2. Для цілей пункту 1 цієї статті кожна Сторона визначає вік, до досягнення якого забороняється займатися діяльністю сексуального характеру з дитиною.

3. Дія положень підпункту а) пункту 1 цієї статті не поширюється на врегулювання статевого стосунку між неповнолітніми, що здійснюється за взаємною згодою.

Стаття 19 **Правопорушення, що стосуються дитячої проституції**

1. Кожна Сторона вживає необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення криміналізації такої умисної поведінки:

- а) вербування дітей для заняття проституцією або спонукання дитини до участі в проституції;
- б) примушування дитини до проституції або отримання прибутку від цього або іншого використання дитини із цією метою;
- с) звернення до дитячої проституції.

2. Для цілей цієї статті термін «дитяча проституція» означає факт використання дитини для діяльності сексуального характеру, коли грошова чи інша форма винагороди або відшкодування надаються чи обіцяються як оплата, незалежно від того, чи здійснюється ця оплата, ця обіцянка або це відшкодування дитині чи третій особі.

Стаття 20

Правопорушення, що стосуються дитячої порнографії

1. Кожна Сторона вживає необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення криміналізації такої умисної поведінки, учиненої без правових підстав:

- а) виготовлення дитячої порнографії;
- б) пропонування або надання доступу до дитячої порнографії;
- с) розповсюдження або передавання дитячої порнографії;
- д) придбання дитячої порнографії для себе або іншої особи;
- е) володіння дитячою порнографією;
- ф) свідоме одержання доступу до дитячої порнографії за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій.

2. Для цілей цієї статті термін «дитяча порнографія» означає будь-які матеріали, які візуально зображують дитину, залучену до реальної або модельованої явно сексуальної поведінки, чи будь-яке зображення дитячих статевих органів, здебільшого із сексуальною метою.

3. Кожна Сторона може залишити за собою право не застосовувати цілком або частково підпунктів а) та е) пункту 1 цієї статті до виготовлення порнографічної продукції та володіння нею:

- яка складається лише з модельованих образів або реалістичних зображень неіснуючої дитини;
- до якої залучено дітей, які досягли віку, визначеного під час застосування пункту 2 статті 18 цієї Конвенції, якщо за їхньою згодою й тільки для їхнього приватного використання вони виготовили ці зображення або володіють ними.

4. Кожна Сторона може залишити за собою право не застосовувати цілком або частково підпункту ф) пункту 1 цієї статті.

Стаття 21

Правопорушення, що стосуються участі дитини в порнографічних виставах

1. Кожна Сторона вживає необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення криміналізації такої умисної поведінки:

- а) вербування дітей для участі в порнографічних виставах або спонукання дитини до участі в таких виставах;
- б) примушування дитини до участі в порнографічних виставах або отримання користі від цього чи іншого використання дитини із цією метою;
- с) свідоме відвідування порнографічних вистав, у яких залучено дітей.

2. Кожна Сторона може залишити за собою право обмежити застосування підпункту с) пункту 1 цієї статті до випадків, коли дітей вербували або примушували відповідно до підпунктів а) чи б) пункту 1 цієї статті.

Стаття 22

Розбещення дітей

Кожна Сторона вживає необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення криміналізації умисного спонукання дитини, яка не досягла віку, передбаченого пунктом 2 статті 18 цієї Конвенції, спостерігати за сексуальним насильством або діяльністю сексуального характеру, навіть якщо вона не бере в цьому участі.

Стаття 23

Домагання дитини для сексуальних цілей

Кожна Сторона вживає необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення криміналізації умисної пропозиції, зробленої дорослою людиною за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій, зустрітися з дитиною, яка не досягла віку, передбаченого пунктом 2 статті 18 цієї Конвенції, для скоєння проти неї одного з правопорушень, передбачених підпунктом а) пункту 1 статті 18 або підпунктом а) пункту 1 статті 20 цієї Конвенції, якщо після цієї пропозиції відбулись істотні дії, що призвели до такої зустрічі.

Стаття 24

Пособництво, спонукання та замах

1. Кожна Сторона вживає необхідних законодавчих або інших заходів для визнання кримінальними правопорушеннями умисно скоєного пособництва та підбурення у вчиненні будь-якого з правопорушень, установлених відповідно до цієї Конвенції.

2. Кожна Сторона вживає необхідних законодавчих або інших заходів для визнання кримінальними правопорушеннями умисно вчинених замахів на скоєння правопорушень, установлених відповідно до цієї Конвенції.

3. Кожна Сторона може залишити за собою право не застосовувати цілком або частково пункту 2 цієї статті до правопорушень, установлених відповідно до підпунктів b), d), e) та f) пункту 1 статті 20, підпункту c) пункту 1 статті 21, статті 22 й статті 23 цієї Конвенції.

Стаття 25

Юрисдикція

1. Кожна Сторона вживає необхідних законодавчих або інших заходів для встановлення юрисдикції над будь-яким правопорушенням, установленим відповідно до цієї Конвенції, якщо правопорушення вчинено:

- а) на її території, або
- б) на борту корабельного судна під прапором цієї Сторони, або
- с) на борту повітряного судна, зареєстрованого відповідно до законодавства цієї Сторони, або
- д) одним з її громадян, або
- е) особою, яка постійно проживає на її території.

2. Кожна Сторона намагається вживати необхідних законодавчих або інших заходів для встановлення юрисдикції над будь-яким правопорушенням, установленим

відповідно до цієї Конвенції, якщо правопорушення вчинено проти одного з її громадян або особи, яка постійно проживає на її території.

3. Кожна Сторона під час підписання або передачі на зберігання своєї ратифікаційної грамоти або документа про прийняття, затвердження чи приєднання може в заяві, адресованій Генеральному секретарю Ради Європи, залишити за собою право не застосовувати норм юрисдикції, передбачених у підпункті е) пункту 1 цієї статті, або застосовувати їх лише в окремих випадках чи за певних умов.

4. Для кримінального переслідування правопорушень, установлених відповідно до статей 18, 19, підпункту а) пункту 1 статті 20 й підпунктів а) та б) пункту 1 статті 21 цієї Конвенції, кожна Сторона вживає необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення унеможливлення залежності її юрисдикції стосовно підпункту d) пункту 1 цієї статті від умови, що дії криміналізовано в місці, де їх було вчинено.

5. Кожна Сторона під час підписання або передачі на зберігання своєї ратифікаційної грамоти або документа про прийняття, затвердження чи приєднання може в заяві, адресованій Генеральному секретарю Ради Європи, залишити за собою право обмежити застосування пункту 4 цієї статті стосовно правопорушень, установлених відповідно до другого й третього відступів підпункту б) пункту 1 статті 18 цієї Конвенції, до випадків, коли її громадянин постійно проживає на її території.

6. Для кримінального переслідування правопорушень, установлених відповідно до статей 18, 19, підпункту а) пункту 1 статті 20 й статті 21 цієї Конвенції, кожна Сторона вживає необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення її юрисдикції стосовно підпунктів d) та e) пункту 1 цієї статті, незалежно від умови, що кримінальне переслідування може бути розпочато тільки після заяви жертви або повідомлення держави, на території якої було вчинено злочин.

7. Кожна Сторона вживає необхідних законодавчих або інших заходів для встановлення юрисдикції стосовно правопорушень, установлених відповідно до цієї Конвенції, у випадках, коли ймовірний правопорушник присутній на її території та не підлягає екстрадиції іншій Стороні тільки на підставі свого громадянства.

8. У випадках, коли ймовірно правопорушення, установлене відповідно до цієї Конвенції, підпадає під юрисдикцію більше ніж однієї Сторони, такі Сторони у разі необхідності проводять консультації для визначення найсприятливішої юрисдикції для кримінального переслідування.

9. Без шкоди загальним нормам міжнародного права ця Конвенція не виключає будь-якої кримінальної юрисдикції, що здійснює Сторона відповідно до свого національного законодавства.

Стаття 26

Відповідальність юридичних осіб

1. Кожна Сторона вживає необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення можливості притягнення до відповідальності юридичної особи за правопорушення, установлене відповідно до цієї Конвенції, яке вчинено на її користь будь-якою фізичною особою, яка діяла особисто чи в складі органу юридичної особи та займала керівну посаду в межах цієї юридичної особи, на підставі:

- а) повноважень представництва юридичної особи;
- б) повноважень приймати рішення від імені юридичної особи;
- в) повноважень здійснювати контроль у межах юридичної особи.

2. Крім випадків, передбачених у пункті 1 цієї статті, кожна Сторона вживає необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення можливості притягнення до відповідальності юридичної особи в разі, коли відсутність нагляду або контролю з боку фізичної особи, зазначеної в пункті 1, призвела до можливості вчинення правопорушення, встановленого відповідно до цієї Конвенції, в інтересах цієї юридичної особи фізичною особою, яка діє під її керівництвом.

3. Відповідно до принципів правової системи Сторони відповідальність юридичної особи може бути кримінальною, цивільною або адміністративною.

4. Така відповідальність не впливає на кримінальну відповідальність фізичних осіб, які скоїли правопорушення.

Стаття 27 **Санкції та заходи**

1. Кожна Сторона вживає законодавчих або інших заходів для забезпечення покарання ефективними, пропорційними та переконливими санкціями за скоєння правопорушень, встановлених відповідно до цієї Конвенції, з урахуванням ступеню їхньої тяжкості. Ці санкції охоплюють покарання, що передбачають позбавлення свободи, що може стати причиною екстрадиції.

2. Кожна Сторона вживає необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення застосування до юридичних осіб, притягнутих до відповідальності згідно зі статтею 26 цієї Конвенції, ефективних, пропорційних та переконливих санкцій, які охоплюють грошові кримінальні або некримінальні стягнення та можуть охоплювати інші заходи, зокрема:

- a) позбавлення права отримання державних пільг або допомоги;
- b) тимчасове або постійне позбавлення права займатися комерційною діяльністю;
- c) взяття під судовий нагляд;
- d) судові рішення про ліквідацію.

3. Кожна Сторона вживає необхідних законодавчих або інших заходів для:

- a) передбачення арешту й конфіскації:
 - товарів, документів й інших засобів, використаних для вчинення правопорушень, встановлених відповідно до цієї Конвенції, або для сприяння їхньому вчиненню;
 - доходів, одержаних від таких злочинів, або власності, вартість якої еквівалентна таким доходам;

b) передбачення закриття на тимчасовій або постійній основі будь-якого закладу, використаного для вчинення будь-якого з правопорушень, встановленого відповідно до цієї Конвенції, без обмеження прав третіх осіб, які діяли добросовісно, або позбавлення злочинця права постійно чи тимчасово займатися професійною або волонтерською діяльністю, яка охоплює контакт з дітьми, під час якого було вчинено злочин.

4. Кожна Сторона може вжити інших заходів стосовно правопорушників, як-от: позбавлення батьківських прав або здійснення контролю або нагляду за засудженою особою.

5. Кожна Сторона може встановити, що доходи від злочину або власність, конфісковані відповідно до цієї статті, можуть бути спрямовані до спеціального фонду з метою фінансування програм запобігання та допомоги для жертв будь-якого правопорушення, встановленого відповідно до цієї Конвенції.

Стаття 28

Обтяжуючі обставини

Кожна Сторона вживає необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення можливості врахування таких обставин, якщо вони вже не є частиною складових елементів злочину, згідно з відповідними положеннями національного законодавства як обтяжуючі обставини під час визначення покарання за правопорушення, установлені відповідно до цієї Конвенції:

- a) злочин завдав серйозної шкоди фізичному або психічному здоров'ю жертви;
- b) злочину передувало або його супроводжувало катування чи тяжке насилля;
- c) злочин було скоєно проти особливо вразливої жертви;
- d) злочин було скоєно членом сім'ї, особою, яка проживала з дитиною, або особою, яка зловживала своїми повноваженнями;
- e) злочин було скоєно кількома особами, які діяли разом;
- f) злочин було скоєно в рамках злочинної організації;
- g) правопорушника вже було засуджено за злочин подібного характеру.

Стаття 29

Попередні засудження

Кожна Сторона вживає необхідних законодавчих або інших заходів для передбачення можливості під час визначення покарань враховувати остаточні вирoki, винесені іншою Стороною стосовно правопорушень, установлених відповідно до цієї Конвенції.

Глава VII

Розслідування, кримінальне переслідування та процесуальне право

Стаття 30

Принципи

1. Кожна Сторона вживає необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення проведення розслідування та кримінального провадження в найкращих інтересах та з повагою до прав дитини.

2. Кожна Сторона впроваджує захисний підхід до жертв, забезпечуючи унеможливлення посилення розслідуванням та кримінальним провадженням травми, отриманої дитиною, та надання під час кримінального судочинства допомоги, якщо це доцільно.

3. Кожна Сторона забезпечує пріоритетне розслідування та кримінальне провадження, а також проведення їх без будь-яких необґрунтованих затримок.

4. Кожна Сторона забезпечує унеможливлення обмеження заходами, які застосовуються відповідно до цієї глави, прав на захист і вимог стосовно справедливого та неупередженого судового розгляду відповідно до статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

5. Кожна Сторона вживає необхідних законодавчих або інших заходів відповідно до основних принципів свого національного законодавства для:

- забезпечення ефективного розслідування та кримінального переслідування стосовно правопорушень, установлених відповідно до цієї Конвенції, дозволяючи, де це доцільно, можливість таємних операцій;

– надання підрозділам або слідчим службам права ідентифікувати жертв злочинів, установлених відповідно до статті 20 цієї Конвенції, зокрема шляхом вивчення матеріалів дитячої порнографії, у тому числі фотографій та аудіовізуальних записів, переданих або наданих шляхом використання інформаційно-комунікаційних технологій.

Стаття 31

Основні заходи захисту

1. Кожна Сторона вживає необхідних законодавчих або інших заходів для захисту прав й інтересів жертв, у тому числі їхніх особливих потреб як свідків, на всіх стадіях розслідування та кримінального провадження, зокрема шляхом:

а) інформування їх про їхні права й послуги, які їм може бути надано, та, крім випадків, коли вони не бажають отримувати такої інформації, про наслідки розгляду їхньої заяви, обвинувачень, загальний розвиток розслідування або провадження, їхню роль у цьому, а також результат розгляду їхніх справ;

б) забезпечення, якщо є необхідність, надання інформації, принаймні у випадках, коли жертви та їхні сім'ї можуть опинитися в небезпеці, коли обвинувачувану або засуджену особу тимчасово або остаточно звільнено;

с) надання їм можливості в спосіб, що відповідає процесуальним нормам національного законодавства, бути вислуханими, надавати докази та вибирати засоби для викладу безпосередньо або через посередника своїх думок, потреб і стурбованостей, а також для врахування їх;

д) забезпечення їх належними послугами підтримки для представлення та врахування належним чином їхніх прав й інтересів;

е) захисту їхнього приватного життя, їхньої особистості та їхньої репутації та вжиття заходів відповідно до національного законодавства для запобігання публічному розповсюдженню будь-якої інформації, яка могла б призвести до встановлення їхньої особи;

ф) забезпечення їхньої безпеки, а також безпеки їхніх сімей та з їхнього боку свідків від погроз, помсти та повторної віктимізації;

г) забезпечення уникнення контакту між жертвами та правопорушниками в суді та приміщеннях правоохоронних органів, крім випадків, коли компетентні органи встановлять інше в найкращих інтересах дитини або коли розслідування чи провадження вимагають такого контакту.

2. Кожна Сторона забезпечує можливість отримання жертвами, починаючи з першого контакту з компетентними органами, доступу до інформації про відповідні судові та адміністративні процедури.

3. Кожна Сторона забезпечує одержання жертвою в передбачених випадках доступу до безоплатної правової допомоги, коли жертва може отримати статус сторони в кримінальному провадженні.

4. Кожна Сторона передбачає можливість для судових органів призначати спеціального представника для жертви тоді, коли згідно з національним законодавством вона може мати статус Сторони в кримінальному провадженні, й тоді, коли особам, які несуть батьківську відповідальність, заборонено представляти дитину в такому провадженні через конфлікт інтересів між ними та жертвою.

5. Кожна Сторона забезпечує шляхом законодавчих або інших заходів відповідно до умов свого національного законодавства можливість групам, фундаціям,

асоціаціям, урядовим чи неурядовим організаціям надання допомоги та (або) підтримки жертві за її згодою під час кримінального провадження, що стосується злочинів, установлених відповідно до цієї Конвенції.

6. Кожна Сторона забезпечує згідно з положеннями цієї статті надання жертвам інформації в спосіб, що відповідає їхньому вікові й ступеню зрілості, і мовою, яку вони можуть розуміти.

Стаття 32

Порушення справи

Кожна Сторона вживає необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення незалежності розслідувань або кримінального переслідування стосовно правопорушень, установлених відповідно до цієї Конвенції, від заяви чи обвинувачень, зроблених жертвою, та можливості продовження провадження навіть тоді, коли жертва відкликала свою заяву.

Стаття 33

Строки давності

Кожна Сторона вживає необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення продовження строків давності для порушення справи стосовно злочинів, установлених відповідно до статті 18, підпунктів а) та б) пункту 1 статті 19 та підпунктів а) та б) пункту 1 статті 21 цієї Конвенції, на строк, який достатній для здійснення ефективного початку провадження після досягнення жертвою повноліття і який буде домірним до ступеня тяжкості злочину, про який ідеться.

Стаття 34

Розслідування

1. Кожна Сторона вживає таких заходів, які можуть бути необхідні для забезпечення спеціалізації осіб, підрозділів та служб, що займаються розслідуваннями у сфері боротьби із сексуальною експлуатацією та сексуальним насильством стосовно дітей, або забезпечує навчання відповідних працівників для цих цілей. Такі підрозділи або служби забезпечуються відповідним фінансуванням.

2. Кожна Сторона вживає необхідних законодавчих або інших заходів для унеможливлення перешкоджання порушенню кримінального розслідування через невпевненість стосовно точного віку жертви.

Стаття 35

Опитування дитини

1. Кожна Сторона вживає необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення:

а) проведення опитувань дитини без необґрунтованої затримки, відразу після повідомлення фактів компетентним органам;

б) проведення опитувань дитини, якщо це необхідно, у спеціально обладнаному та прилаштованому для цих цілей приміщенні;

с) проведення опитувань дитини особою, спеціально підготовленою для цих цілей;

д) проведення всіх опитувань дитини одними й тими самими особами, якщо це можливо та де це доцільно;

е) якомога меншої кількості опитувань і настільки, наскільки це є вкрай необхідним для цілей кримінального провадження;

ф) можливості супроводження дитини її законним представником або, де це доцільно, дорослим, якого вона сама вибирає, якщо стосовно цієї особи не буде винесено мотивованого рішення про інше.

2. Кожна Сторона вживає необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення можливості запису на відеоплівку опитування жертви або, де це доцільно, свідка дитини та прийняття таких відеосвідчень як доказу в суді згідно з нормами її національного законодавства.

3. Якщо вік жертви не встановлено та є підстави вважати, що жертва є дитиною, то заходи, передбачені в пунктах 1 та 2 цієї статті, застосовуються до неї доти, доки тривають перевірки її віку.

Стаття 36

Судовий розгляд кримінальної справи

1. Кожна Сторона вживає необхідних законодавчих або інших заходів з належним дотриманням норм, що регулюють незалежність правових професій, для забезпечення можливості навчання всіх осіб, яких залучено до провадження, зокрема суддів, прокурорів та адвокатів, з питань, що стосуються прав дитини й сексуальної експлуатації та сексуального насильства стосовно дітей.

2. Кожна Сторона вживає необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення згідно з нормами національного законодавства можливості:

- а) судді призначити судове слухання без присутності громадськості;
- б) жертві свідчити, не перебуваючи при цьому в залі суду, тобто шляхом використання належних комунікаційних технологій.

Глава VIII

Запис та зберігання даних

Стаття 37

Запис та зберігання національних даних стосовно осіб, засуджених за злочини сексуального характеру

1. Для запобігання скоєнню злочинів, установлених відповідно до цієї Конвенції, та забезпечення їхнього кримінального переслідування кожна Сторона вживає необхідних законодавчих або інших заходів для накопичення та зберігання з урахуванням відповідних положень стосовно охорони й захисту особових даних та інших відповідних норм і гарантій, передбачених національним законодавством, інформації про ідентифікаційні дані та генетичний код (ДНК) осіб, засуджених за скоєння правопорушень, установлених відповідно до цієї Конвенції.

2. Кожна Сторона під час підписання або передачі на зберігання своєї ратифікаційної грамоти або документа про прийняття, затвердження чи приєднання повідомляє Генеральному секретарю Ради Європи назву та адресу єдиного державного органу, уповноваженого для цілей пункту 1 цієї статті.

3. Кожна Сторона вживає необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення можливості передачі інформації, зазначеної в пункті 1 цієї статті, компетентним органам іншої Сторони згідно з умовами, установленими її національним законодавством та відповідними міжнародними документами.

Глава IX

Міжнародне співробітництво

Стаття 38

Загальні принципи та заходи міжнародного співробітництва

1. Сторони співробітничать між собою настільки широко, наскільки це можливо, відповідно до положень цієї Конвенції та шляхом застосування відповідних чинних міжнародних та регіональних документів, домовленостей, погоджених на основі уніфікованого або взаємозобов'язувального законодавства й національного законодавства для:

- a) запобігання сексуальній експлуатації та сексуальному насильству стосовно дітей і боротьби із цими явищами;
- b) захисту жертв і надання їм допомоги;
- c) розслідувань або проваджень, що стосуються правопорушень, установлених відповідно до цієї Конвенції.

2. Кожна Сторона вживає необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення жертв правопорушення, установленого відповідно до цієї Конвенції, правом на території Сторони, іншої, ніж та, на якій вони проживають, подати скаргу до компетентних органів держави за місцем свого проживання.

3. Якщо Сторона, яка обумовлює надання взаємної правової допомоги в кримінальних справах або екстрадицію наявністю договору, отримує запит про надання правової допомоги або про екстрадицію від Сторони, з якою вона не уклала такого договору, вона може вважати цю Конвенцію правовою підставою для надання взаємної правової допомоги в кримінальних справах або екстрадиції, що стосуються правопорушень, установлених відповідно до цієї Конвенції.

4. Кожна Сторона докладатиме всіх зусиль для включення, де це доцільно, питань запобігання сексуальній експлуатації та сексуальному насильству стосовно дітей і боротьби із цими явищами в програми допомоги розвитку на користь третіх держав.

Глава X

Механізм моніторингу

Стаття 39

Комітет Сторін

1. Комітет Сторін складається з представників Сторін цієї Конвенції.

2. Комітет Сторін скликається Генеральним секретарем Ради Європи. Його перше засідання проводиться протягом року з моменту набрання цією Конвенцією чинності для десяти держав, що її підписали та ратифікували. Подальші засідання Комітету скликаються на вимогу щонайменше однієї третини складу Сторін або Генерального секретаря.

3. Комітет Сторін приймає власні правила процедури.

Стаття 40

Інші представники

1. Парламентська Асамблея Ради Європи, Комісар з прав людини, Європейський комітет з проблем злочинності (CDPC), а також інші відповідні міждержавні комітети Ради Європи призначають кожного представника до Комітету Сторін.

2. Комітет міністрів може запропонувати іншим органам Ради Європи призначити представника до Комітету Сторін після консультації з останнім.

3. Представників громадянського суспільства та, зокрема, неурядових організацій, може бути допущено як спостерігачів до Комітету Сторін з дотриманням процедури, установленної відповідними нормами Ради Європи.

4. Представники, призначені згідно з пунктами 1-3 цієї статті, беруть участь у засіданнях Комітету Сторін без права голосу.

Стаття 41

Функції Комітету Сторін

1. Комітет Сторін здійснює моніторинг виконання цієї Конвенції. Правила процедури Комітету Сторін визначають процедуру оцінки виконання цієї Конвенції.

2. Комітет Сторін сприяє зборові, аналізу та обмінові інформацією, досвідом і позитивною практикою між державами для поліпшення їхньої здатності запобігати сексуальній експлуатації та сексуальному насильству стосовно дітей і боротися із цими явищами.

3. Комітет Сторін, де це доцільно, також:

а) сприяє ефективному використанню та виконанню цієї Конвенції, зокрема встановленню будь-яких проблем та наслідків будь-якої заяви або застереження, зроблених відповідно до цієї Конвенції;

б) висловлює думку стосовно будь-якого питання про застосування цієї Конвенції та сприяє обмінові інформацією про важливі правові, політичні або технологічні події.

4. Секретаріат Ради Європи допомагає Комітетові Сторін виконувати свої функції відповідно до цієї статті.

5. Європейський комітет з проблем злочинності (CDPC) періодично інформують про діяльність, зазначену в пунктах 1, 2 й 3 цієї статті.

Глава XI

Зв'язок з іншими міжнародними документами

Стаття 42

Зв'язок з Конвенцією ООН про права дитини та Факультативним протоколом до неї щодо торгівлі дітьми, дитячої проституції і дитячої порнографії

Ця Конвенція не впливає на права та обов'язки, що випливають з положень Конвенції ООН про права дитини та Факультативного протоколу до неї щодо торгівлі дітьми, дитячої проституції і дитячої порнографії, та має на меті поліпшити захист, який надається ними, а також розвивати й доповнювати стандарти, що містяться в них.

Стаття 43

Зв'язок з іншими міжнародними документами

1. Ця Конвенція не впливає на права та обов'язки, що випливають з інших міжнародних документів, сторонами яких є або стануть Сторони цієї Конвенції та які містять положення, що стосуються регулювання цієї Конвенції, а також передбачають ще більший захист і допомогу дітям, які стали жертвами сексуальної експлуатації та сексуального насильства.

2. Сторони Конвенції можуть укласти між собою двосторонні чи багатосторонні угоди з питань, що регулюються цією Конвенцією, для доповнення та посилення її положень або для сприяння виконанню закріплених у ній принципів.

3. Сторони, які є членами Європейського Союзу, у відносинах між собою застосовують норми Співтовариства та Європейського Союзу настільки, наскільки існують норми Європейського Співтовариства або Європейського Союзу, що регулюють відповідний предмет і застосовуються до окремого випадку без шкоди для об'єкта й мети цієї Конвенції та без шкоди для її повного застосування з іншими Сторонами.

Глава XII

Поправки до Конвенції

Стаття 44

Поправки

1. Будь-яка пропозиція, зроблена Стороною, стосовно внесення поправки до цієї Конвенції повідомляється Генеральному секретарю Ради Європи та передається ним або нею державам — членам Ради Європи, будь-якій державі, що підписала Конвенцію, будь-якій державі-учасниці, Європейському Співтовариству, будь-якій державі, якій запропоновано підписати цю Конвенцію відповідно до положень пункту 1 статті 45 цієї Конвенції, та будь-якій державі, якій запропоновано приєднатися до цієї Конвенції відповідно до положень пункту 1 статті 46 цієї Конвенції.

2. Будь-яку поправку, запропоновану Стороною, повідомляють Європейському комітетові з проблем злочинності (CDPC), який надає Комітетові міністрів свій висновок стосовно запропонованої поправки.

3. Комітет міністрів розглядає запропоновану поправку й висновок Європейського комітету з проблем злочинності та після обговорення з державами, які не є членами Ради Європи, але є Сторонами цієї Конвенції, може прийняти поправку.

4. Текст будь-якої поправки, прийнятої Комітетом міністрів відповідно до пункту 3 цієї статті, передається Сторонам для прийняття.

5. Будь-яка поправка, прийнята відповідно до пункту 3 цієї статті, набирає чинності в перший день місяця після закінчення місячного строку з дати, коли всі Сторони повідомили Генеральному секретарю про прийняття ними поправки.

Глава XIII

Прикінцеві положення

Стаття 45

Підписання та набрання чинності

1. Ця Конвенція є відкритою для підписання державами — членами Ради Європи, державами, які не є членами Ради Європи, але брали участь у її розробці, а також Європейським Співтовариством.

2. Ця Конвенція підлягає ратифікації, прийняттю або затвердженню. Ратифікаційні грамоти або документи про прийняття чи затвердження передаються на зберігання Генеральному секретарю Ради Європи.

3. Ця Конвенція набирає чинності з першого дня місяця, що настає після закінчення тримісячного строку з дати, коли п'ять держав, які підписали Конвенцію, у тому

числі щонайменше три держави — члени Ради Європи, висловили свою згоду на обов'язковість Конвенції відповідно до положень попереднього пункту цієї статті.

4. Якщо будь-яка держава, зазначена в пункті 1 цієї статті, або Європейське Співтовариство висловлять свою згоду на обов'язковість для них цієї Конвенції, вона набирає чинності з першого дня місяця, що настає після закінчення тримісячного строку з дати передачі на зберігання їхньої ратифікаційної грамоти або документа про прийняття чи затвердження.

Стаття 46

Приєднання до Конвенції

1. Після набрання цією Конвенцією чинності Комітет міністрів Ради Європи після консультацій зі Сторонами цієї Конвенції та отримання їхньої одностайної згоди може запропонувати будь-якій державі, яка не є членом Ради Європи, яка не брала участі в розробці Конвенції, приєднатися до цієї Конвенції за рішенням, прийнятим більшістю, передбаченою в пункті d) статті 20 Статуту Ради Європи, та за умови одностайного голосування представників договірних Сторін, які мають право брати участь у засіданнях Комітету міністрів.

2. Для будь-якої держави, яка приєдналася до Конвенції, Конвенція набирає чинності з першого дня місяця, що настає після закінчення тримісячного строку з дати передачі на зберігання Генеральному секретарю Ради Європи документа про приєднання.

Стаття 47

Територіальне застосування

1. Будь-яка держава або Європейське Співтовариство під час підписання або передачі на зберігання ратифікаційної грамоти або документа про прийняття, затвердження чи приєднання може визначити територію або території, до яких застосовується ця Конвенція.

2. Будь-яка Сторона в подальшому шляхом надіслання заяви на ім'я Генерального секретаря Ради Європи може поширити застосування цієї Конвенції на будь-яку іншу визначену в заяві територію, за міжнародні відносини якої вона несе відповідальність або від імені якої вона вповноважена брати на себе зобов'язання. Для такої території Конвенція набирає чинності з першого дня місяця, який настає після закінчення тримісячного строку з дати отримання заяви Генеральним секретарем Ради Європи.

3. Будь-яку заяву, зроблену згідно з двома попередніми пунктами цієї статті, стосовно будь-якої території, визначеної в такій заяві, може бути відкликано шляхом повідомлення Генеральному секретарю Ради Європи. Відкликання набирає чинності з першого дня місяця, що настає після закінчення тримісячного строку з дати отримання такого повідомлення Генеральним секретарем Ради Європи.

Стаття 48

Застереження

Стосовно будь-якого положення цієї Конвенції не допускаються жодні застереження, за винятком безпосередньо передбачених застережень. Будь-яке застереження може бути відкликано в будь-коли.

Стаття 49 **Денонсація**

1. Будь-яка Сторона може будь-коли денонсувати цю Конвенцію шляхом надіслання повідомлення Генеральному секретарю Ради Європи.

2. Така денонсація набирає чинності з першого дня місяця, що настає після закінчення тримісячного строку з дати отримання повідомлення Генеральним секретарем Ради Європи.

Стаття 50 **Повідомлення**

Генеральний секретар Ради Європи повідомляє державам — членам Ради Європи, будь-якій державі, що підписала Конвенцію, будь-якій державі-учасниці, Європейському Співтовариству, будь-якій державі, якій запропоновано підписати цю Конвенцію згідно з положеннями її статті 45, а також будь-якій державі, якій запропоновано приєднатися до цієї Конвенції відповідно до положень її статті 46, про:

- a) будь-яке підписання;
- b) передачу на зберігання будь-якої ратифікаційної грамоти або документа про прийняття, затвердження чи приєднання;
- c) будь-яку дату набрання цією Конвенцією чинності згідно з її статтями 45 й 46;
- d) будь-яку поправку, прийняту згідно зі статтею 44 цієї Конвенції, і дату набрання такою поправкою чинності;
- e) будь-яке застереження, зроблене згідно зі статтею 48 цієї Конвенції;
- f) будь-яку денонсацію, зроблену відповідно до положень статті 49 цієї Конвенції;
- g) будь-яку іншу дію, повідомлення або інформацію, що стосуються цієї Конвенції.

На посвідчення чого ті, що підписалися нижче, належним чином на це вповноважені, підписали цю Конвенцію.

Учинено в м. Ланцароте 25 жовтня 2007 року англійською та французькою мовами, причому обидва тексти є рівноавтентичними, в одному примірнику, який передається на зберігання в архіві Ради Європи. Генеральний секретар Ради Європи надсилає засвідчені копії кожній державі — члену Ради Європи, державам, які не є членами Ради Європи, але брали участь у розробці цієї Конвенції, та будь-якій державі, якій запропоновано приєднатися до цієї Конвенції.

ФАКУЛЬТАТИВНИЙ ПРОТОКОЛ
до Конвенції про права дитини
щодо участі дітей у збройних конфліктах

(Протокол ратифіковано із заявою Законом
N 1845-IV (1845-15) від 23.06.2004, ВВР, 2004, N 38, ст. 476)

Офіційний переклад

Держави-учасниці цього Протоколу,

будучи натхненні повсюдною підтримкою Конвенції про права дитини (995_021), яка свідчить про широке поширення готовності служити справі заохочення та захисту прав дитини,

знову підтверджуючи, що права дітей потребують особливого захисту, і закликаючи до забезпечення постійного покращення становища дітей без жодного розрізнення, а також їхнього розвитку та освіти в умовах миру та безпеки,

будучи стурбовані пагубним і широкомасштабним впливом збройних конфліктів на дітей, а також їх довгостроковими наслідками для міцного миру, безпеки та розвитку,

засуджуючи зазіхання на дітей в умовах збройного конфлікту, а також безпосередні напади на об'єкти, які охороняються відповідно до міжнародного права, в тому числі місця, у яких звичайно присутня велика кількість дітей, такі як школи та лікарні,

відмічаючи прийняття Статуту Міжнародного кримінального суду (995_588), і зокрема, кваліфікацію в ньому як військового злочину дій, пов'язаних з призовом на військову службу чи мобілізацією дітей, які не досягли 15-річного віку, або з їх активним використанням у військових діях у межах як міжнародних, так і неміжнародних збройних конфліктів,

вважаючи, таким чином, що в цілях сприяння більш ефективному здійсненню прав, визнаних у Конвенції про права дитини (995_021), необхідно посилити захист дітей від участі у збройних конфліктах,

відзначаючи, що стаття 1 Конвенції про права дитини (995_021) передбачає, що для цілей цієї Конвенції дитиною є кожна людська істота до досягнення нею 18-річного віку, якщо за законом, застосовним до цієї дитини, вона не досягає повноліття раніше, будучи впевнені, що факультативний протокол до Конвенції, який підвищує вік можливого призову осіб до збройних сил і їхньої участі у військових діях, ефективно сприятиме здійсненню принципу, згідно з яким у всіх діях щодо дітей першочергова увага повинна приділятися найкращому забезпеченню інтересів дитини,

відмічаючи, що двадцять шоста Міжнародна конференція Червоного Хреста і Червоного Півмісяця, яка відбулася в грудні 1995 року, рекомендувала, зокрема, сторонам конфліктів вживати будь-яких можливих кроків у цілях забезпечення того, щоб діти, які не досягли 18-річного віку, не брали участі у військових діях,

вітаючи одностайне прийняття у червні 1999 року Конвенції Міжнародної організації праці N 182 про заборону та негайні заходи щодо викорінювання найгірших форм дитячої праці (993_166), яка забороняє, зокрема, примусове або обов'язкове вербування дітей для використання їх у збройних конфліктах,

засуджуючи з найглибшою занепокоєністю вербування, навчання та використання в середині держави і за її межами дітей у військових діях озброєними групами, які відрізняються від збройних сил держави, і визнаючи відповідальність тих, хто вербує, навчає і використовує дітей з цією метою,

нагадуючи про зобов'язання кожної сторони збройного конфлікту дотримуватися положення міжнародного гуманітарного права,

підкреслюючи, що цей Протокол не завдає шкоди цілям і принципам, які містяться у Статуті Організації Об'єднаних Націй (995_010), включаючи статтю 51, і відповідним нормам гуманітарного права,

беручи до уваги, що становище миру та безпеки, засноване на повній повазі цілей і принципів, викладених у Статуті (995_010), та на дотриманні застосовних угод у галузі прав людини, є обов'язковою умовою для повного захисту дітей, зокрема, під час збройних конфліктів та іноземної окупації,

визнаючи особливі потреби дітей, які є особливо уразливими

щодо їхнього вербування та використання у військових діях всупереч цьому Протоколу, у зв'язку з їх економічним та соціальним станом або статтю,

пам'ятаючи про необхідність урахувати економічні, соціальні та політичні причини участі дітей у збройних конфліктах,

будучи впевнені у необхідності зміцнення міжнародного співробітництва щодо виконання цього Протоколу, а також у справі фізичної та психосоціальної реабілітації і соціальної реінтеграції дітей, які є жертвами збройних конфліктів,

заохочуючи участь суспільства, і зокрема дітей і дітей, які є жертвами, в розповсюдженні інформації та освітніх програм, що стосуються виконання Протоколу,

домовились про таке:

Стаття 1

Держави-учасниці вживають всіх можливих заходів для забезпечення того, щоб військовослужбовці їхніх збройних сил, які не досягли 18-річного віку, не брали прямої участі у військових діях.

Стаття 2

Держави-учасниці забезпечують, щоб особи, які не досягли 18-річного віку, не підлягали обов'язковому призову до їхніх збройних сил.

Стаття 3

1. Держави-учасниці підвищують мінімальний вік добровільного призову осіб до їхніх національних збройних сил порівняно з віком, визначеним у пункті 3 статті 38 Конвенції про права дитини (995_021), враховуючи принципи, які містяться в цій статті, і визнаючи, що відповідно до Конвенції особи, які не досягли 18 років, мають право на особливий захист.

2. Кожна держава-учасниця під час ратифікації цього Протоколу або приєднання до нього здає на зберігання заяву, що має обов'язковий характер, у якій вказується мінімальний вік, при якому вона допускає добровільний призов до її національних

збройних сил, і викладаються гарантії, прийняті державою для забезпечення того, щоб такий призов не мав насильницького чи примусового характеру.

3. Держави-учасниці, які допускають добровільний призов до їхніх національних збройних сил осіб, які не досягли 18-річного віку, надають гарантії, які як мінімум забезпечують, щоб:

- a) такий призов мав в дійсності добровільний характер;
- b) такий призов проводився з усвідомленої згоди батьків або законних опікунів цієї особи;
- c) такі особи були повною мірою поінформовані про обов'язки, пов'язані з несенням такої військової служби;
- d) такі особи подавали достовірні свідоцтва свого віку до їх прийняття на національну військову службу.

4. Кожна держава-учасниця в будь-який момент може підсилити положення своєї заяви шляхом направлення відповідного повідомлення на адресу Генерального секретаря Організації Об'єднаних Націй, який інформує всі держави-учасниці. Таке повідомлення набуває чинності з дати його отримання Генеральним секретарем.

5. Вимога про підвищення віку, яка міститься в пункті 1 цієї статті, не поширюється на навчальні заклади, які знаходяться у віданні або під контролем збройних сил держав-учасниць, відповідно до статей 28 та 29 Конвенції про права дитини (1995_021).

Стаття 4

1. Збройні групи, відмінні від збройних сил держави, за жодних обставин не повинні вербувати або використовувати у військових діях осіб, які не досягли 18-річного віку.

2. Держави-учасниці вживають всіх можливих заходів у цілях попередження такого вербування і використання, включаючи вжиття правових заходів, необхідних для заборони і криміналізації такої практики.

3. Застосування цієї статті згідно з цим Протоколом не зачіпає юридичного статусу жодної із сторін збройного конфлікту.

Стаття 5

Ніщо в цьому Протоколі не може тлумачитись як таке, що виключає положення, що містяться в законодавстві держави-учасниці або в міжнародних угодах і міжнародному гуманітарному праві, які більшою мірою сприяють здійсненню прав дитини.

Стаття 6

1. Кожна держава-учасниця в межах своєї юрисдикції вживає всіх необхідних правових, адміністративних та інших заходів для забезпечення ефективного виконання і застосування положень цього Протоколу.

2. Держави-учасниці зобов'язуються забезпечити широке розповсюдження та пропаганду відповідними засобами принципів та положень цього Протоколу серед дорослих та дітей.

3. Держави-учасниці вживають всіх можливих заходів для забезпечення того, щоб особи, які перебувають під їхньою юрисдикцією, які були завербовані або використовувались у військових діях всупереч цьому Протоколу, були демобілізовані або іншим чином звільнені від військової служби. За необхідності держави-учасниці

надають цим особам всю належну допомогу в цілях відновлення їхнього фізичного і психологічного стану, а також їхньої соціальної реінтеграції.

Стаття 7

1. Держави-учасниці співпрацюють у справі виконання цього Протоколу, в тому числі у справі попередження будь-якої діяльності, яка суперечить Протоколу, та у справі реабілітації та соціальної реінтеграції осіб, які стали жертвами дій, що суперечать цьому Протоколу, в тому числі через технічне співробітництво та фінансову допомогу. Такі допомога і співробітництво здійснюватимуться у консультації з заінтересованими державами-учасницями і відповідними міжнародними організаціями.

2. Держави-учасниці, які в змозі зробити це, надають таку допомогу в рамках існуючих багатосторонніх, двосторонніх або інших програм, або, зокрема, через фонд добровільних внесків, який засновується відповідно до правил Генеральної асамблеї.

Стаття 8

1. Кожна держава-учасниця протягом двох років після набуття чинності цим Протоколом для цієї держави-учасниці подає Комітету з прав дитини доповідь, яка містить повну інформацію про заходи, вжиті нею з метою виконання положень Протоколу, включаючи заходи, вжиті з метою виконання положень щодо участі та призову.

2. Після подання повної доповіді кожна держава-учасниця вносить у доповіді, які подаються нею Комітету з прав дитини відповідно до статті 44 Конвенції (1995_021), будь-яку додаткову інформацію, щодо виконання Протоколу. Інші держави-учасниці Протоколу подають доповіді кожні п'ять років.

3. Комітет з прав дитини може запитати у держав-учасниць додаткову інформацію щодо виконання цього Протоколу.

Стаття 9

1. Цей Протокол відкритий для підписання будь-якою державою, яка є учасницею Конвенції (1995_021) або яка її підписала.

2. Цей Протокол підлягає ратифікації та відкритий для приєднання до нього будь-якої держави. Ратифікаційні грамоти або документи про приєднання здаються на зберігання Генеральному секретареві Організації Об'єднаних Націй.

3. Генеральний секретар, діючи як депозитарій Конвенції (1995_021) та Протоколу, повідомляє всі держави-учасниці Конвенції і всі держави, які підписали Конвенцію, про здачу на зберігання кожної заяви відповідно до статті 13.

Стаття 10

1. Цей Протокол набуває чинності через три місяці після здачі на зберігання десятої ратифікаційної грамоти або документа про приєднання.

2. Для кожної держави, яка ратифікує цей Протокол або приєднується до нього після набуття ним чинності, цей Протокол набуває чинності через один місяць після здачі на зберігання її ратифікаційної грамоти або документа про приєднання.

Стаття 11

1. Будь-яка держава-учасниця може денонсувати цей Протокол у будь-який час шляхом письмового повідомлення Генерального секретаря Організації Об'єднаних Націй, який потім інформує про це інші держави-учасниці Конвенції (1995_021) та всі

держави, які підписали Конвенцію. Денонсація набуває чинності після закінчення одного року з дати отримання повідомлення Генеральним секретарем. Проте, якщо на день закінчення цього року в державі-учасниці, яка денонсує, має місце збройний конфлікт, денонсація не набуває чинності до закінчення цього збройного конфлікту.

2. Така денонсація не звільняє державу-учасницю від її обов'язків, передбачених в цьому Протоколі, щодо будь-якої дії, яка сталася до дати набуття денонсацією чинності. Отже така денонсація ніяк не перешкоджає подальшому розгляду будь-якого питання, яке вже надійшло на розгляд Комітету до дати набуття денонсацією чинності.

Стаття 12

1. Будь-яка держава-учасниця може запропонувати зміни та доповнення і подати їх Генеральному секретареві Організації Об'єднаних Націй. Після цього Генеральний секретар перепроводжує запропоновані зміни та доповнення державам-учасницям з проханням зазначити, чи висловлюються вони за скликання конференції держав-учасниць з метою розгляду цих пропозицій і проведення голосування щодо них. Якщо протягом чотирьох місяців, починаючи з дати такого повідомлення, хоча б одна третина держав-учасниць висловиться за таку конференцію, Генеральний секретар скликає цю конференцію під егідою Організації Об'єднаних Націй. Будь-які зміни та доповнення, прийняті більшістю держав-учасниць, які присутні та беруть участь у голосуванні на цій конференції, подаються Генеральній Асамблеї на затвердження.

2. Зміни та доповнення, прийняті відповідно до пункту 1 цієї статті, набувають чинності після затвердження їх Генеральною Асамблеєю Організації Об'єднаних Націй і прийняття більшістю в дві третини держав-учасниць.

3. Коли зміни та доповнення набувають чинності, вони стають обов'язковими для тих держав-учасниць, які їх прийняли, а для інших держав-учасниць залишаються обов'язковими положення цього Протоколу та будь-які попередні зміни та доповнення, які ними прийняті.

Стаття 13

1. Цей Протокол, англійський, арабський, іспанський, китайський, російський і французький тексти якого є рівно автентичними, зберігається в архівах Організації Об'єднаних Націй.

2. Генеральний секретар Організації Об'єднаних Націй направляє завірені копії цього Протоколу всім державам-учасницям Конвенції (1995_021) і всім державам, які підписали Конвенцію.

СІМЕЙНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ

(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, № 21-22, ст. 135)

Витяг

Розділ I ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Глава 1 СІМ'Я. РЕГУЛЮВАННЯ СІМЕЙНИХ ВІДНОСИН

Стаття 1. Завдання Сімейного кодексу України

1. Сімейний кодекс України визначає засади шлюбу, особисті немайнові та майнові права і обов'язки подружжя, підстави виникнення, зміст особистих немайнових і майнових прав та обов'язків батьків і дітей, усиновлювачів та усиновлених, інших членів сім'ї та родичів.

2. Регулювання сімейних відносин здійснюється цим Кодексом з метою: зміцнення сім'ї як соціального інституту і як союзу конкретних осіб; утвердження почуття обов'язку перед батьками, дітьми та іншими членами сім'ї; побудови сімейних відносин на паритетних засадах, на почуттях взаємної любові та поваги, взаємодопомоги і підтримки; забезпечення кожної дитини сімейним вихованням, можливістю духовного та фізичного розвитку.

Стаття 2. Учасники сімейних відносин, які регулює Сімейний кодекс України

1. Сімейний кодекс України регулює сімейні особисті немайнові та майнові відносини між подружжям, між батьками та дітьми, усиновлювачами та усиновленими, між матір'ю та батьком дитини щодо її виховання, розвитку та утримання.

2. Сімейний кодекс України регулює сімейні особисті немайнові та майнові відносини між бабою, дідом, прабабою, прадідом та внуками, правнуками, рідними братами та сестрами, мачухою, вітчимом та падчеркою, пасинком.

3. Сімейний кодекс України регулює сімейні особисті немайнові та (або) майнові відносини між іншими членами сім'ї, визначеними у ньому.

4. Сімейний кодекс України не регулює сімейні відносини між двоюрідними братами та сестрами, тіткою, дядьком та племінницею, племінником і між іншими родичами за походженням.

Стаття 3. Сім'я

1. Сім'я є первинним та основним осередком суспільства.

2. Сім'ю складають особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки.

Подружжя вважається сім'єю і тоді, коли дружина та чоловік у зв'язку з навчанням, роботою, лікуванням, необхідністю догляду за батьками, дітьми та з інших поважних причин не проживають спільно.

Дитина належить до сім'ї своїх батьків і тоді, коли спільно з ними не проживає.

3. Права члена сім'ї має одинока особа.

4. Сім'я створюється на підставі шлюбу, кровного споріднення, усиновлення, а також на інших підставах, не заборонених законом і таких, що не суперечать моральним засадам суспільства.

Стаття 4. Право особи на сім'ю

1. Особа, яка досягла шлюбного віку, має право на створення сім'ї.

У випадках, передбачених частиною другою статті 23 цього Кодексу, сім'ю може створити особа, яка не досягла шлюбного віку.

2. Сім'ю може створити особа, яка народила дитину, незалежно від віку.

3. Кожна особа має право на проживання в сім'ї.

Особа може бути примусово ізольована від сім'ї лише у випадках і в порядку, встановлених законом.

4. Кожна особа має право на повагу до свого сімейного життя.

Стаття 5. Державна охорона сім'ї

1. Держава охороняє сім'ю, дитинство, материнство, батьківство, створює умови для зміцнення сім'ї.

2. Держава створює людині умови для материнства та батьківства, забезпечує охорону прав матері та батька, матеріально і морально заохочує і підтримує материнство та батьківство.

3. Держава забезпечує пріоритет сімейного виховання дитини.

4. Держава бере під свою охорону кожную дитину-сироту і дитину, позбавлену батьківського піклування.

5. Ніхто не може зазнавати втручання в його сімейне життя, крім випадків, встановлених Конституцією України.

Стаття 6. Дитина

1. Правовий статус дитини має особа до досягнення нею повноліття.

2. Малолітньою вважається дитина до досягнення нею чотирнадцяти років.

Неповнолітньою вважається дитина у віці від чотирнадцяти до вісімнадцяти років.

Стаття 7. Загальні засади регулювання сімейних відносин

1. Сімейні відносини регулюються цим Кодексом та іншими нормативно-правовими актами.

2. Сімейні відносини можуть бути врегульовані за домовленістю (договором) між їх учасниками.

3. Сімейні відносини регулюються лише у тій частині, у якій це є допустимим і можливим з точки зору інтересів їх учасників та інтересів суспільства.

4. Регулювання сімейних відносин здійснюється з урахуванням права на таємницю особистого життя їх учасників, їхнього права на особисту свободу та недопустимості свавільного втручання у сімейне життя.

5. Учасник сімейних відносин не може мати привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, статі, політичних, релігійних та інших переконань, етнічного та соціального походження, матеріального стану, місця проживання, за мовними та іншими ознаками.

6. Жінка та чоловік мають рівні права і обов'язки у сімейних відносинах, шлюбі та сім'ї.

7. Дитина має бути забезпечена можливістю здійснення її прав, установлених Конституцією України, Конвенцією про права дитини, іншими міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

8. Регулювання сімейних відносин має здійснюватися з максимально можливим урахуванням інтересів дитини, непрацездатних членів сім'ї.

9. Сімейні відносини регулюються на засадах справедливості, добросовісності та розумності, відповідно до моральних засад суспільства.

10. Кожен учасник сімейних відносин має право на судовий захист.

Стаття 8. Застосування до регулювання сімейних відносин Цивільного кодексу України

1. Якщо особисті немайнові та майнові відносини між подружжям, батьками та дітьми, іншими членами сім'ї та родичами не врегульовані цим Кодексом, вони регулюються відповідними нормами Цивільного кодексу України, якщо це не суперечить суті сімейних відносин.

Стаття 9. Регулювання сімейних відносин за домовленістю (договором) сторін

1. Подружжя, батьки дитини, батьки та діти, інші члени сім'ї та родичі, відносини між якими регулює цей Кодекс, можуть врегулювати свої відносини за домовленістю (договором), якщо це не суперечить вимогам цього Кодексу, інших законів та моральним засадам суспільства.

2. Особи, які проживають однією сім'єю, а також родичі за походженням, відносини яких не врегульовані цим Кодексом, можуть врегулювати свої сімейні (родинні) відносини за договором, який має бути укладений у письмовій формі. Такий договір є обов'язковим до виконання, якщо він не суперечить вимогам цього Кодексу, інших законів України та моральним засадам суспільства.

Стаття 10. Застосування аналогії закону та аналогії права

1. Якщо певні сімейні відносини не врегульовані цим Кодексом, іншими нормативно-правовими актами або домовленістю (договором) сторін, до них застосовуються норми цього Кодексу, які регулюють подібні відносини (аналогія закону).

2. Якщо до регулювання сімейних відносин неможливо застосувати аналогію закону, вони регулюються відповідно до загальних засад сімейного законодавства (аналогія права).

Стаття 11. Врахування звичаїв при вирішенні судом сімейних спорів

1. При вирішенні сімейного спору суд за заявою заінтересованої сторони може врахувати місцевий звичай, а також звичай національної меншини, до якої належать сторони або одна з них, якщо вони не суперечать вимогам цього Кодексу, інших законів та моральним засадам суспільства.

Стаття 12. Обчислення строків, встановлених у цьому Кодексі

1. Строки, встановлені у цьому Кодексі, обчислюються відповідно до Цивільного кодексу України.

Стаття 13. Міжнародні договори України

1. Частиною національного сімейного законодавства України є міжнародні договори, що регулюють сімейні відносини, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

2. Якщо в міжнародному договорі України, укладеному в установленому порядку, містяться інші правила, ніж ті, що встановлені відповідним актом сімейного законодавства, застосовуються правила відповідного міжнародного договору України.

Глава 2

ЗДІЙСНЕННЯ СІМЕЙНИХ ПРАВ ТА ВИКОНАННЯ СІМЕЙНИХ ОБОВ'ЯЗКІВ. ЗАХИСТ СІМЕЙНИХ ПРАВ ТА ІНТЕРЕСІВ

Стаття 14. Здійснення сімейних прав

1. Сімейні права є такими, що тісно пов'язані з особою, а тому не можуть бути передані іншій особі.

2. Якщо дитина або особа, дієздатність якої обмежена, не може самостійно здійснювати свої права, ці права здійснюють батьки, опікун або самі ці особи за допомогою батьків чи піклувальника.

Стаття 15. Виконання сімейних обов'язків

1. Сімейні обов'язки є такими, що тісно пов'язані з особою, а тому не можуть бути перекладені на іншу особу.

2. Якщо особа визнана недієздатною, її сімейний обов'язок особистого немайнового характеру припиняється у зв'язку з неможливістю його виконання.

Майновий обов'язок недієздатної особи за її рахунок виконує опікун.

3. Якщо в результаті психічного розладу, тяжкої хвороби або іншої поважної причини особа не може виконувати сімейного обов'язку, вона не вважається такою, що ухиляється від його виконання.

4. Невиконання або ухилення від виконання сімейного обов'язку може бути підставою для застосування наслідків, встановлених цим Кодексом або домовленістю (договором) сторін.

Стаття 16. Надання неповнолітнім батькам допомоги у здійсненні батьківських прав та виконанні батьківських обов'язків

1. Якщо мати, батько дитини є неповнолітніми, баба, дід дитини з боку того з батьків, хто є неповнолітнім, зобов'язані надавати йому допомогу у здійсненні ним батьківських прав та виконанні батьківських обов'язків.

Стаття 17. Надання органом опіки та піклування допомоги особам у здійсненні ними своїх сімейних прав та виконанні сімейних обов'язків

1. Орган опіки та піклування надає допомогу особі у здійсненні нею своїх сімейних прав та виконанні сімейних обов'язків в обсязі та в порядку, встановлених цим Кодексом та іншими нормативно-правовими актами.

Стаття 18. Захист сімейних прав та інтересів

1. Кожен учасник сімейних відносин, який досяг чотирнадцяти років, має право на безпосереднє звернення до суду за захистом свого права або інтересу.

2. Суд застосовує способи захисту, які встановлені законом або домовленістю (договором) сторін.

Способами захисту сімейних прав та інтересів зокрема є:

1) встановлення правовідношення;

- 2) примусове виконання добровільно не виконаного обов'язку;
- 3) припинення правовідношення, а також його анулювання;
- 4) припинення дій, які порушують сімейні права;
- 5) відновлення правовідношення, яке існувало до порушення права;
- 6) відшкодування матеріальної та моральної шкоди, якщо це передбачено цим Кодексом або договором;
- 7) зміна правовідношення;
- 8) визнання незаконними рішень, дій чи бездіяльності органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб.

Стаття 19. Участь органу опіки та піклування у захисті сімейних прав та інтересів

1. У випадках, передбачених цим Кодексом, особа має право на попереднє звернення за захистом своїх сімейних прав та інтересів до органу опіки та піклування.
2. Рішення органу опіки та піклування є обов'язковим до виконання, якщо протягом десяти днів від часу його винесення заінтересована особа не звернулася за захистом своїх прав або інтересів до суду, крім випадку, передбаченого частиною другою статті 170 цього Кодексу.
3. Звернення за захистом до органу опіки та піклування не позбавляє особу права на звернення до суду.
- У разі звернення з позовом до суду орган опіки та піклування припиняє розгляд поданої йому заяви.
4. При розгляді судом спорів щодо участі одного з батьків у вихованні дитини, місця проживання дитини, виселення дитини, зняття дитини з реєстрації місця проживання, визнання дитини такою, що втратила право користування житловим приміщенням, позбавлення та поновлення батьківських прав, побачення з дитиною матері, батька, які позбавлені батьківських прав, відібрання дитини від особи, яка тримає її у себе не на підставі закону або рішення суду, управління батьками майном дитини, скасування усиновлення та визнання його недійсним обов'язковою є участь органу опіки та піклування, представленого належною юридичною особою.
5. Орган опіки та піклування подає суду письмовий висновок щодо розв'язання спору на підставі відомостей, одержаних у результаті обстеження умов проживання дитини, батьків, інших осіб, які бажають проживати з дитиною, брати участь у її вихованні, а також на підставі інших документів, які стосуються справи.
6. Суд може не погодитися з висновком органу опіки та піклування, якщо він є недостатньо обґрунтованим, суперечить інтересам дитини.

Стаття 20. Застосування позовної давності до вимог, що впливають із сімейних відносин

1. До вимог, що впливають із сімейних відносин, позовна давність не застосовується, крім випадків, передбачених частиною другою статті 72, частиною другою статті 129, частиною третьою статті 138, частиною третьою статті 139 цього Кодексу.
2. У випадках, передбачених частиною першою цієї статті, позовна давність застосовується судом відповідно до Цивільного кодексу України, якщо інше не передбачено цим Кодексом.

Розділ III ПРАВА ТА ОBOB'ЯЗКИ МАТЕРІ, БАТЬКА І ДИТИНИ

Глава 12 ВИЗНАЧЕННЯ ПОХОДЖЕННЯ ДИТИНИ

Стаття 121. Загальні підстави виникнення прав та обов'язків матері, батька і дитини

1. Права та обов'язки матері, батька і дитини ґрунтуються на походженні дитини від них, засвідченому органом державної реєстрації актів цивільного стану в порядку, встановленому статтями 122 та 125 цього Кодексу.

Стаття 122. Визначення походження дитини від матері та батька, які перебувають у шлюбі між собою

1. Дитина, яка зачата і (або) народжена у шлюбі, походить від подружжя.

Походження дитини від подружжя визначається на підставі Свідчення про шлюб та документа закладу охорони здоров'я про народження дружиною дитини.

2. Дитина, яка народжена до спливу десяти місяців після припинення шлюбу або визнання його недійсним, походить від подружжя.

3. Подружжя, а також жінка та чоловік, шлюб між якими припинено, у разі народження дитини до спливу десяти місяців після припинення їх шлюбу, мають право подати до органу державної реєстрації актів цивільного стану спільну заяву про невизнання чоловіка (колишнього чоловіка) батьком дитини. Така вимога може бути задоволена лише у разі подання іншою особою та матір'ю дитини заяви про визнання батьківства.

Якщо дитина народилася до спливу десяти місяців від дня припинення шлюбу внаслідок смерті чоловіка, походження дитини від батька може бути визначене за спільною заявою матері та чоловіка, який вважає себе батьком.

Стаття 123. Визначення походження дитини, народженої в результаті застосування допоміжних репродуктивних технологій

1. У разі народження дружиною дитини, зачатої в результаті застосування допоміжних репродуктивних технологій, здійснених за письмовою згодою її чоловіка, він записується батьком дитини.

2. У разі перенесення в організм іншої жінки ембріона людини, зачатого подружжям (чоловіком та жінкою) в результаті застосування допоміжних репродуктивних технологій, батьками дитини є подружжя.

3. Подружжя визнається батьками дитини, народженої дружиною після перенесення в її організм ембріона людини, зачатого її чоловіком та іншою жінкою в результаті застосування допоміжних репродуктивних технологій.

Стаття 124. Визначення походження дитини від батька у разі реєстрації повторного шлюбу з її матір'ю

1. Якщо дитина народилася до спливу десяти місяців від дня припинення шлюбу або визнання шлюбу недійсним, але після реєстрації повторного шлюбу її матері з іншою особою, вважається, що батьком дитини є чоловік її матері у повторному шлюбі.

Батьківство попереднього чоловіка може бути визначене на підставі його спільної заяви з чоловіком у повторному шлюбі або за рішенням суду.

Стаття 125. Визначення походження дитини, батьки якої не перебувають у шлюбі між собою

1. Якщо мати та батько дитини не перебувають у шлюбі між собою, походження дитини від матері визначається на підставі документа закладу охорони здоров'я про народження нею дитини.

2. Якщо мати та батько дитини не перебувають у шлюбі між собою, походження дитини від батька визначається:

- 1) за заявою матері та батька дитини;
- 2) за рішенням суду.

Стаття 126. Визначення походження дитини від батька за заявою жінки та чоловіка, які не перебувають у шлюбі між собою

1. Походження дитини від батька визначається за заявою жінки та чоловіка, які не перебувають у шлюбі між собою. Така заява може бути подана як до, так і після народження дитини до органу державної реєстрації актів цивільного стану.

2. Якщо заява про визнання себе батьком дитини подана неповнолітнім, орган державної реєстрації актів цивільного стану повідомляє батьків, опікуна, піклувальника неповнолітнього про запис його батьком дитини. У разі якщо повідомити батьків, опікуна, піклувальника неповнолітнього неможливо, орган державної реєстрації актів цивільного стану повинен повідомити орган опіки та піклування про запис неповнолітнього батьком дитини.

3. Якщо заява про визнання батьківства не може бути подана особисто, вона може бути подана через представника або надіслана поштою, за умови її нотаріального засвідчення. Повноваження представника мають бути нотаріально засвідчені.

Стаття 128. Визнання батьківства за рішенням суду

1. За відсутності заяви, право на подання якої встановлено статтею 126 цього Кодексу, батьківство щодо дитини може бути визнане за рішенням суду.

2. Підставою для визнання батьківства є будь-які відомості, що засвідчують походження дитини від певної особи, зібрані відповідно до Цивільного процесуального кодексу України.

3. Позов про визнання батьківства може бути пред'явлений матір'ю, опікуном, піклувальником дитини, особою, яка утримує та виховує дитину, а також самою дитиною, яка досягла повноліття.

Позов про визнання батьківства може бути пред'явлений особою, яка вважає себе батьком дитини.

4. Позов про визнання батьківства приймається судом, якщо запис про батька дитини у Книзі реєстрації народжень вчинено відповідно до частини першої статті 135 цього Кодексу.

Стаття 129. Спір про батьківство між чоловіком матері дитини та особою, яка вважає себе батьком дитини

1. Особа, яка вважає себе батьком дитини, народженої жінкою, яка в момент зачаття або народження дитини перебувала у шлюбі з іншим чоловіком, має право пред'явити до її чоловіка, якщо він записаний батьком дитини, позов про визнання свого батьківства.

2. До вимоги про визнання батьківства застосовується позовна давність в один рік, яка починається від дня, коли особа дізналася або могла дізнатися про своє батьківство.

Стаття 130. Встановлення факту батьківства за рішенням суду

1. У разі смерті чоловіка, який не перебував у шлюбі з матір'ю дитини, факт його батьківства може бути встановлений за рішенням суду.

Заява про встановлення факту батьківства приймається судом, якщо запис про батька дитини у Книзі реєстрації народжень вчинено відповідно до частини першої статті 135 цього Кодексу.

2. Заява про встановлення факту батьківства може бути подана особами, зазначеними у частині третій статті 128 цього Кодексу.

Стаття 131. Визнання материнства за рішенням суду

1. Особа, яка вважає себе матір'ю дитини, може подати до суду заяву про визнання свого материнства, якщо запис про матір дитини вчинено відповідно до частини другої статті 135 цього Кодексу.

Стаття 132. Встановлення факту материнства за рішенням суду

1. У разі смерті жінки, яка вважала себе матір'ю дитини, факт її материнства може бути встановлений за рішенням суду.

Заява про встановлення факту материнства приймається судом, якщо запис про матір дитини у Книзі реєстрації народжень вчинено відповідно до частини другої статті 135 цього Кодексу.

2. Заява про встановлення факту материнства може бути подана батьком, опікуном, піклувальником дитини, особою, яка утримує та виховує дитину, а також самою дитиною, яка досягла повноліття.

Стаття 133. Запис подружжя батьками дитини

1. Якщо дитина народилася у подружжя, дружина записується матір'ю, а чоловік — батьком дитини.

Стаття 134. Внесення змін до актового запису про народження у разі визнання батьківства, материнства

1. На підставі заяв осіб, зазначених у статті 126 цього Кодексу, або рішення суду орган державної реєстрації актів цивільного стану вносить відповідні зміни до актового запису про народження, складеного органами державної реєстрації актів цивільного стану України, та видає нове Свідоцтво про народження.

Стаття 135. Запис про батьків дитини, якщо батьківство, материнство не встановлене

1. При народженні дитини у матері, яка не перебуває у шлюбі, у випадках, коли немає спільної заяви батьків, заяви батька або рішення суду, запис про батька дитини у Книзі реєстрації народжень провадиться за прізвищем та громадянством матері, а ім'я та по батькові батька дитини записуються за її вказівкою.

У разі смерті матері, а також за неможливості встановити місце її проживання чи перебування запис про матір та батька дитини провадиться відповідно до цієї статті, за заявою родичів, інших осіб або уповноваженого представника закладу охорони здоров'я, в якому народилася дитина.

2. Якщо батьки дитини невідомі, державна реєстрація її народження проводиться за рішенням органу опіки та піклування, яким визначається прізвище, власне ім'я, по батькові дитини і відомості про батьків.

Стаття 136. Оспорювання батьківства особою, яка записана батьком дитини

1. Особа, яка записана батьком дитини відповідно до статей 122, 124, 126 і 127 цього Кодексу, має право оспорити своє батьківство, пред'явивши позов про виключення запису про нього як батька з актового запису про народження дитини.

2. У разі доведення відсутності кровного споріднення між особою, яка записана батьком, та дитиною суд постановляє рішення про виключення відомостей про особу як батька дитини з актового запису про її народження.

3. Оспорювання батьківства можливе лише після народження дитини і до досягнення нею повноліття.

4. Оспорювання батьківства неможливе у разі смерті дитини.

5. Не має права оспорювати батьківство особа, записана батьком дитини, якщо в момент реєстрації себе батьком дитини вона знала, що не є її батьком, а також особа, яка дала згоду на застосування допоміжних репродуктивних технологій відповідно до частини першої статті 123 цього Кодексу.

6. До вимоги чоловіка про виключення запису про нього як батька з актового запису про народження дитини позовна давність не застосовується.

Стаття 137. Оспорювання батьківства після смерті особи, яка записана батьком дитини

1. Якщо той, хто записаний батьком дитини, помер до народження дитини, оспорити його батьківство мають право його спадкоємці, за умови подання ним за життя до нотаріуса заяви про невизнання свого батьківства.

2. Якщо той, хто записаний батьком дитини, помер після пред'явлення ним позову про виключення свого імені як батька з актового запису про народження дитини, позовну заяву можуть підтримати в суді його спадкоємці.

3. Якщо через поважні причини особа не знала про те, що записана батьком дитини, і померла, оспорити батьківство можуть її спадкоємці: дружина, батьки та діти.

4. До вимоги про виключення запису про особу як батька дитини з актового запису про народження дитини позовна давність не застосовується.

Стаття 138. Право матері дитини на оспорювання батьківства свого чоловіка

1. Жінка, яка народила дитину у шлюбі, має право оспорити батьківство свого чоловіка, пред'явивши позов про виключення запису про нього як батька дитини з актового запису про народження дитини.

2. Вимога матері про виключення запису про її чоловіка як батька дитини з актового запису про народження дитини може бути задоволена лише у разі подання іншою особою заяви про своє батьківство.

3. До вимоги матері про внесення змін до актового запису про народження дитини встановлюється позовна давність в один рік, яка починається від дня реєстрації народження дитини.

Стаття 139. Спір про материнство

1. Жінка, яка записана матір'ю дитини, може оспорити своє материнство.

2. Жінка, яка вважає себе матір'ю дитини, має право пред'явити позов до жінки, яка записана матір'ю дитини, про визнання свого материнства. Оспорювання материнства не допускається у випадках, передбачених частинами другою та третьою статті 123 цього Кодексу.

3. До вимоги про визнання материнства встановлюється позовна давність в один рік, яка починається від дня, коли особа дізналася або могла дізнатися, що є матір'ю дитини.

Стаття 140. Оспорювання батьківства, материнства особи, яка сплачує аліменти за рішенням суду

1. Стягнення з особи, яка записана батьком, матір'ю, аліментів на дитину не є перешкодою для звернення до суду з позовом про виключення відомостей про неї як батька, матері дитини з актового запису про її народження.

Глава 13

ОСОБИСТІ НЕМАЙНОВІ ПРАВА І ОБОВ'ЯЗКИ БАТЬКІВ ТА ДІТЕЙ

Стаття 141. Рівність прав та обов'язків батьків щодо дитини

1. Мати, батько мають рівні права та обов'язки щодо дитини, незалежно від того, чи перебували вони у шлюбі між собою.

2. Розірвання шлюбу між батьками, проживання їх окремо від дитини не впливає на обсяг їхніх прав і не звільняє від обов'язків щодо дитини, крім випадку, передбаченого частиною п'ятою статті 157 цього Кодексу.

Стаття 142. Рівність прав та обов'язків дітей щодо батьків

1. Діти мають рівні права та обов'язки щодо батьків, незалежно від того, чи перебували їхні батьки у шлюбі між собою.

Стаття 143. Обов'язок батьків забрати дитину з пологового будинку або іншого закладу охорони здоров'я

1. Мати, батько дитини, які перебувають у шлюбі, зобов'язані забрати дитину з пологового будинку або з іншого закладу охорони здоров'я.

2. Мати, яка не перебуває у шлюбі, зобов'язана забрати дитину з пологового будинку або з іншого закладу охорони здоров'я.

Батько, який не перебуває у шлюбі з матір'ю дитини, батьківство якого визначено у свідоцтві про народження дитини або визнано за рішенням суду, зобов'язаний за повідомленням служби у справах дітей, що здійснюється у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України, забрати дитину для утримання та виховання з пологового будинку або з іншого закладу охорони здоров'я, якщо цього не зробила мати дитини. У разі якщо батько не перебуває у шлюбі, він набуває статусу самотнього батька.

3. Дитина може бути залишена батьками у пологовому будинку або в іншому закладі охорони здоров'я, якщо вона має істотні вади фізичного і (або) психічного розвитку, а також за наявності інших обставин, що мають істотне значення.

4. Якщо батьки не забрали дитину з пологового будинку або з іншого закладу охорони здоров'я, забрати дитину мають право її баба, дід, інші родичі з дозволу органу опіки та піклування.

Стаття 144. Обов'язок батьків зареєструвати народження дитини в органі державної реєстрації актів цивільного стану

1. Батьки зобов'язані невідкладно, але не пізніше одного місяця від дня народження дитини, зареєструвати народження дитини в органі державної реєстрації актів цивільного стану.

Невиконання цього обов'язку є підставою для покладення на них відповідальності, встановленої законом.

2. У разі смерті батьків або неможливості для них з інших причин зареєструвати народження дитини реєстрація провадиться за заявою родичів, інших осіб, уповноваженого представника закладу охорони здоров'я, в якому народилася дитина або в якому на цей час вона перебуває.

3. Реєстрація народження дитини провадиться органом державної реєстрації актів цивільного стану з одночасним визначенням її походження та присвоєнням прізвища, імені та по батькові.

4. Реєстрація народження дитини засвідчується Свідоцтвом про народження, зразок якого затверджує Кабінет Міністрів України.

Стаття 145. Визначення прізвища дитини

1. Прізвище дитини визначається за прізвищем батьків.

Якщо мати, батько мають різні прізвища, прізвище дитини визначається за їхньою згодою.

2. Батьки, які мають різні прізвища, можуть присвоїти дитині подвійне прізвище, утворене шляхом з'єднання їхніх прізвищ.

3. Спір між батьками щодо прізвища дитини може вирішуватися органом опіки та піклування або судом.

Стаття 146. Визначення імені дитини

1. Ім'я дитини визначається за згодою батьків.

Ім'я дитини, народженої жінкою, яка не перебуває у шлюбі, у разі відсутності добровільного визнання батьківства визначається матір'ю дитини.

2. Дитині може бути дано не більше двох імен, якщо інше не впливає із звичаю національної меншини, до якої належать мати і (або) батько.

3. Спір між батьками щодо імені дитини може вирішуватися органом опіки та піклування або судом.

Стаття 147. Визначення по батькові дитини

1. По батькові дитини визначається за іменем батька.

2. По батькові дитини, народженої жінкою, яка не перебуває у шлюбі, за умови, що батьківство щодо дитини не визнано, визначається за іменем особи, яку мати дитини назвала її батьком.

Стаття 148. Зміна прізвища дитини її батьками

1. У разі зміни прізвища обома батьками змінюється прізвище дитини, яка не досягла семи років.

2. У разі зміни прізвища обома батьками прізвище дитини, яка досягла семи років, змінюється за її згодою.

3. У разі зміни прізвища одного з батьків прізвище дитини може бути змінене за згодою обох батьків та за згодою дитини, яка досягла семи років.

4. За заявою батьків або одного з них, якщо другий помер, оголошений померлим, визнаний недієздатним або безвісно відсутнім, дитині, яка не досягла чотирнадцяти років та якій при реєстрації народження присвоєно прізвище одного з батьків, може бути змінено прізвище на прізвище другого з батьків.

5. У разі заперечення одним із батьків щодо зміни прізвища дитини спір між ними щодо такої зміни може вирішуватися органом опіки та піклування або судом. При вирішенні спору беруться до уваги виконання батьками своїх обов'язків щодо дитини, а також інші обставини, які засвідчують відповідність зміни прізвища інтересам дитини.

Стаття 149. Зміна дитиною свого прізвища та (або) імені, та (або) по батькові

1. Дитина, яка досягла шістнадцяти років, має право на власний розсуд змінити своє прізвище та (або) власне ім'я, та (або) по батькові.

2. Дитина, яка досягла чотирнадцяти років, має право змінити своє по батькові за згодою батьків.

У разі якщо над дитиною, яка досягла чотирнадцяти років, встановлено піклування, зміна прізвища та (або) власного імені, та (або) по батькові такої дитини здійснюється за згодою піклувальника.

3. Дитина, яка досягла чотирнадцяти років, має право змінити своє по батькові за згодою одного з батьків, якщо другий з батьків помер, визнаний безвісно відсутнім, оголошений померлим, визнаний обмежено дієздатним, недієздатним, позбавлений батьківських прав стосовно цієї дитини або якщо відомості про батька (матір) дитини виключено з актового запису про її народження, або якщо відомості про чоловіка як батька дитини внесені до актового запису про її народження за заявою матері.

4. У разі заперечення одного з батьків щодо зміни по батькові дитини спір щодо такої зміни може вирішуватися органом опіки та піклування або судом. При вирішенні спору беруться до уваги виконання батьками своїх обов'язків стосовно дитини та інші обставини, що засвідчують відповідність зміни по батькові інтересам дитини.

Стаття 150. Обов'язки батьків щодо виховання та розвитку дитини

1. Батьки зобов'язані виховувати дитину в дусі поваги до прав та свобод інших людей, любові до своєї сім'ї та родини, свого народу, своєї Батьківщини.

2. Батьки зобов'язані піклуватися про здоров'я дитини, її фізичний, духовний та моральний розвиток.

3. Батьки зобов'язані забезпечити здобуття дитиною повної загальної середньої освіти, готувати її до самостійного життя.

4. Батьки зобов'язані поважати дитину.

5. Передача дитини на виховання іншим особам не звільняє батьків від обов'язку батьківського піклування щодо неї.

6. Забороняються будь-які види експлуатації батьками своєї дитини.

7. Забороняються фізичні покарання дитини батьками, а також застосування ними інших видів покарань, які принижують людську гідність дитини.

Стаття 151. Права батьків щодо виховання дитини

1. Батьки мають переважне право перед іншими особами на особисте виховання дитини.

2. Батьки мають право залучати до виховання дитини інших осіб, передавати її на виховання фізичним та юридичним особам.

3. Батьки мають право обирати форми та методи виховання, крім тих, які суперечать закону, моральним засадам суспільства.

Стаття 152. Забезпечення права дитини на належне батьківське виховання

1. Право дитини на належне батьківське виховання забезпечується системою державного контролю, що встановлена законом.

2. Дитина має право противитися неналежному виконанню батьками своїх обов'язків щодо неї.

3. Дитина має право звернутися за захистом своїх прав та інтересів до органу опіки та піклування, інших органів державної влади, органів місцевого самоврядування та громадських організацій.

4. Дитина має право звернутися за захистом своїх прав та інтересів безпосередньо до суду, якщо вона досягла чотирнадцяти років.

Стаття 153. Права батьків та дитини на спілкування

1. Мати, батько та дитина мають право на безперешкодне спілкування між собою, крім випадків, коли таке право обмежене законом.

Стаття 154. Права батьків по захисту дитини

1. Батьки мають право на самозахист своєї дитини, повнолітніх дочки та сина.

2. Батьки мають право звертатися до суду, органів державної влади, органів місцевого самоврядування та громадських організацій за захистом прав та інтересів дитини, а також непрацездатних сина, дочки як їх законні представники без спеціальних на те повноважень.

3. Батьки мають право звернутися за захистом прав та інтересів дітей і тоді, коли відповідно до закону вони самі мають право звернутися за таким захистом.

Стаття 155. Здійснення батьківських прав та виконання батьківських обов'язків

1. Здійснення батьками своїх прав та виконання обов'язків мають ґрунтуватися на повазі до прав дитини та її людської гідності.

2. Батьківські права не можуть здійснюватися всупереч інтересам дитини.

3. Відмова батьків від дитини є неправозгідною, суперечить моральним засадам суспільства.

4. Ухилення батьків від виконання батьківських обов'язків є підставою для покладення на них відповідальності, встановленої законом.

Стаття 156. Права та обов'язки неповнолітніх батьків

1. Неповнолітні батьки мають такі ж права та обов'язки щодо дитини, як і повнолітні батьки, і можуть їх здійснювати самостійно.

2. Неповнолітні батьки, які досягли чотирнадцяти років, мають право на звернення до суду за захистом прав та інтересів своєї дитини.

3. Неповнолітні батьки у суді мають право на безоплатну правову допомогу.

Стаття 157. Вирішення батьками питань щодо виховання дитини

1. Питання виховання дитини вирішується батьками спільно, крім випадку, передбаченого частиною п'ятою цієї статті.

2. Той із батьків, хто проживає окремо від дитини, зобов'язаний брати участь у її вихованні і має право на особисте спілкування з нею.

3. Той із батьків, з ким проживає дитина, не має права перешкоджати тому з батьків, хто проживає окремо, спілкуватися з дитиною та брати участь у її вихованні, якщо таке спілкування не перешкоджає нормальному розвитку дитини.

4. Батьки мають право укласти договір щодо здійснення батьківських прав та виконання обов'язків тим з них, хто проживає окремо від дитини. Договір укладається у письмовій формі та підлягає нотаріальному посвідченню.

Той з батьків, хто проживає з дитиною, у разі його ухилення від виконання договору зобов'язаний відшкодувати матеріальну та моральну шкоду, завдану другому з батьків.

5. Той із батьків, з яким за рішенням суду визначено або висновком органів опіки та піклування підтверджено місце проживання дитини, крім того з батьків, до якого застосовуються заходи примусового виконання рішення про встановлення побачення з дитиною та про усунення перешкод у побаченні з дитиною, самостійно вирішує питання тимчасового виїзду за межі України на строк, що не перевищує одного місяця, з метою лікування, навчання, участі дитини в дитячих змаганнях, фестивалях, наукових виставках, учнівських олімпіадах та конкурсах, екологічних, технічних, мистецьких, туристичних, дослідницьких, спортивних заходах, оздоровлення та відпочинку дитини за кордоном, у тому числі у складі організованої групи дітей, та у разі, якщо йому відомо місце проживання іншого з батьків, який не ухиляється та належно виконує батьківські обов'язки, інформує його шляхом надсилання рекомендованого листа про тимчасовий виїзд дитини за межі України, мету виїзду, державу прямування та відповідний часовий проміжок перебування у цій державі.

Той із батьків, з яким за рішенням суду визначено або висновком органів опіки та піклування підтверджено місце проживання дитини, самостійно вирішує питання тимчасового виїзду за межі України на строк до одного місяця та більше з метою лікування, навчання, участі дитини в дитячих змаганнях, фестивалях, наукових виставках, учнівських олімпіадах та конкурсах, екологічних, технічних, мистецьких, туристичних, дослідницьких, спортивних заходах, оздоровлення та відпочинку дитини за кордоном, у тому числі у складі організованої групи дітей, у разі:

1) наявності заборгованості зі сплати аліментів, сукупний розмір якої перевищує суму відповідних платежів за чотири місяці, підтвердженої довідкою про наявність заборгованості зі сплати аліментів;

2) наявності заборгованості зі сплати аліментів, підтвердженої довідкою про наявність заборгованості зі сплати аліментів, сукупний розмір якої перевищує суму відповідних платежів за три місяці, якщо аліменти сплачуються на утримання дитини з інвалідністю, дитини, яка хворіє на тяжкі перинатальні ураження нервової системи, тяжкі вроджені вади розвитку, рідкісне орфанне захворювання, онкологічні, онкогематологічні захворювання, дитячий церебральний параліч, тяжкі психічні розлади, цукровий діабет I типу (інсулінозалежний), гострі або хронічні захворювання нирок IV ступеня, або на утримання дитини, яка отримала тяжкі травми, потребує трансплантації органа, потребує паліативної допомоги, що підтверджується документом, виданим лікарсько-консультативною комісією лікувально-профілактичного закладу в порядку та за формою, встановленими центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я.

Той із батьків, хто проживає окремо від дитини, який не ухиляється та належно виконує батьківські обов'язки, не має заборгованості зі сплати аліментів, звертається рекомендованим листом із повідомленням про вручення до того з батьків, з яким проживає дитина, за наданням згоди на виїзд дитини за межі України з метою лікування, навчання, участі дитини в дитячих змаганнях, фестивалях, наукових виставках, учнівських олімпіадах та конкурсах, екологічних, технічних, мистецьких, туристичних, дослідницьких, спортивних заходах, оздоровлення та відпочинку дитини за кордоном, у тому числі в складі організованої групи дітей.

У разі ненадання тим із батьків, з яким проживає дитина, нотаріально посвідченої згоди на виїзд дитини за кордон із зазначеною метою, у десятиденний строк з моменту повідомлення про вручення рекомендованого листа, той із батьків, хто проживає окремо від дитини та у якого відсутня заборгованість зі сплати аліментів, має право звернутися до суду із заявою про надання дозволу на виїзд дитини за кордон без згоди другого з батьків.

Довідка про наявність заборгованості зі сплати аліментів видається органом державної виконавчої служби, приватним виконавцем у порядку, встановленому законом.

Стаття 158. Вирішення органом опіки та піклування спору щодо участі у вихованні дитини того з батьків, хто проживає окремо від неї

1. За заявою матері, батька дитини орган опіки та піклування визначає способи участі у вихованні дитини та спілкуванні з нею того з батьків, хто проживає окремо від неї.

Рішення про це орган опіки та піклування постановляє на підставі вивчення умов життя батьків, їхнього ставлення до дитини, інших обставин, що мають істотне значення.

2. Рішення органу опіки та піклування є обов'язковим до виконання. Особа, яка ухиляється від виконання рішення органу опіки та піклування, зобов'язана відшкодувати матеріальну та моральну шкоду, завдану тому з батьків, хто проживає окремо від дитини.

Стаття 159. Вирішення судом спору щодо участі у вихованні дитини того з батьків, хто проживає окремо від неї

1. Якщо той із батьків, з ким проживає дитина, чинить перешкоди тому з батьків, хто проживає окремо, у спілкуванні з дитиною та у її вихованні, зокрема якщо він ухиляється від виконання рішення органу опіки та піклування, другий із батьків має право звернутися до суду з позовом про усунення цих перешкод.

2. Суд визначає способи участі одного з батьків у вихованні дитини (періодичні чи систематичні побачення, можливість спільного відпочинку, відвідування дитиною місця його проживання тощо), місце та час їхнього спілкування.

В окремих випадках, якщо це викликано інтересами дитини, суд може обумовити побачення з дитиною присутністю іншої особи.

Під час вирішення спору щодо участі одного з батьків у вихованні дитини береться до уваги ставлення батьків до виконання своїх обов'язків, особиста прихильність дитини до кожного з них, вік дитини, стан її здоров'я та інші обставини, що мають істотне значення, в тому числі стан психічного здоров'я одного з батьків, зловживання ним алкогольними напоями або наркотичними засобами.

3. За заявою заінтересованої сторони суд може зупинити виконання рішення органу опіки та піклування до вирішення спору.

4. У разі ухилення від виконання рішення суду особою, з якою проживає дитина, суд за заявою того з батьків, хто проживає окремо, може передати дитину для проживання з ним.

5. Особа, яка ухиляється від виконання рішення суду, зобов'язана відшкодувати матеріальну та моральну шкоду, завдану тому з батьків, хто проживає окремо від дитини.

Стаття 160. Право батьків на визначення місця проживання дитини

1. Місце проживання дитини, яка не досягла десяти років, визначається за згодою батьків.

2. Місце проживання дитини, яка досягла десяти років, визначається за спільною згодою батьків та самої дитини.

3. Якщо батьки проживають окремо, місце проживання дитини, яка досягла чотирнадцяти років, визначається нею самою.

Стаття 161. Спір між матір'ю та батьком щодо місця проживання малолітньої дитини

1. Якщо мати та батько, які проживають окремо, не дійшли згоди щодо того, з ким із них буде проживати малолітня дитина, спір між ними може вирішуватися органом опіки та піклування або судом.

Під час вирішення спору щодо місця проживання малолітньої дитини беруться до уваги ставлення батьків до виконання своїх батьківських обов'язків, особиста прихильність дитини до кожного з них, вік дитини, стан її здоров'я та інші обставини, що мають істотне значення.

2. Орган опіки та піклування або суд не можуть передати дитину для проживання з тим із батьків, хто не має самостійного доходу, зловживає спиртними напоями або наркотичними засобами, своєю аморальною поведінкою може зашкодити розвитку дитини.

3. Якщо орган опіки та піклування або суд визнав, що жоден із батьків не може створити дитині належних умов для виховання та розвитку, на вимогу баби, діда або інших родичів, залучених до участі у справі, дитина може бути передана комусь із них.

Якщо дитина не може бути передана жодній із цих осіб, суд на вимогу органу опіки та піклування може постановити рішення про відібрання дитини від особи, з якою вона проживає, і передання її для опікування органу опіки та піклування.

Стаття 162. Правові наслідки протиправної поведінки одного з батьків або іншої особи при визначенні місця проживання малолітньої дитини

1. Якщо один з батьків або інша особа самочинно, без згоди другого з батьків чи інших осіб, з якими на підставі закону або рішення суду проживала малолітня дитина, або дитячого закладу (установи), в якому за рішенням органу опіки та піклування або суду проживала дитина, змінить її місце проживання, у тому числі способом її викрадення, суд за позовом заінтересованої особи має право негайно постановити рішення про відібрання дитини і повернення її за попереднім місцем проживання.

Дитина не може бути повернута лише тоді, коли залишення її за попереднім місцем проживання створюватиме реальну небезпеку для її життя та здоров'я або обставини змінилися так, що повернення суперечить її інтересам.

2. Особа, яка самочинно змінила місце проживання малолітньої дитини, зобов'язана відшкодувати матеріальну та моральну шкоду, завдану тому, з ким вона проживала.

Стаття 163. Право батьків на відібрання малолітньої дитини від інших осіб

1. Батьки мають переважне право перед іншими особами на те, щоб малолітня дитина проживала з ними.

2. Батьки мають право вимагати відібрання малолітньої дитини від будь-якої особи, яка тримає її у себе не на підставі закону або рішення суду.

3. Суд може відмовити у відібранні малолітньої дитини і переданні її батькам або одному з них, якщо буде встановлено, що це суперечить її інтересам.

Стаття 164. Підстави позбавлення батьківських прав

1. Мати, батько можуть бути позбавлені судом батьківських прав, якщо вона, він:

1) не забрали дитину з пологового будинку або з іншого закладу охорони здоров'я без поважної причини і протягом шести місяців не виявляли щодо неї батьківського піклування;

2) ухиляються від виконання своїх обов'язків щодо виховання дитини та/або забезпечення здобуття нею повної загальної середньої освіти;

3) жорстоко поведуться з дитиною;

4) є хронічними алкоголіками або наркоманами;

5) вдаються до будь-яких видів експлуатації дитини, примушують її до жебракування та бродяжництва;

6) засуджені за вчинення умисного кримінального правопорушення щодо дитини.

2. Мати, батько можуть бути позбавлені батьківських прав з підстав, встановлених пунктами 2, 4 і 5 частини першої цієї статті, лише у разі досягнення ними повноліття.

3. Мати, батько можуть бути позбавлені батьківських прав щодо усіх своїх дітей або когось із них.

4. Під час ухвалення рішення про позбавлення батьківських прав суд бере до уваги інформацію про здійснення соціального супроводу сім'ї (особи) у разі здійснення такого супроводу.

5. Якщо суд при розгляді справи про позбавлення батьківських прав виявить у діях батьків або одного з них ознаки кримінального правопорушення, він письмово повідомляє про це орган досудового розслідування, який в порядку, передбаченому Кримінальним процесуальним кодексом України, розпочинає досудове розслідування.

6. Рішення суду про позбавлення батьківських прав після набрання ним законної сили суд надсилає органу державної реєстрації актів цивільного стану за місцем реєстрації народження дитини.

Стаття 165. Особи, які мають право звернутися з позовом до суду про позбавлення батьківських прав

1. Право на звернення до суду з позовом про позбавлення батьківських прав мають один з батьків, опікун, піклувальник, особа, в сім'ї якої проживає дитина, заклад охорони здоров'я, навчальний або інший дитячий заклад, в якому вона перебуває, орган опіки та піклування, прокурор, а також сама дитина, яка досягла чотирнадцяти років.

Стаття 166. Правові наслідки позбавлення батьківських прав

1. Особа, позбавлена батьківських прав:

- 1) втрачає особисті немайнові права щодо дитини та звільняється від обов'язків щодо її виховання;
- 2) перестає бути законним представником дитини;
- 3) втрачає права на пільги та державну допомогу, що надаються сім'ям з дітьми;
- 4) не може бути усиновлювачем, опікуном та піклувальником;
- 5) не може одержати в майбутньому тих майнових прав, пов'язаних із батьківством, які вона могла б мати у разі своєї непрацездатності (право на утримання від дитини, право на пенсію та відшкодування шкоди у разі втрати годувальника, право на спадкування);
- 6) втрачає інші права, засновані на спорідненості з дитиною.

2. Особа, позбавлена батьківських прав, не звільняється від обов'язку щодо утримання дитини.

3. При задоволенні позову щодо позбавлення батьківських прав суд одночасно приймає рішення про стягнення аліментів на дитину. У разі якщо мати, батько або інші законні представники дитини відмовляються отримувати аліменти від особи, позбавленої батьківських прав, суд приймає рішення про перерахування аліментів на особистий рахунок дитини у відділенні Державного ощадного банку України та зобов'язує матір, батька або інших законних представників дитини відкрити зазначений особистий рахунок у місячний строк з дня набрання законної сили рішенням суду.

Стаття 167. Влаштування дитини, батьки якої позбавлені батьківських прав

1. Якщо дитина проживала з тим із батьків, хто позбавлений батьківських прав, суд вирішує питання про можливість їхнього подальшого проживання в одному житловому приміщенні.

2. Суд може постановити рішення про виселення того з батьків, хто позбавлений батьківських прав, з житлового приміщення, у якому він проживає з дитиною, якщо буде встановлено, що він має інше житло, у яке може поселитися, або постановити рішення про примусовий поділ житла чи його примусовий обмін.

3. Дитина за бажанням другого з батьків може бути передана йому.

4. Якщо дитина не може бути передана другому з батьків, переважне право перед іншими особами на передання їм дитини мають, за їхньою заявою, баба та дід, повнолітні брати та сестри, інші родичі дитини, мачуха, вітчим.

5. Якщо дитина не може бути передана бабі, дідові, повнолітнім братам та сестрам, іншим родичам, мачусі, вітчиму, вона передається на опікування органу опіки та піклування.

6. Дитина, яка була передана родичам, мачусі, вітчиму, органів опіки та піклування, зберігає право на проживання у житловому приміщенні, в якому вона проживала, і може у будь-який час повернутися до нього.

7. Порядок відібрання і передання дитини встановлюється законом.

Стаття 168. Побачення з дитиною матері, батька, які позбавлені батьківських прав

1. Мати, батько, позбавлені батьківських прав, мають право на звернення до суду із заявою про надання їм права на побачення з дитиною.

Суд може дозволити разові, періодичні побачення з дитиною, якщо це не завдасть шкоди її життю, здоров'ю та моральному вихованню, за умови присутності іншої особи.

Стаття 169. Поновлення батьківських прав

1. Мати, батько, позбавлені батьківських прав, мають право на звернення до суду з позовом про поновлення батьківських прав.

2. Поновлення батьківських прав неможливе, якщо дитина була усиновлена і усиновлення не скасоване або не визнане недійсним судом.

3. Поновлення батьківських прав неможливе, якщо на час розгляду справи судом дитина досягла повноліття.

4. Суд перевіряє, наскільки змінилася поведінка особи, позбавленої батьківських прав, та обставини, що були підставою для позбавлення батьківських прав, і постановляє рішення відповідно до інтересів дитини.

5. При вирішенні справи про поновлення батьківських прав одного з батьків суд бере до уваги думку другого з батьків, інших осіб, з ким проживає дитина.

6. Рішення суду про поновлення батьківських прав після набрання ним законної сили суд надсилає органу державної реєстрації актів цивільного стану за місцем реєстрації народження дитини.

7. У разі відмови в позові про поновлення батьківських прав повторне звернення із позовом про поновлення батьківських прав можливе лише після спливу одного року з часу набрання чинності рішенням суду про таку відмову.

Стаття 170. Відібрання дитини від батьків без позбавлення їх батьківських прав

1. Суд може постановити рішення про відібрання дитини від батьків або одного з них, не позбавляючи їх батьківських прав, у випадках, передбачених пунктами 2-5 частини першої статті 164 цього Кодексу, а також в інших випадках, якщо залишення дитини у них є небезпечним для її життя, здоров'я і морального виховання.

У цьому разі дитина передається другому з батьків, бабі, дідові, іншим родичам — за їх бажанням або органів опіки та піклування.

Під час ухвалення рішення про відібрання дитини від батьків або одного з них без позбавлення їх батьківських прав суд бере до уваги інформацію про здійснення соціального супроводу сім'ї (особи) у разі здійснення такого супроводу.

2. У виняткових випадках, при безпосередній загрозі для життя або здоров'я дитини, орган опіки та піклування або прокурор мають право постановити рішення про негайне відібрання дитини від батьків.

У цьому разі орган опіки та піклування зобов'язаний негайно повідомити прокурора та у семиденний строк після постановлення рішення звернутися до суду з позовом про позбавлення батьків чи одного з них батьківських прав або про відібрання дитини від матері, батька без позбавлення їх батьківських прав.

З таким позовом до суду має право звернутися прокурор.

3. Якщо відпадуть причини, які перешкоджали належному вихованню дитини її батьками, суд за заявою батьків може постановити рішення про повернення їм дитини.

4. При задоволенні позову про відібрання дитини від матері, батька без позбавлення їх батьківських прав суд вирішує питання про стягнення з них аліментів на дитину.

5. Положення частин першої — третьої цієї статті застосовуються до відібрання дитини від інших осіб, з якими вона проживає.

Стаття 171. Врахування думки дитини при вирішенні питань, що стосуються її життя

1. Дитина має право на те, щоб бути вислуханою батьками, іншими членами сім'ї, посадовими особами з питань, що стосуються її особисто, а також питань сім'ї.
2. Дитина, яка може висловити свою думку, має бути вислухана при вирішенні між батьками, іншими особами спору щодо її виховання, місця проживання, у тому числі при вирішенні спору про позбавлення батьківських прав, поновлення батьківських прав, а також спору щодо управління її майном.
3. Суд має право постановити рішення всупереч думці дитини, якщо цього вимагають її інтереси.

Стаття 172. Обов'язок дитини, повнолітніх дочки та сина піклуватися про батьків

1. Дитина, повнолітні дочка, син зобов'язані піклуватися про батьків, проявляти про них турботу та надавати їм допомогу.
2. Повнолітні дочка, син мають право звернутися за захистом прав та інтересів непрацездатних, немічних батьків як їх законні представники, без спеціальних на те повноважень.
3. Якщо повнолітні дочка, син не піклуються про своїх непрацездатних, немічних батьків, з них можуть бути за рішенням суду стягнуті кошти на покриття витрат, пов'язаних із наданням такого піклування.

Глава 14

ПРАВА БАТЬКІВ І ДІТЕЙ НА МАЙНО

Стаття 173. Роздільність майна батьків і дітей

1. Батьки і діти, зокрема ті, які спільно проживають, можуть бути самостійними власниками майна.
2. При вирішенні спору між батьками та малолітніми, неповнолітніми дітьми, які спільно проживають, щодо належності їм майна вважається, що воно є власністю батьків, якщо інше не встановлено судом.

Стаття 174. Право власності дитини на майно, призначене для її розвитку, навчання та виховання

1. Майно, придбане батьками або одним із них для забезпечення розвитку, навчання та виховання дитини (одяг, інші речі особистого вжитку, іграшки, книги, музичні інструменти, спортивне обладнання тощо), є власністю дитини.

Стаття 175. Право спільної сумісної власності батьків і дітей

1. Майно, набуте батьками і дітьми за рахунок їхньої спільної праці чи спільних коштів, належить їм на праві спільної сумісної власності.
2. Діти мають право на виділ у натурі майна, що є у спільній сумісній власності батьків і дітей.

У разі виділу частки із майна, що є у спільній сумісній власності, вважається, що частки кожного із співвласників у праві спільної сумісної власності є рівними, якщо інше не встановлено домовленістю між ними, законом або рішенням суду.

Якщо виділ у натурі частки із спільного майна є неможливим (частина друга статті 183 Цивільного кодексу України), діти, які мають право на виділ частки із майна

у натурі, мають право на одержання від інших співвласників грошової або іншої матеріальної компенсації вартості його частки.

Стаття 176. Права батьків та дітей щодо користування майном

1. Батьки зобов'язані передати у користування дитини майно, яке має забезпечити її виховання та розвиток.

2. Права батьків та дітей на користування житлом, яке є власністю когось із них, встановлюються законом.

Стаття 177. Управління майном дитини

1. Батьки управляють майном, належним малолітній дитині, без спеціального на те повноваження. Батьки зобов'язані дбати про збереження та використання майна дитини в її інтересах.

Якщо малолітня дитина може самостійно визначити свої потреби та інтереси, батьки здійснюють управління її майном, враховуючи такі потреби та інтереси.

2. Батьки малолітньої дитини не мають права без дозволу органу опіки та піклування вчиняти такі правочини щодо її майнових прав:

укладати договори, які підлягають нотаріальному посвідченню та (або) державній реєстрації, щодо майна, власником (співвласником) та/або користувачем якого є дитина;

видавати письмові зобов'язання від імені дитини;

відмовлятися від майнових прав дитини.

3. Батьки мають право дати згоду на вчинення неповнолітньою дитиною правочинів, передбачених частиною другою цієї статті, лише з дозволу органу опіки та піклування.

4. Дозвіл на вчинення правочинів щодо нерухомого майна дитини надається органом опіки та піклування після перевірки, що проводиться протягом одного місяця, і лише в разі гарантування збереження права дитини на житло.

5. Органи опіки та піклування можуть відмовити у наданні дозволу на вчинення правочинів щодо нерухомого майна дитини з одночасним зверненням до нотаріуса щодо накладення заборони відчуження такого майна лише у випадках, якщо ними встановлено, що:

1) мати та/або батько дитини, які (яка, який) звернулися за дозволом, позбавлені судом батьківських прав відповідно до статті 164 цього Кодексу;

2) судом, органом опіки та піклування або прокурором постановлено (прийнято) рішення про відібрання дитини від батьків (або того з них, який звернувся за дозволом) без позбавлення їх батьківських прав відповідно до статті 170 цього Кодексу;

3) до суду подано позов про позбавлення батьків дитини (або того з них, який звернувся за дозволом) батьківських прав особами, зазначеними у статті 165 цього Кодексу;

4) особа, яка звернулася за дозволом, повідомила про себе неправдиві відомості, що мають суттєве значення для вирішення питання про надання дозволу чи відмову в його наданні;

5) між батьками дитини немає згоди стосовно вчинення правочину щодо нерухомого майна дитини;

6) між батьками дитини або між одним з них та третіми особами існує судовий спір стосовно нерухомого майна, за дозволом на вчинення правочину щодо якого звернулися батьки дитини (або один з них);

7) вчинення правочину призведе до звуження обсягу існуючих майнових прав дитини та/або порушення охоронюваних законом інтересів дитини.

6. При вчиненні одним із батьків правочинів щодо майна малолітньої дитини вважається, що він діє за згодою другого з батьків. Другий з батьків має право звернутися до суду з вимогою про визнання правочину недійсним як укладеного без його згоди, якщо цей правочин виходить за межі дрібного побутового.

На вчинення одним із батьків правочинів щодо транспортних засобів та нерухомого майна малолітньої дитини повинна бути письмова нотаріально засвідчена згода другого з батьків.

Якщо той з батьків, хто проживає окремо від дитини протягом не менш як шість місяців, не бере участі у вихованні та утриманні дитини або якщо місце його проживання невідоме, правочини, зазначені в абзаці другому цієї частини, можуть бути вчинені без його згоди.

7. Батьки вирішують питання про управління майном дитини спільно, якщо інше не передбачено договором між ними. Спори, які виникають між батьками щодо управління майном дитини, можуть вирішуватися органом опіки та піклування або судом.

8. Після припинення управління батьки зобов'язані повернути дитині майно, яким вони управляли, а також доходи від нього.

9. Неналежне виконання батьками своїх обов'язків щодо управління майном дитини є підставою для покладення на них обов'язку відшкодувати завдану їй матеріальну шкоду та повернути доходи, одержані від управління її майном.

10. Порядок провадження органами опіки та піклування визначеної законом діяльності, пов'язаної із захистом майнових прав дитини, встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Стаття 178. Використання доходу від майна дитини

1. Дохід, одержаний від використання майна малолітньої дитини, батьки мають право використовувати на виховання та утримання інших дітей та на невідкладні потреби сім'ї.

2. Неповнолітня дитина розпоряджається доходом від свого майна відповідно до Цивільного кодексу України.

Стаття 179. Право власності на аліменти, одержані на дитину

1. Аліменти, одержані на дитину, є власністю дитини.

2. Той із батьків або інших законних представників дитини, на ім'я якого виплачуються аліменти, розпоряджається аліментами виключно за цільовим призначенням в інтересах дитини.

Неповнолітня дитина має право брати участь у розпорядженні аліментами, одержаними на її утримання.

3. Неповнолітня дитина має право на самостійне одержання аліментів та розпорядження ними відповідно до Цивільного кодексу України.

Глава 15

ОБОВ'ЯЗОК МАТЕРІ, БАТЬКА УТРИМУВАТИ ДИТИНУ ТА ЙОГО ВИКОНАННЯ

Стаття 180. Обов'язок батьків утримувати дитину

1. Батьки зобов'язані утримувати дитину до досягнення нею повноліття.

Стаття 181. Способи виконання батьками обов'язку утримувати дитину

1. Способи виконання батьками обов'язку утримувати дитину визначаються за домовленістю між ними.

2. За домовленістю між батьками дитини той із них, хто проживає окремо від дитини, може брати участь у її утриманні в грошовій і (або) натуральній формі.

3. За рішенням суду кошти на утримання дитини (аліменти) присуджуються у частці від доходу її матері, батька або у твердій грошовій сумі за вибором того з батьків або інших законних представників дитини, разом з яким проживає дитина.

Спосіб стягнення аліментів, визначений рішенням суду, змінюється за рішенням суду за позовом одержувача аліментів.

4. У разі виїзду одного з батьків за кордон на постійне проживання у державу, з якою Україна не має договору про надання правової допомоги, аліменти стягуються в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

5. Якщо після виконання аліментних зобов'язань згідно з частиною четвертою цієї статті один з батьків не виїхав на постійне проживання у державу, з якою Україна не має договорів про правову допомогу, та залишився або повернувся для постійного проживання в Україну, порядок стягнення аліментів з урахуванням сплаченої суми встановлюється законодавством.

6. Якщо після набрання рішенням суду законної сили, згідно з яким з одного із батьків стягуються аліменти, він виїжджає для постійного проживання у державу, з якою Україна не має договору про правову допомогу, з нього за рішенням суду до його виїзду за межі України може бути стягнуто аліменти за весь період до досягнення дитиною повноліття.

7. Якщо після набрання законної сили рішенням суду про сплату аліментів за весь період до досягнення дитиною повноліття особа, з якої стягуються аліменти, продовжує постійно проживати в Україні або повертається в Україну для постійного проживання та змінюються обставини, які вплинули на визначення розміру аліментів, у судовому порядку може бути встановлено періодичне стягнення аліментів з урахуванням сплаченої суми.

8. Якщо місце проживання чи перебування батьків невідоме, або вони ухиляються від сплати аліментів, або не мають можливості утримувати дитину, дитині призначається тимчасова державна допомога з урахуванням матеріального стану сім'ї, у якій виховується дитина, але не менше 50 відсотків прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку. Виплата тимчасової державної допомоги здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України.

9. Порядок призначення та виплати тимчасової державної допомоги, її розмір визначається Кабінетом Міністрів України.

Роботу щодо призначення та виплати тимчасової державної допомоги дітям, батьки яких ухиляються від сплати аліментів, не мають можливості утримувати дитину або місце проживання їх невідоме, організовує центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері усиновлення та захисту прав дітей.

10. Суми наданої дитині тимчасової державної допомоги підлягають стягненню з платника аліментів до Державного бюджету України у судовому порядку.

Стаття 182. Обставини, які враховуються судом при визначенні розміру аліментів

1. При визначенні розміру аліментів суд враховує:

1) стан здоров'я та матеріальне становище дитини;

2) стан здоров'я та матеріальне становище платника аліментів;

3) наявність у платника аліментів інших дітей, непрацездатних чоловіка, дружини, батьків, дочки, сина;

3⁻¹) наявність на праві власності, володіння та/або користування у платника аліментів майна та майнових прав, у тому числі рухомого та нерухомого майна, грошових коштів, виключних прав на результати інтелектуальної діяльності, корпоративних прав;

3⁻²) доведені стягувачем аліментів витрати платника аліментів, у тому числі на придбання нерухомого або рухомого майна, сума яких перевищує десятикратний розмір прожиткового мінімуму для працездатної особи, якщо платником аліментів не доведено джерело походження коштів;

4) інші обставини, що мають істотне значення.

2. Розмір аліментів має бути необхідним та достатнім для забезпечення гармонійного розвитку дитини.

Мінімальний гарантований розмір аліментів на одну дитину не може бути меншим, ніж 50 відсотків прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку.

Мінімальний рекомендований розмір аліментів на одну дитину становить розмір прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку і може бути присуджений судом у разі достатності заробітку (доходу) платника аліментів.

3. Суд не обмежується розміром заробітку (доходу) платника аліментів у разі встановлення наявності у нього витрат, що перевищують його заробіток (дохід), і щодо яких таким платником аліментів не доведено джерело походження коштів для їх оплати.

Стаття 183. Визначення розміру аліментів у частці від заробітку (доходу) матері, батька дитини

1. Частка заробітку (доходу) матері, батька, яка буде стягуватися як аліменти на дитину, визначається судом.

2. Якщо стягуються аліменти на двох і більше дітей, суд визначає єдину частку від заробітку (доходу) матері, батька на їх утримання, яка буде стягуватися до досягнення найстаршою дитиною повноліття.

3. Якщо після досягнення повноліття найстаршою дитиною ніхто з батьків не звернувся до суду з позовом про визначення розміру аліментів на інших дітей, аліменти стягуються за вирахуванням тієї рівної частки, що припадала на дитину, яка досягла повноліття.

4. Той із батьків або інших законних представників дитини, разом з яким проживає дитина, має право звернутися до суду із заявою про видачу судового наказу про стягнення аліментів у розмірі на одну дитину — однієї чверті, на двох дітей — однієї третини, на трьох і більше дітей — половини заробітку (доходу) платника аліментів, але не більше десяти прожиткових мінімумів на дитину відповідного віку на кожну дитину.

Стаття 184. Визначення розміру аліментів у твердій грошовій сумі

1. Суд за заявою одержувача визначає розмір аліментів у твердій грошовій сумі.

2. Розмір аліментів, визначений судом або домовленістю між батьками у твердій грошовій сумі, щорічно підлягає індексації відповідно до закону, якщо платник і одержувач аліментів не домовилися про інше. За заявою одержувача аліментів індексація може бути здійснена судом за інший період.

3. Той із батьків або інших законних представників дитини, разом з яким проживає дитина, має право звернутися до суду із заявою про видачу судового наказу про стягнення аліментів у розмірі 50 відсотків прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку.

Стаття 185. Участь батьків у додаткових витратах на дитину

1. Той з батьків, з кого присуджено стягнення аліментів на дитину, а також той з батьків, до кого вимога про стягнення аліментів не була подана, зобов'язані брати участь у додаткових витратах на дитину, що викликані особливими обставинами (розвитком здібностей дитини, її хворобою, каліцтвом тощо).

2. Розмір участі одного з батьків у додаткових витратах на дитину в разі спору визначається за рішенням суду, з урахуванням обставин, що мають істотне значення.

Додаткові витрати на дитину можуть фінансуватися наперед або покриватися після їх фактичного понесення разово, періодично або постійно.

Стаття 186. Контроль органу опіки та піклування за цільовим витрачанням аліментів

1. Контроль за цільовим витрачанням аліментів здійснюється органом опіки та піклування у формі інспекційних відвідувань одержувача аліментів, порядок та періодичність здійснення яких визначаються центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дітей. За заявою платника аліментів (крім тих, які мають заборгованість зі сплати аліментів) інспекційні відвідування одержувача аліментів здійснюються органом опіки та піклування позапланово, але не більше одного разу на три місяці.

2. У разі нецільового витрачання аліментів платник має право звернутися до суду з позовом про зменшення розміру аліментів або про внесення частини аліментів на особистий рахунок дитини у відділенні Державного ощадного банку України.

Стаття 187. Відрахування аліментів на дитину за ініціативою платника або одержувача аліментів

1. Один із батьків може подати заяву за місцем роботи, місцем виплати пенсії, стипендії про відрахування аліментів на дитину з його заробітної плати, пенсії, стипендії у розмірі та на строк, які визначені у цій заяві.

Така заява може бути ним відкликана.

2. На підставі заяви одного з батьків аліменти відраховуються не пізніше триденного строку від дня, встановленого для виплати заробітної плати, пенсії, стипендії.

3. На підставі заяви одного з батьків аліменти можуть бути відраховані і тоді, коли загальна сума, яка підлягає відрахуванню на підставі заяви та виконавчих документів, перевищує половину заробітної плати, пенсії, стипендії, а також якщо з нього вже стягуються аліменти на іншу дитину.

4. Особа, на користь якої присуджено аліменти на дитину, може самостійно подати заяву з виконавчим листом про відрахування аліментів із заробітної плати, пенсії, стипендії або іншого доходу платника аліментів безпосередньо за місцем виплати платникові аліментів заробітної плати, пенсії, стипендії або іншого доходу.

На підставі заяви такої особи аліменти відраховуються із заробітної плати, пенсії, стипендії або іншого доходу платника аліментів у розмірі, зазначеному у виконавчому листі, та в строки, визначені частиною другою цієї статті, і перераховуються особі, на користь якої присуджені аліменти, за її адресою або на рахунок, зазначений у заяві.

Стаття 188. Звільнення батьків від обов'язку утримувати дитину

1. Батьки можуть бути звільнені від обов'язку утримувати дитину, якщо дохід дитини набагато перевищує дохід кожного з них і забезпечує повністю її потреби.

2. Батьки можуть бути звільнені від обов'язку утримувати дитину тільки за рішенням суду. Якщо дитина перестала отримувати дохід або її дохід зменшився, заінтересована особа має право звернутися до суду з позовом про стягнення аліментів.

Стаття 189. Договір між батьками про сплату аліментів на дитину

1. Батьки мають право укласти договір про сплату аліментів на дитину, у якому визначити розмір та строки виплати. Умови договору не можуть порушувати права дитини, які встановлені цим Кодексом.

Договір укладається у письмовій формі і нотаріально посвідчується.

2. У разі невиконання одним із батьків свого обов'язку за договором аліменти з нього можуть стягуватися на підставі виконавчого напису нотаріуса.

Стаття 190. Припинення права на аліменти на дитину у зв'язку з набуттям права власності на нерухоме майно

1. Той із батьків, з ким проживає дитина, і той із батьків, хто проживає окремо від неї, з дозволу органу опіки та піклування можуть укласти договір про припинення права на аліменти для дитини у зв'язку з передачею права власності на нерухоме майно (житловий будинок, квартиру, земельну ділянку тощо).

Такий договір нотаріально посвідчується. Право власності на нерухоме майно за таким договором виникає з моменту державної реєстрації цього права відповідно до закону.

Якщо дитина досягла чотирнадцяти років, вона бере участь в укладенні цього договору.

2. Набувачем права власності на нерухоме майно є сама дитина або дитина і той із батьків, з ким вона проживає, на праві спільної часткової власності на це майно.

У разі укладення такого договору той із батьків, з ким проживає дитина, зобов'язується самостійно утримувати її.

3. Укладення договору не звільняє того з батьків, хто проживає окремо, від обов'язку брати участь у додаткових витратах на дитину.

4. На майно, одержане за договором відповідно до частини першої цієї статті, не може бути звернене стягнення.

5. Майно, одержане дитиною за цим договором, може бути відчужене до досягнення нею повноліття лише з дозволу органу опіки та піклування.

6. Договір, укладений відповідно до частини першої цієї статті, визнається судом недійсним за вимогою відчужувача нерухомого майна у разі виключення його імені як батька з актового запису про народження дитини.

У разі визнання договору недійсним у відчужувача відновлюється право власності на нерухоме майно.

7. За позовом відчужувача нерухомого майна договір, укладений відповідно до частини першої цієї статті, може бути розірваний у разі невиконання тим із батьків, з ким проживає дитина, обов'язку по її утриманню.

Стаття 191. Час, з якого присуджуються аліменти на дитину

1. Аліменти на дитину присуджуються за рішенням суду від дня пред'явлення позову, а в разі подання заяви про видачу судового наказу — із дня подання такої заяви.

2. Аліменти за минулий час можуть бути присуджені, якщо позивач подасть суду докази того, що він вживав заходів щодо одержання аліментів з відповідача, але не міг їх одержати у зв'язку з ухиленням останнього від їх сплати. У цьому разі суд може присудити аліменти за минулий час, але не більш як за десять років.

Стаття 192. Зміна розміру аліментів

1. Розмір аліментів, визначений за рішенням суду або домовленістю між батьками, може бути згодом зменшено або збільшено за рішенням суду за позовом платника або одержувача аліментів у разі зміни матеріального або сімейного стану, погіршення або поліпшення здоров'я когось із них та в інших випадках, передбачених цим Кодексом.

Стаття 193. Стягнення аліментів та інших коштів на дитину, яка перебуває у закладі охорони здоров'я, навчальному або іншому закладі

1. Влаштування дитини до закладу охорони здоров'я, навчального або іншого закладу не припиняє стягнення аліментів на користь того з батьків, з ким до цього проживала дитина, якщо вони витрачаються за цільовим призначенням.

2. Якщо батьки не беруть участі в утриманні дитини, влаштованої до державного або комунального закладу охорони здоров'я, навчального або іншого закладу, аліменти на дитину можуть бути стягнуті з них на загальних підставах.

3. За рішенням суду аліменти можуть перераховуватися на особистий рахунок дитини у відділенні Державного ощадного банку України.

4. На особистий рахунок дитини перераховуються також державні пенсії, інші види допомоги та відшкодування шкоди у зв'язку з втратою годувальника.

Стаття 194. Стягнення аліментів за минулий час та заборгованості за аліментами

1. Аліменти можуть бути стягнуті за виконавчим листом за минулий час, але не більш як за десять років, що передували пред'явленню виконавчого листа до виконання.

2. Якщо за виконавчим листом, пред'явленим до виконання, аліменти не стягувалися у зв'язку з розшуком платника аліментів або у зв'язку з його перебуванням за кордоном, вони мають бути сплачені за весь минулий час.

3. Заборгованість за аліментами, які стягуються відповідно до статті 187 цього Кодексу, погашається за заявою платника шляхом відрахувань з його заробітної плати, пенсії, стипендії за місцем їх одержання або стягується за рішенням суду.

4. Заборгованість за аліментами стягується незалежно від досягнення дитиною повноліття, а у випадку, передбаченому статтею 199 цього Кодексу, — до досягнення нею двадцяти трьох років.

5. Положення частин першої — третьої цієї статті, а також статей 195–197 цього Кодексу застосовуються і до стягнення аліментів іншим особам, які визначені цим Кодексом.

Стаття 195. Визначення заборгованості за аліментами, присудженими у частці від заробітку (доходу)

1. Заборгованість за аліментами, присудженими у частці від заробітку (доходу), визначається виходячи з фактичного заробітку (доходу), який платник аліментів одержував за час, протягом якого не провадилося їх стягнення, незалежно від того, одержано такий заробіток (дохід) в Україні чи за кордоном.

2. Заборгованість за аліментами платника аліментів, який не працював на час виникнення заборгованості або є фізичною особою — підприємцем і перебуває на спрощеній системі оподаткування, або є громадянином України, який одержує заробіток (дохід) у державі, з якою Україна не має договору про правову допомогу, визначається виходячи із середньої заробітної плати працівника для даної місцевості.

У разі встановлення джерела і розміру заробітку (доходу) платника аліментів, який він одержав за кордоном, за заявою одержувача аліментів державний виконавець, приватний виконавець здійснює перерахунок заборгованості.

3. Розмір заборгованості за аліментами обчислюється державним виконавцем, приватним виконавцем, а в разі виникнення спору — судом.

Стаття 196. Відповідальність за прострочення сплати аліментів, оплати додаткових витрат на дитину

1. У разі виникнення заборгованості з вини особи, яка зобов'язана сплачувати аліменти за рішенням суду або за домовленістю між батьками, одержувач аліментів має право на стягнення неустойки (пені) у розмірі одного відсотка суми несплачених аліментів за кожен день прострочення від дня прострочення сплати аліментів до дня їх повного погашення або до дня ухвалення судом рішення про стягнення пені, але не більше 100 відсотків заборгованості.

У разі застосування до особи, яка зобов'язана сплачувати аліменти за рішенням суду, заходів, передбачених частиною чотирнадцятою статті 71 Закону України «Про виконавче провадження», максимальний розмір пені повинен дорівнювати різниці між сумою заборгованості та розміром застосованих заходів примусового виконання, передбачених частиною чотирнадцятою статті 71 Закону України «Про виконавче провадження».

2. Розмір неустойки може бути зменшений судом з урахуванням матеріального та сімейного стану платника аліментів.

3. Неустойка не сплачується, якщо платник аліментів є неповнолітнім.

4. У разі прострочення оплати додаткових витрат на дитину з вини платника такий платник зобов'язаний на вимогу одержувача додаткових витрат сплатити суму заборгованості за додатковими витратами з урахуванням встановленого індексу інфляції за весь час прострочення, а також три проценти річних із простроченої суми.

Платник додаткових витрат вважається таким, що прострочив оплату, якщо він не виконав свій обов'язок щодо оплати додаткових витрат у строк, встановлений рішенням суду або за домовленістю між батьками, а в разі їх відсутності або у разі невстановлення такого строку — після спливу семи днів після пред'явлення відповідної вимоги одержувачем додаткових витрат, який фактично їх оплатив.

Стаття 197. Встановлення строку сплати заборгованості. Звільнення від сплати заборгованості за аліментами

1. З урахуванням матеріального та сімейного стану платника аліментів суд може відстрочити або розстрочити сплату заборгованості за аліментами.

2. За позовом платника аліментів суд може повністю або частково звільнити його від сплати заборгованості за аліментами, якщо вона виникла у зв'язку з його тяжкою хворобою або іншою обставиною, що має істотне значення.

КОДЕКС УКРАЇНИ
про адміністративні правопорушення
(Відомості Верховної Ради Української РСР (ВВР) 1984,
додаток до № 51, ст. 1122)

Витяг

Стаття 173⁻². Вчинення домашнього насильства, насильства за ознакою статі, невиконання термінового заборонного припису або неповідомлення про місце свого тимчасового перебування

Вчинення домашнього насильства, насильства за ознакою статі, тобто умисне вчинення будь-яких діянь (дій або бездіяльності) фізичного, психологічного чи економічного характеру (застосування насильства, що не спричинило тілесних ушкоджень, погрози, образи чи переслідування, позбавлення житла, їжі, одягу, іншого майна або коштів, на які потерпілий має передбачене законом право, тощо), внаслідок чого могла бути чи була завдана шкода фізичному або психічному здоров'ю потерпілого, а так само невиконання термінового заборонного припису особою, стосовно якої він винесений, або неповідомлення уповноваженим підрозділам органів Національної поліції України про місце свого тимчасового перебування в разі винесення такого припису, —

тягнуть за собою накладення штрафу від десяти до двадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від тридцяти до сорока годин, або адміністративний арешт на строк до десяти діб.

Ті самі дії, вчинені особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за одне з порушень, передбачених частиною першою цієї статті, -

тягнуть за собою накладення штрафу від двадцяти до сорока неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від сорока до шістдесяти годин, або адміністративний арешт на строк до п'ятнадцяти діб.

Стаття 173⁻⁴. Булінг (цькування) учасника освітнього процесу

Булінг (цькування), тобто діяння учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи або такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого, —

тягне за собою накладення штрафу від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від двадцяти до сорока годин.

Діяння, передбачене частиною першою цієї статті, вчинене групою осіб або повторно протягом року після накладення адміністративного стягнення, —

тягне за собою накладення штрафу від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від сорока до шістдесяти годин.

Діяння, передбачене частиною першою цієї статті, вчинене малолітніми або неповнолітніми особами віком від чотирнадцяти до шістнадцяти років, —

тягне за собою накладення штрафу на батьків або осіб, які їх замінюють, від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від двадцяти до сорока годин.

Діяння, передбачене частиною другою цієї статті, вчинене малолітньою або неповнолітньою особою віком від чотирнадцяти до шістнадцяти років, —

тягне за собою накладення штрафу на батьків або осіб, які їх замінюють, від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від сорока до шістдесяти годин.

Неповідомлення керівником закладу освіти уповноваженим підрозділам органів Національної поліції України про випадки булінгу (цькування) учасника освітнього процесу — тягне за собою накладення штрафу від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправні роботи на строк до одного місяця з відрахуванням до двадцяти процентів заробітку.

Стаття 184. Невиконання батьками або особами, що їх замінюють, обов'язків щодо виховання дітей

Ухилення батьків або осіб, які їх замінюють, від виконання передбачених законодавством обов'язків щодо забезпечення необхідних умов життя, навчання та виховання неповнолітніх дітей —

тягне за собою попередження або накладення штрафу від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Ті самі дії, вчинені повторно протягом року після накладення адміністративного стягнення, —

тягнуть за собою накладення штрафу від ста до трьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Вчинення неповнолітніми віком від чотирнадцяти до шістнадцяти років правопорушення, відповідальність за яке передбачено цим Кодексом, крім порушень, передбачених частинами третьою або четвертою статті 173⁴ цього Кодексу, —

тягне за собою накладення штрафу на батьків або осіб, які їх замінюють, від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Вчинення неповнолітніми діянь, що містять ознаки кримінального правопорушення, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом України, якщо вони не досягли віку, з якого настає кримінальна відповідальність, —

тягне за собою накладення штрафу на батьків або осіб, які їх замінюють, від ста до трьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Невиконання рішення органу опіки та піклування щодо визначення способів участі у вихованні дитини та спілкуванні з нею того з батьків, хто проживає окремо від дитини, —

тягне за собою накладення штрафу від ста до ста п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Діяння, передбачене частиною п'ятою цієї статті, вчинене повторно протягом року після накладення адміністративного стягнення, —

тягне за собою накладення штрафу від ста п'ятдесяти до трьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян та тимчасове обмеження того з батьків, з ким проживає дитина, у праві виїзду за межі України та обмеження у праві керування транспортним засобом — до виконання рішення в повному обсязі.

Умисне порушення встановленого законом обмеження щодо строку перебування дитини за межами України у разі самостійного вирішення питання про тимчасовий виїзд дитини за межі України тим із батьків, з яким рішенням суду визначено або висновком органу опіки та піклування підтверджено місце проживання цієї дитини, —

тягне за собою накладення штрафу від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про запобігання та протидію домашньому насильству

(Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 5, ст. 35)

Витяг

Цей Закон визначає організаційно-правові засади запобігання та протидії домашньому насильству, основні напрями реалізації державної політики у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, спрямовані на захист прав та інтересів осіб, які постраждали від такого насильства.

Розділ I ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення термінів

1. У цьому Законі терміни вживаються в такому значенні:

1) дитина-кривдник — особа, яка не досягла 18 років та вчинила домашнє насильство у будь-якій формі;

2) дитина, яка постраждала від домашнього насильства (далі — постраждала дитина), — особа, яка не досягла 18 років та зазнала домашнього насильства у будь-якій формі або стала свідком (очевидцем) такого насильства;

3) домашнє насильство — діяння (дії або бездіяльність) фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, що вчиняються в сім'ї чи в межах місця проживання або між родичами, або між колишнім чи теперішнім подружжям, або між іншими особами, які спільно проживають (проживали) однією сім'єю, але не перебувають (не перебували) у родинних відносинах чи у шлюбі між собою, незалежно від того, чи проживає (проживала) особа, яка вчинила домашнє насильство, у тому самому місці, що й постраждала особа, а також погрози вчинення таких діянь;

4) економічне насильство — форма домашнього насильства, що включає умисне позбавлення житла, їжі, одягу, іншого майна, коштів чи документів або можливості користуватися ними, залишення без догляду чи піклування, перешкоджання в отриманні необхідних послуг з лікування чи реабілітації, заборону працювати, примушування до праці, заборону навчатися та інші правопорушення економічного характеру;

5) запобігання домашньому насильству — система заходів, що здійснюються органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями, а також громадянами України, іноземцями та особами без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах, та спрямовані на підвищення рівня обізнаності суспільства щодо форм, причин і наслідків домашнього насильства,

формування нетерпимого ставлення до насильницької моделі поведінки у приватних стосунках, небайдужого ставлення до постраждалих осіб, насамперед до постраждалих дітей, викорінення дискримінаційних уявлень про соціальні ролі та обов'язки жінок і чоловіків, а також будь-яких звичаїв і традицій, що на них ґрунтуються;

6) кривдник — особа, яка вчинила домашнє насильство у будь-якій формі;

7) обмежувальний припис стосовно кривдника — встановлений у судовому порядку захід тимчасового обмеження прав чи покладення обов'язків на особу, яка вчинила домашнє насильство, спрямований на забезпечення безпеки постраждалої особи;

8) особа, яка постраждала від домашнього насильства (далі — постраждала особа), — особа, яка зазнала домашнього насильства у будь-якій формі;

9) оцінка ризиків — оцінювання вірогідності продовження чи повторного вчинення домашнього насильства, настання тяжких або особливо тяжких наслідків його вчинення, а також смерті постраждалої особи;

10) програма для кривдника — комплекс заходів, що формується на основі результатів оцінки ризиків та спрямований на зміну насильницької поведінки кривдника, формування у нього нової, неагресивної психологічної моделі поведінки у приватних стосунках, відповідального ставлення до своїх вчинків та їх наслідків, у тому числі до виховання дітей, на викорінення дискримінаційних уявлень про соціальні ролі та обов'язки жінок і чоловіків;

11) програма для постраждалої особи — комплекс заходів, спрямованих на позбавлення емоційної залежності, невпевненості у собі та формування у постраждалої особи здатності відстоювати власну гідність, захищати свої права у приватних стосунках, у тому числі за допомогою уповноважених органів державної влади, органів місцевого самоврядування;

12) протидія домашньому насильству — система заходів, що здійснюються органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями, а також громадянами України, іноземцями та особами без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах, та спрямовані на припинення домашнього насильства, надання допомоги та захисту постраждалій особі, відшкодування їй завданої шкоди, а також на належне розслідування випадків домашнього насильства, притягнення до відповідальності кривдників та зміну їхньої поведінки;

13) профілактичний облік — здійснення уповноваженими підрозділами органів Національної поліції України організаційно-практичних заходів щодо контролю за поведінкою кривдника з метою недопущення повторного вчинення домашнього насильства, за дотриманням ним тимчасових обмежень його прав та виконанням обов'язків, покладених на нього у зв'язку із вчиненням домашнього насильства;

14) психологічне насильство — форма домашнього насильства, що включає словесні образи, погрози, у тому числі щодо третіх осіб, приниження, переслідування, залякування, інші діяння, спрямовані на обмеження волевиявлення особи, контроль у репродуктивній сфері, якщо такі дії або бездіяльність викликали у постраждалої особи побоювання за свою безпеку чи безпеку третіх осіб, спричинили емоційну невпевненість, нездатність захистити себе або завдали шкоди психічному здоров'ю особи;

15) сексуальне насильство — форма домашнього насильства, що включає будь-які діяння сексуального характеру, вчинені стосовно повнолітньої особи без її згоди або стосовно дитини незалежно від її згоди, або в присутності дитини, примушування до акту сексуального характеру з третьою особою, а також інші правопорушення проти статевої свободи чи статевої недоторканості особи, у тому числі вчинені стосовно дитини або в її присутності;

16) терміновий заборонний припис стосовно кривдника — спеціальний захід протидії домашньому насильству, що вживається уповноваженими підрозділами органів Національної поліції України як реагування на факт домашнього насильства та спрямований на негайне припинення домашнього насильства, усунення небезпеки для життя і здоров'я постраждалих осіб та недопущення продовження чи повторного вчинення такого насильства;

17) фізичне насильство — форма домашнього насильства, що включає ляпаси, стусани, штовхання, щипання, шмагання, кусання, а також незаконне позбавлення волі, нанесення побоїв, мордування, заподіяння тілесних ушкоджень різного ступеня тяжкості, залишення в небезпеці, ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані, заподіяння смерті, вчинення інших правопорушень насильницького характеру.

Стаття 2. Законодавство про запобігання та протидію домашньому насильству

1. Законодавство про запобігання та протидію домашньому насильству складається з Конституції України, міжнародних договорів, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України, цього Закону та інших нормативно-правових актів щодо недопущення насильства.

Стаття 3. Сфера дії законодавства про запобігання та протидію домашньому насильству

1. Предметом регулювання цього Закону є правовідносини, що виникають у процесі запобігання та протидії домашньому насильству.

2. Дія законодавства про запобігання та протидію домашньому насильству незалежно від факту спільного проживання поширюється на таких осіб:

- 1) подружжя;
- 2) колишнє подружжя;
- 3) наречені;
- 4) мати (батько) або діти одного з подружжя (колишнього подружжя) та інший з подружжя (колишнього подружжя);
- 5) особи, які спільно проживають (проживали) однією сім'єю, але не перебувають (не перебували) у шлюбі між собою, їхні батьки та діти;
- 6) особи, які мають спільну дитину (дітей);
- 7) батьки (мати, батько) і дитина (діти);
- 8) дід (баба) та онук (онука);
- 9) прадід (прабаба) та правнук (правнучка);
- 10) вітчим (мачуха) та пасинок (падчерка);
- 11) рідні брати і сестри;
- 12) інші родичі: дядько (тітка) та племінник (племінниця), двоюрідні брати і сестри, двоюрідний дід (баба) та двоюрідний онук (онука);

13) діти подружжя, колишнього подружжя, наречених, осіб, які мають спільну дитину (дітей), які не є спільними або всиновленими;

14) опікуни, піклувальники, їхні діти та особи, які перебувають (перебували) під опікою, піклуванням;

15) прийомні батьки, батьки-вихователі, патронатні вихователі, їхні діти та прийомні діти, діти-вихованці, діти, які проживають (проживали) в сім'ї патронатного вихователя.

3. Дія законодавства про запобігання та протидію домашньому насильству поширюється також на інших родичів, інших осіб, які пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки, за умови спільного проживання, а також на суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству.

Стаття 4. Основні засади запобігання та протидії домашньому насильству

1. Діяльність, спрямована на запобігання та протидію домашньому насильству, ґрунтується на таких засадах:

1) гарантування постраждалим особам безпеки та основоположних прав і свобод людини і громадянина, зокрема права на життя, свободу та особисту недоторканість, на повагу до приватного та сімейного життя, на справедливий суд, на правову допомогу, з урахуванням практики Європейського суду з прав людини;

2) належна увага до кожного факту домашнього насильства під час здійснення заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству;

3) врахування непропорційного впливу домашнього насильства на жінок і чоловіків, дітей та дорослих, дотримання принципу забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків під час здійснення заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству;

4) визнання суспільної небезпеки домашнього насильства та забезпечення нетерпимого ставлення до будь-яких проявів домашнього насильства;

5) повага та неупереджене і небайдухе ставлення до постраждалих осіб з боку суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, забезпечення пріоритетності прав, законних інтересів та безпеки постраждалих осіб під час здійснення заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству;

6) конфіденційність інформації про постраждалих осіб та осіб, які повідомили про вчинення домашнього насильства;

7) добровільність отримання допомоги постраждалими особами, крім дітей та недієздатних осіб;

8) врахування особливих потреб та інтересів постраждалих осіб, зокрема осіб з інвалідністю, вагітних жінок, дітей, недієздатних осіб, осіб похилого віку;

9) ефективна взаємодія суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, з громадськими об'єднаннями, неурядовими організаціями, засобами масової інформації та іншими заінтересованими особами.

2. У разі якщо постраждалою особою є дитина, будь-які дії, що вчиняються щодо неї, базуються на принципах, визначених Конвенцією ООН про права дитини, Конвенцією Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства, Європейською конвенцією про здійснення прав дітей та законодавчими актами України у сфері захисту прав дитини.

3. Заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству здійснюються без дискримінації за будь-якою ознакою.

4. Звичай, релігійні переконання, віросповідання, традиції не можуть розглядатися як виправдання будь-яких форм домашнього насильства, передбачених цим Законом, або бути підставою для звільнення кривдника від відповідальності.

Стаття 5. Основні напрями реалізації державної політики у сфері запобігання та протидії домашньому насильству

1. Державна політика у сфері запобігання та протидії домашньому насильству спрямована на забезпечення комплексного інтегрованого підходу до подолання домашнього насильства, надання всебічної допомоги постраждалим особам та утвердження ненасильницького характеру приватних стосунків.

2. Основними напрямами реалізації державної політики у сфері запобігання та протидії домашньому насильству є:

- 1) запобігання домашньому насильству;
- 2) ефективне реагування на факти домашнього насильства шляхом запровадження механізму взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству;
- 3) надання допомоги та захисту постраждалим особам, забезпечення відшкодування шкоди, завданої домашнім насильством;
- 4) належне розслідування фактів домашнього насильства, притягнення кривдників до передбаченої законом відповідальності та зміна їхньої поведінки.

Стаття 6. Суб'єкти, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству

1. Суб'єктами, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, є:

- 1) спеціально уповноважені органи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству;
- 2) інші органи та установи, на які покладаються функції із здійснення заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству;
- 3) загальні та спеціалізовані служби підтримки постраждалих осіб;
- 4) громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах.

2. Спеціально уповноваженими органами у сфері запобігання та протидії домашньому насильству є:

- 1) центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері запобігання та протидії домашньому насильству;
- 2) центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері запобігання та протидії домашньому насильству;
- 3) Рада міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві державні адміністрації, у тому числі їх структурні підрозділи, до повноважень яких належить здійснення заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству;
- 4) сільські, селищні, міські, районні у містах (у разі їх створення) ради, їх виконавчі органи, до повноважень яких належить здійснення заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству.

3. До інших органів та установ, на які покладаються функції із здійснення заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, належать:

- 1) служби у справах дітей;
- 2) уповноважені підрозділи органів Національної поліції України;
- 3) органи управління освітою, навчальні заклади, установи та організації сис-

теми освіти;

- 4) органи охорони здоров'я, установи та заклади охорони здоров'я;
- 5) центри з надання безоплатної вторинної правової допомоги;
- 6) суди;
- 7) прокуратура;
- 8) уповноважені органи з питань пробації.

4. До загальних служб підтримки постраждалих осіб належать заклади, які, у тому числі, надають допомогу постраждалим особам:

- 1) центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді;
- 2) притулки для дітей;
- 3) центри соціально-психологічної реабілітації дітей;
- 4) соціально-реабілітаційні центри (дитячі містечка);
- 5) центри соціально-психологічної допомоги;
- 6) територіальні центри соціального обслуговування (надання соціальних послуг);

7) інші заклади, установи та організації, які надають соціальні послуги постраждалим особам.

До спеціалізованих служб підтримки постраждалих осіб належать притулки для постраждалих осіб, центри медико-соціальної реабілітації постраждалих осіб, кол-центр з питань запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі та насильству стосовно дітей, мобільні бригади соціально-психологічної допомоги постраждалим особам та особам, які постраждали від насильства за ознакою статі, а також заклади та установи, призначені виключно для постраждалих осіб та осіб, які постраждали від насильства за ознакою статі.

5. У здійсненні заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, зокрема виявленні фактів домашнього насильства, наданні допомоги та захисту постраждалим особам, можуть брати участь підприємства, установи та організації незалежно від форми власності, громадські об'єднання та іноземні неурядові організації, фізичні особи — підприємці, які відповідають критеріям діяльності суб'єктів, що надають соціальні послуги, а також фізичні особи, які надають соціальні послуги, у тому числі послуги патронату над дітьми.

Розділ III

ЗАПОБІГАННЯ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ

Стаття 18. Завдання у сфері запобігання домашньому насильству

1. До завдань у сфері запобігання домашньому насильству належать:

- 1) визначення стану, причин і передумов поширення домашнього насильства;
- 2) підвищення рівня поінформованості населення про форми, прояви, причини і наслідки домашнього насильства;

3) сприяння розумінню суспільством природи домашнього насильства, його непропорційного впливу на жінок і чоловіків, зокрема на осіб з інвалідністю, вагітних жінок, дітей, недієздатних осіб, осіб похилого віку;

4) формування в суспільстві нетерпимого ставлення до насильницьких моделей поведінки, небайдужого ставлення до постраждалих осіб, насамперед постраждалих дітей, усвідомлення домашнього насильства як порушення прав людини;

5) викорінення дискримінаційних уявлень про соціальні ролі та обов'язки жінок і чоловіків, а також будь-яких звичаїв і традицій, що на них ґрунтуються;

6) заохочення всіх членів суспільства, насамперед чоловіків і хлопців, до активного сприяння запобіганню домашньому насильству.

Стаття 19. Заходи у сфері запобігання домашньому насильству

1. На виконання завдань у сфері запобігання домашньому насильству суб'єкти, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, забезпечують:

1) вивчення ситуації та збір згрупованих за статтю статистичних даних про факти домашнього насильства;

2) організацію і проведення галузевих та міжгалузевих досліджень стану, причин і передумов поширення домашнього насильства, ефективності законодавства у сфері запобігання та протидії домашньому насильству та практики його застосування;

3) організацію і проведення серед населення, у тому числі серед дітей та молоді, інформаційних кампаній щодо запобігання та протидії домашньому насильству, роз'яснення його форм, проявів і наслідків;

4) розроблення та впровадження у навчальних закладах навчальних і виховних програм з питань запобігання та протидії домашньому насильству, у тому числі стосовно дітей;

5) залучення засобів масової інформації до проведення просвітницьких кампаній, спрямованих на виконання завдань у сфері запобігання домашньому насильству, зокрема формування небайдужого ставлення до постраждалих осіб, насамперед постраждалих дітей, усвідомлення необхідності невідкладного повідомлення про випадки домашнього насильства, зокрема до кол-центру з питань запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі та насильству стосовно дітей;

6) організацію та проведення спільних і спеціалізованих тренінгів та семінарів для фахівців, які працюють у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, а також для працівників правоохоронних органів і суддів.

2. Суб'єкти, що здійснюють заходи у сфері запобігання домашньому насильству, враховують природу домашнього насильства, його непропорційний вплив на жінок і чоловіків, зокрема на осіб з інвалідністю, вагітних жінок, дітей, недієздатних осіб, осіб похилого віку, необхідність підтримки та захисту постраждалих осіб, наслідки домашнього насильства, що призводять до порушення прав людини.

3. Громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах, яким стало відомо про вчинення домашнього насильства, зокрема якщо постраждалими особами стали або можуть стати діти, зобов'язані невідкладно повідомити про це до районних, районних у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій, виконавчих органів сільських, селищних, міських, районних у містах (у разі їх створення) рад, уповноважених підрозділів органів Національної

поліції України або до цілодобового кол-центру з питань запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі та насильству стосовно дітей.

Розділ IV

НАДАННЯ ДОПОМОГИ ТА ЗАХИСТУ ПОСТРАЖДАЛИМ ОСОБАМ

Стаття 20. Надання допомоги та захисту постраждалим особам

1. Суб'єкти, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, відповідно до компетенції забезпечують надання дієвої допомоги та захисту постраждалим особам з урахуванням основних засад запобігання та протидії домашньому насильству, визначених статтею 4 цього Закону.

2. Надання допомоги та захисту постраждалим особам здійснюється за такими напрямками:

1) надання постраждалим особам інформації про їхні права та можливості реалізації таких прав зрозумілою їм мовою або через перекладача чи залучену третю особу, яка володіє мовою, зрозумілою постраждалим особам;

2) забезпечення доступу до загальних та спеціалізованих служб підтримки постраждалих осіб для отримання соціальних послуг медичної, соціальної, психологічної допомоги;

3) надання у разі потреби тимчасового притулку для безпечного розміщення постраждалих осіб;

4) забезпечення постраждалим особам доступу до правосуддя та інших механізмів юридичного захисту, у тому числі шляхом надання безоплатної правової допомоги у порядку, встановленому Законом України «Про безоплатну правову допомогу»;

5) утворення цілодобового безоплатного кол-центру з питань запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі та насильству стосовно дітей для забезпечення невідкладного реагування на випадки домашнього насильства, надання консультацій щодо всіх форм домашнього насильства, визначених статтею 1 цього Закону, абонентам анонімно або з належним дотриманням правового режиму інформації з обмеженим доступом.

3. Під час надання допомоги та захисту постраждалим особам враховуються вік, стан здоров'я, стать, релігійні переконання, етнічне походження, спеціальні потреби таких осіб.

4. Допомога постраждалим особам надається за місцем звернення.

5. Надання допомоги постраждалим особам не залежить від звернення таких осіб до правоохоронних органів чи суду, від їх участі у кримінальному або цивільному провадженні.

6. Питання надання допомоги постраждалим недієздатним особам вирішують їхні опікуни, а якщо опікуни є кривдниками постраждалих осіб або ухиляються від захисту їхніх прав та інтересів, — органи опіки та піклування.

7. Питання надання допомоги постраждалим дітям вирішують їхні батьки, інші законні представники дитини, а якщо батьки, інші законні представники дитини є кривдниками дитини або ухиляються від захисту прав та інтересів дитини, — органи опіки та піклування, у тому числі за зверненням родичів дитини (баби, діда, повнолітніх брата, сестри), мачухи або вітчима дитини, якщо вони не є кривдниками.

Стаття 21. Права постраждалих осіб

1. Постраждала особа має право на:

1) дієвий, ефективний та невідкладний захист в усіх випадках домашнього насильства, недопущення повторних випадків домашнього насильства;

2) звернення особисто або через свого представника до суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству;

3) отримання повної та вичерпної інформації від суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, про свої права і соціальні послуги, медичну, соціальну, психологічну допомогу, якими вона може скористатися;

4) безоплатне отримання відповідно до законодавства соціальних послуг, медичної, соціальної та психологічної допомоги відповідно до її потреб;

5) безоплатну правову допомогу у порядку, встановленому Законом України «Про безоплатну правову допомогу»;

6) повагу до честі та гідності, уважне та гуманне ставлення з боку суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству;

7) конфіденційність інформації особистого характеру, яка стала відома суб'єктам, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, під час роботи з постраждалою особою, та захист персональних даних;

8) вибір спеціаліста за статтю (за можливості);

9) відшкодування кривдниками завданих матеріальних збитків і шкоди, заподіяної фізичному та психічному здоров'ю, у порядку, визначеному законодавством;

10) звернення до правоохоронних органів і суду з метою притягнення кривдників до відповідальності, застосування до них спеціальних заходів щодо протидії домашньому насильству;

11) своєчасне отримання інформації про остаточні рішення суду та процесуальні рішення правоохоронних органів, пов'язані з розглядом факту вчинення стосовно неї домашнього насильства, у тому числі пов'язані з ізоляцією кривдника або його звільненням;

12) інші права, передбачені законодавством у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, а також міжнародними договорами, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України.

Стаття 22. Права постраждалої дитини

1. Постраждала дитина має всі права постраждалої особи, реалізація яких забезпечується з урахуванням найкращих інтересів дитини, її віку, статі, стану здоров'я, інтелектуального та фізичного розвитку.

Звернення та повідомлення про вчинення домашнього насильства стосовно дітей приймаються і розглядаються згідно з порядком, затвердженим Кабінетом Міністрів України.

2. Якщо у зв'язку із вчиненням домашнього насильства стосовно дитини вона не може проживати із своїми батьками, іншими законними представниками, на час подолання причин і наслідків домашнього насильства дитина може бути влаштована до родичів, у сім'ю патронатного вихователя, до центру соціально-психологічної реабілітації дітей, притулку для дітей служб у справах дітей, інших установ для дітей незалежно від форми власності та підпорядкування, в яких створені належні умови для проживання, виховання, навчання та реабілітації дитини відповідно до її потреб.

3. Захист прав та інтересів постраждалої дитини, у тому числі звернення до суду, представництво її прав та інтересів у суді, крім батьків та інших законних представників дитини, можуть здійснювати родичі дитини (баба, дід, повнолітні брат, сестра), мачуха або вітчим дитини, якщо вони не є кривдниками дитини, а також орган опіки та піклування.

4. Під час розгляду судом та/або органом опіки та піклування спорів щодо участі одного з батьків у вихованні дитини, визначення місця проживання дитини, відібрання дитини, позбавлення та поновлення батьківських прав, побачення з дитиною матері, батька дитини, які позбавлені батьківських прав, відібрання дитини від особи, яка тримає її у себе не на законних підставах або не на основі рішення суду, обов'язково беруться до уваги факти вчинення домашнього насильства стосовно дитини або за її присутності.

Стаття 23. Виконання програм для постраждалих осіб

1. Суб'єктами, відповідальними за виконання програм для постраждалих осіб, є місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування.

2. Суб'єкт, відповідальний за виконання програм для постраждалих осіб, організовує та забезпечує проходження такими особами зазначених програм за їхньою згодою.

3. Програми для постраждалих осіб виконуються фахівцями, які пройшли підготовку, перепідготовку, підвищення кваліфікації та представляють суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, а також суб'єктами, визначеними статтею 17 цього Закону, в порядку, визначеному центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері запобігання та протидії домашньому насильству.

Розділ V

СПЕЦІАЛЬНІ ЗАХОДИ ЩОДО ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ

Стаття 24. Спеціальні заходи щодо протидії домашньому насильству

1. До спеціальних заходів щодо протидії домашньому насильству належать:

- 1) терміновий заборонний припис стосовно кривдника;
- 2) обмежувальний припис стосовно кривдника;
- 3) взяття на профілактичний облік кривдника та проведення з ним профілактичної роботи;
- 4) направлення кривдника на проходження програми для кривдників.

Стаття 25. Терміновий заборонний припис стосовно кривдника

1. Терміновий заборонний припис виноситься кривднику уповноваженими підрозділами органів Національної поліції України у разі існування безпосередньої загрози життю чи здоров'ю постраждалої особи з метою негайного припинення домашнього насильства, недопущення його продовження чи повторного вчинення.

2. Терміновий заборонний припис може містити такі заходи:

- 1) зобов'язання залишити місце проживання (перебування) постраждалої особи;
- 2) заборона на вхід та перебування в місці проживання (перебування) постраждалої особи;
- 3) заборона в будь-який спосіб контактувати з постраждалою особою.

3. Під час вирішення питання про винесення термінового заборонного припису пріоритет надається безпеці постраждалої особи. Зазначена вимога поширюється також на місце спільного проживання (перебування) постраждалої особи та кривдника незалежно від їхніх майнових прав на відповідне житлове приміщення.

Працівники уповноваженого підрозділу органів Національної поліції України можуть у встановленому законом порядку застосовувати поліцейські заходи примусу для виселення з житлового приміщення кривдника, якщо терміновий заборонний припис передбачає зобов'язання залишити місце проживання (перебування) постраждалої особи, а кривдник відмовляється добровільно його залишити.

4. Терміновий заборонний припис вноситься за заявою постраждалої особи, а також за власною ініціативою працівником уповноваженого підрозділу органів Національної поліції України за результатами оцінки ризиків.

5. Терміновий заборонний припис вноситься строком до 10 діб.

6. Терміновий заборонний припис вручається кривднику, а його копія — постраждалій особі або її представнику.

7. Дія термінового заборонного припису припиняється у разі застосування до кривдника судом адміністративного стягнення у вигляді адміністративного арешту або обрання щодо нього запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою у кримінальному провадженні.

8. Кривдник, стосовно якого винесено терміновий заборонний припис, згідно з яким він повинен залишити місце спільного проживання (перебування) з постраждалою особою, зобов'язаний повідомити про місце свого тимчасового перебування уповноважений підрозділ органів Національної поліції України за місцем вчинення домашнього насильства.

9. Особа, стосовно якої винесено терміновий заборонний припис, може оскаржити його до суду в загальному порядку, передбаченому для оскарження рішень, дій або бездіяльності працівників уповноважених підрозділів органів Національної поліції України.

10. Терміновий заборонний припис не може містити заходів, передбачених пунктами 1 і 2 частини другої цієї статті, якщо кривдником є особа, яка на день винесення припису не досягла вісімнадцятирічного віку та має спільне місце проживання (перебування) з постраждалою особою.

11. Терміновий заборонний припис вноситься в порядку, затвердженому Міністерством внутрішніх справ України.

Стаття 26. Обмежувальний припис стосовно кривдника

1. Право звернутися до суду із заявою про видачу обмежувального припису стосовно кривдника мають:

- 1) постраждала особа або її представник;
- 2) у разі вчинення домашнього насильства стосовно дитини — батьки або інші законні представники дитини, родичі дитини (баба, дід, повнолітні брат, сестра), мачуха або вітчим дитини, а також орган опіки та піклування;
- 3) у разі вчинення домашнього насильства стосовно недієздатної особи — опікун, орган опіки та піклування.

2. Обмежувальним приписом визначаються один чи декілька таких заходів тимчасового обмеження прав кривдника або покладення на нього обов'язків:

- 1) заборона перебувати в місці спільного проживання (перебування) з постраждалою особою;
- 2) усунення перешкод у користуванні майном, що є об'єктом права спільної сумісної власності або особистою приватною власністю постраждалої особи;
- 3) обмеження спілкування з постраждалою дитиною;
- 4) заборона наблизитися на визначену відстань до місця проживання (перебування), навчання, роботи, інших місць частого відвідування постраждалою особою;
- 5) заборона особисто і через третіх осіб розшукувати постраждалу особу, якщо вона за власним бажанням перебуває у місці, невідомому кривднику, переслідувати її та в будь-який спосіб спілкуватися з нею;
- 6) заборона вести листування, телефонні переговори з постраждалою особою або контактувати з нею через інші засоби зв'язку особисто і через третіх осіб.
3. Рішення про видачу обмежувального припису або про відмову у видачі обмежувального припису приймається на підставі оцінки ризиків.
4. Обмежувальний припис видається на строк від одного до шести місяців.
5. За заявою осіб, визначених частиною першою цієї статті, на підставі оцінки ризиків обмежувальний припис може бути продовжений судом на строк не більше шести місяців після закінчення строку, встановленого судовим рішенням згідно з частиною четвертою цієї статті.
6. Про видачу обмежувального припису кривднику суддя у встановлений законом строк інформує уповноважені підрозділи органів Національної поліції України за місцем проживання (перебування) постраждалої особи для взяття кривдника на профілактичний облік, а також районні, районні у містах Києві і Севастополі державні адміністрації та виконавчі органи сільських, селищних, міських, районних у містах (у разі їх створення) рад за місцем проживання (перебування) постраждалої особи.
7. Обмежувальний припис не може містити заходів, що обмежують право проживання чи перебування кривдника у місці свого постійного проживання (перебування), якщо кривдником є особа, яка не досягла вісімнадцятирічного віку на день видачі такого припису.
8. Порядок видачі судом обмежувального припису визначається Цивільним процесуальним кодексом України.
9. Постраждала особа може вимагати від кривдника компенсації її витрат на лікування, отримання консультацій або на оренду житла, яке вона винаймає (винаймала) з метою запобігання вчиненню стосовно неї домашнього насильства, а також періодичних витрат на її утримання, утримання дітей чи інших членів сім'ї, які перебувають (перебували) на утриманні кривдника, у порядку, передбаченому законодавством.
10. У разі порушення кримінального провадження у зв'язку з вчиненням домашнього насильства перелік заходів щодо тимчасового обмеження прав або покладення обов'язків на особу, яка підозрюється, обвинувачується у вчиненні кримінального правопорушення, пов'язаного з домашнім насильством, або визнана винною у його вчиненні, а також порядок застосування таких заходів визначаються Кримінальним кодексом України та Кримінальним процесуальним кодексом України.

Стаття 27. Взяття на профілактичний облік кривдників та проведення з ними профілактичної роботи

1. Уповноважений підрозділ органу Національної поліції України бере на профілактичний облік кривдника з моменту виявлення факту вчинення ним домашнього насильства на встановлений законодавством строк і проводить з ним профілактичну роботу.

2. Зняття кривдника з профілактичного обліку здійснюється уповноваженим підрозділом органу Національної поліції України, який взяв його на профілактичний облік, автоматично після завершення встановленого строку, якщо інше не передбачено законодавством.

3. Порядок взяття на профілактичний облік, проведення профілактичної роботи та зняття з профілактичного обліку кривдника затверджується Міністерством внутрішніх справ України.

Стаття 28. Виконання програм для кривдників

1. Суб'єктами, відповідальними за виконання програм для кривдників, є місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування.

2. Суб'єкт, відповідальний за виконання програм для кривдників, організовує та забезпечує проходження кривдниками таких програм.

3. Виконання програм для кривдників стосовно дітей-кривдників здійснюється з урахуванням вікових та психологічних особливостей дітей.

4. З метою запобігання повторному вчиненню домашнього насильства та забезпечення виконання програми для кривдника дитину-кривдника може бути тимчасово влаштовано до родичів, у сім'ю патронатного вихователя або до установи для дітей незалежно від форми власності та підпорядкування, в яких створені належні умови для проживання, виховання, навчання та реабілітації дитини відповідно до її потреб.

5. Виконання програм для кривдників забезпечують фахівці, які пройшли відповідне навчання.

6. Кривдника може бути направлено судом на проходження програми для кривдників на строк від трьох місяців до одного року у випадках, передбачених законодавством.

7. Кривдник повинен мати можливість відвідувати програму для кривдників за власною ініціативою на добровільній основі.

8. У разі неявки кривдника для проходження програми для кривдників або ухилення від проходження програми без поважних причин суб'єкти, відповідальні за виконання програм для кривдників, надають протягом трьох робочих днів письмове повідомлення про це уповноваженому підрозділу органів Національної поліції України для вжиття заходів.

9. Притягнення кривдника до відповідальності за непроходження програми для кривдників не звільняє його від обов'язку пройти таку програму.

10. У разі притягнення кривдника, зокрема дитини-кривдника, до кримінальної відповідальності судом на нього може бути покладено обов'язок пройти пробачіну програму відповідно до пункту 4 частини другої статті 76 Кримінального кодексу України.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про охорону дитинства

від 26 квітня 2001 року № 2402-III

Цей Закон визначає охорону дитинства в Україні як стратегічний загально-національний пріоритет, що має важливе значення для забезпечення національної безпеки України, ефективності внутрішньої політики держави, і з метою забезпечення реалізації прав дитини на життя, охорону здоров'я, освіту, соціальний захист, всебічний розвиток та виховання в сімейному оточенні встановлює основні засади державної політики у цій сфері, що ґрунтуються на забезпеченні найкращих інтересів дитини.

Розділ I

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення термінів

У цьому Законі терміни вживаються в такому значенні:

дитина — особа віком до 18 років (повноліття), якщо згідно з законом, застосованим до неї, вона не набуває прав повнолітньої раніше;

дитинство — період розвитку людини до досягнення повноліття;

забезпечення найкращих інтересів дитини — дії та рішення, що спрямовані на задоволення індивідуальних потреб дитини відповідно до її віку, статі, стану здоров'я, особливостей розвитку, життєвого досвіду, родинної, культурної та етнічної належності та враховують думку дитини, якщо вона досягла такого віку і рівня розвитку, що може її висловити;

жорстоке поводження з дитиною — будь-які форми фізичного, психологічного, сексуального або економічного насильства над дитиною, зокрема домашнього насильства, а також будь-які незаконні угоди стосовно дитини, зокрема вербування, переміщення, переховування, передача або одержання дитини, вчинені з метою експлуатації, з використанням обману, шантажу чи уразливого стану дитини;

охорона дитинства — система державних та громадських заходів, спрямованих на забезпечення повноцінного життя, всебічного виховання і розвитку дитини та захисту її прав;

дитина-сирота — дитина, в якій померли чи загинули батьки;

діти, позбавлені батьківського піклування, — діти, які залишилися без піклування батьків у зв'язку з позбавленням їх батьківських прав, відібранням у батьків без позбавлення батьківських прав, визнанням батьків безвісно відсутніми або недієздатними, оголошенням їх померлими, відбуванням покарання в місцях позбавлення волі та перебуванням їх під вартою на час слідства, розшуком їх органами Національної поліції, пов'язаним з відсутністю відомостей про їх місцезнаходження, тривалою хворобою батьків, яка перешкоджає їм виконувати свої батьківські обов'язки,

а також діти, розлучені із сім'єю, підкинуті діти, діти, батьки яких невідомі, діти, від яких відмовились батьки, діти, батьки яких не виконують своїх батьківських обов'язків з причин, які неможливо з'ясувати у зв'язку з перебуванням батьків на тимчасово окупованій території України або в районах проведення антитерористичної операції, здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, та безпритульні діти;

дитина, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів, — дитина, яка внаслідок воєнних дій чи збройного конфлікту отримала поранення, контузію, каліцтво, зазнала фізичного, сексуального, психологічного насильства, була викрадена або незаконно вивезена за межі України, залучалася до участі у військових формуваннях або незаконно утримувалася, у тому числі в полоні;

дитина, яка перебуває у складних життєвих обставинах, — дитина, яка потрапила в умови, що негативно впливають на її життя, стан здоров'я та розвиток у зв'язку з інвалідністю, тяжкою хворобою, безпритульністю, перебуванням у конфлікті із законом, залученням до найгірших форм дитячої праці, залежністю від психотропних речовин та інших видів залежності, жорстоким поводженням, зокрема домашнім насильством, ухилянням батьків, осіб, які їх замінюють, від виконання своїх обов'язків, обставинами стихійного лиха, техногенних аварій, катастроф, воєнних дій чи збройних конфліктів тощо, що встановлено за результатами оцінки потреб дитини;

дитина, розлучена із сім'єю, — дитина, яка прибуває чи прибула на територію України без супроводу батьків чи одного з них, діда чи баби, повнолітніх брата чи сестри або опікуна чи піклувальника, призначених відповідно до законодавства країни походження, або інших повнолітніх осіб, які до прибуття в Україну добровільно чи в силу звичаю країни походження взяли на себе відповідальність за виховання дитини;

безпритульні діти — діти, які були покинуті батьками, самі залишили сім'ю або дитячі заклади, де вони виховувались, і не мають певного місця проживання;

дитина з інвалідністю — дитина зі стійким розладом функцій організму, спричиненим захворюванням, травмою або вродженими вадами розумового чи фізичного розвитку, що зумовлюють обмеження її нормальної життєдіяльності та необхідність додаткової соціальної допомоги і захисту;

дитина-біженець — дитина, яка не є громадянином України і внаслідок обґрунтованих побоювань стати жертвою переслідувань за ознаками раси, віросповідання, національності, громадянства (підданства), належності до певної соціальної групи або політичних переконань перебуває за межами країни своєї громадянської належності та не може користуватися захистом цієї країни або не бажає користуватися цим захистом внаслідок таких побоювань, або, не маючи громадянства (підданства) і перебуваючи за межами країни свого попереднього постійного проживання, не може чи не бажає повернутися до неї внаслідок зазначених побоювань;

дитина, яка потребує додаткового захисту, — дитина, яка не є біженцем відповідно до Конвенції про статус біженців 1951 року і Протоколу щодо статусу біженців 1967 року та Закону України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту», але потребує захисту, оскільки вона була змушена прибути в Україну або залишитися в Україні внаслідок виникнення загрози її життю, безпеці чи свободі в країні походження, через побоювання застосування щодо неї смертної кари

або виконання вироку про смертну кару чи тортур, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання;

діти, які потребують тимчасового захисту, — діти, які є іноземцями та особами без громадянства, які постійно проживають на території країни, що має спільний кордон з Україною, які масово вимушені шукати захисту в Україні внаслідок зовнішньої агресії, іноземної окупації, громадянської війни, зіткнень на етнічній основі, природних чи техногенних катастроф або інших подій, що порушують громадський порядок у певній частині або на всій території країни походження;

діти, які мають право на безоплатне або пільгове забезпечення дитячим харчуванням, діти грудного віку та другого року життя, які входять до складу малозабезпечених сімей, діти грудного та раннього віку, які мають статус дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій і збройних конфліктів, або з числа внутрішньо переміщених осіб, або дітей з числа осіб, визначених у статті 10 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»;

неповна сім'я — сім'я, що складається з матері або батька і дитини (дітей);

багатодітна сім'я — сім'я, в якій подружжя (чоловік та жінка) перебуває у зареєстрованому шлюбі, разом проживає та виховує трьох і більше дітей, у тому числі кожного з подружжя, або один батько (одна мати), який (яка) проживає разом з трьома і більше дітьми та самостійно їх виховує. До складу багатодітної сім'ї включаються також діти, які навчаються за денною або дуальною формою здобуття освіти у закладах загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти, — до закінчення закладів освіти, але не довше ніж до досягнення ними 23 років;

прийомна сім'я — сім'я, яка добровільно взяла із закладів для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, від 1 до 4 дітей на виховання та спільне проживання;

дитячий будинок сімейного типу — окрема сім'я, яка створюється за бажанням подружжя або окремої особи, яка не перебуває у шлюбі, які беруть на виховання та спільне проживання не менш як 5 дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування;

контакт з дитиною — реалізація матір'ю, батьком, іншими членами сім'ї та родичами, у тому числі тими, з якими дитина не проживає, права на спілкування з дитиною, побачення зазначених осіб з дитиною, а також надання їм інформації про дитину або дитині про таких осіб, якщо це не суперечить інтересам дитини.

Стаття 2. Законодавство про охорону дитинства та його завдання

Законодавство про охорону дитинства ґрунтується на Конституції України, Конвенції ООН про права дитини, міжнародних договорах, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, і складається з цього Закону, а також інших нормативно-правових актів, що регулюють суспільні відносини у цій сфері.

Завданням законодавства про охорону дитинства є розширення соціально-правових гарантій дітей, забезпечення фізичного, інтелектуального, культурного розвитку молодого покоління, створення соціально-економічних і правових інститутів з метою захисту прав та законних інтересів дитини в Україні.

Стаття 3. Основні принципи охорони дитинства

Всі діти на території України, незалежно від раси, кольору шкіри, статі, мови, релігії, політичних або інших переконань, національного, етнічного або соціального

походження, майнового стану, стану здоров'я та народження дітей і їх батьків (чи осіб, які їх замінюють) або будь-яких інших обставин, мають рівні права і свободи, визначені цим Законом та іншими нормативно-правовими актами.

Держава гарантує всім дітям рівний доступ до безоплатної правової допомоги, необхідної для забезпечення захисту їхніх прав, на підставах та в порядку, встановлених законом, що регулює надання безоплатної правової допомоги.

У разі якщо вік особи не встановлено, але є підстави вважати, що особа є дитиною, до встановлення віку такої особи їй надається захист, передбачений для дитини згідно з цим Законом та іншими актами законодавства.

Стаття 4. Система заходів щодо охорони дитинства

Система заходів щодо охорони дитинства в Україні включає:

визначення основних правових, економічних, організаційних, культурних та соціальних засад щодо охорони дитинства, удосконалення законодавства про правовий і соціальний захист дітей, приведення його у відповідність з міжнародними правовими нормами у цій сфері;

забезпечення належних умов для гарантування безпеки, охорони здоров'я, навчання, виховання, фізичного, психічного, соціального, духовного та інтелектуального розвитку дітей, їх соціально-психологічної адаптації та активної життєдіяльності, зростання в сімейному оточенні в атмосфері миру, гідності, взаємоповаги, свободи та рівності;

проведення державної політики, спрямованої на реалізацію цільових програм з охорони дитинства, підтримки виробництва дитячого харчування, у тому числі первинного виробництва, надання дітям пільг, переваг та соціальних гарантій у процесі виховання, навчання, підготовки до трудової діяльності, заохочення наукових досліджень з актуальних проблем дитинства;

встановлення відповідальності юридичних і фізичних осіб (посадових осіб і громадян) за порушення прав і законних інтересів дитини, заподіяння їй шкоди;

створення умов для забезпечення наявності на ринку в достатній кількості дитячого харчування, що відповідає вимогам законодавства про безпечність та окремі показники якості харчових продуктів, у тому числі шляхом запровадження пільгового кредитування та/або оподаткування операторів ринку харчових продуктів, митного та/або тарифного регулювання.

Стаття 5. Організація охорони дитинства

Основні засади охорони дитинства та державну політику у цій сфері визначає Верховна Рада України шляхом затвердження відповідних загальнодержавних програм.

Проведення державної політики щодо охорони дитинства, розробку і здійснення цільових загальнодержавних програм соціального захисту та поліпшення становища дітей, підтримки сімей з дітьми, координацію діяльності центральних та місцевих органів виконавчої влади у цій сфері забезпечує Кабінет Міністрів України. Щорічно Кабінет Міністрів України звітує Верховній Раді України про стан демографічної ситуації в Україні, становище дітей та тенденції його змін у ході впроваджених соціально-економічних перетворень.

Місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування відповідно до їх компетенції, визначеної законом, забезпечують:

проведення державної політики у сфері охорони дитинства, розроблення і здійснення галузевих та регіональних програм поліпшення становища дітей, підтримки сімей з дітьми, вирішення інших питань у цій сфері;

розвиток мережі навчальних закладів, закладів охорони здоров'я, соціального захисту, а також позашкільних навчальних закладів, діяльність яких спрямована на організацію дозвілля, відпочинку і оздоровлення дітей, зміцнення їх матеріально-технічної бази;

вирішення питань щодо забезпечення прав дітей, встановлення опіки і піклування, створення інших передбачених законодавством умов для виховання дітей, які внаслідок смерті батьків, позбавлення батьків батьківських прав, хвороби батьків чи з інших причин залишилися без батьківського піклування, а також для захисту особистих і майнових прав та інтересів дітей;

організацію безкоштовного харчування дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, дітей з особливими освітніми потребами, які навчаються у спеціальних і інклюзивних класах, та учнів 1–4 класів загальноосвітніх навчальних закладів із сімей, які отримують допомогу відповідно до Закону України «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям»;

можуть забезпечувати пільговий проїзд учнів, вихованців, студентів до місця навчання і додому у порядку та розмірах, визначених органами місцевого самоврядування, та передбачати на це відповідні видатки з місцевих бюджетів;

вирішення питань про надання пільг та державної допомоги дітям та сім'ям з дітьми відповідно до законодавства;

контроль за дотриманням в ігрових залах, комп'ютерних клубах, відеотеках, дискотеках, інших розважальних закладах та громадських місцях правопорядку та етичних норм стосовно дітей;

вжиття інших заходів щодо охорони дитинства, віднесених до їх компетенції законодавством України.

Інші органи виконавчої влади в межах своїх повноважень:

подають Кабінету Міністрів України пропозиції щодо вдосконалення положень законодавства, які стосуються забезпечення захисту прав дітей;

подають висновки до проектів законодавчих актів із зазначених питань;

надають засобам масової інформації, громадськості та особам чи органам, які займаються вирішенням питань захисту дітей, загальну інформацію про забезпечення захисту прав дітей.

У порядку, встановленому законодавством, трудові колективи, благодійні та інші громадські організації, фізичні особи можуть брати участь у забезпеченні реалізації заходів з охорони дитинства, поліпшення становища дітей, створення розвиненої системи сімейних форм виховання дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, та патронату над дітьми, які перебувають у складних життєвих обставинах, розвитку послуг з підтримки батьків або осіб, які їх замінюють, заходів, спрямованих на забезпечення відповідних умов для виховання, освіти, всебічного гармонійного культурного і фізичного розвитку дитини.

Держава сприяє трудовим колективам, громадським та благодійним організаціям, іншим об'єднанням громадян та фізичним особам у їх діяльності, спрямованій на поліпшення становища дітей, охорону їх прав та інтересів, заохочує розвиток усіх

форм благодійності, патронату і спонсорства щодо дітей шляхом надання податкових, інвестиційних, митних, кредитних та тарифних пільг у порядку, встановленому законами України.

Розділ II

ПРАВА ТА СВОБОДИ ДИТИНИ

Стаття 6. Право на життя та охорону здоров'я

Кожна дитина має право на життя з моменту визначення її живонародженою та життєздатною за критеріями Всесвітньої організації охорони здоров'я.

Держава гарантує дитині право на охорону здоров'я, безоплатну кваліфіковану медичну допомогу в державних і комунальних закладах охорони здоров'я, сприяє створенню безпечних умов для життя і здорового розвитку дитини, раціонального харчування, формуванню навичок здорового способу життя.

З цією метою держава вживає заходів щодо:

- зниження рівня смертності немовлят і дитячої смертності;
- забезпечення надання необхідної медичної допомоги всім дітям;
- боротьби з хворобами і недоїданням, у тому числі шляхом надання дітям доступу до достатньої кількості якісних харчових продуктів та чистої питної води;
- створення безпечних і здорових умов праці;
- надання матерям належних послуг з охорони здоров'я у допологовий і післяпологовий періоди;

забезпечення всіх прошарків суспільства, зокрема батьків і дітей, інформацією щодо охорони здоров'я і здорового харчування дітей, переваг грудного вигодовування, гігієни, санітарних умов проживання дітей та запобігання нещасним випадкам;

розвитку просвітницької роботи, послуг у галузі планування сім'ї та охорони репродуктивного здоров'я;

пільгового забезпечення дітей ліками та харчуванням у порядку, встановленому законодавством.

Стаття 7. Право на ім'я та громадянство

Кожна дитина з моменту народження має право на ім'я та громадянство. Місце і порядок реєстрації народження дитини визначаються сімейним законодавством, реєстрацію актів цивільного стану, а підстави і порядок набуття та зміни громадянства визначаються Законом України «Про громадянство України», іншими нормативно-правовими актами.

Стаття 8. Право на достатній життєвий рівень

Кожна дитина має право на рівень життя, достатній для її фізичного, інтелектуального, морального, культурного, духовного і соціального розвитку.

Батьки або особи, які їх замінюють, несуть відповідальність за створення умов, необхідних для всебічного розвитку дитини, відповідно до законів України.

Стаття 9. Право дитини на вільне висловлення думки та отримання інформації

Кожна дитина має право на вільне висловлювання особистої думки, формування власних поглядів, розвиток власної суспільної активності, отримання інформації, що відповідає її віку. Це право включає свободу розшукувати, одержувати,

використовувати, поширювати та зберігати інформацію в усній, письмовій чи іншій формі, за допомогою творів мистецтва, літератури, засобів масової інформації, засобів зв'язку (комп'ютерної, телефонної мережі тощо) чи інших засобів на вибір дитини. Їй забезпечується доступ до інформації та матеріалів з різних національних і міжнародних джерел, особливо тих, які сприяють здоровому фізичному і психічному розвитку, соціальному, духовному та моральному благополуччю.

Діти мають право звертатися до органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, засобів масової інформації та їх посадових осіб із зауваженнями та пропозиціями стосовно їхньої діяльності, заявами та клопотаннями щодо реалізації своїх прав і законних інтересів та скаргами про їх порушення.

З метою реалізації цього права держава сприяє:

поширенню засобами масової інформації матеріалів, корисних для розвитку дитини;

виданню та розповсюдженню дитячої літератури та підручників шляхом створення пільгових умов для їх видання;

міжнародному співробітництву у сфері обміну та поширення інформації та матеріалів, що надходять із різних національних і міжнародних джерел;

діяльності засобів масової інформації, спрямованій на задоволення мовних потреб дітей, у тому числі тих, які належать до національних меншин.

Здійснення прав дитини на вільне висловлювання думки та отримання інформації може бути обмежене законом в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи кримінальним правопорушенням, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету та неупередженості правосуддя.

Стаття 10. Право на захист від усіх форм насильства

Кожній дитині гарантується право на свободу, особисту недоторканність та захист гідності. Дисципліна і порядок у сім'ї, навчальних та інших дитячих закладах мають забезпечуватися на принципах, що ґрунтуються на взаємоповазі, справедливості і виключають приниження честі та гідності дитини.

Держава здійснює захист дитини від:

усіх форм домашнього насильства та інших проявів жорстокого поводження з дитиною, експлуатації, включаючи сексуальне насильство, у тому числі з боку батьків або осіб, які їх замінюють;

втягнення у злочинну діяльність, залучення до вживання алкоголю, наркотичних засобів і психотропних речовин;

залучення до екстремістських релігійних психокультових угруповань та течій, використання її для створення та розповсюдження порнографічних матеріалів, примушування до проституції, жебрацтва, бродяжництва, втягнення до азартних ігор тощо.

Держава через органи опіки і піклування, служби у справах дітей, центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, кол-центр з питань запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі та насильству стосовно дітей у порядку, встановленому законодавством, надає дитині та особам, які піклуються про неї, необхідну допомогу у запобіганні та виявленні випадків жорстокого поводження з дитиною, передачі інформації про ці випадки для розгляду до відповідних

уповноважених законом органів для проведення розслідування і вжиття заходів щодо припинення насильства.

Дитина вправі особисто звернутися до органу опіки та піклування, служби у справах дітей, центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, кол-центру з питань запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі та насильству стосовно дітей, інших уповноважених органів за захистом своїх прав, свобод і законних інтересів.

Розголошення чи публікація будь-якої інформації про дитину, що може заподіяти їй шкоду, без згоди законного представника дитини забороняється.

Процедура розгляду скарг дітей на порушення їх прав і свобод, домашнє насильство та інші прояви жорстокого поводження з дитиною встановлюється законодавством.

Працівники закладів освіти, охорони здоров'я, соціального захисту, фізичної культури і спорту, оздоровлення та відпочинку, які контактують з дітьми, повинні бути ознайомлені з інформацією про захист дітей від усіх форм насильства, у тому числі домашнього насильства, експлуатації, найгірших форм дитячої праці або інших проявів жорстокого поводження з дитиною.

Адміністрація підприємств, установ і організацій незалежно від форми власності та господарювання, до штатів яких входять особи, які в своїй роботі контактують з дітьми, зобов'язана проводити їх періодичне інформування про захист дітей від усіх форм насильства та експлуатації.

Порядок організації, планування і проведення зазначеного інформування та його періодичність визначаються Кабінетом Міністрів України.

Заходи із запобігання та профілактики насильства включаються до цільових загальнодержавних програм соціального захисту та поліпшення становища дітей.

Забороняється працювати у контактї з дітьми особам, інформацію про яких внесено до Єдиного реєстру осіб, засуджених за злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості малолітньої особи.

Розділ III

ДИТИНА І СІМ'Я

Стаття 11. Дитина і сім'я

Сім'я є природним середовищем для фізичного, духовного, інтелектуального, культурного, соціального розвитку дитини, її матеріального забезпечення і несе відповідальність за створення належних умов для цього.

Кожна дитина має право на проживання в сім'ї разом з батьками або в сім'ї одного з них та на піклування батьків.

Батько і мати мають рівні права та обов'язки щодо своїх дітей. Предметом основної турботи та основним обов'язком батьків є забезпечення інтересів своєї дитини.

Стаття 12. Права, обов'язки та відповідальність батьків за виховання та розвиток дитини

Виховання в сім'ї є першоосновою розвитку особистості дитини. На кожного з батьків покладається однакова відповідальність за виховання, навчання і розвиток дитини. Батьки або особи, які їх замінюють, мають право і зобов'язані виховувати

дитину, піклуватися про її здоров'я, фізичний, духовний і моральний розвиток, навчання, створювати належні умови для розвитку її природних здібностей, поважати гідність дитини, готувати її до самостійного життя та праці.

Виховання дитини має спрямовуватися на розвиток її особистості, поваги до прав, свобод людини і громадянина, мови, національних історичних і культурних цінностей українського та інших народів, підготовку дитини до свідомого життя у суспільстві в дусі взаєморозуміння, миру, милосердя, забезпечення рівноправності всіх членів суспільства, злагоди та дружби між народами, етнічними, національними, релігійними групами.

Держава надає батькам або особам, які їх замінюють, допомогу у виконанні ними своїх обов'язків щодо виховання дітей, захищає права сім'ї, сприяє розвитку системи послуг з підтримки сімей з дітьми та мережі дитячих закладів.

Позбавлення батьківських прав або відібрання дитини у батьків без позбавлення їх цих прав не звільняє батьків від обов'язку утримувати дітей.

Порядок і розміри відшкодування витрат на перебування дитини в прийомній сім'ї, сім'ї патронатного вихователя, дитячому будинку сімейного типу, будинку дитини, дитячому будинку, дитячому будинку-інтернаті, школі-інтернаті чи іншому закладі для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, встановлюються законодавством.

Батьки або особи, які їх замінюють, несуть відповідальність за порушення прав і обмеження законних інтересів дитини на охорону здоров'я, фізичний і духовний розвиток, навчання, невиконання та ухилення від виконання батьківських обов'язків відповідно до закону.

У разі відмови від надання дитині необхідної медичної допомоги, якщо це загрожує її здоров'ю, батьки або особи, які їх замінюють, несуть відповідальність згідно з законом. Медичні працівники у разі критичного стану здоров'я дитини, який потребує термінового медичного втручання, зобов'язані попередити батьків або осіб, які їх замінюють, про відповідальність за залишення дитини в небезпеці.

Стаття 13. Державна допомога сім'ям з дітьми

З метою створення належних матеріальних умов для виховання дітей у сім'ях держава надає батькам або особам, які їх замінюють, соціальну допомогу, передбачену Законом України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми» та іншими законами України.

Сім'ям з дітьми у порядку, що визначається Кабінетом Міністрів України, надаються пільгові довгострокові кредити на придбання житла, предметів довгострокового користування та житлове будівництво.

Багатодітним сім'ям надаються такі пільги:

1) 50-відсоткова знижка плати за користування житлом (квартирна плата) в межах норм, передбачених чинним законодавством (21 кв. метр загальної площі житла на кожного члена сім'ї, який постійно проживає в жилому приміщенні (будинку), та додатково 10,5 кв. метра на сім'ю);

2) 50-відсоткова знижка плати за користування комунальними послугами (газо-постачання, електропостачання та інші послуги) та вартості скрапленого балонного газу для побутових потреб у межах норм, визначених законодавством.

Площа житла, на яку надається знижка при розрахунках плати за опалення, становить 21 кв. метр опалюваної площі на кожного члена сім'ї, який постійно проживає в жилому приміщенні (будинку), та додатково 10,5 кв. метра на сім'ю;

3) 50-відсоткова знижка вартості палива, у тому числі рідкого, в межах норм, визначених законодавством, у разі якщо відповідні будинки не мають центрального опалення;

4) позачергове встановлення квартирних телефонів. Абонентна плата за користування квартирним телефоном встановлюється у розмірі 50 відсотків від затверджених тарифів.

Пільги щодо плати за користування житлом (квартирної плати), комунальними послугами та вартості палива, передбачені пунктами 1–3 частини третьої цієї статті, надаються багатодітним сім'ям незалежно від виду житла та форми власності на нього.

Дитячим будинкам сімейного типу та прийомним сім'ям, в яких не менше року проживають відповідно троє або більше дітей, а також сім'ям (крім багатодітних сімей), в яких не менше року проживають троє і більше дітей, враховуючи тих, над якими встановлено опіку чи піклування, надаються пільги, передбачені частиною третьою, з урахуванням умов, визначених частиною четвертою цієї статті.

Дітям з багатодітних сімей надаються такі пільги:

1) безоплатне одержання ліків за рецептами лікарів;

2) щорічне медичне обстеження і диспансеризація в державних та комунальних закладах охорони здоров'я із залученням необхідних спеціалістів, а також компенсація витрат на зубопротезування;

3) першочергове обслуговування в лікувально-профілактичних закладах, аптеках та першочергова госпіталізація;

4) безоплатний проїзд усіма видами міського пасажирського транспорту (крім таксі), автомобільним транспортом загального користування в сільській місцевості, а також залізничним і водним транспортом приміського сполучення та автобусами приміських і міжміських маршрутів, у тому числі внутрірайонних, внутрі- та міжобласних незалежно від відстані та місця проживання за наявності посвідчення встановленого зразка, а в разі запровадження автоматизованої системи обліку оплати проїзду — також електронного квитка, який видається на безоплатній основі;

5) безоплатне одержання послуг з оздоровлення та відпочинку відповідно до Закону України «Про оздоровлення та відпочинок дітей».

Батькам і дітям з багатодітних сімей видаються відповідні посвідчення. Зразок посвідчення, порядок виготовлення і видачі посвідчень встановлюються Кабінетом Міністрів України.

Установити, що пільги, передбачені пунктами 1, 2, 3 та 4 частини третьої та пунктом 1 частини шостої цієї статті, надаються за умови, якщо розмір середньомісячного сукупного доходу сім'ї в розрахунку на одну особу за попередні шість місяців не перевищує величини доходу, який дає право на податкову соціальну пільгу у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Стаття 14. Розлучення дитини з сім'єю

Діти та батьки не повинні розлучатися всупереч їх волі, за винятком випадків, коли таке розлучення необхідне в інтересах дитини і цього вимагає рішення суду, що набрало законної сили.

Під час вчинення дій, пов'язаних з розлученням дитини з одним або обома батьками, а також інших дій, що стосуються дитини, в порядку, встановленому законом, судом заслуховується думка та побажання дитини.

Стаття 15. Право дитини на контакт з батьками, які проживають окремо

Дитина, яка проживає окремо від батьків або одного з них, має право на підтримання з ними регулярних особистих стосунків і прямих контактів.

Батьки, які проживають окремо від дитини, зобов'язані брати участь у її вихованні і мають право спілкуватися з нею, якщо судом визнано, що таке спілкування не перешкоджатиме нормальному вихованню дитини.

У разі коли батьки не можуть дійти згоди щодо участі одного з батьків, який проживає окремо, у вихованні дитини, порядок такої участі визначається органами опіки та піклування за участю батьків виходячи з інтересів дитини. Рішення органів опіки та піклування з цих питань можуть бути оскаржені до суду у порядку, встановленому законом.

Дитина має право на отримання інформації про відсутніх батьків, якщо це не завдає шкоди її психічному і фізичному здоров'ю.

Стаття 16. Право дитини на контакт з батьками, іншими членами сім'ї та родичами, які проживають у різних державах

Дитина, батьки якої проживають у різних державах, має право на регулярні особисті стосунки і прямі контакти з обома батьками. Дитина та її батьки для возз'єднання сім'ї мають право на вільний в'їзд в Україну та виїзд з України у порядку, встановленому законом.

Батьки, інші члени сім'ї та родичі, зокрема ті, які проживають у різних державах, не повинні перешкоджати одне одному реалізувати право дитини на контакт з ними, зобов'язані гарантувати повернення дитини до місця її постійного проживання після реалізації нею права на контакт, не допускати неправомірної зміни її місця проживання.

Стаття 16¹. Заходи і гарантії забезпечення виконання рішення суду про реалізацію права дитини на контакт

Заходи і гарантії забезпечення виконання рішення суду про реалізацію права дитини на контакт визначаються судом у кожному конкретному випадку.

Такими заходами і гарантіями є:

зобов'язання особи, яка контактує з дитиною, оплачувати витрати, пов'язані з переїздом та проживанням дитини, а також, у разі потреби, — будь-якої іншої особи, яка супроводжує дитину, повідомляти особі, з якою проживає дитина, про місце перебування дитини під час реалізації нею права на контакт, з'являтися особисто разом з дитиною до органу опіки та піклування з періодичністю, визначеною судом;

заборона зміни місця перебування дитини під час реалізації нею права на контакт;

реалізація права на контакт з дитиною на території іноземної держави за умови подання органу опіки та піклування за місцем проживання дитини документа, що підтверджує визнання рішення суду України про контакт з дитиною на території іншої держави;

інші заходи, передбачені законом.

Стаття 17. Право дитини на майно

Кожна дитина, в тому числі й усиновлена, має право на одержання в установленому законом порядку в спадщини майна і грошових коштів батьків чи одного з них у разі їх смерті або визнання їх за рішенням суду померлими незалежно від місця проживання. Дитина, батьки якої позбавлені батьківських прав, не втрачає права на успадкування їх майна.

У разі визнання батьків або одного з них рішенням суду безвісно відсутніми дитина має право на утримання за рахунок їх коштів і майна.

Батьки або особи, які їх замінюють, не мають права без дозволу органу опіки та піклування вчиняти правочини щодо нерухомого майна, право власності на яке належить дитині, а у випадках, визначених законом, — також щодо нерухомого майна, право користування яким належить дитині, відмовлятися від належних дитині майнових прав, зобов'язуватися від імені дитини порукою чи видавати письмові зобов'язання.

Суд у разі позбавлення батьків батьківських прав або відібрання дитини без позбавлення батьківських прав одночасно накладає заборону на відчуження майна та житла дітей, про що повідомляє нотаріуса за місцем знаходження майна та житла.

Інші майнові права дитини та порядок їх захисту встановлюються законами України.

Стаття 18. Право дитини на житло

Держава забезпечує право дитини на проживання в таких санітарно-гігієнічних та побутових умовах, що не завдають шкоди її фізичному та розумовому розвитку.

Діти — члени сім'ї наймача або власника жилого приміщення мають право користуватися займаним приміщенням нарівні з власником або наймачем.

Органи опіки та піклування зобов'язані здійснювати контроль за додержанням батьками або особами, які їх замінюють, майнових та житлових прав дітей при відчуженні жилих приміщень та купівлі нового житла.

Розділ IV ДИТИНА І СУСПІЛЬСТВО

Стаття 19. Право на освіту

Кожна дитина має право на освіту.

Держава гарантує доступність і безоплатність дошкільної, повної загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої, вищої освіти в державних і комунальних закладах освіти; надання стипендій та пільг здобувачам освіти таких закладів у порядку, встановленому законодавством України. Громадяни мають право безоплатно здобути фахову передвищу та вищу освіту в державних і комунальних закладах освіти на конкурсній основі.

Держава забезпечує право на вибір навчального закладу і навчання рідною мовою чи на вивчення рідної мови у державних і комунальних навчальних закладах.

Місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування організують облік дітей дошкільного та шкільного віку для виконання вимог щодо навчання дітей у загальноосвітніх навчальних закладах.

Учні державних та комунальних професійно-технічних навчальних закладів із числа дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, і дітей, які потребують особливих умов виховання, перебувають на повному утриманні держави. Порядок забезпечення учнів державних та комунальних професійно-технічних навчальних закладів стипендією, організації харчування учнів із числа дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб з їх числа, дітей з інвалідністю/осіб з інвалідністю I–III групи та дітей із сімей, які отримують допомогу відповідно до Закону України «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям», визначається Кабінетом Міністрів України.

Органи місцевого самоврядування відповідно до законодавства можуть забезпечувати харчуванням учнів інших категорій та передбачати на це відповідні видатки з місцевих бюджетів.

Діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування (за винятком тих, які мають вади фізичного та розумового розвитку і не можуть навчатися в загальних навчальних закладах), навчаються в загальноосвітніх школах.

Для дітей з інвалідністю та осіб з інвалідністю з дитинства, які потребують опіки і стороннього догляду, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері освіти і науки, за згодою батьків дітей або осіб, які їх замінюють, забезпечує навчання в загальноосвітніх та спеціальних загальноосвітніх навчальних закладах за відповідними навчальними програмами, у тому числі і в домашніх умовах.

Діти з інвалідністю та особи з інвалідністю з дитинства, які перебувають у реабілітаційних закладах, закладах та установах, що належать до сфери управління центральних органів виконавчої влади, що забезпечують формування державної політики у сферах трудових відносин, соціального захисту населення, охорони здоров'я, органів виконавчої влади Автономної Республіки Крим у сферах трудових відносин, соціального захисту населення, охорони здоров'я, місцевих державних адміністрацій, мають право на здобуття освіти за індивідуальними навчальними програмами, які узгоджуються з індивідуальними програмами реабілітації дітей з інвалідністю та осіб з інвалідністю з дитинства.

Здобувачі фахової передвищої та вищої освіти із числа дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, перебувають на повному утриманні держави. Студентам, які є дітьми з інвалідністю та особами з інвалідністю I–III групи, студентам із сімей, які отримують допомогу відповідно до Закону України «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям», включаючи студентів з багатодітних сімей, призначається соціальна стипендія та може надаватися додаткова соціальна і матеріальна допомога.

Норми навантаження у навчальних програмах та планах навчальних закладів повинні визначатися з урахуванням віку та стану здоров'я дітей. Контроль за дотриманням цих норм у порядку, встановленому законодавством, здійснюють центральні органи виконавчої влади, що забезпечують формування державної політики у сферах освіти і науки, охорони здоров'я.

У порядку, встановленому законодавством, держава забезпечує підтримку та заохочення особливо обдарованих дітей шляхом направлення їх на навчання до провідних вітчизняних та іноземних навчальних закладів і встановлення спеціальних стипендій.

Держава забезпечує дітям осіб, визнаних постраждалими учасниками Революції Гідності, учасниками бойових дій, особами з інвалідністю внаслідок війни відповідно до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», дітям, один із батьків яких загинув (пропав безвісти) у районі проведення антитерористичних операцій, здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, бойових дій чи збройних конфліктів або помер внаслідок поранення, контузії чи каліцтва, одержаних у районі проведення антитерористичних операцій,

здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, бойових дій чи збройних конфліктів, а також дітям загиблих (померлих) осіб, визначених у частині першій статті 10-1 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», дітям, один із батьків яких загинув під час масових акцій громадянського протесту або помер внаслідок поранення, контузії чи каліцтва, одержаних під час масових акцій громадянського протесту, дітям, які проживають у населених пунктах на лінії зіткнення, дітям, зареєстрованим як внутрішньо переміщені особи, у тому числі дітям, які навчаються за денною формою навчання у закладах професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти, — до закінчення закладів освіти, але не довше ніж до досягнення ними 23 років, державну цільову підтримку для здобуття професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти у державних та комунальних закладах освіти.

Державна цільова підтримка для здобуття професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти надається у вигляді:

повної або часткової оплати навчання за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів;

пільгових довгострокових кредитів для здобуття освіти;

соціальної стипендії;

безоплатного забезпечення підручниками;

безоплатного доступу до мережі Інтернет, систем баз даних у державних та комунальних закладах освіти;

безоплатного проживання в гуртожитку;

інших заходів, затверджених Кабінетом Міністрів України.

Порядок та умови надання державної цільової підтримки для здобуття професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти зазначеним категоріям громадян визначаються Кабінетом Міністрів України.

Стаття 20. Залучення дитини до національної та світової культури

З метою сприяння соціальному, духовному, моральному благополуччю, всебічному здоровому розвитку дитини держава забезпечує їй безкоштовний доступ до національних духовних та історичних цінностей, досягнень світової культури шляхом надання можливості користування бібліотечними фондами, виставковими залами, музеями тощо. З цією метою створюється мережа спеціальних дитячих закладів культури, закладів позашкільної освіти, діяльність яких спрямовується на сприяння розвитку індивідуальної та колективної творчості дітей.

Розробка навчальних програм, що застосовуються в навчальних закладах, повинна базуватися на найкращих здобутках людства у сфері культури, засадах моралі та добра, національних духовних традиціях.

Держава сприяє випуску і забезпеченню доступності кіно- та відеофільмів, теле- і радіопередач, виданню друкованих засобів масової інформації, розрахованих на дитячу та молодіжну аудиторію, а також поширенню іншої корисної для культурного розвитку дітей інформації.

Забороняється пропагування у засобах масової інформації культу насильства і жорстокості, розповсюдження порнографії та інформації, що зневажає людську гідність і завдає шкоди моральному благополуччю дитини.

Стаття 20¹. Особливості перебування дітей у закладах, у яких провадиться діяльність у сфері розваг, або закладах громадського харчування

Діти віком до 16 років з двадцять другої до шостої години можуть перебувати у закладах, у яких провадиться діяльність у сфері розваг, або закладах громадського харчування лише в присутності принаймні одного з батьків чи іншого законного представника дитини або особи, яка її супроводжує і несе за неї персональну відповідальність.

Власники закладів, у яких провадиться діяльність у сфері розваг, або закладів громадського харчування та уповноважені ними особи зобов'язані вживати заходів щодо недопущення у такі заклади з двадцять другої до шостої години дітей до 16 років без супроводження осіб, зазначених у частині першій цієї статті.

Власники закладів, у яких провадиться діяльність у сфері розваг, або закладів громадського харчування та уповноважені ними особи мають право у період з двадцять другої до шостої години вимагати у відвідувачів таких закладів документи, що підтверджують досягнення ними 16-річного віку.

Стаття 21. Дитина і праця

Порядок застосування праці дітей визначається законодавством України про працю.

Вік, з якого допускається прийняття дитини на роботу, становить 16 років. Діти, які досягли 15-річного віку, можуть прийматися на роботу, що не завдає шкоди їх здоров'ю і навчанню, за згодою одного з батьків або особи, яка замінює батьків.

Для дітей, молодших 16 років, тривалість робочого часу обмежується відповідно до потреб їх розвитку та професійної підготовки. Час, витрачений дитиною за згодою власника або уповноваженого ним органу на професійну підготовку в межах встановленого законодавством робочого часу, зараховується як робочий час.

Забороняється залучення дітей до найгірших форм дитячої праці, участі у важких роботах і роботах з шкідливими або небезпечними умовами праці, а також на підземних роботах та до праці понад встановлений законодавством скорочений робочий час.

До найгірших форм дитячої праці належать:

усі форми рабства або практика, подібна до рабства, зокрема, продаж дітей та торгівля ними, боргова залежність, а також примусова чи обов'язкова праця, включаючи примусове чи обов'язкове вербування дітей для використання їх у збройних конфліктах;

використання, вербування або пропонування дитини для зайняття проституцією, виробництва порнографічної продукції чи порнографічних вистав;

використання, вербування або пропонування дитини для незаконної діяльності;

робота, яка за своїм характером чи умовами, в яких вона виконується, може завдати шкоди фізичному або психічному здоров'ю дитини.

Діти приймаються на роботу лише після попереднього медичного огляду за наявності письмового медичного висновку про відсутність протипоказань для участі у трудовій діяльності та в подальшому до досягнення 21 року щорічно підлягають обов'язковим профілактичним медичним оглядам.

Участь у трудовій діяльності дітей з інвалідністю та дітей з вадами фізичного та розумового розвитку забезпечується шляхом створення відповідної мережі робочих місць.

З метою захисту своїх трудових прав діти, які працюють, можуть створювати професійні спілки або вступати до існуючих професійних спілок у порядку, встановленому законодавством України.

Державний контроль і нагляд за додержанням трудових прав дитини забезпечується в порядку, встановленому законодавством України.

Стаття 22. Право на зайняття підприємницькою діяльністю

Діти, які досягли 16-річного віку, мають право займатися підприємницькою діяльністю, можуть бути членами колективного сільськогосподарського підприємства та членами селянського (фермерського) господарства в порядку, встановленому законом.

Стаття 23. Право на об'єднання в дитячі та молодіжні організації

Діти мають право на об'єднання в самостійні дитячі та молодіжні громадські організації за умови, що їх діяльність не суперечить Конституції України та законам України, не порушує громадський порядок і безпеку держави, права і свободи інших осіб, не шкодить моралі та здоров'ю дітей та інших громадян.

Дитячі громадські організації можуть створювати свої об'єднання, встановлювати контакти з дитячими громадськими організаціями інших країн, вступати до міжнародних дитячих об'єднань.

Створення дитячих організацій політичного та релігійного спрямування забороняється.

Місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування надають допомогу дитячим організаціям та об'єднанням, сприяють їх роботі.

Розділ V

ДІТИ, ЯКІ ПОТРЕБУЮТЬ ОСОБЛИВОГО ЗАХИСТУ ДЕРЖАВИ

Стаття 23¹. Захист прав та інтересів дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах

Усі дії щодо дитини, яка перебуває у складних життєвих обставинах, спрямовуються на захист прав та інтересів дитини, усунення причин таких обставин і забезпечення безпечних умов її утримання та виховання, надання їй та її батькам комплексу необхідних послуг та соціальної допомоги.

Суб'єкти соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю в процесі своєї професійної діяльності здійснюють заходи з виявлення дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, надають їм комплекс послуг у межах повноважень, визначених законодавством, інформують інших суб'єктів, органи опіки та піклування в разі необхідності здійснення комплексних заходів щодо захисту прав та інтересів дитини та надання підтримки батькам чи притягнення їх до відповідальності. Суб'єкти соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю забезпечують ведення обліку дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах.

У разі якщо у зв'язку із складними життєвими обставинами дитина тимчасово не проживає чи не може проживати із своїми батьками, іншими законними представниками, її утримання та виховання можуть здійснювати родичі, сім'я патронатного вихователя, центри соціально-психологічної реабілітації дітей, притулки для дітей служб у справах дітей, інші установи для дітей (незалежно від форми власності

та підпорядкування], в яких створені належні умови для проживання, виховання, навчання та реабілітації дитини відповідно до її потреб.

Уповноважені органи, що здійснюють соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю, зобов'язані в максимально короткий термін запропонувати сім'ї дитини комплекс послуг, спрямованих на мінімізацію чи повне подолання складних життєвих обставин, та сприяти поверненню дитини до батьків, інших законних представників.

У разі якщо повернення дитини до батьків, інших законних представників є неможливим чи суперечить її інтересам, органи опіки та піклування здійснюють заходи щодо надання дитині статусу дитини-сироти чи дитини, позбавленої батьківського піклування, захисту її житлових та майнових прав, влаштування в одну із форм виховання, яка найбільше відповідає найкращим інтересам дитини.

Порядок діяльності органів опіки та піклування з питань захисту прав дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, визначається Кабінетом Міністрів України.

Стаття 24. Утримання і виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, та безпритульних дітей

Утримання і виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, забезпечує держава.

Безпритульні діти в порядку, встановленому законом, тимчасово розміщуються в притулках для дітей служб у справах дітей, центрах соціально-психологічної реабілітації дітей, сім'ях патронатних вихователів, у яких створюються належні житлово-побутові умови та умови, спрямовані на забезпечення їх соціальної адаптації та підготовку до повернення у рідні сім'ї або влаштування в сімейні форми виховання, надається правова, психологічна, медична та інша допомога таким дітям.

Діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, повинні бути передані на усиновлення або влаштовані на виховання в сім'ї громадян (під опіку чи піклування, в прийомні сім'ї, дитячі будинки сімейного типу), у будинки дитини, дитячі будинки, школи-інтернати, дитячі будинки-інтернати на повне державне утримання. Таким дітям створюються необхідні умови для всебічного і гармонійного розвитку, підготовки до самостійного життя та праці.

Посадові особи органів державної влади та органів місцевого самоврядування, поліцейські, працівники відповідних структурних підрозділів місцевих державних адміністрацій, житлово-експлуатаційних організацій, навчальних закладів, громадяни та інші особи, яким стало відомо про факт залишення дитини без опіки (піклування) батьків, зобов'язані негайно повідомити про це органи опіки та піклування за місцем знаходження дитини.

Усиновлення допускається виключно в інтересах дитини України відповідно до закону.

Усиновлення (удочеріння) є оформлена спеціальним юридичним актом (рішенням суду) передача на виховання в сім'ю неповнолітньої дитини на правах сина чи дочки.

Усиновлення дитини, яка є громадянином України, іноземцями провадиться, якщо були вичерпані всі можливості щодо передачі під опіку, піклування, на усиновлення чи виховання в сім'ї громадян України.

Усиновлення дитини, яка є громадянином України, не може здійснюватися іноземцем, який не перебуває в шлюбі, за винятком, коли іноземець є родичем дитини.

Переважне право серед інших іноземців на усиновлення дитини, яка є громадянином України, мають громадяни держав, які уклали міжнародні договори з Україною про усиновлення дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Порядок передачі дітей на усиновлення, а також здійснення контролю за умовами їх проживання і виховання в сім'ях усиновителів встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Посередницька, комерційна діяльність щодо усиновлення дітей, передання їх під опіку, піклування чи на виховання в сім'ї громадян України, іноземців або осіб без громадянства забороняється.

Порядок створення, реорганізації та ліквідації навчально-виховних закладів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, передачі дітей на виховання та спільне проживання в прийомні сім'ї або дитячі будинки сімейного типу, а також положення про них затверджуються Кабінетом Міністрів України.

Працівники закладів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які здійснюють виховні функції, в разі вчинення аморального проступку, не сумісного з продовженням зазначеної роботи, притягаються до дисциплінарної відповідальності у порядку, встановленому законом.

Контроль за умовами виховання і проживання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, в сім'ях опікунів (піклувальників), усиновителів, у дитячих будинках сімейного типу, в прийомних сім'ях покладається на органи опіки і піклування, центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді або інші уповноважені органи.

Стаття 25. Соціальний захист дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування

Діти, які внаслідок смерті батьків, позбавлення батьків батьківських прав, хвороби батьків чи з інших причин залишилися без батьківського піклування, мають право на особливий захист і допомогу з боку держави.

Відсутність одного або обох з батьків та батьківського піклування підтверджується відповідними документами, які є підставою для надання цим дітям матеріального забезпечення і пільг, передбачених законодавством України.

У разі передачі дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, під опіку чи піклування, влаштування в будинки дитини, дитячі будинки, школи-інтернати, дитячі будинки сімейного типу та прийомні сім'ї жиле приміщення, в якому вони проживали, зберігається за дітьми протягом усього часу перебування їх в цих закладах, у опікунів чи піклувальників, дитячому будинку сімейного типу, прийомній сім'ї незалежно від того, чи проживають у жилому приміщенні, з якого вибули діти, інші члени сім'ї. Жиле приміщення, яке зберігається за дітьми, може бути передано в оренду іншим громадянам на строк до повернення дітей із зазначених закладів, від опікунів чи піклувальників, з прийомної сім'ї чи дитячого будинку сімейного типу. Порядок збереження і передачі в оренду жилого приміщення та іншого майна дитини затверджується Кабінетом Міністрів України.

Держава забезпечує дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування, а також особам з їх числа, які до передачі під опіку чи піклування, влаштування в дитячі будинки сімейного типу, прийомні сім'ї, заклади для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, мали впорядковане житло, що зберігалось

за ними, вселення їх у ці приміщення і повернення їм майна, що знаходилося в цих приміщеннях на день передачі дітей під опіку чи піклування, влаштування в дитячі будинки сімейного типу, прийомні сім'ї, заклади для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, а також особи з їх числа, які до передачі під опіку чи піклування, влаштування в дитячі будинки сімейного типу, прийомні сім'ї, заклади для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, не мали впорядкованого житла або вселення яких у приміщення, що зберігалося за ними, неможливе внаслідок його знищення чи пошкодження або з інших поважних причин, що унеможливають проживання в них таких дітей, забезпечуються позачергово впорядкованим житлом за місцем їх перебування на обліку громадян, які потребують поліпшення житлових умов, або, за їхнім бажанням, — грошовою компенсацією за належне їм для отримання жиле приміщення в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, або забезпечуються позачергово соціальним житлом за місцем їх перебування на соціальному квартирному обліку.

Особи з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, після досягнення 23 років не втрачають право на позачергове отримання жилого приміщення або, за їхнім бажанням, — грошової компенсації за належне їм для отримання жиле приміщення, на позачергове отримання соціального житла за умови їх перебування у встановленому порядку на обліку громадян, які потребують поліпшення житлових умов, на момент досягнення 23-річного віку.

Держава гарантує матеріальну допомогу на дітей, які перебувають під опікою чи піклуванням, у дитячих будинках сімейного типу і прийомних сім'ях у порядку, встановленому законодавством України.

Дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування, після досягнення ними 18-річного віку надається одноразова допомога у розмірах і порядку, визначених Кабінетом Міністрів України.

Держава гарантує працевлаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, після повернення їх з дитячих закладів, від опікунів чи піклувальників, з дитячих будинків сімейного типу та прийомних сімей, закінчення навчання в державних та комунальних навчальних закладах.

Стаття 26. Захист прав дітей з інвалідністю та дітей з вадами розумового або фізичного розвитку

Дискримінація дітей з інвалідністю та дітей з вадами розумового або фізичного розвитку забороняється.

Держава сприяє створенню дітям з інвалідністю та дітям з вадами розумового або фізичного розвитку необхідних умов, рівних з іншими громадянами можливостей для повноцінного життя та розвитку з урахуванням індивідуальних здібностей та інтересів, гарантує надання їм відповідної матеріальної допомоги, встановлення одному з батьків дитини з інвалідністю чи особі, яка його замінює, на підприємстві, в установі чи організації незалежно від форм власності, за його згодою, скороченого робочого дня, надання додаткової оплачуваної відпустки на строк до 5 днів, відпустки без збереження заробітної плати та інших пільг, передбачених законодавством України.

Дітям з інвалідністю та дітям з вадами розумового або фізичного розвитку надається безоплатна спеціалізована медична, дефектологічна і психологічна допомога

та здійснюється безоплатне протезування у відповідних державних і комунальних закладах охорони здоров'я, надається можливість отримати базову, професійно-технічну та вищу освіту, в тому числі в домашніх умовах. Таким дітям гарантується безоплатне забезпечення засобами індивідуальної корекції.

З метою створення умов для безперешкодного доступу дітей з інвалідністю та дітей з вадами фізичного розвитку до об'єктів соціальної інфраструктури планування та забудова населених пунктів, формування жилих районів, розробка проектних рішень, будівництво та реконструкція будинків, споруд та їх комплексів, об'єктів та засобів громадського транспорту повинні здійснюватися з дотриманням вимог Закону України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні».

Діти з інвалідністю мають право на безоплатне матеріальне, соціально-побутове і медичне забезпечення, а також забезпечення медикаментами, технічними й іншими засобами індивідуальної корекції відповідно до законодавства.

Діти з інвалідністю, які мають порушення опорно-рухового апарату, за наявності відповідного висновку медико-соціальної експертизи, що підтверджує їх право на забезпечення автомобілем (у разі необхідності з ручним керуванням), і яким виповнилося 5 років, забезпечуються автотранспортними засобами на пільгових умовах. Право на управління таким автотранспортним засобом, за наявності відповідного документа на право управління автомобілем, набуває один із повнолітніх членів сім'ї (або найближчих родичів) особи з інвалідністю.

Діти з інвалідністю з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які проживають у сім'ях піклувальників, прийомних сім'ях, дитячих будинках сімейного типу, державних або комунальних дитячих закладах, після досягнення повноліття забезпечуються житлом у порядку, встановленому статтею 33 Закону України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні».

Стаття 27. Заклади для дітей з інвалідністю та дітей з вадами розумового або фізичного розвитку

Для дітей з інвалідністю та дітей з вадами розумового або фізичного розвитку, які не можуть навчатися в загальних навчальних закладах, створюються спеціальні загальноосвітні школи (школи-інтернати), загальноосвітні санаторні школи (школи-інтернати), будинки-інтернати для дітей з інвалідністю, дошкільні та інші заклади, в яких вони утримуються за рахунок держави. При направленні дітей до таких закладів останні мають обиратися з урахуванням принципу їх максимальної територіальної наближеності до місця проживання батьків або осіб, що їх замінюють.

Кошти на фінансування будівництва та утримання закладів для дітей з інвалідністю і дітей з вадами розумового або фізичного розвитку в Державному бюджеті України, бюджеті Автономної Республіки Крим та місцевих бюджетах виділяються окремою статтею.

Стаття 28. Захист дітей, які постраждали внаслідок стихійного лиха, техногенних аварій, катастроф

Дітям, які постраждали внаслідок стихійного лиха, техногенних аварій, катастроф, держава забезпечує всебічну підтримку. В порядку, встановленому законодавством, їм гарантується першочергове і невідкладне відселення з небезпечної зони, надання кваліфікованої безоплатної медичної допомоги, пенсійного, соціального та іншого

забезпечення, компенсацій за втрачене або пошкоджене майно та житло, вживаються заходи щодо сприяння возз'єднанню з членами сім'ї.

Стаття 29. Державна допомога дітям, ураженим ВІЛ-інфекцією, та дітям, хворим на інші невиліковні та тяжкі хвороби

Дітям, ураженим ВІЛ-інфекцією (ВІЛ-інфіковані та хворі на СНІД), гарантується державна допомога в порядку та обсягах, визначених Законом України «Про запобігання захворюванню на синдром набутого імунodefіциту (СНІД) та соціальний захист населення».

Діти, хворі на інші невиліковні та тяжкі хвороби, мають право на державну допомогу в порядку, встановленому законодавством України.

Стаття 30. Заборона участі дітей у воєнних діях і збройних конфліктах

Участь дітей у воєнних діях і збройних конфліктах, включаючи вербування, фінансування, матеріальне забезпечення, навчання дітей з метою використання у збройних конфліктах інших держав або насильницьких діях, спрямованих на повалення державної влади чи порушення територіальної цілісності, а також використання дітей у воєнних діях і збройних конфліктах, залучення та/або втягування дітей до не передбачених законами України воєнізованих чи збройних формувань, пропаганда війни забороняються.

Держава вживає всіх можливих заходів для запобігання вербуванню та використанню дітей у воєнних діях і збройних конфліктах, виявлення завербованих дітей та звільнення їх від військової служби.

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику з питань сім'ї та дітей, забезпечує проведення широкої інформаційно-роз'яснювальної роботи щодо захисту дітей від участі у воєнних діях і збройних конфліктах, заохочує суспільство, громадські об'єднання та неурядові організації, засоби масової інформації до просвітницької роботи серед дітей, їхніх батьків, інших законних представників.

Особи, винні у порушенні вимог частини першої цієї статті, несуть кримінальну відповідальність, встановлену законом.

Стаття 30¹. Захист дітей, які перебувають у зоні воєнних дій і збройних конфліктів, та дітей, які постраждали внаслідок воєнних дій і збройних конфліктів

Держава вживає всіх необхідних заходів для забезпечення захисту дітей, які перебувають у зоні воєнних дій і збройних конфліктів, дітей, які постраждали внаслідок воєнних дій і збройних конфліктів, догляду за ними та возз'єднання їх із членами сім'ї, включаючи розшук, звільнення з полону, повернення в Україну дітей, незаконно вивезених за кордон. У разі якщо вік особи не визначений і є підстави вважати, що ця особа є дитиною, їй надається захист, передбачений цією статтею, до встановлення віку.

Усі дії держави стосовно захисту дітей, які перебувають у зоні воєнних дій і збройних конфліктів, дітей, які постраждали внаслідок воєнних дій і збройних конфліктів, здійснюються відповідно до норм міжнародного гуманітарного права.

Місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування першочергово проводять відселення дітей, які опинилися чи можуть опинитися у зоні воєнних дій чи збройних конфліктів, до безпечних районів. Відселення дітей проводиться разом з батьками, законними представниками або, за їхньою згодою, без супроводження чи з іншими особами.

У разі переміщення, у тому числі за кордон з метою евакуації під час дії надзвичайного або воєнного стану в Україні, дітей, зарахованих/влаштованих на цілодобове перебування до закладів різних типів, форм власності та підпорядкування, влаштованих у сім'ю патронатних вихователів, керівники відповідних закладів, уповноважені ними працівники або інші особи, призначені органом опіки та піклування чи військовою адміністрацією/військово-цивільною адміністрацією за місцем розташування закладу, зокрема у разі усунення керівника або уповноваженого ним працівника від виконання обов'язків чи відсутності керівника або уповноваженого ним працівника, патронатні вихователі є законними представниками таких дітей (крім повноважень щодо вчинення від імені та в інтересах дитини правочинів, пов'язаних із житловими та майновими правами, надання згоди на усиновлення та зміну громадянства дитини) до повернення такої дитини в Україну або до її возз'єднання з сім'єю.

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику з питань сім'ї та дітей, здійснює заходи, спрямовані на возз'єднання дитини з сім'єю. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері захисту прав і свобод людини та громадянина, здійснює заходи з встановлення місцезнаходження членів сім'ї дитини, сприяє пошукам, що здійснюються членами сім'ї, громадськими, благодійними, волонтерськими, гуманітарними організаціями та фондами, що беруть участь у возз'єднанні сімей.

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику з питань сім'ї та дітей, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сферах освіти і науки, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я, створюють умови для реабілітації у сфері охорони здоров'я, психологічної, педагогічної реабілітації та соціальної реінтеграції дітей, які постраждали внаслідок воєнних дій і збройних конфліктів.

Статус дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій і збройних конфліктів, надається органом опіки та піклування за місцем реєстрації дитини як внутрішньо переміщеної особи. Порядок надання статусу дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій і збройних конфліктів, визначається Кабінетом Міністрів України.

Стаття 30². Захист дітей, які постраждали від сексуального насильства або стали його свідками (очевидцями)

Держава здійснює захист дітей від сексуального насильства (у тому числі від сексуальної експлуатації та вчиненого з боку батьків або осіб, які їх замінюють), а також дітей, які постраждали від такого насильства або стали його свідками (очевидцями).

Виявлення дітей, які постраждали від сексуального насильства, приймання та розгляд звернень і повідомлень про вчинення сексуального насильства стосовно дітей, організація надання таким дітям медичної, соціальної, психологічної допомоги здійснюються згідно з порядком, затвердженим Кабінетом Міністрів України.

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику з питань сім'ї та дітей, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сферах освіти і науки, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я, Міністерство внутрішніх справ України спільним актом затверджують порядок виявлення ознак сексуального насильства стосовно

дітей, проведення опитування дитини, яка постраждала від сексуального насильства або стала його свідком (очевидцем), із застосуванням дружньої до дитини методики.

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику з питань сім'ї та дітей, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сферах освіти і науки, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я, створюють умови та забезпечують надання медичної і психологічної допомоги та необхідних реабілітаційних заходів дітям, які постраждали від сексуального насильства або стали його свідками (очевидцями).

Організація функціонування, кадрове, методичне і матеріально-технічне забезпечення спеціального приміщення, передбаченого для опитування (допиту) дитини, яка постраждала від сексуального насильства або стала його свідком (очевидцем), із застосуванням дружньої до дитини методики, здійснюється спеціалізованими службами підтримки постраждалих осіб, що утворюються місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування відповідно до законодавства.

Стаття 31. Захист дітей-біженців та дітей, які потребують додаткового або тимчасового захисту

Держава через уповноважені органи вживає необхідних заходів щодо забезпечення захисту дітей-біженців та дітей, які потребують додаткового або тимчасового захисту на території України.

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері міграції (імміграції та еміграції) сприяє розшуку батьків або інших законних представників дітей-біженців та дітей, які потребують додаткового або тимчасового захисту, розлучених із сім'ями, влаштуванню таких дітей у відповідні дитячі заклади або сім'ї.

Органи опіки та піклування вживають заходів щодо тимчасового влаштування у відповідні дитячі заклади або сім'ї дітей-біженців та дітей, які потребують додаткового або тимчасового захисту, розлучених із сім'ями, встановлення опіки чи піклування над такими дітьми, сприяють дітям-біженцям та дітям, які потребують додаткового або тимчасового захисту, розлучених із сім'ями, у реалізації їхніх прав.

Стаття 32. Захист дитини від незаконного переміщення

У порядку, встановленому законодавством України та відповідними міжнародними договорами, держава вживає заходів для недопущення незаконного переміщення, вивезення та неповернення дітей з-за кордону, їх викрадення, торгівлі дітьми.

Держава вживає всіх необхідних та можливих заходів для розшуку та повернення в Україну дітей, які були незаконно вивезені за кордон, у тому числі у зв'язку з обставинами, пов'язаними з воєнними діями і збройними конфліктами.

Стаття 33. Захист прав дитини на особисту свободу

Право дитини на особисту свободу охороняється законом.

Затримання та арешт неповнолітніх застосовується як винятковий захід і тільки у випадках та порядку, встановлених законом. Про затримання дитини відповідні органи негайно повідомляють батьків чи осіб, які їх замінюють, а також органи прокуратури. Забороняється утримання дитини в одному приміщенні з дорослими затриманими, арештованими чи засудженими особами.

Порядок притягнення неповнолітніх до кримінальної відповідальності, відбування ними покарання і застосування до них пробації встановлюється законом.

Не допускається застосування до дитини насильства, погроз, інших незаконних дій з метою примушення її дати показання як свідка або визнання своєї вини.

Примусові заходи виховного характеру за вчинення дитиною кримінального правопорушення або в інших передбачених законом випадках застосовуються до неї лише судом.

Стаття 34. Захист прав дитини в спеціальних навчально-виховних закладах для неповнолітніх, які потребують особливих умов виховання

Неповнолітні правопорушники, які потребують особливих умов виховання, в порядку, встановленому законом, направляються до загальноосвітніх шкіл соціальної реабілітації та професійних училищ соціальної реабілітації.

Неповнолітні, які вживають алкоголь, наркотики, та неповнолітні, які за станом здоров'я не можуть бути направлені до загальноосвітніх шкіл соціальної реабілітації та професійних училищ соціальної реабілітації, в порядку, встановленому законом, направляються до центрів медико-соціальної реабілітації неповнолітніх.

Дітям, які перебувають у зазначених закладах, гарантується право на гуманне ставлення з боку оточуючих, на охорону здоров'я, отримання базової освіти і професійної підготовки, побачення з батьками або особами, які їх замінюють, відпустку, листування, на отримання передач, посилок від батьків, гуманітарних, благодійних та інших громадських організацій, які виявили бажання допомогти їм, у порядку, встановленому законодавством України.

Розділ V-1

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИТЯЧИМ ХАРЧУВАННЯМ ДІТЕЙ, ЯКІ МАЮТЬ ПРАВО НА БЕЗОПЛАТНЕ АБО ПІЛЬГОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИТЯЧИМ ХАРЧУВАННЯМ

Стаття 34¹. Забезпечення дитячим харчуванням дітей, які мають право на безоплатне або пільгове забезпечення дитячим харчуванням

Забезпечення дитячим харчуванням дітей, які мають право на безоплатне або пільгове забезпечення дитячим харчуванням, крім випадку, якщо такі діти забезпечуються безоплатним або пільговим харчуванням у закладах дошкільної освіти, здійснюється шляхом формування наборів дитячого харчування в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Забезпечення дитячим харчуванням дітей, які мають право на безоплатне або пільгове забезпечення дитячим харчуванням, здійснюється за рахунок коштів державного бюджету.

Кабінет Міністрів України щороку при формуванні Державного бюджету України передбачає видатки на безоплатне і пільгове забезпечення дитячим харчуванням дітей відповідно до цього Закону.

Органи місцевого самоврядування можуть приймати рішення про додаткове забезпечення дитячим харчуванням дітей, які мають право на безоплатне або пільгове забезпечення дитячим харчуванням.

Органи місцевого самоврядування зобов'язані інформувати батьків та інших законних представників дітей, які мають право на безоплатне або пільгове забезпечення дитячим харчуванням, про порядок забезпечення таким харчуванням.

Контроль за дотриманням порядку забезпечення дитячим харчуванням дітей, які мають право на безоплатне або пільгове забезпечення дитячим харчуванням, здійснює центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері соціального захисту населення, у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Розділ VI

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ОХОРОНУ ДИТИНСТВА

Стаття 35. Відповідальність за порушення законодавства про охорону дитинства

Особи, винні у порушенні вимог законодавства про охорону дитинства, несуть цивільно-правову, адміністративну або кримінальну відповідальність відповідно до законів України.

Розділ VII

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

Стаття 36. Участь України у міжнародному співробітництві з охорони дитинства

Україна бере участь у міжнародному співробітництві з питань охорони дитинства та захисту законних прав дитини відповідно до норм міжнародного права.

У порядку, встановленому законом, Україна укладає з іноземними державами договори про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних та кримінальних справах, з питань правового захисту дітей — громадян України, усиновлених іноземцями, та здійснення контролю за умовами утримання та виховання таких дітей у сім'ях іноземців.

Стаття 37. Міжнародні договори

Якщо міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, встановлено інші правила, ніж ті, що містяться у законодавстві України про охорону дитинства, застосовуються правила міжнародного договору.

Розділ VIII

ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.
2. Кабінету Міністрів України у тримісячний термін:
 - подати на розгляд Верховної Ради України пропозиції щодо внесення змін до законів України, що впливають з цього Закону;
 - привести свої нормативно-правові акти у відповідність з цим Законом;
 - забезпечити перегляд і скасування міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади прийнятих ними нормативно-правових актів, що не відповідають вимогам цього Закону.

Президент України
м. Київ
26 квітня 2001 року
№ 2402-III

Л. КУЧМА

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про освіту

(Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 38-39, ст. 380)

(Витяг)

Розділ I

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Основні терміни та їх визначення

1. У цьому Законі терміни вживаються в такому значенні:

1) автономія — право суб'єкта освітньої діяльності на самоврядування, яке полягає в його самостійності, незалежності та відповідальності у прийнятті рішень щодо академічних (освітніх), організаційних, фінансових, кадрових та інших питань діяльності, що провадиться в порядку та межах, визначених законом;

2) академічна свобода — самостійність і незалежність учасників освітнього процесу під час провадження педагогічної, науково-педагогічної, наукової та/або інноваційної діяльності, що здійснюється на принципах свободи слова, думки і творчості, поширення знань та інформації, вільного оприлюднення і використання результатів наукових досліджень з урахуванням обмежень, установлених законом;

2⁻¹) безпечне освітнє середовище — сукупність умов у закладі освіти, що унеможливають заподіяння учасникам освітнього процесу фізичної, майнової та/або моральної шкоди, зокрема внаслідок недотримання вимог санітарних, протипожежних та/або будівельних норм і правил, законодавства щодо кібербезпеки, захисту персональних даних, безпечності та якості харчових продуктів та/або надання неякісних послуг з харчування, шляхом фізичного та/або психологічного насильства, експлуатації, дискримінації за будь-якою ознакою, приниження честі, гідності, ділової репутації (зокрема шляхом булінгу (цькування), поширення неправдивих відомостей тощо), пропаганди та/або агітації, у тому числі з використанням кіберпростору, а також унеможливають вживання на території та в приміщеннях закладу освіти алкогольних напоїв, тютюнових виробів, наркотичних засобів, психотропних речовин;

3) безоплатна освіта — освіта, яка здобувається особою за рахунок коштів державного та/або місцевих бюджетів згідно із законодавством;

3⁻¹) булінг (цькування) — діяння (дії або бездіяльність) учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи та (або) такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого.

Типовими ознаками булінгу (цькування) є:
систематичність (повторюваність) діяння;
наявність сторін — кривдник (булер), потерпілий (жертва булінгу), спостерігачі (за наявності);

дії або бездіяльність кривдника, наслідком яких є заподіяння психічної та/або фізичної шкоди, приниження, страх, тривога, підпорядкування потерпілого інтересам кривдника, та/або спричинення соціальної ізоляції потерпілого;

4) викладацька діяльність — діяльність, яка спрямована на формування знань, інших компетентностей, світогляду, розвиток інтелектуальних і творчих здібностей, емоційно-вольових та/або фізичних якостей здобувачів освіти (лекція, семінар, тренінг, курси, майстер-клас, вебінар тощо), та яка проводиться педагогічним (науково-педагогічним) працівником, самозайнятою особою (крім осіб, яким така форма викладацької діяльності заборонена законом) або іншою фізичною особою на основі відповідного трудового або цивільно-правового договору;

5) електронний підручник (посібник) — електронне навчальне видання із систематизованим викладом навчального матеріалу, що відповідає освітній програмі, містить цифрові об'єкти різних форматів та забезпечує інтерактивну взаємодію;

5¹⁾ підручник — вид навчальної літератури, що містить систематизований виклад навчального матеріалу та завдання для досягнення певних результатів навчання відповідно до модельної та/або навчальної програми (для повної загальної середньої освіти), складовою якого є інтерактивний електронний додаток, вимоги до якого встановлює центральний орган виконавчої влади у сфері освіти і науки;

6) заклад освіти — юридична особа публічного чи приватного права, основним видом діяльності якої є освітня діяльність;

7) засновник закладу освіти — орган державної влади від імені держави, відповідна рада від імені територіальної громади (громад), фізична та/або юридична особа, рішенням та за рахунок майна яких засновано заклад освіти або які в інший спосіб відповідно до законодавства набули прав і обов'язків засновника;

8) здобувачі освіти — вихованці, учні, студенти, курсанти, слухачі, стажисти, аспіранти (ад'юнкти), інші особи, які здобувають освіту за будь-яким видом та формою здобуття освіти;

9) індивідуальна освітня траєкторія — персональний шлях реалізації особистісного потенціалу здобувача освіти, що формується з урахуванням його здібностей, інтересів, потреб, мотивації, можливостей і досвіду, ґрунтується на виборі здобувачем освіти видів, форм і темпу здобуття освіти, суб'єктів освітньої діяльності та запропонованих ними освітніх програм, навчальних дисциплін і рівня їх складності, методів і засобів навчання. Індивідуальна освітня траєкторія в закладі освіти може бути реалізована через індивідуальний навчальний план;

10) індивідуальна програма розвитку — документ, що забезпечує індивідуалізацію навчання особи з особливими освітніми потребами, закріплює перелік необхідних психолого-педагогічних, корекційних потреб/послуг для розвитку дитини та розробляється групою фахівців з обов'язковим залученням батьків дитини з метою визначення конкретних навчальних стратегій і підходів до навчання;

11) індивідуальний навчальний план — документ, що визначає послідовність, форму і темп засвоєння здобувачем освіти освітніх компонентів освітньої програми

з метою реалізації його індивідуальної освітньої траєкторії та розробляється закладом освіти у взаємодії із здобувачем освіти за наявності необхідних для цього ресурсів;

12) інклюзивне навчання — система освітніх послуг, гарантованих державою, що базується на принципах недискримінації, врахування багатоманітності людини, ефективного залучення та включення до освітнього процесу всіх його учасників;

13) інклюзивне освітнє середовище — сукупність умов, способів і засобів їх реалізації для спільного навчання, виховання та розвитку здобувачів освіти з урахуванням їхніх потреб та можливостей;

14) кваліфікація — визнана уповноваженим суб'єктом та засвідчена відповідним документом стандартизована сукупність здобутих особою компетентностей (результатів навчання);

15) компетентність — динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність;

15⁻¹) корекційно-розвиткові послуги (допомога) — комплексна система заходів супроводження особи з особливими освітніми потребами у процесі навчання, спрямованих на корекцію порушень шляхом розвитку особистості, її пізнавальної діяльності, емоційно-вольової сфери та мовлення;

15⁻²) навчальна література — електронні та паперові видання, що створені для забезпечення освітнього процесу та містять наукову, навчальну, методичну та/або практичну інформацію, спрямовану на досягнення здобувачами освіти визначених результатів навчання;

16) освітній процес — система науково-методичних і педагогічних заходів, спрямованих на розвиток особистості шляхом формування та застосування її компетентностей;

17) освітня діяльність — діяльність суб'єкта освітньої діяльності, спрямована на організацію, забезпечення та реалізацію освітнього процесу у формальній та/або неформальній освіті;

18) освітня послуга — комплекс визначених законодавством, освітньою програмою та/або договором дій суб'єкта освітньої діяльності, що мають визначену вартість та спрямовані на досягнення здобувачем освіти очікуваних результатів навчання;

19) освітня програма — єдиний комплекс освітніх компонентів (предметів вивчення, дисциплін, індивідуальних завдань, контрольних заходів тощо), спланованих і організованих для досягнення визначених результатів навчання;

20) особа з особливими освітніми потребами — особа, яка потребує додаткової постійної чи тимчасової підтримки в освітньому процесі з метою забезпечення її права на освіту;

21) педагогічна діяльність — інтелектуальна, творча діяльність педагогічного (науково-педагогічного) працівника або самозайнятої особи у формальній та/або неформальній освіті, спрямована на навчання, виховання та розвиток особистості, її загальнокультурних, громадянських та/або професійних компетентностей;

21⁻¹) психолого-педагогічні послуги — комплексна система заходів з організації освітнього процесу та розвитку особи з особливими освітніми потребами, що передбачені індивідуальною програмою розвитку та надаються педагогічними працівниками закладів освіти, інклюзивно-ресурсних центрів, іншими фахівцями;

21⁻²⁾ психолого-педагогічний супровід — комплексна система заходів з організації освітнього процесу та розвитку дитини, передбачених індивідуальною програмою розвитку;

22) результати навчання — знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості, набуті у процесі навчання, виховання та розвитку, які можна ідентифікувати, спланувати, оцінити і виміряти та які особа здатна продемонструвати після завершення освітньої програми або окремих освітніх компонентів;

23) рівень освіти — завершений етап освіти, що характеризується рівнем складності освітньої програми, сукупністю компетентностей, які визначені, як правило, стандартом освіти та відповідають певному рівню Національної рамки кваліфікацій;

24) розумне пристосування — запровадження, якщо це потрібно в конкретному випадку, необхідних модифікацій і адаптацій з метою забезпечення реалізації особами з особливими освітніми потребами конституційного права на освіту нарівні з іншими особами;

25) система освіти — сукупність складників освіти, рівнів і ступенів освіти, кваліфікацій, освітніх програм, стандартів освіти, ліцензійних умов, закладів освіти та інших суб'єктів освітньої діяльності, учасників освітнього процесу, органів управління у сфері освіти, а також нормативно-правових актів, що регулюють відносини між ними;

26) спеціальні закони — закони України «Про дошкільну освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про позашкільну освіту», «Про професійно-технічну освіту», «Про вищу освіту»;

27) суб'єкт освітньої діяльності — фізична або юридична особа (заклад освіти, підприємство, установа, організація, громадське об'єднання), що провадить освітню діяльність;

28) універсальний дизайн у сфері освіти — дизайн предметів, навколишнього середовища, освітніх програм та послуг, що забезпечує їх максимальну придатність для використання всіма особами без необхідної адаптації чи спеціального дизайну;

29) якість освіти — відповідність результатів навчання вимогам, встановленим законодавством, відповідним стандартом освіти та/або договором про надання освітніх послуг;

30) якість освітньої діяльності — рівень організації, забезпечення та реалізації освітнього процесу, що забезпечує здобуття особами якісної освіти та відповідає вимогам, встановленим законодавством та/або договором про надання освітніх послуг.

2. Положення цього та спеціальних законів щодо батьків стосуються також інших законних представників здобувачів освіти. Батьки, інші законні представники реалізують відповідні положення цього Закону та спеціальних законів стосовно осіб, які не досягли повноліття, а також відповідно до законодавства стосовно осіб, дієздатність яких обмежена.

Стаття 2. Законодавство України про освіту

1. Законодавство України про освіту ґрунтується на Конституції України та складається із цього Закону, спеціальних законів, інших актів законодавства у сфері освіти і науки та міжнародних договорів України, укладених в установленому законом порядку.

2. Підзаконні нормативно-правові акти не можуть звужувати зміст і обсяг конституційного права на освіту, а також визначених законом автономії суб'єктів освітньої діяльності та академічних свобод учасників освітнього процесу.

Листи, інструкції, методичні рекомендації, інші документи органів виконавчої влади, крім наказів, зареєстрованих Міністерством юстиції України, та документів, що регулюють внутрішню діяльність органу, не є нормативно-правовими актами і не можуть встановлювати правові норми.

3. Суб'єкт освітньої діяльності має право самостійно приймати рішення з будь-яких питань у межах своєї автономії, визначеної цим Законом, спеціальними законами та/або установчими документами, зокрема з питань, не врегульованих законодавством.

Стаття 3. Право на освіту

1. Кожен має право на якісну та доступну освіту. Право на освіту включає право здобувати освіту впродовж усього життя, право на доступність освіти, право на безоплатну освіту у випадках і порядку, визначених Конституцією та законами України.

2. В Україні створюються рівні умови доступу до освіти. Ніхто не може бути обмежений у праві на здобуття освіти. Право на освіту гарантується незалежно від віку, статі, раси, стану здоров'я, інвалідності, громадянства, національності, політичних, релігійних чи інших переконань, кольору шкіри, місця проживання, мови спілкування, походження, соціального і майнового стану, наявності судимості, а також інших обставин та ознак.

3. Право особи на освіту може реалізовуватися шляхом її здобуття на різних рівнях освіти, у різних формах і різних видів, у тому числі шляхом здобуття дошкільної, повної загальної середньої, позашкільної, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої, вищої освіти та освіти дорослих.

4. Кожен має право на доступ до публічних освітніх, наукових та інформаційних ресурсів, у тому числі в мережі Інтернет, електронних підручників та інших мультимедійних навчальних ресурсів у порядку, визначеному законодавством.

5. Держава здійснює соціальний захист здобувачів освіти у випадках, визначених законодавством, а також забезпечує рівний доступ до освіти особам із соціально вразливих верств населення.

6. Держава створює умови для здобуття освіти особами з особливими освітніми потребами з урахуванням індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів, а також забезпечує виявлення та усунення факторів, що перешкоджають реалізації прав і задоволенню потреб таких осіб у сфері освіти.

7. Іноземці та особи без громадянства здобувають освіту в Україні відповідно до законодавства та/або міжнародних договорів України.

8. Особи, яких визнано біженцями або особами, які потребують додаткового захисту згідно із Законом України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту», а також інші категорії іноземців та осіб без громадянства у передбачених законом та/або міжнародним договором України випадках мають рівне з громадянами України право на освіту.

9. Право на освіту не може бути обмежене законом. Закон може встановлювати особливі умови доступу до певного рівня освіти, спеціальності (професії).

Стаття 4. Забезпечення права на безоплатну освіту

1. Держава забезпечує:

безоплатність дошкільної, повної загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти відповідно до стандартів освіти;

розвиток дошкільної, повної загальної середньої, позашкільної, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої, вищої і післядипломної освіти відповідно до законодавства.

2. Право на безоплатну освіту забезпечується:

для здобувачів дошкільної та повної загальної середньої освіти — за рахунок розвитку мережі закладів освіти всіх форм власності та їх фінансового забезпечення у порядку, встановленому законодавством, і в обсязі, достатньому для забезпечення права на освіту всіх громадян України, іноземних громадян та осіб без громадянства, які постійно або тимчасово проживають на території України;

для здобувачів позашкільної, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та післядипломної освіти — у закладах освіти чи інших суб'єктів освітньої діяльності за рахунок фінансування з державного та/або місцевого бюджетів у порядку, встановленому законодавством;

для здобувачів вищої освіти — у закладах освіти за рахунок фінансування з державного та/або місцевого бюджетів у порядку, встановленому законодавством.

3. Держава гарантує усім громадянам України та іншим особам, які перебувають в Україні на законних підставах, а також кожній дитині незалежно від підстав її перебування в Україні право на безоплатне здобуття повної загальної середньої освіти відповідно до стандартів освіти.

Держава гарантує безоплатне забезпечення підручниками (у тому числі електронними), посібниками всіх здобувачів повної загальної середньої освіти та педагогічних працівників у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Стаття 5. Державна політика у сфері освіти

1. Освіта є державним пріоритетом, що забезпечує інноваційний, соціально-економічний і культурний розвиток суспільства. Фінансування освіти є інвестицією в людський потенціал, сталий розвиток суспільства і держави.

2. Державну політику у сфері освіти визначає Верховна Рада України, а реалізують Кабінет Міністрів України, центральний орган виконавчої влади у сфері освіти і науки, інші центральні органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування.

3. Державна політика у сфері освіти формується і реалізується на основі наукових досліджень, міжнародних зобов'язань, вітчизняного та іноземного досвіду з урахуванням прогнозів, статистичних даних та індикаторів розвитку з метою задоволення потреб людини та суспільства.

4. Документами державного прогнозування і стратегічного планування розвитку освіти є прогноз розвитку освіти України, стратегія розвитку освіти України, відповідні державні, регіональні та місцеві цільові програми, плани діяльності у сфері освіти органів влади. Органи влади забезпечують відкритий доступ до зазначених документів шляхом їх оприлюднення на своїх офіційних веб-сайтах.

5. Держава створює умови для здобуття громадянської освіти, спрямованої на формування компетентностей, пов'язаних з реалізацією особою своїх прав і обов'язків як члена суспільства, усвідомленням цінностей громадянського (вільного демократичного) суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина.

Стаття 6. Засади державної політики у сфері освіти та принципи освітньої діяльності

1. Засадами державної політики у сфері освіти та принципами освітньої діяльності є:

людиноцентризм;
верховенство права;
забезпечення якості освіти та якості освітньої діяльності;
забезпечення рівного доступу до освіти без дискримінації за будь-якими ознаками, у тому числі за ознакою інвалідності;
розвиток інклюзивного освітнього середовища, у тому числі у закладах освіти, найбільш доступних і наближених до місця проживання осіб з особливими освітніми потребами;
забезпечення універсального дизайну та розумного пристосування;
науковий характер освіти;
різноманітність освіти;
цілісність і наступність системи освіти;
прозорість і публічність прийняття та виконання управлінських рішень;
відповідальність і підзвітність органів управління освітою та закладів освіти, інших суб'єктів освітньої діяльності перед суспільством;
інституційне відокремлення функцій контролю (нагляду) та функцій забезпечення діяльності закладів освіти;
інтеграція з ринком праці;
нерозривний зв'язок із світовою та національною історією, культурою, національними традиціями;
свобода у виборі видів, форм і темпу здобуття освіти, освітньої програми, закладу освіти, інших суб'єктів освітньої діяльності;
академічна доброчесність;
академічна свобода;
фінансова, академічна, кадрова та організаційна автономія закладів освіти у межах, визначених законом;
гуманізм;
демократизм;
єдність навчання, виховання та розвитку;
виховання патріотизму, поваги до культурних цінностей Українського народу, його історико-культурного надбання і традицій;
формування усвідомленої потреби в дотриманні Конституції та законів України, нетерпимості до їх порушення;
формування поваги до прав і свобод людини, нетерпимості до приниження її честі та гідності, фізичного або психологічного насильства, а також до дискримінації за будь-якими ознаками;
формування громадянської культури та культури демократії;
формування культури здорового способу життя, екологічної культури і дбайливого ставлення до довкілля;
невтручання політичних партій в освітній процес;
невтручання релігійних організацій в освітній процес (крім випадків, визначених цим Законом);
різнобічність та збалансованість інформації щодо політичних, світоглядних та релігійних питань;
державно-громадське управління;

державно-громадське партнерство;
державно-приватне партнерство;
сприяння навчанню впродовж життя;
інтеграція у міжнародний освітній та науковий простір;
нетерпимість до проявів корупції та хабарництва;
доступність для кожного громадянина всіх форм і типів освітніх послуг, що надаються державою.

2. Освіта в Україні має будуватися за принципом рівних можливостей для всіх.

Стаття 7. Мова освіти

1. Мовою освітнього процесу в закладах освіти є державна мова.

Держава гарантує кожному громадянину України право на здобуття формальної освіти на всіх рівнях (дошкільної, загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої), а також позашкільної та післядипломної освіти державною мовою в державних і комунальних закладах освіти.

Особам, які належать до національних меншин України, гарантується право на навчання в комунальних закладах освіти для здобуття дошкільної та початкової освіти, поряд із державною мовою, мовою відповідної національної меншини. Це право реалізується шляхом створення відповідно до законодавства окремих класів (груп) з навчанням мовою відповідної національної меншини поряд із державною мовою і не поширюється на класи (групи) з навчанням українською мовою.

Особам, які належать до корінних народів України, гарантується право на навчання в комунальних закладах освіти для здобуття дошкільної і загальної середньої освіти, поряд із державною мовою, мовою відповідного корінного народу. Це право реалізується шляхом створення відповідно до законодавства окремих класів (груп) з навчанням мовою відповідного корінного народу України поряд із державною мовою і не поширюється на класи (групи) з навчанням українською мовою.

Особам, які належать до корінних народів, національних меншин України, гарантується право на вивчення мови відповідних корінного народу чи національної меншини в комунальних закладах загальної середньої освіти або через національні культурні товариства.

Особам з порушенням слуху забезпечується право на навчання жестовою мовою та на вивчення української жестової мови.

2. Заклади освіти забезпечують обов'язкове вивчення державної мови, зокрема заклади професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти — в обсязі, що дає змогу провадити професійну діяльність у вибраній галузі з використанням державної мови.

Особам, які належать до корінних народів, національних меншин України, іноземцям та особам без громадянства створюються належні умови для вивчення державної мови.

3. Держава сприяє вивченню мов міжнародного спілкування, насамперед англійської мови, в державних і комунальних закладах освіти.

4. У закладах освіти відповідно до освітньої програми можуть викладатися одна або декілька дисциплін двома чи більше мовами — державною мовою, англійською мовою, іншими офіційними мовами Європейського Союзу.

5. За бажанням здобувачів професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти заклади освіти створюють можливості для вивчення ними мови корінного народу, національної меншини України як окремої дисципліни.

6. Держава сприяє створенню та функціонуванню за кордоном закладів освіти, у яких навчання здійснюється українською мовою або вивчається українська мова.

7. Особливості використання мов в окремих видах та на окремих рівнях освіти визначаються спеціальними законами.

Стаття 8. Види освіти

1. Особа реалізує своє право на освіту впродовж життя шляхом формальної, неформальної та інформальної освіти. Держава визнає ці види освіти, створює умови для розвитку суб'єктів освітньої діяльності, що надають відповідні освітні послуги, а також заохочує до здобуття освіти всіх видів.

2. Формальна освіта — це освіта, яка здобувається за освітніми програмами відповідно до визначених законодавством рівнів освіти, галузей знань, спеціальностей (професій) і передбачає досягнення здобувачами освіти визначених стандартами освіти результатів навчання відповідного рівня освіти та здобуття кваліфікацій, що визнаються державою.

3. Неформальна освіта — це освіта, яка здобувається, як правило, за освітніми програмами та не передбачає присудження визнаних державою освітніх кваліфікацій за рівнями освіти, але може завершуватися присвоєнням професійних та/або присудженням часткових освітніх кваліфікацій.

4. Інформальна освіта (самоосвіта) — це освіта, яка передбачає самоорганізоване здобуття особою певних компетентностей, зокрема під час повсякденної діяльності, пов'язаної з професійною, громадською або іншою діяльністю, родиною чи дозвіллям.

5. Результати навчання, здобуті шляхом неформальної та/або інформальної освіти, визнаються в системі формальної освіти в порядку, визначеному законодавством.

Стаття 9. Форми здобуття освіти

1. Особа має право здобувати освіту в різних формах або поєднуючи їх.

Основними формами здобуття освіти є:

інституційна (очна (денна, вечірня), заочна, дистанційна, мережева);

індивідуальна (екстернатна, сімейна (домашня), педагогічний патронаж, на робочому місці (на виробництві);

дуальна.

2. Очна (денна, вечірня) форма здобуття освіти — це спосіб організації навчання здобувачів освіти, що передбачає їх безпосередню участь в освітньому процесі.

3. Заочна форма здобуття освіти — це спосіб організації навчання здобувачів освіти шляхом поєднання очної форми освіти під час короткочасних сесій і самостійного оволодіння освітньою програмою у проміжку між ними.

4. Дистанційна форма здобуття освіти — це індивідуалізований процес здобуття освіти, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників освітнього процесу у спеціалізованому середовищі, що функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій.

5. Мережева форма здобуття освіти — це спосіб організації навчання здобувачів освіти, завдяки якому оволодіння освітньою програмою відбувається за участю різних суб'єктів освітньої діяльності, що взаємодіють між собою на договірних засадах.

6. Екстернатна форма здобуття освіти (екстернат) — це спосіб організації навчання здобувачів освіти, за яким освітня програма повністю засвоюється здобувачем самостійно, а оцінювання результатів навчання та присудження освітньої кваліфікації здійснюються відповідно до законодавства.

7. Сімейна (домашня) форма здобуття освіти — це спосіб організації освітнього процесу дітей самостійно їхніми батьками для здобуття формальної (дошкільної, повної загальної середньої) та/або неформальної освіти. Відповідальність за здобуття освіти дітьми на рівні не нижче стандартів освіти несуть батьки. Оцінювання результатів навчання та присудження освітніх кваліфікацій здійснюються відповідно до законодавства.

8. Педагогічний патронаж — це спосіб організації освітнього процесу педагогічними працівниками, що передбачає забезпечення ними засвоєння освітньої програми здобувачем освіти, який за психофізичним станом або з інших причин, визначених законодавством, зокрема з метою забезпечення доступності здобуття освіти, потребує такої форми.

9. Здобуття освіти на робочому місці — це спосіб організації навчання здобувачів освіти, завдяки якому оволодіння освітньою програмою (як правило, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої освіти) відбувається на виробництві шляхом практичного навчання, участі у виконанні трудових обов'язків і завдань під керівництвом фахівців-практиків, залучених до освітнього процесу.

10. Дуальна форма здобуття освіти — це спосіб здобуття освіти, що передбачає поєднання навчання осіб у закладах освіти (в інших суб'єктів освітньої діяльності) з навчанням на робочих місцях на підприємствах, в установах та організаціях для набуття певної кваліфікації, як правило, на основі договору.

11. Особливості застосування форм здобуття освіти для різних рівнів освіти можуть визначатися спеціальними законами.

12. Положення про форми здобуття освіти затверджуються центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

Розділ III

ЗАКЛАДИ ОСВІТИ

Стаття 22. Організаційно-правовий статус закладів освіти

1. Юридична особа має статус закладу освіти, якщо основним видом її діяльності є освітня діяльність.

Права та обов'язки закладу освіти, передбачені цим Законом та іншими законами України, має також фізична особа — підприємець або структурний підрозділ юридичної особи приватного чи публічного права, основним видом діяльності якого є освітня діяльність. Фізична особа — підприємець або структурний підрозділ юридичної особи приватного чи публічного права, освітня діяльність якого перестає бути основним видом його діяльності, втрачає права і обов'язки, у тому числі права на пільги, передбачені законодавством для закладу освіти.

Освітня діяльність вважається основним видом діяльності, якщо надходження на цей вид діяльності та/або від цього виду діяльності перевищують половину загальних надходжень цієї юридичної особи (фізичної особи — підприємця).

2. Заклад освіти як суб'єкт господарювання може діяти в одному з таких статусів:
бюджетна установа;
неприбутковий заклад освіти;
прибутковий заклад освіти.

3. Заклад освіти залежно від засновника може діяти як державний, комунальний, приватний чи корпоративний.

Засновником (співзасновником) приватного чи корпоративного закладу освіти не може бути:

фізична особа, яка є громадянином (підданим) держави, визнаної Верховною Радою України державою-агресором або державою-окупантом;

юридична особа з іноземними інвестиціями держави-агресора або держави-окупанта, або зареєстрована на території держави-агресора або держави-окупанта, або кінцевий бенефіціарний власник (контролер) якої є резидентом держави-агресора або держави-окупанта.

4. Заклад освіти може здійснювати освітню діяльність одночасно на різних рівнях освіти та за різними видами освіти, утворювати для цього структурні підрозділи.

5. Заклад освіти для здійснення статутної діяльності може на договірних засадах об'єднуватися з іншими юридичними особами, створюючи освітні, освітньо-наукові, наукові, освітньо-виробничі та інші об'єднання, кожен із учасників якого зберігає статус юридичної особи.

6. Статус, організаційно-правова форма, тип закладу освіти визначаються засновником і зазначаються в установчих документах закладу освіти.

7. Заклади освіти всіх форм власності мають рівні права і обов'язки у провадженні освітньої діяльності відповідно до законодавства.

8. Заклади освіти діють на підставі власних установчих документів, що затверджуються їх засновниками відповідно до законодавства.

Стаття 23. Автономія закладу освіти

1. Держава гарантує академічну, організаційну, фінансову і кадрову автономію закладів освіти.

2. Обсяг автономії закладів освіти визначається цим Законом, спеціальними законами та установчими документами закладу освіти.

Стаття 24. Управління закладом освіти

1. Система управління закладами освіти визначається законом та установчими документами.

Установчі документи закладу освіти повинні передбачати розмежування компетенції засновника (засновників), інших органів управління закладу освіти та його структурних підрозділів відповідно до законодавства.

2. Управління закладом освіти в межах повноважень, визначених законами та установчими документами цього закладу, здійснюють:

засновник (засновники);

керівник закладу освіти;

колегіальний орган управління закладу освіти;

колегіальний орган громадського самоврядування;

інші органи, передбачені спеціальними законами та/або установчими документами закладу освіти.

Стаття 25. Права і обов'язки засновника закладу освіти

1. Права і обов'язки засновника щодо управління закладом освіти визначаються цим Законом та іншими законами України, установчими документами закладу освіти.

2. Засновник закладу освіти або уповноважений ним орган (особа):

приймає рішення про створення, реорганізацію, ліквідацію, зміну типу закладу освіти, затверджує статут (його нову редакцію), укладає засновницький договір у випадках, визначених законом;

укладає строковий трудовий договір (контракт) з керівником закладу освіти, обраним (призначеним) у порядку, встановленому законодавством та установчими документами закладу освіти;

розриває строковий трудовий договір (контракт) з керівником закладу освіти з підстав та у порядку, визначених законодавством та установчими документами закладу освіти;

затверджує кошторис та приймає фінансовий звіт закладу освіти у випадках та порядку, визначених законодавством;

здійснює контроль за фінансово-господарською діяльністю закладу освіти;

здійснює контроль за дотриманням установчих документів закладу освіти;

забезпечує створення у закладі освіти інклюзивного освітнього середовища, універсального дизайну та розумного пристосування;

здійснює контроль за недопущенням привілеїв чи обмежень (дискримінації) за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, віку, інвалідності, етнічного та соціального походження, сімейного та майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками;

здійснює контроль за виконанням плану заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в закладі освіти; розглядає скарги про відмову у реагуванні на випадки булінгу (цькування) за заявами здобувачів освіти, їхніх батьків, законних представників, інших осіб та приймає рішення за результатами розгляду таких скарг; сприяє створенню безпечного освітнього середовища в закладі освіти та вживає заходів для надання соціальних та психолого-педагогічних послуг здобувачам освіти, які вчинили булінг (цькування), стали його свідками або постраждали від булінгу;

реалізує інші права, передбачені законодавством та установчими документами закладу освіти.

3. Засновник або уповноважений ним орган (особа) не має права втручатися в діяльність закладу освіти, що здійснюється ним у межах його автономних прав, визначених законом та установчими документами.

4. Засновник або уповноважений ним орган (особа) може делегувати окремі свої повноваження органу управління закладу освіти та/або наглядовій (підпорядковій) раді закладу освіти.

5. Засновник має право створювати заклад освіти, що здійснює освітню діяльність на кількох рівнях освіти.

6. Засновник закладу освіти зобов'язаний:

забезпечити утримання та розвиток матеріально-технічної бази заснованого ним закладу освіти на рівні, достатньому для виконання вимог стандартів освіти та ліцензійних умов;

у разі реорганізації чи ліквідації закладу освіти забезпечити здобувачам освіти можливість продовжити навчання на відповідному рівні освіти;

забезпечити відповідно до законодавства створення в закладі освіти безперешкодного середовища для учасників освітнього процесу, зокрема для осіб з особливими освітніми потребами.

Стаття 26. Керівник закладу освіти

1. Керівник закладу освіти здійснює безпосереднє управління закладом і несе відповідальність за освітню, фінансово-господарську та іншу діяльність закладу освіти.

Повноваження (права і обов'язки) та відповідальність керівника закладу освіти визначаються законом та установчими документами закладу освіти.

Керівник є представником закладу освіти у відносинах з державними органами, органами місцевого самоврядування, юридичними та фізичними особами і діє без довіреності в межах повноважень, передбачених законом та установчими документами закладу освіти.

2. Керівник закладу освіти призначається засновником у порядку, визначеному законами та установчими документами, з числа претендентів, які вільно володіють державною мовою і мають вищу освіту.

Додаткові кваліфікаційні вимоги до керівника та порядок його обрання (призначення) визначаються спеціальними законами та установчими документами закладу освіти.

3. Керівник закладу освіти в межах наданих йому повноважень:

- організовує діяльність закладу освіти;
- вирішує питання фінансово-господарської діяльності закладу освіти;
- призначає на посаду та звільняє з посади працівників, визначає їх функціональні обов'язки;
- забезпечує організацію освітнього процесу та здійснення контролю за виконанням освітніх програм;
- забезпечує функціонування внутрішньої системи забезпечення якості освіти;
- забезпечує умови для здійснення дієвого та відкритого громадського контролю за діяльністю закладу освіти;
- сприяє та створює умови для діяльності органів самоврядування закладу освіти;
- сприяє здоровому способу життя здобувачів освіти та працівників закладу освіти;
- забезпечує створення у закладі освіти безпечного освітнього середовища, вільного від насильства та булінгу (цькування), у тому числі:

з урахуванням пропозицій територіальних органів (підрозділів) Національної поліції України, центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я, головного органу у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну правову політику, служб у справах дітей та центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді розробляє, затверджує та оприлюднює план заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в закладі освіти;

розглядає заяви про випадки булінгу (цькування) здобувачів освіти, їхніх батьків, законних представників, інших осіб та видає рішення про проведення розслідування; скликає засідання комісії з розгляду випадків булінгу (цькування) для прийняття

рішення за результатами проведеного розслідування та вживає відповідних заходів реагування;

забезпечує виконання заходів для надання соціальних та психолого-педагогічних послуг здобувачам освіти, які вчинили булінг, стали його свідками або постраждали від булінгу (цькування);

повідомляє уповноваженим підрозділам органів Національної поліції України та служб у справах дітей про випадки булінгу (цькування) в закладі освіти;

здійснює інші повноваження, передбачені законом та установчими документами закладу освіти.

Стаття 27. Колегіальні органи управління закладів освіти

1. Основним колегіальним органом управління закладу освіти є вчена або педагогічна рада, яка створюється у випадках і порядку, передбачених спеціальними законами.

2. Основні повноваження, відповідальність, порядок формування і діяльності колегіальних органів управління закладу освіти визначаються законодавством та установчими документами закладу освіти.

Стаття 28. Громадське самоврядування в закладі освіти

1. Громадське самоврядування в закладі освіти — це право учасників освітнього процесу як безпосередньо, так і через органи громадського самоврядування колективно вирішувати питання організації та забезпечення освітнього процесу в закладі освіти, захисту їхніх прав та інтересів, організації дозвілля та оздоровлення, брати участь у громадському нагляді (контролі) та в управлінні закладом освіти у межах повноважень, визначених законом та установчими документами закладу освіти.

Громадське самоврядування в закладі освіти здійснюється на принципах, визначених частиною восьмою статті 70 цього Закону.

У закладі освіти можуть діяти:

органи самоврядування працівників закладу освіти;

органи самоврядування здобувачів освіти;

органи батьківського самоврядування;

інші органи громадського самоврядування учасників освітнього процесу.

2. Вищим колегіальним органом громадського самоврядування закладу освіти є загальні збори (конференція) колективу закладу освіти.

3. Повноваження, відповідальність, засади формування та діяльності органів громадського самоврядування визначаються спеціальними законами та установчими документами закладу освіти.

Стаття 29. Наглядова (пiклувальна) рада закладу освіти

1. Наглядова (пiклувальна) рада закладу освіти створюється за рішенням засновника відповідно до спеціальних законів. Порядок формування наглядової (пiклувальної) ради, її відповідальність, перелік і строк повноважень, а також порядок її діяльності визначаються спеціальними законами та установчими документами закладу освіти.

2. Наглядова (пiклувальна) рада закладу освіти сприяє вирішенню перспективних завдань його розвитку, залученню фінансових ресурсів для забезпечення його діяльності з основних напрямів розвитку і здійсненню контролю за їх використанням, ефективній взаємодії закладу освіти з органами державної влади та органами

місцевого самоврядування, науковою громадськістю, громадськими організаціями, юридичними та фізичними особами.

3. Члени наглядової (підкувальної) ради закладу освіти мають право брати участь у роботі колегіальних органів закладу освіти з правом дорадчого голосу.

4. До складу наглядової (підкувальної) ради закладу освіти не можуть входити здобувачі освіти та працівники цього закладу освіти.

5. Наглядова (підкувальна) рада має право:

брати участь у визначенні стратегії розвитку закладу освіти та контролювати її виконання;

сприяти залученню додаткових джерел фінансування;

аналізувати та оцінювати діяльність закладу освіти та його керівника;

контролювати виконання кошторису та/або бюджету закладу освіти і вносити відповідні рекомендації та пропозиції, що є обов'язковими для розгляду керівником закладу освіти;

вносити засновнику закладу освіти подання про заохочення або відкликання керівника закладу освіти з підстав, визначених законом;

здійснювати інші права, визначені спеціальними законами та/або установчими документами закладу освіти.

Стаття 30. Прозорість та інформаційна відкритість закладу освіти

1. Заклади освіти формують відкриті та загальнодоступні ресурси з інформацією про свою діяльність та оприлюднюють таку інформацію. Доступ до такої інформації осіб з порушенням зору може забезпечуватися в різних формах та з урахуванням можливостей закладу освіти.

2. Заклади освіти, що мають ліцензію на провадження освітньої діяльності, зобов'язані забезпечувати на своїх веб-сайтах (у разі їх відсутності — на веб-сайтах своїх засновників) відкритий доступ до такої інформації та документів:

статут закладу освіти;

ліцензії на провадження освітньої діяльності;

сертифікати про акредитацію освітніх програм, сертифікат про інституційну акредитацію закладу вищої освіти;

структура та органи управління закладу освіти;

кадровий склад закладу освіти згідно з ліцензійними умовами;

освітні програми, що реалізуються в закладі освіти, та перелік освітніх компонентів, що передбачені відповідною освітньою програмою;

територія обслуговування, закріплена за закладом освіти його засновником (для закладів дошкільної та загальної середньої освіти);

ліцензований обсяг та фактична кількість осіб, які навчаються у закладі освіти;

мова (мови) освітнього процесу;

наявність вакантних посад, порядок і умови проведення конкурсу на їх заміщення (у разі його проведення);

матеріально-технічне забезпечення закладу освіти (згідно з ліцензійними умовами);

напрями наукової та/або мистецької діяльності (для закладів вищої освіти);

наявність гуртожитків та вільних місць у них, розмір плати за проживання;

результати моніторингу якості освіти;

річний звіт про діяльність закладу освіти;

правила прийому до закладу освіти;
умови доступності закладу освіти для навчання осіб з особливими освітніми потребами;
розмір плати за навчання, підготовку, перепідготовку, підвищення кваліфікації здобувачів освіти;
перелік додаткових освітніх та інших послуг, їх вартість, порядок надання та оплати;
правила поведінки здобувача освіти в закладі освіти;
план заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в закладі освіти;
порядок подання та розгляду (з дотриманням конфіденційності) заяв про випадки булінгу (цькування) в закладі освіти;
порядок реагування на доведені випадки булінгу (цькування) в закладі освіти та відповідальність осіб, причетних до булінгу (цькування);
інша інформація, що оприлюднюється за рішенням закладу освіти або на вимогу законодавства.

Перелік інформації про вищі військові навчальні заклади, заклади вищої освіти із специфічними умовами навчання, військові навчальні підрозділи закладів вищої освіти, що підлягає розміщенню на веб-сайтах, визначається державними органами, до сфери управління яких вони належать, з урахуванням вимог законодавства з питань інформації з обмеженим доступом.

3. Заклади освіти, що отримують публічні кошти, та їх засновники зобов'язані оприлюднювати на своїх веб-сайтах кошторис і фінансовий звіт про надходження та використання всіх отриманих коштів, інформацію про перелік товарів, робіт і послуг, отриманих як благодійна допомога, із зазначенням їх вартості, а також про кошти, отримані з інших джерел, не заборонених законодавством.

4. Інформація та документи, передбачені частинами другою і третьою цієї статті, якщо вони не віднесені до категорії інформації з обмеженим доступом, розміщуються для відкритого доступу не пізніше ніж через десять робочих днів з дня їх затвердження чи внесення змін до них, якщо інше не визначено законом.

5. Перелік додаткової інформації, обов'язкової для оприлюднення закладами освіти, може визначатися спеціальними законами.

Стаття 31. Особливості відносин між закладами освіти та політичними партіями (об'єднаннями) і релігійними організаціями

1. Державні та комунальні заклади освіти відокремлені від церкви (релігійних організацій), мають світський характер.

2. Приватні заклади освіти, зокрема засновані релігійними організаціями, мають право визначати релігійну спрямованість власної освітньої діяльності.

3. Політичні партії (об'єднання), їх члени, депутати (кандидати в депутати) не мають права провадити свою діяльність в закладах освіти, зокрема створювати власні осередки чи в будь-який інший спосіб втручатися в їхню освітню діяльність.

У закладах освіти забороняється зберігання, розміщення, розповсюдження реклами, плакатів, подарунків, стендів, листівок, аудіо- чи відеоматеріалів, інших матеріальних чи нематеріальних об'єктів (крім підручників), які містять:

найменування чи символіку політичних партій (об'єднань), громадських чи благодійних організацій, назва чи символіка яких співзвучні з назвами та символікою політичних партій (об'єднань);

зображення, прізвища, імена та по батькові осіб, які є членами (учасниками) чи засновниками політичних партій (об'єднань), громадських чи благодійних організацій, назва чи символіка яких співзвучні з назвами та символікою політичних партій (об'єднань);

зображення, прізвища, імена та по батькові виборних осіб та осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

Зазначена заборона не розповсюджується на офіційне листування, реалізацію освітньої програми закладу освіти та у випадках, передбачених виборчим законодавством.

4. Керівництву закладів освіти, педагогічним, науково-педагогічним і науковим працівникам, органам державної влади та органам місцевого самоврядування, їх посадовим особам забороняється залучати здобувачів освіти до участі в заходах, організованих релігійними організаціями (крім закладів освіти, визначених частиною другою цієї статті) чи політичними партіями (об'єднаннями), крім заходів, передбачених освітньою програмою.

5. Керівництву закладів освіти, органам державної влади та органам місцевого самоврядування, їх посадовим особам забороняється залучати працівників закладів освіти до участі в заходах, організованих релігійними організаціями (крім закладів освіти, визначених частиною другою цієї статті) чи політичними партіями (об'єднаннями).

6. Здобувачі освіти не можуть бути обмежені у праві на здобуття освіти в державних і комунальних закладах освіти за їх належність або неналежність до релігійних організацій чи політичних партій (об'єднань).

7. Додаткові вимоги до провадження педагогічної (науково-педагогічної) діяльності у закладах освіти, визначених частиною другою цієї статті, визначаються їхніми установчими документами.

Розділ IV

СТАНДАРТИ ОСВІТИ, ОСВІТНІ ПРОГРАМИ, КВАЛІФІКАЦІЇ ТА ДОКУМЕНТИ ПРО ОСВІТУ

Стаття 32. Стандарти освіти

1. Стандарт освіти визначає: вимоги до обов'язкових компетентностей та результатів навчання здобувача освіти відповідного рівня;

загальний обсяг навчального навантаження здобувачів освіти; інші складники, передбачені спеціальними законами.

2. Стандарти освіти розробляються відповідно до Національної рамки кваліфікацій.

3. Стандарти освіти розробляються та затверджуються у порядку, визначеному спеціальними законами та іншими нормативно-правовими актами.

4. Центральні органи виконавчої влади, які згідно з цим Законом та спеціальними законами уповноважені на затвердження стандартів освіти, оприлюднюють на своїх веб-сайтах:

проекти відповідних стандартів з метою їх громадського обговорення; стандарти освіти не пізніше десяти днів з дня їх затвердження.

Стаття 33. Освітня програма

1. Основою для розроблення освітньої програми є стандарт освіти відповідного рівня (за наявності).

2. Освітня програма містить:
вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за програмою;
перелік освітніх компонентів та їх логічну послідовність;
загальний обсяг навчального навантаження та очікувані результати навчання здобувачів освіти.

3. Освітні програми розробляються закладами освіти, науковими установами, іншими суб'єктами освітньої діяльності та затверджуються відповідно до цього Закону та спеціальних законів.

Освітні програми повинні передбачати освітні компоненти для вільного вибору здобувачів освіти.

Заклади освіти можуть використовувати типові або інші освітні програми, які розробляються та затверджуються відповідно до цього Закону та спеціальних законів.

Заклади спеціалізованої освіти, освітні об'єднання та заклади освіти, що здійснюють освітню діяльність на різних рівнях освіти, можуть використовувати наскрізні освітні програми, які охоплюють різні рівні освіти та розробляються, затверджуються (акредитується) відповідно до цього Закону та спеціальних законів.

4. Освітні програми можуть мати корекційно-розвитковий складник для осіб з особливими освітніми потребами.

Стаття 34. Кваліфікації

1. Кваліфікації за обсягом класифікуються на повні та часткові, за змістом — на освітні та професійні.

2. Кваліфікація вважається повною у разі здобуття особою повного переліку компетентностей відповідного рівня Національної рамки кваліфікацій, що визначені відповідним стандартом.

3. Кваліфікація вважається частковою у разі здобуття особою частини компетентностей відповідного рівня Національної рамки кваліфікацій, що визначені відповідним стандартом.

4. У цьому Законі, якщо не зазначено інше, під терміном «кваліфікація» розуміється повна кваліфікація.

5. Освітня кваліфікація — це визнана закладом освіти чи іншим уповноваженим суб'єктом освітньої діяльності та засвідчена відповідним документом про освіту сукупність встановлених стандартом освіти та здобутих особою результатів навчання (компетентностей).

6. Професійна кваліфікація (повна професійна кваліфікація) — це визнана або присвоєна/підтверджена суб'єктом, уповноваженим на це законодавством, та засвідчена відповідним документом стандартизована сукупність здобутих особою компетентностей та/або результатів навчання, що дає змогу здійснювати всі трудові функції, визначені відповідним професійним стандартом.

7. Часткова професійна кваліфікація — це визнана або присвоєна/підтверджена суб'єктом, уповноваженим на це законодавством, та засвідчена відповідним документом стандартизована сукупність здобутих особою компетентностей та/або результатів навчання, що дає змогу здійснювати частину трудових функцій, визначених відповідним професійним стандартом.

8. Результати навчання та компетентності, необхідні для присудження освітніх та/або присвоєння професійних та часткових професійних кваліфікацій, можуть досягатися шляхом здобуття формальної, неформальної чи інформальної освіти.

9. Освітні кваліфікації присуджуються, визнаються і підтверджуються закладами освіти чи іншими суб'єктами освітньої діяльності.

Професійні та часткові професійні кваліфікації присвоюються/підтверджуються і визнаються суб'єктами, уповноваженими на це законодавством, зокрема суб'єктами освітньої діяльності.

10. Кваліфікаційні центри — це суб'єкти, уповноважені на оцінювання і визнання результатів навчання осіб (зокрема, здобутих шляхом неформальної чи інформальної освіти), присвоєння/підтвердження відповідних професійних та часткових професійних кваліфікацій, визнання в Україні професійних кваліфікацій, здобутих в інших країнах.

Порядок акредитації кваліфікаційних центрів затверджується Кабінетом Міністрів України за поданням Національного агентства кваліфікацій.

11. Процедури присудження, присвоєння/підтвердження кваліфікацій, а також порядок утворення та діяльності і правовий статус суб'єктів, що здійснюють діяльність з оцінювання і визнання освітніх та/або професійних кваліфікацій (повних та часткових), визначаються законодавством.

Стаття 35. Національна рамка кваліфікацій

1. Національна рамка кваліфікацій призначена для впорядкування освітніх і професійних кваліфікацій.

Кількість кваліфікаційних рівнів Національної рамки кваліфікацій відповідає кількості рівнів Європейської рамки кваліфікацій.

Національна рамка кваліфікацій, а також зміни до неї затверджуються Кабінетом Міністрів України за поданням центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки.

2. Національна рамка кваліфікацій призначена для використання органами державної влади та органами місцевого самоврядування, установами та організаціями, закладами освіти, роботодавцями, іншими юридичними та фізичними особами з метою розроблення, ідентифікації, співвіднесення, визнання, планування і розвитку кваліфікацій.

3. Національна рамка кваліфікацій ґрунтується на європейських і національних стандартах та принципах забезпечення якості освіти, враховує вимоги ринку праці до компетентностей працівників та запроваджується з метою гармонізації норм законодавства у сферах освіти і соціально-трудових відносин, сприяння національному та міжнародному визнанню кваліфікацій, здобутих в Україні, налагодження ефективної взаємодії сфери освіти і ринку праці.

Стаття 37. Національна система кваліфікацій

1. Національна система кваліфікацій — це сукупність інституцій і правових норм, що регулюють формування і розвиток освітніх та професійних кваліфікацій, їх відповідність потребам суспільства і ринку праці.

2. Структура і функціонування Національної системи кваліфікацій визначаються законом.

Стаття 38. Національне агентство кваліфікацій

1. Національне агентство кваліфікацій є постійно діючим колегіальним органом, що здійснює визначені цим Законом та іншими актами законодавства функції у сфері кваліфікацій.

Національне агентство кваліфікацій формується з представників центральних органів виконавчої влади у сфері освіти і науки, праці та зайнятості населення, спільного представницького органу всеукраїнських об'єднань організацій роботодавців та спільного представницького органу репрезентативних всеукраїнських об'єднань профспілок.

Представники спільного представницького органу всеукраїнських об'єднань організацій роботодавців та спільного представницького органу репрезентативних всеукраїнських об'єднань профспілок мають рівне представництво у складі Національного агентства кваліфікацій, що становить половину його загального складу.

2. Національне агентство кваліфікацій:

- бере участь у розробленні нормативно-правових актів у сфері кваліфікацій;
- здійснює координацію діяльності заінтересованих сторін у сфері кваліфікацій;
- здійснює супровід Національної рамки кваліфікацій, у тому числі з метою її гармонізації з аналогічними міжнародними документами;
- здійснює міжнародне співробітництво у сфері кваліфікацій;
- здійснює аналіз та оцінку ефективності державної політики у сфері кваліфікацій;
- бере участь у прогнозуванні потреб ринку праці у кваліфікаціях;
- здійснює супровід інформаційного забезпечення Національної системи кваліфікацій;
- створює і веде Реєстр кваліфікацій;
- розробляє проект порядку розроблення, введення в дію та перегляду професійних стандартів і подає його на затвердження Кабінету Міністрів України;
- реєструє професійні стандарти та забезпечує відкритий доступ до стандартів;
- здійснює інформаційно-аналітичне та методичне забезпечення розроблення професійних стандартів;
- бере участь у розробленні стандартів освіти та професійних стандартів;
- здійснює акредитацію кваліфікаційних центрів;
- розробляє критерії та процедури визнання професійних та часткових професійних кваліфікацій, здобутих в інших країнах;
- розробляє проект порядку присвоєння/підтвердження професійних та часткових професійних кваліфікацій, визнання результатів навчання осіб (зокрема, здобутих шляхом неформальної чи інформальної освіти) кваліфікаційними центрами і подає його на затвердження Кабінету Міністрів України;
- взаємодіє з органами та установами забезпечення якості освіти;
- здійснює інші повноваження, передбачені цим Законом та іншими актами законодавства.

3. Національне агентство кваліфікацій є юридичною особою публічного права, що утворюється Кабінетом Міністрів України та діє на основі статуту, затвердженого Кабінетом Міністрів України.

4. Для забезпечення діяльності Національного агентства кваліфікацій утворюється секретаріат.

Члени Національного агентства кваліфікацій можуть здійснювати свої повноваження на постійній основі або на громадських засадах відповідно до статуту Національного агентства кваліфікацій.

Голова Національного агентства кваліфікацій та його заступники працюють на постійній основі.

Голова Національного агентства кваліфікацій, його заступники, члени Національного агентства кваліфікацій, які здійснюють свої повноваження на постійній основі, та працівники секретаріату не є державними службовцями.

Стаття 39. Професійні стандарти

1. Професійний стандарт — це затверджені в установленому порядку вимоги до компетентностей працівників, що слугують основою для формування професійних кваліфікацій.

2. Професійні стандарти можуть розроблятися роботодавцями, їх організаціями та об'єднаннями, органами державної влади, науковими установами, галузевими радами, громадськими об'єднаннями, іншими зацікавленими суб'єктами.

3. Порядок розроблення, введення в дію та перегляду професійних стандартів затверджується Кабінетом Міністрів України за поданням Національного агентства кваліфікацій.

Стаття 39¹. Галузеві ради з розроблення професійних стандартів

1. Галузева рада з розроблення професійних стандартів є робочим органом, що утворюється за галузевою ознакою з метою розроблення професійних стандартів.

2. Склад галузевої ради з розроблення професійних стандартів формується та затверджується її засновником (засновниками).

До складу галузевої ради з розроблення професійних стандартів включаються представники:

підприємств (роботодавців) відповідної галузі;

репрезентативних на національному чи галузевому рівні об'єднань професійних спілок (за наявності).

До складу галузевої ради з розроблення професійних стандартів можуть також включатися представники:

репрезентативних на національному чи галузевому рівні об'єднань організацій роботодавців;

громадських об'єднань, основною метою діяльності яких відповідно до статуту є захист професійних інтересів, їх асоціацій;

органів державної влади та/або органів місцевого самоврядування;

закладів освіти тощо.

3. Галузева рада з розроблення професійних стандартів може здійснювати свою діяльність із статусом юридичної особи або без такого статусу.

4. До завдань галузевої ради з розроблення професійних стандартів належать:

організація, координація або безпосереднє розроблення професійних стандартів;

участь у розробленні стандартів освіти;

участь у розробленні стандартів та інструментів оцінювання кваліфікацій і результатів навчання;

аналіз і прогнозування розвитку професійних та часткових професійних кваліфікацій на галузевому чи міжгалузевому ринку праці;

проведення моніторингових досліджень та розроблення середньострокових прогнозів потреби певного виду економічної діяльності у кадрах в розрізі професійних та часткових професійних кваліфікацій.

5. Галузева рада з розроблення професійних стандартів має право:

створювати кваліфікаційні центри;

брати участь у розробленні стандартів освіти;
ініціювати обґрунтовані зміни до професійних стандартів та стандартів освіти;
взаємодіяти із закладами освіти, іншими суб'єктами освітньої діяльності у питаннях освітніх і професійних та часткових професійних кваліфікацій;

брати участь у розробленні освітніх програм або проводити їх незалежну експертизу.

6. Фінансування діяльності галузевих рад з розроблення професійних стандартів здійснюється за рахунок коштів їх засновників та з інших джерел, не заборонених законом.

Стаття 40. Документи про освіту

1. Після успішного завершення навчання за освітньою програмою здобувачі освіти (крім вихованців дошкільних закладів освіти) отримують відповідний документ про освіту.

За запитом здобувача освіти (особи з порушенням зору) документ про освіту виготовляється з урахуванням забезпечення доступності відтвореної на ньому інформації (з використанням шрифту Брайля).

2. Документи про освіту видаються закладами освіти та іншими суб'єктами освітньої діяльності.

Порядок виготовлення, видачі та обліку документів про освіту, вимоги до їх форми та/або змісту визначаються законодавством.

Порядок виготовлення, видачі та обліку документів про освіту, передбачених спеціальними законами, вимоги до їх форми та/або змісту затверджуються центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки з урахуванням вимог спеціальних законів.

3. Інформація про видані документи про середню, професійну (професійно-технічну), фахову передвищу та вищу освіту вноситься до Єдиного державного реєстру документів про освіту в порядку, визначеному центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

Розділ V

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ

Стаття 41. Система забезпечення якості освіти

1. Метою розбудови та функціонування системи забезпечення якості освіти в Україні є: гарантування якості освіти;
формування довіри суспільства до системи та закладів освіти, органів управління освітою;

постійне та послідовне підвищення якості освіти;
допомога закладам освіти та іншим суб'єктам освітньої діяльності у підвищенні якості освіти.

2. Складовими системи забезпечення якості освіти є:

система забезпечення якості в закладах освіти (внутрішня система забезпечення якості освіти);

система зовнішнього забезпечення якості освіти;

система забезпечення якості в діяльності органів управління та установ, що здійснюють зовнішнє забезпечення якості освіти.

3. Система забезпечення якості в закладах освіти (внутрішня система забезпечення якості освіти) може включати:

- стратегію (політику) та процедури забезпечення якості освіти;
- систему та механізми забезпечення академічної доброчесності;
- оприлюднені критерії, правила і процедури оцінювання здобувачів освіти;
- оприлюднені критерії, правила і процедури оцінювання педагогічної (науково-педагогічної) діяльності педагогічних та науково-педагогічних працівників;
- оприлюднені критерії, правила і процедури оцінювання управлінської діяльності керівних працівників закладу освіти;
- забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, в тому числі для самостійної роботи здобувачів освіти;
- забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління закладом освіти;
- створення в закладі освіти інклюзивного освітнього середовища, універсального дизайну та розумного пристосування;
- інші процедури та заходи, що визначаються спеціальними законами або документами закладу освіти.

4. Система зовнішнього забезпечення якості освіти може включати:

- 1) інструменти, процедури та заходи забезпечення і підвищення якості освіти, зокрема: стандартизацію; ліцензування освітньої діяльності; акредитацію освітніх програм; інституційну акредитацію; громадську акредитацію закладів освіти; зовнішнє незалежне оцінювання результатів навчання; інституційний аудит; моніторинг якості освіти; атестацію педагогічних працівників; сертифікацію педагогічних працівників; громадський нагляд;
- інші інструменти, процедури і заходи, що визначаються спеціальними законами;
- 2) визначені цим Законом і спеціальними законами органи і установи, що відповідають за забезпечення якості освіти, та спеціально уповноважені державою установи, що проводять зовнішнє незалежне оцінювання;
- 3) незалежні установи оцінювання та забезпечення якості освіти.

5. Система забезпечення якості в діяльності органів управління та установ, що здійснюють зовнішнє забезпечення якості освіти, включає:

- політику та процедури забезпечення якості власної діяльності;
- необхідні ресурси для організації процесів і процедур;
- зовнішній незалежний аудит діяльності (процесів і процедур) відповідних органів і установ.

6. Особливості функціонування системи забезпечення якості на кожному рівні освіти визначаються спеціальними законами.

Стаття 42. Академічна доброчесність

1. Академічна доброчесність — це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час

навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

2. Дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками передбачає:

посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

надання достовірної інформації про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;

контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти;

об'єктивне оцінювання результатів навчання.

3. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

4. Порушенням академічної доброчесності вважається:

академічний плагіат — оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;

самоплагіат — оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;

фабрикація — вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;

фальсифікація — свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;

списування — виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання;

обман — надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;

хабарництво — надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі;

необ'єктивне оцінювання — свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти;

надання здобувачам освіти під час проходження ними оцінювання результатів навчання допомоги чи створення перешкод, не передбачених умовами та/або процедурами проходження такого оцінювання;

вплив у будь-якій формі (прохання, умовляння, вказівка, погроза, примушування тощо) на педагогічного (науково-педагогічного) працівника з метою здійснення ним необ'єктивного оцінювання результатів навчання.

5. За порушення академічної доброчесності педагогічні, науково-педагогічні та наукові працівники закладів освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- відмова у присудженні ступеня освітньо-наукового чи освітньо-творчого рівня чи присвоєнні вченого звання;

- позбавлення присудженого ступеня освітньо-наукового чи освітньо-творчого рівня чи присвоєного вченого звання;

- відмова в присвоєнні або позбавлення присвоєного педагогічного звання, кваліфікаційної категорії;

- позбавлення права брати участь у роботі визначених законом органів чи займати визначені законом посади.

6. За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);

- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;

- відрахування із закладу освіти (крім осіб, які здобувають загальну середню освіту);

- позбавлення академічної стипендії;

- позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати навчання.

7. Види академічної відповідальності (у тому числі додаткові та/або деталізовані) учасників освітнього процесу за конкретні порушення академічної доброчесності визначаються спеціальними законами та/або внутрішніми положеннями закладу освіти, що мають бути затверджені (погоджені) основним колегіальним органом управління закладу освіти та погоджені з відповідними органами самоврядування здобувачів освіти в частині їхньої відповідальності.

8. Порядок виявлення та встановлення фактів порушення академічної доброчесності визначається уповноваженим колегіальним органом управління закладу освіти з урахуванням вимог цього Закону та спеціальних законів.

Кожна особа, стосовно якої порушено питання про порушення нею академічної доброчесності, має такі права:

- ознайомлюватися з усіма матеріалами перевірки щодо встановлення факту порушення академічної доброчесності, подавати до них зауваження;

- особисто або через представника надавати усні та письмові пояснення або відмовитися від надання будь-яких пояснень, брати участь у дослідженні доказів порушення академічної доброчесності;

- знати про дату, час і місце та бути присутньою під час розгляду питання про встановлення факту порушення академічної доброчесності та притягнення її до академічної відповідальності;

- оскаржити рішення про притягнення до академічної відповідальності до органу, уповноваженого розглядати апеляції, або до суду.

9. Форми та види академічної відповідальності закладів освіти визначаються спеціальними законами.

10. За дії (бездіяльності), що цим Законом визнані порушенням академічної доброчесності, особа може бути притягнута до інших видів відповідальності з підстав та в порядку, визначених законом.

Стаття 43. Ліцензування освітньої діяльності

1. Ліцензування освітньої діяльності — це процедура визнання спроможності юридичної або фізичної особи надавати освітні послуги на певному рівні освіти відповідно до ліцензійних умов.

2. Освітня діяльність провадиться на підставі ліцензії, що видається органом ліцензування відповідно до законодавства.

3. Ліцензійні умови визначаються окремо для кожного рівня освіти. Ліцензійні умови формуються з урахуванням спеціальних вимог щодо доступності для осіб з особливими освітніми потребами. Вимоги до ліцензійних умов визначаються спеціальними законами.

4. Ліцензування, контроль за дотриманням ліцензійних умов, видача та анулювання ліцензій на освітню діяльність здійснюються у порядку, визначеному законодавством.

5. Ліцензія на провадження освітньої діяльності не може бути видана, а видана ліцензія підлягає анулюванню у разі, якщо засновником (співзасновником) приватного чи корпоративного закладу освіти є:

фізична особа, яка є громадянином (підданим) держави, визнаної Верховною Радою України державою-агресором або державою-окупантом;

юридична особа з іноземними інвестиціями держави-агресора або держави-окупанта, або зареєстрована на території держави-агресора або держави-окупанта, або кінцевий бенефіціарний власник (контролер) якої є резидентом держави-агресора або держави-окупанта.

Стаття 44. Акредитація освітньої програми

1. Акредитація освітньої програми — це оцінювання освітньої програми на предмет її відповідності стандарту освіти, а також спроможності закладу освіти забезпечити досягнення здобувачами освіти передбачених в освітній програмі результатів навчання.

2. Акредитація освітньої програми є добровільною і проводиться за ініціативою закладу освіти.

Освітня програма акредитується у разі, якщо це передбачено спеціальним законом.

Засади акредитації освітніх програм визначаються спеціальними законами.

3. Освітня програма відповідного рівня освіти акредитується органом із забезпечення якості освіти, визначеним спеціальним законом, та/або акредитованими громадськими фаховими об'єднаннями чи іншими акредитованими юридичними особами, що здійснюють незалежне оцінювання якості освіти та освітньої діяльності закладів освіти.

Стаття 45. Інституційний аудит

1. Інституційний аудит — це комплексна зовнішня перевірка та оцінювання освітніх і управлінських процесів закладу освіти (крім закладів вищої освіти), які забезпечують його ефективну роботу та сталий розвиток.

2. Метою проведення інституційного аудиту є оцінювання якості освітньої діяльності закладу освіти та вироблення рекомендацій щодо:

підвищення якості освітньої діяльності закладу освіти та вдосконалення внутрішньої системи забезпечення якості освіти;

приведення освітнього та управлінського процесів у відповідність із вимогами законодавства, зокрема, з ліцензійними умовами.

3. Результати інституційного аудиту оприлюднюються на сайтах закладу освіти (за наявності), засновника (крім засновника приватного закладу освіти) та органу, що здійснив інституційний аудит.

4. Інституційний аудит проводиться центральним органом виконавчої влади із забезпечення якості освіти.

5. Інституційний аудит проводиться у плановому порядку, якщо це передбачено спеціальним законом.

Заклади освіти, що мають чинний сертифікат про громадську акредитацію закладу освіти, вважаються такими, що пройшли інституційний аудит у плановому порядку.

6. Інституційний аудит проводиться у позаплановому порядку в закладі освіти, який має низьку якість освітньої діяльності.

Інституційний аудит також може бути проведений у позаплановому порядку за ініціативою засновника, керівника, колегіального органу управління, вищого колегіального органу громадського самоврядування або наглядової (підкувальної) ради закладу освіти.

7. За результатами проведення інституційного аудиту надаються висновок про якість освітньої діяльності закладу освіти, внутрішню систему забезпечення якості освіти, а також рекомендації щодо вдосконалення діяльності закладу освіти.

У разі виявлення невідповідності освітньої діяльності закладу освіти законодавству та/або ліцензійним умовам орган, який проводить аудит, визначає строк усунення недоліків та порушень у роботі закладу освіти. Після закінчення визначеного строку проводиться перевірка результатів усунення відповідних недоліків і порушень. У разі негативних результатів такої перевірки засновнику закладу освіти можуть бути надані рекомендації щодо зміни керівника закладу освіти, припинення чи реорганізації закладу освіти.

8. Особливості проведення інституційного аудиту на відповідному рівні освіти визначаються спеціальними законами.

Стаття 46. Інституційна акредитація

1. Інституційна акредитація — це оцінювання якості освітньої діяльності закладу вищої освіти.

2. Інституційна акредитація є добровільною і може бути проведена за ініціативою закладу вищої освіти.

3. Інституційна акредитація здійснюється Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти у співпраці з національними та міжнародними експертами, а також міжнародними інституціями, що здійснюють діяльність у сфері забезпечення якості вищої освіти та визнані Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

4. Засади інституційної акредитації визначаються спеціальним законом.

Стаття 47. Зовнішнє незалежне оцінювання

1. Зовнішнє незалежне оцінювання — це оцінювання результатів навчання, здобутих особою на певному рівні освіти, що проводиться спеціально уповноваженою державою установою (організацією).

2. Зовнішнє незалежне оцінювання здійснюється на основі програм зовнішнього незалежного оцінювання, затверджених центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у відповідній сфері. Зміст програм зовнішнього незалежного оцінювання має відповідати стандартам освіти відповідного рівня і бути доступним для ознайомлення не пізніше ніж за 18 місяців до проведення зовнішнього незалежного оцінювання.

3. Зовнішнє незалежне оцінювання здійснюється на таких принципах:
валідності (обґрунтованості та придатності методів і технологій оцінювання для конкретних цілей);

відкритості та прозорості;

об'єктивності;

надійності;

доступності;

відповідальності.

4. Процедури, форми та порядок проведення зовнішнього незалежного оцінювання визначаються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у відповідній сфері, з урахуванням можливостей осіб з особливими освітніми потребами та мають бути оприлюднені не менш як за шість місяців до проведення зовнішнього незалежного оцінювання.

5. Зовнішнє незалежне оцінювання результатів навчання здійснюється за кошти державного бюджету та за рахунок інших джерел, не заборонених законодавством.

Зовнішнє незалежне оцінювання результатів навчання осіб, які завершують здобуття базової та профільної середньої освіти, здійснюється за кошти державного бюджету.

6. Положення про спеціально уповноважену державою установу (організацію) затверджується відповідно до законодавства.

7. Засади зовнішнього незалежного оцінювання, не встановлені цим Законом, визначаються спеціальними законами.

Стаття 48. Моніторинг якості освіти

1. Моніторинг якості освіти — це система послідовних і систематичних заходів, що здійснюються з метою виявлення та відстеження тенденцій у розвитку якості освіти в країні, на окремих територіях, у закладах освіти (інших суб'єктах освітньої діяльності), встановлення відповідності фактичних результатів освітньої діяльності її заявленим цілям, а також оцінювання ступеня, напряму і причин відхилень від цілей.

2. Моніторинг якості освіти може бути внутрішній та зовнішній.

Внутрішній моніторинг якості освіти проводиться закладами освіти (іншими суб'єктами освітньої діяльності).

Зовнішній моніторинг якості освіти може проводитися будь-якими органами, підприємствами, установами, організаціями, іншими юридичними особами, що здійснюють незалежне оцінювання якості освіти та освітньої діяльності. Участь закладів освіти (інших суб'єктів освітньої діяльності) та учасників освітнього процесу у зовнішньому моніторингу якості освіти є добровільною, крім випадків, встановлених законодавством.

3. Порядок, види та форми проведення моніторингу якості освіти затверджуються центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

4. Центральний орган виконавчої влади у сфері освіти і науки організовує участь закладів освіти у порівняльних міжнародних дослідженнях якості освіти.

Стаття 49. Громадська акредитація закладу освіти

1. Громадська акредитація закладу освіти — це оцінювання закладу освіти щодо ефективності внутрішньої системи забезпечення якості освіти та забезпечення досягнення здобувачами освіти результатів навчання, передбачених освітніми програмами і стандартами освіти.

Громадська акредитація закладу освіти здійснюється з метою визнання якості освітньої діяльності закладу освіти та формування його позитивного іміджу і репутації.

2. Громадська акредитація закладу освіти здійснюється на добровільних засадах за запитом закладу освіти.

3. Громадська акредитація закладу освіти здійснюється акредитованими в установленому порядку фаховими громадськими об'єднаннями, іншими акредитованими юридичними особами, що здійснюють незалежне оцінювання якості освіти та освітньої діяльності.

4. Результати громадської акредитації закладу освіти можуть враховуватися при акредитації освітніх програм та інституційній акредитації.

5. Успішні результати громадської акредитації закладу освіти засвідчуються відповідним сертифікатом, що видається на строк до десяти років.

Стаття 50. Атестація педагогічних працівників

1. Атестація педагогічних працівників — це система заходів, спрямованих на всебічне та комплексне оцінювання педагогічної діяльності педагогічних працівників.

2. Атестація педагогічних працівників може бути черговою або позачерговою. Педагогічний працівник проходить чергову атестацію не менше одного разу на п'ять років, крім випадків, передбачених законодавством.

3. За результатами атестації визначається відповідність педагогічного працівника займаній посаді, присвоюються або підтверджуються кваліфікаційні категорії, присвоюються педагогічні звання. Перелік кваліфікаційних категорій і педагогічних звань педагогічних працівників визначається Кабінетом Міністрів України.

4. Рішення атестаційної комісії може бути підставою для звільнення педагогічного працівника з роботи у порядку, встановленому законодавством.

5. Положення про атестацію педагогічних працівників затверджує центральний орган виконавчої влади у сфері освіти і науки.

6. Положення про атестацію педагогічних працівників, які забезпечують здобуття фахових компетентностей спеціалізованої освіти, затверджуються центральними органами виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізують державну політику у відповідній сфері.

Стаття 51. Сертифікація педагогічних працівників

1. Сертифікація педагогічних працівників — це зовнішнє оцінювання професійних компетентностей педагогічного працівника (у тому числі з педагогіки та психології, практичних вмінь застосування сучасних методів і технологій навчання),

що здійснюється шляхом незалежного тестування, самооцінювання та вивчення практичного досвіду роботи.

2. Сертифікація педагогічного працівника відбувається на добровільних засадах виключно за його ініціативою.

3. Формування та забезпечення функціонування системи сертифікації педагогічних працівників здійснює центральний орган виконавчої влади у сфері освіти і науки.

Процедуру сертифікації педагогічних працівників здійснюють спеціально уповноважені державною установи, положення про які затверджує Кабінет Міністрів України.

4. За результатами успішного проходження сертифікації педагогічному працівнику видається сертифікат, який є дійсним упродовж трьох років. Успішне проходження сертифікації зараховується як проходження атестації педагогічним працівником.

5. Педагогічні працівники, які отримують доплату за успішне проходження сертифікації, впроваджують і поширюють методики компетентнісного навчання та нові освітні технології.

Педагогічні працівники, які мають сертифікат, можуть залучатися до проведення інституційного аудиту в інших закладах освіти, розроблення та акредитації освітніх програм, а також до інших процедур і заходів, пов'язаних із забезпеченням якості та впровадженням інновацій, педагогічних новацій і технологій у системі освіти.

6. Положення про сертифікацію педагогічних працівників розробляються центральними органами виконавчої влади, до сфери управління яких належать заклади освіти, та затверджуються Кабінетом Міністрів України.

ЗАКОН УКРАЇНИ
Про Національну поліцію
(Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 40–41, ст. 379)
(Витяг)

Розділ I
ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Національна поліція України

1. Національна поліція України (поліція) — це центральний орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку.

2. Діяльність поліції спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України згідно із законом.

Стаття 2. Завдання поліції

1. Завданнями поліції є надання поліцейських послуг у сферах:

- 1) забезпечення публічної безпеки і порядку;
- 2) охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави;
- 3) протидії злочинності;
- 4) надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги.

Розділ II
ПРИНЦИПИ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ

Стаття 6. Верховенство права

1. Поліція у своїй діяльності керується принципом верховенства права, відповідно до якого людина, її права та свободи визнаються найвищими цінностями та визначають зміст і спрямованість діяльності держави.

2. Принцип верховенства права застосовується з урахуванням практики Європейського суду з прав людини.

Стаття 7. Дотримання прав і свобод людини

1. Під час виконання своїх завдань поліція забезпечує дотримання прав і свобод людини, гарантованих Конституцією та законами України, а також міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, і сприяє їх реалізації.

2. Обмеження прав і свобод людини допускається виключно на підставах та в порядку, визначених Конституцією і законами України, за нагальної необхідності і в обсязі, необхідному для виконання завдань поліції.

3. Здійснення заходів, що обмежують права та свободи людини, має бути негайно припинене, якщо мета застосування таких заходів досягнута або немає необхідності подальшого їх застосування.

4. Поліцейським за будь-яких обставин заборонено сприяти, здійснювати, підбурювати або терпимо ставитися до будь-яких форм катування, жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання.

У разі виявлення таких дій кожен поліцейський зобов'язаний негайно вжити всіх можливих заходів щодо їх припинення та обов'язково доповісти безпосередньому керівництву про факти катування та наміри їх застосування. У разі приховування фактів катування або інших видів неналежного поводження поліцейськими керівник органу протягом доби з моменту отримання відомостей про такі факти зобов'язаний ініціювати проведення службового розслідування та притягнення винних до відповідальності.

У разі виявлення таких дій поліцейський зобов'язаний повідомити про це орган досудового розслідування, уповноважений на розслідування відповідних кримінальних правопорушень, вчинених поліцейськими.

5. У діяльності поліції забороняються будь-які привілеї чи обмеження за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовною або іншими ознаками.

Стаття 8. Законність

1. Поліція діє виключно на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що визначені Конституцією та законами України.

2. Поліцейському заборонено виконувати злочинні чи явно незаконні розпорядження та накази.

3. Накази, розпорядження та доручення вищих органів, керівників, посадових та службових осіб, службова, політична, економічна або інша доцільність не можуть бути підставою для порушення поліцейським Конституції та законів України.

4. Під час дії воєнного стану поліція діє згідно із призначенням та специфікою діяльності з урахуванням тих обмежень прав і свобод громадян, а також прав і законних інтересів юридичних осіб, що визначаються відповідно до Конституції України та Закону України «Про правовий режим воєнного стану».

Стаття 9. Відкритість та прозорість

1. Поліція здійснює свою діяльність на засадах відкритості та прозорості в межах, визначених Конституцією та законами України.

2. Поліція забезпечує постійне інформування органів державної влади та органів місцевого самоврядування, а також громадськості про свою діяльність у сфері охорони та захисту прав і свобод людини, протидії злочинності, забезпечення публічної безпеки і порядку.

3. Поліція забезпечує доступ до публічної інформації, володільцем якої вона є, у порядку та відповідно до вимог, визначених законом.

4. Поліція може оприлюднювати (поширювати) інформацію з обмеженим доступом лише у випадках та в порядку, визначених законом.

5. Нормативно-правові акти, що регламентують діяльність поліції, обов'язково оприлюднюються на веб-порталі центрального органу управління поліції. Нормативно-правові акти з обмеженим доступом оприлюднюються у випадках та в порядку, визначених законом.

6. Проекти нормативно-правових актів, що стосуються прав та свобод людини, обов'язково проходять громадське обговорення в порядку, визначеному Міністром внутрішніх справ України.

Стаття 10. Політична нейтральність

1. Поліція забезпечує захист прав та свобод людини незалежно від політичних переконань та партійної належності.

2. Поліція у своїй діяльності є незалежною від рішень, заяв чи позицій політичних партій та громадських об'єднань.

3. В органах і підрозділах поліції заборонено використовувати будь-які предмети, на яких зображена символіка політичних партій, та провадити політичну діяльність.

4. Поліцейським заборонено висловлювати особисте ставлення до діяльності політичних партій під час виконання службових повноважень, а також використовувати службові повноваження у політичних цілях.

Стаття 11. Взаємодія з населенням на засадах партнерства

1. Діяльність поліції здійснюється в тісній співпраці та взаємодії з населенням, територіальними громадами та громадськими об'єднаннями на засадах партнерства і спрямована на задоволення їхніх потреб.

2. З метою визначення причин та/або умов учинення правопорушень планування службової діяльності органів і підрозділів поліції здійснюється з урахуванням специфіки регіону та проблем територіальних громад.

3. Рівень довіри населення до поліції є основним критерієм оцінки ефективності діяльності органів і підрозділів поліції.

4. Оцінка рівня довіри населення до поліції проводиться незалежними соціологічними службами в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Стаття 12. Безперервність

1. Поліція забезпечує безперервне та цілодобове виконання своїх завдань. Кожен має право в будь-який час звернутися за допомогою до поліції або поліцейського.

2. Поліція не має права відмовити в розгляді або відкласти розгляд звернень стосовно забезпечення прав і свобод людини, юридичних осіб, інтересів суспільства та держави від протиправних посягань з посиланням на вихідний, святковий чи неробочий день або закінчення робочого дня.

Розділ IV ПОВНОВАЖЕННЯ ПОЛІЦІЇ

Стаття 23. Основні повноваження поліції

1. Поліція відповідно до покладених на неї завдань:

1) здійснює превентивну та профілактичну діяльність, спрямовану на запобігання вчиненню правопорушень;

2) виявляє причини та умови, що сприяють вчиненню кримінальних та адміністративних правопорушень, вживає у межах своєї компетенції заходів для їх усунення;

3) вживає заходів з метою виявлення кримінальних, адміністративних правопорушень; припиняє виявлені кримінальні та адміністративні правопорушення;

4) вживає заходів, спрямованих на усунення загроз життю та здоров'ю фізичних осіб і публічній безпеці, що виникли внаслідок учинення кримінального, адміністративного правопорушення;

5) здійснює своєчасне реагування на заяви та повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події;

5⁻¹) здійснює екстрені комунікації за телефонним номером 102, оброблення та використання інформації, переданої поліції постачальниками електронних комунікаційних мереж та/або послуг у випадках та порядку, передбачених Законом України «Про електронні комунікації»;

6) здійснює досудове розслідування кримінальних правопорушень у межах визначеної підслідності;

7) розшукує осіб, які переховуються від органів досудового розслідування, слідчого судді, суду, ухиляються від виконання кримінального покарання, пропали безвісти, та інших осіб у випадках, визначених законом;

8) у випадках, визначених законом, здійснює провадження у справах про адміністративні правопорушення, приймає рішення про застосування адміністративних стягнень та забезпечує їх виконання;

9) доставляє у випадках і порядку, визначених законом, затриманих осіб, підозрюваних у вчиненні кримінального правопорушення, та осіб, які вчинили адміністративне правопорушення;

10) вживає заходів для забезпечення публічної безпеки і порядку на вулицях, площах, у парках, скверах, на стадіонах, вокзалах, в аеропортах, морських та річкових портах, інших публічних місцях;

11) регулює дорожній рух та здійснює контроль за дотриманням Правил дорожнього руху його учасниками та за правомірністю експлуатації транспортних засобів на вулично-дорожній мережі;

12) здійснює супроводження транспортних засобів у випадках, визначених законом;

13) видає відповідно до закону дозволу на рух окремих категорій транспортних засобів; у випадках, визначених законом, видає та погоджує дозвільні документи у сфері безпеки дорожнього руху;

14) вживає всіх можливих заходів для надання домедичної допомоги особам, які постраждали внаслідок кримінальних чи адміністративних правопорушень, нещасних випадків, а також особам, які опинилися в ситуації, небезпечній для їхнього життя чи здоров'я;

15) вживає заходів для визначення осіб, які не здатні через стан здоров'я, вік або інші обставини повідомити інформацію про себе; встановлює особу за невпізнаним трупом;

16) забезпечує безпеку взятих під захист осіб на підставах та в порядку, визначених законом;

17) у межах своєї компетенції, визначеної законом, здійснює контроль за дотриманням вимог законів та інших нормативно-правових актів щодо опіки, піклування

над дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування, вживає заходів щодо запобігання дитячій бездоглядності, правопорушенням серед дітей, а також соціального патронажу щодо дітей, які відбували покарання у виді позбавлення волі;

18) вживає заходів для запобігання та протидії домашньому насильству або насильству за ознакою статі;

19) здійснює охорону об'єктів права державної власності у випадках та порядку, визначених законом та іншими нормативно-правовими актами, а також бере участь у здійсненні державної охорони;

20) здійснює на договірних засадах охорону фізичних осіб та об'єктів права приватної і комунальної власності, а також об'єктів критичної інфраструктури, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України;

21) здійснює контроль за дотриманням фізичними та юридичними особами спеціальних правил та порядку зберігання і використання зброї, спеціальних засобів індивідуального захисту та активної оборони, боєприпасів, вибухових речовин і матеріалів, інших предметів, матеріалів та речовин, на які поширюється дозвольна система органів внутрішніх справ;

22) здійснює у визначеному законодавством порядку приймання, зберігання та знищення вилученої, добровільно зданої або знайденої вогнепальної, газової, холодної та іншої зброї, боєприпасів, набоїв, вибухових речовин та пристроїв, наркотичних засобів або психотропних речовин;

23) здійснює контроль у межах своєї компетенції, визначеної законом, за дотриманням вимог режиму радіаційної безпеки у спеціально визначеній зоні радіоактивного забруднення;

24) бере участь відповідно до повноважень у забезпеченні та здійсненні заходів правового режиму воєнного або надзвичайного стану, зони надзвичайної екологічної ситуації у разі їх введення на всій території України або в окремій місцевості;

24⁻¹) здійснює у визначеному законом порядку протидію злочинним посяганням на об'єкти критичної інфраструктури, які загрожують безпеці громадян і порушують функціонування систем життєзабезпечення; захист об'єктів критичної інфраструктури, інтересів суспільства і держави від злочинних посягань у кіберпросторі, здійснює заходи із запобігання, виявлення, припинення та розкриття кіберзлочинів проти об'єктів критичної інфраструктури;

25) виконує в межах компетенції запити органів правопорядку (правоохоронних органів) інших держав або міжнародних організацій поліції відповідно до закону та міжнародних договорів України;

26) здійснює оперативно-розшукову діяльність відповідно до закону;

27) вживає заходів для забезпечення публічної безпеки і порядку під час примусового виконання судових рішень і рішень інших органів (посадових осіб), здійснює привід осіб за рішенням тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України, а також вживає заходів, спрямованих на усунення загроз життю та здоров'ю державних виконавців, приватних виконавців та інших осіб, які беруть участь у вчиненні виконавчих дій, здійснює привід у виконавчому провадженні, здійснює розшук боржника чи дитини у виконавчому провадженні у випадках, передбачених законом або рішенням суду.

Залучення для проведення виконавчих дій поліцейських здійснюється за вмотивованою постановою виконавця, яка надсилається керівнику територіального органу

поліції за місцем проведення відповідної виконавчої дії. Відмова у залученні поліції для проведення виконавчих дій допускається лише з підстав залучення особового складу даного територіального органу поліції до припинення групового порушення громадської безпеки і порядку чи масових заворушень під час дії воєнного стану, а також для подолання наслідків надзвичайних ситуацій, небезпечних подій, у тому числі аварій, епідемій;

28) забезпечує інформування Уповноваженого з питань осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, про хід досудового розслідування, вжиття заходів для розшуку осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, для внесення даних до Єдиного реєстру осіб, зниклих безвісти за особливих обставин;

29) виявляє транспортні засоби особистого користування, тимчасово ввезені на митну територію України громадянами більш як на 30 діб та не зареєстровані в Україні у встановлені законодавством строки;

30) вживає заходів для виявлення неправомірного керування транспортними засобами, щодо яких порушено обмеження, встановлені Митним кодексом України, а саме: порушено строки їх тимчасового ввезення та/або переміщення в митному режимі транзиту; транспортні засоби використовуються для цілей підприємницької діяльності та/або отримання доходів в Україні; транспортні засоби передано у володіння, користування або розпорядження особам, які не ввозили їх на митну територію України або не поміщували в митний режим транзиту, а також заходів для виявлення неправомірного розкомплектування таких транспортних засобів;

31) на підставі відповідної постанови Уповноваженого із захисту державної мови вживає заходів у межах компетенції для забезпечення здійснення Уповноваженим із захисту державної мови своїх повноважень, передбачених Законом України «Про забезпечення функціонування української мови як державної».

Залучення поліцейських здійснюється за вмотивованим зверненням Уповноваженого із захисту державної мови, в якому має зазначатися, які саме дії пропонується вчинити поліцейським. Таке звернення надсилається керівнику територіального органу поліції за місцем вчинення визначених у зверненні дій;

32) забезпечує проведення спільних з органом регулювання у сферах електронних комунікацій та радіочастотного спектра заходів з метою встановлення та притягнення до відповідальності власників радіообладнання будь-якого призначення, експлуатація якого заборонена в Україні або яке експлуатується без визначеного законодавством радіочастотного присвоєння, припинення порушень законодавства у сферах електронних комунікацій та радіочастотного спектра, у порядку взаємодії, який затверджується спільними нормативно-правовими актами;

33) у межах своєї компетенції здійснюють нагляд за дотриманням порядку виходу домашніх тварин (собак) у громадських місцях, за дотриманням вимог у сфері захисту тварин від жорстокого поводження та вживають відповідних заходів у разі порушення законодавства у цій сфері;

34) здійснює у взаємодії зі Збройними Силами України, Національною гвардією України, Державною прикордонною службою України, Державною спеціальною службою транспорту, Службою безпеки України боротьбу з диверсійно-розвідувальними силами агресора (противника) та не передбаченими законами України воєнізованими або збройними формуваннями;

35) сприяє Державній прикордонній службі України у виявленні каналів незаконного перетинання державного кордону, переміщення зброї, боєприпасів, вибухових речовин та разом із відповідними правоохоронними органами ліквідує такі канали;

36) за письмовим запитом в установленому законом порядку безоплатно одержує від державних органів, органів місцевого самоврядування, юридичних осіб державної форми власності інформацію, необхідну для виконання визначених цим Законом завдань та повноважень поліції, у тому числі стосовно військовополонених, у вигляді та у формі, що зазначені в такому запиті. Суб'єкти, яким адресовано відповідний запит, зобов'язані протягом трьох днів, а в разі неможливості — не пізніше десятиденного строку з дня отримання запиту, надати відповідну інформацію або повідомити про причини, що перешкоджають її наданню;

37) здійснює конвоювання осіб, затриманих за підозрою в учиненні кримінального правопорушення, узятих під варту, обвинувачених або засуджених до позбавлення волі, а також охороняє їх у залі суду.

Перелік місцевих загальних судів, відповідних установ попереднього ув'язнення (крім гауптвахт) та ізоляторів тимчасового тримання, з/до яких поліцією здійснюється конвоювання таких осіб, визначається Міністром внутрішніх справ України;

38) у випадках, передбачених законом, утримує в ізоляторах тимчасового тримання осіб, затриманих за вчинення кримінальних або адміністративних правопорушень, осіб, стосовно яких як запобіжний захід застосовано тримання під вартою, осіб, підданих адміністративному арешту, а також обвинувачених і засуджених;

39) у межах визначеної законодавством компетенції здійснює розмінування, що має оперативний характер, у частині виявлення, знешкодження та знищення вибухонебезпечних предметів, щодо яких є підстави вважати, що вони є предметами, знаряддями чи засобами вчинення адміністративних або кримінальних правопорушень;

40) організовує роботу з надання, позбавлення та підтвердження допуску поліцейських до проведення спеціальних вибухотехнічних робіт;

41) здійснює техніко-криміналістичне забезпечення огляду місця події, в тому числі пов'язаної з пожежами, та спеціальні вибухотехнічні роботи за фактами скоєння вибухів, надходження повідомлень про виявлення підозрілих вибухонебезпечних предметів, загрозу вибуху;

42) здійснює представництво та забезпечує виконання зобов'язань України в Міжнародній організації кримінальної поліції — Інтерполі та виступає як Національне центральне бюро Інтерполу;

43) здійснює співробітництво з Європейським поліцейським офісом (Європолом) та діє як Національний контактний пункт між компетентними органами України та Європолом;

44) організовує взаємодію правоохоронних та інших державних органів України з Міжнародною організацією кримінальної поліції — Інтерполом, Європейським поліцейським офісом (Європолом), а також компетентними органами інших держав з питань, що належать до сфери діяльності Інтерполу та Європолу;

45) здійснює збирання біометричних даних осіб, у тому числі шляхом дактилоскопіювання, у випадках, передбачених Кримінальним процесуальним кодексом України;

46) здійснює адміністративний нагляд відповідно до закону.

Стаття 24. Додаткові повноваження поліції

1. Виконання інших (додаткових) повноважень може бути покладене на поліцію виключно законом.

2. У разі виникнення загрози державному суверенітету України та її територіальної цілісності, а також у ході відсічі збройної агресії проти України органи та підрозділи, що входять до системи поліції, відповідно до законодавства України беруть участь у виконанні завдань територіальної оборони, забезпеченні та здійсненні заходів правового режиму воєнного стану у разі його оголошення на всій території України або в окремій місцевості.

3. У ході забезпечення та здійснення заходів правового режиму воєнного стану у разі його оголошення на всій території України або в окремій місцевості, виконання завдань територіальної оборони органи та підрозділи, що входять до системи поліції та дислокуються в межах Автономної Республіки Крим та міста Севастополя, області, міста Києва, підпорядковуються відповідному начальнику Головного управління Національної поліції в Автономній Республіці Крим та місті Севастополі, області, місті Києві.

**Розділ V
ПОЛІЦЕЙСЬКІ ЗАХОДИ****Стаття 29. Вимоги до поліцейського заходу**

1. Поліцейський захід — це дія або комплекс дій превентивного або примусового характеру, що обмежує певні права і свободи людини та застосовується поліцейськими відповідно до закону для забезпечення виконання покладених на поліцію повноважень.

2. Поліцейський захід застосовується виключно для виконання повноважень поліції. Обраний поліцейський захід має бути законним, необхідним, пропорційним та ефективним.

3. Обраний поліцейський захід є законним, якщо він визначений законом. Поліцейському заборонено застосовувати будь-які інші заходи, ніж визначені законами України.

4. Обраний поліцейський захід є необхідним, якщо для виконання повноважень поліції неможливо застосувати інший захід або його застосування буде неефективним, а також якщо такий захід заподіє найменшу шкоду як адресату заходу, так і іншим особам.

5. Застосований поліцейський захід є пропорційним, якщо шкода, заподіяна охоронюваним законом правам і свободам людини або інтересам суспільства чи держави, не перевищує блага, для захисту якого він застосований, або створеної загрози заподіяння шкоди.

6. Обраний поліцейський захід є ефективним, якщо його застосування забезпечує виконання повноважень поліції.

7. Поліцейський захід припиняється, якщо досягнуто мети його застосування, якщо неможливість досягнення мети заходу є очевидною або якщо немає необхідності у подальшому застосуванні такого заходу.

Стаття 30. Види поліцейських заходів

1. Поліція для виконання покладених на неї завдань вживає заходів реагування на правопорушення, визначені Кодексом України про адміністративні

правопорушення та Кримінальним процесуальним кодексом України, на підставі та в порядку, визначених законом.

2. Поліція для охорони прав і свобод людини, запобігання загрозам публічній безпеці і порядку або припинення їх порушення також застосовує в межах своєї компетенції поліцейські превентивні заходи та заходи примусу, визначені цим Законом.

3. Поліція для виконання покладених на неї завдань може застосовувати інші заходи, визначені окремими законами.

4. Якщо поліцейського неможливо ідентифікувати за зовнішніми ознаками, він зобов'язаний пред'явити особі документ, що посвідчує його повноваження.

Стаття 31. Превентивні поліцейські заходи

1. Поліція може застосовувати такі превентивні заходи:

- 1) перевірка документів особи;
- 2) опитування особи;
- 3) поверхнева перевірка і огляд;
- 4) зупинення транспортного засобу;
- 5) вимога залишити місце і обмеження доступу до визначеної території;
- 6) обмеження пересування особи, транспортного засобу або фактичного володіння річчю;
- 7) проникнення до житла чи іншого володіння особи;
- 8) перевірка дотримання вимог дозвільної системи органів внутрішніх справ;
- 9) застосування технічних приладів і технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, засобів фото- і кінозйомки, відеозапису;
- 10) перевірка дотримання обмежень, установлених законом стосовно осіб, які перебувають під адміністративним наглядом, та інших категорій осіб;
- 11) поліцейське піклування.

2. Під час проведення превентивних поліцейських заходів поліція зобов'язана повідомити особі про причини застосування до неї превентивних заходів, а також довести до її відома нормативно-правові акти, на підставі яких застосовуються такі заходи.

Стаття 32. Перевірка документів особи

1. Поліцейський має право вимагати в особи пред'явлення нею документів, що посвідчують особу, та/або документів, що підтверджують відповідне право особи, у спосіб, який дає можливість поліцейському прочитати та зафіксувати дані, що містяться в документах, у таких випадках:

1) якщо особа володіє зовнішніми ознаками, схожими на зовнішні ознаки особи, яка перебуває в розшуку, або безвісно зниклої особи, або самовільно залишила місце для утримання військовополонених;

2) якщо існує достатньо підстав вважати, що особа вчинила або має намір вчинити правопорушення;

3) якщо особа перебуває на території чи об'єкті із спеціальним режимом або в місці здійснення спеціального поліцейського контролю;

4) якщо в особи є зброя, боєприпаси, наркотичні засоби та інші речі, обіг яких обмежений або заборонений, або для зберігання, використання чи перевезення яких потрібен дозвіл, якщо встановити такі права іншим чином неможливо;

5) якщо особа перебуває в місці вчинення правопорушення або дорожньо-транспортної пригоди, іншої надзвичайної події;

6) якщо зовнішні ознаки особи чи транспортного засобу або дії особи дають достатні підстави вважати, що особа причетна до вчинення правопорушення, транспортний засіб може бути знаряддям чи об'єктом вчинення правопорушення.

Стаття 33. Опитування особи

1. Поліцейський може опитати особу, якщо існує достатньо підстав вважати, що вона володіє інформацією, необхідною для виконання поліцейських повноважень.

Для опитування поліцейський може запросити особу до поліцейського приміщення.

2. Надання особою інформації є добровільним. Особа може відмовитися від надання інформації. Проведення опитування неповнолітніх допускається тільки за участю батьків (одного з них), іншого законного представника або педагога.

3. Перед проведенням опитування особи поліцейський роз'яснює їй підстави та мету застосування поліцейського заходу, якщо це не перешкодить виконанню поліцією повноважень, покладених на неї цим Законом.

Стаття 34. Поверхнева перевірка

1. Поверхнева перевірка як превентивний поліцейський захід є здійсненням візуального огляду особи, проведенням по поверхні вбрання особи рукою, спеціальним приладом або засобом, візуальним оглядом речі або транспортного засобу.

2. Поліцейський для здійснення поверхневої перевірки особи може зупиняти осіб та/або оглядати їх, якщо існує достатньо підстав вважати, що особа має при собі річ, обіг якої заборонено чи обмежено або яка становить загрозу життю чи здоров'ю такої особи або інших осіб.

3. Поверхнева перевірка здійснюється поліцейським відповідної статі. У невідкладних випадках поверхневу перевірку може здійснити будь-який поліцейський лише з використанням спеціального приладу або засобу.

4. Поліцейський може здійснювати поверхневу перевірку речі або транспортного засобу:

1) якщо існує достатньо підстав вважати, що в транспортному засобі знаходиться правопорушник або особа, свобода якої обмежується в незаконний спосіб;

2) якщо існує достатньо підстав вважати, що в транспортному засобі знаходиться річ, обіг якої заборонено чи обмежено або яка становить загрозу життю чи здоров'ю такої особи або інших осіб;

3) якщо існує достатньо підстав вважати, що річ або транспортний засіб є знаряддям вчинення правопорушення та/або знаходиться в тому місці, де може бути скоєно кримінальне правопорушення, для запобігання якого необхідно провести поверхневу перевірку.

5. Поверхнева перевірка речі або транспортного засобу здійснюється шляхом візуального огляду речі та/або транспортного засобу або візуального огляду салону та багажника транспортного засобу. Поліцейський при здійсненні поверхневої перевірки має право вимагати відкрити кришку багажника та/або двері салону.

6. Під час поверхневої перевірки речі або транспортного засобу особа повинна самостійно показати поліцейському вміст особистих речей чи транспортного засобу.

7. При виявленні в ході поверхневої перевірки будь-яких слідів правопорушення поліцейський забезпечує їх схоронність та огляд відповідно до вимог статті 237 Кримінального процесуального кодексу України.

Стаття 35. Зупинення транспортного засобу

1. Поліцейський може зупиняти транспортні засоби у разі:

1) якщо водій порушив Правила дорожнього руху;

2) якщо є очевидні ознаки, що свідчать про технічну несправність транспортного засобу;

3) якщо є інформація, що свідчить про причетність водія або пасажирів транспортного засобу до вчинення дорожньо-транспортної пригоди, кримінального чи адміністративного правопорушення, або якщо є інформація, що свідчить про те, що транспортний засіб чи вантаж можуть бути об'єктом чи знаряддям учинення дорожньо-транспортної пригоди, кримінального чи адміністративного правопорушення;

4) якщо транспортний засіб перебуває в розшуку;

5) якщо необхідно здійснити опитування водія чи пасажирів про обставини вчинення дорожньо-транспортної пригоди, кримінального чи адміністративного правопорушення, свідками якого вони є або могли бути;

6) якщо необхідно залучити водія транспортного засобу до надання допомоги іншим учасникам дорожнього руху або поліцейським або як свідка під час оформлення протоколів про адміністративні правопорушення чи матеріалів дорожньо-транспортних пригод;

7) якщо уповноважений орган державної влади прийняв рішення про обмеження чи заборону руху;

8) якщо спосіб закріплення вантажу на транспортному засобі створює небезпеку для інших учасників дорожнього руху;

9) порушення порядку визначення і використання на транспортному засобі спеціальних світлових або звукових сигнальних пристроїв;

10) якщо зупинка транспортного засобу, який зареєстрований в іншій країні, здійснюється з метою виявлення його передачі у володіння, користування або розпорядження особам, які не ввозили такий транспортний засіб на митну територію України або не поміщували в митний режим транзиту;

11) якщо є наявна інформація, яка свідчить про те, що водій або пасажир транспортного засобу є особою, яка самовільно залишила місце для утримання військовополонених.

2. Поліцейський зобов'язаний зупиняти транспортні засоби у разі:

1) якщо є інформація, що свідчить про порушення власником транспортного засобу митних правил, виявлені митними органами відповідно до Митного кодексу України, а саме: порушення строків тимчасового ввезення та/або переміщення в митному режимі транзиту іншого транспортного засобу особистого користування, використання такого транспортного засобу для цілей підприємницької діяльності та/або отримання доходів в Україні, розкомплектування чи передачу у володіння, користування або розпорядження такого транспортного засобу особам, які не ввозили такий транспортний засіб на митну територію України або не поміщували в митний режим транзиту;

2) якщо є інформація, що свідчить про те, що транспортний засіб, який зареєстрований в іншій країні, не зареєстрований в Україні у встановлені законодавством строки чи перебуває на території України з порушенням строків тимчасового ввезення

та/або переміщення в митному режимі транзиту, чи використовується для цілей підприємницької діяльності та/або отримання доходів в Україні, чи переданий у володіння, користування або розпорядження особам, які не ввозили такий транспортний засіб на митну територію України або не поміщували в митний режим транзиту.

3. Поліцейський зобов'язаний поінформувати водія про конкретну причину зупинення ним транспортного засобу з детальним описом підстави зупинки, визначеної у цій статті.

Стаття 36. Вимога залишити місце і обмеження доступу на визначену територію

1. Поліцейський уповноважений вимагати від особи (осіб) залишити визначене місце на певний строк або заборонити чи обмежити особам доступ до визначеної території або об'єктів, якщо це необхідно для забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони життя і здоров'я людей, для збереження та фіксації слідів правопорушення.

2. Поліцейський може обмежувати або забороняти рух транспорту і пішоходів на окремих ділянках вулиць і автомобільних доріг у разі затримання осіб відповідно до закону, під час аварій, інших надзвичайних ситуацій, якщо це необхідно для забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони життя і здоров'я людей.

Стаття 37. Обмеження пересування особи чи транспортного засобу або фактичного володіння річчю

1. Поліція уповноважена затримувати особу на підставах, у порядку та на строки, визначені Конституцією України, Кримінальним процесуальним кодексом України та Кодексом України про адміністративні правопорушення, а також іншими законами України.

2. Відлік часу утримання затриманої фізичної особи в спеціально відведених для цього приміщеннях рахується з моменту її фактичного затримання.

3. У випадках, визначених частиною другою цієї статті, поліцейські повинні негайно викликати медичних працівників до місця фактичного знаходження таких осіб, а також, за можливості, поінформувати членів сім'ї.

4. Поліцейський може тимчасово обмежити фактичне володіння річчю або пересування транспортного засобу для запобігання небезпеці, якщо є достатні підстави вважати, що річ або транспортний засіб можуть бути використані особою з метою посягання на своє життя і здоров'я або на життя чи здоров'я іншої людини, або пошкодження чужої речі. На вимогу особи поліцейський зобов'язаний повідомити про причини застосування ним відповідних заходів.

Обмеження фактичного володіння річчю здійснюється на підставах та в порядку, визначених Кримінальним процесуальним кодексом України та Кодексом України про адміністративні правопорушення.

5. Обмеження фактичного володіння річчю здійснюється шляхом вилучення речі в її фактичного володільця, обмеження її перенесення або перевезення.

Поліцейський зобов'язаний у письмовій формі повідомити свого керівника про тимчасове обмеження фактичного володіння річчю особи, а також зобов'язаний скласти протокол про здійснення тимчасового обмеження фактичного володіння річчю та вручити протокол цій особі.

6. Тимчасове обмеження пересування особи та перенесення або перевезення речі негайно припиняється, якщо немає необхідності здійснювати такий захід.

Стаття 38. Проникнення до житла чи іншого володіння особи

1. Поліція може проникнути до житла чи іншого володіння особи без вмотивованого рішення суду лише в невідкладних випадках, пов'язаних із:

- 1) рятуванням життя людей та цінного майна під час надзвичайних ситуацій;
- 2) безпосереднім переслідуванням осіб, підозрюваних у вчиненні кримінального правопорушення;
- 3) припиненням злочину, що загрожує життю осіб, які знаходяться в житлі або іншому володінні.

2. Проникнення поліцейського до житла чи іншого володіння особи не може обмежувати її права користуватися власним майном.

3. Про застосування вказаного поліцейського заходу обов'язково складається протокол.

Стаття 39. Перевірка дотримання вимог дозвільної системи органів внутрішніх справ

1. Поліція в порядку, визначеному Міністерством внутрішніх справ України, може оглядати за участю адміністрації (керівництва) юридичних осіб, фізичних осіб (у тому числі фізичних осіб — підприємців) чи їх уповноважених представників приміщення, де знаходяться зброя, спеціальні засоби, боєприпаси, вибухові речовини та матеріали, інші предмети, матеріали і речовини, щодо зберігання і використання яких визначено спеціальні правила або порядок та на які поширюється дозвільна система органів внутрішніх справ, а також безпосередньо оглядати місця їх зберігання з метою перевірки дотримання правил поводження з ними та правил їх використання.

2. Поліція може оглядати зброю, спеціальні засоби, боєприпаси, що знаходяться у фізичних та юридичних осіб, інші предмети, матеріали і речовини, щодо зберігання та використання яких визначено спеціальні правила чи порядок та на які поширюється дозвільна система органів внутрішніх справ, з метою перевірки дотримання правил поводження з ними та правил їх використання.

3. Поліція відповідно до порядку, визначеного Міністерством внутрішніх справ України, вилучає зброю, спеціальні засоби, боєприпаси, вибухові речовини та матеріали, інші предмети, матеріали і речовини, щодо зберігання і використання яких визначено спеціальні правила чи порядок та на які поширюється дозвільна система органів внутрішніх справ, а також опечатує і закриває об'єкти, де вони зберігаються чи використовуються (у тому числі стрілецькі тири, стрільбища невійськового призначення, мисливські стенди, підприємства і майстерні з виготовлення та ремонту зброї, спеціальних засобів, боєприпасів, магазини, у яких здійснюється їх продаж, піротехнічні майстерні, пункти вивчення матеріальної частини зброї, спеціальних засобів, правил поводження з ними та їх застосування) у випадку виявлення порушення правил поводження з ними та правил їх використання, що загрожують громадській безпеці, до усунення таких порушень.

4. Поліція інформує відповідний орган Міністерства внутрішніх справ України в одноденний строк про кожен факт виявленого порушення правил зберігання і використання зброї, спеціальних засобів, боєприпасів, вибухових речовин та матеріалів, інших предметів, матеріалів і речовин, щодо зберігання і використання яких визначено спеціальні правила чи порядок та на які поширюється дозвільна система органів внутрішніх справ.

Стаття 40. Застосування технічних приладів, технічних засобів та спеціалізованого програмного забезпечення

1. Поліція для виконання покладених на неї завдань та здійснення повноважень, визначених законом, може застосовувати такі технічні прилади, технічні засоби та спеціалізоване програмне забезпечення:

- 1) фото- і відеотехніку, у тому числі техніку, що працює в автоматичному режимі, технічні прилади та технічні засоби з виявлення та/або фіксації правопорушень;
- 2) технічні прилади та технічні засоби з виявлення радіаційних, хімічних, біологічних та ядерних загроз;
- 3) безпілотні літальні апарати та спеціальні технічні засоби протидії їх застосуванню;
- 4) спеціальні технічні засоби перевірки на наявність стану алкогольного сп'яніння;
- 5) спеціалізоване програмне забезпечення для здійснення аналітичної обробки фото- і відеоінформації, у тому числі для встановлення осіб та номерних знаків транспортних засобів.

Технічні прилади та технічні засоби, передбачені пунктами 1 і 2 цієї частини, поліція може закріплювати на однострої, у/на безпілотних літальних апаратах, службових транспортних засобах, суднах чи інших плавучих засобах, у тому числі тих, що не мають кольорографічних схем, розпізнавальних знаків та написів, які свідчать про належність до поліції, а також монтувати/розміщувати їх по зовнішньому периметру доріг і будівель.

Поліція може використовувати інформацію, отриману за допомогою фото- і відеотехніки, технічних приладів та технічних засобів, що перебувають у чужому володінні.

2. Інформація про змонтовані/розміщені технічні прилади, технічні засоби повинна бути розміщена на видному місці.

3. Строки та порядок зберігання матеріалів фото- і кінозйомки, відеозапису та результатів їх аналізу встановлюються Міністерством внутрішніх справ України.

Стаття 41. Поліцейське піклування

1. Поліцейське піклування може здійснюватися щодо:

- 1) неповнолітньої особи віком до 16 років, яка залишилася без догляду;
- 2) особи, яка підозрюється у втечі з психіатричного закладу чи спеціалізованого лікувального закладу, де вона утримувалася на підставі судового рішення;
- 3) особи, яка має ознаки вираженого психічного розладу і створює реальну небезпеку оточуючим або собі;
- 4) особи, яка перебуває у публічному місці і внаслідок сп'яніння втратила здатність самостійно пересуватися чи створює реальну небезпеку оточуючим або собі.

Поліцейське піклування має наслідком щодо:

- 1) осіб, зазначених у пункті 1 частини першої цієї статті, — передання батькам або усиновителям, опікунам, піклувальникам, органам опіки та піклування;
- 2) осіб, зазначених у пунктах 2, 3 частини першої цієї статті, — передання відповідному закладу;
- 3) осіб, зазначених у пункті 4 частини першої цієї статті, — передання у спеціальний лікувальний заклад чи до місця проживання.

2. Поліцейський зобов'язаний негайно повідомити особі зрозумілою для неї мовою підставу застосування поліцейського заходу, а також роз'яснити право

отримувати медичну допомогу, давати пояснення, оскаржувати дії поліцейського, негайно повідомити інших осіб про її місце перебування.

Повідомлення про права і їх роз'яснення поліцейським може не проводитися у випадку, коли є достатні підстави вважати, що особа не може усвідомлювати свої дії і керувати ними.

3. Поліцейський уповноважений вилучити у особи зброю чи інші предмети, якими особа може завдати шкоди оточуючим чи собі, незалежно від того, чи заборонені вони в обігу.

Поліцейському заборонено здійснювати обшук особи, щодо якої здійснюється поліцейське піклування.

4. Про застосування поліцейського піклування складається протокол, в якому зазначаються: місце, дата і точний час (година і хвилини) застосування поліцейського заходу; підстави застосування; опис вилученої зброї чи інших предметів; клопотання, заяви чи скарги особи, якщо такі надходили, наявність чи відсутність видимих тілесних ушкоджень.

Протокол підписується поліцейським і особою. Копія протоколу негайно під розпис вручається особі. Протокол може не надаватися особі для підписання, а його копія — вручатися особі у випадку, коли є достатні підстави вважати, що вона не може усвідомлювати свої дії і керувати ними. У такому випадку протокол надається особі чи органу, передбаченому абзацом другим частини першої цієї статті.

5. Про кожне застосування поліцейського заходу поліцейський одразу повідомляє за допомогою технічних засобів відповідального поліцейського в підрозділі поліції.

У разі наявності достатніх підстав вважати, що передання особи тривало довше, ніж це необхідно, відповідальний поліцейський в підрозділі поліції зобов'язаний провести перевірку для вирішення питання про відповідальність винуватих у цьому осіб.

6. Поліцейський зобов'язаний надати особі можливість негайно повідомити про своє місце перебування близьких родичів, членів сім'ї чи інших осіб за вибором цієї особи.

Поліцейський зобов'язаний негайно повідомити батьків або усиновителів, опікунів, піклувальників, орган опіки та піклування про місце перебування неповнолітньої особи.

Стаття 42. Поліцейські заходи примусу

1. Поліція під час виконання повноважень, визначених цим Законом, уповноважена застосовувати такі заходи примусу:

- 1) фізичний вплив (сила);
- 2) застосування спеціальних засобів;
- 3) застосування вогнепальної зброї.

2. Фізичним впливом є застосування будь-якої фізичної сили, а також спеціальних прийомів боротьби з метою припинення протиправних дій правопорушників.

3. Спеціальні засоби як поліцейські заходи примусу — це сукупність пристроїв, приладів і предметів, спеціально виготовлених, конструктивно призначених і технічно придатних для захисту людей від ураження різними предметами (у тому числі від зброї), тимчасового (відворотного) ураження людини (правопорушника, супротивника), пригнічення чи обмеження волі людини (психологічної чи фізичної) шляхом здійснення впливу на неї чи предмети, що її оточують, з чітким регулюванням підстав і правил застосування таких засобів та службових тварин.

4. Для виконання своїх повноважень поліцейські можуть використовувати такі спеціальні засоби:

- 1) гумові та пластикові кийки;
- 2) електрошокові пристрої контактної та контактнo-дистанційної дії;
- 3) засоби обмеження рухомості (кайданки, сітки для зв'язування тощо);
- 4) засоби, споряджені речовинами сльозогінної та дратівної дії;
- 5) засоби примусової зупинки транспорту;
- 6) спеціальні маркувальні та фарбувальні засоби;
- 7) службові собаки та службові коні;
- 8) пристрої, гранати та боєприпаси світлозвукової дії;
- 9) засоби акустичного та мікрохвильового впливу;
- 10) пристрої, гранати, боєприпаси та малогабаритні підривні пристрої для руйнування перешкод і примусового відчинення приміщень;
- 11) пристрої для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії;
- 12) засоби, споряджені безпечними димоутворюючими препаратами;
- 13) водомети, бронемашини та інші спеціальні транспортні засоби.

5. Під час дії воєнного стану, у разі необхідності відбиття нападу, що загрожує життю чи здоров'ю поліцейського або іншої особи, а також усунення небезпеки у стані крайньої необхідності або при затриманні особи, яка вчинила правопорушення та/або чинить опір поліцейському, поліцейський має право використати підручні засоби.

6. Не є заходом примусу використання поліцейським засобів індивідуального захисту (шоломів, бронешитів та іншого спеціального екіпірування).

7. Поліцейський зобов'язаний негайно зупинити застосування певного виду заходу примусу в момент досягнення очікуваного результату.

8. Норми забезпечення підрозділів поліції спеціальними засобами та вогнепальною зброєю встановлюються Міністерством внутрішніх справ України.

9. Під час дії воєнного стану поліцейський має право застосовувати заходи примусу, передбачені цією статтею стосовно осіб, які беруть участь у збройній агресії проти України, без врахування вимог та заборон, передбачених статтею 43, частинами четвертою та п'ятою статті 45, а також частиною дев'ятою статті 46 цього Закону.

10. Під час дії воєнного стану у разі застосування поліцейським заходу примусу передбаченого статтею 42 цього Закону стосовно осіб, які здійснюють агресію проти України, та завдання зазначеним особам тілесних ушкоджень, каліцтва, застосування вогнепальної зброї, за наявності можливості, з урахуванням подій на відповідній території, поліцейський усно або за допомогою засобів комунікаційного зв'язку повідомляє свого безпосереднього керівника, який у разі необхідності за можливості повідомляє центральний орган управління поліції та відповідного прокурора.

Стаття 43. Порядок застосування поліцейських заходів примусу

1. Поліцейський зобов'язаний заздалегідь попередити особу про застосування фізичної сили, спеціальних засобів і вогнепальної зброї і надати їй достатньо часу для виконання законної вимоги поліцейського, крім випадку, коли зволікання може спричинити посягання на життя і здоров'я особи чи та/або поліцейського або інші тяжкі наслідки, або в ситуації, що склалася, таке попередження є не виправданим або неможливим.

2. Попередження може бути зроблено голосом, а за значної відстані або звернення до великої групи людей — через гучномовні установки, підсилювачі звуку.

3. Вид та інтенсивність застосування заходів примусу визначаються з урахуванням конкретної ситуації, характеру правопорушення та індивідуальних особливостей особи, яка вчинила правопорушення.

4. Поліцейські зобов'язані надавати невідкладну медичну допомогу особам, які постраждали в результаті застосування заходів примусу.

5. Заборонено застосування фізичної сили, спеціальних засобів і вогнепальної зброї до жінок з явними ознаками вагітності, малолітніх осіб, осіб з явними ознаками обмежених можливостей або старості, крім випадків учинення ними збройного чи групового нападу, учинення збройного опору поліцейському, що загрожує життю і здоров'ю інших осіб або поліцейських, якщо відбити такий напад або опір іншими способами і засобами неможливо.

Стаття 44. Застосування фізичної сили

1. Поліцейський може застосовувати фізичну силу, у тому числі спеціальні прийоми боротьби (рукопашного бою), для забезпечення особистої безпеки або/та безпеки інших осіб, припинення правопорушення, затримання особи, яка вчинила правопорушення, якщо застосування інших поліцейських заходів не забезпечує виконання поліцейським повноважень, покладених на нього законом.

2. Поліцейський зобов'язаний письмово повідомити свого керівника, а той зобов'язаний повідомити прокурора про завдання особі тілесних ушкоджень унаслідок застосування фізичної сили.

Стаття 45. Застосування спеціальних засобів

1. Поліцейський для забезпечення публічної безпеки і порядку застосовує спеціальні засоби, визначені цим Законом.

2. Поліцейський уповноважений застосовувати спеціальні засоби тільки у разі, якщо він пройшов відповідну спеціальну підготовку.

3. Загальні правила застосування спеціальних засобів:

1) кайданки та інші засоби обмеження рухомості застосовуються:

а) до особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення та чинить опір поліцейському або намагається втекти;

б) під час затримання особи;

в) під час конвоювання (доставляння) затриманого або заарештованого;

г) якщо особа своїми небезпечними діями може завдати шкоду собі і оточуючим;

г) проведення процесуальних дій з особами у випадках, коли вони можуть створити реальну небезпеку оточуючим або собі;

2) гумові та пластикові кийки застосовуються для:

а) відбиття нападу на поліцейського, іншу особу та/або об'єкт, що перебуває під охороною;

б) затримання особи, яка вчинила правопорушення і чинить злісну непокору законній вимозі поліцейського;

в) припинення групового порушення громадської безпеки і порядку чи масових заворушень;

- 3) засоби, споряджені речовинами сльозогінної та дратівної дії, застосовуються для:
 - а) відбиття нападу на поліцейського, іншу особу та/або об'єкт, що перебуває під охороною;
- б) припинення групового порушення громадської безпеки і порядку чи масових заворушень;
- 4) засоби примусової зупинки транспорту застосовуються для примусової зупинки транспортного засобу, водій якого не виконав законні вимоги поліцейського щодо зупинки транспортного засобу, або якщо дії водія транспортного засобу створюють загрозу життю чи здоров'ю людини;
- 5) пристрої, гранати, боеприпаси та малогабаритні підривні пристрої для руйнування перешкод і примусового відчинення приміщень застосовуються для:
 - а) затримання особи;
 - б) звільнення особи, незаконно позбавленої свободи, яка знаходиться у приміщенні;
 - в) електрошокові пристрої контактної та контактної-дистанційної дії застосовуються для:
- а) відбиття нападу на поліцейського, іншу особу та/або об'єкт, що перебуває під охороною;
- б) відбиття нападу тварини, що загрожує життю і здоров'ю особи чи поліцейського;
- 7) спеціальні маркувальні та фарбувальні засоби застосовуються для:
 - а) маркування особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення;
 - б) припинення групового порушення громадської безпеки і порядку чи масових заворушень з метою подальшого виявлення осіб та затримання, а також контролю за переміщенням речей;
- 8) пристрої, гранати та боеприпаси світлозвукової дії, засоби акустичного та мікрохвильового впливу застосовуються для:
 - а) відбиття нападу на поліцейського, іншу особу та/або об'єкт, що перебуває під охороною;
 - б) затримання особи, яка чинить збройний опір, або з метою примусити таку особу залишити територію (транспортний засіб, будівлю, споруду, земельну ділянку), де перебуває така особа;
 - в) звільнення особи, незаконно позбавленої свободи, яка знаходиться у приміщенні;
- 9) водомети, бронемашини та інші спеціальні транспортні засоби застосовуються для:
 - а) припинення групового порушення громадської безпеки і порядку чи масових заворушень;
 - б) відбиття групового нападу, що загрожує життю та здоров'ю людей;
 - в) примусової зупинки транспортного засобу, водій якого не виконав законні вимоги поліцейського зупинитися;
 - г) затримання озброєної особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення;
- 10) пристрої для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, застосовуються для:
 - а) захисту від нападу, що загрожує життю та здоров'ю людей, у тому числі поліцейського;

б) відбиття збройного нападу на об'єкти, що перебувають під охороною, конвої, житлові та нежитлові приміщення, а також для звільнення їх у разі захоплення;

в) затримання особи, яка підозрюється у вчиненні тяжкого або особливо тяжкого злочину і яка намагається втекти;

г) затримання особи, яка чинить збройний опір або намагається втекти з-під варти;

г) затримання озброєної особи, яка погрожує застосуванням зброї та інших предметів, що загрожують життю чи здоров'ю людей, у тому числі поліцейського;

д) подання сигналу тривоги або виклику допоміжних сил;

е) знешкодження тварини, яка загрожує життю чи здоров'ю людей, у тому числі поліцейського;

є) припинення групового порушення громадської безпеки і порядку чи масових заворушень;

ж) відбиття групового нападу, що загрожує життю чи здоров'ю людей;

11) засоби, споряджені безпечними димоутворювальними препаратами, застосовуються для:

а) забезпечення маскуваності дій поліцейських, спрямованих на затримання особи, яка чинить збройний опір, або для того, щоб примусити таку особу залишити територію (транспортний засіб, будівлю, споруду, земельну ділянку), на якій вона перебуває;

б) звільнення особи, незаконно позбавленої свободи;

12) службовий собака застосовується під час:

а) патрулювання;

б) переслідування та затримання особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення;

в) під час конвоювання (доставлення) затриманої або заарештованої особи;

г) для відбиття нападу на особу та/або поліцейського;

13) службовий кінь застосовується під час:

а) патрулювання;

б) переслідування та затримання особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення.

4. Поліції (поліцейському) заборонено:

1) наносити удари гумовими (пластиковими) кийками по голові, шиї, ключичній ділянці, статевих органах, попереку (куприку) і в живіт;

2) під час застосування засобів, споряджених речовинами сльозогінної та дратівної дії, здійснювати прицільну стрільбу по людях, розкидання і відстрілювання гранат у натовп, повторне застосування їх у межах зони ураження в період дії цих речовин;

3) відстрілювати патрони, споряджені гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металічними снарядами не смертельної дії, з порушенням визначених технічними характеристиками вимог щодо відстані від особи та стрільби в окремі частини голови і тіла людини;

4) застосовувати водомети при температурі повітря нижче +10°C;

5) застосовувати засоби примусової зупинки транспорту для примусової зупинки мотоциклів, мотоколясок, моторолерів, мопедів, транспортного засобу, що здійснює пасажирські перевезення, а також застосовувати такі засоби на гірських шляхах

або ділянках шляхів з обмеженою видимістю, залізничних переїздах, мостах, шляхопроводах, естакадах, у тунелях;

6) застосовувати кайданки більше ніж 2 години безперервного використання або без послаблення їх тиску.

5. Застосування малогабаритного підривного пристрою для відкриття приміщень є виправданим, якщо шкода, заподіяна охоронюваним законом правам та інтересам, є меншою, ніж шкода, яку вдалося відвернути.

6. Поліцейський зобов'язаний у письмовій формі повідомити свого керівника про застосування до особи спеціального засобу.

Якщо поліцейський заподіяв особі поранення або каліцтво внаслідок застосування до неї спеціального засобу, керівник такого поліцейського зобов'язаний негайно повідомити про це відповідного прокурора.

7. Допустимі параметри спеціальних засобів у частині їх фізичного, хімічного та іншого впливу на організм людини визначаються уповноваженими установами центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я.

8. Правила зберігання, носіння та застосування спеціальних засобів, що є на озброєнні поліції, визначаються нормативними актами Міністерства внутрішніх справ України.

Стаття 46. Застосування вогнепальної зброї

1. Застосування вогнепальної зброї є найбільш суворим заходом примусу.

2. Поліцейський уповноважений на зберігання, носіння вогнепальної зброї, а також на її застосування і використання лише за умови що він пройшов відповідну спеціальну підготовку.

3. Порядок зберігання і носіння вогнепальної зброї, що знаходиться в розпорядженні поліцейського, перелік вогнепальної зброї та боєприпасів, що використовуються в діяльності поліції, та норми їх належності встановлюються Міністром внутрішніх справ України.

4. Поліцейський уповноважений у виняткових випадках застосовувати вогнепальну зброю:

1) для відбиття нападу на поліцейського або членів його сім'ї, у випадку загрози їхньому життю чи здоров'ю;

2) для захисту осіб від нападу, що загрожує їхньому життю чи здоров'ю;

3) для звільнення заручників або осіб, яких незаконно позбавлено волі;

4) для відбиття нападу на об'єкти, що перебувають під охороною, конвої, житлові та нежитлові приміщення, а також звільнення таких об'єктів у разі їх захоплення;

5) для затримання особи, яку застали під час вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину і яка намагається втекти;

6) для затримання особи, яка чинить збройний опір, намагається втекти з-під варти, а також озброєної особи, яка погрожує застосуванням зброї та інших предметів, що загрожують життю і здоров'ю людей та/або поліцейського;

7) для зупинки транспортного засобу шляхом його пошкодження, якщо водій своїми діями створює загрозу життю чи здоров'ю людей та/або поліцейського.

5. Поліцейський уповноважений застосовувати вогнепальну зброю тільки після попередження про необхідність припинення протиправних дій і намір використання заходу примусу, визначеного цією статтею.

6. Застосування вогнепальної зброї без попередження допускається:

1) при спробі особи, яку затримує поліцейський із вогнепальною зброєю в руках, наблизитися до нього, скоротивши визначену ним відстань, чи доторкнутися до зброї;

2) у разі збройного нападу, а також у разі раптового нападу із застосуванням бойової техніки, транспортних засобів або інших засобів, що загрожують життю чи здоров'ю людей;

3) якщо особа, затримана або заарештована за вчинення особливо тяжкого чи тяжкого злочину, втікає із застосуванням транспортного засобу;

4) якщо особа чинить збройний опір;

5) для припинення спроби заволодіти вогнепальною зброєю.

7. Поліцейський уповноважений застосовувати вогнепальну зброю тільки з метою заподіяння особі такої шкоди, яка є необхідною і достатньою в такій обстановці, для негайного відвернення чи припинення збройного нападу.

8. Поліцейський уповноважений застосовувати вогнепальну зброю у разі збройного нападу, якщо відвернення чи припинення відповідного нападу неможливо досягнути іншими засобами.

9. Поліцейському заборонено застосовувати вогнепальну зброю в місцях, де може бути завдано шкоди іншим особам, а також у вогнєнебезпечних та вибухонебезпечних місцях, крім випадків необхідності відбиття нападу або крайньої необхідності.

10. Поліцейський зобов'язаний у письмовій формі повідомляти свого керівника про застосування вогнепальної зброї, а також негайно повідомити свого керівника про активне застосування вогнепальної зброї, який, у свою чергу, зобов'язаний поінформувати центральний орган управління поліції та відповідного прокурора.

11. Поліцейський може взяти до рук вогнепальну зброю і привести її у готовність, якщо вважає, що в обстановці, що склалася, можуть виникнути підстави для її застосування.

12. Під час затримання осіб, щодо яких у поліцейського виникла підозра у вчиненні тяжкого чи особливо тяжкого злочину, а також під час перевірки документів у таких осіб поліцейський може привести в готовність вогнепальну зброю та попередити особу про можливість її застосування.

Спроба особи, яку затримує поліцейський із вогнепальною зброєю в руках, наблизитися до нього, скоротивши визначену поліцейським відстань, чи доторкнутися до зброї є підставою для застосування вогнепальної зброї поліцейським.

13. Поліцейський може використати вогнепальну зброю для подання сигналу тривоги або виклику допоміжних сил, або для знешкодження тварини, яка загрожувє життю чи здоров'ю поліцейського та інших осіб.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей

(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1995, № 6, ст. 35)

Розділ I ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Органи і служби у справах дітей, спеціальні установи та заклади, які здійснюють їх соціальний захист і профілактику правопорушень

Здійснення соціального захисту дітей і профілактики серед них правопорушень покладається в межах визначеної компетенції на:

центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері сім'ї та дітей, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері сім'ї та дітей, орган виконавчої влади Автономної Республіки Крим у сфері сім'ї та дітей, відповідні структурні підрозділи обласних, Київської та Севастопольської міських, районних державних адміністрацій, виконавчих органів міських і районних у містах рад;

уповноважені підрозділи органів Національної поліції;

приймальники-розподільники для дітей органів Національної поліції;

школи соціальної реабілітації та професійні училища соціальної реабілітації органів освіти;

центри медико-соціальної реабілітації дітей закладів охорони здоров'я;

спеціальні виховні установи Державної кримінально-виконавчої служби України;

притулки для дітей;

центри соціально-психологічної реабілітації дітей;

соціально-реабілітаційні центри (дитячі містечка).

У здійсненні соціального захисту і профілактики правопорушень серед дітей беруть участь у межах своєї компетенції інші органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи та організації незалежно від форми власності, окремі громадяни.

Під соціальним захистом дітей у цьому Законі слід розуміти комплекс заходів і засобів соціально-економічного та правового характеру, здійснення яких покладається на суб'єктів, зазначених у частинах першій та другій цієї статті, щодо забезпечення прав дітей на життя, розвиток, виховання, освіту, медичне обслуговування, надання матеріальної підтримки.

Стаття 2. Основні принципи діяльності органів і служб у справах дітей, спеціальних установ та закладів соціального захисту для дітей

Діяльність органів і служб у справах дітей та спеціальних установ і закладів соціального захисту для дітей здійснюється на принципах:

законності;

застосування переважно методів виховання і переконання, що передбачають вжиття примусових заходів лише після вичерпання всіх інших заходів впливу на поведінку дітей;

гласності, тобто систематичного інформування про стан справ щодо захисту прав дітей, правопорушень серед дітей, роботу центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики з питань сім'ї та дітей, центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері сім'ї та дітей, органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим у сфері сім'ї та дітей, служб у справах дітей, спеціальних установ і закладів соціального захисту для дітей у відкритій державній статистиці, засобах масової інформації;

збереження конфіденційності інформації про дітей, які вчинили правопорушення і до яких застосовувалися заходи індивідуальної профілактики;

неприпустимості приниження честі і гідності дітей, жорстокого поводження з ними.

Стаття 3. Профілактика правопорушень серед дітей

Під профілактикою правопорушень серед дітей слід розуміти діяльність органів і служб у справах дітей, спеціальних установ для дітей, спрямовану на виявлення та усунення причин і умов, що сприяють вчиненню дітьми правопорушень, а також позитивний вплив на поведінку окремих дітей на території України, в її окремому регіоні, в сім'ї, на підприємстві, в установі чи організації незалежно від форм власності, за місцем проживання.

Розділ II

ОРГАНИ І СЛУЖБИ У СПРАВАХ ДІТЕЙ

Стаття 4. Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дітей, орган виконавчої влади Автономної Республіки Крим у сфері сім'ї та дітей, служби у справах дітей

Основними завданнями центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дітей, органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим у сфері сім'ї та дітей, служб у справах дітей є:

розроблення і здійснення самостійно або разом з відповідними органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями незалежно від форми власності, громадськими організаціями заходів щодо захисту прав, свобод і законних інтересів дітей;

координація зусиль центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій незалежно від форми власності у вирішенні питань соціального захисту дітей та організації роботи із запобігання дитячій бездоглядності;

забезпечення додержання вимог законодавства щодо встановлення опіки та піклування над дітьми, їх усиновлення;

здійснення контролю за умовами утримання і виховання дітей у закладах для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, спеціальних установах і закладах соціального захисту для дітей незалежно від форми власності;

ведення державної статистики щодо дітей відповідно до законодавства України та міжнародних стандартів;

ведення обліку дітей, які опинились у складних життєвих обставинах, дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, усиновлених, влаштованих до прийомних сімей, дитячих будинків сімейного типу та соціально-реабілітаційних центрів (дитячих містечок);

проведення роботи з соціально-правового захисту дітей, запобігання бездоглядності та правопорушенням серед них, із соціально-психологічної реабілітації найбільш уразливих категорій дітей, контроль та координація діяльності служб у справах дітей;

здійснення з питань, що належать до їх компетенції, координації та методологічного забезпечення діяльності центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування стосовно соціального захисту дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб із їх числа, а також забезпечення додержання законодавства щодо встановлення опіки і піклування над дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування, їх усиновлення, застосування інших передбачених законодавством форм влаштування дітей;

сприяння розвитку різних форм виховання дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування.

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дітей, орган виконавчої влади Автономної Республіки Крим у сфері сім'ї та дітей, служби у справах дітей мають право:

приймати з питань, що належать до їх компетенції, рішення, які є обов'язковими до виконання центральними органами виконавчої влади, їх територіальними органами та місцевими державними адміністраціями, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями всіх форм власності і громадянами;

звертатися у разі порушення прав та законних інтересів дітей, а також з питань надання їм допомоги до відповідних органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій незалежно від форми власності;

проводити роботу серед дітей з метою запобігання правопорушенням;

порушувати перед органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування питання про направлення до спеціальних установ для дітей, навчальних закладів (незалежно від форми власності) дітей, які опинились у складних життєвих обставинах, неодноразово самовільно залишали сім'ю та навчальні заклади;

забезпечувати влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, у дитячі будинки сімейного типу, прийомні сім'ї, передачу під опіку, піклування, на усиновлення;

вести справи з опіки та піклування над дітьми та усиновлення дітей;

перевіряти стан роботи із соціально-правового захисту дітей у закладах для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, спеціальних установах

і закладах соціального захисту для дітей незалежно від форми власності, стан виховної роботи з дітьми у навчальних закладах, за місцем проживання, а також у разі необхідності — умови роботи працівників молодше 18 років на підприємствах, в установах та організаціях незалежно від форми власності;

представляти у разі необхідності інтереси дітей в судах, у їх відносинах з підприємствами, установами та організаціями незалежно від форми власності;

запрошувати для бесіди батьків або опікунів, піклувальників, посадових осіб до служби у справах дітей з метою з'ясування причин та умов, які призвели до порушення прав дітей, бездоглядності, вчинення правопорушень, вживати заходів щодо їх усунення;

давати згоду на звільнення працівників молодше 18 років за ініціативою власника підприємства, установи та організації незалежно від форми власності або уповноваженого ним органу;

порушувати перед органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування питання про накладення дисциплінарних стягнень на посадових осіб у разі невиконання ними рішень, прийнятих центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дітей, органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим у сфері сім'ї та дітей, службами у справах дітей;

визначати потребу регіонів в утворенні спеціальних установ і закладів соціального захисту для дітей;

розробляти і реалізовувати власні та підтримувати громадські програми соціального спрямування з метою забезпечення захисту прав, свобод і законних інтересів дітей;

порушувати перед органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування питання про притягнення до відповідальності згідно із законом фізичних та юридичних осіб, які допустили порушення прав, свобод і законних інтересів дітей;

відвідувати дітей, які опинились у складних життєвих обставинах, перебувають на обліку в службі у справах дітей, за місцем їх проживання, навчання і роботи; вживати заходів для соціального захисту дітей.

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань сім'ї та дітей, контролює діяльність органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим у сфері сім'ї та дітей.

Центральні та місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи та організації незалежно від форми власності, посадові особи зобов'язані у строк, визначений центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дітей, органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим у сфері сім'ї та дітей, відповідними службами у справах дітей, повідомляти про заходи, вжиті на виконання прийнятих ними рішень.

Штатна чисельність працівників районних, міських, районних у містах служб у справах дітей установлюється з розрахунку один працівник служби не більше ніж на одну тисячу дітей, які проживають у районі, та не більше ніж на дві тисячі дітей, які проживають у місті, районі у місті. Штатна чисельність працівників служб у справах дітей виконавчих органів сільських, селищних рад відповідних територіальних громад встановлюється з розрахунку один працівник служби не більше ніж на одну тисячу дітей, але не менше одного працівника на об'єднану територіальну громаду.

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дітей, орган виконавчої влади Автономної Республіки Крим у сфері сім'ї та дітей, служби у справах дітей мають права юридичної особи.

Типове положення про службу у справах дітей затверджує Кабінет Міністрів України.

Стаття 5. Уповноважені підрозділи органів Національної поліції

Уповноважені підрозділи органів Національної поліції зобов'язані:

проводити роботу щодо запобігання правопорушенням дітей;

виявляти, припиняти та розкривати кримінальні правопорушення, вчинені дітьми, вживати з цією метою оперативно-розшукових і профілактичних заходів, передбачених чинним законодавством;

розглядати у межах своєї компетенції заяви і повідомлення про правопорушення, вчинені дітьми;

виявляти причини та умови, що сприяють вчиненню правопорушень дітьми, вживати в межах своєї компетенції заходів до їх усунення; брати участь у правовому вихованні дітей;

розшукувати дітей, що зникли, дітей, які залишили сім'ї, навчально-виховні заклади (бродяжать) та спеціальні установи для дітей;

виявляти дорослих осіб, які втягують дітей у злочинну діяльність, проституцію, пияцтво, наркоманію та жебрацтво;

виявляти осіб, які займаються виготовленням та розповсюдженням порнографічної продукції, видань, що пропагують насильство, жорстокість, сексуальну розпусту;

виявляти батьків або осіб, що їх замінюють, які ухиляються від виконання передбачених законодавством обов'язків щодо створення належних умов для життя, навчання та виховання дітей;

вести облік правопорушників, що не досягли 18 років, у тому числі звільнених з спеціальних виховних установ, з метою проведення профілактичної роботи, інформувати відповідні служби у справах дітей стосовно цих дітей;

повертати до місця постійного проживання, навчання або направляти до спеціальних установ для дітей у термін не більше восьми годин з моменту виявлення дітей, яких було підкинуто, або які заблукали, або залишили сім'ю чи навчально-виховні заклади;

викликати дітей, їх батьків (усиновителів) або опікунів (піклувальників), а також інших осіб у справах та інших матеріалах про правопорушення і у разі ухилення без поважних причин від явки за викликом — піддавати їх приводу;

відвідувати правопорушників, що не досягли 18 років, за місцем їх проживання, навчання, роботи, проводити бесіди з ними, їх батьками (усиновителями) або опікунами (піклувальниками);

отримувати від підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності відомості, необхідні у зв'язку з матеріалами про правопорушення, що перебувають у її провадженні;

затримувати і тримати у спеціально відведених для цього приміщеннях дітей, які залишилися без опіки та піклування, — на період до передачі їх законним представникам або до влаштування в установленому порядку, але не більше восьми годин;

затримувати і тримати у спеціально відведених для цього приміщеннях дітей віком від 11 років, які підозрюються у вчиненні суспільно небезпечних діянь, за які Кримінальним кодексом України передбачено покарання у виді позбавлення волі до п'яти років або більш м'яке покарання, і які не досягли віку, з якого за такі діяння особи підлягають кримінальній відповідальності, — до передачі їх під нагляд батьків, осіб, які їх замінюють, або адміністрації навчального чи іншого дитячого закладу, в якому постійно проживає ця дитина, але не більше восьми годин;

затримувати і тримати у спеціально відведених для цього приміщеннях дітей віком від 11 років, які підозрюються у вчиненні суспільно небезпечних діянь, що підпадають під ознаки діянь, за які Кримінальним кодексом України передбачено покарання у виді позбавлення волі понад п'ять років, і які не досягли віку, з якого за такі діяння особи підлягають кримінальній відповідальності, — до доставлення їх до суду для вирішення питання про поміщення їх у приймальники-розподільники для дітей, але не більше дванадцяти годин з моменту їх затримання;

здійснювати згідно з чинним законодавством гласні та негласні оперативно-розшукові заходи з метою розкриття кримінальних правопорушень, вчинених дітьми або за їх участю;

виявляти, вести облік осіб, які втягують дітей в антигромадську діяльність;

проводити обшуки, вилучення та інші слідчі дії відповідно до кримінального процесуального законодавства;

проводити за наявності законних підстав огляд дітей, речей, які є при них, транспортних засобів;

вилучати документи і предмети, що можуть бути речовими доказами правопорушення або використані на шкоду здоров'ю дітей;

складати протоколи про адміністративні правопорушення дітей, а також їх батьків (усиновителів) або опікунів (піклувальників), які не виконують обов'язків щодо виховання і навчання дітей, інформувати відповідні служби у справах дітей;

вносити підприємствам, установам та організаціям незалежно від форм власності обов'язкові для розгляду подання про необхідність усунення причин та умов, що сприяють вчиненню правопорушень дітьми;

доставляти в органи Національної поліції на строк до восьми годин дітей, які вчинили адміністративне правопорушення, але не досягли віку, з якого настає адміністративна відповідальність, для встановлення особи, обставин вчинення правопорушення та передачі їх батькам чи особам, які їх замінюють, або у притулки для дітей служб у справах дітей;

після встановлення особи дитини невідкладно сповіщати батьків або осіб, які їх замінюють, про адміністративне затримання дитини, а в разі вчинення кримінального правопорушення також інформувати органи прокуратури;

повідомляти органи опіки та піклування за місцем перебування дитини про відомий факт залишення його без опіки (піклування) батьків;

інформувати відповідні служби у справах дітей про дітей, які затримані чи яким повідомлено про підозру у вчиненні кримінальних правопорушень;

здійснювати відповідно до законодавства заходи соціального патронажу щодо дітей, які відбували покарання у виді позбавлення волі на певний строк;

вести облік правопорушників, що не досягли 18 років, які потребують медичної допомоги, у тому числі звільнених із спеціальних виховних установ, з метою

проведення профілактичної роботи, інформувати відповідні служби у справах дітей стосовно цих дітей.

Уповноважені підрозділи органів Національної поліції виконують також інші обов'язки та мають інші права, передбачені законодавством.

Розділ III

СУДИ

Стаття 6. Суди

Суди розглядають справи:

щодо неповнолітніх, які вчинили кримінальні правопорушення;

щодо неповнолітніх, які вчинили адміністративні правопорушення у віці від 16 до 18 років;

про поміщення дітей віком від 11 років у приймальники-розподільники для дітей;

про адміністративну відповідальність батьків (усиновителів) або опікунів (піклувальників) неповнолітніх за невиконання ними своїх обов'язків щодо виховання і навчання дітей;

про обмеження батьків у дієздатності, відібрання дітей та позбавлення батьківських прав, виселення осіб, позбавлених батьківських прав, якщо їх спільне проживання з дітьми, щодо яких вони позбавлені батьківських прав, неможливе;

про поновлення батьківських прав і розв'язання спорів між батьками щодо місця проживання дітей;

щодо інших питань, пов'язаних з особистими, житловими і майновими правами неповнолітніх.

Справи, зазначені у частині першій цієї статті, розглядаються спеціально уповноваженими на те суддями (складом суддів) за участю представників служб у справах дітей, крім випадків, передбачених законом.

Розділ IV

СПЕЦІАЛЬНІ УСТАНОВИ ДЛЯ ДІТЕЙ

Стаття 7. Приймальники-розподільники для дітей

Приймальники-розподільники для дітей — спеціальні установи органів Національної поліції, призначені для тимчасового тримання дітей віком від 11 років. Приймальники-розподільники для дітей створюються в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві і Севастополі та діють згідно з положенням, затвердженим наказом Міністерства внутрішніх справ України. Права та обов'язки посадових осіб приймальників-розподільників визначаються положенням про приймальники-розподільники для дітей.

Приймальники-розподільники для дітей є юридичними особами.

У приймальники-розподільники для дітей діти поміщаються за рішенням суду.

Строк перебування дитини у приймальнику-розподільнику для дітей визначається судом залежно від наявності об'єктивних підстав для її тримання в цій установі. У приймальники-розподільники для дітей поміщаються діти, які:

1) досягли 11-річного віку та щодо яких є достатньо підстав вважати, що вони вчинили суспільно небезпечне діяння, що підпадає під ознаки діяння, за яке

Кримінальним кодексом України передбачено покарання у виді позбавлення волі на строк понад п'ять років, і які не досягли віку, з якого за таке діяння особи підлягають кримінальній відповідальності, — на строк, визначений слідчим суддею, судом у постановленій у кримінальному провадженні ухвалі про поміщення особи у приймальник-розподільник для дітей.

Влаштування дитини, тримання якої у приймальнику-розподільнику для дітей припинено, та невідкладне доставлення до подальшого місця влаштування здійснюються посадовими особами приймальника-розподільника для дітей;

2) підлягають направленню за рішенням суду, що набрало законної сили, до спеціальних навчально-виховних закладів, і є достатньо підстав вважати, що такі діти займатимуться протиправною діяльністю, — на строк, необхідний для доставлення їх до спеціальних навчально-виховних закладів, але не більше 30 діб;

3) самовільно залишили спеціальні навчально-виховні заклади, в яких вони перебували, — на строк, необхідний для доставлення їх до спеціальних навчально-виховних закладів, але не більше 30 діб;

4) перебувають у розшуку як такі, що зникли, залишили сім'ї або навчально-виховні заклади (бродяжать), — на строк, необхідний для передання їх уповноваженому підрозділу органів Національної поліції, який ініціював розшук, але не більше 36 годин;

5) залишили держави постійного проживання і відповідно до міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, підлягають поверненню до держави свого постійного проживання, — на строк, необхідний для передачі їх батькам, особам, які їх заміняють, або працівникам спеціалізованих установ держав постійного проживання.

Не підлягають доставленню до приймальників-розподільників для дітей діти, які перебувають у стані алкогольного сп'яніння або під впливом наркотичних чи токсичних речовин, а також психічно хворі діти з вираженими симптомами хвороби.

Порядок тримання дітей, поміщених у приймальники-розподільники для дітей, визначається правилами внутрішнього розпорядку приймальника-розподільника для дітей, затвердженими Міністерством внутрішніх справ України.

Стаття 8. Загальноосвітні школи та професійні училища соціальної реабілітації

Загальноосвітні школи та професійні училища соціальної реабілітації є спеціальними навчально-виховними закладами для дітей, які потребують особливих умов виховання, та підпорядковуються центральному органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері освіти і науки. До цих закладів можуть направлятися особи, які вчинили кримінальне правопорушення у віці до 18 років або правопорушення до досягнення віку, з якого настає кримінальна відповідальність.

Основними завданнями загальноосвітніх шкіл і професійних училищ соціальної реабілітації є:

створення належних умов для життя, навчання і виховання учнів, підвищення їх загальноосвітнього і культурного рівня, професійної підготовки, розвитку індивідуальних здібностей і нахилів, забезпечення необхідної медичної допомоги;

забезпечення соціальної реабілітації учнів, їх правового виховання та соціального захисту в умовах постійного педагогічного режиму.

До загальноосвітніх шкіл соціальної реабілітації направляються за рішенням суду діти віком від 11 до 14 років, а до професійних училищ соціальної реабілітації — віком від 14 років.

Дітей тримають у зазначених школах і професійних училищах соціальної реабілітації у межах встановленого судом терміну, але не більше трьох років.

У загальноосвітніх школах соціальної реабілітації дітей можуть тримати у виняткових випадках до досягнення ними 15 років, а у професійних училищах соціальної реабілітації — до досягнення 19 років, якщо це необхідно для завершення навчального року або професійної підготовки.

Учні загальноосвітніх шкіл соціальної реабілітації, яким виповнилося 15 років, але вони не стали на шлях виправлення, за рішенням суду за місцезнаходженням зазначеного закладу можуть бути переведені до професійного училища соціальної реабілітації. Це переведення може здійснюватися у межах терміну, встановленого рішенням суду, що застосував примусовий захід виховного характеру, але не більше трьох років.

Звільнення учнів з навчально-виховних закладів соціальної реабілітації проводиться достроково або після закінчення терміну перебування.

Діти, звільнені із загальноосвітніх шкіл соціальної реабілітації, направляються директором школи до батьків (усиновителів) або опікунів (піклувальників), а ті, які не мають батьків (усиновителів) або опікунів (піклувальників), — до відповідних навчально-виховних закладів загального типу.

Діти, звільнені з професійних училищ соціальної реабілітації, направляються директором училища, як правило, за місцем проживання для працевлаштування за набутою спеціальністю, а в окремих випадках — до іншої місцевості за умови письмового підтвердження відповідної служби у справах дітей або державної служби зайнятості про можливість працевлаштування та забезпечення житлом дитини у цій місцевості.

Дострокове звільнення дітей із загальноосвітніх шкіл та професійних училищ соціальної реабілітації проводиться судом за місцезнаходженням закладу за клопотанням ради школи чи училища.

Школи соціальної реабілітації та професійні училища соціальної реабілітації створюються відповідно до законодавства.

Стаття 9. Центри медико-соціальної реабілітації дітей

Центри медико-соціальної реабілітації дітей створюються в державній системі охорони здоров'я за визначенням спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у справах сім'ї, дітей та молоді і центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я, для дітей, які вживають алкоголь, наркотики, а також для дітей, які за станом здоров'я не можуть бути направлені до шкіл соціальної реабілітації та професійних училищ соціальної реабілітації.

Основним завданням центрів медико-соціальної реабілітації є створення умов і забезпечення лікування дітей від алкоголізму, наркоманії, токсикоманії та їх психосоціальна реабілітація і корекція.

До центрів медико-соціальної реабілітації направляються діти віком від 11 років на підставі висновку медико-експертної комісії.

Діти перебувають у центрах медико-соціальної реабілітації протягом терміну, необхідного для лікування, але не більше двох років.

Питання про перебування дитини у центрі медико-соціальної реабілітації розглядається керівництвом центру на підставі прохання, поданого батьками (усиновителями) чи опікунами (піклувальниками), а в разі відсутності останніх — на основі рішення служби у справах дітей.

Центри медико-соціальної реабілітації дітей мають права юридичної особи, власний бланк, печатку із зображенням Державного герба України та своїм найменуванням.

Положення про центри медико-соціальної реабілітації дітей затверджується Кабінетом Міністрів України.

Стаття 10. Спеціальні виховні установи Державної кримінально-виконавчої служби України

Спеціальні виховні установи Державної кримінально-виконавчої служби України — це установи, в яких відбувають покарання неповнолітні віком від 14 років, засуджені до позбавлення волі.

Організація та діяльність спеціальних виховних установ регламентується кримінально-виконавчим законодавством.

Стаття 11. Притулки для дітей служб у справах дітей

Притулки для дітей утворюються, реорганізуються та ліквідуються відповідно до соціальних потреб відповідного регіону Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими, районними, районними у містах Києві та Севастополі державними адміністраціями, виконавчими органами міських, районних у містах рад і підпорядковуються відповідній службі у справах дітей.

Притулки для дітей можуть також створюватися за погодженням із службами у справах дітей підприємствами, установами та організаціями незалежно від форм власності, громадськими організаціями та громадянами.

У притулках для дітей тимчасово розміщуються діти віком від 3 до 18 років, які опинились у складних життєвих обставинах.

Діти можуть перебувати в притулку для дітей протягом часу, необхідного для їх подальшого влаштування, але не більш як 90 діб.

Не підлягають розміщенню у притулках діти, які перебувають у стані алкогольного або наркотичного сп'яніння, психічно хворі з вираженими симптомами хвороби, а також ті, які вчинили кримінальне правопорушення і щодо яких є рішення про затримання, тримання під вартою або поміщення в приймальник-розподільник для дітей.

Основними завданнями притулків для дітей є соціальний захист дітей, які опинились у складних життєвих обставинах, залишили сім'ї, навчальні заклади; створення належних житлово-побутових і психолого-педагогічних умов для забезпечення нормальної життєдіяльності дітей, надання їм можливості навчатися, працювати та змістовно проводити дозвілля.

Посадові особи притулків для дітей:

надають дітям кваліфіковані та різнобічні (психологічні, педагогічні, медичні, юридичні) консультації залежно від конкретних причин соціальної дискомфорності;

вживають вичерпних заходів щодо забезпечення дітям доступу до безоплатної правової допомоги на підставах та в порядку, встановлених законом, що регулює надання безоплатної правової допомоги;

сприяють у прийнятті рішення про зміну або створення нових умов життєдіяльності дітей у сім'ї, навчально-виховних закладах, за місцем роботи та в інших сферах; порушують клопотання про застосування заходів громадського впливу, притягнення до кримінальної, адміністративної чи майнової відповідальності батьків (усиновителів) або опікунів (піклувальників), які нехтують правами, інтересами дітей, провокують їх асоціальну поведінку, самовільне залишення сім'ї, навчально-виховних закладів, створюють загрозу їх здоров'ю та інтелектуальному розвитку;

живають заходів щодо повернення дитини в безпечне сімейне оточення.

Притулки для дітей мають права юридичної особи, рахунок в органах, що здійснюють казначейське обслуговування бюджетних коштів, власний бланк, печатку із зображенням Державного герба України та своїм найменуванням.

Положення про притулки для дітей затверджується Кабінетом Міністрів України.

Стаття 11⁻¹. Центри соціально-психологічної реабілітації дітей

Центри соціально-психологічної реабілітації дітей утворюються, реорганізуються та ліквідуються Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими, районними, районними у містах Києві та Севастополі державними адміністраціями, виконавчими органами міських і районних у містах рад і підпорядковуються відповідній службі у справах дітей для тривалого (стаціонарного) або денного перебування дітей віком від 3 до 18 років, які опинились у складних життєвих обставинах, надання їм комплексної соціальної, психологічної, педагогічної, медичної, правової та інших видів допомоги.

Строк перебування дитини в центрі соціально-психологічної реабілітації дітей залежить від конкретних обставин, але не може перевищувати відповідно 9 і 12 місяців у разі стаціонарного і денного перебування. Строк перебування дитини в центрі визначається психолого-медико-педагогічною комісією за погодженням із відповідною службою у справах дітей.

До центрів соціально-психологічної реабілітації дітей не приймаються діти, які перебувають у стані алкогольного або наркотичного сп'яніння, психічно хворі, із симптомами хвороби в гострому періоді або в період загострення хронічних захворювань, а також ті, що вчинили кримінальне правопорушення і щодо яких прийнято рішення про затримання, тримання під вартою або поміщення до приймальника-розподільника для дітей.

Центри соціально-психологічної реабілітації дітей є юридичними особами, мають реєстраційні рахунки в органах, що здійснюють казначейське обслуговування бюджетних коштів, бланки, печатку і штамп встановленого зразка.

Типове положення про центр соціально-психологічної реабілітації дітей затверджує Кабінет Міністрів України.

Стаття 11⁻². Соціально-реабілітаційні центри (дитячі містечка)

Соціально-реабілітаційні центри (дитячі містечка) є закладами соціального захисту для проживання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, дітей, які опинились у складних життєвих обставинах, безпритульних дітей віком від 3 до 18 років, дітей, розлучених із сім'єю, надання їм комплексної соціальної, психологічної, педагогічної, медичної, правової, інших видів допомоги та подальшого їх владштування.

Соціально-реабілітаційні центри (дитячі містечка) утворюються, реорганізуються та ліквідуються місцевою державною адміністрацією і підпорядковуються службі у справах дітей.

Соціально-реабілітаційні центри (дитячі містечка) також можуть бути утворені громадськими, благодійними організаціями та фондами, у тому числі міжнародними, за погодженням з відповідною службою у справах дітей.

Соціально-реабілітаційні центри (дитячі містечка) забезпечують перебування в них дітей протягом періоду, визначеного службою у справах дітей.

До соціально-реабілітаційних центрів (дитячих містечок) не приймаються діти, які перебувають у стані алкогольного або наркотичного сп'яніння, психічно хворі з вираженими симптомами хвороби, а також ті, що вчинили кримінальне правопорушення і щодо яких прийнято рішення про затримання, тримання під вартою або поміщення до приймальника-розподільника для дітей.

Соціально-реабілітаційні центри (дитячі містечка) є юридичними особами, мають власні бланки, печатку і штамп встановленого зразка.

Типове положення про соціально-реабілітаційний центр (дитяче містечко) затверджує Кабінет Міністрів України.

Розділ V

ФІНАНСОВЕ ТА КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІВ І СЛУЖБ У СПРАВАХ ДІТЕЙ ТА СПЕЦІАЛЬНИХ УСТАНОВ ДЛЯ ДІТЕЙ

Стаття 12. Джерела і порядок фінансування органів і служб у справах дітей, спеціальних установ та закладів соціального захисту для дітей

Фінансування органів і служб у справах дітей, спеціальних установ та закладів соціального захисту для дітей здійснюється за рахунок коштів державного і місцевих бюджетів, а також інших джерел, не заборонених законодавством.

Стаття 13. Матеріально-побутове і медичне забезпечення дітей у спеціальних установах та закладах соціального захисту для дітей

Особам, поміщеним у приймальники-розподільники для дітей, загальноосвітні школи і професійні училища соціальної реабілітації, центри медико-соціальної реабілітації дітей, спеціальні виховні установи та притулки для дітей, створюються належні житлово-побутові умови відповідно до встановлених правил санітарії та гігієни.

Діти забезпечуються харчуванням, одягом, взуттям, предметами для навчання і дозвілля, а також комунально-побутовими послугами згідно з нормативами, затвердженими Кабінетом Міністрів України.

Лікувально-профілактична та санітарно-протиепідемічна робота у зазначених закладах організується і проводиться відповідно до законодавства про охорону здоров'я.

Часткове відшкодування витрат на утримання дітей у приймальниках-розподільниках для дітей, загальноосвітніх школах і професійних училищах соціальної реабілітації, центрах медико-соціальної реабілітації дітей здійснюється за рахунок батьків (усиновителів) або опікунів (піклувальників) у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Стаття 14. Кадрове забезпечення діяльності органів і служб у справах дітей та спеціальних установ і закладів соціального захисту для дітей

З метою належної організації діяльності органів і служб у справах дітей та спеціальних установ і закладів соціального захисту для дітей держава забезпечує спеціальну підготовку і перепідготовку керівників та фахівців (педагогів, соціальних психологів, соціологів, юристів, медичних працівників і працівників правоохоронних органів).

Розділ VI

КОНТРОЛЬ І НАГЛЯД ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ ОРГАНІВ І СЛУЖБ У СПРАВАХ ДІТЕЙ ТА СПЕЦІАЛЬНИХ УСТАНОВ ДЛЯ ДІТЕЙ

Стаття 15. Охорона прав дітей під час здійснення профілактики правопорушень

Діти, щодо яких здійснювався профілактичний захід або яких він торкнувся, у разі протиправного посягання на їх права, свободу, честь і гідність, заподіяння їм майнової чи іншої шкоди мають право на повне поновлення порушених прав і відшкодування заподіяної шкоди.

Посадові особи, винні у порушенні прав дітей, заподіянні їм шкоди під час проведення профілактичного заходу, несуть відповідальність на підставах і в порядку, передбачених законом.

Стаття 16. Контроль за діяльністю органів і служб у справах дітей, спеціальних установ і закладів соціального захисту для дітей

Кабінет Міністрів України, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дітей, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві державні адміністрації, органи місцевого самоврядування у межах своєї компетенції здійснюють контроль за діяльністю органів і служб у справах дітей, спеціальних установ і закладів соціального захисту для дітей.

Стаття 17. Нагляд за додержанням законів в органах і службах у справах дітей та спеціальних установах для дітей

Нагляд за додержанням законів уповноваженими підрозділами органів Національної поліції, приймальниками-розподільниками для дітей, школами та професійними училищами соціальної реабілітації, спеціальними виховними установами Державної кримінально-виконавчої служби України здійснюється прокурором шляхом реалізації повноважень щодо нагляду за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство, та повноважень щодо нагляду за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах та при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про медіацію

(Відомості Верховної Ради (ВВР), 2022, № 7, ст. 51)

(Витяг)

Розділ I

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення термінів

1. У цьому Законі терміни вживаються в такому значенні:

1) договір про проведення медіації — угода про надання послуг з проведення медіації з метою запобігання виникненню або врегулювання конфлікту (спору), укладена сторонами можливого або наявного конфлікту (спору) та медіатором (медіаторами) у погодженій ними усній чи письмовій формі, яка відповідає вимогам закону;

2) медіатор — спеціально підготовлена нейтральна, незалежна, неупереджена фізична особа, яка проводить медіацію;

3) медіаційна угода — письмова угода учасників правовідносин про спосіб врегулювання всіх або певних конфліктів (спорів), які виникли або можуть виникнути між ними, шляхом проведення медіації. Медіаційна угода може укладатися у формі медіаційного застереження в договорі або у формі окремої угоди;

4) медіація — позасудова добровільна, конфіденційна, структурована процедура, під час якої сторони за допомогою медіатора (медіаторів) намагаються запобігти виникненню або врегулювати конфлікт (спір) шляхом переговорів;

5) об'єднання медіаторів — добровільне об'єднання, утворене відповідно до Закону України «Про громадські об'єднання» для здійснення та захисту прав і свобод членів такого об'єднання та/або розвитку медіації, та/або сприяння впровадженню культури мирного вирішення конфліктів (спорів), та/або здійснення професійного самоврядування медіаторів, та/або для забезпечення надання послуги з медіації;

6) правила проведення медіації — порядок та методика проведення медіації, права та обов'язки учасників медіації, визначені договором про проведення медіації або затверджені суб'єктом, що забезпечує проведення медіації, відповідно до вимог цього Закону;

7) сторони медіації — фізичні, юридичні особи або групи осіб, які звернулися до медіатора (медіаторів) чи суб'єкта, що забезпечує проведення медіації, з метою запобігання виникненню або врегулювання конфлікту (спору) між ними шляхом проведення медіації та уклали договір про проведення медіації;

8) суб'єкт, що забезпечує проведення медіації, — юридична особа будь-якої організаційно-правової форми, що забезпечує надання послуги з медіації та веде реєстр медіаторів;

9) угода за результатами медіації — угода, що фіксує результат домовленості сторін медіації у погодженій між ними усній чи письмовій формі з урахуванням вимог закону;

10) учасники медіації — медіатор (медіатори), сторони медіації, їхні представники, законні представники, захисники, перекладач, експерт та інші особи, визначені за домовленістю сторін медіації.

Стаття 2. Законодавство про медіацію

1. Законодавство про медіацію ґрунтується на Конституції України і складається з цього Закону та інших нормативно-правових актів.

2. Якщо міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, передбачені інші правила, ніж ті, що встановлені цим Законом, застосовуються правила міжнародних договорів України.

Стаття 3. Сфера дії Закону

1. Дія цього Закону поширюється на суспільні відносини, пов'язані з проведенням медіації з метою запобігання виникненню конфліктів (спорів) у майбутньому або врегулювання будь-яких конфліктів (спорів), у тому числі цивільних, сімейних, трудових, господарських, адміністративних, а також у справах про адміністративні правопорушення та у кримінальних провадженнях з метою примирення потерпілого з підозрюваним (обвинуваченим).

Законодавством можуть передбачатися особливості проведення медіації в окремих категоріях конфліктів (спорів).

2. Медіація може бути проведена до звернення до суду, третейського суду, міжнародного комерційного арбітражу або під час досудового розслідування, судового, третейського, арбітражного провадження, або під час виконання рішення суду, третейського суду чи міжнародного комерційного арбітражу.

Проведення медіації не впливає на перебіг позовної давності.

3. Медіація не проводиться у конфліктах (спорах), що впливають чи можуть вплинути на права і законні інтереси третіх осіб, які не є учасниками цієї медіації.

Стаття 4. Принципи медіації

1. Медіація проводиться за взаємною згодою сторін медіації з урахуванням принципів добровільності, конфіденційності, нейтральності, незалежності та неупередженості медіатора, самовизначення та рівності прав сторін медіації.

2. Принципи медіації поширюються на стадію підготовки до медіації.

Стаття 5. Добровільність

1. Участь у медіації є добровільним волевиявленням учасників медіації. Ніхто не може бути примушений до врегулювання конфлікту (спору) шляхом проведення медіації.

2. Сторони медіації та медіатор можуть у будь-який момент відмовитися від участі в медіації.

3. Участь сторони в медіації не може вважатися визнанням такою стороною вини, позовних вимог або відмовою від позовних вимог.

Стаття 6. Конфіденційність

1. Медіатор та інші учасники медіації, а також суб'єкт, що забезпечує проведення медіації, не мають права розголошувати конфіденційну інформацію, якщо інше не встановлено законом або якщо всі сторони медіації не домовилися у письмовій формі про інше.

Для цілей цього Закону конфіденційною інформацією вважається вся інформація, яка стала відома під час підготовки до медіації та проведення медіації, зокрема про пропозицію та готовність сторін конфлікту (спору) до участі у медіації, факти та обставини, висловлені судження та пропозиції сторін медіації щодо врегулювання конфлікту (спору), зміст угоди за результатами медіації.

2. Якщо медіатор отримав від однієї із сторін конфіденційну інформацію, він може розкрити таку інформацію іншій стороні (сторонам) лише за згодою сторони, яка надала таку інформацію.

3. Особи, зазначені у частині першій цієї статті, за розголошення конфіденційної інформації несуть відповідальність, передбачену законом.

4. У разі пред'явлення стороною медіації вимог до медіатора щодо невиконання чи неналежного виконання ним умов договору про проведення медіації медіатор звільняється від обов'язку збереження конфіденційної інформації в межах, необхідних для захисту його прав та інтересів. У такому разі суд, інші органи чи посадові особи, які розглядають вимоги сторони медіації до медіатора або яким стало відомо про пред'явлення таких вимог, зобов'язані вжити заходів для унеможливлення доступу сторонніх осіб до конфіденційної інформації та її розголошення.

5. Медіатор не може бути допитаний як свідок у справі (провадженні) щодо інформації, яка стала йому відома під час підготовки до медіації та проведення медіації.

Стаття 7. Нейтральність, незалежність та неупередженість медіатора

1. Під час проведення медіації медіатор повинен бути нейтральним у ставленні до сторін медіації та незалежним від сторін медіації, органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових та службових осіб, інших фізичних і юридичних осіб.

2. Медіатор не може:

1) суміщати функцію медіатора з функцією іншого учасника медіації в одному конфлікті (спорі);

2) надавати сторонам медіації консультації та рекомендації щодо прийняття рішення по суті конфлікту (спору);

3) приймати рішення по суті конфлікту (спору) між сторонами медіації;

4) бути представником або захисником будь-якої із сторін у досудовому розслідуванні, судовому, третейському чи арбітражному провадженні у конфлікті (спорі), в якому він є чи був медіатором.

3. Втручання органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності та підпорядкування, громадських об'єднань, посадових та службових осіб, фізичних осіб під час підготовки та проведення медіації забороняється.

4. Медіатор повинен бути неупередженою особою, яка допомагає сторонам конфлікту (спору) здійснювати комунікацію, досягати порозуміння та проводити переговори.

5. Медіатор має право надавати сторонам медіації консультації та рекомендації щодо порядку проведення медіації та фіксування її результатів.

Стаття 8. Самовизначення та рівність прав сторін медіації

1. Сторони медіації самостійно обирають медіатора (медіаторів) та/або суб'єкта, що забезпечує проведення медіації.

2. Сторони медіації самостійно визначають перелік питань, які обговорюватимуться, варіанти врегулювання конфлікту (спору), зміст угоди за результатами медіації, строки та способи її виконання, інші питання щодо конфлікту (спору) та проведення медіації.

Інші учасники медіації можуть надавати консультації та рекомендації сторонам медіації, але рішення приймається виключно сторонами медіації.

3. Якщо стороною медіації є неповнолітня особа, вона приймає рішення з дотриманням вимог законодавства з урахуванням обсягу її дієздатності.

4. Якщо стороною медіації є особа, цивільна дієздатність якої обмежена, вона приймає рішення з дотриманням вимог законодавства з урахуванням обсягу її дієздатності.

5. Медіація проводиться на засадах рівності сторін. Сторонам медіації має бути надано рівні можливості під час проведення медіації. Зобов'язання медіатора повинні бути однаковими стосовно всіх сторін медіації.

Розділ III ПРОВЕДЕННЯ МЕДІАЦІЇ

Стаття 16. Підготовка до медіації

1. Перед початком проведення медіації медіатор або суб'єкт, що забезпечує проведення медіації, здійснює підготовчі заходи із сторонами наявного або можливого конфлікту (спору), разом або окремо, для з'ясування можливості проведення медіації з метою запобігання виникненню або врегулювання конфлікту (спору), зокрема зустрічі, збирання та обмін інформацією, документами, необхідними для прийняття рішення сторонами конфлікту (спору) та рішення медіатора про участь в медіації, а також інші заходи, узгоджені між сторонами конфлікту (спору) та медіатором або суб'єктом, що забезпечує проведення медіації.

Стаття 17. Порядок проведення медіації та підстави її припинення

1. Медіація проводиться медіатором (медіаторами) з дотриманням вимог закону, договору про проведення медіації, правил проведення медіації та норм професійної етики медіатора.

2. Медіація припиняється:

1) укладенням сторонами медіації угоди за результатами медіації;
2) із закінченням строку проведення медіації та/або дії договору про проведення медіації;

3) у разі відмови хоча б однієї із сторін медіації або медіатора (медіаторів) від участі в медіації;

4) у разі визнання сторони медіації або медіатора (медіаторів) недієздатною особою або особою, цивільна дієздатність якої обмежена;

5) у разі смерті фізичної особи, яка є стороною медіації, або ліквідації юридичної особи, яка є стороною медіації;

6) в інших випадках відповідно до договору про проведення медіації та правил проведення медіації.

Стаття 18. Права сторін медіації

1. Сторони медіації мають право:

1) за взаємною згодою обрати медіатора (медіаторів) та/або суб'єкта, що забезпечує проведення медіації;

2) визначити умови договору про проведення медіації;

3) за взаємною згодою залучати до медіації інших учасників;

4) відмовитися від послуг медіатора (медіаторів) та обрати іншого медіатора (медіаторів);

5) у будь-який момент відмовитися від участі у медіації;

6) у разі невиконання чи неналежного виконання угоди за результатами медіації звернутися до суду, третейського суду, міжнародного комерційного арбітражу в установленому законом порядку;

7) залучати експерта, перекладача та інших осіб, визначених за домовленістю сторін медіації.

Законом, договором про проведення медіації або правилами проведення медіації можуть визначатися інші права сторін медіації.

Стаття 19. Обов'язки сторін медіації

1. Сторони медіації зобов'язані:

1) дотримуватися вимог цього Закону, договору про проведення медіації та правил проведення медіації;

2) виконувати угоду за результатами медіації в порядку і строки, встановлені такою угодою;

3) виконувати інші обов'язки, визначені законом.

Стаття 20. Зміст договору про проведення медіації

1. У договорі про проведення медіації зазначаються:

1) відомості про медіатора (медіаторів), сторони медіації, а також про суб'єкта, що забезпечує проведення медіації (за наявності);

2) строки та місце проведення медіації;

3) мова (мови) проведення медіації;

4) предмет конфлікту (спору);

5) права та обов'язки учасників медіації;

6) умови та порядок оплати послуг медіатора (медіаторів) та відшкодування витрат на здійснення підготовки до медіації та її проведення;

7) умови конфіденційності інформації та наслідки її розголошення учасниками медіації;

8) відповідальність медіатора (медіаторів) та сторін медіації за порушення умов договору про проведення медіації;

9) порядок та підстави припинення медіації.

2. Сторони медіації та медіатор (медіатори) можуть визначати й інші умови договору про проведення медіації.

Стаття 21. Зміст угоди за результатами медіації

1. В угоді за результатами медіації зазначаються:

- 1) дата і місце укладення угоди;
- 2) відомості про сторони медіації та їх представників;
- 3) медіатор (медіатори), суб'єкт, що забезпечує проведення медіації (за наявності), реквізити договору про проведення медіації та/або правил проведення медіації;
- 4) узгоджені сторонами медіації зобов'язання, способи та строки їх виконання, а також наслідки їх невиконання або неналежного виконання;
- 5) інші умови, визначені сторонами медіації.

2. В угоді за результатами медіації сторони медіації можуть вийти за межі предмета конфлікту (спору), зазначеного в договорі про проведення медіації, або за межі предмета позову (заяви), якщо медіація проводиться під час досудового розслідування, судового, третейського, арбітражного провадження або під час виконання рішення суду, третейського суду чи міжнародного комерційного арбітражу.

3. Угода за результатами медіації не повинна містити положень, що порушують права та інтереси інших осіб, інтереси держави або суспільні інтереси.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про пробацію

(Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 13, ст. 93)

Розділ I

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Сфера дії Закону

1. Цей Закон визначає мету, завдання, підстави, види пробації, правовий статус персоналу органу пробації та суб'єктів пробації.

Стаття 2. Визначення термінів

1. У цьому Законі терміни вживаються в такому значенні:

1) волонтер пробації — фізична особа, яка досягла вісімнадцятирічного віку, уповноважена органом пробації та волонтерською організацією на виконання окремих завдань, пов'язаних із пробацією, на добровільній та безоплатній основі;

2) досудова доповідь — письмова інформація для суду, що характеризує обвинуваченого;

3) нагляд — заходи, що здійснюються органом пробації за місцем проживання, роботи та навчання засуджених з метою дотримання обов'язків, визначених законом та покладених на них судом;

4) орган пробації — центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері пробації;

5) персонал органу пробації — працівники, які відповідно до повноважень, визначених цим Законом та іншими законами України, виконують завдання пробації;

6) пробація — система наглядових та соціально-виховних заходів, що застосовуються за рішенням суду та відповідно до закону до засуджених, виконання певних видів кримінальних покарань, не пов'язаних з позбавленням волі, та забезпечення суду інформацією, що характеризує обвинуваченого;

7) пробаційна програма — програма, що призначається за рішенням суду особі, звільненій від відбування покарання з випробуванням, та передбачає комплекс заходів, спрямованих на корекцію соціальної поведінки або її окремих проявів, формування соціально сприятливих змін особистості, які можливо об'єктивно перевірити;

8) суб'єкти пробації — засуджені, щодо яких за рішенням суду та відповідно до закону застосовуються наглядові, соціально-виховні заходи, та обвинувачені, щодо яких органом пробації готується досудова доповідь.

Стаття 3. Законодавство про пробацію

1. Правову основу пробації та діяльності органу пробації становлять Конституція України, Кримінальний, Кримінальний процесуальний, Кримінально-виконавчий кодекси України, цей Закон та інші закони України, міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Стаття 4. Мета пробації

1. Метою пробації є забезпечення безпеки суспільства шляхом виправлення засуджених, запобігання вчиненню ними повторних кримінальних правопорушень та забезпечення суду інформацією, що характеризує обвинувачених, з метою прийняття судом рішення про міру їхньої відповідальності.

Стаття 5. Принципи пробації

1. Пробація ґрунтується на принципах:

- справедливості;
- законності;
- невідворотності виконання покарань;
- дотримання прав і свобод людини і громадянина;
- поваги до людської гідності;
- рівності перед законом;
- диференційованого та індивідуального підходу;
- конфіденційності;
- неупередженості;
- взаємодії з державними органами, органами місцевого самоврядування, громадськими об'єднаннями та громадянами.

Стаття 6. Завдання пробації

1. Завданнями пробації є:

- підготовка досудових доповідей щодо обвинувачених;
- здійснення нагляду за засудженими до покарань у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю, громадських робіт, виправних робіт, особами, яким покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк замінено покаранням у виді громадських робіт або виправних робіт, особами, звільненими від відбування покарання з випробуванням, звільненими від відбування покарання вагітними жінками і жінками, які мають дітей віком до трьох років;
- виконання певних видів покарань, не пов'язаних з позбавленням волі;
- направлення засуджених до обмеження волі для відбування покарання до виправних центрів;
- реалізація пробаційних програм стосовно осіб, звільнених від відбування покарання з випробуванням;
- проведення соціально-виховної роботи із засудженими;
- здійснення заходів з підготовки осіб, які відбувають покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк, до звільнення;
- реалізація інших заходів, спрямованих на виправлення засуджених та запобігання вчиненню ними повторних кримінальних правопорушень.

Розділ II

ПІДСТАВИ ТА ЗМІСТ ПРОБАЦІЇ

Стаття 7. Підстави для застосування пробації

1. Під час вирішення питання про застосування до особи пробації суд бере до уваги характер вчиненого кримінального правопорушення та соціально-психологічну характеристику особи обвинуваченого або засудженого, яку готує персонал органу пробації або адміністрація установи виконання покарань.

2. Підставою для застосування пробації є:

письмовий запит суду до органу пробації про надання досудової доповіді щодо обвинуваченого;

обвинувальний вирок суду, яким особу засуджено до покарання у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю, громадських робіт, виправних робіт;

обвинувальний вирок суду, яким особу засуджено до позбавлення волі на певний строк;

обвинувальний вирок суду, яким особу засуджено до обмеження волі;

обвинувальний вирок суду, яким особу звільнено від відбування покарання з випробуванням;

ухвала суду про заміну покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк покаранням у виді громадських робіт або виправних робіт;

ухвала суду про звільнення від відбування покарання вагітної жінки або жінки, яка має дитину віком до трьох років;

акт про помилування, яким засудженому замінено покарання або невідбуту частину покарання покаранням у виді громадських робіт або виправних робіт.

Стаття 8. Види пробації

1. Видами пробації є:

досудова пробація;

наглядова пробація;

пенітенціарна пробація.

Стаття 9. Досудова пробація

1. Досудова пробація — це забезпечення суду формалізованою інформацією, що характеризує обвинуваченого, з метою прийняття судом рішення про міру його відповідальності.

2. Для підготовки досудової доповіді персонал органу пробації має право отримувати інформацію про обвинуваченого від підприємств, установ, організацій або уповноважених ними органів та від громадян.

3. Досудова доповідь про обвинуваченого повинна містити:

соціально-психологічну характеристику;

оцінку ризиків вчинення повторного кримінального правопорушення;

висновок про можливість виправлення без обмеження волі або позбавлення волі на певний строк.

4. Обвинуваченому надається можливість брати участь у підготовці досудової доповіді. Участь особи у підготовці досудової доповіді полягає у наданні персоналу органу пробації інформації, необхідної для підготовки такої доповіді.

5. Порядок складення досудової доповіді затверджується центральним органом виконавчої влади, що формує державну політику у сфері пробації.

Стаття 10. Наглядова пробація

1. Наглядова пробація — це здійснення наглядових та соціально-виховних заходів щодо засуджених до покарань у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю, громадських робіт, виправних робіт, осіб, яким покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк замінено покаранням у виді громадських робіт або виправних робіт, осіб, звільнених від відбування покарання з випробуванням, звільнених від відбування покарання вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років, а також направлення засуджених до обмеження волі для відбування покарання до виправних центрів.

2. Порядок здійснення нагляду та проведення соціально-виховної роботи із засудженими затверджується центральним органом виконавчої влади, що формує державну політику у сфері пробації.

3. Орган пробації під час наглядової пробації реалізовує пробаційні програми стосовно осіб, звільнених від відбування покарання з випробуванням.

4. До реалізації пробаційних програм можуть залучатися підприємства, установи та організації незалежно від форми власності.

5. Порядок розроблення та реалізації пробаційних програм визначається Кабінетом Міністрів України.

Стаття 11. Пенітенціарна пробація

1. Пенітенціарна пробація — це підготовка осіб, які відбувають покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк, до звільнення з метою трудового і побутового влаштування таких осіб після звільнення за обраним ними місцем проживання.

2. Орган пробації спільно з державними органами та органами місцевого самоврядування сприяють засудженим, які готуються до звільнення, у:

визначенні місця проживання після звільнення;

влаштуванні до спеціалізованих установ для звільнених;

госпіталізації до закладів охорони здоров'я осіб, які потребують стаціонарної медичної допомоги;

працевлаштуванні працездатних осіб.

3. Порядок взаємодії органу пробації та державних органів під час здійснення заходів пенітенціарної пробації затверджується нормативно-правовими актами центральних органів виконавчої влади, що формують державну політику у сфері пробації, у сфері соціальної політики, у сфері охорони здоров'я, та Міністерством внутрішніх справ України.

Стаття 12. Особливості пробації щодо неповнолітніх

1. Пробація щодо неповнолітніх — це пробація стосовно осіб віком від 14 до 18 років. Пробація здійснюється з урахуванням вікових та психологічних особливостей неповнолітніх.

2. Пробація щодо неповнолітніх спрямована на забезпечення їх нормального фізичного і психічного розвитку, профілактику агресивної поведінки, мотивацію позитивних змін особистості та поліпшення соціальних стосунків.

3. Досудова доповідь про обвинуваченого неповнолітнього додатково повинна містити:

інформацію про вплив криміногенних факторів на поведінку особи;

рекомендації щодо заходів, спрямованих на мінімізацію ризику повторного вчинення неповнолітнім кримінальних правопорушень.

4. Пробація щодо неповнолітніх здійснюється органом пробації спільно з органами і службами у справах дітей, спеціальними установами та закладами, що здійснюють їх соціальний захист і профілактику правопорушень.

5. Орган пробації сприяє залученню засуджених неповнолітніх до навчання та здобуттю ними повної загальної середньої освіти.

6. Соціально-виховна робота із засудженими неповнолітніми може проводитися із залученням батьків або їхніх законних представників.

7. Орган пробації спільно з центральним органом виконавчої влади, що формує державну політику у сфері соціальної політики, забезпечує реалізацію пробаційних програм щодо неповнолітніх осіб, звільнених від відбування покарання з випробуванням.

8. Пробація застосовується до неповнолітніх згідно з цим Законом з урахуванням особливостей, передбачених цією статтею.

Стаття 13. Соціально-виховна робота

1. Соціально-виховна робота — це цілеспрямована діяльність персоналу органу пробації для досягнення мети виправлення засуджених.

2. Соціально-виховна робота проводиться за індивідуальним планом роботи із засудженим з урахуванням оцінки ризиків повторного вчинення кримінальних правопорушень та передбачає диференційований підхід під час надання консультативної, психологічної та інших видів допомоги, сприяння працевлаштуванню, залучення до навчання, участь у виховних заходах та соціально корисній діяльності, проведення індивідуально-профілактичної роботи.

3. Заходи соціально-виховної роботи разом із заходами нагляду включаються до індивідуального плану роботи із засудженим.

4. Соціально-виховну роботу проводить персонал органу пробації з усіма категоріями суб'єктів пробації, крім осіб, стосовно яких готується досудова доповідь, та засуджених до обмеження волі, які направляються для відбування покарання до виправних центрів.

Розділ III СУБ'ЄКТИ ПРОБАЦІЇ

Стаття 14. Суб'єкти пробації

1. Суб'єктами пробації є:

обвинувачені, стосовно яких органом пробації готується досудова доповідь;

особи, засуджені до покарання у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю, громадських робіт, виправних робіт;

особи, яким покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк замінено покаранням у виді громадських робіт або виправних робіт;

особи, звільнені від відбування покарання з випробуванням;

звільнені від відбування покарання вагітні жінки і жінки, які мають дітей віком до трьох років;

особи, засуджені до обмеження волі, які направляються для відбування покарання до виправних центрів;

особи, які відбувають покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк, стосовно яких вживаються заходи з підготовки їх до звільнення.

Стаття 15. Основи правового статусу суб'єктів пробації

1. Суб'єкти пробації користуються всіма правами людини і громадянина, передбаченими Конституцією України, крім обмежень, визначених законами України і встановлених рішенням суду.

Стаття 16. Основні права суб'єктів пробації

1. Суб'єкти пробації мають право на:
участь у підготовці досудової доповіді;
участь у складенні індивідуального плану роботи із засудженим;
роз'яснення своїх прав та обов'язків;
отримання інформації про умови відбування покарання та здійснення органом пробації нагляду;

отримання інформації про можливу допомогу і консультації;
участь у програмах і заходах, що організуються органом пробації;
дотримання правового режиму інформації з обмеженим доступом;
оскарження рішень, дій або бездіяльності персоналу органу пробації.

Стаття 17. Основні обов'язки суб'єктів пробації

1. Суб'єкти пробації зобов'язані:
виконувати встановлені законом та покладені на них рішенням суду обов'язки;
не вчиняти правопорушень;
виконувати законні вимоги персоналу органу пробації;
надавати достовірну інформацію персоналу органу пробації.

Розділ IV **ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОБАЦІЇ**

Стаття 18. Орган пробації

1. Орган пробації у межах своїх повноважень організовує:
забезпечення суду досудовими доповідями про обвинувачених;
здійснення нагляду за засудженими;
виконання покарання у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю, громадських робіт, виправних робіт;
реалізацію пробаційних програм стосовно осіб, звільнених від відбування покарання з випробуванням;
соціально-виховну роботу із засудженими;
підготовку до звільнення засуджених, які відбувають покарання у виді обмеження волі та позбавлення волі на певний строк.

Стаття 19. Правовий статус персоналу органу пробації

1. Права, обов'язки, відповідальність, правовий та соціальний захист персоналу органу пробації визначаються Законом України «Про Державну кримінально-виконавчу службу України» та цим Законом.

2. Під час здійснення нагляду персонал органу пробації має право:

перебувати на земельних ділянках, у жилих та інших приміщеннях громадян за їхньою згодою, а також на території і в приміщеннях підприємств, установ і організацій з повідомленням про це керівника або уповноваженої ним особи;

відвідувати суб'єктів пробації за місцем їх проживання, роботи або навчання;

викликати суб'єктів пробації до органу пробації та отримувати від них усні чи письмові пояснення.

3. Персоналу органу пробації безоплатно надається у встановлений ним строк інформація, необхідна для здійснення його повноважень.

4. Невиконання законних вимог персоналу органу пробації тягне за собою відповідальність, встановлену законом.

Стаття 20. Волонтерська діяльність, пов'язана з пробацією

1. Волонтерська діяльність, пов'язана з пробацією, здійснюється відповідно до Закону України «Про волонтерську діяльність» з урахуванням особливостей, визначених цим Законом.

2. Основним завданням волонтерів пробації є сприяння органу пробації у здійсненні нагляду за засудженими та проведенні з ними соціально-виховної роботи.

3. Волонтери пробації здійснюють свої повноваження під керівництвом персоналу органу пробації.

4. Положення про організацію діяльності волонтерів пробації затверджується центральним органом виконавчої влади, що формує державну політику у сфері пробації.

Стаття 21. Взаємодія органу пробації з органами влади, підприємствами, установами та організаціями

1. Орган пробації під час виконання покладених на нього завдань взаємодіє в установленому цим Законом та іншими нормативно-правовими актами порядку з державними органами, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями.

Розділ V**НАГЛЯД І КОНТРОЛЬ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ ОРГАНУ ПРОБАЦІЇ****Стаття 22.** Контроль за діяльністю органу пробації

1. Контроль за діяльністю органу пробації здійснюється відповідно до закону.

Стаття 23. Нагляд за додержанням законів органом пробації

1. Нагляд за додержанням законів органом пробації здійснюють Генеральний прокурор і підпорядковані йому прокурори відповідно до закону.

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

НАКАЗ

19.12.2017 № 1044

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
07 червня 2018 р.
за № 686/32138

Про затвердження Інструкції з організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України

Відповідно до статті 23 Закону України «Про Національну поліцію», статті 5 Закону України «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей», статті 10 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», Положення про Національну поліцію, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 року № 877, з метою вдосконалення діяльності підрозділів ювенальної превенції Національної поліції та приведення нормативно-правових актів МВС, які регулюють діяльність Національної поліції, у відповідність до законодавства України НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Інструкцію з організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України, що додається.

2. Визнати таким, що втратив чинність, наказ Міністерства внутрішніх справ України від 19 грудня 2012 року № 1176 «Про затвердження Інструкції з організації роботи підрозділів кримінальної міліції у справах дітей», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 15 січня 2013 року за № 121/22653.

3. Департаменту формування політики щодо підконтрольних Міністрові органів державної влади та моніторингу МВС (Боднар В.Є.) забезпечити подання цього наказу на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України в установленому законодавством порядку.

4. Цей наказ набирає чинності з дня його офіційного опублікування.

5. Контроль за виконанням цього наказу покласти на Голову Національної поліції України.

Міністр

А.Б. Аваков

ПОГОДЖЕНО:

Уповноважений Верховної Ради України
з прав людини

Л. Денісова

Голова Національної поліції України

С.М. Князєв

Міністр освіти і науки України

Л.М. Гриневич

Міністр соціальної політики України

А. Рева

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства
внутрішніх справ України
19.12.2017 № 1044

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
07 червня 2018 р.
за № 686/32138

ІНСТРУКЦІЯ з організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України

І. Загальні положення

1. Ця Інструкція визначає особливості організації роботи, завдання та повноваження підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України (далі — НПУ).

2. До підрозділів ювенальної превенції (далі — підрозділи ЮП) входять:

підрозділ ЮП центрального органу управління поліцією;

підрозділи ЮП головних управлінь Національної поліції в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях та м. Києві (далі — ГУНП);

підрозділи ЮП територіальних (відокремлених) підрозділів ГУНП.

3. У своїй діяльності підрозділи ЮП керуються Конституцією України, законами України, міжнародними договорами України, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України, іншими актами законодавства України та цією Інструкцією.

4. Підрозділи ЮП під час здійснення своїх повноважень взаємодіють з органами і підрозділами поліції, органами державної влади, міжнародними і громадськими організаціями, органами місцевого самоврядування та об'єднаними територіальними громадами відповідно до законодавства України.

5. У цій Інструкції терміни вживаються в таких значеннях:

поліцейське піклування щодо неповнолітніх осіб — превентивний поліцейський захід, що застосовується стосовно неповнолітньої особи віком до 16 років, яка залишилася без догляду, з метою забезпечення її прав і свобод та є наслідком передання її батькам, законним представникам або органам опіки та піклування;

профілактика адміністративних і кримінальних правопорушень серед дітей — діяльність підрозділів НПУ, спрямована на виявлення та усунення причин і умов, що призводять до вчинення дітьми адміністративних і кримінальних правопорушень;

профілактичний облік дітей — комплекс заходів із взяття на облік, наповнення та підтримання в актуальному стані баз даних, що входять до єдиної інформаційної системи МВС, стосовно дітей, щодо яких здійснюється профілактична робота.

Інші терміни вживаються в значенні, наведеному в Кодексі України про адміністративні правопорушення, Законах України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» та «Про охорону дитинства».

II. Основні завдання і повноваження підрозділів ЮП

1. Основними завданнями підрозділів ЮП є:

профілактична діяльність, спрямована на запобігання вчиненню дітьми кримінальних і адміністративних правопорушень, виявлення причин і умов, які цьому сприяють, вжиття в межах своєї компетенції заходів для їх усунення;

ведення профілактичного обліку дітей, схильних до вчинення правопорушень та проведення із ними заходів індивідуальної профілактики;

участь в установленні місцезнаходження дитини в разі її безвісного зникнення чи отриманні даних для цього в межах кримінального провадження, відкритого за фактом її безвісного зникнення;

вжиття заходів щодо запобігання та протидії домашньому насильству, вчиненому дітьми та стосовно них, а також жорстокому поводженню з дітьми;

вжиття заходів щодо запобігання дитячій бездоглядності, у тому числі здійснення поліцейського піклування щодо неповнолітніх осіб;

провадження діяльності, пов'язаної із захистом права дитини на здобуття загальної середньої освіти;

взаємодія з іншими підрозділами НПУ, органами державної влади та місцевого самоврядування з питань забезпечення прав та законних інтересів дітей;

здійснення у межах компетенції досудового розслідування кримінальних проступків у формі дізнання.

2. Основними повноваженнями підрозділів ЮП є:

планування і реалізація профілактичних заходів у дитячому середовищі щодо попередження негативних явищ серед дітей;

контроль за дотриманням суб'єктами підприємницької діяльності вимог законодавства щодо заборони продажу неповнолітнім особам алкогольних, слабоалкогольних напоїв і тютюнових виробів, а також щодо дотримання обмежень перебування дітей у нічний час у закладах, в яких провадиться діяльність у сфері розваг, та закладах громадського харчування;

вжиття заходів для запобігання і припинення стосовно дитини будь-яких протиправних дій;

притягнення до адміністративної відповідальності дітей віком від 16 до 18 років, які вчинили адміністративні правопорушення, а також батьків або осіб, що їх замінюють, які не виконують передбачених законодавством обов'язків щодо забезпечення необхідних умов життя, навчання та виховання неповнолітніх дітей;

унесення до підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності обов'язкових для розгляду подань про необхідність усунення причин та умов, що призводять до вчинення дітьми адміністративних і кримінальних правопорушень;

участь у профілактичних заходах щодо запобігання дитячій бездоглядності та правопорушенням серед дітей;

сприяння у межах компетенції веденню обліку дітей шкільного віку відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 13 вересня 2017 року № 684 «Про затвердження Порядку ведення обліку дітей шкільного віку та учнів»;

затримування і тримання не більше 8 годин у спеціально відведених для цього приміщеннях дітей, які залишилися без нагляду, на період до передавання їх батькам, законним представникам або до влаштування їх до закладів відповідно до законодавства. Інформація про дитину в обов'язковому порядку вноситься до журналу обліку

доставлених, відвідувачів та запрошених відповідного органу поліції із зазначенням часу доставлення та вибуття;

проведення ознайомлювальних, попереджувальних і виховних бесід з дітьми та їх батьками, законними представниками, членами сім'ї з метою усунення причин і умов, які сприяли вчиненню адміністративного чи кримінального правопорушення дитиною;

відвідування дітей, які опинилися у складних життєвих обставинах, за місцем їх проживання разом із службою у справах дітей для з'ясування умов проживання;

виклик дітей та їх батьків, інших законних представників під час провадження у справі про адміністративне правопорушення, учинене дитиною;

залучення дітей до участі в просвітницько-профілактичних чи корекційних програмах;

інформування відповідних місцевих органів державної влади щодо батьків, інших законних представників, які не виконують обов'язки щодо виховання дітей, жорстоко з ними поводяться чи вчиняють стосовно дітей домашнє насильство;

ініціювання перед службами у справах дітей, відділами охорони здоров'я місцевих органів виконавчої влади й органів місцевого самоврядування питання про направлення дитини до відповідного закладу для надання необхідної медичної, психологічної допомоги;

участь у судовому розгляді за участю неповнолітнього обвинуваченого відповідно до статей 496, 500 Кримінального процесуального кодексу України;

вжиття заходів індивідуальної профілактики з дітьми, схильними до вчинення правопорушень;

виявлення фактів вчинення домашнього насильства та своєчасне реагування на них.

III. Ведення профілактичного обліку дітей підрозділами ЮП

1. З метою здійснення заходів індивідуальної профілактики щодо дитини поліцейський підрозділу ЮП заводить обліково-профілактичну справу (далі — ОПС) та вносить відомості про взяття на профілактичний облік до відповідної інформаційної підсистеми, що входить до єдиної інформаційної системи МВС, дітей, щодо яких поліцейські ЮП здійснюють профілактичну роботу, яка включає:

проведення ознайомлювальних, попереджувальних і виховних бесід з дитиною за місцем проживання, навчання або роботи не рідше одного разу на місяць;

проведення ознайомлювальних, попереджувальних бесід з батьками дитини, її законними представниками, членами сім'ї з метою усунення причин і умов, які спонукали до вчинення адміністративного чи кримінального правопорушення;

складання плану заходів з індивідуальної профілактики на основі вивчення матеріалів характеристик, індивідуально-психологічних особливостей дитини;

відвідування за місцем проживання дитини для з'ясування умов проживання, а також чинників, які можуть негативно впливати на неї та спонукати до вчинення адміністративних і кримінальних правопорушень;

вжиття інших профілактичних заходів, передбачених законодавством України.

2. Взяттю на профілактичний облік підлягає дитина:

1) засуджена до покарання, не пов'язаного з позбавленням волі;

2) звільнена за рішенням суду від кримінальної відповідальності із застосуванням примусових заходів виховного характеру без поміщення до школи

або професійного училища соціальної реабілітації для дітей, які потребують особливих умов виховання;

3) звільнена зі спеціальної виховної установи;

4) вчинила домашнє насильство в будь-якій формі (дитина-кривдник), передбачене статтею 173-2 Кодексу України про адміністративні правопорушення, а також щодо якої винесено терміновий заборонний припис чи виданий обмежувальний припис;

5) яка впродовж року два і більше разів була притягнута до адміністративної відповідальності;

6) яка впродовж року два і більше разів самовільно залишала сім'ю, навчально-виховний заклад чи спеціальну установу для дітей;

7) яка вчинила булінг (цькування) учасника освітнього процесу.

3. Підставами для взяття дитини на профілактичний облік є:

1) вирок (постанова) суду, що набрав(ла) законної сили, про застосування до дитини покарання, не пов'язаного з позбавленням волі;

2) рішення суду про звільнення дитини від кримінальної відповідальності із застосуванням примусових заходів виховного характеру, крім випадків, коли дитину направляють до школи або професійного училища соціальної реабілітації для дітей, які потребують особливих умов виховання;

3) довідка про звільнення зі спеціальної виховної установи для дітей;

4) матеріали, які підтверджують факт вчинення дитиною домашнього насильства (копія термінового заборонного чи обмежувального припису, постанови суду щодо притягнення до адміністративної відповідальності за статтею 173-2 Кодексу України про адміністративні правопорушення);

5) рапорт поліцейського підрозділу ЮП про дитину, яка впродовж року два і більше разів притягалася до адміністративної відповідальності, з долученням копій постанов суду про притягнення до адміністративної відповідальності;

6) рапорт поліцейського підрозділу ЮП щодо виявлення дитини, яка впродовж року два і більше разів самовільно залишала сім'ю, навчально-виховний заклад чи спеціальну установу для дітей, з долученням витягів з Єдиного обліку заяв і повідомлень про вчинені кримінальні правопорушення та інші події щодо зареєстрованих фактів безвісного зникнення дитини;

7) копія постанови суду щодо притягнення до адміністративної відповідальності за статтею 173-4 Кодексу України про адміністративні правопорушення дитини чи батьків або осіб, які їх замінюють.

4. За наявності підстав для взяття дитини на профілактичний облік поліцейський підрозділу ЮП у триденний строк виносить постанову про взяття на профілактичний облік дитини та заведення обліково-профілактичної справи (додаток 1), яку затверджує начальник територіального (відокремленого) підрозділу ГУНП.

5. ОПС реєструється в журналі реєстрації обліково-профілактичних справ дітей, взятих на профілактичний облік (додаток 2), який ведеться в електронній формі.

ОПС містить: прізвище, ім'я, по батькові, дату народження дитини, адресу її проживання, а також документи, передбачені у пункті 6 цього розділу.

Під час заведення ОПС поліцейський підрозділу ЮП зобов'язаний повідомити дитину, її батьків чи інших законних представників про взяття дитини на

профілактичний облік, провести ознайомлювальну бесіду і роз'яснити умови перебування на обліку в поліції, за результатами якої дитина та її батьки чи інші законні представники ставлять свій підпис у повідомленні (додаток 3).

Про взяття дитини на профілактичний облік і заведення ОПС поліцейський підрозділу ЮП письмово повідомляє відповідний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, а про дитину, узятую на профілактичний облік відповідно до підпунктів 5 або 7 пункту 2 цього розділу — також відповідну службу у справах дітей.

6. До ОПС долучаються такі документи:

постанова про взяття на профілактичний облік дитини та заведення ОПС;

копія повідомлення дитини, її батьків, інших законних представників про взяття дитини на профілактичний облік;

матеріали, що містять відомості про підстави взяття на профілактичний облік;

характеристики з місця проживання, навчання або роботи дітей;

копія повідомлення для відповідної служби у справах дітей про взяття дитини на профілактичний облік;

план заходів індивідуальної профілактики (додаток 4), до якого можуть вноситися корегування за умов зміни інформації про дитину;

копія постанови про оголошення в розшук дитини, яка перебуває на профілактичному обліку, як такої, що безвісти зникла або переховується від органів досудового розслідування, слідчого судді, суду чи ухиляється від відбуття кримінального покарання;

постанова про зняття (зміну) з профілактичного обліку дитини та закриття обліково-профілактичної справи (додаток 5);

інші документи щодо проведеної профілактичної роботи з дитиною та її результатів.

7. Поліцейський підрозділу ЮП вносить інформацію до відповідної інформаційної підсистеми бази даних, що входить до єдиної інформаційної системи МВС, про взяття на профілактичний облік та зняття з профілактичного обліку дітей, щодо яких заведено ОПС.

Відомості про дитину (прізвище, ім'я, по батькові, дата народження, адреса проживання, номер і дата заведення ОПС, категорія обліку) поліцейський підрозділу ЮП протягом доби після заведення ОПС вносить до електронної картки інформаційної підсистеми. Категорія обліку проставляється відповідно до розмежувань, зазначених у довіднику електронної картки.

Якщо категорія профілактичного обліку дитини змінюється, поліцейський підрозділу ЮП упродовж доби вносить відповідні корективи до електронної картки.

На автоматизованому обліку дитина перебуває лише за однією категорією обліку, ступінь пріоритетності якої визначається поліцейським підрозділу ЮП за принципом — кримінальне правопорушення поглинає адміністративне правопорушення.

Якщо однією з категорій є «домашнє насильство», зберігаються дві категорії обліку.

У разі зміни дитиною, яка перебуває на профілактичному обліку, місця фактичного проживання поліцейський ЮП повідомляє про це орган поліції, на території обслуговування якого проживатиме дитина. Після одержання відповідної інформації щодо прибуття дитини до нового місця проживання поліцейський ЮП надсилає до органу поліції, на території обслуговування якого проживатиме дитина, ОПС для подальшого здійснення заходів індивідуальної профілактики щодо дитини. Після

одержання інформації про отримання ОПС та взяття дитини на облік за новим місцем проживання поліцейський ЮП вносить відповідну інформацію до журналу реєстрації ОПС дітей, взятих на профілактичний облік.

У разі переїзду дитини за кордон або на тимчасово окуповану територію, якщо з моменту переїзду минув рік, профілактичний облік автоматично припиняється.

8. Ведення ОПС контролюють:

начальник підрозділу превентивної діяльності територіального (відокремленого) підрозділу ГУНП або його заступник — один раз на квартал;

начальник підрозділу ЮП ГУНП — один раз на півроку.

9. Профілактичний облік дітей із заведенням ОПС триває строком один рік з моменту взяття на облік, якщо інше не передбачено вироком суду, який набрав законної сили.

10. Підставами для зняття дитини з профілактичного обліку є:

1) досягнення нею 18-річного віку;

2) закінчення строку покарання, визначеного вироком суду;

3) набрання законної сили вироком суду щодо призначення покарання у вигляді позбавлення волі;

4) рішення суду про визнання дитини в установленому законом порядку померлою чи безвісно відсутньою або отримання офіційного документа про смерть дитини;

5) відсутність випадків вчинення домашнього насильства впродовж року після останнього такого факту;

6) відсутність випадків вчинення адміністративного та/або кримінального правопорушення впродовж року з моменту взяття на облік;

7) відсутність випадків самовільного залишення сім'ї, навчально-виховного закладу чи спеціальної установи для дітей упродовж року з моменту взяття на облік;

8) обрання стосовно дитини, яка перебуває на обліку, запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою;

9) відсутність випадків вчинення булінгу (цькування) впродовж року після останнього такого факту.

11. За наявності підстав для зняття дитини з профілактичного обліку поліцейський підрозділу ЮП протягом однієї доби:

вносить постанову про зняття (зміну) з профілактичного обліку дитини та закриття ОПС, яку затверджує начальник територіального (відокремленого) підрозділу ГУНП;

вносить відповідні корективи до електронної картки інформаційної підсистеми бази даних, що входить до єдиної інформаційної системи МВС, із обранням підстави зняття (зміни) відповідно до довідника електронної картки;

письмово повідомляє батьків, законних представників, інші органи і служби, які раніше були інформовані про взяття дитини на профілактичний облік.

12. Закриті ОПС зберігаються в територіальних (відокремлених) підрозділах ГУНП протягом двох років, після чого знищуються. Після знищення ОПС працівники, які виконали цю роботу, затверджують факт знищення підписами в акті, а в журналі реєстрації ОПС узятих на профілактичний облік дітей роблять відмітки про знищення справ із зазначенням номера акта і дати його реєстрації.

IV. Організація заходів щодо встановлення місцезнаходження дитини, яка безвісти зникла

1. Діяльність підрозділів ЮП щодо встановлення місцезнаходження дитини, яка безвісти зникла, включає:

- участь у проведенні першочергових заходів у взаємодії з іншими уповноваженими органами та підрозділами НПУ щодо встановлення місцезнаходження безвісти зниклої дитини;

- збирання даних про дитину та їх аналіз з метою установлення причини самовільного залишення дитиною сім'ї, навчально-виховного закладу, спеціальної установи для дітей;

- інформування громадськості та засобів масової інформації про зникнення дитини безвісти;

- у разі відкриття кримінального провадження за фактом безвісного зникнення дитини, ужиття заходів у взаємодії з іншими уповноваженими органами та підрозділами НПУ з метою отримання даних щодо її можливого місцезнаходження.

2. Поліцейський підрозділ ЮП у взаємодії з іншими уповноваженими органами та підрозділами НПУ після отримання повідомлення про дитину, яка безвісти зникла, бере участь у проведенні першочергових заходів щодо встановлення її місцезнаходження, які передбачають:

- установлення часу, місця, обставин зникнення дитини, індивідуальних особливостей дитини, її уподобань, фізичного та психічного стану на момент зникнення;

- опитування батьків, законних представників, сусідів або інших осіб, що можуть висвітлити обставини зникнення;

- отримання фото дитини, інформації щодо особливих прикмет зовнішності, одягу та речей, які були в дитини на час зникнення;

- складання опису зовнішніх ознак, особливих прикмет, речей та одягу з метою розроблення орієнтування;

- з'ясування взаємовідносин, що склалися у дитини в сім'ї, навчально-виховному закладі чи спеціальній установі для дітей;

- складання схеми родинних, шкільних і позашкільних зв'язків, а також установлення контактів зниклої дитини в соціальних мережах;

- установлення наявності мобільного телефону, його IMEI та номера абонента;

- вжиття заходів щодо встановлення можливих місць перебування дитини з урахуванням рельєфу місцевості в районі зникнення, а також гідрометеорологічних умов у день зникнення;

- відпрацювання місцевості, де зникла дитина.

3. Під час встановлення місцезнаходження дитини, яка перебувала в розшуку як безвісти зникла, поліцейський підрозділ ЮП у взаємодії з іншими уповноваженими органами та підрозділами НПУ вживає заходів щодо передання дитини батькам, іншим законним представникам, в разі їх відсутності — представникові органу опіки і піклування або доставляє до закладів соціального захисту дітей, про що інформує ініціатора розшуку.

4. Поліцейський підрозділ ЮП з метою усунення причин та умов, які сприяють зникненню дітей, вносить відповідні подання до органу освіти і науки та служби у справах дітей.

V. Організація роботи та здійснення заходів щодо запобігання та протидії домашньому насильству, вчиненому дітьми та стосовно них

1. Поліцейські підрозділів ЮП уживають заходів щодо запобігання та протидії домашньому насильству в межах Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству».

2. Повноваження поліцейських підрозділів ЮП у сфері запобігання та протидії домашньому насильству поширюються на випадки, коли особа, яка вчинила домашнє насильство, або особа, яка зазнала домашнього насильства чи стала свідком (очевидцем) такого насильства, не досягла 18-річного віку:

виявляють факти домашнього насильства, вчиненого дітьми і стосовно дітей, та реагують на них в порядку, визначеному законодавством;

приймають і розглядають заяви та повідомлення про факти домашнього насильства, вчиненого дітьми та стосовно дітей, вживають заходів для його припинення та надання допомоги постраждалим особам;

вносять термінові заборонні приписи стосовно кривдників;

вживають заходів щодо взяття на профілактичний облік та проведення профілактичної роботи з дітьми-кривдниками;

здійснюють контроль за виконанням дітьми-кривдниками спеціальних заходів протидії домашньому насильству протягом строку їх дії;

інформують постраждалих осіб про їхні права, заходи і соціальні послуги, якими вони можуть скористатися;

взаємодіють з іншими суб'єктами, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, в порядку, визначеному законодавством;

здійснюють повноваження у сфері запобігання та протидії домашньому насильству з урахуванням міжнародних стандартів реагування правоохоронних органів на випадки домашнього насильства та оцінки ризиків;

проводять оцінку ризиків вчинення домашнього насильства у визначеному законодавством України порядку.

3. Поліцейські ювенальної превенції здійснюють поліцейське піклування щодо дітей відповідно до законодавства України.

У разі надходження повідомлення про вчинення домашнього насильства дитиною та стосовно неї, поліцейський проводить оцінку ризиків, за результатами якої може бути винесений терміновий заборонний припис, та негайно інформує службу у справах дітей про виявлену дитину для організації її соціального захисту.

До проведення такої оцінки можуть бути додатково залучені інші суб'єкти виявлення та/або організації соціального захисту дітей у межах їх повноважень.

4. Поліцейські ювенальної превенції можуть проникати до житла особи без вмотивованого рішення суду в невідкладних випадках, пов'язаних із припиненням вчинення акту домашнього насильства, у разі безпосередньої небезпеки для життя чи здоров'я постраждалої особи.

VI. Основні напрями взаємодії з іншими уповноваженими органами та підрозділами НПУ, органами державної влади та органами місцевого самоврядування, об'єднаними територіальними громадами, міжнародними та громадськими організаціями

1. Підрозділи ЮП взаємодіють з іншими уповноваженими органами та підрозділами НПУ, органами державної влади й органами місцевого самоврядування,

об'єднаними територіальними громадами, міжнародними та громадськими організаціями за напрямками:

- 1) профілактика правопорушень у дитячому середовищі, протидія домашньому насильству та дитячій бездоглядності;
- 2) забезпечення прав та інтересів дітей;
- 3) упровадження кращих міжнародних методик та практик роботи з дітьми, які перебувають у конфлікті із законом, та дітьми, які потерпіли внаслідок протиправних діянь, у тому числі реалізація спільних проектів щодо профілактики правопорушень серед дітей;
- 4) підвищення професійного рівня, набуття знань, вмінь і навичок шляхом участі в семінарах, тренінгах та інших практичних і теоретичних заходах.

Така взаємодія здійснюється на засадах партнерства і спрямована на задоволення потреб територіальних громад та виконання завдань, покладених на підрозділи ЮП.

2. Поліцейські підрозділів ЮП з питань, що входять до їх компетенції:

- 1) беруть участь у нарадах, конференціях, круглих столах;
- 2) висвітлюють (у тому числі й через засоби масової інформації) інформацію щодо стану злочинності в дитячому середовищі і заходи для його покращення, які вживаються поліцейськими, а також дають рекомендації батькам, законним представникам щодо запобігання вчиненню дітьми та стосовно них правопорушень, поширенню негативних явищ серед дітей;
- 3) організовують спільно з іншими уповноваженими органами та підрозділами НПУ, заінтересованими органами державної влади, місцевого самоврядування, об'єднаними територіальними громадами, громадськими організаціями профілактичні заходи серед дітей.

Директор Департаменту формування політики
щодо підконтрольних Міністрові
органів державної влади та моніторингу

В. Є. Боднар

Додаток 1

до Інструкції з організації роботи
підрозділів ювенальної превенції
Національної поліції України
(пункт 4 розділу III)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник _____

_____ 20____ року

ПОСТАНОВА

**про взяття на профілактичний облік дитини
та заведення обліково-профілактичної справи**

на _____

м. _____ 20__ року

Я, _____,

ГУНП _____ області _____ поліції _____

розглянувши матеріали на _____

(П. І. Б., число, місяць, рік народження, місце проживання дитини)

ВСТАНОВИВ:

(підстави для взяття на облік)

На підставі підпункту(ів) _____ пункту 2 розділу III Інструкції з організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України, затвердженої наказом МВС від 19 грудня 2017 року № 1044,

ПОСТАНОВИВ:

Взяти на профілактичний облік _____

(П. І. Б., число, місяць, рік народження дитини)

та завести обліково-профілактичну справу.

(посада, звання, П. І. Б., підпис особи,

що склала постанову)

_____ 20__ року

Додаток 2

до Інструкції з організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України (пункт 5 розділу III)

**ЖУРНАЛ № _____
реєстрації обліково-профілактичних справ дітей, взятих на профілактичний облік**

№ з/п	П. І. Б.	Дата і місце народження	Місце проживання, телефони та рід занять	Категорія обліку	Дата та підстава взяття на облік	Дата та підстава зняття з обліку	Поліцейський, який здійснює профілактичну роботу	Примітка
1	2	3	4	5	6	7	8	9

Додаток 3

до Інструкції з організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України (пункт 5 розділу III)

ПОВІДОМЛЕННЯ

_____ 20__ року

Повідомляємо, що дитину _____

у зв'язку з _____

взято на профілактичний облік _____ ВП ГУНП _____
області строком на _____

Індивідуально-профілактичну роботу з дитиною проводитиме поліцейський ЮП _____

_____ ВП _____ (службовий телефон _____).
(назва органу поліції) (П. І. Б. поліцейського)

Під час перебування на профілактичному обліку необхідно:

дотримуватися вимог законодавства України;

у разі виїзду за межі місця фактичного проживання на строк понад один місяць або у разі його зміни повідомляти про це поліцейського підрозділу ЮП органу поліції за місцем перебування на обліку;

за необхідності та за вимогою з'являтися до відділу, відділення територіального органу поліції.

Інформуємо, що:

1. Обробка персональних даних дитини (П. І. Б., дата народження, адреса проживання, номер та дата заведення ОПС, категорія обліку) здійснюється з дотриманням вимог Закону України «Про захист персональних даних» та з метою виконання обов'язку уповноважених підрозділів Національної поліції України щодо ведення обліку правопорушників, які не досягли 18 років, з метою проведення з ними профілактичної роботи.

2. Володільцем зазначених персональних даних є Міністерство внутрішніх справ України.

3. Відповідно до статті 8 Закону України «Про захист персональних даних» Ви маєте право: на доступ до своїх персональних даних, що містяться у відповідній базі персональних даних;

на захист своїх персональних даних від незаконної обробки та випадкової втрати, знищення, пошкодження у зв'язку з умисним приховуванням, ненаданням чи несвоєчасним їх наданням, а також на захист від надання відомостей, що є недостовірними чи ганьблять честь, гідність та ділову репутацію фізичної особи;

отримувати не пізніш як за тридцять календарних днів з дня надходження запиту, крім випадків, передбачених Законом України «Про захист персональних даних», відповідь про те, чи зберігаються персональні дані у відповідній базі персональних даних, а також отримувати зміст персональних даних, які зберігаються;

застосовувати засоби правового захисту в разі порушення законодавства про захист персональних даних та інші права, визначені статтею 8 Закону України «Про захист персональних даних». Ознайомлені:

_____ 20__ року

(підпис)

(П. І. Б. дитини)

_____ 20__ року

(підпис)

(П. І. Б. батьків або осіб,
що їх замінюють)

Додаток 4

до Інструкції з організації роботи
підрозділів ювенальної превенції
Національної поліції України
(пункт 6 розділу III)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник _____

_____ 20__ року

ПЛАН заходів індивідуальної профілактики

(П. І. Б. дитини)

з _____ 20__ року по _____ 20__ року

№ з/п	Захід	Поліцейський, який здійснив профілактичну роботу	Відмітка про виконання
1	2	3	4

(посада, звання, П. І. Б., підпис особи,

що склала план)

_____ 20__ року

Додаток 5

до Інструкції з організації роботи
підрозділів ювенальної превенції
Національної поліції України
(пункт 6 розділу III)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник _____

_____ 20__ року

ПОСТАНОВА

**про зняття (зміну) з профілактичного обліку дитини
та закриття обліково-профілактичної справи**

на _____

м. _____ 20__ року

Я, _____,

ГУНП _____ області _____ поліції _____

розглянувши матеріали на _____

(П. І. Б., число, місяць, рік народження, місце проживання дитини)

ВСТАНОВИВ:

(підстави для зняття (зміни) з профілактичного обліку)

На підставі підпункту(ів) _____ пункту 10 розділу III Інструкції з організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України, затвердженої наказом МВС від 19 грудня 2017 року № 1044,

ПОСТАНОВИВ:

Зняти з профілактичного обліку / змінити профілактичний облік

(П. І. Б., число, місяць, рік народження дитини)

із закриттям / без закриття обліково-профілактичної справи та направленням її до архіву.

(посада, звання, П. І. Б., підпис особи,

що склала постанову)

_____ 20__ року

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

НАКАЗ

06.11.2015 № 1376

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
01 грудня 2015 р.
за № 1496/27941

Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції

Відповідно до Кодексу України про адміністративні правопорушення, Законів України «Про Національну поліцію», «Про безоплатну правову допомогу», постанови Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2011 року № 1363 «Про затвердження Порядку інформування центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги про випадки затримання, адміністративного арешту або застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою», підпунктів 3, 4, 6, 7, 12, 13, 15, 19 пункту 4 Положення про Національну поліцію, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 року № 877, з метою дотримання законності при здійсненні провадження у справах про адміністративні правопорушення, а також приведення нормативно-правових актів у відповідність до законодавства, яке регулює діяльність Національної поліції, НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Інструкцію з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції, що додається.
2. Керівникам структурних підрозділів Національної поліції України, головних управлінь Національної поліції в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях та м. Києві:
 - 1) організувати вивчення особовим складом цієї Інструкції та забезпечити її виконання;
 - 2) щороку до 01 червня подавати до підрозділу матеріального забезпечення центрального органу управління поліцією інформацію про річну потребу у бланках протоколів про адміністративні правопорушення, постанов у справах про адміністративні правопорушення та протоколів про адміністративні затримання на наступний календарний рік.
3. Забезпечення бланками протоколів про адміністративні правопорушення, постанов у справах про адміністративні правопорушення та протоколів про адміністративні затримання покласти на структурний підрозділ центрального органу управління поліцією, до компетенції якого належить питання матеріального забезпечення, і здійснювати на основі узагальнення наданої органами поліції інформації про необхідну кількість бланкової продукції.

4. Визнати таким, що втратив чинність, наказ МВС від 04 жовтня 2013 року № 950 «Про питання щодо застосування адміністративного законодавства України органами внутрішніх справ України», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 29 жовтня 2013 року за № 1829/24361 (із змінами).

5. Голові Національної поліції України Деканоїдзе Х. забезпечити подання цього наказу на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України в установленому порядку.

6. Контроль за виконанням цього наказу залишаю за собою.

7. Цей наказ набирає чинності з дня його офіційного опублікування.

Міністр

А.Б. Аваков

ПОГОДЖЕНО:

Голова Національної поліції України

Х. Деканоїдзе

Заступник Генерального прокурора України
старший радник юстиції

Р. Говда

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ

Міністерства внутрішніх справ
України

06.11.2015 № 1376

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
01 грудня 2015 р.
за № 1496/27941

ІНСТРУКЦІЯ **з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення** **в органах поліції**

І. Загальні положення

1. Ця Інструкція встановлює порядок оформлення в органах Національної поліції України, у тому числі в їх структурних (відокремлених) підрозділах (далі — органи поліції), матеріалів про адміністративні правопорушення, порядок розгляду справ про адміністративні правопорушення, а також визначає порядок контролю за дотриманням законодавства під час оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення (крім правопорушень у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху).

2. Цю Інструкцію розроблено відповідно до Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі — КУпАП), Законів України «Про Національну поліцію», «Про центральні органи виконавчої влади», «Про безоплатну правову допомогу»,

постанови Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2011 року № 1363 «Про затвердження Порядку інформування центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги про випадки затримання, адміністративного арешту або застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою».

II. Документування адміністративних правопорушень

1. Складання протоколів про адміністративні правопорушення, протоколів про адміністративні затримання, протоколів про вилучення речей і документів, протоколів про огляд речей та особистий огляд, а також отримання пояснення від осіб, які притягаються до адміністративної відповідальності, потерпілих, свідків здійснюють уповноважені на те посадові особи органів поліції.

2. У справах про адміністративні правопорушення, розгляд яких віднесено до відання органів поліції, зазначених у статті 222 КУпАП, протоколи відповідно до статті 255 КУпАП складають уповноважені на те посадові особи зазначених органів.

3. Протоколи про адміністративні правопорушення не складаються у випадках, передбачених статтею 258 КУпАП.

Якщо під час винесення постанови по справі про адміністративне правопорушення особа осперить допущене порушення й адміністративне стягнення, що на неї накладається, уповноважена посадова особа органу поліції зобов'язана скласти протокол про адміністративне правопорушення відповідно до статті 256 КУпАП, крім випадків притягнення особи до адміністративної відповідальності за вчинення адміністративного правопорушення, передбаченого статтею 185⁻³ КУпАП.

4. У разі вчинення адміністративного правопорушення особами, які досягли віку, з якого настає адміністративна відповідальність, уповноважені на те посадові особи органів поліції складають протокол про адміністративне правопорушення.

При малозначності вчиненого адміністративного правопорушення орган (посадова особа) поліції, уповноважений(а) розглядати справу, може звільнити порушника від адміністративної відповідальності і обмежитися усним зауваженням.

5. Протокол про адміністративне правопорушення (додаток 1) складається на спеціальному бланку, що виготовлений друкарським способом згідно з технічним описом бланка протоколу про адміністративне правопорушення (додаток 2), на якому представлено відповідні серію та номер.

Протокол про адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією (додаток 3) складається на бланку, що виготовлений друкарським способом.

6. Усі реквізити протоколу про адміністративне правопорушення заповнюються чорнилом чорного або синього кольору, розбірливим почерком, державною мовою.

7. Не допускаються закреслення чи виправлення відомостей, що заносяться до протоколу про адміністративне правопорушення, а також унесення додаткових записів після того, як протокол про адміністративне правопорушення підписано особою, стосовно якої його складено.

8. Протокол про адміністративне правопорушення складається у двох примірниках, один з яких під розписку вручається особі, яка притягається до адміністративної відповідальності.

9. При складанні протоколу про адміністративне правопорушення в ньому зазначаються, зокрема:

у графі «місце складання протоколу» — населений пункт або географічна точка;

у графі «посада, найменування органу поліції, звання, прізвище, ім'я, по батькові особи, яка склала протокол» — прізвище, ім'я, по батькові посадової особи, яка склала протокол (повністю, без скорочень);

у графі «склав цей протокол про те, що громадянин(ка)» — прізвище, ім'я та по батькові особи, яка притягається до адміністративної відповідальності (повністю, без скорочень);

у графі «назва документа, серія, №, ким і коли виданий» — документ, що посвідчує особу (серія, номер паспорта, дата видачі і назва органу, що його видав, або серія, номер іншого документа, що посвідчує особу, яка вчинила правопорушення (службове чи пенсійне посвідчення, студентський квиток тощо), дата видачі і найменування органу (установи, підприємства, організації), що його видав(ла));

у графі «чи притягався(лася) до адміністративної відповідальності» — інформація щодо притягнення особи до адміністративної відповідальності впродовж року (за наявності);

у графі «дата, час, місце вчинення і суть учиненого адміністративного правопорушення» — суть адміністративного правопорушення (повинна точно відповідати ознакам складу адміністративного правопорушення, зазначеним у статті КУпАП, за якою складено протокол);

у графі «до протоколу додається» — пояснення особи, яка вчинила адміністративне правопорушення, викладені на окремому аркуші, рапорти посадових осіб органів поліції, довідки, акти тощо (у разі складення).

10. Якщо внаслідок вчинення адміністративного правопорушення заподіяно матеріальну шкоду, про це також зазначається в протоколі про адміністративне правопорушення.

11. При складанні протоколу про адміністративне правопорушення особі, яка притягається до адміністративної відповідальності, роз'яснюються її права, передбачені статтями 55, 56, 59, 63 Конституції України, статтею 268 КУпАП, повідомляється, що справу про адміністративне правопорушення буде розглянуто у строки, визначені статтею 277 КУпАП, про що робиться відмітка та ставиться підпис особи, яка притягається до адміністративної відповідальності.

12. Протокол про адміністративне правопорушення підписується уповноваженою посадовою особою, яка його склала, і особою, яка притягається до адміністративної відповідальності. За наявності свідків і потерпілих протокол про адміністративне правопорушення може бути підписано також цими особами.

У разі відмови особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, підписати протокол про адміністративне правопорушення у ньому робиться запис про це.

Особа, яка притягається до адміністративної відповідальності, має право подати пояснення і зауваження щодо змісту протоколу про адміністративне правопорушення та пояснення по суті адміністративного правопорушення, які додаються до протоколу про адміністративне правопорушення, а також викласти мотиви своєї відмови підписати його.

У разі якщо особа, стосовно якої складається протокол про адміністративне правопорушення, не володіє українською мовою, протокол про адміністративне правопорушення складається за участю перекладача.

13. Особі, стосовно якої складається протокол про адміністративне правопорушення, пропонується надати по суті вчиненого адміністративного правопорушення

письмове пояснення, яке підписується зазначеною особою. Пояснення може додаватися до протоколу про адміністративне правопорушення окремо, про що робиться запис у ньому.

14. Особа, яка притягається до адміністративної відповідальності, згідно зі статтею 63 Конституції України не несе відповідальності за відмову давати пояснення щодо себе, членів своєї сім'ї чи близьких родичів.

15. До протоколу про адміністративне правопорушення долучаються інші матеріали про адміністративне правопорушення (пояснення особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, потерпілих, свідків, висновки експерта, речові докази, протокол про вилучення речей і документів, рапорти посадових осіб, а також інші документи та матеріали, що містять інформацію про правопорушення).

16. У разі якщо правопорушення вчинено кількома особами, протокол про адміністративне правопорушення складається стосовно кожної особи окремо.

17. У разі вчинення адміністративного правопорушення неповнолітньою особою віком від чотирнадцяти до шістнадцяти років протокол про адміністративне правопорушення складається стосовно одного з батьків неповнолітньої особи або особи, яка їх замінює, відповідно до частини третьої статті 184 КУпАП.

У разі вчинення неповнолітньою особою віком від шістнадцяти до вісімнадцяти років адміністративних правопорушень, передбачених статтями 44, 51, 121–127, 130, 139, частиною другою статті 156, статтями 173, 173⁻⁴, 174, 183⁻¹, 185, 190–195 КУпАП, протокол про адміністративне правопорушення складається стосовно цієї особи.

18. Протокол про адміністративне правопорушення та матеріали про вчинене адміністративне правопорушення відповідно до статті 257 КУпАП надсилаються (надаються) органу (посадовій особі), уповноваженому(ій) розглядати справи про адміністративні правопорушення.

III. Оформлення матеріалів про адміністративне затримання

1. З метою складення протоколу про адміністративне правопорушення в разі неможливості скласти його на місці вчинення правопорушення, якщо його складення є обов'язковим, порушника може бути доставлено до органу поліції.

2. Відомості стосовно осіб, які вчинили адміністративні правопорушення та яких доставлено до органу поліції, фіксуються в журналі обліку доставлених осіб, які вчинили адміністративні правопорушення (додаток 4), який за наявності технічної можливості ведеться в електронній формі.

Перебування доставленої особи в штабі громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону чи громадському пункті з охорони громадського порядку, приміщенні виконавчого органу сільської, селищної ради не може тривати більш як одну годину, якщо не встановлено інше.

3. У випадках, прямо передбачених законами України, з метою припинення адміністративних правопорушень, коли вичерпано інші заходи впливу, установлення особи, забезпечення своєчасного і правильного розгляду справ та виконання постанов у справах про адміністративні правопорушення допускається адміністративне затримання особи, особистий огляд, огляд речей і вилучення речей та документів.

4. Адміністративне затримання особи, яка вчинила адміністративні правопорушення, визначені пунктом 1 частини другої статті 262 КУпАП, проводиться уповноваженими посадовими особами органів поліції.

5. Протокол про адміністративне затримання (додаток 5) особи, яка вчинила адміністративне правопорушення, складається згідно зі статтею 261 КУАП на спеціальному бланку, виготовленому друкарським способом згідно з технічним описом бланка протоколу про адміністративне затримання (додаток 6).

Усі реквізити протоколу про адміністративне затримання заповнюються розбірливим почерком.

Не допускаються закреслення чи виправлення відомостей, що заносяться до протоколу про адміністративне затримання, а також унесення додаткових записів після того, як протокол про адміністративне затримання підписано особою, щодо якої його складено.

6. При складанні протоколу про адміністративне затримання в ньому зазначаються, зокрема:

у графі «посада, найменування органу поліції, звання, П.І.Б. особи, яка склала протокол» — прізвище, ім'я, по батькові посадової особи, яка склала протокол (повністю, без скорочень);

у графі «час і мотиви затримання: припинення адміністративного правопорушення, складання протоколу про адміністративне правопорушення, для розгляду справи тощо» — припинення адміністративного правопорушення; інші заходи впливу; складання протоколу про адміністративне правопорушення в разі неможливості складання його на місці вчинення правопорушення, якщо складання протоколу є обов'язковим; забезпечення своєчасного і правомірного розгляду справи.

7. Під час складання протоколу про адміністративне затримання посадова особа, що його здійснює, роз'яснює особі, яка вчинила адміністративне правопорушення, її права, передбачені статтями 55, 56, 59, 63 Конституції України та статтею 268 КУАП.

Відповідно до Закону України «Про безоплатну правову допомогу» та пунктів 2, 10 Порядку інформування центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги про випадки затримання осіб, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2011 року № 1363, під час складання протоколу про адміністративне затримання особи, яка вчинила адміністративне правопорушення, роз'яснюється її право на отримання безоплатної вторинної правової допомоги.

8. Протокол про адміністративне затримання підписується посадовою особою, яка його склала, і затриманим. У разі відмови затриманого підписати протокол про адміністративне затримання у ньому робиться про це відповідний запис.

9. Відповідно до частини другої статті 261 КУАП про місце перебування особи, затриманої за вчинення адміністративного правопорушення, негайно повідомляється її родичам, а на її прохання — також власнику відповідного підприємства, установи, організації або уповноваженому ним органу.

Про це в протоколі про адміністративне затримання робиться відповідний запис, зазначаються число, місяць, рік та час, кого повідомлено і в який спосіб.

За неможливості поінформувати родичів та в разі відмови затриманої особи надати інформацію для їх повідомлення про це робиться відповідний запис затриманою особою та посадовою особою, яка склала протокол про адміністративне затримання, із зазначенням поважних причин.

Про затримання неповнолітнього обов'язково повідомляють його батьків або осіб, які їх замінюють. У протоколі про адміністративне затримання зазначаються час, дата повідомлення, кого повідомлено і в який спосіб.

10. Відповідно до частини першої статті 263 КУпАП адміністративне затримання особи, яка вчинила адміністративне правопорушення, може тривати не більш як три години.

Відповідно до частини третьої статті 263 КУпАП осіб, які порушили правила обігу наркотичних засобів і психотропних речовин, може бути затримано на строк до трьох годин для складання протоколу, а в необхідних випадках для встановлення особи, проведення медичного огляду, з'ясування обставин придбання вилучених наркотичних засобів і психотропних речовин та їх дослідження — до трьох діб з повідомленням про це письмово прокурора протягом двадцяти чотирьох годин з моменту затримання.

11. Перед поміщенням до кімнати для затриманих чергової частини органу поліції у службовому приміщенні, куди доставлено особу, яка вчинила адміністративне правопорушення, відповідно до статті 264 КУпАП уповноваженою на те посадовою особою однієї статі з особою, яку доставили, в присутності двох свідків (понятих) тієї ж статі проводиться особистий огляд і огляд речей доставленої особи.

Огляд речей, ручної кладі та інших предметів здійснюється у присутності особи, у власності (володінні) якої вони є. У невідкладних випадках зазначені речі, предмети може бути піддано оглядові за участю двох свідків (понятих) за відсутності власника (володільця).

12. Про проведення особистого огляду та огляду речей складається протокол, у якому зазначаються:

- дата, час, місце його складення;

- посадова особа органу поліції, яка його склала (повністю, без скорочень);

- прізвища, імена та по батькові, місця проживання двох понятих (повністю, без скорочень);

- прізвище, ім'я, та по батькові (повністю, без скорочень), місце проживання особи, яку оглядають та у якій оглядають речі, цінності, документи, що є знаряддям або об'єктом правопорушення;

- індивідуальні ознаки речей, цінностей, документів;

- місця та обставини виявлення.

Протокол особистого огляду та огляду речей підписують особа, яку було піддано оглядові та у якій оглядали речі, поняті та посадова особа органу поліції, яка його склала.

Про особистий огляд та огляд речей особи, яка вчинила адміністративне правопорушення, робиться відповідний запис у протоколі про адміністративне правопорушення чи в протоколі про адміністративне затримання, де зазначаються:

- прізвища, імена та по батькові, місця проживання двох понятих;

- перелік речей, що оглядаються, та предметів одягу, що є на особі на час її затримання;

- відомості щодо наявності або відсутності у затриманої особи тілесних ушкоджень.

Якщо виявлено тілесні ушкодження, потрібно зазначити, на яких саме частинах тіла вони є та їх характер (синці, подрапини, різані рани тощо).

У разі якщо затриманий потребує медичної допомоги, посадова особа органу поліції викликає швидку медичну допомогу. У протоколі про адміністративне правопорушення зазначаються час надання медичної допомоги, номер бригади швидкої медичної допомоги, прізвище та ініціали лікаря, до якого закладу охорони здоров'я направлено затриманого.

13. При надходженні від затриманої особи під час проведення особистого огляду, огляду речей скарг чи зауважень у протоколі про адміністративне затримання робиться відповідний запис із зазначенням їх суті.

14. Коли затриману особу звільнено з місця її перебування, у протоколі про адміністративне затримання зазначається, зокрема, у графі «скарг, зауважень до дій посадових осіб органів поліції не маю/маю» — про наявність або відсутність зауважень та скарг на дії посадових осіб органів поліції із викладенням їх суті.

15. Згідно зі статтею 265 КУпАП речі і документи, що є знаряддям або безпосереднім об'єктом правопорушення, виявлені під час затримання, особистого огляду або огляду речей, вилучаються посадовими особами органів поліції. У протоколі про адміністративне правопорушення або в протоколі про адміністративне затримання робиться відповідний запис про те, які саме речі, предмети, документи, що є знаряддям або безпосереднім об'єктом правопорушення, вилучено у затриманого, зазначаються їх індивідуальні ознаки, номери, місце та обставини їх виявлення.

IV. Порядок розгляду справ про адміністративні правопорушення

1. Розгляд справ про адміністративні правопорушення здійснюють уповноважені посадові особи органів поліції відповідно до статті 222 КУпАП.

2. Проведення у справі про адміністративне правопорушення не може бути розпочато, а розпочате підлягає закриттю за обставин, визначених статтею 247 КУпАП.

3. Справа про адміністративне правопорушення розглядається за місцем його вчинення або місцем проживання правопорушника відповідно до статті 276 КУпАП у строки, визначені статтею 277 КУпАП.

У випадках, передбачених частиною першою статті 258 КУпАП, уповноваженими органами (посадовими особами) на місці вчинення правопорушення виносяться постанови по справі про адміністративне правопорушення відповідно до вимог статті 283 КУпАП.

4. Під час розгляду справи про адміністративне правопорушення особі, яка притягається до адміністративної відповідальності, роз'яснюються її права, передбачені частиною першою статті 268 КУпАП та статтями 55, 56, 59, 63 Конституції України.

5. Справа про адміністративне правопорушення відповідно до частини першої статті 268 КУпАП розглядається в присутності особи, яка притягається до адміністративної відповідальності. За відсутності цієї особи справу може бути розглянуто лише у випадках, коли є дані про своєчасне її сповіщення про місце і час розгляду справи і якщо від неї не надійшло клопотання про відкладення розгляду справи.

6. Уповноважені посадові особи органів поліції при підготовці до розгляду справи про адміністративне правопорушення відповідно до статті 278 КУпАП вирішують такі питання:

чи належить до їх компетенції розгляд даної справи;

чи правильно складено протокол та інші матеріали справи про адміністративне правопорушення;

чи сповіщено осіб, які беруть участь у розгляді справи, про час і місце її розгляду;

чи витребувано необхідні додаткові матеріали;

чи підлягають задоволенню клопотання особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, потерпілого, їх законних представників і адвокатів.

7. Уповноважена посадова особа, яка розглядає справу про адміністративне правопорушення, відповідно до статті 280 КУпАП зобов'язана з'ясувати: чи було вчинено адміністративне правопорушення, чи винна дана особа в його вчиненні, чи підлягає вона адміністративній відповідальності, чи є обставини, що пом'якшують і обтяжують

відповідальність, чи заподіяно майнову шкоду, чи є підстави для передачі матеріалів про адміністративне правопорушення на розгляд громадської організації, трудового колективу, а також з'ясувати інші обставини, що мають значення для правомірного вирішення справи.

8. Розглянувши справу про адміністративне правопорушення, уповноважена посадова особа органу поліції відповідно до статті 283 КУпАП виносить постанову по справі про адміністративне правопорушення (додаток 7).

Постанова по справі про адміністративне правопорушення складається на спеціальному бланку, виготовленому друкарським способом згідно з технічним описом бланка постанови по справі про адміністративне правопорушення (додаток 8), на якому проставлено відповідні серію і номер.

За наявності технічної можливості постанова по справі про адміністративне правопорушення складається в електронній формі з використанням мобільного логістичного пристрою із автоматичним присвоєнням їй відповідної серії та номера, а також із зазначенням відомостей, визначених у додатку 7 до цієї Інструкції, яка інтегрується до електронної картки про адміністративне правопорушення та роздруковується за допомогою спеціальних технічних пристроїв у вигляді стрічки.

9. Бланк постанови по справі про адміністративне правопорушення заповнюється розбірливим почерком. Не допускаються закреслення чи виправлення відомостей, що заносяться до постанови, а також внесення додаткових записів після того, як постанова підписана особою, щодо якої вона винесена. У разі допущення порушень при оформленні такої постанови її заповнений бланк вважається зіпсованим.

10. При винесенні постанови по справі про адміністративне правопорушення у ній зазначаються, зокрема:

у графі «посада, найменування органу поліції, звання, прізвище, ім'я та по батькові особи, яка винесла постанову» — прізвище, ім'я, по батькові посадової особи органу поліції, яка винесла постанову, та орган поліції (повністю, без скорочень);

у графі «установив» — число, місяць, рік, час та місце вчинення адміністративного правопорушення, а також обставини і суть правопорушення, установлені при розгляді матеріалів адміністративної справи;

у графі «ураховуючи, що гр-нин(ка)» — прізвище та ініціали правопорушника;

у графі «постановив» — уповноважена посадова особа органу поліції з урахуванням зазначенням обставин, що пом'якшують (стаття 34 КУпАП) чи обтяжують (стаття 35 КУпАП) відповідальність за адміністративне правопорушення, зазначає прийняте у справі рішення.

11. У справі про адміністративне правопорушення посадова особа органу поліції, яка її розглядає, відповідно до статті 284 КУпАП виносить одну з таких постанов:

про накладення адміністративного стягнення;

про закриття справи.

12. Відповідно до частини першої статті 38 КУпАП адміністративне стягнення може бути накладено не пізніше як через два місяці з дня вчинення правопорушення, а при триваючому правопорушенні — не пізніше як через два місяці з дня його виявлення, за винятком випадків, коли справи про адміністративні правопорушення відповідно до КУпАП підвідомчі суду (судді).

13. Постанова про закриття справи про адміністративне правопорушення (додаток 9) виноситься при оголошенні усного зауваження, передачі матеріалів на розгляд

громадської організації чи трудового колективу або передачі їх прокурору, органу досудового розслідування, а також за наявності обставин, передбачених статтею 247 КУпАП.

14. Особа, яка вчинила адміністративне правопорушення, крім посадової особи, звільняється від адміністративної відповідальності, а матеріали передаються на розгляд громадської організації або трудового колективу, якщо з урахуванням характеру вчиненого правопорушення і особи правопорушника до нього доцільно застосувати захід громадського впливу.

Про заходи громадського впливу, застосовані до осіб, які вчинили адміністративні правопорушення, розгляд яких віднесений до компетенції органів поліції, власник підприємства, установи, організації, або уповноважений ним орган, або громадська організація повинні не пізніше як у десятиденний строк з дня одержання матеріалів повідомити орган (посадову особу), який (яка) надіслав(ла) матеріали (стаття 21 КУпАП).

15. Постанова по справі про адміністративне правопорушення відповідно до статті 285 КУпАП оголошується негайно після закінчення розгляду адміністративної справи.

Копія постанови по справі про адміністративне правопорушення протягом трьох днів вручається або надсилається особі, щодо якої цю постанову винесено. Копія постанови по справі про адміністративне правопорушення вручається особі, притягнутій до адміністративної відповідальності, особисто під підпис. У постанові по справі про адміністративне правопорушення зазначається дата її вручення і ставиться підпис правопорушника. У разі якщо копія постанови по справі про адміністративне правопорушення надсилається поштою, про це робиться відповідна відмітка у справі, до якої долучається корінець поштового повідомлення про її отримання.

Копія постанови по справі про адміністративне правопорушення в той самий строк вручається або надсилається потерпілому на його прохання (у ній зазначається дата її вручення і ставиться підпис особи, яка її отримала).

16. Особа, щодо якої винесено постанову по справі про адміністративне правопорушення, може її оскаржити в порядку, визначеному статтею 288 КУпАП, та в строк, визначений статтею 289 КУпАП.

17. Відповідно до статті 293 КУпАП посадова особа органу поліції, уповноважена розглядати справи про адміністративні правопорушення, при розгляді скарги на постанову по справі про адміністративне правопорушення перевіряє законність і обґрунтованість її винесення і приймає одне з таких рішень:

1) залишає постанову по справі про адміністративне правопорушення без зміни, а скаргу без задоволення та вносить рішення щодо залишення постанови по справі про адміністративне правопорушення без змін, а скарги або подання прокурора без задоволення (додаток 10);

2) скасовує постанову по справі про адміністративне правопорушення і надсилає справу на новий розгляд та вносить рішення щодо скасування постанови по справі про адміністративне правопорушення та надсилання справи на новий розгляд (додаток 11);

3) скасовує постанову по справі про адміністративне правопорушення і закриває справу та вносить рішення щодо скасування постанови по справі про адміністративне правопорушення і закриття справи (додаток 12);

4) змінює захід стягнення в межах, передбачених нормативним актом про відповідальність за адміністративне правопорушення, але без посилення стягнення, та вносить рішення щодо зміни заходу стягнення (додаток 13).

18. Копія рішення по скарзі на постанову протягом трьох днів надсилається особі, щодо якої її винесено, у той самий строк копія постанови надсилається потерпілому на його прохання.

V. Виконання постанов про накладення адміністративних стягнень

1. Постанова про накладення адміністративного стягнення підлягає виконанню з моменту її винесення, якщо інше не встановлено КУпАП та іншими законами України.

2. Контроль за виконанням постанов про накладення адміністративних стягнень здійснюється керівниками органів поліції.

3. Штраф має бути сплачений порушником не пізніш як через п'ятнадцять днів з дня вручення йому постанови про накладення штрафу, а в разі оскарження такої постанови — не пізніш як через п'ятнадцять днів з дня повідомлення про залишення скарги без задоволення.

4. У разі несплати правопорушником штрафу в установлений строк постанова про накладення штрафу надсилається для примусового виконання до відділу державної виконавчої служби за місцем проживання порушника, роботи або за місцезнаходженням його майна в порядку, встановленому законом.

5. При стягненні штрафу відповідно до статті 309 КУпАП на місці вчинення адміністративного правопорушення порушникові видається квитанція встановленого зразка.

У разі несплати штрафу на місці вчинення адміністративного правопорушення провадження у справі про адміністративне правопорушення, а потім виконання постанови по справі про адміністративне правопорушення здійснюються в порядку, передбаченому КУпАП.

VI. Діловодство у справах про адміністративні правопорушення

1. Бланки протоколів про адміністративні правопорушення та протоколів про адміністративні затримання, постанов по справах про адміністративні правопорушення друкуються із зазначенням відповідних серії та номера.

2. Організація забезпечення органів поліції журналами видачі бланків протоколів про адміністративні правопорушення, бланків постанов по справах про адміністративні правопорушення та бланків протоколів про адміністративні затримання (додаток 14) і журналами обліку справ про адміністративні правопорушення та протоколів про адміністративні затримання (додаток 15), які передбачені цією Інструкцією, покладається на керівників органів поліції.

3. Облік використаних бланків протоколів про адміністративні правопорушення, бланків постанов по справах про адміністративні правопорушення та бланків протоколів про адміністративні затримання ведеться в журналі видачі бланків протоколів про адміністративні правопорушення та бланків протоколів про адміністративні затримання, який за наявності технічної можливості ведеться в електронній формі.

4. Складені протоколи по справах про адміністративні правопорушення, постанови по справах про адміністративні правопорушення та протоколи про адміністративні затримання реєструються впродовж доби в журналі обліку справ про адміністративні правопорушення та протоколів про адміністративні затримання, який за наявності технічної можливості ведеться в електронній формі.

5. В органах поліції заповнення журналів видачі бланків протоколів про адміністративні правопорушення, бланків постанов по справах про адміністративні правопорушення

та бланків протоколів про адміністративні затримання і журналів обліку справ про адміністративні правопорушення та протоколів про адміністративні затримання, а також корінців складених протоколів про адміністративні правопорушення, постанов по справах про адміністративні правопорушення та протоколів про адміністративні затримання здійснюється посадовою особою, яка за своїми функціональними обов'язками є відповідальною за стан діловодства у справах про адміністративні правопорушення.

6. Облік адміністративних правопорушень в електронному вигляді здійснюється на підставі електронної картки про адміністративне правопорушення відповідно до Інструкції з автоматизованого обліку адміністративних правопорушень, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України від 04 липня 2016 року № 595, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 28 липня 2016 року за № 1059/29189.

7. Справи про адміністративні правопорушення разом з протоколами про адміністративні затримання (у разі їх складення), сторінки яких нумеруються, прошиваються, зберігаються в металевих сховищах органів поліції за місцем прийняття рішення протягом трьох років з дня накладення адміністративного стягнення.

8. Протоколи про адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією, не пізніше наступного робочого дня після складання реєструються в журналі реєстрації та обліку протоколів про адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією (додаток 16).

9. Журнал реєстрації та обліку протоколів про адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією, ведеться посадовою особою, яка за своїми функціональними обов'язками є відповідальною за стан діловодства у справах про адміністративні правопорушення.

10. З метою належного забезпечення прокурорського нагляду за додержанням і правильним застосуванням законодавства України при провадженні в справах про адміністративне правопорушення копія протоколу про вчинення адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією, надсилається прокурору, який братиме участь у розгляді справи.

VII. Контроль за станом дотримання законності під час здійснення адміністративного провадження

1. Організація контролю за порядком здійснення провадження у справах про адміністративні правопорушення в органах поліції здійснюється їх безпосередніми керівниками.

2. Контроль за додержанням вимог щодо ведення журналу видачі бланків протоколів про адміністративні правопорушення, бланків постанов по справах про адміністративні правопорушення і бланків протоколів про адміністративні затримання та їх використання покладається на одного із заступників керівника органу поліції, якого визначено відповідальним згідно з наказом керівника цього органу.

3. Безпосередній контроль за дотриманням уповноваженими посадовими особами законодавства під час здійснення проваджень у справах про адміністративні правопорушення покладається на керівників структурних підрозділів органу поліції.

**Голова
Національної поліції України
підполковник поліції**

Х. Деканойдзе

Додаток 1

до Інструкції з оформлення матеріалів
про адміністративні правопорушення
в органах поліції
(пункт 5 розділу II)

ПРОТОКОЛ
про адміністративне правопорушення

« ____ » _____ 20 ____ року

Серія АА
№ 000000

_____ (місце складання протоколу)

Я, _____ (посада, найменування органу поліції, звання, прізвище, ім'я, по батькові посадової особи, яка склала протокол) _____

склав цей протокол про те, що громадянин(ка) _____ (прізвище, ім'я, по батькові) _____,

дата та місце народження _____, громадянство _____, місце проживання _____

номер телефону _____, місце реєстрації _____
особу встановлено _____, посада _____
(назва документа, серія, №, ким і коли виданий)

чи притягався(лася) до адміністративної відповідальності _____

склад адміністративного правопорушення _____

_____ (дата, час, місце вчинення і суть учиненого адміністративного правопорушення)

чим вчинив(ла) правопорушення, передбачене частиною _____ статті _____ КУпАП.

Свідки:

1. _____ (прізвище, ім'я, по батькові, місце проживання) _____ (підпис)

2. _____ (прізвище, ім'я, по батькові, місце проживання) _____ (підпис)

Потерпілий(і): _____
(прізвище, ім'я, по батькові, місце проживання)

Правопорушенням заподіяно матеріальну шкоду _____
Гр-ну(ці) _____ роз'яснено його (її) права та обов'язки, передбачені статтями 55, 56, 59, 63 Конституції України, стат-
тею 268 КУпАП, і повідомлено, що розгляд адміністративної справи відбудеться _____ 20 _____ року о _____ год. _____ хв.
у _____
(місце розгляду справи)

Підпис особи, яка ознайомлена з місцем та часом розгляду справи _____

У присутності понятих:

1. _____
2. _____
(прізвища, імена, по батькові, місця проживання)

проведено особистий огляд та огляд речей, передбачені статтею 264 КУпАП, що були у гр-на(ки) _____, та згідно зі статтею 265
КУпАП виявлені речі вилучено для тимчасового зберігання _____

Підписи понятих: 1. _____ 2. _____ Підпис особи, яка притягається до адміністративної відповідальності _____
Пояснення особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, по суті порушення _____

Від пояснення та підпису відмовився(лася) у присутності понятих: 1. _____ 2. _____

Заяви та клопотання: _____

Рішення керівництва органу поліції за заявою, клопотанням _____
До протоколу додається _____
Підпис посадової особи органу поліції, яка склала протокол _____
Другий примірник протоколу про адміністративне правопорушення отримав _____ (дата) _____ (підпис) _____ (П.І.Б.)

Постанова серії _____ № _____

Додаток 2

до Інструкції з оформлення матеріалів
про адміністративні правопорушення
в органах поліції
(пункт 5 розділу II)

ТЕХНІЧНИЙ ОПИС**бланка протоколу про адміністративне правопорушення**

1. Бланк протоколу про адміністративне правопорушення являє собою аркуш паперу розміром 210 x 297 мм ($\pm 0,5$ мм), масою 80 г/кв. м і складається з протоколу та копії. Протокол і копія надруковані на самокопіювальному папері з лицьового боку трьома фарбами способом офсетного друку.
2. На бланку протоколу про адміністративне правопорушення нанесена лінія перфорації на відстані 20 мм від лівого краю.
3. Серія протоколу складається із літеросполук, номер — із шестизначного цифрового показника, виконуються способом високого друку.
4. Текстова частина надрукована фарбою зеленого кольору.
5. Для захисту бланка використані малі елементи захисту:
 - 1) мікрошрифт у позитивному зображенні на протоколі і копії бланка;
 - 2) нерегулярна комп'ютерна фонові сітка для протоколу виконана блакитним кольором, для копії — жовтим кольором.
6. Найменування виробника, номер, рік та квартал виконання замовлення надруковано з лицьового боку протоколу та копії.
7. Кількість комплектів у блоці — 20.
8. Після останнього комплекту блок комплектується чистою картонною сторінкою.
9. Бланки скріплено перед лінією перфорації (по ширині 210 мм) двома скобами.

Додаток 3

до Інструкції з оформлення матеріалів
про адміністративні правопорушення
в органах поліції
(пункт 5 розділу II)

ПРОТОКОЛ**про адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією**

_____ 20 _____ року

_____ (місце складання протоколу)

Я, _____
(посада, найменування органу поліції,

_____ звання, прізвище, ім'я, по батькові посадової особи, яка склала протокол)

керуючись ст.ст. 1, 3 Закону України «Про запобігання корупції», з додержанням вимог ст.ст. 254–256 КУпАП склав(ла) протокол стосовно:

Прізвище: _____
Ім'я, по батькові: _____
Дата народження: _____

Місце народження: _____
Громадянство: _____
Місце реєстрації: _____
Місце проживання: _____
Місце роботи (проходження служби): _____
Посада: _____
Назва, реквізити документа, що посвідчує особу: _____
Телефон: _____

який (яка) порушив(ла) вимоги ч. ____ ст. ____ Закону України «Про запобігання корупції»,
тим самим вчинив(ла) адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією, за яке передба-
чена відповідальність згідно з вимогами ч. ____ ст. ____ КУпАП.

_____, роз'яснено
(прізвище, ініціали особи, яка притягається до адміністративної відповідальності)

положення ст. 268 КУпАП, а саме, що особа, яка притягається до адміністративної відповідаль-
ності, має право: знайомитися з матеріалами справи, давати пояснення, подавати докази, заяв-
ляти клопотання; при розгляді справи користуватися юридичною допомогою адвоката, іншого
фахівця в галузі права, який за законом має право на надання правової допомоги особисто чи за
дорученням юридичної особи, виступати рідною мовою і користуватися послугами перекладача,
якщо не володіє мовою, якою ведеться провадження; оскаржити постанову по справі. Справа
про адміністративне правопорушення розглядається в присутності особи, яка притягається до
адміністративної відповідальності. Під час відсутності цієї особи справу може бути розглянуто
лише у випадках, коли є дані про своєчасне її сповіщення про місце та час розгляду справи
і якщо від неї не надійшло клопотання про відкладення розгляду справи.

При розгляді справ про адміністративні правопорушення, передбачені ст. ст. 172⁴-172⁹
КУпАП, присутність особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, є обов'язко-
вою. У разі ухилення від явки на виклик органу Національної поліції або судді районного, район-
ного в місті, міського чи міськрайонного суду цю особу може бути органом внутрішніх справ
(Національною поліцією) піддано приводу.

Законами України може бути передбачено й інші випадки, коли явка особи, яка притяга-
ється до адміністративної відповідальності, в орган (до посадової особи), який вирішує справу,
є обов'язковою.

(підпис особи, на яку складено протокол)

_____, роз'яснено
(прізвище, ініціали особи, яка притягається до адміністративної відповідальності)

що згідно зі ст. 55 Конституції України права і свободи людини і громадянина захищаються
судом.

Кожному гарантується право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів дер-
жавної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб.

Кожен має право звертатися за захистом своїх прав до Уповноваженого Верховної Ради
України з прав людини.

Кожен має право після використання всіх національних засобів юридичного захисту звер-
татися за захистом своїх прав і свобод до відповідних міжнародних судових установ чи до відпо-
відних органів міжнародних організацій, членом або учасником яких є Україна.

Кожен має право будь-якими не забороненими законом засобами захищати свої права і сво-
боди від порушень і протиправних посягань.

(підпис особи, на яку складено протокол)

_____, роз'яснено
(прізвище, ініціали особи, яка притягається до адміністративної відповідальності)

що згідно зі ст. 56 Конституції України кожен має право на відшкодування за рахунок держави чи органів місцевого самоврядування матеріальної та моральної шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб при здійсненні ними своїх повноважень.

_____ роз'яснено
(прізвище, ініціали особи, яка притягається до адміністративної відповідальності)

що згідно зі ст. 59 Конституції України, згідно з якою кожен має право на професійну правничу допомогу. У випадках, передбачених законом, ця допомога надається безоплатно. Кожен є вільним у виборі захисника своїх прав.

(підпис особи, на яку складено протокол)

_____ роз'яснено
(прізвище, ініціали особи, яка притягається до адміністративної відповідальності)

що згідно зі ст. 63 Конституції України, згідно з якою особа не несе відповідальності за відмову давати показання або пояснення щодо себе, членів сім'ї чи близьких родичів, коло яких визнається законом.

(підпис особи, на яку складено протокол)

Запис про відмову особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, від підпису про ознайомлення з правами: _____

СУТЬ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ:

Факт правопорушення підтверджується:

Пояснення особи, яка притягається до адміністративної відповідальності:

До протоколу додається:

Відповідно до ст.ст. 221, 257 КУпАП протокол надсилається до _____

для розгляду по суті.

Підпис особи, яка притягається до адміністративної відповідальності: _____

Другий примірник протоколу отримав(ла):

(дата)

(підпис)

(прізвище)

Запис про відмову особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, від підпису протоколу: _____

Пояснення та зауваження щодо змісту протоколу, мотиви стосовно відмови його підписання: _____

_____ (підпис особи, на яку складено протокол)

Свідки:

1. _____, який (яка) мешкає: _____

_____ (підпис)

2. _____, який (яка) мешкає: _____

_____ (підпис)

Підпис посадової особи органу поліції, яка складала протокол _____

Додаток 4

до Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції (пункт 2 розділу III)

ЖУРНАЛ

обліку доставлених осіб, які вчинили адміністративні правопорушення

_____ (назва приміщення)

Розпочато: « ____ » _____ 20__ року

Закінчено: « ____ » _____ 20__ року

Інвентарний № _____

№ з/п	Дата і час доставлення особи для складання протоколу про адміністративне правопорушення	П.І.Б. доставленої особи	Місце проживання (місце реєстрації доставленої особи)	Посада та П.І.Б. посадової особи органу поліції, яка доставила правопорушника та складала протокол	
1	2	3	4	5	
Стаття Кодексу про адміністративні правопорушення	Час залишення приміщення доставленою особою	Наявність чи відсутність претензій до посадових осіб органів поліції	Особистий підпис доставленої особи	Примітки	
6	7	8	9	10	

Додаток 5

до Інструкції з оформлення матеріалів
про адміністративні правопорушення
в органах поліції
(пункт 5 розділу III)

Корінець до протоколу про адміністративне затримання

Прийняв та перевірів (П.І.Б., посада) _____ підпис _____ дата _____

Серія КИ № 000000

-лінія перфорації-

ПРОТОКОЛ КИ № 000000
про адміністративне затримання
за частиною статті КУпАП

20 року

(назва населеного пункту)

Я, _____
(посада, найменування органу поліції, звання, П.І.Б. посадової особи, яка склала протокол)
_____, склав(ла) цей протокол про те, що

громадянин(ка)

[illegible]

(прізвище,

[illegible]

ім'я, по батькові)

р.н., місце проживання: _____

доставлений(а) у службове приміщення

(найменування органу поліції, іншого приміщення, куди доставлено затриманого(у), його місцезнаходження)

«_____» _____ 20__ р. о _____ год. _____ хв. у зв'язку із вчиненням правопорушення, передбаченого частиною _____ статті _____ КУпАП, для

(час і мотиви затримання: припинення адміністративного правопорушення,

складання протоколу про адміністративне правопорушення, для розгляду справи тощо)

Гр. _____ роз'яснено його (її) права та обов'язки, передбачені статтями 55, 56, 59, 63 Конституції України та статтею 268 КУпАП, а також про право та можливість отримання безоплатної вторинної правової допомоги відповідно до Закону України «Про безоплатну правову допомогу».

«_____» _____ 20__ г.

(підпис затриманої особи)

(прізвище та ініціали затриманої особи)

Про місце перебування затриманого(ї) згідно з частиною другою статті 261 КУпАП

повідомлено о год. хв. « » 20 р.

(родичів, адміністрацію за місцем роботи чи навчання, яким чином повідомлено)

Перед поміщенням до кімнати для затриманих та доставлених у присутності понятих:

1. _____ ;

(П.І.Б., місце проживання)

2. _____

(П.І.Б., місце проживання)

проведено особистий огляд та огляд речей, передбачені статтею 264 КУпАП, що були у затриманого(ї) _____

(зазначити перелік речей, цінностей, документів, що є знаряддям або безпосереднім об'єктом

правопорушення, їх індивідуальні ознаки, а за потреби — місця, обставини виявлення)

Затриманий(а) одягнений(а) _____

При особистому огляді тілесні ушкодження не виявлені / виявлені _____
(непотрібне закреслити)

(які саме, чи надавалась невідкладна медична допомога, номер бригади швидкої медичної допомоги, П.І.Б. лікаря)

Заяви та зауваження, зроблені при затриманні та огляді _____
(зазначити ким і які саме)

Підписи понятих: 1. _____ 2. _____

Підпис затриманої особи _____

Підпис посадової особи органу поліції, яка проводила огляд _____

Гр. _____ звільнений(а) «__» _____ 20__ р. о ____ год. ____ хв.

Підстава для звільнення _____

При звільненні одержав(ла) _____
(зазначити перелік речей, повернутих при звільненні)

Скарг, зауважень до дій посадових осіб органів поліції не маю / маю _____
(непотрібне закреслити)

(зазначити які саме)

Підпис звільненої особи _____

Підпис посадової особи органу поліції _____

Додаток 6

до Інструкції з оформлення матеріалів
про адміністративні правопорушення
в органах поліції
(пункт 5 розділу III)

ТЕХНІЧНИЙ ОПИС**бланка протоколу про адміністративне затримання**

1. Бланк протоколу про адміністративне затримання являє собою аркуш паперу з двостороннім друком розміром 210х297 мм (+/-0,5 мм), масою 80 г/кв. м.
2. З лицьового боку бланка протоколу про адміністративне затримання нанесена лінія перфорації на відстані 20 мм від верхнього краю.
3. Серія протоколу складається із літеросполук, номер — із шестизначного цифрового показника, виконуються способом високого друку.
4. Текстова частина надрукована фарбою зеленого кольору.
5. Для захисту бланка використані такі елементи захисту:
 - 1) мікрошрифт у позитивному зображенні;
 - 2) нерегулярна комп'ютерна фонові сітка.
6. Найменування виробника, номер, рік та квартал виконання замовлення надруковано з лицьового боку.
7. Кількість комплектів у блоці — 30.
8. Після останнього комплекту блок комплектується чистою картонною сторінкою.
9. Бланк скріплено перед лінією перфорації (по ширині 210 мм) двома скобами.

Додаток 7

до Інструкції з оформлення матеріалів
про адміністративні правопорушення
в органах поліції
(пункт 8 розділу IV)

-----лінія перфорації-----

ПОСТАНОВА АА № 000000**по справі про адміністративне правопорушення**

«_____» _____ 20__ року _____
(назва населеного пункту)

Я, _____
(посада, найменування органу поліції, звання, прізвище, ім'я та по батькові посадової особи,

_____ ,
яка винесла постанову)

розглянувши матеріали адміністративної справи стосовно гр-на(ки) _____
(прізвище, ім'я та по батькові)

число, місяць і рік народження _____

місце народження _____

місце проживання _____

місце роботи та посада _____

документ, який посвідчує особу _____
(зазначити документ, коли і ким виданий, серію і номер)
УСТАНОВИВ:

Ураховуючи, що гр-нин(ка) _____ вчинив(ла) адміністративне правопорушення, передбачене частиною _____ статті _____ Кодексу України про адміністративні правопорушення,

ПОСТАНОВИВ:

1. Притягти гр-на(ку) _____ до адміністративної відповідальності і накладти на нього (неї) адміністративне стягнення у вигляді _____

(зазначається вид адміністративного стягнення — попередження або штраф

(сума штрафу зазначається цифрами та словами))

2. Постанова про накладення адміністративного стягнення підлягає виконанню з моменту її винесення згідно зі статтею 299 КУпАП.

Постанова може бути оскаржена згідно зі статтями 287–289 КУпАП до вищого органу або районного, міського чи міськрайонного суду протягом десяти днів з дня її винесення.

Відповідно до статей 291, 292 КУпАП постанова набирає законної сили після закінчення строку її оскарження.

3. На підставі частини другої статті 308 КУпАП у разі несплати гр-ном(кою) _____ штрафу протягом 15 днів з метою примусового виконання цієї постанови органу державної виконавчої служби стягнути з правопорушника подвійний розмір штрафу _____

(зазначається сума штрафу цифрами і словами у дужках)

Рішення, винесене щодо вилучених документів, речей _____

Вилучені документи, речі отримав _____
(підпис правопорушника)

Примірник постанови отримав _____
(дата отримання постанови та підпис правопорушника)

Посадова особа органу поліції _____
(підпис, ініціали, прізвище)

Копію постанови про притягнення до адміністративної відповідальності надіслано рекомендованим листом за вих. № _____ від _____ 20____ р.

СТАТТІ КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ

Стаття 55. Права і свободи людини і громадянина захищаються судом.

Кожному гарантується право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб.

Кожен має право звертатися за захистом своїх прав до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Кожен має право після використання всіх національних засобів правового захисту звертатися за захистом своїх прав і свобод до відповідних міжнародних судових установ чи до відповідних органів міжнародних організацій, членом або учасником яких є Україна.

Кожен має право будь-якими не забороненими законом засобами захищати свої права і свободи від порушень і протиправних посягань.

Стаття 56. Кожен має право на відшкодування за рахунок держави чи органів місцевого самоврядування матеріальної та моральної шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю

органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб при здійсненні ними своїх повноважень.

Стаття 59. Кожен має право на правову допомогу. У випадках, передбачених законом, ця допомога надається безоплатно. Кожен є вільним у виборі захисника своїх прав.

Для забезпечення права на захист від обвинувачення та надання правової допомоги при вирішенні справ у судах та інших державних органах в Україні діє адвокатура.

Стаття 63. Особа не несе відповідальності за відмову давати показання або пояснення щодо себе, членів сім'ї чи близьких родичів, коло яких визначається законом.

Підозрюваний, обвинувачений чи підсудний має право на захист.

Засуджений користується всіма правами людини і громадянина, за винятком обмежень, які визначені законом і встановлені вироком суду.

СТАТТІ КОДЕКСУ УКРАЇНИ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ

Стаття 268. Права особи, яка притягається до адміністративної відповідальності

Особа, яка притягається до адміністративної відповідальності, має право: знайомитися з матеріалами справи, давати пояснення, подавати докази, заявляти клопотання; при розгляді справи користуватися юридичною допомогою адвоката, іншого фахівця у галузі права, який за законом має право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи, виступати рідною мовою і користуватися послугами перекладача, якщо не володіє мовою, якою ведеться провадження; оскаржити постанову по справі. Справа про адміністративне правопорушення розглядається в присутності особи, яка притягається до адміністративної відповідальності. Під час відсутності цієї особи справу може бути розглянуто лише у випадках, коли є дані про своєчасне її сповіщення про місце і час розгляду справи і якщо від неї не надійшло клопотання про відкладення розгляду справи.

При розгляді справ про адміністративні правопорушення, передбачені частиною першою статті 44, статтями 51, 146, 160, 172⁴-172⁹, 173, 173³, частиною третьою статті 178, статтями 185, 185¹, статтями 185⁷, 187 цього Кодексу, присутність особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, є обов'язковою. У разі ухилення від явки на виклик органу внутрішніх справ або судді районного, районного у місті, міського чи міськрайонного суду цю особу може бути органом внутрішніх справ (Національною поліцією) піддано приводу.

Законами України може бути передбачено й інші випадки, коли явка особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, в орган (до посадової особи), який вирішує справу, є обов'язковою.

Стаття 307. Строки і порядок виконання постанови про накладення штрафу

Штраф має бути сплачений порушником не пізніше як через п'ятнадцять днів з дня вручення йому постанови про накладення штрафу, а в разі оскарження або внесення на неї подання прокурора такої постанови — не пізніше як через п'ятнадцять днів з дня повідомлення про залишення скарги або подання без задоволення.

У разі відсутності самостійного заробітку в осіб віком від шістнадцяти до вісімнадцяти років, які вчинили адміністративне правопорушення, штраф стягується з батьків або осіб, які їх замінюють.

Штраф, накладений за вчинення адміністративного правопорушення, вноситься порушником в установу банку України, за винятком штрафу, що стягується на місці вчинення правопорушення, якщо інше не встановлено законодавством України.

Стаття 308. Примусове виконання постанови про стягнення штрафу

У разі несплати правопорушником штрафу у строк, установлений частиною першою статті 307 цього Кодексу, постановою про накладення штрафу надсилається для примусового виконання до відділу державної виконавчої служби за місцем проживання порушника, роботи або за місцезнаходженням його майна в порядку, встановленому законом.

У порядку примусового виконання постанови про стягнення штрафу за вчинення адміністративного правопорушення з правопорушника стягується:

підвійний розмір штрафу, визначеного у відповідній статті цього Кодексу та зазначеного у постанові про стягнення штрафу;

витрати на облік зазначених правопорушень. Розмір витрат на облік правопорушень визначається Кабінетом Міністрів України.

Додаток 8

до Інструкції з оформлення матеріалів
про адміністративні правопорушення
в органах поліції
(пункт 8 розділу IV)

ТЕХНІЧНИЙ ОПИС

бланка постанови по справі про адміністративне правопорушення

1. Бланк постанови по справі про адміністративне правопорушення являє собою аркуш паперу розміром 210 x 297 мм ($\pm 0,5$ мм), масою 80 г/кв. м і складається з постанови та копії. Постанова і копія надруковані на самокопіювальному папері з лицьового боку трьома фарбами способом офсетного друку.
2. На бланку постанови по справі про адміністративне правопорушення нанесена лінія перфорації на відстані 20 мм від верхнього краю.
3. Серія постанови складається із літеросполук, номер — із шестизначного цифрового показника, виконуються способом високого друку.
4. Текстова частина надрукована фарбою зеленого кольору.
5. Для захисту бланка використані такі елементи захисту:
 - 1) мікрошрифт у позитивному зображенні (на постанові і копії бланка);
 - 2) нерегулярна комп'ютерна фонові сітка (для постанови виконана блакитним кольором, для копії — жовтим кольором).
6. Найменування виробника, номер, рік та квартал виконання замовлення надруковано з лицьового боку постанови та копії.
7. Кількість комплектів у блоці — 20.
8. Після останнього комплекту блок комплектується чистою картонною сторінкою.
9. Бланки скріплено перед лінією перфорації (по ширині 210 мм) двома скобами.

Додаток 9

до Інструкції з оформлення
матеріалів про адміністративні
правопорушення в органах поліції
(пункт 13 розділу IV)

ПОСТАНОВА

про закриття справи про адміністративне правопорушення

«_____» _____ 20____ року _____
(назва населеного пункту)

Я, _____
(посада, найменування органу поліції, спеціальне звання,

_____ ,
прізвище, ім'я, по батькові)
розглянув(ла) матеріали справи про адміністративне правопорушення на громадянина(ку)

_____ ,
(прізвище, ім'я, по батькові, місце проживання,

_____ ,
найменування, місцезнаходження підприємства (установи, організації),

_____ ,
ким працює або навчається)

За матеріалами справи про адміністративне правопорушення встановлено:

(обставини, що виключають провадження у справі)

На підставі викладеного, керуючись статтею 247 КУпАП,

ПОСТАНОВИВ:

Справу про адміністративне правопорушення стосовно громадянина(ки)

(прізвище, ім'я, по батькові)

закрити.

Посадова особа:

(посада, найменування органу поліції, спеціальне звання, підпис, прізвище, ініціали)

Додаток 10

до Інструкції з оформлення матеріалів
про адміністративні правопорушення
в органах поліції
(підпункт 1 пункту 17 розділу IV)

РІШЕННЯ

**щодо залишення постанови по справі про адміністративне правопорушення без змін,
а скарги або подання прокурора без задоволення**

Я,

(посада,

найменування органу поліції, спеціальне звання,

прізвище, ім'я, по батькові)

розглянувши справу про адміністративне правопорушення № _____,
за частиною _____, статті _____, КУпАП на громадянина(ку) _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

у вигляді _____

(зазначити вид адміністративного стягнення)

накладене _____
(посада,

найменування органу поліції, спеціальне звання,

прізвище, ім'я, по батькові посадової особи)

за порушення (невиконання) _____
(зазначити суть порушення,

мотиви скарги (протесту)

та результати розгляду)

на підставі викладеного, керуючись пунктом 1 статті 293 КУпАП,

ВИРІШИВ:

Постанову про накладення адміністративного стягнення № _____ від «____» _____ 20__ р.,
винесену _____

(зазначити посаду, найменування органу поліції, спеціальне звання

посадової особи, яка винесла постанову, та прийняте рішення)

(копія рішення по скарзі на постанову по справі про адміністративне правопорушення відповідно до статті 295 КУпАП протягом трьох днів надсилається особі, щодо якої її винесено. У той самий строк копія постанови надсилається потерпілому на його прохання. Про результати розгляду скарги, яка подана прокурором, повідомляється прокуророві)

Копію рішення надіслано (повідомлено прокурора): вих. № _____ від «____» _____ 20__ р.

(посада, найменування органу
поліції, спеціальне звання)

(підпис)

(прізвище, ініціали)

Додаток 11

до Інструкції з оформлення матеріалів
про адміністративні правопорушення
в органах поліції
(підпункт 2 пункту 17 розділу IV)

РІШЕННЯ

**щодо скасування постанови по справі про адміністративне правопорушення
та надсилання справи на новий розгляд**

Я, _____
(посада,

найменування органу поліції, спеціальне звання,

прізвище, ім'я, по батькові)

розглянувши справу про адміністративне правопорушення № _____,

за частиною ____ статті ____ КУпАП на громадянина(ку) _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

у вигляді _____,
(зазначити вид адміністративного стягнення)

накладене _____
(посада,

найменування органу поліції, спеціальне звання,

прізвище, ім'я, по батькові посадової особи)

за порушення (невиконання) _____
(зазначити суть порушення,

мотиви скарги (протесту)

та результати розгляду)

на підставі викладеного, керуючись пунктом 2 статті 293 КУпАП,

ВИРІШИВ:

Постанову про накладення адміністративного стягнення № ____ від «____» _____ 20__ р.,
винесену _____

(зазначити посаду, найменування органу поліції, спеціальне звання

посадової особи, яка винесла постанову, та прийняте рішення)

(копія рішення по скаргі на постанову по справі про адміністративне правопорушення відповідно
до статті 295 КУпАП протягом трьох днів надсилається особі, щодо якої її винесено. У той самий строк
копія постанови надсилається потерпілому на його прохання)

Копію рішення надіслано (повідомлено прокурора): вих. № ____ від «____» _____ 20__ р.

(посада, найменування органу
поліції, спеціальне звання)

(підпис)

(прізвище, ініціали)

Додаток 12

до Інструкції з оформлення матеріалів
про адміністративні правопорушення
в органах поліції
(підпункт 3 пункту 17 розділу IV)

РІШЕННЯ
щодо скасування постанови по справі про адміністративне правопорушення
і закриття справи

Я, _____
(посада,

найменування органу поліції, спеціальне звання,

прізвище, ім'я, по батькові)

розглянувши справу про адміністративне правопорушення № _____,
за частиною _____ статті _____ КУпАП на громадянина(ку) _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

у вигляді _____,

(зазначити вид адміністративного стягнення)

накладене _____

(посада,

найменування органу поліції, спеціальне звання,

прізвище, ім'я, по батькові посадової особи)

за порушення (невиконання) _____

(зазначити суть порушення,

мотиви скарги (протесту) та результати розгляду)

на підставі викладеного, керуючись пунктом 3 статті 293 КУпАП,

ВИРІШИВ:

Постанову про накладення адміністративного стягнення № _____ від «_____» _____ 20__ р.,
винесену _____

(зазначити посаду, найменування органу поліції, спеціальне звання

посадової особи, яка винесла постанову, та прийняте рішення)

(копія рішення по скарзі на постанову по справі про адміністративне правопорушення відповідно до статті 295 КУпАП протягом трьох днів надсилається особі, щодо якої її винесено. У той самий строк копія постанови надсилається потерпілому на його прохання. Про результати розгляду скарги, яка подана прокурором, повідомляється прокуророві)

Копію рішення надіслано (повідомлено прокурора): вих. № _____ від «_____» _____ 20__ р.

(посада, найменування органу
поліції, спеціальне звання)

(підпис)

(прізвище, ініціали)

Додаток 13до Інструкції з оформлення
матеріалів про адміністративні
правопорушення в органах поліції
(підпункт 4 пункту 17 розділу IV)**РІШЕННЯ**
щодо зміни заходу стягненняЯ, _____
(посада,

найменування органу поліції, спеціальне звання,

прізвище, ім'я, по батькові)

розглянувши справу про адміністративне правопорушення № _____,
за частиною ____ статті ____ КУпАП на громадянина(ку) _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

у вигляді _____

(зазначити вид адміністративного стягнення)

накладене _____
(посада,

найменування органу поліції, спеціальне звання,

прізвище, ім'я, по батькові посадової особи)

за порушення (невиконання) _____
(зазначити суть порушення,

мотиви скарги (протесту) та результати розгляду)

на підставі викладеного, керуючись пунктом 4 статті 293 КУпАП,

ВИРІШИВ:Постанову про накладення адміністративного стягнення № ____ від «____» _____ 20__ р.,
винесену _____

(зазначити посаду, найменування органу поліції, спеціальне звання

посадової особи, яка винесла постанову, та прийняте рішення)

(копія рішення по скарзі на постанову по справі про адміністративне правопорушення відповідно
до статті 295 КУпАП протягом трьох днів надсилається особі, щодо якої її винесено. У той самий строк копія
постанови надсилається потерпілому на його прохання. Про результати розгляду скарги,
яка подана прокурором, повідомляється прокуророві)

Копію рішення надіслано (повідомлено прокурора): вих. № ____ від «____» _____ 20__ р.

(посада, найменування органу
поліції, спеціальне звання)

(підпис)

(прізвище, ініціали)

Додаток 14

до Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції
(пункт 2 розділу VI)

ЖУРНАЛ видачі бланків протоколів про адміністративні правопорушення, бланків постанов по справах про адміністративні правопорушення та бланків протоколів про адміністративні затримання

(найменування органу поліції)

Розпочато: « » _____ 20__ року

Закінчено: « » _____ 20__ року

№ з/п	Дати видачі бланків протоколів про адміністративні правопорушення, бланків постанов по справах про адміністративні правопорушення та бланків протоколів про адміністративні затримання	Кількість отриманих бланків протоколів про адміністративні правопорушення, бланків постанов по справах про адміністративні правопорушення та бланків протоколів про адміністративні затримання	Серії та номери протоколів про адміністративні правопорушення, бланків постанов по справах про адміністративні правопорушення та бланків протоколів про адміністративні затримання	Бланки протоколів про адміністративні правопорушення, бланки постанов по справах про адміністративні правопорушення та бланки протоколів про адміністративні затримання отримав (посада, прізвище, підпис)	Відмітки про прийняття пошкоджених бланків протоколів про адміністративні правопорушення, бланків постанов по справах про адміністративні правопорушення та бланків протоколів про адміністративні затримання (серія, номер), дата, посада, прізвище, підпис посадової особи органу поліції, яка їх прийняла
1	2	3	4	5	6

Додаток 15

до Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції
(пункт 2 розділу VI)

ЖУРНАЛ обліку справ про адміністративні правопорушення та протоколів про адміністративні затримання

(найменування органу поліції)

Розпочато: « » _____ 20__ року

Закінчено: « » _____ 20__ року

№ з/п	Дата реєстрації	Серії та номери протоколів про адміністративні правопорушення, адміністративні затримання та постанов по справах про адміністративні правопорушення	Прізвища та ініціали посадових осіб органів поліції, які склали протоколи про адміністративні правопорушення та адміністративні затримання	Прізвища, імена та по батькові правопорушників	Дати вчинення правопорушень та їх стислий зміст	Прізвища та ініціали посадових осіб органів поліції, які розглядали справи про адміністративні правопорушення	Дати розгляду справ про адміністративні правопорушення, прийняті рішення	Відмітки про виконання адміністративних стягнень	Номери справ, де зберігаються справи про адміністративні правопорушення після виконання постанов або куди вони направлені, дати, найменування органу поліції
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Додаток 16

до Інструкції з оформлення матеріалів
про адміністративні правопорушення
в органах поліції
(пункт 8 розділу VI)

ЖУРНАЛ
реєстрації та обліку протоколів про адміністративні правопорушення,
пов'язані з корупцією

(найменування органу поліції)

Розпочато: « ____ » _____ 20__ року

Закінчено: « ____ » _____ 20__ року

Інвентарний № _____

№ протоколу	Дата складання протоколу про адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією	Кваліфікація адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією	Відомості про особу (П.І.Б., дата народження, місце роботи), стосовно якої складено протокол про адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією	Посада та П.І.Б. посадової особи органу поліції, яка склала протокол про адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією	Примітка
1	2	3	4	5	6

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

НАКАЗ

12.10.2020 № 724

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
26 листопада 2020 р.
за № 1174/35457

Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про застосування поліцейського піклування

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства внутрішніх
справ України
12 жовтня 2020 року № 724

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
26 листопада 2020 р.
за № 1174/35457

ІНСТРУКЦІЯ з оформлення матеріалів про застосування поліцейського піклування

I. Загальні положення

1. Ця Інструкція визначає порядок оформлення поліцейськими матеріалів про застосування превентивного поліцейського заходу — поліцейського піклування.
2. Цю Інструкцію розроблено відповідно до Конституції України та Закону України «Про Національну поліцію» (далі — Закон).

II. Порядок оформлення протоколу про застосування поліцейського піклування

1. Поліцейський складає протокол про застосування поліцейського піклування (далі — протокол) за формою, наведеною в додатку до цієї Інструкції, щодо:
 - 1) неповнолітньої особи віком до 16 років, яка залишилася без догляду, для передання такої особи батькам або усиновителям, опікунам, піклувальникам, органам опіки та піклування;

2) особи, яка підозрюється у втечі із закладу з надання психіатричної допомоги чи спеціалізованого закладу охорони здоров'я, де вона утримувалася на підставі судового рішення, для передання такої особи відповідному закладу;

3) особи, яка має ознаки тяжкого психічного розладу і створює реальну небезпеку оточуючим або собі, для передання такої особи відповідному закладу охорони здоров'я;

4) особи, яка перебуває в публічному місці і внаслідок алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння втратила здатність самостійно пересуватися чи створює реальну небезпеку оточуючим або собі, для передання такої особи у спеціалізований заклад охорони здоров'я чи до місця проживання.

2. У протоколи зазначаються:

місце, дата і точний час (година і хвилини) застосування поліцейського піклування;

посада, прізвище, ім'я, по батькові поліцейського, який склав протокол;

відомості про особу, щодо якої здійснюється поліцейське піклування (прізвище, ім'я, по батькові особи (за наявності), рік та місце її народження; місце проживання (перебування). У разі неможливості встановити особу, щодо якої застосовується поліцейське піклування, поліцейський описує особу за ознаками зовнішності;

назва, серія та номер документа (за наявності), що посвідчує особу;

дата і точний час (година і хвилини), найменування (назва) органу (підрозділу) поліції, посада, прізвище, ім'я, по батькові відповідального поліцейського, якого повідомлено про застосування поліцейського піклування;

підстави застосування поліцейського піклування;

підпис особи про роз'яснення їй прав та підстави застосування поліцейського піклування (у разі такого роз'яснення);

відомості про спосіб та осіб (прізвище, ім'я, по батькові), яких повідомлено про застосування поліцейського піклування (у разі повідомлення);

опис вилученої зброї чи інших предметів, якими особа може завдати шкоди оточуючим чи собі, незалежно від того, чи заборонені вони в обігу;

наявність або відсутність видимих тілесних ушкоджень, виявлених під час поверхневої перевірки та огляду;

відомості про осіб та/або орган (заклад), до якого передано особу;

клопотання, заяви чи скарги особи, щодо якої застосовано поліцейське піклування, якщо такі надходили.

3. Протокол підписують поліцейський, який його склав, та особа, щодо якої здійснено поліцейське піклування. Копія протоколу негайно під розпис вручається особі.

Протокол може не надаватися особі для підписання, а його копія — вручатися особі у випадку, коли є достатні підстави вважати, що вона не може усвідомлювати свої дії і керувати ними. У такому випадку протокол надається особі чи органу, передбаченому абзацом другим частини першої статті 41 Закону України «Про Національну поліцію».

У разі відмови особи, щодо якої застосовано поліцейське піклування, підписати протокол, у ньому робиться відповідний запис про це.

4. Записи в протоколі робляться світлостійким чорнилом або пастою державною мовою розбірливим почерком. У графах, які не заповнюються під час складання протоколу, проставляється прочерк.

5. Поліцейські негайно повідомляють особі зрозумілою для неї мовою підставу застосування поліцейського заходу, а також роз'яснюють право отримувати медичну допомогу, давати пояснення, оскаржувати дії поліцейського, негайно повідомити інших осіб про її місце перебування.

За потреби особа має право скористатися послугами перекладача.

Поліцейський зобов'язаний надати особі можливість негайно повідомити про своє місце перебування близьких родичів, членів сім'ї чи інших осіб за вибором цієї особи.

Поліцейський зобов'язаний негайно повідомити батьків або усиновителів, опікунів, піклувальників, орган опіки та піклування про місце перебування неповнолітньої особи.

6. Застосування поліцейського піклування (за наявності технічної можливості) фіксується спеціальними технічними засобами, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, чи засобами фото- і кінозйомки, про що зазначається у протоколі.

7. У разі якщо є достатньо підстав вважати, що особа має при собі річ, обіг якої заборонено чи обмежено або яка становить загрозу життю чи здоров'ю такої особи або інших осіб, поліцейський проводить поверхневу перевірку і огляд з дотриманням вимог, передбачених статтею 34 Закону.

Поліцейському заборонено здійснювати обшук особи, щодо якої здійснюється поліцейське піклування.

8. Поліцейський уповноважений вилучити в особи зброю чи інші предмети, якими особа може завдати шкоди оточуючим чи собі, незалежно від того, чи заборонені вони в обігу, з дотриманням вимог, передбачених статтею 37 Закону.

Поліцейський зобов'язаний у письмовій формі повідомити свого керівника про тимчасове обмеження фактичного володіння річчю особи, а також зобов'язаний скласти протокол про здійснення тимчасового обмеження фактичного володіння річчю та вручити його копію цій особі.

У протоколі зазначається інформація про складення протоколу про здійснення тимчасового обмеження фактичного володіння річчю.

9. Про кожне застосування поліцейського піклування поліцейський одразу повідомляє за допомогою технічних засобів відповідального поліцейського в підрозділі поліції, на території обслуговування якого застосовується поліцейське піклування.

III. Облік протоколів

1. Автоматизований облік протоколів здійснюється в інформаційно-телекомунікаційній системі «Інформаційний портал Національної поліції України» (далі — система ІПНП) з метою забезпечення контролю за дотриманням прав і свобод людини, формування статистичної звітності про застосування превентивних поліцейських заходів.

2. Відомості про застосування поліцейського піклування, що містяться у протоколі, уносяться до системи ІПНП уповноваженим працівником органу (підрозділу) поліції, на якого покладено обов'язок ведення обліку цих протоколів, упродовж доби із часу застосування такого заходу.

3. Контроль за складанням протоколів та унесенням інформації про застосування поліцейського піклування до системи ІПНП здійснює керівник відповідного органу (підрозділу) поліції.

Додатокдо Інструкції з оформлення матеріалів
про застосування поліцейського
піклування
(пункт 1 розділу II)**ПРОТОКОЛ
про застосування поліцейського піклування**

_____ 20__ року _____

(місце складання протоколу)

Я, _____,
(посада, спеціальне звання, прізвище, ім'я, по батькові (за наявності) посадової особи, яка склала протокол)

склав(ла) цей протокол про здійснення поліцейського піклування щодо громадянина(ки)

(прізвище, ім'я, по батькові (за наявності))

р. н., місце проживання (перебування) _____

Особу встановлено _____
(назва, серія та номер документа, що посвідчує особу (у разі наявності),

опис особи здійснено за ознаками зовнішності)

_____ 20__ року о ____ год ____ хв здійснено поліцейське піклування _____

(вказати підставу застосування поліцейського заходу відповідно до статті 41 Закону України
«Про Національну поліцію»)Гр. _____ повідомлено підставу
застосування превентивного поліцейського заходу та роз'яснено його (її) право отримувати
медичну допомогу, давати пояснення, оскаржувати дії поліцейського, негайно повідомити інших
осіб про місце її перебування (у разі неповідомлення про права особи та їх роз'яснення поліцей-
ським зазначається підстава відповідно до Закону України «Про Національну поліцію»)

(підпис особи) (прізвище та ініціали особи)

Про місце перебування особи відповідно до статті 41 Закону України «Про Національну поліцію»
повідомлено _____

(прізвище, ім'я, по батькові (за наявності) близьких родичів, членів сім'ї,

інших осіб, батьків або усиновителів, опікунів піклувальників, орган опіки та піклування, яким чином повідомлено)

Проведено згідно із статтями 31, 34 Закону України «Про Національну поліцію» поверхневу пере-
вірку і огляд особи, щодо якої здійснюється поліцейське піклування _____

(зазначити опис вилученої зброї чи інших предметів, якими особа може завдати шкоди оточуючим чи собі)

Під час поверхневої перевірки і огляду видимі тілесні ушкодження не виявлено / виявлено _____
(непотрібне закреслити)

(які саме, чи надавалася невідкладна медична допомога, номер бригади швидкої медичної допомоги,

прізвище, ім'я, по батькові (за наявності) лікаря)

Про застосування поліцейського заходу повідомлено _____
(посада, спеціальне звання, прізвище, ім'я,

по батькові (за наявності) відповідального поліцейського підрозділу поліції)

Скарги, заяви, клопотання не надходили / надходили _____
(непотрібне закреслити)

(зазначити, які саме)

До протоколу додаються _____

Підпис особи, щодо якої застосовується поліцейське піклування _____

Підпис посадової особи органу поліції, яка склала протокол _____

Другий примірник протоколу про застосування поліцейського піклування отримав(ла) _____

Особу, щодо якої здійснювалося поліцейське піклування, передано _____

(вказати прізвище, ім'я, по батькові (за наявності) особи, найменування органу, закладу,

вказаних у частині першій статті 41 Закону України «Про Національну поліцію», їх місцезнаходження)

(підпис)

(прізвище, ініціали)

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

НАКАЗ

01.08.2018 № 654

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
27 серпня 2018 р.
за № 965/32417

Про затвердження Порядку винесення уповноваженими підрозділами органів Національної поліції України термінового заборонного припису стосовно кривдника

Відповідно до пункту 18 частини першої статті 23 Закону України «Про Національну поліцію», статей 10 та 25 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», підпункту 23 пункту 4 Положення про Національну поліцію, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 року № 877, з метою запобігання та протидії домашньому насильству, забезпечення вжиття заходів з негайного його припинення, недопущення продовження чи повторного вчинення НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Порядок винесення уповноваженими підрозділами органів Національної поліції України термінового заборонного припису стосовно кривдника, що додається.

2. Управлінню взаємодії з Національною поліцією Міністерства внутрішніх справ України (Соколовський О.О.) забезпечити подання цього наказу на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України в установленому порядку.

3. Цей наказ набирає чинності з дня його офіційного опублікування.

4. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра внутрішніх справ України Трояна В.А.

Т.в.о. Міністра

С.А. Яровий

ПОГОДЖЕНО:

Уповноважений Верховної Ради України
з прав людини

Л.Л. Денісова

Перший заступник Міністра соціальної
політики України

О. Крентовська

Голова Державної судової
адміністрації України

З.В. Холоднюк

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства внутрішніх
справ України
01 серпня 2018 року № 654

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
27 серпня 2018 р.
за № 965/32417

ПОРЯДОК **винесення уповноваженими підрозділами органів** **Національної поліції України термінового заборонного припису** **стосовно кривдника**

I. Загальні положення

1. Цей Порядок визначає процедуру винесення уповноваженими підрозділами органів Національної поліції України термінового заборонного припису стосовно кривдника.

2. Цей Порядок розроблено відповідно до Кодексу України про адміністративні правопорушення, Законів України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» та «Про Національну поліцію».

3. У цьому Порядку терміни вживаються у значеннях, наведених у Законах України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» та «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків».

II. Процедура винесення термінового заборонного припису стосовно кривдника

1. Терміновий заборонний припис стосовно кривдника (далі — припис) виноситься кривднику уповноваженими підрозділами органів Національної поліції України (далі — уповноважений підрозділ поліції) у разі існування безпосередньої загрози життю чи здоров'ю постраждалої особи з метою негайного припинення домашнього насильства, недопущення його продовження чи повторного вчинення.

2. Припис виноситься за заявою постраждалої особи, а також за власною ініціативою працівника уповноваженого підрозділу поліції за результатами оцінки ризиків.

3. Під час вирішення питання про винесення припису пріоритет надається безпечі постраждалої особи. Зазначена вимога поширюється також на місце спільного проживання (перебування) постраждалої особи та кривдника незалежно від їхніх майнових прав на відповідне житлове приміщення.

4. Припис може містити такі заходи:

зобов'язання залишити місце проживання (перебування) постраждалої особи;

заборона на вхід та перебування в місці проживання (перебування) постраждалої особи;

заборона в будь-який спосіб контактувати з постраждалою особою.

5. При винесенні припису працівник уповноваженого підрозділу поліції отримує пояснення від кривдника, постраждалої особи (її представника), свідка(ів) (у разі наявності).

6. Терміновий заборонний припис стосовно кривдника (додаток 1) складається на бланку, виготовленому друкарським способом згідно з технічним описом бланка

термінового заборонного припису стосовно кривдника (додаток 2), на якому проставлено відповідні серію та номер.

7. Усі реквізити припису заповнюються державною мовою, розбірливим почерком, чорнилом чорного або синього кольору.

У разі якщо особа, щодо якої вноситься припис, не володіє українською мовою, припис складається за участю перекладача.

8. Не допускаються закреслення чи виправлення відомостей, що заносяться до припису, а також унесення додаткових записів після того, як припис підписано постраждалою особою (її представником), свідком(ами) (за наявності) та кривдником.

У разі допущення порушень при оформленні припису його заповнений бланк вважається зіпсованим.

9. Припис складається в одному примірнику з утворенням двох копій через самокопіювальний папір. Оригінал припису вручається кривднику під підпис, перша копія — постраждалій особі або її представнику, друга копія залишається у працівника уповноваженого підрозділу поліції.

10. Під час винесення припису в ньому зазначаються:

у рядку «тип, назва населеного пункту» — тип, назва населеного пункту;

у рядку «посада, найменування уповноваженого підрозділу поліції, звання, прізвище, ім'я, по батькові працівника, який виніс терміновий заборонний припис стосовно кривдника» — посада працівника уповноваженого підрозділу поліції, який виніс припис, найменування уповноваженого підрозділу поліції, у якому він служить, звання, прізвище, ім'я та по батькові (повністю, без скорочень);

у рядку «згідно зі статтею 25 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» та з урахуванням існування безпосередньої загрози життю чи здоров'ю постраждалої особи виніс цей терміновий заборонний припис стосовно» — прізвище, ім'я та по батькові особи, яка вчинила домашнє насильство (повністю, без скорочень), стать, дата народження, громадянство, місце проживання, місце реєстрації, номер контактного телефону, місце роботи (навчання), посада;

у рядку «особу встановлено» — назва документа, що посвідчує особу (серія, номер паспорта, дата видачі і назва органу, що його видав, або серія, номер іншого документа, що посвідчує особу, яка вчинила домашнє насильство (службове чи пенсійне посвідчення, студентський квиток тощо), дата видачі і назва органу (установи, підприємства, організації), що його видав(ла));

у рядку «чи притягався(лася) до адміністративної або кримінальної відповідальності» — інформація щодо притягнення особи до адміністративної відповідальності (впродовж року) або кримінальної відповідальності;

у рядку «у зв'язку із скоєнням ним (нею) домашнього насильства» — форма(и) домашнього насильства та стислий зміст правопорушення;

у рядку «стосовно постраждалої особи» — прізвище, ім'я та по батькові постраждалої особи (повністю, без скорочень) із підкресленням ступеня її спорідненості з кривдником відповідно до частин другої та третьої статті 3 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству»;

у рядку «заходи термінового заборонного припису стосовно кривдника» — захід чи заходи, передбачені частиною другою статті 25 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству»;

у рядку «Терміновий заборонний припис стосовно кривдника винесений строком» — строк із зазначенням кількості діб, часу та дати винесення припису, часу та дати закінчення дії припису;

у рядку «Особі, стосовно якої винесено терміновий заборонний припис, роз'яснено положення статті 173-2 КУпАП про притягнення до відповідальності за невиконання термінового заборонного припису стосовно кривдника, зобов'язання повідомити про місце свого тимчасового перебування уповноважений підрозділ Національної поліції України за місцем учинення домашнього насильства, а також про право оскарження термінового заборонного припису стосовно кривдника до суду» — підпис, прізвище та ініціали особи, якій винесено припис;

у рядку «Підпис працівника уповноваженого підрозділу органів Національної поліції України, який виніс терміновий заборонний припис стосовно кривдника» — підпис, прізвище, ім'я та по батькові працівника уповноваженого підрозділу органів Національної поліції України, який виніс припис;

у рядку «Підпис постраждалої особи (її представника) про отримання копії термінового заборонного припису стосовно кривдника та надання згоди на обробку персональних даних згідно із Законом України «Про захист персональних даних» — підпис, прізвище, ім'я та по батькові постраждалої особи (її представника);

у рядку «Підпис кривдника про отримання термінового заборонного припису стосовно кривдника отримано» — підпис, прізвище, ім'я та по батькові кривдника;

у рядку «Кривдник від підпису відмовився в присутності» — підписи, прізвища, імена та по батькові працівника уповноваженого підрозділу поліції, який виніс припис, постраждалої особи (її представника), свідка(ів) (у разі наявності).

11. Припис підписується працівником уповноваженого підрозділу поліції, який його виніс, постраждалою особою (її представником) і кривдником власноруч на оригіналі та кожній з копій.

12. У разі відмови кривдника підписати припис працівник уповноваженого підрозділу поліції у рядку «Кривдник від підпису відмовився в присутності» ставить власний підпис та пропонує підписати постраждалій особі (її представникові) та свідку(ам) (у разі наявності).

13. Особа, стосовно якої винесено припис, має право подати пояснення і зауваження щодо змісту припису та пояснення по суті правопорушення, а також викласти мотиви своєї відмови підписати його, які додаються до копії припису працівника уповноваженого підрозділу поліції.

14. Якщо домашнє насильство вчинено кількома особами, працівник уповноваженого підрозділу поліції виносить припис стосовно кожного кривдника окремо.

15. Якщо від домашнього насильства постраждало декілька осіб, працівник уповноваженого підрозділу поліції виносить припис кривднику щодо кожної постраждалої особи.

16. Припис не може містити заходів, передбачених пунктами 1 і 2 частини другої статті 25 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», якщо кривдником є особа, яка на день винесення припису не досягла вісімнадцятирічного віку та має спільне місце проживання (перебування) з постраждалою особою.

17. Припис виноситься строком до 10 діб.

18. Дія припису припиняється в разі застосування до кривдника судом адміністративного стягнення у вигляді адміністративного арешту або обрання щодо нього запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою у кримінальному провадженні.

19. Кривдник, стосовно якого винесено припис, згідно з яким він повинен залишити місце спільного проживання (перебування) з постраждалою особою, зобов'язаний повідомити про місце свого тимчасового перебування уповноважений підрозділ поліції за місцем учинення домашнього насильства.

20. Повідомлення кривдника до уповноваженого підрозділу поліції про місце свого тимчасового перебування фіксується в журналі реєстрації повідомлень про місце тимчасового перебування кривдника, якому винесено терміновий заборонний припис стосовно кривдника (додаток 3).

21. Працівники уповноваженого підрозділу поліції можуть в установленому чинним законодавством України порядку застосовувати поліцейські заходи примусу для виселення з житлового приміщення кривдника, якщо припис передбачає зобов'язання залишити місце проживання (перебування) постраждалої особи, а кривдник відмовляється добровільно його залишити.

22. Особа, стосовно якої винесено припис, може оскаржити його до суду в загальному порядку, передбаченому для оскарження рішень, дій або бездіяльності працівника уповноваженого підрозділу поліції, який виносив припис.

III. Діловодство, пов'язане з винесенням термінового заборонного припису стосовно кривдника

1. Організація забезпечення органів поліції журналами видачі бланків термінових заборонних приписів стосовно кривдника (додаток 4), журналами обліку термінових заборонних приписів стосовно кривдника (додаток 5), журналами реєстрації повідомлень про місце тимчасового перебування кривдника, якому винесено терміновий заборонний припис стосовно кривдника, що передбачені цим Порядком, покладається на керівників територіальних (відокремлених) підрозділів територіальних органів поліції. За наявності технічної можливості журнали ведуться в електронній формі.

2. В уповноважених підрозділах поліції заповнення журналу видачі бланків термінових заборонних приписів стосовно кривдника та видача бланків припису здійснюються посадовою особою, яка за своїми функціональними обов'язками здійснює забезпечення діловодства у справах про адміністративні правопорушення.

3. Винесені приписи обліковуються впродовж доби в журналі обліку термінових заборонних приписів стосовно кривдника та зберігаються у працівника підрозділу превенції уповноваженого підрозділу поліції, який забезпечує організацію роботи із запобігання та протидії домашньому насильству.

У разі відкриття кримінального провадження або оформлення матеріалів про адміністративне правопорушення з копії припису працівника уповноваженого підрозділу поліції робиться копія, яка долучається до матеріалів.

4. В уповноваженому підрозділі поліції заповнення журналу реєстрації повідомлень про місце тимчасового перебування кривдника, якому винесено терміновий заборонний припис стосовно кривдника, здійснюється працівником чергової служби органів (підрозділів) поліції.

5. Уповноважені підрозділи поліції щороку до 01 липня подають до структурного підрозділу матеріального забезпечення центрального органу управління поліції

інформацію про річну потребу в бланках термінового заборонного припису стосовно кривдника на наступний календарний рік.

6. Забезпечення бланками термінового заборонного припису стосовно кривдника покладається на структурний підрозділ матеріального забезпечення центрального органу управління поліції на основі узагальнення наданої уповноваженими підрозділами поліції інформації про необхідну кількість бланкової продукції.

IV. Контроль за додержанням вимог чинного законодавства України під час винесення термінового заборонного припису стосовно кривдника

1. Організація контролю за винесенням припису в уповноважених підрозділах поліції здійснюється їх безпосередніми керівниками.

2. Контроль за додержанням вимог щодо ведення журналу видачі бланків термінових заборонних приписів стосовно кривдника, журналу обліку термінових заборонних приписів стосовно кривдника, журналу реєстрації повідомлень про місце тимчасового перебування кривдника, якому винесено терміновий заборонний припис стосовно кривдника, покладається на заступника начальника уповноваженого підрозділу поліції, визначеного відповідальним за здійснення такого контролю згідно з наказом керівника цього підрозділу.

3. Контроль за дотриманням працівниками уповноважених підрозділів поліції чинного законодавства України під час застосування спеціального заходу проти дії домашньому насильству шляхом винесення припису покладається на керівників територіальних (відокремлених) підрозділів територіальних органів поліції.

Начальник Управління
взаємодії з Національною
поліцією Міністерства
внутрішніх справ України

О. О. Соколовський

Додаток 1

до Порядку винесення уповноваженими підрозділами
органів Національної поліції України
ермінового заборонного припису стосовно кривдника
(пункт 6 розділу II)

ТЕРМІНОВИЙ ЗАБОРОННИЙ ПРИПИС СТОСОВНО КРИВДНИКА

« _____ » _____ 20 _____ року

_____ (тип, назва населеного пункту)

Я, _____ (посада, найменування уповноваженого підрозділу поліції, звання, прізвище, ім'я, по батькові працівника,
який виніс терміновий заборонний припис стосовно кривдника)

згідно зі статтею 25 Закону України "Про запобігання та протидію домашньому насильству" та з урахуванням існування безпосередньої загрози
життю чи здоров'ю постраждалої особи виніс цей терміновий заборонний припис стосовно _____, стать: Жін. ☐; Чол. ☐.

_____ (прізвище, ім'я, по батькові особи, яка вчинила домашнє насильство)
дата народження , громадянство _____, місце проживання _____, місце реєстрації _____,
_____ номер контактного телефону _____, місце роботи (навчання), посада _____

особу встановлено _____ (назва документа, що посвідчує особу, підтверджує громадянство України або спеціальний статус особи, серія, №, ким і коли виданий)
чи притягався(лася) раніше до адміністративної або кримінальної відповідальності: так ☐ _____ (вказати статті КУпАП або КК України) ; ні ☐.

у зв'язку зі скоєнням ним (нею) домашнього насильства _____ (підкреслити потрібне: фізичне, економічне, психологічне, сексуальне та викласти стислий зміст правопорушення)
стосовно постраждалої особи _____ (прізвище, ім'я, по батькові особи, яка постраждала від домашнього насильства)

які перебувають у стосунках (підкреслити потрібне): подружжя; колишнє подружжя; наречені; мати (батько) або дитина (діти) одного з подружжя
(колишнього подружжя); інший з подружжя (колишнього подружжя); які спільно проживають (проживали) однією сім'єю, але не перебувають (не
перебували) у шлюбі між собою, їхні батьки та діти; мають спільну дитину (дітей); батьки (мати, батько) і дитина (діти); дід (баба) та онук (онучка);
прадід (прабаба); правнук (правнучка); вітчим (мачуха) та пасинок (падчерка); рідний брат і сестра; інші родичі: дядько (тітка) та племінник (пле-
мінниця); двоюрідні брати і сестри; двоюрідний дід (баба) та двоюрідний онук (онучка); діти подружжя, колишнього подружжя, наречених, осіб,

які мають спільну(их) дитину (дітей), яка (які) не є спільною(ими) або всиновлено(ими); опікуни, піклувальники, їхні діти та особи, які перебувають (перебували) під опікою, піклуванням; прийомні батьки; батьки-вихователі; патронатні вихователі, їхні діти та прийомні діти; діти-вихованці, які проживають (проживали) в сім'ї патронатного вихователя; інші особи, які пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки, за умови спільного проживання згідно зі статтею 3 Закону України "Про запобігання та протидію домашньому насильству".

Заходи термінового заборонного припису стосовно кривдника: ☐ зобов'язання залишити місце проживання (перебування) постраждалої особи;
☐ заборона на вхід та перебування в місці проживання (перебування) постраждалої особи;
☐ заборона на будь-який спосіб контактувати з постраждалою особою.

Терміновий заборонний припис стосовно кривдника винесений строком на __, дб з __, год __, хв __, год __, хв __, та діє до __, год __, хв __, (дата)

Особі, стосовно якої винесено терміновий заборонний припис, роз'яснено положення статті 1732 КУпАП про притягнення до відповідальності за невиконання термінового заборонного припису стосовно кривдника, зобов'язання повідомити про місце свого тимчасового перебування уповноважений підрозділ Національної поліції України за місцем учинення домашнього насильства, а також про право оскарження термінового заборонного припису стосовно кривдника до суду

Підпис працівника уповноваженого підрозділу органів Національної поліції України, який виніс терміновий заборонний припис стосовно кривдника
(підпис, П.І.Б. особи, якій винесено терміновий заборонний припис стосовно кривдника)

Підпис постраждалої особи (її представника) про отримання копії термінового заборонного припису стосовно кривдника та надання згоди на обробку персональних даних згідно із Законом України "Про захист персональних даних"
(підпис, П.І.Б.)

Підпис кривдника про отримання термінового заборонного припису стосовно кривдника
(підпис, П.І.Б.)

Кривдник від підпису відмовився в присутності
(підпис працівника уповноваженого підрозділу поліції, який виніс терміновий заборонний припис стосовно кривдника)

(підпис постраждалої особи (її представника)) (П.І.Б.)

(підпис свідка(ів) у разі наявності) (П.І.Б.)

(до термінового заборонного припису стосовно кривдника додається (зазначити потрібне))

Додаток 2

до Порядку винесення уповноваженими
підрозділами органів Національної
поліції України термінового заборонного
припису стосовно кривдника
(пункт 6 розділу II)

ТЕХНІЧНИЙ ОПИС**бланка термінового заборонного припису стосовно кривдника**

1. Бланк термінового заборонного припису стосовно кривдника (далі — бланк припису) є комплектом з трьох аркушів паперу розміром 297 × 210 мм (±0,5) і складається з припису та двох копій. Бланк припису та копії бланку припису надруковано на самокопіювальному папері способом офсетного друку.

2. На бланку припису та копіях бланка припису на відстані 20 мм (±0,5) від лівого краю (по стороні 210 мм) нанесено лінії перфорації.

3. Текстову інформацію на лицьовому боці надруковано фарбою чорного кольору.

4. Серія складається із двох літер, номер — із шестизначного цифрового показника, що виконуються способом високого друку фарбою чорного кольору, яка під дією ультрафіолетового опромінення набуває свічення зеленого кольору. Серія і номер є однаковими для припису, першої та другої його копій.

5. Для бланка припису використано такі елементи захисту:

1) у текстовій частині бланка припису, першої та другої його копій виконано по шість ліній позитивного мікротексту «ТЕРМІНОВИЙ ЗАБОРОННИЙ ПРИПИС СТОСОВНО КРИВДНИКА», що повторюється;

2) захисну фонову нерегулярну сітку зі стилізованим зображенням емблеми Національної поліції України для припису виконано зеленим кольором, для першої копії — рожевим кольором, для другої — блакитним кольором;

3) фарбою, невидимою при денному світлі, яка під дією ультрафіолетового опромінення набуває свічення зеленого кольору, на приписі, першій та другій копіях виконано стилізовані зображення малого Державного Герба України.

6. Кількість комплектів бланків приписів у блоці — 20.

7. Після останнього комплекту бланків приписів блок комплектується чистою картонною сторінкою.

8. Бланки приписів перед лінією перфорації (по стороні 210 мм) скріплено двома скобами.

Додаток 3

до Порядку винесення уповноваженими підрозділами органів Національної поліції України термінового заборонного припису стосовно кривдника (пункт 20 розділу II)

ЖУРНАЛ № _____

реєстрації повідомлень про місце тимчасового перебування кривдника, якому винесено терміновий заборонний припис стосовно кривдника

(найменування територіального (відокремленого) підрозділу територіального органу поліції)

Розпочато: « ____ » _____ 20__ року

Закінчено: « ____ » _____ 20__ року

№ з/п	Прізвище, ім'я, по батькові особи, якій винесено терміновий заборонний припис стосовно кривдника, та місце проживання	Дата винесення термінового заборонного припису стосовно кривдника та строк дії	Серія та номер бланка термінового заборонного припису стосовно кривдника	Адреса винесення термінового заборонного припису стосовно кривдника	Адреса тимчасового перебування кривдника	Дата й час повідомлення про місце тимчасового перебування кривдника	Посада, звання, прізвище, ім'я, по батькові, підпис працівника уповноваженого підрозділу поліції, який прийняв повідомлення від кривдника про місце тимчасового перебування	Примітка
1	2	3	4	5	6	7	8	9

Додаток 4

до Порядку винесення уповноваженими підрозділами органів Національної поліції України термінового заборонного припису стосовно кривдника (пункт 1 розділу III)

ЖУРНАЛ

видачі бланків термінових заборонних приписів стосовно кривдника

(найменування територіального (відокремленого) підрозділу територіального органу поліції)

Розпочато: « ____ » _____ 20__ року

Закінчено: « ____ » _____ 20__ року

№ з/п	Дата видачі бланка(ів) термінового заборонного припису стосовно кривдника	Серія та номер бланка(ів) термінового заборонного припису стосовно кривдника	Бланк(и) термінового заборонного припису стосовно кривдника отримав (посада, звання, прізвище, ім'я, по батькові, підпис працівника уповноваженого підрозділу поліції)	Відмітка про прийняття пошкодженого (зіпсованого) або невикористаного бланка(ів) термінового заборонного припису стосовно кривдника (серія та номер бланка(ів) термінового заборонного припису стосовно кривдника, дата, посада, прізвище, ім'я, по батькові, підпис працівника уповноваженого підрозділу поліції)
1	2	3	4	5

Додаток 5

до Порядку винесення уповноваженими
підрозділами органів Національної
поліції України термінового заборонного
припису стосовно кривдника
(пункт 1 розділу III)

ЖУРНАЛ
обліку термінових заборонних приписів стосовно кривдника

(найменування територіального (відокремленого) підрозділу територіального органу поліції)

Розпочато: «__» _____ 20__ року

Закінчено: «__» _____ 20__ року

№ з/п	Дата обліку	Серія та номер бланка термінового заборонного припису стосовно кривдника	Посада, звання, прізвище, ім'я, по батькові, працівника уповноваженого підрозділу поліції, який виніс терміновий заборонний припис стосовно кривдника	Прізвище, ім'я, по батькові особи, якій винесено терміновий заборонний припис стосовно кривдника, дата народження та місце проживання	Дата й час вчинення домашнього насильства та стислий зміст правопорушення	Відмітки про виконання термінового заборонного припису стосовно кривдника	Номер справи, де зберігається терміновий заборонний припис стосовно кривдника
1	2	3	4	5	6	7	8

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

НАКАЗ

25.02.2019 № 124

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
18 березня 2019 р.
за № 270/33241

Про затвердження Порядку взяття на профілактичний облік, проведення профілактичної роботи та зняття з профілактичного обліку кривдника уповноваженим підрозділом органу Національної поліції України

Відповідно до пункту 18 частини першої статті 23 Закону України «Про Національну поліцію», статей 10 та 27 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», підпункту 23 пункту 4 Положення про Національну поліцію, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 року № 877, з метою недопущення повторного вчинення домашнього насильства, забезпечення контролю за дотриманням кривдником тимчасових обмежень його прав та виконанням обов'язків, покладених на нього у зв'язку з учиненням домашнього насильства, НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Порядок взяття на профілактичний облік, проведення профілактичної роботи та зняття з профілактичного обліку кривдника уповноваженим підрозділом органу Національної поліції України, що додається.
2. Управлінню взаємодії з Національною поліцією Міністерства внутрішніх справ України (Соколовський О.О.) забезпечити подання цього наказу на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України в установленому порядку.
3. Цей наказ набирає чинності з дня його офіційного опублікування.
4. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра внутрішніх справ України Трояна В. А.

Міністр

А. Б. Аваков

ПОГОДЖЕНО:

Керівник Секретаріату Уповноваженого
Верховної Ради України з прав людини
Міністр соціальної політики України

Л. Левшун
А. Рева

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства
внутрішніх справ України
25 лютого 2019 року № 124

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
18 березня 2019 р.
за № 270/33241

ПОРЯДОК
взяття на профілактичний облік, проведення
профілактичної роботи та зняття з профілактичного обліку
кривдника уповноваженим підрозділом органу
Національної поліції України

І. Загальні положення

1. Цей Порядок встановлює процедуру взяття на профілактичний облік, проведення профілактичної роботи та зняття з профілактичного обліку кривдника уповноваженим підрозділом органу Національної поліції України з метою недопущення повторного вчинення домашнього насильства, забезпечення контролю за дотриманням кривдником тимчасових обмежень його прав та виконанням обов'язків, покладених на нього у зв'язку з учиненням домашнього насильства.

2. Цей Порядок розроблено відповідно до Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі — КУпАП), Цивільного процесуального кодексу України, Законів України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», «Про Національну поліцію», «Про захист персональних даних» та інших актів законодавства про запобігання та протидію домашньому насильству.

3. У цьому Порядку терміни вживаються в значеннях, наведених у Законах України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», «Про Національну поліцію», «Про захист персональних даних».

4. Профілактичний облік кривдників та профілактична робота з ними в органах Національної поліції України здійснюються уповноваженим підрозділом органів Національної поліції України (далі — уповноважений підрозділ поліції).

Інші підрозділи органів Національної поліції України залучаються до здійснення заходів, визначених цим Порядком, у межах їх повноважень.

5. Організація взяття на профілактичний облік дитини-кривдника та проведення з нею профілактичної роботи в органах Національної поліції України здійснюються працівниками підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України відповідно до Інструкції з організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України від 19 грудня 2017 року № 1044, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 07 червня 2018 року за № 686/32138.

II. Процедура взяття на профілактичний облік кривдника та зняття його з профілактичного обліку уповноваженим підрозділом поліції

1. Уповноважений підрозділ поліції бере на профілактичний облік кривдника з моменту виявлення факту вчинення ним домашнього насильства на встановлений законодавством строк і проводить з ним профілактичну роботу.

Профілактичний облік осіб, що вчинили домашнє насильство, які не досягли вісімнадцятирічного віку, здійснюється працівниками підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України.

2. Підставами для поставлення кривдника на профілактичний облік є: складений адміністративний протокол про адміністративне правопорушення, передбачене статтею 173⁻² КУпАП;

терміновий заборонний припис стосовно кривдника, винесений працівником уповноваженого підрозділу поліції;

отримання уповноваженим підрозділом поліції в установленому законом порядку інформації про видачу судом обмежувального припису кривднику;

рішення суду про накладення адміністративного стягнення за адміністративне правопорушення, передбачене статтею 173⁻² КУпАП;

відкриття кримінального провадження стосовно кривдника у зв'язку з вчиненням ним домашнього насильства чи насильства за ознакою статі;

повідомлення установи виконання покарань про звільнення від відбування покарання кривдника, засудженого за вчинення домашнього насильства чи насильства за ознакою статі.

3. Працівники, уповноважені на здійснення заходів із запобігання та протидії домашньому насильству, протягом доби формують матеріали за фактами вчинення домашнього насильства та інформують про це керівника уповноваженого підрозділу поліції для поставлення кривдника на профілактичний облік із наданням копій таких матеріалів.

4. Рішення про поставлення кривдника на профілактичний облік приймає керівник територіального (відокремленого) уповноваженого підрозділу поліції за результатами розгляду матеріалів, які є підставою для поставлення кривдника на профілактичний облік.

5. Працівник уповноваженого підрозділу поліції, відповідальний за організацію роботи з особами, які перебувають на профілактичному обліку, вносить відомості про кривдника до журналу реєстрації осіб, які перебувають на профілактичному обліку за вчинення домашнього насильства (додаток), який ведеться в електронному вигляді, а в разі відсутності такої можливості — у друкованому вигляді.

6. Відомості про взяття кривдника на профілактичний облік протягом доби вносяться до інформаційно-комунікаційної системи «Інформаційний портал Національної поліції України» (далі — система ІПНП) з дотриманням вимог Закону України «Про захист персональних даних» працівником уповноваженого підрозділу поліції, відповідальним за організацію роботи з особами, які перебувають на профілактичному обліку.

7. У відомостях про взяття кривдника на профілактичний облік зазначаються:

посада поліцейського, відповідального за організацію профілактичної роботи з кривдником, з обов'язковим зазначенням найменування уповноваженого підрозділу

поліції, у якому він проходить службу, звання, прізвища, імені та по батькові (повністю, без скорочень);

прізвище, ім'я та по батькові особи, яка вчинила домашнє насильство (повністю, без скорочень), число, місяць, рік народження, стать, громадянство, місце проживання, навчання та/або місце роботи, номер контактного телефону, паспорт громадянина України, а у разі його відсутності документ, що підтверджує громадянство України, посвідчує особу чи її спеціальний статус (тип, назва документа, серія, номер, дата видачі та уповноважений суб'єкт, що видав документ, строк дії документа);

інформація про притягнення кривдника до адміністративної відповідальності (упродовж року) або кримінальної відповідальності;

заходи термінового заборонного припису або обмежувального припису стосовно кривдника, передбачені статтями 25, 26 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», та строки їх дії;

форма(и) домашнього насильства та суть діяння;

прізвище, ім'я та по батькові постраждалої особи (повністю, без скорочень), число, місяць, рік народження, стать, громадянство, місце проживання, навчання та/або місце роботи, номер контактного телефону, ступінь спорідненості з кривдником відповідно до частин другої, третьої статті 3 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству». Згода на внесення персональних даних про постраждалу особу надається цією особою (її представником) з дотриманням вимог Закону України «Про захист персональних даних»;

підстава та дата зняття кривдника з обліку.

8. Строки ведення профілактичного обліку кривдників устанавлюються:

відповідно до строків застосування заходів тимчасового обмеження прав кривдника або покладення на нього обов'язків, передбачених обмежувальним приписом стосовно кривдника, а в разі продовження припису — на встановлений судом строк;

упродовж одного року з дня виявлення останнього факту вчинення домашнього насильства у випадку, коли обмежувальний припис стосовно кривдника судом не виносився;

упродовж одного року з дня накладення судом адміністративного стягнення за вчинення домашнього насильства чи насильства за ознакою статі;

до набрання законної сили вирокom суду у кримінальному провадженні, відкритому стосовно кривдника у зв'язку з вчиненням ним домашнього насильства чи насильства за ознакою статі;

до погашення або зняття судимості за кримінальне правопорушення, пов'язане з учиненням домашнього насильства.

Строк зберігання відомостей про кривдника, який перебуває на профілактичному обліку, становить три роки з дня зняття його з такого обліку, після чого відомості про нього та постраждалу особу автоматично знеособлюються.

Знеособлені відомості в подальшому використовуються в статистичних та наукових цілях.

9. У разі зміни кривдником місця проживання/перебування уповноважений підрозділ поліції, на території обслуговування якого перебуває на профілактичному обліку особа, яка вчинила домашнє насильство, інформує уповноважений підрозділ поліції, на території обслуговування якого проживатиме кривдник, із зазначенням його місця проживання/перебування.

10. Уповноважений підрозділ поліції, на території обслуговування якого вирішив проживати кривдник, після підтвердження факту прибуття особи, яка вчинила домашнє насильство, за цією адресою протягом трьох діб інформує про це уповноважений підрозділ поліції, на території обслуговування якого перебуває на профілактичному обліку кривдник, та вносить відповідні корективи до системи ІПНП.

11. Забороняється зняття з профілактичного обліку кривдника, який змінив місце проживання/перебування, без отримання підтвердження з відповідного уповноваженого підрозділу поліції про узяття кривдника на такий облік за новим місцем проживання/перебування.

12. Зняття кривдника з профілактичного обліку здійснюється уповноваженим підрозділом поліції, на території обслуговування якого перебуває на профілактичному обліку кривдник, у зв'язку з настанням однієї з підстав, визначених пунктом 13 цього розділу.

13. Підставами для зняття кривдника з профілактичного обліку є:

відсутність повторних випадків учинення кривдником домашнього насильства впродовж одного року з дня взяття на профілактичний облік;

закінчення строку дії обмежувального припису стосовно кривдника;

закриття справи про адміністративне правопорушення стосовно кривдника;

закриття кримінального провадження за відсутністю в діянні складу кримінального правопорушення, розпочатого у зв'язку з вчиненням кривдником домашнього насильства чи насильства за ознакою статі;

погашення або зняття судимості за кримінальне правопорушення, пов'язане з учиненням домашнього насильства;

набрання законної сили виправдувальним вироком суду, вироком суду щодо призначення покарання у вигляді позбавлення волі за кримінальне правопорушення, пов'язане з учиненням домашнього насильства;

рішення суду про оголошення особи померлою чи визнання безвісно відсутньою або отримання свідоцтва про її смерть.

Працівник уповноваженого підрозділу поліції, відповідальний за організацію роботи з особами, які перебувають на профілактичному обліку, після завершення встановленого строку, але не пізніше трьох днів з дати виникнення підстав для зняття кривдника з профілактичного обліку за рішенням керівника уповноваженого підрозділу поліції вносить відповідні зміни до системи ІПНП.

14. Відомості про кривдника, який перебуває на профілактичному обліку, та постраждалу особу, особи яких ідентифіковані або можуть бути ідентифіковані, є персональними даними і захищаються під час їх обробки та зберігання в порядку, визначеному Законом України «Про захист персональних даних».

Працівниками уповноваженого підрозділу поліції, відповідальними за організацію роботи з особами, які перебувають на профілактичному обліку, забороняється розголошувати персональні дані, що вносяться до системи ІПНП, які їм було довірено або які стали відомі у зв'язку з виконанням посадових обов'язків, крім випадків, передбачених законодавством.

Обробка персональних даних, зазначених у відомостях про взяття кривдника на профілактичний облік та унесених до системи ІПНП, здійснюється виключно з метою виконання визначених законодавством завдань у сфері запобігання та протидії домашньому насильству.

1. Уповноважений підрозділ поліції та інші підрозділи поліції, уповноважені на здійснення заходів із запобігання та протидії домашньому насильству, забезпечують контроль за поведінкою кривдника за місцем проживання/перебування та проведення з ним профілактичної роботи з метою недопущення скоєння повторних фактів домашнього насильства.

2. Уповноважений підрозділ поліції здійснює контроль за дотриманням вимог заходів тимчасового обмеження прав кривдника або покладенням на нього обов'язків шляхом щотижневого спілкування з кривдником, а у разі необхідності з постраждалою особою за місцем проживання/перебування, навчання та/або місцем роботи, іншими місцями, які часто відвідують ці особи.

3. Контроль за організацією роботи щодо взяття на профілактичний облік кривдника, проведення з ним профілактичної роботи та зняття з такого обліку здійснюється керівником уповноваженого підрозділу поліції.

4. Контроль за організацією роботи інших підрозділів органів Національної поліції України, які залучаються до виконання заходів, визначених цим Порядком, здійснюється їх керівниками.

до Порядку взяття на профілактичний облік, проведення профілактичної роботи та зняття з профілактичного обліку кривдника уповноваженим підрозділом органу Національної поліції України (пункт 5 розділу II)

(найменування територіального (відокремленого) підрозділу територіального органу поліції)

Закінчено: « » 20 року

[illegible]

**МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ
ГЕНЕРАЛЬНА ПРОКУРАТУРА УКРАЇНИ**

НАКАЗ

21.01.2019 № 172/5/10

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
24 січня 2019 р.
за № 87/33058

**Про реалізацію пілотного проекту
«Програма відновлення для неповнолітніх,
які є підозрюваними
у вчиненні кримінального правопорушення»**

Відповідно до статті 9 Закону України «Про прокуратуру», пункту 10 Положення про Міністерство юстиції України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 02 липня 2014 року № 228, Мінімальних стандартних правил Організації Об'єднаних Націй, що стосуються здійснення правосуддя щодо неповнолітніх («Пекінські правила»), ухвалених резолюцією № 40/33 від 29 листопада 1985 року Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй, та з метою застосування належних правових процедур до учасників кримінального провадження щодо неповнолітніх НАКАЗУЄМО:

1. Запровадити пілотний проект «Програма відновлення для неповнолітніх, які є підозрюваними у вчиненні кримінального правопорушення» (далі — пілотний проект).

2. Затвердити Порядок реалізації пілотного проекту «Програма відновлення для неповнолітніх, які є підозрюваними у вчиненні кримінального правопорушення», що додається.

3. Офісу Генерального прокурора, Координаційному центру з надання правової допомоги вжити вичерпних заходів, необхідних для реалізації пілотного проекту.

4. Координаційному центру з надання правової допомоги:

подати цей наказ на державну реєстрацію відповідно до Указу Президента України від 03 жовтня 1992 року № 493 «Про державну реєстрацію нормативно-правових актів міністерств та інших органів виконавчої влади»;

до 01 серпня 2020 року подати Міністру юстиції України звіт про результати реалізації пілотного проекту відповідно до цього наказу.

5. Цей наказ набирає чинності з дня його офіційного опублікування.

6. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра юстиції України Смачило І. В. та заступника Генерального прокурора України Єніна Є. В.

Міністр юстиції України

П. Д. Петренко

Генеральний прокурор

Ю. В. Луценко

ПОГОДЖЕНО:

Директор державної установи «Центр пробації»

О. Б. Янчук

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства

юстиції України,

Генеральної прокуратури України

21.01.2019 № 172/5/10

Зареєстровано в Міністерстві

юстиції України

24 січня 2019 р.

за № 87/33058

ПОРЯДОК

реалізації пілотного проекту «Програма відновлення для неповнолітніх, які є підозрюваними у вчиненні кримінального правопорушення»

1. Цей Порядок встановлює механізм реалізації пілотного проекту «Програма відновлення для неповнолітніх, які є підозрюваними у вчиненні кримінального правопорушення» на базі системи надання безоплатної правової допомоги (далі — пілотний проект).

2. У цьому Порядку терміни вживаються у таких значеннях:

медіація — добровільна, позасудова процедура, під час якої неповнолітній, який є підозрюваним у вчиненні кримінального правопорушення, та потерпілий за допомогою посередника намагаються врегулювати конфлікт шляхом укладення угоди про застосування Програми відновлення для неповнолітніх, які є підозрюваними у вчиненні кримінального правопорушення;

посередник — адвокат, включений до Реєстру адвокатів, які надають безоплатну вторинну правову допомогу, який пройшов навчання з реалізації Програми відновлення для неповнолітніх, які є підозрюваними у вчиненні кримінального правопорушення.

3. Пілотний проект ґрунтується на відновних підходах у кримінальних провадженнях про кримінальні проступки та нетяжкі злочини, вчинені неповнолітніми, і включає в себе скоординовану організацію ефективної комунікації між такими неповнолітніми і потерпілими від вчинених ними кримінальних правопорушень з метою забезпечення відшкодування заподіяної шкоди, максимально раннього виведення неповнолітніх правопорушників із кримінального процесу з обов'язковим ужиттям

узгоджених заходів для їх ресоціалізації та запобігання повторним кримінальним правопорушенням.

4. Програма відновлення для неповнолітніх, які є підозрюваними у вчиненні кримінального правопорушення (далі — Програма), може бути застосована у разі:

наявності потерпілої сторони — фізичної особи, якій кримінальним правопорушенням завдано моральної, фізичної або майнової шкоди, а також юридичної особи, якій кримінальним правопорушенням завдано майнової шкоди;

вчинення неповнолітнім вперше кримінального проступку або нетяжкого злочину;

визнання неповнолітнім факту вчинення кримінального правопорушення;

згоди неповнолітнього і потерпілого на участь у Програмі.

5. У разі якщо обставини кримінального провадження відповідають умовам, визначеним у пункті 4 цього Порядку, прокурор:

інформує неповнолітнього, його законного представника та потерпілого, його законного представника (далі — сторони) про можливість реалізації Програми шляхом залучення регіональним центром з надання безоплатної вторинної правової допомоги (далі — регіональний центр) посередника та укладення угоди про застосування Програми відновлення для неповнолітніх, які є підозрюваними у вчиненні кримінального правопорушення (далі — угода), форма якої наведена у додатку 1 до цього Порядку;

роз'яснює, що результати участі у Програмі враховуватимуться під час прийняття рішення про наявність підстав для звільнення від кримінальної відповідальності відповідно до статей 45, 46 (у разі вчинення неповнолітнім вперше кримінального проступку або необережного нетяжкого злочину), статті 48 Кримінального кодексу України або закриття кримінального провадження на підставі частини четвертої статті 56, пункту 7 частини першої статті 284 Кримінального процесуального кодексу України.

6. У разі отримання згоди сторін прокурор пропонує їм заповнити заяву про участь у Програмі відновлення для неповнолітніх, які є підозрюваними у вчиненні кримінального правопорушення, та згоду на обробку персональних даних (далі — заява) за формою згідно з додатком 2 до цього Порядку.

7. Протягом одного робочого дня після заповнення заяви прокурор передає її та інформацію щодо правової кваліфікації кримінального правопорушення, у вчиненні якого підозрюється неповнолітня особа, із зазначенням статті (її частини) Кримінального кодексу України, дати закінчення строку досудового розслідування у кримінальному провадженні до регіонального центру.

8. Регіональний центр протягом одного робочого дня після отримання заяви та відповідної інформації від прокурора:

приймає рішення про застосування Програми та видає відповідне доручення для проведення медіації посереднику і передає йому копію заяви та інформацію, отриману від прокурора;

організовує проведення зустрічі між сторонами та посередником.

9. Посередник на зустрічі зі сторонами роз'яснює їм процедуру Програми, її наслідки, надає можливість сторонам дійти згоди щодо умов угоди і в разі згоди сторін на її проходження надає їм примірну форму угоди для ознайомлення і визначення дати наступної зустрічі для її укладення. У разі неможливості чи відмови сторін від укладення угоди інформує про це регіональний центр.

10. Для визначення заходів, що можуть бути передбачені в угоді, а також отримання консультативної підтримки з питань їх обрання стосовно конкретного неповнолітнього регіональний центр укладає меморандуми про взаємодію з Державною установою «Центр пробації», установами, організаціями, діяльність яких спрямована, зокрема, на розвиток особистості неповнолітніх, їх ресоціалізацію.

11. Не пізніше наступного робочого дня після укладення угоди, посередник передає її регіональному центру або повідомляє про відмову в її укладенні.

12. Після виконання угоди регіональний центр готує інформацію щодо результатів участі неповнолітнього у Програмі відновлення для неповнолітніх, які є підозрюваними у вчиненні кримінального правопорушення, за формою, наведеною у додатку 3 до цього Порядку, та надсилає її прокурору.

13. Прокурор:

1) у разі надходження від регіонального центру інформації щодо результатів участі неповнолітнього у Програмі:

до закінчення досудового розслідування — долучає її до кримінального провадження;

після закінчення досудового розслідування — роз'яснює неповнолітньому, який брав участь у Програмі, та його представнику право надавати її самостійно у відповідному судовому засіданні;

2) протягом 7 робочих днів повідомляє регіональний центр про рішення у кримінальному провадженні, прийняте відповідно до частини другої статті 283 Кримінального процесуального кодексу України;

3) протягом 10 робочих днів з моменту набрання законної сили судовим рішенням у кримінальному провадженні щодо неповнолітнього, який брав участь у Програмі, надає його копію і ґрунтовну інформацію про перебіг досудового розслідування та судового розгляду до Департаменту захисту інтересів дітей та протидії насильству Офісу Генерального прокурора.

14. Для забезпечення реалізації пілотного проекту можуть утворюватися робочі групи за участю прокурора, соціального працівника, психолога, представників регіонального центру та органу пробації.

Директор
Координаційного центру
з надання правової допомоги

О. П. Бонюк

Начальник управління
ювенальної юстиції
Генеральної прокуратури
України

Р. В. Романчук

Додаток 1

до Порядку реалізації пілотного проекту
«Програма відновлення для неповнолітніх,
які є підозрюваними у вчиненні
кримінального правопорушення»
(пункт 5)

УГОДА
про застосування Програми відновлення для неповнолітніх,
які є підозрюваними у вчиненні кримінального правопорушення

м. Київ «__» _____ 20__ року

_____ (прізвище, ім'я, по батькові фізичної особи)
/або _____ (підприємство, установа, організація — для юридичної особи)
в особі _____ (посада, прізвище, ім'я, по батькові),
що діє на підставі _____ (далі — Потерпілий),
(статут, довіреність, положення тощо)
з однієї сторони,
та _____ (далі — Неповнолітній),
_____ (прізвище, ім'я, по батькові)
з іншої сторони (далі — Сторони), за участю посередника, _____ (прізвище, ім'я, по батькові),
призначеного Регіональним центром з надання безоплатної вторинної правової допомоги
(далі — регіональний центр) _____ (регіональний центр, його місцезнаходження),
уклали цю Угоду про таке.

I. Загальні положення

Сторони за взаємною згодою беруть участь у Програмі, що реалізується на базі системи надання безоплатної правової допомоги, і досягли примирення між собою у кримінальному провадженні щодо _____

_____ (стаття Кримінального кодексу України)
та згоди на звільнення Неповнолітнього _____ (прізвище, ім'я, по батькові)
від кримінальної відповідальності.

II. Обов'язки щодо відшкодування шкоди та інші умови Програми

З урахуванням виду та розміру шкоди, завданої кримінальним правопорушенням, Сторони констатують, що на час укладення угоди Неповнолітній:

- ☐ визнав завдану вчиненим кримінальним правопорушенням шкоду та вибачився перед Потерпілим;
☐ зобов'язується вжити заходів щодо повного відшкодування завданої шкоди в строк до «____» _____ 20__ року, а саме

_____ (спосіб (способи) відшкодування — грошова чи майнова компенсація,
_____ ;
_____ виконання певних робіт тощо)

☐ бере участь у рекомендованих органом пробації та установами, організаціями, з якими регіональним центром укладені меморандуми про співпрацю, заходах.

III. Інші умови

(пропозиції Потерпілого в інтересах Неповнолітнього, а також будь-які інші погоджені Сторонами умови (за наявності))

IV. Наслідки невиконання Угоди

Питання щодо невиконання або неналежного виконання Сторонами умов цієї Угоди вирішуються з урахуванням вимог законодавства.

Потерпілий

(підпис)

(П.І Б.)

Законний представник неповнолітнього потерпілого

(підпис)

(П.І Б.)

Інші присутні особи:

(підпис)

(П.І Б.)

Адвокат

(підпис)

(П.І Б.)

Неповнолітній

(підпис)

(П.І Б.)

Законний представник

(підпис)

(П.І Б.)

Інші присутні особи:

(підпис)

(П.І Б.)

(складено у 3 примірниках)

{Додаток 1 із змінами, внесеними згідно з Наказами Міністерства юстиції № 1473/5/194 від 17.04.2020, № 2655/5/362 від 06.08.2020}

Додаток 2

до Порядку реалізації пілотного проекту
«Програма відновлення для неповнолітніх,
які є підозрюваними у вчиненні кримінального
правопорушення»
(пункт 6)

**Регіональному центру з надання
безоплатної вторинної правової допомоги у/в**

(найменування адміністративно-територіальної одиниці)

ЗАЯВА

**про участь у Програмі відновлення для неповнолітніх,
які є підозрюваними у вчиненні кримінального правопорушення,
та згоду на обробку персональних даних**

Я, _____
(прізвище та ім'я)

як підозрюваний / законний представник / потерпілий (потрібне підкреслити) у кримінальному провадженні № _____ цією заявою висловлюю бажання сприяти щирому каяттю у зв'язку із вчиненим кримінальним правопорушенням, активно допомагати його розкриттю і повному відшкодуванню завданих збитків або усуненню заподіяної шкоди.

У зв'язку з цим бажаю взяти участь у Програмі, що здійснюється на базі центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги. Одночасно надаю згоду на обробку таких моїх персональних даних:

Прізвище	
Ім'я	
По батькові	
Дата народження	
Фактичне місце проживання	
Номер мобільного телефону	
Електронна пошта	

Підозрюваний:

(дата) (підпис) (прізвище)

Законний представник:

(дата) (підпис) (прізвище)

Потерпілий:

(дата) (підпис) (прізвище)

ЗАПОВНЮЄТЬСЯ ПРОКУРОРОМ

Ця заява складена та підписана власноруч у моїй присутності.

Правова кваліфікація кримінального правопорушення, у вчиненні якого підозрюється особа, із зазначенням статті (частини статті) закону України про кримінальну відповідальність:

Строк досудового розслідування у кримінальному провадженні закінчується _____ (дата)

Прокурор у кримінальному провадженні _____ (посада)

_____ (дата)

_____ (підпис)

{Додаток 2 із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства юстиції № 2655/5/362 від 06.08.2020}

Додаток 3

до Порядку реалізації пілотного проекту
«Програма відновлення для неповнолітніх,
які є підозрюваними у вчиненні
кримінального правопорушення»
(пункт 12)

Прокурору у кримінальному
провадженні № _____

ІНФОРМАЦІЯ
щодо результатів участі неповнолітнього
у Програмі відновлення для неповнолітніх, які є підозрюваними у вчиненні
кримінального правопорушення

Дата надходження до центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги заяв про участь у Програмі та згоду на обробку персональних даних	
Учасники та інші сторони Програми	
Посередник	
Підозрюваний	
Захисник	
Законний представник підозрюваного	
Потерпілий	
Представник потерпілого	
Вжиті у рамках Програми заходи	
Кількість проведених посередником зустрічей з учасниками Програми	
Роз'яснено зміст та мету програми її учасникам	

Підозрюваному роз'яснено про відповідальність, яка настає у зв'язку з кримінальним правопорушенням, у вчиненні якого він підозрюється; умови, за яких його може бути звільнено від кримінальної відповідальності або за яких кримінальне провадження може бути закрито (потерпілий, а у випадках, передбачених Кримінальним процесуальним кодексом України, його представник відмовився від обвинувачення у кримінальному провадженні у формі приватного обвинувачення)	
Результати участі в Програмі	
Програма відновлення завершилася успішно/безрезультатно	
Неповнолітній підозрюваний щиро покавсяся	
Неповнолітній підозрюваний примирився з потерпілим	
Досягнуто згоди щодо повного відшкодування завданих кримінальним правопорушенням збитків або усунення заподіяної шкоди	
Учасниками Програми укладено угоду про застосування Програми	
Умови угоди про застосування Програми виконано повністю	
Відомості щодо відшкодування завданих кримінальним правопорушенням збитків або усунення заподіяної шкоди, а також щодо виконання інших умов угоди про застосування Програми	
Учасники Програми висловили згоду на звільнення неповнолітнього підозрюваного від кримінальної відповідальності	
Потерпілий, а у випадках, передбачених Кримінальним процесуальним кодексом України, його представник відмовився від обвинувачення у кримінальному провадженні у формі приватного обвинувачення	
Інформація про позитивні зміни у поведінці підозрюваного за результатами вжитих заходів для його ресоціалізації та запобігання повторним кримінальним правопорушенням	

Додаток: примірник угоди про застосування Програми на _____ арк.

Керівник

_____ (найменування регіонального центру)

(дата) М.П. (підпис) (прізвище та ініціали)

Посередник

_____ (дата) (підпис) (прізвище та ініціали)

{Додаток 3 із змінами, внесеними згідно з наказами Міністерства юстиції № 1473/5/194 від 17.04.2020, № 2655/5/362 від 06.08.2020}

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
ПОСТАНОВА

від 28 жовтня 2015 р. № 877

Київ

Про затвердження Положення про Національну поліцію

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 28 жовтня 2015 р. № 877

ПОЛОЖЕННЯ
про Національну поліцію

1. Національна поліція є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ і який реалізує державну політику у сферах забезпечення охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку.

2. Національна поліція у своїй діяльності керується Конституцією та законами України, указами Президента України та постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України, актами Кабінету Міністрів України, іншими актами законодавства.

3. Основними завданнями Національної поліції є:

1) реалізація державної політики у сферах забезпечення охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку;

2) внесення на розгляд Міністра внутрішніх справ пропозицій щодо забезпечення формування державної політики в зазначених сферах;

3) надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги.

4. Національна поліція відповідно до покладених на неї завдань:

1) узагальнює практику застосування законодавства з питань, що належать до її компетенції, розробляє пропозиції щодо вдосконалення законодавчих актів, актів Президента України та Кабінету Міністрів України, нормативно-правових актів міністерств та в установленому порядку подає їх Міністрові внутрішніх справ;

2) провадить превентивну та профілактичну діяльність, спрямовану на запобігання вчиненню правопорушень;

3) виявляє причини та умови, що сприяють учиненню кримінальних та адміністративних правопорушень, вживає в межах своєї компетенції заходів щодо їх усунення;

4) вживає заходів з виявлення кримінальних, адміністративних правопорушень; припиняє виявлені кримінальні та адміністративні правопорушення;

5) у межах повноважень, передбачених законом, бере участь у боротьбі з тероризмом, забезпечує ефективне використання сил і засобів під час проведення анти-терористичних операцій;

6) уживає заходів, спрямованих на усунення загроз життю та здоров'ю фізичних осіб і публічній безпеці, що виникли внаслідок учинення кримінального, адміністративного правопорушення;

7) здійснює своєчасне реагування на заяви та повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події;

7⁻¹) у межах визначених законом повноважень здійснює розмінування оперативного характеру, зокрема виявлення, знешкодження та знищення вибухонебезпечних предметів, щодо яких є підстави вважати, що вони є предметами, зняряддями чи засобами вчинення адміністративних або кримінальних правопорушень;

8) у межах повноважень, передбачених законом, організовує та здійснює заходи щодо рятування людей, забезпечення їх безпеки, охорони майна в разі стихійного лиха, аварій, пожеж, катастроф та ліквідації їх наслідків;

9) здійснює досудове розслідування кримінальних правопорушень у межах визначеної підслідності;

10) здійснює заходи з контролю за місцезнаходженням осіб, які в установленому законом порядку зобов'язані носити електронні засоби контролю;

11) розшукує осіб, які переходять від органів досудового розслідування, слідчого судді, суду, ухиляються від виконання кримінального покарання, зникли безвісти, та інших осіб у випадках, визначених законом; у межах повноважень, передбачених законом, організовує та провадить оперативно-розшукову діяльність;

12) у випадках, передбачених законом, здійснює провадження у справах про адміністративні правопорушення, приймає рішення про застосування адміністративних стягнень та забезпечує їх виконання;

13) доставляє у випадках і порядку, визначених законом, затриманих осіб, підозрюваних у вчиненні кримінального правопорушення, та осіб, які вчинили адміністративне правопорушення;

14) вживає заходів із забезпечення публічної безпеки і порядку на вулицях, площах, у парках, скверах, на стадіонах, вокзалах, в аеропортах, морських та річкових портах, інших публічних місцях;

14⁻¹) вживає заходів із забезпечення публічної безпеки і порядку під час примусового виконання судових рішень і рішень інших органів (посадових осіб), а також заходів, спрямованих на усунення загроз життю та здоров'ю державних виконавців, приватних виконавців та інших осіб, які беруть участь у вчиненні виконавчих дій, здійснює привід у виконавчому провадженні, здійснює розшук боржника чи дитини у виконавчому провадженні у випадках, передбачених законом або рішенням суду;

15) здійснює заходи щодо захисту інтересів суспільства і держави, протидії злочинності, виявлення та припинення адміністративних правопорушень на підприємствах, в установах та організаціях, а також інших об'єктах, визначених Кабінетом Міністрів України, які обслуговуються спеціальною поліцією;

16) регулює дорожній рух та здійснює контроль за додержанням Правил дорожнього руху його учасниками та за правомірністю експлуатації транспортних засобів на вулично-дорожній мережі;

17) здійснює супроводження транспортних засобів у випадках, передбачених законом;

18) видає відповідно до закону дозволу на рух окремих категорій транспортних засобів; у випадках, визначених законом, видає та погоджує дозвільні документи у сфері безпеки дорожнього руху;

18-¹) виявляє транспортні засоби особистого користування, тимчасово ввезені на митну територію України громадянами більш як на 30 діб та не зареєстровані в Україні в установлені законодавством строки;

18-²) вживає заходів до виявлення неправомірного керування транспортними засобами, щодо яких порушено такі встановлені Митним кодексом України обмеження, як порушення строків тимчасового ввезення та/або переміщення в митному режимі транзиту, використання для цілей підприємницької діяльності та/або отримання доходів в Україні, передання транспортних засобів у володіння, користування або розпорядження особам, які не ввозили їх на митну територію України або не поміщали в митний режим транзиту, а також вживає заходів до виявлення неправомірного розкомплектування таких транспортних засобів;

19) вживає всіх можливих заходів для надання невідкладної, зокрема домедичної і медичної, допомоги особам, які постраждали внаслідок кримінальних чи адміністративних правопорушень, нещасних випадків, а також особам, які опинилися в ситуації, небезпечній для їх життя чи здоров'я;

20) вживає заходів для визначення осіб, які нездатні через стан здоров'я, вік або інші обставини повідомити інформацію про себе; встановлює особу за невпізнаним трупом;

21) забезпечує безпеку взятих під захист осіб на підставах та в порядку, визначених законом;

22) у межах компетенції, визначеної законом, здійснює контроль за додержанням вимог законів та інших нормативно-правових актів щодо опіки, піклування над дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування, вживає заходів щодо запобігання дитячій бездоглядності, правопорушенням у дитячому середовищі, а також соціального патронажу щодо дітей, які відбували покарання у виді позбавлення волі;

23) вживає заходів для запобігання та протидії домашньому насильству або насильству за ознакою статі;

24) бере участь у межах повноважень, передбачених законом, у здійсненні заходів, спрямованих на соціальну адаптацію осіб, які звільнилися з місць позбавлення волі;

25) здійснює охорону об'єктів права державної власності у випадках та порядку, визначених законом та іншими нормативно-правовими актами, а також бере участь у здійсненні державної охорони;

26) здійснює на договірних засадах охорону фізичних осіб та об'єктів права приватної і комунальної власності, а також технічні заходи охоронного призначення у випадках і порядку, передбачених законом або іншими нормативно-правовими актами;

27) здійснює контроль за дотриманням фізичними і юридичними особами спеціальних правил і порядку зберігання і використання зброї, спеціальних засобів

індивідуального захисту та активної оборони, боєприпасів, вибухових речовин і матеріалів, інших предметів, матеріалів та речовин, на які поширюється дозвільна система;

28) здійснює у визначеному законом порядку приймання, зберігання та знищення вилученої, добровільно зданої або знайденої вогнепальної, газової, холодної та іншої зброї, боєприпасів, набоїв, вибухових речовин та пристроїв, наркотичних засобів або психотропних речовин;

29) здійснює контроль у межах компетенції, визначеної законом, за дотриманням вимог режиму радіаційної безпеки в спеціально визначеній зоні радіоактивного забруднення;

30) сприяє забезпеченню відповідно до закону правового режиму воєнного або надзвичайного стану, зони надзвичайної екологічної ситуації в разі їх оголошення на всій території України або в окремій місцевості;

31) здійснює в межах повноважень, передбачених законом, міжнародне співробітництво, бере участь у розробленні проектів та укладенні міжнародних договорів України з питань боротьби із злочинністю та інших питань, що належать до її компетенції, а також забезпечує їх виконання;

32) здійснює представництво та забезпечує виконання зобов'язань України в Міжнародній організації кримінальної поліції — Інтерполі (далі — Інтерпол) та Європейському поліцейському офісі (Європолі) (далі — Європол);

33) організовує взаємодію правоохоронних та інших державних органів України з Інтерполом, Європолом, а також компетентними органами інших держав з питань, що належать до сфери діяльності Інтерполу та Європолу;

34) використовує та надає іншим правоохоронним органам України доступ до інформаційно-телекомунікаційних систем і банків даних Інтерполу та Європолу, а також вносить до цих банків даних інформацію правоохоронних органів України;

35) виконує в межах компетенції запити органів правопорядку (правоохоронних органів) інших держав або міжнародних організацій поліції відповідно до закону, міжнародних договорів України, установчих актів та правил міжнародних організацій поліції, членом яких є Україна;

36) звертається в межах своєї компетенції із запитом до органів правопорядку (правоохоронних органів) інших держав або міжнародних організацій поліції відповідно до закону, міжнародних договорів України, установчих актів та правил міжнародних організацій поліції, членом яких є Україна;

37) організовує в межах своєї компетенції приймання-передавання осіб, які перебувають під вартою на державному кордоні України або за її межами;

38) направляє поліцейських до міжнародних організацій, іноземних держав як представників поліції з метою забезпечення координації співробітництва з питань, що належать до повноважень Національної поліції;

39) забезпечує участь національного персоналу з числа працівників Національної поліції в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки, здійснює оперативне управління та контроль за його діяльністю; організовує взаємодію з міжнародними організаціями з питань миротворчої діяльності;

40) у межах інформаційно-аналітичної діяльності формує бази (банки) даних, що входять до єдиної інформаційної системи МВС, користується базами (банкми) даних

МВС та інших державних органів, здійснює інформаційно-пошукову та інформаційно-аналітичну роботу, а також оброблення персональних даних у межах повноважень, передбачених законом;

41) здійснює моніторинг оперативної обстановки в державі, вивчає, аналізує і узагальнює результати та ефективність поліцейської діяльності, інформує у порядку та спосіб, які передбачені законом, органи державної влади, органи місцевого самоврядування, а також громадськість про здійснення державної політики у сферах забезпечення охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку;

42) здійснює розгляд звернень громадян з питань, пов'язаних з діяльністю Національної поліції, підприємств, установ, закладів та організацій, що належать до сфери її управління;

43) у межах повноважень, передбачених законом, надає соціальну і правову допомогу громадянам, сприяє державним органам, підприємствам, установам та організаціям у виконанні покладених на них законом обов'язків;

44) забезпечує у випадках, передбачених законодавством, захист державних і власних інтересів в органах державної влади та органах місцевого самоврядування;

45) забезпечує організацію роботи з добору, вивчення та комплектування органів (закладів, установ) Національної поліції кваліфікованими кадрами;

46) організовує первинну професійну підготовку та службову підготовку поліцейських, а також післядипломну освіту поліцейських і працівників Національної поліції;

47) забезпечує відповідно до законодавства правовий і соціальний захист поліцейських, інших працівників Національної поліції та членів їх сімей;

48) забезпечує відповідно до законодавства надання статусу учасника бойових дій поліцейським, державним службовцям та працівникам Національної поліції;

49) взаємодіє з органами державної влади з питань соціального захисту та пенсійного забезпечення поліцейських, працівників Національної поліції та членів їх сімей;

50) бере участь у визначенні основних напрямів розвитку науки і освіти з питань діяльності Національної поліції, в організації та проведенні відповідних науково-дослідних, дослідно-конструкторських, кримінологічних і соціологічних досліджень, а також у впровадженні їх результатів в освітній процес та практичну діяльність;

51) організовує систему психологічного забезпечення поліцейських та працівників Національної поліції і забезпечує її функціонування;

52) розробляє пропозиції щодо закріплення у відповідних нормативно-правових актах та технічній документації (конструкторській, технологічній, програмній документації, технічних умовах, документах із стандартизації та сертифікації, інструкціях) обов'язкові умови в галузі технічного регулювання щодо продукції, яка необхідна для потреб Національної поліції, а також організовує проведення технічної експертизи та підготовку висновків щодо якості процесів проектування, виробництва, будівництва, монтажу, налагодження, експлуатації, зберігання, перевезення, реалізації та утилізації зазначеної продукції;

53) здійснює в межах повноважень, передбачених законом, державний нагляд за охороною праці в органах (закладах, установах) Національної поліції;

54) забезпечує експлуатацію та функціонування системи зв'язку Національної поліції;

55) забезпечує в межах повноважень, передбачених законом, криптографічний захист інформації, яка є власністю держави, або інформації з обмеженим доступом, вимога щодо захисту якої визначена законом;

56) здійснює контроль та вживає заходів щодо забезпечення протипожежної безпеки в центральному органі управління Національної поліції, її територіальних органах, на підприємствах, в установах, закладах та організаціях, що належать до сфери управління Національної поліції, а також на територіях, на яких вони розташовані;

57) організовує діяльність своїх територіальних (у тому числі міжрегіональних) органів в Автономній Республіці Крим, областях, мм. Києві та Севастополі, районах, містах, районах у містах, а також закладів, науково-дослідних установ та установ забезпечення;

58) виконує в межах повноважень, передбачених законом, функції з управління об'єктами державної власності, що належать до сфери її управління;

59) організовує і здійснює в установленому порядку матеріально-технічне та ресурсне забезпечення діяльності органів Національної поліції, підприємств, установ, закладів та організацій, що належать до сфери її управління, зокрема приміщеннями, полігонами, засобами зв'язку, транспортними засобами, озброєнням, спеціальними засобами, пально-мастильними матеріалами, одностроєм, іншими видами матеріально-технічних ресурсів, необхідних для виконання покладених на них завдань;

60) здійснює самостійно або через утворені установи, заклади забезпечення:

монтаж, ремонт, обслуговування технічних засобів охоронного призначення, озброєння, транспорту, засобів зв'язку, приміщень, які надані Національній поліції для виконання покладених на неї завдань, контроль за правильним використанням матеріально-технічних ресурсів територіальними органами, підприємствами, установами, закладами та організаціями, що належать до сфери її управління;

будівництво, реконструкцію та капітальний ремонт об'єктів, що належать до сфери управління Національної поліції;

забезпечення належних умов праці;

61) здійснює інші повноваження, визначені законом.

5. Національна поліція з метою організації своєї діяльності:

1) забезпечує в межах повноважень, передбачених законом, здійснення заходів щодо запобігання корупції, порушень законності, службової дисципліни і контроль за їх реалізацією в центральному органі управління Національної поліції, територіальних органах, на підприємствах, в установах, закладах та організаціях, що належать до сфери її управління;

2) здійснює добір кадрів для центрального органу управління Національної поліції та на керівні посади територіальних (у тому числі міжрегіональних) органів, підприємств, установ, закладів та організацій, що належать до сфери її управління, формує кадровий резерв на відповідні посади;

3) контролює діяльність територіальних органів Національної поліції, підприємств, установ, закладів та організацій, що належать до сфери її управління;

4) забезпечує в межах повноважень, передбачених законом, реалізацію державної політики стосовно державної таємниці, захисту інформації з обмеженим доступом, контроль за їх збереженням у Національній поліції, на підприємствах, в установах, закладах та організаціях, що належать до сфери її управління;

5) забезпечує в межах повноважень, передбачених законом, виконання завдань з мобілізаційної підготовки та мобілізаційної готовності держави;

6) організовує діловодство та архівне зберігання документів відповідно до встановлених правил;

7) організовує планово-фінансову роботу в центральному органі управління Національної поліції, її територіальних органах, в підприємствах, в установах, закладах та організаціях, що належать до сфери її управління, здійснює контроль за використанням фінансових і матеріальних ресурсів;

8) забезпечує організацію та ведення бухгалтерського обліку в установленому законодавством порядку, а також подання необхідної звітності центральним органом управління та утвореними в установленому порядку територіальними (у тому числі міжрегіональними) органами, закладами та установами;

9) фінансується за рахунок коштів Державного бюджету України (за винятком діяльності поліції охорони, яка утримується за рахунок коштів від надання послуг з охорони, які здійснюються на договірних засадах, крім виплат грошового забезпечення (заробітної плати) та додаткової винагороди, компенсації поліцейським податку на доходи фізичних осіб та нарахування єдиного соціального внеску на вказані виплати, які встановлюються на період дії воєнного стану, виплат державою компенсації частини лізингових платежів у разі забезпечення поліцейського житлом на умовах фінансового лізингу, а також гарантованої з боку держави одноразової грошової допомоги в разі загибелі (смерті) чи втрати працездатності поліцейського або колишнього працівника міліції, що здійснюються за рахунок коштів, передбачених державним бюджетом для Національної поліції), інших джерел, не заборонених законом, а також забезпечує ефективне і цільове їх використання;

10) відкриває рахунки в установах банків;

11) забезпечує в установленому порядку самопредставництво Національної поліції в судах України та інших органах, яке здійснюється без окремого доручення Голови Національної поліції, зокрема через уповноважених посадових (службових) осіб юридичних служб апарату центрального органу управління Національної поліції, її територіальних (у тому числі міжрегіональних) органів.

6. Національна поліція для виконання покладених на неї завдань має право:

1) залучати в установленому порядку до виконання окремих робіт, участі у вивченні окремих питань учених і фахівців, працівників центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій (за погодженням з їх керівниками) для розгляду питань, що належать до компетенції Національної поліції;

2) одержувати в установленому законодавством порядку від державних органів та органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності та їх посадових осіб, а також громадян та їх об'єднань інформацію, документи і матеріали, необхідні для виконання покладених на неї завдань;

3) користуватися відповідними інформаційними базами даних державних органів, державною системою урядового зв'язку та іншими технічними засобами;

4) скликати наради, утворювати комісії та робочі групи, проводити наукові конференції, семінари з питань, що належать до компетенції Національної поліції;

5) засновувати відповідно до законодавства відомчі нагороди, нагрудні знаки та почесні грамоти Національної поліції.

7. Національна поліція здійснює свої повноваження через центральний орган управління та утворені в установленому порядку територіальні (у тому числі міжрегіональні) органи в Автономній Республіці Крим, областях, мм. Києві та Севастополі, районах, містах, районах у містах, а також заклади та установи.

8. Національна поліція під час виконання покладених на неї завдань взаємодіє з іншими державними органами, допоміжними органами і службами, утвореними Президентом України, тимчасовими консультативними, дорадчими та іншими допоміжними органами, утвореними Кабінетом Міністрів України, органами місцевого самоврядування, об'єднаннями громадян, громадськими спілками, профспілками та організаціями роботодавців, відповідними органами іноземних держав і міжнародних організацій, а також підприємствами, установами та організаціями.

9. Національна поліція в межах повноважень, передбачених законом, на основі та на виконання Конституції та законів України, актів Президента України та постанов Верховної Ради України, прийнятих відповідно до Конституції та законів України, актів Кабінету Міністрів України, наказів МВС видає накази організаційно-розпорядчого характеру, організовує та контролює їх виконання.

10. Національну поліцію очолює Голова, якого призначає на посаду та звільняє з посади Кабінет Міністрів України за поданням Прем'єр-міністра України, внесеним на підставі пропозицій Міністра внутрішніх справ.

Голова Національної поліції має першого заступника та заступників, яких призначає на посаду та звільняє з посади Міністр внутрішніх справ за поданням Голови Національної поліції.

11. Голова Національної поліції:

1) очолює Національну поліцію та здійснює керівництво її діяльністю, представляє Національну поліцію у відносинах з іншими органами, підприємствами, установами та організаціями в Україні та за її межами;

1⁻¹) визначає з числа посадових (службових) осіб юридичних служб апарату центрального органу управління Національної поліції, її територіальних (у тому числі міжрегіональних) органів осіб, яких уповноважує діяти від імені Національної поліції в порядку самопредставництва в судах України та інших органах без його окремого доручення;

2) вносить на розгляд Міністра внутрішніх справ пропозиції щодо забезпечення формування державної політики у сферах забезпечення охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку, а також поліцейських послуг; розроблені Національною поліцією проекти законів, актів Президента України та Кабінету Міністрів України, а також визначає позицію щодо проектів, розробниками яких є інші міністерства;

3) вносить на розгляд Міністра внутрішніх справ проекти нормативно-правових актів МВС з питань, що належать до компетенції Національної поліції;

4) організовує та контролює виконання Національною поліцією та її територіальними органами Конституції та законів України, актів Президента України та Кабінету Міністрів України, наказів міністерств, що належать до сфери діяльності Національної поліції;

5) подає на затвердження Міністрові внутрішніх справ плани роботи Національної поліції;

6) звітує перед Міністром внутрішніх справ про виконання планів роботи Національної поліції та покладених на неї завдань, про усунення порушень і недоліків,

виявлених під час проведення перевірок діяльності Національної поліції, її територіальних органів, а також про притягнення до відповідальності посадових осіб, винних у допущених порушеннях;

7) забезпечує виконання Національною поліцією та її територіальними органами наказів МВС та доручень Міністра внутрішніх справ з питань, що належать до компетенції Національної поліції;

8) затверджує положення про структурні підрозділи центрального органу управління Національної поліції;

9) вносить Міністрові внутрішніх справ подання щодо кандидатур на посади своїх першого заступника та заступників;

10) призначає на посаду та звільняє з посади за погодженням з Міністром внутрішніх справ керівників і заступників керівників структурних підрозділів центрального органу управління Національної поліції; призначає на посаду та звільняє з посади державних службовців та інших працівників центрального органу управління Національної поліції;

11) приймає на службу та звільняє із служби, призначає на посаду та звільняє з посади поліцейських відповідно до закону;

12) призначає на посаду та звільняє з посади керівників територіальних (у тому числі міжрегіональних) органів Національної поліції за погодженням з Міністром внутрішніх справ;

13) підписує накази Національної поліції;

14) скасовує повністю чи в окремій частині акти територіальних (у тому числі міжрегіональних) органів Національної поліції, а також закладів та установ;

15) розподіляє обов'язки між своїми заступниками;

16) дає в межах повноважень обов'язкові до виконання поліцейськими, державними службовцями і працівниками Національної поліції доручення;

17) вирішує в установленому порядку питання щодо заохочення та притягнення до дисциплінарної відповідальності поліцейських;

18) вирішує в установленому законодавством про державну службу порядку питання щодо заохочення та притягнення до дисциплінарної відповідальності державних службовців центрального органу управління Національної поліції;

19) вирішує в установленому трудовим законодавством порядку питання щодо заохочення та притягнення до дисциплінарної відповідальності працівників Національної поліції;

20) вносить в установленому порядку подання щодо відзначення поліцейських, державних службовців апарату центрального органу управління Національної поліції та працівників Національної поліції державними нагородами;

21) присвоює спеціальні звання поліції відповідно до закону;

22) присвоює ранги державних службовців відповідно до законодавства про державну службу;

23) вносить Міністру внутрішніх справ пропозиції щодо утворення територіальних (у тому числі міжрегіональних) органів Національної поліції, які є юридичними особами публічного права, у межах граничної чисельності поліцейських, державних службовців та працівників Національної поліції і коштів, передбачених на її утримання, а також щодо їх ліквідації, реорганізації Кабінетом Міністрів України;

24) утворює, ліквідує, реорганізовує підприємства, установи, заклади та організації, затверджує їх положення (статuti), в установленому порядку призначає на посади та звільняє з посад їх керівників та укладає з ними контракти; здійснює інші повноваження з управління об'єктами права державної власності, що належать до сфери управління Національної поліції;

25) забезпечує взаємодію Національної поліції з відповідальним за взаємодію структурним підрозділом МВС, визначеним Міністром внутрішніх справ;

26) забезпечує дотримання встановленого Міністром внутрішніх справ порядку обміну інформацією між МВС і Національною поліцією та своєчасність її подання;

27) приймає в установленому порядку рішення про розподіл бюджетних коштів, розпорядником яких є Національна поліція;

28) затверджує штатний розпис (штат) центрального органу управління Національної поліції, а також закладів та установ, штатний розпис (штат) та кошторис територіальних (у тому числі міжрегіональних) органів Національної поліції, а також закладів та установ;

29) виконує повноваження керівника державної служби в органі відповідно до законодавства про державну службу;

30) утворює комісії, робочі та експертні групи;

31) скликає та проводить наради з питань, що належать до компетенції Національної поліції;

31⁻¹) забезпечує надання жінкам і чоловікам рівних прав та можливостей, запобігання та протидію насильству за ознакою статі в межах своїх повноважень;

31⁻²) дотримується принципу забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків у своїй діяльності;

32) здійснює інші повноваження, визначені законом.

12. Для погодженого вирішення питань, що належать до компетенції Національної поліції, обговорення найважливіших напрямів її діяльності в Національній поліції може утворюватися колегія.

Рішення колегії можуть бути реалізовані шляхом видання відповідного наказу Національної поліції.

Для розгляду наукових рекомендацій та проведення фахових консультацій з основних питань діяльності в Національній поліції можуть утворюватися інші постійні або тимчасові консультативні, дорадчі та інші допоміжні органи.

Рішення про утворення чи ліквідацію колегії, інших постійних або тимчасових консультативних, дорадчих та інших допоміжних органів приймає Голова Національної поліції, який затверджує кількісний та персональний склад таких органів, а також положення про них.

13. Гранична чисельність поліцейських, державних службовців та працівників Національної поліції (крім поліції охорони) затверджується Кабінетом Міністрів України.

Структура центрального органу управління та територіальних органів Національної поліції, кошторис Національної поліції затверджуються Головою Національної поліції за погодженням з Міністром внутрішніх справ.

14. Національна поліція є юридичною особою публічного права, має печатку із зображенням Державного Герба України та своїм найменуванням, власні бланки, рахунки в органах Казначейства.

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
ПОСТАНОВА

від 1 червня 2020 р. № 585

Київ

**Про забезпечення соціального захисту дітей,
які перебувають у складних життєвих обставинах**

ПОРЯДОК
забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих
обставинах, у тому числі дітей, які постраждали від жорстокого поводження

{У тексті Порядку слова «районна у місті [у разі утворення] рада» в усіх відмінках і формах числа замінено словами «районна у місті [у разі утворення]» у відповідному відмінку і числі; слова «об'єднана територіальна громада» в усіх відмінках і формах числа виключено згідно з Постановою КМ № 775 від 28.07.2021}

Загальна частина

1. Цей Порядок визначає механізм взаємодії органів державної влади, органів місцевого самоврядування, закладів освіти, охорони здоров'я, соціального захисту населення, інших закладів та установ під час забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у тому числі дітей, які постраждали від жорстокого поводження, під час виявлення, розгляду звернень та повідомлень про таких дітей, забезпечення їх безпеки, а також надання необхідної допомоги з урахуванням потреб.

2. У цьому Порядку терміни вживаються в такому значенні:
жорстоке поводження з дитиною — будь-які форми фізичного, психологічного, сексуального або економічного насильства над дитиною, зокрема домашнього насильства, а також будь-які незаконні угоди стосовно дитини, зокрема вербування, переміщення, переховування, передача або одержання дитини, вчинені з метою її експлуатації з використанням обману, шантажу чи уразливого стану дитини;

загроза життю або здоров'ю дитини — обставини, що можуть призвести чи призвели до тяжких наслідків для життя, стану здоров'я та розвитку дитини, зокрема тяжкої, у тому числі невиліковної хвороби, тілесних ушкоджень або заподіяння шкоди нормальному фізичному, психічному розвитку дитини, у зв'язку з чим вона потребує допомоги.

Обставини можуть бути розцінені як загроза життю або здоров'ю дитини, виходячи з її індивідуальних особливостей і потреб залежно від віку, статі, стану здоров'я, інвалідності, особливостей розвитку, життєвого досвіду, родинної, культурної належності

та етнічного походження за результатами проведення оцінки рівня її безпеки та складення відповідного акта згідно з додатком 10 до Порядку провадження органами опіки та піклування діяльності, пов'язаної із захистом прав дитини, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 вересня 2008 р. № 866 [Офіційний вісник України, 2008 р., 76, ст. 2561], — із змінами, внесеними постановою Кабінету Міністрів України від 1 червня 2020 р. № 585 (далі — оцінка рівня безпеки дитини).

Перелік обставин, які можна розцінювати як загрозу життю або здоров'ю дитини, не є вичерпним;

міждисциплінарна команда — команда фахівців, які є працівниками суб'єктів для захисту прав дітей, що перебувають у складних життєвих обставинах;

складні життєві обставини, в яких перебуває дитина, — умови, що негативно впливають на життя дитини, стан її здоров'я та розвиток (інвалідність, тяжка хвороба, безпритульність, перебування у конфлікті із законом, залучення до найгірших форм дитячої праці, залежність від психотропних речовин, інші види залежності, жорстоке поводження, зокрема домашнє насильство, у тому числі у разі, коли кривдником є дитина, ухиляння батьків, осіб, які їх замінюють, від виконання своїх обов'язків, обставини стихійного лиха, техногенних аварій, катастроф, воєнних дій чи збройних конфліктів тощо), установлені за результатами оцінювання потреб дитини та її сім'ї у соціальних послугах;

суб'єкти виявлення та/або організації соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, — органи державної влади, органи місцевого самоврядування, заклади освіти, охорони здоров'я, соціального захисту населення, інші заклади та установи, зокрема структурні підрозділи районних, районних у м. Києві та Севастополі держадміністрацій, виконавчих органів міських, районних у містах (у разі утворення), сільських, селищних рад з питань освіти, охорони здоров'я, соціального захисту населення, здійснення заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі тощо, служби у справах дітей, центри соціальних служб, фахівці із соціальної роботи або інші надавачі соціальних послуг, органи Національної поліції, територіальні органи ДСНС та підпорядковані підрозділи, спеціалізовані установи з надання безоплатної первинної правової допомоги, регіональні та місцеві центри з надання безоплатної вторинної правової допомоги, бюро правової допомоги, суди, органи прокуратури, уповноважені органи з питань пробації, інші загальні та спеціалізовані служби підтримки осіб, постраждалих від домашнього насильства та насильства за ознакою статі, відповідно до Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» в межах своїх повноважень (далі — суб'єкти).

Інші терміни вживаються у значенні, наведеному в Сімейному, Кримінальному та Кримінальному процесуальному кодексах України, Кодексі України про адміністративні правопорушення, Законах України «Про охорону дитинства», «Про запобігання та протидію домашньому насильству», «Про Національну поліцію», «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей», «Про соціальні послуги», «Про захист суспільної моралі», «Про протидію торгівлі людьми».

3. Діяльність суб'єктів спрямована на забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, провадиться з дотриманням таких принципів:

повага до честі, гідності дитини та неупереджене ставлення до неї;

забезпечення пріоритетності прав, інтересів та безпеки дитини під час здійснення заходів її соціального захисту;

належна увага до складних життєвих обставин кожної дитини;

недопущення дискримінації дитини;

урахування думки дитини під час вирішення питань, що її стосуються;

забезпечення конфіденційності інформації про дитину, що перебуває у складних життєвих обставинах, осіб, які її виявили, з дотриманням вимог Закону України «Про захист персональних даних»;

ефективна взаємодія суб'єктів між собою та з інститутами громадянського суспільства.

4. Виявлення дитини, що перебуває у складних життєвих обставинах, здійснюється шляхом:

самозвернення дитини (в усній та (або) письмовій формі, зокрема із застосуванням засобів електронної комунікації, зокрема щодо порушення її прав і свобод, жорстокого поводження, домашнього насильства) до будь-якого суб'єкта;

звернення та надсилання повідомлень підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності, зокрема з використанням дитячої «гарячої» телефонної лінії, кол-центрів з питань запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі та насильству стосовно дітей, громадських об'єднань та міжнародних неурядових організацій, фізичних осіб — підприємців та фізичних осіб, які надають соціальні послуги, громадян України, іноземців та осіб без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах, в інтересах дитини, що перебуває у складних життєвих обставинах (в усній та (або) письмовій формі, зокрема із застосуванням засобів електронної комунікації) до будь-якого суб'єкта;

отримання інформації про дитину, що перебуває у складних життєвих обставинах, під час виконання професійних чи службових обов'язків посадовими особами, працівниками суб'єктів.

Виявлення та організація першочергових заходів соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах

5. Суб'єкти під час виконання своїх професійних чи службових обов'язків забезпечують виявлення дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у випадку встановлення або отримання інформації про наявність (у тому числі ймовірну):

1) чинників, що можуть зумовити складні життєві обставини, визначених пунктом 15 частини першої статті 1 Закону України «Про соціальні послуги», зокрема: часткова або повна втрата дитиною рухової активності, пам'яті; наявність у дитини невиліковної хвороби, хвороби, що потребує тривалого лікування, психічних та поведінкових розладів, зокрема внаслідок вживання психоактивних речовин; інвалідність; бездомність; наявність у дитини поведінкових розладів через розлучення батьків; ухилення батьками або особами, які їх замінюють, від виконання своїх обов'язків з виховання дитини; втрата дитиною соціальних зв'язків; шкода, заподіяна дитині та її сім'ї пожежею, стихійним лихом, катастрофою, бойовими діями, терористичним актом, збройним конфліктом, тимчасовою окупацією;

2) жорстокого поводження з дитиною, у тому числі пов'язаного з:

будь-якою формою рабства або практикою, подібною до рабства, зокрема продажем дітей та торгівлею ними, борговою залежністю, примусовою чи обов'язковою

працею, включаючи примусове чи обов'язкове вербування дітей для використання їх у збройних конфліктах;

вчиненням сексуального насильства стосовно дитини;

використанням, вербуванням або пропонуванням дитини для зайняття проституцією, виробництва творів, зображень, кіно- та відеопродукції, комп'ютерних програм, інших предметів порнографічного характеру;

роботою, яка за характером чи умовами виконання може заподіяти шкоду фізичному або психічному здоров'ю дитини;

використанням дитини в жебрацтві, втягненні її в жебрацтво (систематичне випрошування грошей, речей, інших матеріальних цінностей у сторонніх осіб);

втягненням дитини у злочинну діяльність, залученням її до вживання алкоголю, наркотичних засобів, психотропних речовин;

діями, що призвели до виникнення обставин, за яких дитина стала очевидцем злочину проти життя, здоров'я, волі, честі, гідності, статевої свободи, статевої недоторканності особи;

діяннями (діями або бездіяльністю) домашнього насильства, внаслідок якого дитина постраждала або свідком (очевидцем) якого вона була;

діяннями (діями або бездіяльністю) домашнього насильства, в якому дитина є кривдником;

вчиненням булінгу (цькування) стосовно дитини;

вчиненням булінгу (цькування) дитиною;

3) загрози життю або здоров'ю дитини, у тому числі пов'язаної з:

незабезпеченням дитини належним харчуванням, необхідною медичною допомогою, відповідним для її віку доглядом;

залишенням дитини віком до семи років або дитини у безпорадному стані (хворої, з обмеженням життєдіяльності тощо) в приміщенні, громадському або іншому місці без нагляду осіб, які досягли 14 років;

залишенням дитини віком до десяти років більше ніж на півгодини на вулиці без відповідного для природно-кліматичних умов одягу або без дотримання відповідного для віку температурного режиму;

залишенням дитини під наглядом осіб з наявними ознаками алкогольного чи наркотичного сп'яніння, перебуванням під дією психоактивних речовин, вираженого психічного розладу;

невідкладним станом батьків дитини, що є прямою загрозою їх життю та здоров'ю або їх оточенню;

обставинами стихійного лиха, техногенних аварій, катастроф, воєнних дій, збройних конфліктів тощо;

наявною у правоохоронних органів інформацією про можливий та/або підтверджений факт вчинення злочину проти життя, здоров'я, волі, честі, гідності, статевої свободи, статевої недоторканності дитини, у тому числі викрадення, торгівлі дітьми.

Факт перебування дитини у складних життєвих обставинах встановлюється за результатами оцінювання її потреб за формою, затвердженою Мінсоцполітики, у разі підтвердження умов чи обставин, що негативно впливають на життя, стан здоров'я, розвиток дитини та призводять до неналежного рівня задоволення її індивідуальних потреб відповідно до віку, статі, стану здоров'я, інвалідності, особливостей розвитку,

життєвого досвіду, родинної, культурної належності та етнічного походження. При цьому оцінювання потреб дитини, яка постраждала від жорстокого поводження, та/або життю і здоров'ю якої загрожує небезпека, у соціальних послугах проводиться після оцінки рівня безпеки такої дитини.

Проведення оцінки рівня безпеки дитини є обов'язковим у разі виявлення умов та обставин, визначених підпунктами 2 та 3 цього пункту.

6. Усі звернення і повідомлення стосовно дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, негайно реєструються суб'єктами в журналі обліку звернень і повідомлень стосовно дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, із зазначенням такої інформації:

дата та час отримання звернення, повідомлення;

форма подачі звернення, повідомлення (усна та (або) письмова, через засоби електронної комунікації);

назва суб'єкта, організації чи прізвище, ім'я, по батькові фізичної особи, яка надіслала звернення, повідомлення, її контактні дані (телефон, у разі наявності електронна адреса);

прізвище, ім'я, по батькові, вік, місце проживання (перебування) дитини, стосовно якої отримано звернення або повідомлення;

стислий зміст звернення, повідомлення;

відмітка про наявність ризиків для життя та здоров'я дитини;

відмітка про наявність факту жорстокого поводження з дитиною, зокрема про вчинення стосовно дитини та/або дитиною домашнього насильства (з конкретизацією його форми: фізичне, сексуальне, психологічне або економічне), про вчинення стосовно дитини сексуального насильства;

відомості про батьків дитини, інших законних представників;

прізвище, ім'я, по батькові працівника, який прийняв звернення, повідомлення, та/або відповідального за роботу із зверненням, повідомленням;

відомості про заходи, вжиті для захисту прав та інтересів дитини;

дата, час та форма надіслання інформації про дитину до інших суб'єктів, їх найменування;

додаткова інформація про дитину та її сім'ю, необхідна для забезпечення її соціального захисту.

Під час прийняття звернення, повідомлення в усній формі першочергово запитується інформація, зазначена у абзацах п'ятому — восьмому цього пункту.

7. Координацію діяльності щодо виявлення та захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, а також безпосереднє ведення їх справ здійснюють служби у справах дітей районних, районних у м. Києві та Севастополі держадміністрацій, виконавчих органів міських, районних у містах (у разі утворення), сільських, селищних рад (далі — служби у справах дітей).

Сільські, селищні, міські голови, а також старости сіл і селищ, визначених за рішенням місцевої ради, несуть персональну відповідальність за забезпечення виявлення дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, випадків жорстокого поводження з ними, виникнення безпосередньої загрози життю або здоров'ю дитини, надання таким дітям допомоги в межах повноважень і своєчасне інформування про них відповідних суб'єктів.

8. Суб'єкти, юридичні та фізичні особи, яким стало відомо про дитину, яка перебуває в складних життєвих обставинах внаслідок жорстокого поводження з нею або наявності загрози її життю чи здоров'ю, зобов'язані:

у разі потреби надати дитині домедичну допомогу (у разі виявлення дитини особами, які за своїми службовими обов'язками повинні володіти основними практичними навичками з рятування та збереження життя людини, яка перебуває у невідкладному стані, та відповідно до закону зобов'язані здійснювати такі дії та заходи), викликати бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги для надання дитині екстреної медичної допомоги;

невідкладно, у строк, що не перевищує однієї доби, звернутися/повідомити (в усній та (або) в письмовій формі, в тому числі із застосуванням засобів електронної комунікації) органам Національної поліції та службі у справах дітей за місцем виявлення та (або) проживання (перебування) такої дитини. У разі коли відсутня можливість звернутися до органів Національної поліції та служби у справах дітей, юридичні та фізичні особи, яким стало відомо про дитину, яка постраждала від жорстокого поводження з нею або життю чи здоров'ю якої загрожує небезпека, зобов'язані негайно звернутися до інших суб'єктів.

При цьому служба у справах дітей у разі надходження повідомлення про виявлення дитини:

яка постраждала від торгівлі людьми, — невідкладно повідомляє про неї органу Національної поліції, а також структурному підрозділу місцевої держадміністрації, відповідальному за проведення процедури щодо встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми, для проведення відповідних заходів згідно із законодавством;

яка постраждала від домашнього або сексуального насильства, — невідкладно повідомляє про неї органу Національної поліції, а також структурному підрозділу райдержадміністрації, виконавчому органу міської, районної у місті (у разі утворення), сільської, селищної ради, до повноважень якого належить здійснення заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі, для проведення відповідних заходів згідно із законодавством;

яка постраждала від жорстокого поводження, не пов'язаного з домашнім насильством, — невідкладно повідомляє про таку дитину органу Національної поліції;

життю чи здоров'ю якої загрожує небезпека у зв'язку із обставинами стихійного лиха, техногенних аварій, катастроф, — невідкладно повідомляє про таку дитину підрозділу територіального органу ДСНС.

9. У разі надходження звернення, повідомлення про дитину, яка перебуває у складних життєвих обставинах внаслідок жорстокого поводження з нею або наявності загрози її життю чи здоров'ю, служба у справах дітей разом з підрозділом органу Національної поліції, фахівцем із соціальної роботи або іншим надавачем соціальних послуг (у разі наявності можливості залучення), представником закладу охорони здоров'я, які діють у межах своїх повноважень, протягом однієї доби проводить оцінку рівня безпеки дитини. До проведення такої оцінки можуть бути додатково залучені інші суб'єкти в межах їх повноважень.

Виявлення ознак сексуального насильства стосовно дитини, проведення опитування дитини, яка постраждала від сексуального насильства або стала його свідком

(очевидцем), із застосуванням дружньої до дитини методики проводиться в порядку, затвердженому наказом Мінсоцполітики, МОН, МОЗ та МВС.

У разі виявлення (підтвердження) під час проведення оцінки рівня безпеки дитини фактів загрози її життю чи здоров'ю вона може бути негайно направлена до закладу охорони здоров'я для проведення та документування результатів медичного обстеження дитини у порядку, затвердженому МОЗ, проведення судово-медичної експертизи (в разі потреби), надання необхідної медичної допомоги, в тому числі лікування в стаціонарних умовах, або тимчасово влаштована відповідно до пункту 31 Порядку провадження органами опіки та піклування діяльності, пов'язаної із захистом прав дитини, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 вересня 2008 р. № 866 [Офіційний вісник України, 2008 р., № 76, ст. 2561], зокрема в сім'ю родичів, знайомих, сім'ю патронатного вихователя.

Якщо внаслідок вчинення домашнього насильства дитина постраждала разом з одним із батьків, іншим її законним представником, вона може бути влаштована разом з ним до притулку для осіб, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі, центру соціально-психологічної допомоги або іншого закладу, який надає соціальну послугу притулку.

Після забезпечення безпеки дитини орган опіки та піклування із залученням у разі потреби інших суб'єктів вживає заходів до:

прийняття протягом доби рішення про негайне відібрання дитини відповідно до статті 170 Сімейного кодексу України у разі встановлення безпосередньої загрози для життя або здоров'я дитини та організації у зв'язку з цим заходів щодо взяття дитини на первинний облік дітей, які залишилися без батьківського піклування, дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, з метою організації її соціального захисту відповідно до Порядку провадження органами опіки та піклування діяльності, пов'язаної із захистом прав дитини, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 вересня 2008 р. № 866;

ініціювання у разі потреби здійснення заходів щодо притягнення законних представників дитини до відповідальності за ухилення від виконання своїх обов'язків стосовно забезпечення необхідних умов життя, навчання та виховання дитини, за злісне невиконання встановлених законом обов'язків по догляду за дитиною, інші порушення прав дитини;

організації оцінювання потреб дитини та її сім'ї у соціальних послугах протягом п'яти робочих днів після виявлення дитини, надання соціальних послуг дитині та її сім'ї з урахуванням установлених потреб, у тому числі здійснення соціального супроводу, з метою формування у батьків дитини навичок відповідального батьківства.

10. Вчинення домашнього насильства стосовно дитини, влаштованої під опіку, піклування, прийомної сім'ї, дитячого будинку сімейного типу, сім'ї патронатного вихователя, є підставою для:

звільнення за рішенням органу опіки та піклування або суду особи від здійснення повноважень опікуна, піклувальника;

припинення дії договору про влаштування дітей до прийомної сім'ї на виховання та спільне проживання, договору про організацію діяльності дитячого будинку сімейного типу;

прийняття рішення органу опіки та піклування про вибуття дитини із сім'ї патронатного вихователя.

11. У разі винесення термінового заборонного припису стосовно всіх наявних у дитини законних представників внаслідок вчинення ними домашнього насильства представник органу Національної поліції передає дитину представнику органу опіки та піклування за місцем проживання (перебування) дитини для організації її соціального захисту та тимчасового влаштування дитини відповідно до Порядку провадження органами опіки та піклування діяльності, пов'язаної із захистом прав дитини, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 вересня 2008 р. № 866. У разі неможливості передачі дитини представнику органу опіки та піклування представник органу Національної поліції доставляє дитину до притулку для дітей, центру соціально-психологічної реабілітації дітей, центру соціальної підтримки дітей та сімей, стаціонарної служби (відділення) центру соціальних служб, що здійснює соціально-психологічну реабілітацію дітей, стаціонарної служби (відділення) соціально-психологічної реабілітації дітей (надання послуги соціально-психологічної реабілітації дітям, які перебувають у складних життєвих обставинах) центру надання соціальних послуг.

12. У разі виявлення дитини, яка перебуває у складних життєвих обставинах, не пов'язаних безпосередньо із жорстоким поведінням з нею або загрозою життю чи здоров'ю дитини, суб'єкти надсилають протягом трьох робочих днів повідомлення до структурного підрозділу з питань соціального захисту населення районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчого органу міської, районної у місті (у разі утворення), сільської, селищної ради (далі — орган соціального захисту населення) та копію цього повідомлення до служби у справах дітей за місцем проживання (перебування) дитини за формою, встановленою Мінсоцполітики.

13. Орган соціального захисту населення протягом п'яти робочих днів організовує проведення оцінювання потреб дитини та її сім'ї у соціальних послугах за формою, встановленою Мінсоцполітики, і з урахуванням результатів такого оцінювання приймає рішення про надання соціальних послуг відповідно до законодавства. У разі підтвердження фактів наявності складних життєвих обставин дитини копія акта, складеного за результатами оцінювання потреб дитини та її сім'ї, передається до служби у справах дітей протягом одного робочого дня після його підписання.

14. З метою збору об'єктивної інформації про складні життєві обставини дитини, яка досягла того віку та рівня розвитку, коли може висловити свою думку, з нею проводиться бесіда під час проведення оцінювання її потреб у соціальних послугах, а також під час оцінки рівня її безпеки.

Бесіда повинна проводитися протягом не більше двох годин на день з перервою (безперервно — не більше години). Тривалість бесіди визначається з урахуванням віку та індивідуальних особливостей дитини, рівня її розвитку. Бесіда проводиться у безпечному місці та/або у спеціально створених безпечних умовах (зокрема за відсутності кривдника), у тому числі із застосуванням методики «Зелена кімната».

Бесіда може проводитися за участю представника служби у справах дітей, органу Національної поліції, педагога або психолога, а у разі потреби — лікаря, інших осіб, які мають відповідну кваліфікацію або пройшли відповідне навчання щодо особливостей проведення такої бесіди з дітьми різних категорій та в присутності та/або за згодою батьків, іншого законного представника (якщо вони не є кривдниками дитини). В інтересах дитини для мінімізації негативного впливу на її емоційний стан та психічне здоров'я, а також з метою недопущення її повторної психологічної

травматизації бесіда з дитиною проводиться один раз. У разі потреби повторна бесіда проводиться, як правило, одними і тими самими особами.

Облік дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах

15. Служба у справах дітей за місцем проживання (перебування) дитини, яка перебуває у складних життєвих обставинах, під час прийняття рішення про взяття її на облік:

1) отримує інформацію про дитину, її законних представників, а також складні життєві обставини дитини та її сім'ї від:

центру соціальних служб, фахівця із соціальної роботи або іншого надавача соціальних послуг, що проводив оцінювання потреб дитини та її сім'ї у соціальних послугах, — про результати такого оцінювання, а також про соціальні послуги, що вже надавалися дитині та її сім'ї;

органів Національної поліції — про обставини вчинення жорстокого поводження з дитиною, зокрема домашнього насильства стосовно дитини та за участю дитини, про факти вчинення сексуального насильства стосовно дитини, притягнення законних представників дитини до відповідальності за ухилення від виконання своїх обов'язків щодо забезпечення необхідних умов життя, навчання та виховання дитини, злісне невиконання встановлених законом обов'язків по догляду за дитиною, інші порушення прав дитини тощо з подальшим отриманням копій відповідних матеріалів, що підтверджують зазначені обставини чи факти;

закладів охорони здоров'я — про результати медичного обстеження дитини, надання їй медичної допомоги, про стан здоров'я її законних представників, стан дотримання законними представниками дитини рекомендацій лікарів;

закладів освіти — про особливості виховання, навчання та розвитку дитини, її особливі освітні потреби, особливості поведінки дитини з однолітками та дорослими, стан відвідування нею занять, у тому числі частоту їх пропусків без поважних причин, випадки булінгу (цькування), вчиненого дитиною або стосовно неї, стан заінтересованості законних представників дитини у виховному/навчальному процесі дитини тощо;

інших суб'єктів — інформацію про дитину та її сім'ю, необхідну для забезпечення її соціального захисту;

2) видає наказ про взяття дитини на облік.

Рішення про взяття на облік дитини, яка перебуває у складних життєвих обставинах, у зв'язку із жорстоким поводженням з нею або наявності загрози життю чи здоров'ю дитини, приймається протягом семи робочих днів з дати отримання повідомлення про виявлення такої дитини.

Рішення про взяття на облік дитини, яка перебуває у складних життєвих обставинах, не пов'язаних безпосередньо із жорстоким поводженням з нею або наявністю загрози життю чи здоров'ю дитини, приймається протягом 14 календарних днів з дати отримання повідомлення про виявлення такої дитини;

3) вносить інформацію про дитину, яка перебуває у складних життєвих обставинах, до журналу обліку дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, згідно з додатком та до банку даних про дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, і сім'ї потенційних усиновителів, опікунів, піклувальників, прийомних батьків, батьків-вихователів (далі — єдиний банк даних) шляхом заповнення електронної обліково-статистичної картки дитини, що ведеться за формою, встановленою Мінсоцполітики;

4) звертається до органу соціального захисту населення для організації оцінювання потреб дитини та її сім'ї у соціальних послугах протягом п'яти робочих днів після виявлення дитини, якщо таке оцінювання не проводилось, у тому числі після оцінки рівня безпеки дитини;

5) формує особову справу дитини, яка перебуває у складних життєвих обставинах, до якої, зокрема, друкується дублікат картки (у паперовому вигляді) із зазначенням дати виготовлення, який підписується оператором єдиного банку даних, засвідчується підписом керівника, а також додаються копії усіх наявних документів, що стосуються дитини (документи, отримані відповідно до підпункту 1 пункту 15 цього Порядку додаються до особової справи обов'язково);

6) готує проект рішення органу опіки та піклування про надання згоди на внесення персональних даних про дитину, яка є постраждалою від домашнього насильства, до Єдиного державного реєстру випадків домашнього насильства та насильства за ознакою статі відповідно до Порядку формування, ведення та доступу до Єдиного державного реєстру випадків домашнього насильства та насильства за ознакою статі, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20 березня 2019 р. № 234 (Офіційний вісник України, 2019 р., № 26, ст. 906), якщо батьки, інші законні представники дитини є кривдниками або ухиляються від захисту прав та інтересів дитини.

16. Переміщення дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, з тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях, Автономної Республіки Крим і м. Севастополя або району проведення антитерористичної операції і заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях є підставою для взяття таких дітей на облік протягом семи робочих днів після їх виявлення із зверненням до Нацсоцслужби для отримання інформації про таких дітей, розміщеної в єдиному банку даних.

Діти, які постраждали внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів, беруться на облік протягом семи робочих днів після надання їм відповідного статусу згідно з Порядком надання статусу дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 5 квітня 2017 р. № 268 (Офіційний вісник України, 2017 р., № 35, ст. 1105).

Служба у справах дітей за місцем переміщення дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування, за місцем проживання (перебування) дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів (крім дітей цієї категорії, оцінювання потреб у соціальних послугах яких вже проводилось), звертається до органу соціального захисту населення для оцінювання потреб дитини та її сім'ї у соціальних послугах за формою, затвердженою Мінсоцполітики.

Міждисциплінарна команда та індивідуальний план соціального захисту (далі — індивідуальний план) для таких дітей формуються відповідно до пунктів 20 та 21 цього Порядку у разі підтвердження їх складних життєвих обставин за результатами оцінювання потреб дітей у соціальних послугах.

17. Служба у справах дітей за попереднім місцем проживання (перебування) дитини протягом 10 робочих днів після отримання інформації про зміну місця проживання (перебування) дитини, взятої на облік, її батьків або одного з батьків, з якими проживає дитина, надсилає до служби у справах дітей за її новим місцем проживання

(перебування) повідомлення, до якого додається копія індивідуального плану для врахування потреб дитини під час складання нового індивідуального плану.

Отримання такого повідомлення не звільняє службу у справах дітей за новим місцем проживання (перебування) дитини, її батьків або одного з батьків, з яким проживає дитина, від здійснення заходів, передбачених пунктом 20 цього Порядку.

18. Зняття з обліку дитини, яка перебуває у складних життєвих обставинах, здійснюється шляхом видання відповідного наказу служби у справах дітей у разі:

зміни місця проживання (перебування) та взяття на облік за новим місцем проживання (перебування) або наявності офіційної інформації про відсутність підстав для взяття дитини на облік. При цьому служба у справах дітей за новим місцем проживання (перебування) дитини протягом місяця інформує службу у справах дітей за попереднім місцем проживання (перебування) дитини про взяття дитини на облік або про відсутність підстав для взяття дитини на облік з наданням копії акта за результатами оцінювання потреб дитини та її сім'ї у соціальних послугах;

усунення умов та обставин, які стали підставою для взяття дитини на облік, що підтверджується копією акта оцінювання потреб дитини та її сім'ї у соціальних послугах, інформацією про результати надання соціальних послуг дитині або висновком за результатами соціального супроводу сім'ї дитини, відомостями суб'єктів щодо позитивної динаміки подолання складних життєвих обставин;

досягнення дитиною повноліття;

набуття дитиною повної цивільної дієздатності;

смерті дитини.

Після зняття дитини з обліку в її обліково-статистичній картці робиться відповідний запис.

Особова справа дитини після зняття її з обліку зберігається до досягнення дитиною повноліття.

У разі виникнення підстав для повторного взяття дитини на облік її обліково-статистична картка поновлюється, про що в журналі обліку дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, робиться відповідний запис.

19. Відповідно до статті 4 Закону України «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей» суб'єкти зобов'язані на запит служби у справах дітей:

забезпечити участь посадових осіб суб'єктів, визначених у пункті 9 цього Порядку, у проведенні оцінки рівня безпеки дитини;

подати протягом п'яти робочих днів після отримання запиту інформацію про дитину та її сім'ю, яка перебуває у складних життєвих обставинах, необхідну для забезпечення її соціального захисту, отриману під час здійснення встановлених законодавством повноважень;

надати службі у справах дітей пропозиції щодо кандидатур для формування персонального складу міждисциплінарної команди, утвореної відповідно до пункту 20 цього Порядку, для соціального захисту конкретної дитини, яка перебуває у складних життєвих обставинах, забезпечити участь посадових осіб суб'єктів у роботі такої міждисциплінарної команди.

Служба у справах дітей має право порушувати перед органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування питання щодо притягнення до відповідальності згідно із законом посадових осіб у разі невиконання ними рішень служби

у справах дітей, що призвело до порушення прав дітей, невиконання або неналежного виконання ними обов'язків під час виявлення фактів домашнього насильства стосовно дітей та за участю дітей.

Організація соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах

20. Для організації соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, в межах відповідної адміністративно-територіальної одиниці із числа суб'єктів утворюється міждисциплінарна команда за рішенням органу опіки та піклування із визначенням повноважень служби у справах дітей щодо організації діяльності міждисциплінарної команди шляхом формування її персонального складу на підставі пропозицій суб'єктів для забезпечення допомоги кожній конкретній дитині, яка перебуває у складних життєвих обставинах, проведення засідань міждисциплінарної команди.

Основними завданнями міждисциплінарної команди є:

прийняття узгоджених дій та рішень в інтересах дитини;

аналіз інформації про дитину, її сім'ю, складні життєві обставини, в яких вона перебуває, результатів оцінювання потреб дитини та її сім'ї у соціальних послугах, здатності батьків здійснювати догляд та виховання дитини, рівня виконання ними батьківських обов'язків;

розроблення, виконання, систематичний (щоквартальний) перегляд і коригування індивідуального плану із забезпеченням відповідності запланованих заходів інтересам дитини, а також індивідуального плану надання соціальних послуг, у тому числі плану соціального супроводу сім'ї дитини;

ініціювання розгляду питання щодо соціального захисту дитини, яка перебуває у складних життєвих обставинах, на засіданні комісії з питань захисту прав дитини, зокрема щодо обов'язковості надання соціальних послуг (проходження індивідуальних корекційних програм) особам у разі невиконання ними батьківських обов'язків, вчинення домашнього насильства чи жорстокого поводження з дитиною.

Робота міждисциплінарної команди проводиться у формі засідань.

Рішення міждисциплінарної команди оформляються протоколом, а питання щодо стану їх реалізації розглядається на наступних засіданнях.

У разі коли дитина перебуває у складних життєвих обставинах виключно у зв'язку із булінгом (цькуванням), заходи, визначені цим пунктом, вживаються комісією з розгляду випадку булінгу (цькування), утвореною закладом освіти, в якому зафіксовано такий випадок, відповідно до Порядку реагування на випадки булінгу (цькування), затвердженого МОН.

21. Індивідуальний план розробляється за формою, затвердженою Мінсоцполітики, на основі результатів оцінювання потреб дитини та її сім'ї у соціальних послугах, підписується членами міждисциплінарної команди та затверджується комісією з питань захисту прав дитини.

Індивідуальний план розробляється протягом семи робочих днів з дати взяття дитини на облік. Строк його затвердження не повинен перевищувати 14 календарних днів з дати взяття дитини на облік.

Функції з координації діяльності щодо виконання індивідуального плану покладаються на службу у справах дітей.

Індивідуальний план містить:

інформацію про потреби дитини, заходи щодо їх задоволення, відповідальних виконавців, строки та відомості про стан його виконання;
заходи із соціальної підтримки сім'ї дитини;
інформацію про перегляд та коригування заходів.

Під час розроблення індивідуального плану дитина, яка перебуває у складних життєвих обставинах, її батьки, інші законні представники, якщо вони не є кривдниками дитини, інформуються про права, заходи та послуги, якими вони можуть скористатися.

Індивідуальний план може погоджуватися батьками, іншими законними представниками дитини або одним із батьків (якщо вони не є кривдниками дитини, не ухиляються від захисту прав та інтересів дитини) з метою забезпечення їх активної участі у здійсненні заходів, зазначених у плані.

У разі виникнення обставин, що унеможливають виконання індивідуального плану, потреби у визначенні додаткових заходів із соціального захисту дитини питання щодо його коригування виносяться для розгляду на засіданні комісії з питань захисту прав дитини.

Копії індивідуального плану, результати його перегляду невідкладно, протягом однієї доби, надсилаються службою у справах дітей кожному члену міждисциплінарної команди для виконання, батькам або іншим законним представникам дитини, якщо вони не є кривдниками.

Суб'єкти, які є виконавцями індивідуального плану, зобов'язані щокварталу (або на вимогу) надавати службі у справах дітей звіт про стан його виконання в межах своїх повноважень.

22. Діти, які перебувають у складних життєвих обставинах, мають право на отримання послуги із соціально-психологічної реабілітації згідно з програмою, затвердженою Мінісоцполітики, зокрема в центрах соціально-психологічної реабілітації дітей, центрах соціальної підтримки дітей та сімей, у інших надавачів соціальних послуг.

Програма для дитини, яка вчинила жорстоке поведіння (у тому числі дитини-кривдника та булера), дитини, яка постраждала від жорстокого поведіння, може бути частиною послуги із соціально-психологічної реабілітації та має на меті визначення і подолання або мінімізацію складних життєвих обставин дитини, у тому числі факторів, які спричинили поведінку дитини, яка вчинила жорстоке поведіння, шляхом формування у неї необхідних життєвих компетенцій.

23. Районна, районна у м. Києві та Севастополі держадміністрація, виконавчий орган міської, районної у місті (у разі утворення), сільської, селищної ради за місцем проживання (перебування) дитини, яка перебуває в складних життєвих обставинах, як органи опіки та піклування можуть приймати рішення про обов'язковість надання соціальних послуг (проходження індивідуальних корекційних програм) стосовно:

батьків, які не виконують батьківських обов'язків;

осіб, які вчинили домашнє насильство чи жорстоке поведіння з дітьми.

При цьому міждисциплінарна команда може в разі потреби ініціювати розгляд на засіданні комісії з питань захисту прав дитини питання щодо обов'язковості надання соціальних послуг (проходження індивідуальних корекційних програм) батькам дитини, яка перебуває у складних життєвих обставинах, у разі невиконання ними

батьківських обов'язків, особам, які вчинили домашнє насильство чи жорстоке поводження з дитиною.

Після отримання рекомендацій комісії з питань захисту прав дитини служба у справах дітей складає висновок про обов'язковість надання соціальних послуг (проходження індивідуальних корекційних програм) батькам дитини, яка перебуває у складних життєвих обставинах, у разі невиконання ними батьківських обов'язків, особам, які вчинили домашнє насильство чи жорстоке поводження з дитиною, і подає його органу опіки та піклування для прийняття відповідного рішення.

Рішення/розпорядження районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчого органу міської, районної у місті (у разі утворення), сільської, селищної ради про обов'язковість надання соціальних послуг (проходження індивідуальних корекційних програм) батькам дитини, яка перебуває у складних життєвих обставинах, у разі невиконання ними батьківських обов'язків, особам, які вчинили домашнє насильство чи жорстоке поводження з дитиною, протягом одного робочого дня передається:

органу соціального захисту населення для прийняття рішення про надання соціальних послуг відповідно до статті 21 Закону України «Про соціальні послуги»;

особам, стосовно яких прийнято рішення.

Невиконання рішення районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчого органу міської, районної у місті (у разі утворення), сільської, селищної ради про обов'язковість надання соціальних послуг (проходження індивідуальних корекційних програм) шляхом відмови від отримання відповідних соціальних послуг є підставою для складення уповноваженою посадовою особою органу опіки та піклування протоколу про адміністративні правопорушення відповідно до статті 188⁵⁰ Кодексу України про адміністративні правопорушення, що оформляється згідно з інструкцією, затвердженою Мінсоцполітики.

24. Особливості допомоги дітям, які перебувають у складних життєвих обставинах, надавачами соціальних послуг полягають у:

інформуванні дітей і їх сімей про перелік соціальних послуг, які надаються, зміст та обсяги таких послуг, умови і порядок їх отримання у формі, доступній для сприйняття дітьми різного віку та особами з будь-яким видом порушення здоров'я;

наданні дітям і їх сім'ям соціальних послуг з урахуванням їх потреб з метою подолання складних життєвих обставин та мінімізації негативних наслідків таких обставин;

формуванні навичок відповідального батьківства у батьків, інших законних представників дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах;

проведенні соціально-профілактичної роботи, спрямованої на запобігання потраплянню у складні життєві обставини, сімейному неблагополуччю, домашньому насильству та жорстокому поводженню з дітьми відповідно до законодавства.

25. Особливості допомоги дітям, які перебувають у складних життєвих обставинах, органами Національної поліції полягають у:

проникненні до житла чи іншого володіння особи без її згоди або вмотивованого рішення суду у невідкладних випадках, пов'язаних з виникненням безпосередньої загрози життю або здоров'ю дитини, або за наявності підстав вважати, що така загроза існує;

внесенні за наявності ознак кримінального правопорушення відповідних відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань та подальшому здійсненні досудового розслідування відповідно до норм кримінального процесуального законодавства у межах повноважень;

організації взяття на профілактичний облік дітей, які вчиняють жорстоке поводження (у тому числі дітей-кривдників, булерів), проведенні з ними профілактичної роботи в органах Національної поліції, що здійснюються відповідно до порядку, визначеного МВС.

26. Особливості допомоги дітям, які перебувають у складних життєвих обставинах, закладами освіти полягають у:

ідентифікації проявів, які можуть бути підставами для підозри в наявності випадку булінгу (цькування) учасника освітнього процесу, ознак булінгу (цькування), виявлення його випадків, здійсненні невідкладних заходів для припинення небезпечного впливу та організації діяльності комісії з розгляду випадку булінгу (цькування) у порядку, затвердженому МОН;

невідкладному з'ясуванні у строк, що не перевищує однієї доби, причин відсутності дитини без завчасного попередження на заняттях/уроках відповідно до їх розкладу у закладі освіти, до якого вона зарахована для здобуття дошкільної, початкової, базової середньої або профільної середньої освіти;

інформуванні, зокрема за допомогою телефонного зв'язку, про дитину, яка не з'явилася на заняттях/уроках відповідно до їх розкладу у закладі освіти, до якого вона зарахована для здобуття дошкільної, початкової, базової середньої або профільної середньої освіти, представника служби у справах дітей за місцем її проживання (перебування) та органів Національної поліції у разі неможливості з'ясувати причини відсутності такої дитини на заняттях/уроках протягом трьох робочих днів;

організації інформаційно-просвітницьких заходів для учасників освітнього процесу з питань запобігання, протидії негативним наслідкам жорстокого поводження з дітьми, залишення дитини в небезпеці;

організації соціально-психологічного супроводу дітей, які постраждали від жорстокого поводження, та їх законних представників, якщо вони не є кривдниками дітей.

27. Особливості надання закладами охорони здоров'я допомоги дітям, які перебувають у складних життєвих обставинах, полягають у:

прийнятті, зокрема цілодобовому, дітей, які постраждали від жорстокого поводження, життю або здоров'ю яких загрожувала безпека, проведенні та документуванні результатів їх медичного обстеження у порядку, затвердженому МОЗ;

наданні дітям необхідної медичної, психологічної (за наявності в закладі охорони здоров'я психолога) допомоги з урахуванням їх потреб.

28. Працівники закладів освіти, охорони здоров'я, соціального захисту, фізичної культури і спорту, оздоровлення та відпочинку, які контактують з дітьми, повинні бути ознайомлені з інформацією про захист дітей від усіх форм насильства, у тому числі домашнього насильства, експлуатації, найгірших форм дитячої праці, інших проявів жорстокого поводження з дітьми.

Адміністрація підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності та господарювання, у штаті яких є працівники, які у своїй роботі контактують з дітьми, організовує початкове та періодичне інформування таких працівників про захист

дітей від усіх форм насильства та жорстокого поводження відповідно до плану проведення такого інформування. Початкове інформування обов'язково проводиться під час прийняття на роботу, періодичне — не рідше ніж один раз на рік. Періодичне інформування може проводитись у вигляді індивідуальних і групових занять за очною формою (лекції, семінари, бесіди) та дистанційно (вебінари, онлайн-навчання тощо), у тому числі з використанням технічних засобів навчання. Інформація щодо проведення початкового та періодичного інформування працівника про захист дітей від усіх форм насильства та жорстокого поводження фіксується в його особовій справі.

План інформування про захист дітей від усіх форм насильства, у якому визначаються теми, періодичність, форми інформування та відповідальні за його проведення особи, затверджується керівником закладу, установи, організації незалежно від форми власності та господарювання, у штаті якого є працівники, які у своїй роботі контактують з дітьми, та переглядається (коригується) у разі потреби.

Інформуванням про захист дітей від усіх форм насильства передбачається надання інформації про види і форми жорстокого поводження з дітьми, насильства стосовно дітей і за участю дітей, ознаки (індикатори) різних форм насильства та жорстокого поводження, порядок взаємодії суб'єктів з метою реагування на такі випадки та організації надання дитині необхідної допомоги, дії та заходи щодо надання дитині екстреної допомоги у зв'язку із загрозою внаслідок насильства її життю та здоров'ю тощо.

Додаток до Порядку

ЖУРНАЛ обліку дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах

Розпочато: ____ 20 ____ р. № ____
Закінчено: ____ 20 ____ р. № ____

Порядковий номер	Прізвище, ім'я, по батькові, дата народження дитини	Адреса фактичного місця проживання (перебування) дитини	Адреса, за якою зареєстровано місце проживання (перебування) дитини	Дата взяття на облік і номер наказу про взяття на облік	Обліковий номер картки дитини в Єдиному електронному банку даних дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах	Підстава для взяття дитини на облік	Відомості про батьків дитини, інших законних представників осіб, які фактично здійснюють догляд за дитиною	Прізвище, ім'я, по батькові, найменування посади особи, від якої надійшла інформація про дитину	Додаткова інформація про дитину (в тому числі про її поновлення на обліку)	Заходи, вжиті до захисту прав та інтересів дитини	Дата і номер наказу про зняття дитини з обліку, підстави для прийняття такого рішення
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

(найменування служби у справах дітей)

ЗАТВЕРДЖЕНО**постановою Кабінету Міністрів України****від 1 червня 2020 р. № 585****ЗМІНИ,****що вносяться до постанови Кабінету Міністрів України****від 24 вересня 2008 р. № 866**

1. У Порядку провадження органами опіки та піклування діяльності, пов'язаної із захистом прав дитини, затвердженому зазначеною постановою:

1) пункт 2 після слів «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю» доповнити словами», «Про запобігання та протидію домашньому насильству»;

2) у пункті 3:

абзац перший після слів «прав дітей» доповнити словами, «запобігання та протидії домашньому насильству стосовно дітей та за участю дітей»;

абзац шостий після слів «збройних конфліктів», доповнити словами «а також стосовно здійснення передбачених законодавством заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству стосовно дітей та за участю дітей»;

3) пункт 3⁻¹ викласти в такій редакції:

«3⁻¹. З метою створення належних умов для забезпечення реалізації права кожної дитини на виховання в сім'ї, підтримки сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах, і захисту прав дітей у таких сім'ях органи державної влади, органи місцевого самоврядування, заклади освіти, охорони здоров'я, соціального захисту населення, інші заклади та установи, зокрема структурні підрозділи районних, районних у м. Києві та Севастополі держадміністрацій, виконавчих органів міських, районних у містах (у разі утворення) рад, сільських, селищних рад об'єднаних територіальних громад з питань освіти, охорони здоров'я, соціального захисту населення, здійснення заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі тощо, служби у справах дітей, центри соціальних служб, фахівці із соціальної роботи або інші надавачі соціальних послуг, органи Національної поліції, територіальні органи ДСНС та підпорядковані підрозділи, спеціалізовані установи з надання безоплатної первинної правової допомоги, регіональні та місцеві центри з надання безоплатної вторинної правової допомоги, бюро правової допомоги, суди, органи прокуратури, уповноважені органи з питань пробації, інші загальні та спеціалізовані служби підтримки осіб, постраждалих від домашнього насильства та насильства за ознакою статі, відповідно до Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» (далі — уповноважені суб'єкти) забезпечують виявлення дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, за місцем їх проживання (перебування), надання їм послуг у межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України, інформують інших уповноважених суб'єктів у разі необхідності здійснення комплексних заходів щодо захисту прав та інтересів таких дітей і надання підтримки їх сім'ям (у разі наявності) відповідно до Порядку забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у тому числі дітей, які постраждали від жорстокого поводження, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 1 червня 2020 р. № 585»;

4) абзац п'ятий пункту 8 викласти в такій редакції:

«У разі надходження та підтвердження інформації про загрозу життю або здоров'ю дитини, яка проживає на території села, селища, що не залишає часу для залучення інших уповноважених суб'єктів, виконавчий орган відповідної сільської, селищної ради, невідкладно, у момент підтвердження відповідної інформації, приймає рішення про негайне відібрання дитини у батьків або осіб, які їх замінюють, забезпечує її тимчасове влаштування та в день відібрання дитини письмово повідомляє про це службі у справах дітей»;

5) у пункті 14:

абзац п'ятий викласти в такій редакції:

«Після взяття дитини на первинний облік служба у справах дітей разом з працівниками уповноважених суб'єктів, до компетенції яких належить питання надання послуг дітям і сім'ям і забезпечення захисту їх прав, складає індивідуальний план соціального захисту дитини, залишеної без батьківського піклування, дитини-сироти, дитини, позбавленої батьківського піклування (далі — індивідуальний план), за формою, затвердженню Мінсоцполітики, який затверджується комісією з питань захисту прав дитини»;

абзац шостий виключити;

абзац сьомий викласти в такій редакції:

«У разі коли дитина-сирота, дитина, позбавлена батьківського піклування, проживає (перебуває) у закладі охорони здоров'я, освіти або іншому дитячому закладі не за місцем її первинного обліку, індивідуальний план складається службою у справах дітей за місцем первинного обліку дитини з урахуванням пропозицій служби у справах дітей, інших уповноважених суб'єктів за місцем її проживання (перебування)»;

доповнити пункт абзацом такого змісту:

«У разі коли дитина-сирота, дитина, позбавлена батьківського піклування, влаштована під опіку або піклування, в прийомну сім'ю або дитячий будинок сімейного типу та проживає не за місцем її первинного обліку, індивідуальний план складається службою у справах дітей за місцем її проживання (перебування)»;

6) у пункті 31:

в абзаці дев'ятому слово «спеціалізований» виключити;

доповнити пункт після абзацу дев'ятого новими абзацами такого змісту:

«стаціонарну службу (відділення) центру соціальних служб, що здійснює соціально-психологічну реабілітацію дітей;

стаціонарну службу (відділення) соціально-психологічної реабілітації дітей (надання послуги соціально-психологічної реабілітації дітям, які перебувають у складних життєвих обставинах) центру надання соціальних послуг».

У зв'язку з цим абзаци десятий-сімнадцятий вважати відповідно абзацами дванадцятим-дев'ятнадцятим;

7) абзац третій пункту 49 після слів «своїх обов'язків» доповнити словами «у тому числі вчинення домашнього насильства стосовно дитини»;

8) пункт 72⁻¹ після абзацу шістнадцятого доповнити новим абзацом такого змісту: «встановлення під час відвідування дитини, бесіди з дитиною, яка досягла 14 років, недостовірних відомостей, поданих заявником, щодо місця її проживання».

У зв'язку з цим абзаци сімнадцятий-двадцять другий вважати відповідно абзацами вісімнадцятим-двадцять третім;

9) додаток 10 до Порядку викласти в такій редакції:

Додаток 10

до Порядку

(в редакції постанови Кабінету Міністрів України
від 1 червня 2020 р. № 585)

**АКТ
проведення оцінки рівня безпеки дитини**

I. Особисті дані про дитину

Дитина _____ Стать: Ч / Ж

(прізвище, ім'я, по батькові)

Дата народження _____ 20____ р.

Статус: ☐ дитина-сирота; ☐ дитина, позбавлена батьківського піклування;

☐ дитина, залишена без батьківського піклування

Свідство про народження/паспорт _____

(номер, ким і коли виданий / причини відсутності)

Адреса фактичного місця проживання (перебування) дитини _____

Номер контактного телефону _____

Адреса, за якою зареєстровано місце проживання (перебування) дитини _____

Номер контактного телефону _____

II. Дані про батьків дитини, інших законних представників,
осіб, які фактично здійснюють догляд за дитиною, родичів

Дані	Мати	Інший законний представник	Батько	Інший законний представник
Прізвище, ім'я, по батькові				
Дата народження				
Місце роботи, найменування посади				
Номер контактного телефону				
Адреса фактичного місця проживання (перебування)				
Адреса, за якою зареєстровано місце проживання (перебування)				
Дані про батьків або інших законних представників відсутні				☐

Дані про осіб, які фактично здійснюють догляд за дитиною, родичів _____

(прізвище, ім'я, по батькові, номер контактного телефону)

Фактично догляд за дитиною здійснює (здійснюють) _____

(прізвище, ім'я,

по батькові, номер контактного телефону)

III. Стан дитини на момент виявлення

1. Дитина повідомляє про небезпеку та просить допомоги	☐ так ☐ ні

Джерела інформації: ☐ особисте звернення дитини ☐ бесіда з дитиною
☐ опитування дитини ☐ опитування / повідомлення інших осіб
☐ інше _____

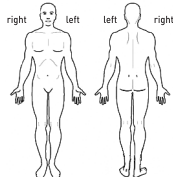
Розповідь дитини	Пояснення батьків, інших законних представників, осіб, які фактично здійснюють догляд за дитиною, родичів, інших осіб

Коментар спеціаліста: _____

2. Наявні фізичні та поведінкові ознаки, що можуть свідчити про жорстоке поводження з дитиною	☐ так ☐ ні ☐ неможливо визначити

☐ синці ☐ гематоми ☐ опіки ☐ порізи ☐ укуси ☐ подрапини	☐ реакція дитини у вигляді страху, тривоги або огиди під час контакту з дорослим ☐ судомна реакція тілом на підняту руку ☐ дитина навмисно заподіює собі шкоду ☐ інші ознаки поведінкових та емоційних розладів _____

Місце травми
(встановлюється у разі
можливості огляду
дитини)

- ☐ голова ☐ обличчя ☐ вуха ☐ очі ☐ рот ☐ шия ☐ горло ☐ верхня частина спини ☐ живіт ☐ плечі ☐ грудна клітка ☐ верхня частина руки ☐ лікоть ☐ зап'ясток ☐ палець/пальці на руці ☐ стегно ☐ внутрішня частина стегна ☐ палець на нозі ☐ п'ятка ☐ коліно ☐ стопа ☐ нижня частина ноги ☐ інше _____

3. Наявні факти, що можуть свідчити про те, що з дитиною вступали в статеві зносини та/або вчинялися розпусні дії стосовно неї:	☐ так ☐ ні ☐ неможливо визначити
☐ з використанням примусу, ☐ погрози, сили, ☐ довіри, авторитету, ☐ впливу на дитину, ☐ використання розумової чи фізичної неспроможності дитини, пов'язаної із віком, порушеннями розвитку, ☐ використання залежності дитини від ймовірного кривдника (необхідне підкреслити)	

Джерела інформації: ☐ спостереження за дитиною ☐ огляд дитини ☐ висновок спеціаліста
☐ підтвердні документи ☐ інше _____

Розповідь дитини	Пояснення батьків, інших законних представників, осіб, які фактично здійснюють догляд за дитиною, родичів, інших осіб

Коментар спеціаліста: _____

4. Наявні ознаки погіршення стану здоров'я на момент виявлення дитини	☐ так ☐ ні ☐ неможливо визначити

- ☐ висока / низька температура (за наявності можливості виміряти)
☐ блювота ☐ діарея ☐ скарги на гострий біль
☐ втрата дитиною свідомості
☐ візуальні ознаки вживання дитиною алкогольних речовин
☐ візуальні ознаки дії психоактивних речовин
☐ інше _____

Джерела інформації: ☐ спостереження ☐ висновок спеціаліста ☐ підтвердні документи
☐ опитування дитини ☐ опитування особи, з якою перебувала дитина ☐ інше _____

Розповідь дитини	Пояснення батьків, інших законних представників, осіб, які фактично здійснюють догляд за дитиною, родичів, інших осіб

Коментар спеціаліста: _____

5. Дитина має зовнішні ознаки недогляду чи занедбаності	☐ так ☐ ні

- ☐ вага, зріст значною мірою не відповідають віку дитини ☐ дитина не ходить/не сидить/не розмовляє на рівні її віку (виявлене підкреслити) ☐ низький рівень гігієни дитини у зв'язку з недоглядом та занедбаністю ☐ поруч з дитиною відчувається неприємний запах ☐ одяг дитини не відповідає віку та сезону ☐ дитина одягнута в брудний одяг ☐ дитина виконує небезпечну для її віку домашню роботу ☐ інше _____

Джерела інформації: ☐ спостереження ☐ висновок спеціаліста ☐ бесіда з дитиною
☐ опитування особи, з якою перебувала дитина ☐ підтвердні документи ☐ інше _____

Розповідь дитини	Пояснення батьків, інших законних представників, осіб, які фактично здійснюють догляд за дитиною, родичів, інших осіб

Коментар спеціаліста: _____

6. Наявні факти залучення дитини до протиправної діяльності	☐ так ☐ ні ☐ неможливо визначити
☐ будь-яка форма рабства або практика, подібна до рабства ☐ продаж дитини та торгівля нею ☐ боргова залежність ☐ примусова чи обов'язкова праця ☐ вербування для використання у збройному конфлікті	примітки
☐ зайняття проституцією ☐ виробництво творів, зображень, кіно- та відеопродукції, комп'ютерних програм, інших предметів порнографічного характеру	примітки
☐ робота, яка за характером чи умовами виконання може заподіяти шкоду фізичному або психічному здоров'ю дитини	☐ так ☐ ні ☐ неможливо визначити
☐ використання або втягнення у жебрацтво (систематичне випрошування грошей, речей, інших матеріальних цінностей у сторонніх осіб)	☐ так ☐ ні ☐ неможливо визначити
☐ втягнення у злочинну діяльність	☐ так ☐ ні ☐ неможливо визначити
☐ інше _____	

Джерела інформації: ☐ виявлення факту ☐ висновки спеціаліста ☐ підтвердні документи
☐ опитування дитини/бесіда з дитиною ☐ опитування особи, з якою перебувала дитина ☐ інше

Розповідь дитини	Пояснення батьків, інших законних представників, осіб, які фактично здійснюють догляд за дитиною, родичів, інших осіб

Коментар спеціаліста: _____

7. Дитина стала очевидцем злочину/правопорушення проти життя, здоров'я, волі, честі, гідності, статевої свободи, статевої недоторканності особи	☐ так ☐ ні ☐ неможливо визначити				
Джерела інформації: ☐ виявлення факту ☐ висновок спеціаліста ☐ підтвердні документи ☐ опитування дитини/бесіда з дитиною ☐ опитування особи, з якою перебувала дитина ☐ інше					
Розповідь дитини	Пояснення батьків, інших законних представників, осіб, які фактично здійснюють догляд за дитиною, родичів, інших осіб				
Коментар спеціаліста: _____					
8. Інша важлива інформація: _____					
IV. Факти, що свідчать про нездатність батьків, інших законних представників, осіб, які фактично здійснюють догляд за дитиною, гарантувати безпеку дитині (дітям)					
1. Батьки, інші законні представники, особи, які фактично здійснюють догляд за дитиною, відсутні на момент виявлення дитини	☐ так ☐ ні				
Коментар спеціаліста: _____					
2. Дитина віком до 7 років або дитина у безпорадному стані (хвора, з обмеженням життєдіяльності тощо) залишена без нагляду осіб, які досягли 14 років					
Тривалість перебування дитини без нагляду	до години ☐	декілька годин ☐	доба ☐	більше доби ☐	неможливо визначити ☐
Місце перебування дитини на момент виявлення	помешкання ☐	громадське місце ☐	вулиця ☐	інше місце ☐	
Джерела інформації: ☐ виявлення факту ☐ висновок спеціаліста ☐ підтвердні документи ☐ опитування дитини ☐ опитування особи, з якою перебувала дитина ☐ інше					
Розповідь дитини	Пояснення батьків, інших законних представників, осіб, які фактично здійснюють догляд за дитиною, родичів, інших осіб				

Коментар спеціаліста: _____

3. Дитина залишена під наглядом осіб з наявними ознаками алкогольного чи наркотичного сп'яніння, перебування під дією психоактивних речовин, вираженого психічного розладу				☐ так ☐ ні	
Тривалість перебування дитини під наглядом зазначених осіб	до години ☐	декілька годин ☐	доба ☐	більше доби ☐	неможливо визначити ☐
Місце перебування дитини на момент виявлення	помешкання, в якому проживає дитина ☐	помешкання зазначених осіб ☐	громадське місце ☐	вулиця ☐	інше місце ☐

Джерела інформації: ☐ виявлення факту ☐ висновок спеціаліста ☐ підтвердні документи
☐ опитування дитини/бесіда з дитиною ☐ опитування особи, з якою перебувала дитина ☐ інше

Розповідь дитини	Пояснення батьків, інших законних представників, осіб, які фактично здійснюють догляд за дитиною, родичів, інших осіб

Коментар спеціаліста: _____

4. Наявність небезпечної поведінки або ознак психічних та поведінкових розладів, зокрема внаслідок вживання: ☐ алкогольних речовин ☐ наркотичних чи психотропних напоїв, засобів чи речовин Спостерігаються: ☐ напади агресії ☐ бійки ☐ погрози ☐ спроби суїциду ☐ інше _____	☐ так ☐ ні ☐ неможливо визначити

Джерела інформації: ☐ виявлення факту ☐ висновок спеціаліста ☐ підтвердні документи
☐ опитування дитини/бесіда з дитиною ☐ опитування особи, з якою перебувала дитина ☐ інше

Розповідь дитини	Пояснення батьків, інших законних представників, осіб, які фактично здійснюють догляд за дитиною, родичів, інших осіб

Коментар спеціаліста: _____

5. Батьки, інші законні представники, особи, які фактично здійснюють догляд за дитиною, перебувають у невідкладному стані, що є прямою загрозою їх життю та здоров'ю або їх оточенню: ☐ батько ☐ мати ☐ інші законні представники ☐ особи, які фактично здійснюють догляд за дитиною	☐ так ☐ ні ☐ неможливо визначити

Джерела інформації: ☐ виявлення факту ☐ висновок спеціаліста ☐ підтвердні документи
☐ опитування дитини/бесіда з дитиною ☐ опитування особи, з якою перебувала дитина ☐ інше

Розповідь дитини	Пояснення батьків, інших законних представників, осіб, які фактично здійснюють догляд за дитиною, родичів, інших осіб

Коментар спеціаліста: _____

6. Інша важлива інформація: _____

V. Інші факти, що свідчать про небезпеку для дитини

1. У помешканні перебувають інші особи, які ймовірно: ☐ у стані алкогольного сп'яніння ☐ під дією психоактивних речовин ☐ є кривдниками	☐ так ☐ ні ☐ неможливо визначити

Джерела інформації: ☐ виявлення факту ☐ висновок спеціаліста ☐ підтвердні документи
☐ опитування дитини/бесіда з дитиною ☐ опитування особи, з якою перебувала дитина ☐ інше

Розповідь дитини	Пояснення батьків, інших законних представників, осіб, які фактично здійснюють догляд за дитиною, родичів, інших осіб

Коментар спеціаліста: _____

2. Наявні ознаки незабезпечення дитини: ☐ належним харчуванням ☐ необхідною медичною допомогою ☐ доглядом, який відповідає віку та сезону	☐ так ☐ ні ☐ неможливо визначити

Джерела інформації: ☐ виявлення факту ☐ висновок спеціаліста ☐ підтвердні документи
☐ опитування дитини/бесіда з дитиною ☐ опитування особи, з якою перебувала дитина ☐ інше

Розповідь дитини	Пояснення батьків, інших законних представників, осіб, які фактично здійснюють догляд за дитиною, родичів, інших осіб

Коментар спеціаліста: _____

3. Помешкання, в якому проживає дитина, не пристосоване для її проживання:	☐ так ☐ ні ☐ неможливо визначити

☐ перебуває в аварійному стані ☐ перебуває в антисанітарному стані ☐ відсутнє тепло (у разі необхідності його наявності) ☐ відсутні двері ☐ відсутні шибки у вікнах ☐ наявні щури, таргани, клопи, миші ☐ є небезпека з боку тварин ☐ є небезпека пожежі ☐ відсутні домашні меблі ☐ домашні меблі небезпечні або непридатні для використання ☐ інше

Джерела інформації: ☐ виявлення факту ☐ висновок спеціаліста ☐ підтвердні документи
☐ опитування дитини/бесіда з дитиною ☐ опитування особи, з якою перебувала дитина ☐ інше

Розповідь дитини	Пояснення батьків, інших законних представників, осіб, які фактично здійснюють догляд за дитиною, родичів, інших осіб

Коментар спеціаліста: _____

4. Дитину виявлено внаслідок: ☐ стихійного лиха ☐ техногенної аварії ☐ катастрофи ☐ воєнних дій ☐ збройного конфлікту	☐ так ☐ ні

Джерела інформації: ☐ виявлення факту ☐ висновок спеціаліста ☐ підтвердні документи
☐ опитування дитини/бесіда з дитиною ☐ опитування особи, з якою перебувала дитина ☐ інше

Розповідь дитини	Пояснення батьків, інших законних представників, осіб, які фактично здійснюють догляд за дитиною, родичів, інших осіб

Коментар спеціаліста: _____

5. Інша важлива інформація: _____

VI. Результати проведення оцінки рівня безпеки дитини

1. Висновок щодо рівня безпеки дитини*

дуже небезпечно	небезпечно	ознаки небезпеки відсутні	безпечно
Негайне відібрання дитини у батьків, інших законних представників, осіб, які фактично здійснюють догляд за дитиною	Необхідність вжиття негайних дій у межах сім'ї, зокрема проведення оцінювання потреб дитини та її сім'ї	Необхідність проведення оцінювання потреб дитини та її сім'ї	Відсутність необхідності у подальших діях

2. Інформація про вжиті негайні заходи для безпеки та захисту дитини, зокрема про надання їй соціальної послуги екстреного (кризового) втручання

Порядковий номер	Найменування заходу	Дата та час	Відповідальна особа	Результат

3. Інформація про роботу, яку необхідно провести для забезпечення соціального захисту дитини у разі виявлення небезпеки _____

Відмітка про ознайомлення батьків, інших законних представників, осіб, які фактично здійснюють догляд за дитиною, із результатами проведення оцінки рівня безпеки дитини та право оскаржити результати в установленому законодавством порядку (заповнюється за згодою зазначених осіб):

Я, _____,
(прізвище та ініціали)

ознайомлений (ознайомлена) з результатами
проведення оцінки рівня безпеки дитини

(підпис)

Я, _____,
(прізвище та ініціали)

ознайомлений (ознайомлена) з результатами
проведення оцінки рівня безпеки дитини

(підпис)

Коментарі батьків або інших законних представників, осіб, які фактично здійснюють догляд за дитиною: _____

Коментар спеціаліста: _____

Оцінку рівня безпеки дитини проведено _____ 20____ р. комісією у складі:

1. _____ (прізвище та ініціали голови комісії, найменування посади)	_____ (підпис)	_____ (номер контактного телефону)

1. _____ (прізвище та ініціали члена комісії, найменування посади)	_____ (підпис)	_____ (номер контактного телефону)

1. _____ (прізвище та ініціали члена комісії, найменування посади)	_____ (підпис)	_____ (номер контактного телефону)

* У квадраті відповідної графи проставляється позначка «+».

2. У Типовому положенні про комісію з питань захисту прав дитини, затвердженому зазначеною постановою:

1) у пункті 4:

підпункт 1 викласти в такій редакції:

«1) затверджує індивідуальний план соціального захисту дитини, яка перебуває у складних життєвих обставинах, дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування, який складається за формою, затвердженою Мінсоцполітики, членами міждисциплінарної команди із числа органів державної влади та органів місцевого самоврядування, зокрема служби у справах дітей, структурних підрозділів районних, районних у м. Києві та Севастополі держадміністрацій, виконавчих органів міських, районних у містах (у разі утворення) рад, сільських, селищних рад об'єднаних територіальних громад з питань освіти, охорони здоров'я, соціального захисту населення, уповноважених підрозділів органів Національної поліції, закладів освіти, охорони здоров'я, соціального захисту населення (далі — уповноважені суб'єкти), контролює

виконання уповноваженими суб'єктами заходів цього плану відповідно до їх компетенції, забезпечує його перегляд та коригування»;

підпункт 3 викласти в такій редакції:

«3) розглядає підготовлені уповноваженими суб'єктами матеріали про стан сім'ї, яка перебуває у складних життєвих обставинах, у тому числі сім'ї, в якій батьки не виконують батьківських обов'язків (існує ризик відібрання дитини чи дитину вже відібрано у батьків без позбавлення їх батьківських прав), сім'ї, дитина з якої влаштовується до закладу інституційного догляду та виховання дітей на цілодобове перебування за заявою батьків, сім'ї, в якій вчинено домашнє насильство стосовно дітей та за участю дітей, і за результатами розгляду цих матеріалів подає уповноваженим суб'єктам рекомендації щодо доцільності:

обов'язкового надання соціальних послуг особам, які не виконують батьківських обов'язків, вчинили домашнє насильство чи жорстоке поводження з дитиною;

направлення (в разі потреби) батьків, які неналежно виконують батьківські обов'язки, для проходження індивідуальних корекційних програм до уповноважених суб'єктів, які відповідно до компетенції розробляють і виконують такі програми»;

2) пункт 8 доповнити абзацом такого змісту:

«Особи, залучені до участі в засіданні комісії, зобов'язані дотримуватись принципів діяльності комісії, зокрема не розголошувати стороннім особам відомості, що стали їм відомі у зв'язку з участю у роботі комісії, і не використовувати їх у своїх інтересах або інтересах третіх осіб».

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

від 1 червня 2020 р. № 587

Київ

Про організацію надання соціальних послуг

ПОРЯДОК

організації надання соціальних послуг

Загальні питання

1. Цей Порядок визначає механізм виявлення осіб/сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах або мають найвищий ризик потрапляння в такі обставини, та організації надання їм соціальних послуг відповідно до індивідуальних потреб.

Організація перебування та надання соціальних послуг особам, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі, у спеціалізованих службах підтримки постраждалих осіб здійснюється відповідно до стандартів надання соціальних послуг таким особам.

2. У цьому Порядку терміни вживаються у значенні, наведеному в Законах України «Про соціальні послуги», «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю», «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про охорону дитинства», «Про запобігання та протидію домашньому насильству», «Про протидію торгівлі людьми», «Про соціальну адаптацію осіб, які відбувають чи відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк», «Про основи соціального захисту бездомних осіб і безпритульних дітей», «Про зайнятість населення», «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні», «Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус», «Про надання публічних (електронних публічних) послуг щодо декларування та реєстрації місця проживання в Україні».

3. Забезпечення надання соціальних послуг особам/сім'ям відповідно до їх потреб на території адміністративно-територіальної одиниці покладається на Раду міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київську та Севастопольську міські держадміністрації.

Забезпечення надання базових соціальних послуг особам/сім'ям відповідно до їх потреб, вжиття заходів до надання інших соціальних послуг таким особам/сім'ям покладається на Київську та Севастопольську міські держадміністрації, виконавчі органи сільських, селищних, міських рад.

**Виявлення осіб/сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах
або мають найвищий ризик потрапляння в такі обставини**

4. До осіб/сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах, належать особи/сім'ї, які не можуть самостійно подолати негативний вплив обставин, зумовлених такими чинниками:

- похилий вік;
- часткова або повна втрата рухової активності, пам'яті;
- невеликові хвороби, хвороби, що потребують тривалого лікування;
- психічні та поведінкові розлади, у тому числі пов'язані із вживанням психоактивних речовин;
- інвалідність;
- бездомність;
- безробіття;
- малозабезпеченість;
- поведінкові розлади у дітей через розлучення батьків;
- ухилення батьками або особами, які їх замінюють, від виконання своїх обов'язків із виховання дитини;
- втрата соціальних зв'язків, у тому числі під час перебування в місцях позбавлення волі;

- жорстоке поводження з дитиною;
- домашнє насильство;
- насильство за ознакою статі;
- потрапляння в ситуацію торгівлі людьми;
- шкода, заподіяна пожежею, стихійним лихом, катастрофою, бойовими діями, терористичним актом, збройним конфліктом, тимчасовою окупацією.

До осіб/сімей, які мають найвищий ризик потрапляння у складні життєві обставини через вплив несприятливих зовнішніх та/або внутрішніх чинників (далі — вразливі категорії населення), крім тих, чинники впливу на яких визначено в абзацах другому — сімнадцьому цього пункту, належать:

- сім'ї, у яких дітей відібрано у батьків без позбавлення їх батьківських прав;
- сім'ї, де триває процес розлучення батьків і вирішується спір між матір'ю та батьком щодо визначення місця проживання дітей, участі батьків у їх вихованні;
- сім'ї з дітьми, в яких тривала хвороба батьків перешкоджає їм виконувати свої батьківські обов'язки;
- сім'ї, у яких виховуються діти з інвалідністю, та сім'ї з дітьми, у яких батьки мають інвалідність;
- сім'ї, у яких батьків поновлено в батьківських правах;
- сім'ї з дітьми, де батьки є трудовими мігрантами;
- малозабезпечені сім'ї з дітьми;
- сім'ї, діти з яких перебувають у закладах інституційного догляду та виховання;
- сім'ї, дітей з яких влаштовано в сім'ю патронатного вихователя;
- сім'ї, у яких діти систематично самовільно залишають місце проживання;
- сім'ї, у яких діти систематично без поважних причин не відвідують заклади освіти;
- жінки, які виявили намір відмовитися від новонародженої дитини;
- неповнолітні одиноки матері (батьки);

діти, які перебувають на вихованні в сім'ях опікунів, піклувальників, прийомних сім'ях, дитячих будинках сімейного типу;

особи з числа дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування;

особи з особливими освітніми потребами;

внутрішньо переміщені особи;

повнолітні недієздатні особи (у разі відсутності в них опікуна);

особи, звільнені з місць позбавлення волі;

учасники антитерористичної операції та особи, які здійснювали заходи із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях;

особи, які проживають на тимчасово окупованій території України та періодично перебувають на території України, на яких органи державної влади здійснюють свої повноваження в повному обсязі, незалежно від наявності або відсутності довідки про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи.

5. Суб'єктами виявлення осіб/сімей, які належать до вразливих категорій населення або перебувають у складних життєвих обставинах, є структурні підрозділи з питань соціального захисту населення районних у м. Києві та Севастополі держадміністрацій, виконавчі органи сільських, селищних, міських рад (далі — уповноважений орган), центри соціальних служб, центри надання соціальних послуг, територіальні центри соціального обслуговування (надання соціальних послуг), інші установи/заклади надання соціальних послуг, зокрема спеціалізовані служби підтримки осіб, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі; служби у справах дітей, соціальні менеджери, фахівці із соціальної роботи, соціальні працівники або інші уповноважені посадові особи уповноваженого органу, заклади освіти, охорони здоров'я, установи з надання безоплатної первинної правової допомоги, центри з надання безоплатної вторинної правової допомоги, а також підприємства, установи, організації незалежно від форми власності, громадські об'єднання, благодійні, релігійні організації, фізичні особи — підприємці та фізичні особи, які надають соціальні послуги з догляду без провадження підприємницької діяльності, волонтери (далі — суб'єкт).

6. Виявлення осіб/сімей, які належать до вразливих категорій населення або перебувають під впливом чинників, що можуть зумовити потрапляння у складні життєві обставини, проводиться суб'єктами у процесі виконання ними службових/посадових обов'язків (вжиття заходів реагування на отримані особисті заяви/звернення, телефонні, письмові, електронні, усні повідомлення про таких осіб/такі сім'ї, матеріали в засобах масової інформації).

7. Соціальний менеджер/фахівець із соціальної роботи у разі виявлення ним особи/сім'ї, яка належить до вразливих категорій населення або перебуває під впливом чинників, що можуть зумовити потрапляння у складні життєві обставини, протягом семи робочих днів з дати виявлення проводить оцінювання потреб особи/сім'ї у соціальних послугах відповідно до порядку, затвердженого Мінсоцполітики.

Суб'єкт у разі виявлення такої особи/сім'ї інформує про це уповноважений орган або надавача соціальних послуг за її задекларованим/zareєстрованим місцем проживання (перебування) шляхом надсилання не пізніше ніж наступного робочого дня

повідомлення у письмовій або електронній формі, засобами телекомунікаційного, зокрема електронного та телефонного, зв'язку. Не пізніше ніж наступного робочого дня після отримання інформації про виявлення особи/сім'ї, яка належить до вразливих категорій населення або перебуває під впливом чинників, що можуть зумовити потрапляння у складні життєві обставини, уповноважений орган повідомляє соціальному менеджеру/фахівцю із соціальної роботи (у разі перебування особи/сім'ї у надавача соціальних послуг — його соціальному працівнику) для проведення ним оцінювання потреб особи/сім'ї в соціальних послугах.

У разі звернення особи до уповноваженого органу за призначенням державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям, державної соціальної допомоги особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю, одноразової матеріальної допомоги непрацюючим малозабезпеченим особам, особам з інвалідністю та дітям з інвалідністю, одноразової матеріальної допомоги особам, які постраждали від торгівлі людьми, за видачею довідки про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи уповноважений орган інформує таку особу (у тому числі шляхом надання відповідних друкованих інформаційних матеріалів) про соціальні послуги, якими вона може скористатися, умови та порядок їх отримання та в разі потреби надсилає соціальному менеджеру/фахівцю із соціальної роботи повідомлення про необхідність оцінювання потреб особи/сім'ї в соціальних послугах.

8. За результатами оцінювання потреб у соціальних послугах особи/сім'ї, яка належить до вразливих категорій населення або перебуває під впливом чинників, що можуть зумовити потрапляння у складні життєві обставини, соціальний менеджер/фахівець із соціальної роботи (у разі перебування особи/сім'ї, яка перебуває у складних життєвих обставинах, у надавача — його соціальний працівник) складає акт оцінки потреб сім'ї/особи (у паперовій або електронній формі), який не пізніше ніж наступного робочого дня подається до уповноваженого органу для прийняття рішення про надання/відмову в наданні соціальних послуг.

Якщо за результатами оцінювання потреб особи/сім'ї, яка належить до вразливих категорій населення або перебуває під впливом чинників, що можуть зумовити потрапляння у складні життєві обставини, підтверджується перебування особи/сім'ї у складних життєвих обставинах або належність до вразливих категорій населення, соціальний менеджер/фахівець із соціальної роботи (у разі перебування особи/сім'ї, яка перебуває у складних життєвих обставинах, у надавача — його соціальний працівник) надає такий особі/сім'ї допомогу в оформленні заяви про надання соціальних послуг і пакета документів, що додаються до неї, відповідно до пункту 28 цього Порядку, а також передає зазначені документи уповноваженому органу разом з актом, складеним за результатом оцінювання потреб у соціальних послугах особи/сім'ї, яка належить до вразливих категорій населення або перебуває під впливом чинників, що можуть зумовити потрапляння у складні життєві обставини, якщо особа через похилий вік, інвалідність, стан здоров'я, догляд за дитиною або інші обставини не може особисто подати заяву та пакет документів.

Форма акта оцінки потреб сім'ї/особи затверджується Мінсоцполітики.

9. Виявлення дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, проводиться згідно з Порядком забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у тому числі дітей, які постраждали від жорстокого

поводження, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 1 червня 2020 р. № 585.

10. У разі виявлення суб'єктом випадку жорстокого поведіння з дитиною, зокрема домашнього насильства, залишення дитини без піклування батьків такий суб'єкт невідкладно інформує про це службу у справах дітей та уповноважений підрозділ органу Національної поліції, у разі виявлення факту вчинення домашнього насильства стосовно недієздатних осіб — уповноважений підрозділ органу Національної поліції та орган опіки та піклування.

11. У разі існування внаслідок вчинення домашнього насильства або інших обставин загрози життю чи здоров'ю особи, в тому числі дитини, про це негайно інформується уповноважений підрозділ органу Національної поліції за номером телефону 102 для вжиття спеціальних заходів до припинення насильства, недопущення його продовження чи повторного вчинення.

11¹. У разі існування загрози життю чи здоров'ю особи в період надзвичайного або воєнного стану суб'єкт інформує про це уповноважений орган за її задекларованим/зареєстрованим місцем проживання (перебування)/місцем звернення шляхом надсилання не пізніше ніж наступного робочого дня повідомлення у письмовій або електронній формі, засобами телекомунікаційного, зокрема електронного та телефонного зв'язку, або забезпечує надання соціальних послуг, якщо суб'єкт є надавачем соціальних послуг, з подальшим інформуванням уповноваженого органу про надані соціальні послуги.

Планування організації та надання соціальних послуг

12. Для планування організації та надання соціальних послуг уповноважені органи визначають потреби населення адміністративно-територіальної одиниці/територіальної громади у соціальних послугах у порядку, затвердженому Мінсоцполітики.

Під час дії на території України або адміністративно-територіальної одиниці надзвичайного або воєнного стану Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські державні (військові) адміністрації, виконавчі органи сільських, селищних, міських рад, військові адміністрації населених пунктів для визначення потреб населення у соціальних послугах проводять аналіз змісту та результатів розгляду заяв, звернень, повідомлень про надання соціальних послуг, виявлені потреби у соціальних послугах, зокрема тих, що можуть надаватися екстрено (кризово), кількість внутрішньо переміщених осіб тощо.

13. За результатами визначених потреб плануються заходи щодо організації надання соціальних послуг населенню адміністративно-територіальної одиниці/територіальної громади, що включаються до прогностичних і програмних документів соціально-економічного розвитку територіальної громади (стратегія розвитку територіальної громади, програма соціально-економічного розвитку, місцеві та регіональні цільові програми).

Під час дії на території України або адміністративно-територіальної одиниці надзвичайного або воєнного стану визначаються найбільш пріоритетні соціальні послуги, зокрема ті, що можуть надаватися екстрено (кризово). Заходи щодо їх розвитку включаються до прогностичних і програмних документів соціально-економічного розвитку територіальної громади (програма соціально-економічного розвитку, місцеві та регіональні цільові програми).

14. Надання соціальних послуг організовується шляхом здійснення заходів щодо формування та розвитку соціальних послуг, зокрема створення мережі надавачів соціальних послуг державного/комунального сектору, залучення надавачів соціальних послуг недержавного сектору (підприємства, установи, організації, громадські об'єднання, благодійні, релігійні організації, фізичні особи — підприємці та фізичні особи, які надають соціальні послуги з догляду без здійснення підприємницької діяльності), залучення волонтерів, запровадження посад відповідних фахівців (працівників) та проведення їх навчання, підвищення професійної компетентності/кваліфікації працівників — надавачів соціальних послуг (далі — надавач) тощо.

15. Надання базових соціальних послуг, визначених частиною шостою статті 16 Закону України «Про соціальні послуги», на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці забезпечують Київська та Севастопольська міські держадміністрації, виконавчі органи сільських, селищних, міських рад.

16. До надання соціальних послуг залучаються надавачі недержавного сектору, зокрема шляхом державно-приватного партнерства, соціального замовлення, конкурсу соціальних проектів, соціальних програм тощо, співпраці територіальних громад відповідно до статті 4 Закону України «Про співробітництво територіальних громад».

17. Організація надання соціальних послуг на всіх етапах цього процесу здійснюється шляхом взаємодії суб'єктів системи надання соціальних послуг у порядку, затвердженому Мінсоцполітики.

18. Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські держадміністрації, виконавчі органи сільських, селищних, міських рад забезпечують ведення Реєстру надавачів та отримувачів соціальних послуг на рівні відповідної адміністративно-територіальної одиниці та в доступній формі інформують населення про соціальні послуги, якими можуть скористатися жителі відповідної адміністративно-територіальної одиниці, їх зміст і порядок надання, про надавачів.

До впровадження зазначеного Реєстру уповноважені органи системи надання соціальних послуг забезпечують ведення обліку надавачів соціальних послуг, отримувачів соціальних послуг та послуг, що надаються, за допомогою власного програмного забезпечення.

19. Соціальні послуги надаються установами/закладами, що належать до надавачів соціальних послуг державного/комунального сектору, визначеними частиною другою статті 13 Закону України «Про соціальні послуги», підприємствами, установами, організаціями недержавного сектору, громадськими об'єднаннями, благодійними, релігійними організаціями, фізичними особами, фізичними особами — підприємцями, які відповідають критеріям діяльності надавачів соціальних послуг, встановленим Кабінетом Міністрів України.

20. Соціальні послуги можуть надаватися:

за рахунок бюджетних коштів;

з установленням диференційованої плати залежно від доходу отримувача соціальних послуг;

за рахунок отримувача соціальних послуг або третіх осіб відповідно до законодавства.

21. Місцеві держадміністрації та органи місцевого самоврядування мають право приймати рішення про надання соціальних послуг за рахунок бюджетних коштів

іншим категоріям осіб, ніж зазначені частиною другою статті 28 Закону України «Про соціальні послуги». Для цього місцевий орган виконавчої влади або орган місцевого самоврядування приймає рішення (видає розпорядження) про перелік послуг, що надаються за рахунок бюджетних коштів, та/або звільнення окремих категорій осіб від плати за надання соціальних послуг.

22. Надавач визначає розмір плати за соціальні послуги залежно від змісту та обсягу послуг, що надаються, відповідно до Порядку регулювання тарифів на соціальні послуги, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 1 червня 2020 р. № 428.

23. Рішення про звільнення отримувача соціальних послуг від плати за соціальні послуги, що надаються надавачами недержавного сектору, приймається такими надавачами самостійно.

24. У разі залучення надавачів недержавного сектору до надання соціальних послуг за рахунок бюджетних коштів, у тому числі з установленням диференційованої плати, їм відшкодовується вартість послуг відповідно до законодавства.

24¹. Обласні, Київська та Севастопольська міські держадміністрації на офіційному веб-сайті оприлюднюють інформацію, яка оновлюється щомісяця до 5 числа місяця, наступного за звітним, стосовно:

- потужності кожного інтернатного закладу;
- чисельності осіб, які проживають/перебувають в інтернатному закладі;
- наявності вільних місць в інтернатному закладі.

Під час дії на території України або адміністративно-територіальної одиниці надзвичайного або воєнного стану оприлюднення інформації зупиняється до його припинення/скасування.

Подання заяви, звернення, повідомлення про надання соціальних послуг

25. Для отримання соціальних послуг особа, яка потребує соціальних послуг (далі — особа), подає уповноваженому органу за своїм задекларованим/зареєстрованим місцем проживання (перебування) заяву про надання соціальних послуг (далі — заява) у письмовій або електронній формі, що складається за формою, затвердженою Мінсоцполітики, разом з документами, зазначеними в пункті 28 цього Порядку.

Якщо особа за станом здоров'я не спроможна самостійно прийняти рішення про необхідність надання їй соціальних послуг, законний представник такої особи зобов'язаний подати заяву, уповноважена особа органу опіки та піклування — повідомлення з рішенням органу опіки та піклування про надання соціальних послуг.

Під час дії на території України або адміністративно-територіальної одиниці надзвичайного або воєнного стану в разі відсутності в особи, яка потребує надання соціальних послуг, документів, визначених пунктом 28 цього Порядку, рішення про надання таких соціальних послуг приймається без їх подання за заявою такої особи. При цьому надавач соціальних послуг надає допомогу отримувачу соціальних послуг в оформленні заяви та/або документів для звернення в установленому порядку до територіального органу/територіального підрозділу ДМС, центру надання адміністративних послуг, державного підприємства, що належить до сфери управління ДМС, або його відокремленого підрозділу для оформлення втрачених документів (паспорта громадянина України, паспорта громадянина України для виїзду за кордон, тимчасового посвідчення громадянина України, довідки про звернення за захистом в Україні,

посвідчення особи, яка потребує додаткового захисту, посвідчення біженця, посвідки на тимчасове проживання, посвідки на постійне проживання).

Після припинення або скасування надзвичайного або воєнного стану на території України або в окремих її місцевостях отримувач соціальних послуг з метою підтвердження відомостей, необхідних для прийняття рішення про надання соціальних послуг, протягом місяця надає уповноваженому органу необхідні документи, які не подано раніше.

Подання заяви з відповідними документами для отримання соціальних послуг особами з інвалідністю та особами похилого віку, які мають інтелектуальні та/або психічні порушення, проводиться відповідно до Порядку надання соціальних послуг особам з інвалідністю та особам похилого віку, які страждають на психічні розлади, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26 червня 2019 р. № 576 (Офіційний вісник України, 2019 р., № 55, ст. 1912).

Заява в електронній формі подається через Єдиний державний вебпортал електронних послуг (далі — «Портал Дія»), електронну систему чи іншу інтегровану з ними інформаційну систему.

Особи, які проживають на тимчасово окупованій території України та періодично перебувають на території України, на яких органи державної влади здійснюють свої повноваження в повному обсязі, без отримання довідки про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи подають заяву за задекларованим місцем проживання, в якій обов'язково зазначають строк свого проживання.

Під час дії на території України або адміністративно-територіальної одиниці надзвичайного або воєнного стану заява може бути подана за місцем звернення особи/сім'ї незалежно від її задекларованого/зареєстрованого місця проживання (перебування).

26. Заява особи, її законного представника, повідомлення уповноваженої особи органу опіки та піклування про надання соціальних послуг можуть прийматися центром надання адміністративних послуг за задекларованим/зареєстрованим місцем проживання (перебування) особи (за місцем звернення особи під час дії на території України або адміністративно-територіальної одиниці надзвичайного або воєнного стану).

Заява особи, її законного представника, повідомлення уповноваженої особи органу опіки та піклування, прийняті центром надання адміністративних послуг, протягом одного робочого дня з дати їх надходження передаються уповноваженому органу для підготовки відповідних запитів, клопотань (у разі потреби) та прийняття рішення про надання соціальних послуг.

27. Надавач, до якого особа, її законний представник, уповноважена особа органу опіки та піклування звернулися безпосередньо, допомагає в поданні заяви до уповноваженого органу не пізніше ніж наступного робочого дня та інформує про можливість отримання необхідної допомоги та умови її надання (в усній формі, через електронні засоби комунікації або шляхом надання друкованих інформаційних матеріалів).

Якщо у цього надавача є соціальний менеджер/фахівець із соціальної роботи, оцінювання потреб у соціальних послугах особи/сім'ї, яка належить до вразливих категорій населення або перебуває під впливом чинників, що можуть зумовити потрапляння у складні життєві обставини, проводиться ним відповідно до пункту 7 цього Порядку.

Про результати оцінювання потреб у соціальних послугах надавач інформує уповноважений орган.

28. Для надання соціальних послуг подається заява особи, законного представника, повідомлення уповноваженої особи органу опіки та піклування (для неїждатних осіб, опікуна яким не призначено або які втратили з ним зв'язок під час дії надзвичайного або воєнного стану в Україні або окремих її місцевостях).

Під час подання заяви, повідомлення пред'являються:

громадянином України — паспорт громадянина України/паспорт громадянина України для виїзду за кордон/тимчасове посвідчення громадянина України/е-паспорт громадянина України/е-паспорт громадянина України для виїзду за кордон/е-документ, посвідчення про взяття на облік бездомної особи за формою, затвердженою Мінсоцполітики; для іноземців та осіб без громадянства — довідка про звернення за захистом в Україні/посвідчення особи, яка потребує додаткового захисту/посвідчення біженця/паспортний документ іноземця та посвідка на тимчасове проживання або посвідка на постійне проживання;

документ, що засвідчує реєстрацію у Державному реєстрі фізичних осіб — платників податків (картка платника податків), або дані про реєстраційний номер облікової картки платника податків з Державного реєстру фізичних осіб — платників податків, внесені до паспорта громадянина України.

До заяви, повідомлення додаються такі документи/копії (якщо викладених у них відомостей немає в державних електронних інформаційних ресурсах):

копія довідки до акта огляду медико-соціальною експертною комісією за формою, затвердженою МОЗ або пенсійне посвідчення, або посвідчення, що підтверджує призначення соціальної допомоги відповідно до Законів України «Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю», «Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю», або довідка для отримання пільг особами з інвалідністю, які не мають права на пенсію чи соціальну допомогу, видана структурним підрозділом з питань соціального захисту населення районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчим органом міської ради (для осіб з інвалідністю);

копія медичного висновку про дитину з інвалідністю віком до 18 років, виданого в установленому МОЗ порядку або посвідчення, що підтверджує призначення соціальної допомоги відповідно до Закону України «Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю», або довідка для отримання державної соціальної допомоги дітям з інвалідністю, видана структурним підрозділом з питань соціального захисту населення районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчим органом міської ради, або індивідуальна програма реабілітації дитини з інвалідністю, видана лікарсько-консультативною комісією лікувально-профілактичного закладу (для дитини з інвалідністю);

копія виданої лікарсько-консультативною комісією лікувально-профілактичного закладу довідки про захворювання дитини на тяжке перинатальне ураження нервової системи, тяжку вроджену ваду розвитку, рідкісне орфанне захворювання, онкологічне, онкогематологічне захворювання, дитячий церебральний параліч, тяжкий психічний розлад, цукровий діабет I типу (інсулінозалежний), гостре або хронічне

захворювання нирок IV ступеня, про те, що дитина отримала тяжку травму, потребує трансплантації органа, потребує паліативної допомоги (за наявності);

висновок про стан здоров'я особи, яка потребує надання соціальних послуг, за формою, затвердженою МОЗ (для соціальних послуг, які надаються стаціонарно, напівстаціонарно, крім соціальної послуги з надання притулку) (крім соціальних послуг, які надаються одноразово, екстрено (кризово);

копія рішення органу опіки та піклування про утворення прийомної сім'ї, дитячого будинку сімейного типу, про влаштування дитини в сім'ю патронатного вихователя (за наявності);

копія рішення суду про обмеження цивільної дієздатності або визнання недієздатною особи, яка потребує надання соціальних послуг (для недієздатних осіб та осіб, цивільна дієздатність яких обмежена);

копія рішення суду або органу опіки та піклування про призначення опікуна або піклувальника особі, яка потребує надання соціальних послуг (за наявності опікуна або піклувальника);

рішення органу опіки та піклування про надання соціальних послуг (якщо подається повідомлення уповноваженої особи органу опіки та піклування (для недієздатних осіб, опікуна яким не призначено або які втратили з ним зв'язок під час дії надзвичайного або воєнного стану в Україні або окремих її місцевостях);

копія документа, що підтверджує повноваження представника органу опіки та піклування (якщо подається повідомлення уповноваженої особи органу опіки та піклування (для недієздатних осіб, опікуна яким не призначено або які втратили з ним зв'язок під час дії надзвичайного або воєнного стану в Україні або окремих її місцевостях), з пред'явленням оригіналу;

копія паспорта громадянина України опікуна (опікунів) або піклувальника (піклувальників) особи, яка потребує надання соціальних послуг (за наявності опікуна (опікунів) або піклувальника (піклувальників);

акт оцінки потреб сім'ї/особи (за наявності), складений соціальним менеджером/фахівцем із соціальної роботи, у разі перебування особи/сім'ї у надавача — його соціальним працівником;

декларація про доходи та майновий стан осіб (заповнюється на підставі довідок про доходи кожного члена сім'ї) за формою, затвердженою Мінсоцполітики;

копія довідки про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи (за наявності). У разі технічної можливості копія зазначеної довідки подається в електронній формі з використанням мобільного додатка «Портал Дія»;

копія свідоцтва про народження дитини віком до 18 років (за потреби).

Зазначені копії документів засвідчуються посадовими особами уповноваженого органу або центру надання адміністративних послуг, який прийняв заяву.

Заява, повідомлення та документи можуть подаватись в електронній формі через «Портал Дія», у тому числі з використанням мобільного додатка.

На заяву, повідомлення та документи, що подаються в електронній формі, накладається кваліфікований електронний підпис (або удосконалений електронний підпис, який базується на кваліфікованому сертифікаті відкритого ключа) особи, її законного представника, уповноваженої особи органів опіки та піклування, які звертаються за наданням соціальних послуг.

Якщо в державних електронних інформаційних ресурсах наявні необхідні відомості, відповідні документи/копії не подаються. Зазначені відомості, необхідні для надання соціальної послуги, отримуються органом, що приймає рішення про надання соціальної послуги:

- через систему електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів;
- через інформаційні системи або бази даних;
- шляхом надсилання запитів до власників (розпорядників зазначених відомостей).

Уповноважений орган перевіряє подані/надіслані особою, її законним представником, уповноваженою особою органу опіки та піклування документи/відомості, зазначає кількість прийнятих документів, порядковий номер заяви, дату її реєстрації, кількість неподаних документів, які необхідно подати, і дату, до якої ці документи мають бути подані.

Бездомній особі, яка не має документа, що посвідчує особу, надається допомога у поновленні зазначеного документа відповідно до законодавства.

Для надання соціальних послуг (крім тих, що надаються за рахунок бюджетних коштів незалежно від доходу особи) за наявності в особи доходів, інформація про які відсутня в ДПС, Пенсійному фонді України, фондах загальнообов'язкового державного соціального страхування та згідно із законодавством не може бути отримана на запит уповноваженого органу відповідно до цього Порядку, подаються також довідки/інші документи про доходи.

Підставою для розгляду питання про надання соціальних послуг є повідомлення суб'єкта та/або акт оцінки потреб сім'ї/особи, складений соціальним менеджером/фахівцем із соціальної роботи (у разі перебування особи у надавача — його соціальним працівником), звернення, повідомлення інших осіб в інтересах особи, рекомендації комісії з питань захисту прав дитини, подані за результатами розгляду матеріалів про стан сім'ї, яка перебуває у складних життєвих обставинах.

29. Для осіб, які потребують надання соціальної послуги стаціонарного догляду, паліативного догляду, підтриманого проживання в інтернатній установі (інтернатному закладі) системи соціального захисту населення (далі — інтернатний заклад), крім зазначених у пункті 28, подаються у паперовій або електронній формі такі документи/копії (якщо викладених у них відомостей немає в державних електронних інформаційних ресурсах):

- копія індивідуальної програми реабілітації особи з інвалідністю за формою, затвердженою МОЗ (за наявності інвалідності);

- копія пенсійного посвідчення або посвідчення особи, яка отримує державну соціальну допомогу (за наявності), з пред'явленням оригіналу;

- три фотокартки розміром 3 x 4 сантиметри.

30. Для отримання соціальних послуг у надавачів недержавного сектору (крім тих, що надаються за рахунок бюджетних коштів) заява подається безпосередньо такому надавачу.

У разі потреби до заяви додаються необхідні для отримання соціальної послуги документи, зокрема з урахуванням вимог статутних документів закладу (установи), що її надаватиме.

31. Уповноважений орган аналізує отримані документи, уточнює необхідну інформацію, в тому числі шляхом перевірки даних щодо отримувачів державної допомоги,

пільг тощо, наявних в інформаційних системах, та не пізніше ніж протягом наступного робочого дня визначає надавача або залучає соціального менеджера/фахівця із соціальної роботи для оцінювання потреб особи/сім'ї у соціальних послугах (крім випадків, коли акт за результатами оцінювання потреб особи/сім'ї у соціальних послугах подано уповноваженому органу відповідно до пункту 8 цього Порядку).

32. Для отримання інформації про доходи особи, що потребує надання соціальних послуг, уповноважений орган протягом трьох робочих днів після надходження заяви від такої особи, її законного представника, органу опіки та піклування надсилає запит до:

ДПС — для отримання відомостей про доходи осіб з Державного реєстру фізичних осіб — платників податків у порядку, встановленому Мінсоцполітики та Мінфіном;

Пенсійного фонду України — для отримання відомостей про доходи осіб з реєстру застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування у порядку, встановленому Пенсійним фондом України та Мінсоцполітики;

фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування — для отримання інформації про страхові виплати із зазначених фондів.

ДПС, Пенсійний фонд України, фонди загальнообов'язкового державного соціального страхування протягом п'яти робочих днів після надходження запиту надають уповноваженому органу інформацію про доходи/страхові виплати особи, що потребує надання соціальних послуг.

Уповноважений орган здійснює обмін даними з електронними інформаційними ресурсами ДПС, Пенсійного фонду України, фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування відповідно до порядків, установлених Мінсоцполітики за погодженням з Фондом соціального страхування, та Мінсоцполітики і Мінекономіки за погодженням з Державним центром зайнятості.

У разі неможливості здійснення обміну інформацією, відсутності даних за необхідний період або за наявності інших отриманих доходів, інформація про які відсутня в ДПС, Пенсійному фонді України, фондах загальнообов'язкового державного соціального страхування та згідно із законодавством не може бути отримана на запит уповноваженого органу, отримувач соціальної послуги подає довідки/інші документи про доходи за попередні шість місяців, що передують місяцю звернення за наданням соціальних послуг.

33. Оцінювання потреб особи/сім'ї у соціальних послугах проводиться соціальним менеджером/фахівцем із соціальної роботи (у разі перебування особи/сім'ї, яка перебуває у складних життєвих обставинах, у надавача соціальних послуг — його соціальним працівником) протягом п'яти робочих днів з дати отримання заяви, звернення, повідомлення про надання соціальних послуг у порядку, встановленому Мінсоцполітики, із залученням у разі потреби психолога, медичного працівника, педагогічного працівника закладу та/або установи освіти, реабілітолога та інших фахівців.

Під час оцінювання потреб особи/сім'ї у соціальних послугах з'ясовуються обставини, що можуть призвести або призвели до порушень у життєдіяльності особи/сім'ї, визначаються чинники, що спричинили потрапляння у складні життєві обставини, рівень складності наявних проблем, їх вплив на життєдіяльність особи/сім'ї, індивідуальні потреби в отриманні соціальних послуг, а також спроможність особи/сім'ї самостійно подолати або мінімізувати негативний вплив таких обставин.

За результатами оцінювання потреб особи/сім'ї у соціальних послугах складається відповідний акт за формою, затвердженою Мінсоцполітики, з пропозиціями щодо переліку соціальних послуг, яких потребує особа/сім'я, та подається уповноваженому органу для подальшого прийняття рішення про надання соціальних послуг.

34. Соціальні послуги можуть надаватися екстрено (кризово):

у разі існування загрози життю чи здоров'ю особи;

під час дії надзвичайного або воєнного стану в Україні або окремих її місцевостях.

Надання соціальних послуг екстрено (кризово) здійснюється без застосування ведення випадку, передбаченого статтею 18 Закону України «Про соціальні послуги», без урахування положень пунктів 25–33 цього Порядку та може здійснюватися за місцем звернення особи/сім'ї незалежно від її задекларованого/зареєстрованого місця проживання (перебування).

У разі отримання звернення (письмового або усного) особи, у тому числі дитини/сім'ї, про надання соціальних послуг екстрено (кризово) або отримання повідомлення від суб'єкта про необхідність надання таких послуг проводиться оцінка ситуації, в якій перебуває особа/сім'я. За результатами оцінки складається акт про надання соціальних послуг екстрено (кризово) за формою, затвердженою Мінсоцполітики. Якщо оцінка проводилася надавачем соціальних послуг, до якого особа/сім'я звернулася безпосередньо, такий надавач протягом одного дня після проведення оцінки інформує про її результати уповноважений орган.

За результатами оцінки та відповідно до потреб особи/сім'ї екстрено (кризово) можуть надаватися такі соціальні послуги:

інформування;

консультування;

надання притулку, зокрема нічного;

короткотермінове проживання;

екстрене (кризове) втручання.

Під час дії на території України або адміністративно-територіальної одиниці надзвичайного або воєнного стану також може забезпечуватися надання екстрено (кризово) таких соціальних послуг:

представництво інтересів;

підтримане проживання осіб похилого віку та осіб з інвалідністю, бездомних осіб;

соціальний супровід сімей/осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах;

соціальний супровід сімей, в яких виховуються діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування;

догляд вдома;

догляд стаціонарний;

денний догляд, денний догляд дітей з інвалідністю;

паліативний догляд;

соціально-психологічна реабілітація;

натуральна допомога;

переклад жестовою мовою;

транспортні послуги.

Рішення про надання послуг екстрено (кризово) приймається уповноваженим органом/надавачем невідкладно та протягом однієї доби забезпечується надання соціальних послуг.

Підтвердженням надання соціальних послуг екстрено (кризово) є акт про надання повнолітній особі соціальних послуг екстрено (кризово), що містить відомості, зокрема, про отримувача та надавача таких послуг, надані соціальні послуги, строки, дати їх надання (далі — акт). Форма акта затверджується Мінсоцполітики.

Акт формується протягом місяця з початку надання соціальних послуг. За результатами роботи в акті зазначаються відомості про необхідність продовження надання соціальних послуг, про що повідомляється уповноваженому органу з надісланням примірника акта.

У разі необхідності продовження надання соціальних послуг, що надавалися екстрено (кризово), надавач соціальних послуг здійснює оцінювання індивідуальних потреб, складає індивідуальний план надання соціальних послуг та укладає договір про їх надання.

У разі виявлення потреби в інших соціальних послугах надавач соціальних послуг допомагає отримувачу або його законному представнику (якщо опікуна неієздатній особі не призначено або втрачено з ним зв'язок під час дії надзвичайного або воєнного стану в Україні або окремих її місцевостях — уповноваженому представнику органу опіки та піклування) подати до уповноваженого органу заяву або повідомлення про надання соціальних послуг відповідно до пункту 27 цього Порядку.

У разі відсутності в особи, яка потребує надання послуг екстрено (кризово), або особи, яка відповідно до акта про надання соціальних послуг потребує продовження надання соціальних послуг, документів, визначених пунктом 28 цього Порядку, рішення про надання таких соціальних послуг приймається без їх подання. При цьому надавач соціальних послуг надає допомогу отримувачу соціальних послуг в оформленні заяви та/або документів для звернення в установленому порядку до територіального органу/територіального підрозділу ДМС, центру надання адміністративних послуг, державного підприємства, що належить до сфери управління ДМС, або його відокремленому підрозділу для оформлення втрачених документів, (паспорта громадянина України, паспорта громадянина України для виїзду за кордон, тимчасового посвідчення громадянина України, довідки про звернення за захистом в Україні, посвідчення особи, яка потребує додаткового захисту, посвідчення біженця, посвідки на тимчасове проживання, посвідки на постійне проживання).

Рішення про надання соціальних послуг особі, яка відповідно до акта про надання соціальних послуг потребує продовження надання соціальних послуг, без визначення середньомісячного сукупного доходу отримувача соціальних послуг приймається до припинення/скасування надзвичайного або воєнного стану та протягом місяця після його припинення/скасування.

35. За результатами надання послуг екстрено (кризово) надавач складає акт про надання соціальної послуги за формою, затвердженою Мінсоцполітики.

Підтвердженням надання послуги кризового та екстреного втручання дитині є акт проведення оцінки рівня безпеки дитини, складений за формою, визначеною у додатку 10 до Порядку провадження органами опіки та піклування діяльності, пов'язаної із захистом прав дитини, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 вересня 2008 р. № 866 [Офіційний вісник України, 2008 р., № 76, ст. 2561; 2014 р., № 93, ст. 2684].

Прийняття рішення про надання соціальних послуг чи відмову у їх наданні

36. Після отримання інформації за результатами запиту чи шляхом доступу до даних державних електронних інформаційних ресурсів уповноважений орган протягом десяти робочих днів з дня одержання заяви відповідно до отриманих документів (даних) та з урахуванням результатів оцінювання потреб особи/сім'ї у соціальних послугах приймає рішення про надання чи відмову в наданні соціальних послуг за рахунок бюджетних коштів, що видається за формою, затвердженою Мінсоцполітики.

37. Про прийняте рішення особа, її законний представник, уповноважена особа органу опіки та піклування інформується уповноваженим органом не пізніше ніж через три робочих дні з дати його прийняття шляхом надання (надсилання) повідомлення про надання/відмову в наданні соціальних послуг у паперовій або електронній формі. У повідомленні про надання/відмову в наданні соціальних послуг обов'язково зазначаються підстави відмови.

Рішення про надання/відмову в наданні соціальних послуг бездомній особі, звільненій особі, особі із залежністю від наркотичних засобів чи психотропних речовин, ВІЛ-інфікованій особі надається (надсилається) особі за місцезнаходженням надавача соціальних послуг, у якого така особа перебуває з моменту виявлення та оцінювання потреб у соціальних послугах.

У разі звернення особи, її законного представника, уповноваженої особи органу опіки та піклування про надання соціальних послуг в інтернатному закладі/закладі соціальної підтримки сімей, дітей та молоді уповноважений орган протягом семи робочих днів з дати подання заяви та документів з урахуванням результатів оцінювання потреб особи в соціальних послугах надсилає:

обласній, Київській та Севастопольській міській держадміністрації — пакет документів і клопотання про влаштування особи до інтернатного закладу/закладу соціальної підтримки сімей, дітей та молоді регіонального рівня;

особі, її законному представнику, уповноваженій особі органу опіки та піклування — повідомлення про подання клопотання про влаштування особи до інтернатного закладу/закладу соціальної підтримки сімей, дітей та молоді.

Форми клопотання про влаштування особи до інтернатного закладу, закладу соціальної підтримки сімей, дітей та молоді та повідомлення про подання клопотання про влаштування особи до інтернатного закладу, закладу соціальної підтримки сімей, дітей та молоді затверджуються Мінсоцполітики.

Обласна, Київська та Севастопольська міська держадміністрація у строк до п'яти робочих днів з дати отримання клопотання про влаштування особи до інтернатного закладу/закладу соціальної підтримки сімей, дітей та молоді та документів оформляє путівку/направлення на влаштування до інтернатного закладу/закладу соціальної підтримки сімей, дітей та молоді за формою, встановленою Мінсоцполітики (далі — путівка/направлення), та протягом одного робочого дня з дати оформлення путівки/направлення видає (надсилає) її особі, законному представнику, уповноваженій особі органу опіки та піклування.

Про видачу (надсилання) путівки/направлення особі, її законному представнику, уповноваженій особі органу опіки та піклування обласна, Київська та Севастопольська міська держадміністрація письмово інформує уповноважений орган за задекларованим/зареєстрованим місцем проживання (перебування) особи (за місцем

звернення особи під час дії на території України або адміністративно-територіальної одиниці надзвичайного або воєнного стану).

У разі влаштування особи до закладу соціальної підтримки сімей, дітей та молоді (як структурного підрозділу центру соціальних служб/центру надання соціальних послуг, який діє у відповідній адміністративно-територіальній одиниці) уповноважений орган оформляє направлення на влаштування до нього за формою, встановленою Мінсоцполітики.

З путівкою/направленням особа, її законний представник, уповноважена особа органу опіки та піклування звертаються до інтернатного закладу/закладу соціальної підтримки сімей, дітей та молоді.

37¹. У разі введення на території України надзвичайного або воєнного стану соціальні послуги стаціонарного догляду, паліативного догляду, догляду вдома, підтриманого проживання в інтернатному закладі надаються особам на підставі:

заяви про надання соціальних послуг, поданої особою (для дієздатних осіб та осіб, цивільна дієздатність яких обмежена);

заяви про надання соціальних послуг особі, поданої законним представником (для недієздатних осіб, яким призначено опікунів, крім недієздатних осіб, які втратили зв'язок з опікуном під час дії надзвичайного або воєнного стану в Україні або окремих її місцевостях);

повідомлення від уповноваженої особи органу опіки та піклування (для недієздатних осіб, яким не призначено опікуна або втрачено з ним зв'язок під час дії надзвичайного або воєнного стану в Україні або окремих її місцевостях).

Зазначені заяви можуть подаватися до уповноваженого органу, відповідної військової адміністрації/обласної, Київської та Севастопольської міської держадміністрації/безпосередньо до надавача соціальних послуг.

Заяви, які подаються до уповноваженого органу або до надавача соціальних послуг, протягом одного робочого дня передаються в електронній формі засобами телекомунікаційного, зокрема електронного зв'язку до відповідної військової/обласної, Київської та Севастопольської міської держадміністрації.

Відповідна військова адміністрація/обласна, Київська та Севастопольська міська держадміністрація протягом одного робочого дня з дати надходження заяви оформляє путівку та передає її в електронній формі засобами телекомунікаційного, зокрема електронного зв'язку надавачу соціальних послуг.

38. Рішення про надання соціальних послуг разом з інформацією про особу/сім'ю (призначені виплати та державну допомогу, встановлення статусу внутрішньо переміщеної особи, особи з інвалідністю тощо) також надсилається надавачу (надавачам) у паперовій та/або електронній формі не пізніше ніж через три робочих дні з дати його прийняття.

39. Рішення про обов'язкове надання соціальних послуг (проходження корекційних програм) приймається стосовно осіб, визначених частиною п'ятою статті 21 Закону України «Про соціальні послуги».

Рішення про обов'язкове надання соціальних послуг (взяття під соціальний супровід) стосовно сімей, у яких порушуються права дитини, в тому числі тих, у яких батьки не виконують батьківських обов'язків або поновлені в батьківських правах, приймається уповноваженим органом на підставі рекомендацій, поданих за результатами

розгляду матеріалів про стан сім'ї, яка перебуває у складних життєвих обставинах, комісією з питань захисту прав дитини, утвореною відповідно до Типового положення про комісію з питань захисту прав дитини, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 вересня 2008 р. № 866 (Офіційний вісник України, 2008 р., № 76, ст. 2561; 2018 р., № 80, ст. 2674).

40. У разі відсутності надавачів необхідних соціальних послуг у територіальній громаді за задекларованим/зареєстрованим місцем проживання (перебування) особи (за місцем звернення особи під час дії на території України або адміністративно-територіальної одиниці надзвичайного або воєнного стану), яка потребує надання соціальних послуг, чи в найближчій за місцем розташування територіальній громаді або якщо запропонована соціальна послуга задовольняє потреби особи лише частково, уповноважений орган визначає потенційних надавачів таких соціальних послуг і здійснює заходи щодо їх залучення до надання соціальних послуг, у тому числі для забезпечення їх фінансування.

41. У разі неможливості задоволення потреби жителів відповідної адміністративно-територіальної одиниці в наданні тих чи інших соціальних послуг, крім базових соціальних послуг, уповноважений орган інформує про це обласну, Київську чи Севастопольську міську держадміністрацію для забезпечення створення необхідних соціальних послуг на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці, зокрема шляхом планування та фінансування видатків для задоволення потреб осіб/сімей регіону в соціальних послугах у межах регіональних і місцевих соціально-економічних програм розвитку.

Для організації надання соціальних послуг на регіональному рівні уповноважений орган за задекларованим/зареєстрованим місцем проживання (перебування) особи (за місцем звернення особи під час дії на території України або адміністративно-територіальної одиниці надзвичайного або воєнного стану), яка звернулася із заявою, подає клопотання про надання соціальних послуг разом з відповідними документами обласній, Київській та Севастопольській міській держадміністрації для подальшого прийняття рішення про надання соціальних послуг.

42. Підставою для відмови особі, яка звернулася із заявою, у наданні соціальних послуг є:

відсутність потреби осіб/сімей, які належать до вразливих категорій населення або перебувають під впливом чинників, що можуть зумовити потрапляння у складні життєві обставини, в соціальних послугах за результатами оцінювання потреб особи/сім'ї;

ненадання надавачем тих соціальних послуг, яких потребує особа/сім'я;

наявність в особи відповідно до медичного висновку медичних протипоказань, перелік яких затверджується МОЗ (рішення про надання соціальних послуг приймається після усунення таких протипоказань).

Не може бути відмовлено у наданні соціальних послуг особі у разі загрози її життю чи здоров'ю, домашнього насильства, насильства за ознакою статі або жорстокого поводження з дитиною.

43. Інформація про прийняте рішення щодо надання соціальних послуг або відмову в їх наданні, соціальні послуги, що надаватимуться особі/сім'ї, а також про суб'єктів, що їх надаватимуть, фіксується в Реєстрі надавачів та отримувачів соціальних послуг протягом доби з моменту прийняття відповідного рішення.

Документи, на підставі яких прийнято рішення про надання соціальних послуг або відмову в їх наданні, формуються в особову справу отримувача соціальних послуг/особи, яка потребує надання соціальних послуг (у паперовій та/або в електронній формі), що зберігається протягом п'яти років уповноваженим органом відповідно до законодавства з дотриманням вимог Закону України «Про захист персональних даних».

44. Соціальні послуги надаються відповідно до державних стандартів соціальних послуг, затверджених Мінсоцполітики.

45. Обсяг та зміст соціальної послуги для кожного її отримувача визначаються індивідуально залежно від його потреб і зазначаються в індивідуальному плані надання соціальної послуги, що є невід'ємною частиною договору про надання соціальної послуги.

Якщо особі одночасно надаватимуться декілька соціальних послуг, заходи щодо кожної соціальної послуги, їх періодичність, строки та обсяг їх виконання зазначаються в окремих розділах одного індивідуального плану.

У разі виявлення потреби особи/сім'ї, яка належить до вразливих категорій населення або перебуває під впливом чинників, що можуть зумовити потрапляння у складні життєві обставини, в інших соціальних послугах надавач протягом трьох робочих днів письмово інформує про це уповноважений орган для прийняття ним відповідного рішення.

Для продовження надання соціальних послуг оцінювання потреб у соціальних послугах особи/сім'ї, яка належить до вразливих категорій населення або перебуває під впливом чинників, що можуть зумовити потрапляння у складні життєві обставини, проводиться надавачем.

Надання соціальних послуг одноразово, екстрено (кризово) здійснюється без укладення договору.

Інформація, що міститься в документах, оформлених для надання соціальних послуг, є конфіденційною. Надавач вживає заходів до захисту персональних даних відповідно до вимог Законів України «Про інформацію», «Про захист персональних даних» та є відповідальним за нерозголошення такої інформації згідно із законом.

47. Підставами для припинення надання соціальних послуг є:

відсутність потреби в соціальних послугах за результатами оцінювання потреб осіб/сім'ей, які належать до вразливих категорій населення або перебувають під впливом чинників, що можуть зумовити потрапляння у складні життєві обставини;

закінчення строку дії договору про надання соціальних послуг (крім випадків продовження строку дії договору за результатами повторного оцінювання потреб);

відмова особи/сім'ї від отримання послуг (крім випадків соціального супроводу сімей з дітьми, які перебувають у складних життєвих обставинах, і сімей, у яких порушуються права дитини) та дострокове розірвання договору про надання соціальних послуг за ініціативою отримувача соціальних послуг;

зміна задекларованого/зареєстрованого місця проживання (перебування) отримувача (місця звернення отримувача під час дії на території України або адміністративно-територіальної одиниці надзвичайного або воєнного стану) соціальних послуг, що унеможливає надання соціальних послуг;

невиконання без поважних причин отримувачем соціальних послуг вимог, визначених договором про надання соціальних послуг;

виявлення/встановлення недостовірності поданих отримувачем соціальних послуг інформації/документів під час звернення за наданням соціальних послуг, що унеможливає подальше їх надання;

смерть отримувача соціальних послуг;

дострокове розірвання договору про надання соціальних послуг за ініціативою отримувача соціальних послуг;

ліквідація (припинення діяльності) надавача або припинення ним надання відповідних соціальних послуг.

Для підтвердження даних про смерть отримувача соціальних послуг використовуються відомості з Державного реєстру актів цивільного стану громадян, які передаються до Мінсоцполітики шляхом автоматизованого обміну електронними даними між інформаційними ресурсами Мін'юсту та Мінсоцполітики через систему електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів у порядку, передбаченому законодавством.

У разі виявлення в отримувача соціальних послуг у процесі надання соціальних послуг відповідно до медичного висновку медичних протипоказань, визначених переліком, затвердженим МОЗ, надання соціальних послуг припиняється на строк до усунення таких протипоказань без розірвання договору про надання соціальних послуг.

Надання соціальних послуг не може бути припинено у разі наявної загрози життю чи здоров'ю особи, домашнього насильства, насильства за ознакою статі або жорстокого поводження з дітьми.

48. Якщо отримувач соціальних послуг без поважних причин не виконує умов договору про надання соціальних послуг, надавач надсилає отримувачу соціальних послуг або його законному представнику письмове повідомлення про дату, з якої буде припинено надання соціальних послуг у разі подальшого невиконання умов договору. Надання соціальних послуг у такому разі припиняється не раніше ніж через п'ятнадцять календарних днів з дати відправлення відповідного письмового повідомлення.

49. У разі припинення надання соціальних послуг (крім соціальних послуг, що надаються в інтернатному закладі) з підстав, зазначених у пунктах 5 і 6 частини другої статті 24 Закону України «Про соціальні послуги», надавач протягом однієї доби з моменту виявлення причин припинення надання соціальних послуг подає (надсилає) уповноваженому органу в письмовій або електронній формі засобами телекомунікаційного, зокрема електронного, зв'язку клопотання про припинення надання соціальних послуг із зазначенням причин припинення їх надання для прийняття рішення про припинення надання соціальних послуг.

У разі припинення надання соціальних послуг з підстав, зазначених у пунктах 1–4, 7 і 8 частини другої статті 24 Закону України «Про соціальні послуги», надавач приймає рішення про припинення надання соціальних послуг та видає відповідний наказ (надавач недержавного сектору — наказ/розпорядження) із зазначенням причин припинення надання соціальних послуг.

Повідомлення про припинення надання соціальних послуг надавач протягом трьох робочих днів надсилає на поштову адресу особи, її законного представника, органу опіки та піклування за місцезнаходженням надавача та уповноваженому органу, який прийняв рішення про надання соціальних послуг; у разі надання соціальних послуг в інтернатному закладі — обласній, Київській та Севастопольській міській

держадміністрації, яка видала путівку, територіальному органу Пенсійного фонду України або уповноваженому органу за місцезнаходженням надавача в письмовій або електронній формі із зазначенням причин припинення надання соціальних послуг.

Форми рішення про припинення надання соціальних послуг та повідомлення про припинення надання соціальних послуг затверджуються Мінсоцполітики.

50. Якщо підставою для відмови в наданні/припинення надання соціальних послуг є ненадання надавачем тих соціальних послуг, яких потребує особа/сім'я, або ліквідація (припинення діяльності) надавача чи припинення надання ним відповідних соціальних послуг, такий надавач надсилає уповноваженому органу інформацію про підстави такої відмови в наданні/припинення надання соціальних послуг не пізніше ніж через три робочих дні з дати прийняття відповідного рішення для врахування під час визначення потреб населення адміністративно-територіальної одиниці в соціальних послугах та організації їх надання.

Рішення про відмову в наданні соціальних послуг або припинення їх надання може бути оскаржено в судовому порядку.

51. Після завершення надання соціальної послуги надавач у строк, що не перевищує п'яти робочих днів, інформує уповноважений орган про завершення (припинення) її надання та результати роботи з особою/сім'єю.

52. У разі зміни задекларованого/зареєстрованого місця проживання (перебування) особи, яка отримувала соціальні послуги догляду вдома, соціального супроводу, для забезпечення безперервності надання соціальних послуг уповноважений орган за згодою отримувача послуг не пізніше ніж через п'ять робочих днів з дати отримання інформації про припинення надання соціальної послуги інформує уповноважений орган (фахівця із соціальної роботи або уповноважену посадову особу) за новим задекларованим/зареєстрованим місцем проживання (перебування) такої особи, якщо воно відоме, про доцільність продовження надання соціальної послуги, про заходи, що проводились у процесі надання послуги, результати роботи і подає пропозиції щодо подальшої підтримки отримувача соціальних послуг.

У разі зміни задекларованого/зареєстрованого місця проживання (перебування) сім'ї з дітьми, яка перебувала під соціальним супроводом у зв'язку з ухиленням батьками або особами, які їх замінюють, від виконання своїх обов'язків із виховання дитини, або сім'ї, у якій батьків поновлено в батьківських правах, обов'язково інформується служба у справах дітей за новим задекларованим/зареєстрованим місцем проживання (перебування) сім'ї для організації подальшої роботи з нею.

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

від 13 вересня 2017 р. № 684

Київ

Про затвердження Порядку ведення обліку дітей дошкільного, шкільного віку та учнів

ЗАТВЕРДЖЕНО

постановою Кабінету Міністрів України

від 13 вересня 2017 р. № 684

ПОРЯДОК

ведення обліку дітей дошкільного, шкільного віку та учнів

1. Цей Порядок визначає механізм обліку дітей дошкільного, шкільного віку та учнів, що ведеться з метою забезпечення здобуття ними дошкільної та загальної середньої освіти.

2. Терміни, що вживаються у цьому Порядку, мають таке значення:

вихованці — особи, які здобувають дошкільну освіту в закладі дошкільної освіти або структурних підрозділах інших закладів освіти;

діти дошкільного віку — особи віком від 3 до 6 (7) років;

діти шкільного віку — особи у віці 6-18 років, які повинні здобувати загальну середню освіту;

учні — особи, які здобувають загальну середню освіту у закладі освіти;

заклад освіти — заклад освіти (його структурний підрозділ), що забезпечує здобуття дошкільної та/або загальної середньої освіти.

Інші терміни вживаються у значенні, наведеному в Законах України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про дошкільну освіту», «Про захист персональних даних», «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей».

3. Обробка та захист персональних даних дітей шкільного віку та учнів під час їх обліку здійснюються відповідно до вимог Закону України «Про захист персональних даних».

4. Облік дітей дошкільного та шкільного віку ведеться в межах відповідної адміністративно-територіальної одиниці (району, міста, району у місті, селища, села).

Районні, районні у містах держадміністрації та міські, селищні, сільські ради, у тому числі об'єднаних територіальних громад, їх виконавчі органи (далі — уповноважені

органи) із залученням відповідних територіальних органів Національної поліції та служб у справах дітей організовують ведення обліку дітей шкільного віку.

5. Уповноважені органи:

1) організовують ведення обліку дітей шкільного віку, які проживають чи перебувають в межах відповідної адміністративно-територіальної одиниці, шляхом створення та постійного оновлення реєстру даних про них (на кожний рік народження окремо) (далі — реєстр);

2) визначають структурний підрозділ (посадову особу), відповідальний за створення та постійне оновлення реєстру (далі — структурний підрозділ);

3) закріплюють територію обслуговування за закладами загальної середньої освіти, що належать до сфери їх управління (крім закладів загальної середньої освіти, зарахування до яких здійснюється виключно за результатами конкурсного відбору або за направленням в установленому порядку).

6. Структурним підрозділом до реєстру вносяться такі персональні дані дитини шкільного віку: прізвище, ім'я та по батькові (за наявності), дата народження, місце проживання чи перебування, місце навчання (заклад освіти), форма навчання та належність до категорії осіб з особливими освітніми потребами (далі — дані).

Дані дитини шкільного віку видаляються з реєстру у разі:

досягнення нею повноліття;

здобуття нею повної загальної середньої освіти;

наявності письмово підтвердженої інформації про взяття її на облік (включення до реєстру) на території іншої адміністративно-територіальної одиниці;

її вибуття на постійне місце проживання за межі України (з припиненням здобуття загальної середньої освіти в Україні).

7. Структурні підрозділи з дотриманням вимог Законів України «Про інформацію» і «Про захист персональних даних» мають право:

для забезпечення реалізації прав дітей дошкільного віку на здобуття дошкільної освіти отримувати від місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування інформацію про кількість дітей дошкільного віку, а також від закладів освіти — інформацію про кількість їх вихованців;

для забезпечення реалізації прав дітей шкільного віку на здобуття загальної середньої освіти отримувати від служб у справах дітей, спеціальних установ та закладів, які здійснюють їх соціальний захист і профілактику правопорушень, місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та закладів освіти дані про дітей шкільного віку;

використовувати для створення та оновлення реєстру отримані дані про дітей шкільного віку, в тому числі дані, отримані з інших реєстрів або баз даних.

Залучення працівників закладів освіти до організації та ведення обліку дітей дошкільного та шкільного віку забороняється.

8. Структурний підрозділ протягом 10 робочих днів з дня отримання даних здійснює їх обробку з дотриманням вимог Законів України «Про інформацію» і «Про захист персональних даних», у тому числі звіряє дані про дітей шкільного віку з даними реєстру та у разі потреби вносить до нього відповідні зміни і доповнення.

Дані можуть бути внесені до реєстру шляхом подання відповідному структурному підрозділу батьками (одним з батьків) дитини чи її законними представниками

письмової заяви, в якій повинна міститися інформація про дитину, а також згода батьків (одного з батьків) дитини чи її законних представників на обробку персональних даних. Для підтвердження інформації про дитину надаються відповідні документи. У разі зміни інформації про дитину батьки (один з батьків) дитини чи її законні представники зобов'язані надати необхідні документи відповідному структурному підрозділу. Батьки дитини чи її законні представники несуть відповідальність за достовірність зазначеної інформації.

Інформація про прізвище, ім'я та по батькові (за наявності) дитини, дату її народження підтверджується свідоцтвом про народження дитини або паспортом громадянина України (для осіб, які досягли 14-річного віку).

Для підтвердження інформації про місце проживання дитини надається один з таких документів (за вибором особи, яка подає заяву):

паспорт громадянина України (тимчасове посвідчення громадянина України, посвідка на постійне проживання, посвідка на тимчасове проживання, посвідчення біженця, посвідчення особи, яка потребує додаткового захисту, посвідчення особи, якій надано тимчасовий захист, довідка про звернення за захистом в Україні) одного з батьків дитини чи законних представників;

довідка про реєстрацію місця проживання особи (дитини або одного з її батьків чи законних представників) за формою згідно з додатком 13 до Правил реєстрації місця проживання, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 2 березня 2016 р. № 207 [Офіційний вісник України, 2016 р., № 28, ст. 1108];

довідка про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи за формою згідно з додатком до Порядку оформлення і видачі довідки про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 1 жовтня 2014 р. № 509 «Про облік внутрішньо переміщених осіб» [Офіційний вісник України, 2014 р., № 81, ст. 2296; 2015 р., № 70, ст. 2312; 2016 р., № 46, ст. 1669];

документ, що засвідчує право власності на відповідне житло (свідоцтво про право власності, витяг з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно, договір купівлі-продажу житла тощо);

рішення суду, яке набрало законної сили, про надання особі права на вселення до житлового приміщення, визнання за особою права користування житловим приміщенням або права власності на нього, права на реєстрацію місця проживання;

документ, що засвідчує право користування житлом (договір найму/піднайму/оренди тощо), укладений між фізичними особами (що для цілей цього Порядку підтверджує місце проживання за умов його реєстрації відповідно до статті 158 Житлового кодексу Української РСР або нотаріального посвідчення відповідно до законодавства) чи між юридичною і фізичною особами, зокрема щодо користування кімнатою в гуртожитку;

довідка про проходження служби у військовій частині (за формою згідно з додатком 10 до Правил реєстрації місця проживання, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 2 березня 2016 р. № 207);

акт обстеження умов проживання (за формою згідно з додатком 9 до Порядку провадження органами опіки та піклування діяльності, пов'язаної із захистом прав дитини, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 вересня

2008 р. № 866 «Питання діяльності органів опіки та піклування, пов'язаної із захистом прав дитини» [Офіційний вісник України, 2008 р., № 76, ст. 2561];

інший офіційний документ, що містить інформацію про місце проживання дитини та/або одного з її батьків чи законних представників.

Підтвердженням інформації про місце здобуття освіти (заклад освіти) та форму здобуття освіти є інформація, надана закладами освіти до структурного підрозділу відповідно до цього Порядку.

Підтвердженням інформації про належність дитини до категорії осіб з особливими освітніми потребами є висновок інклюзивно-ресурсного центру про комплексну оцінку дитини з особливими освітніми потребами чи висновок психолого-медико-педагогічної консультації (за наявності).

Під час подання заяви надається оригінал відповідного документа.

У разі коли місце навчання (заклад освіти) дитини шкільного віку не встановлено, структурний підрозділ протягом п'яти робочих днів з дня встановлення відповідного факту надає наявні в реєстрі її дані відповідному територіальному органу Національної поліції та службі у справах дітей для провадження діяльності відповідно до законодавства, пов'язаної із захистом права дитини на здобуття загальної середньої освіти.

9. На підставі даних реєстру та даних щодо кількості дітей дошкільного віку структурний підрозділ складає і подає статистичний звіт про кількість дітей дошкільного та шкільного віку за формою та у порядку, що затверджені МОН.

На підставі статистичних звітів про кількість дітей дошкільного та шкільного віку складаються і подаються зведені статистичні звіти за формою та у порядку, затвердженому МОН.

9¹. На безоплатне отримання даних реєстру має право Пенсійний фонд України (посадові особи) та його органи, якщо запит зроблено у зв'язку із здійсненням ними своїх повноважень.

10. Облік вихованців і учнів ведуть заклади освіти. Заклад освіти подає щороку не пізніше 15 вересня відповідному структурному підрозділу дані про всіх учнів, які до нього зараховані, та дані про кількість вихованців, які відвідують такий заклад або перебувають під його соціально-педагогічним патронатом.

11. У разі переведення учня до іншого закладу освіти або його відрاهування в установленому порядку заклад освіти, з якого переводиться або відраховується учень, подає не пізніше 15 числа наступного місяця відповідному структурному підрозділу дані такого учня, у тому числі місце продовження здобуття ним загальної середньої освіти (заклад освіти).

Під час переведення учня до іншого закладу освіти до закладу освіти, з якого він переводиться, подаються:

заява батьків (одного з батьків) учня чи інших його законних представників (для учнів, які не досягли повноліття) або заява учня (для повнолітніх учнів);

письмове підтвердження або його сканована копія з іншого закладу освіти про можливість зарахування до нього відповідного учня.

Під час вибуття учня на постійне місце проживання за межі України до закладу освіти, з якого він вибуває, подаються:

заява батьків (одного з батьків) учня чи інших його законних представників (для учнів, які не досягли повноліття) або заява учня (для повнолітніх учнів);

копія або сканована копія паспорта громадянина України для виїзду за кордон, з яким перетинає державний кордон дитина, або її проїзного документа із записом про вибуття на постійне місце проживання за межі України чи відміткою про взяття на постійний консульський облік у дипломатичному представництві або консульській установі України за кордоном (для учнів, які не досягли повноліття).

12. Заклади освіти у разі зарахування учнів, які здобували загальну середню освіту в закладах освіти інших адміністративно-територіальних одиниць, подають не пізніше 15 числа наступного місяця з дня зарахування їх дані уповноваженому органу або його структурному підрозділу адміністративно-територіальної одиниці, на території якої розташовано заклад освіти, у якому учень здобував загальну середню освіту.

13. У разі відсутності учнів, які не досягли повноліття, на навчальних заняттях протягом 10 робочих днів підряд з невідомих або без поважних причин заклад освіти невідкладно надає відповідному територіальному органу Національної поліції та службі у справах дітей дані таких учнів для провадження діяльності відповідно до законодавства, пов'язаної із захистом їх прав на здобуття загальної середньої освіти.

Прийчини відсутності учня на навчальних заняттях підтверджуються відповідною медичною довідкою закладу охорони здоров'я або письмовим поясненням батьків (одного з батьків) учня чи інших законних представників (для учнів, які не досягли повноліття) або учня (для повнолітніх учнів), що зберігаються в його особовій справі протягом поточного навчального року.

14. Контроль за веденням обліку дітей дошкільного та шкільного віку в частині реалізації структурними підрозділами повноважень, визначених цим Порядком, здійснюють Державна служба якості освіти, її територіальні органи, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські держадміністрації.

Контроль за веденням обліку вихованців та учнів закладами освіти здійснюють відповідні структурні підрозділи.

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

від 2 червня 2021 р. № 579

Київ

Про затвердження Державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2021-2025 роки та внесення змін до деяких актів Кабінету Міністрів України

Мета Програми

Метою Програми є створення можливостей для самореалізації та розвитку потенціалу молоді в Україні, її участі та інтеграції у суспільне життя.

Шляхи і способи розв'язання проблеми

В Україні існує позитивний досвід вирішення актуальних питань молоді. Водночас існує багато викликів, пов'язаних з необхідністю самореалізації та розвитку потенціалу молоді в Україні, її участі та інтеграції у суспільне життя, що розвиватиме її національну свідомість на основі суспільно-державних цінностей та відповідального громадянства, надаватиме молоді можливості для успішної реалізації і соціалізації, підвищить рівень її громадянських компетентностей, її спроможність бути самостійним, життєстійким, активним, патріотичним і відповідальним учасником суспільного життя.

На основі даних репрезентативного соціологічного дослідження «Молодь України — 2018» було проведено оцінку та аналіз 24 форм участі молоді в житті суспільства (волонтерська діяльність, участь у діяльності інститутів громадянського суспільства, молодіжних центрів, у житті суспільства через Інтернет, відстоювання власної думки, мобільність, політична активність тощо), які увійшли до Індексу участі молоді в суспільному житті, що включає показники соціологічних досліджень та цієї Програми.

Результати проведеного аналізу свідчать, що:

56 відсотків молоді в Україні не знають, не цікавляться, не виявляють бажання та інтересу до участі у суспільному житті;

27,3 відсотка молоді поінформовані про ті чи інші форми участі, знають про різні інструменти участі, вагаються та не користуються ними;

16,7 відсотка молоді так чи інакше беруть участь у суспільному житті.

Слід зазначити, що одним із пріоритетних питань молодіжної сфери Європейського Союзу також є підвищення рівня участі молоді в суспільному житті країн ЄС. За даними міжнародного проекту регулярних опитувань громадської думки «Євробарометр»

за 2019 рік, понад три чверті загальної кількості молоді, яка проживає у країнах Європейського Союзу, беруть участь у різних формах діяльності та долучаються до суспільного життя, і лише 4 відсотки молоді не залучені до жодної з форм участі молоді.

Оптимальний варіант розв'язання проблеми полягає в тому, щоб забезпечити:

посилення ролі та відповідального ставлення органів державної влади і органів місцевого самоврядування на всіх рівнях урядування та партнерських організацій до виконання завдань Програми, активізувавши вертикальну і горизонтальну співпрацю, обмін досвідом між ними для самореалізації та розвитку потенціалу молоді в Україні;

підвищення рівня компетентностей молоді та спроможності інститутів громадянського суспільства у молодіжній сфері, розвиток молодіжних центрів, молодіжної роботи, пластового, скаутського, молодіжного та дитячого громадських рухів, сприяння утворенню і розвитку молодіжних консультативно-дорадчих органів, органів учнівського та студентського самоврядування, підготовку фахівців, які працюють з молоддю, у тому числі молодіжних працівників;

поширення наявних та запровадження нових моделей для розвитку, інтеграції та участі молоді у суспільному житті із застосуванням цифрових інструментів та з урахуванням реформування місцевого самоврядування і територіальної організації влади;

розвиток громадянського суспільства, впровадження громадянської освіти на всіх рівнях, поширення неформальної та інформальної освіти;

впровадження інклюзивного підходу та забезпечення рівних прав, а також доступу до послуг і можливостей, інформації для різних категорій молоді, насамперед для молоді з інвалідністю.

Такий варіант виконання Програми передбачає застосування концептуально оновлених підходів та використання широкого кола інноваційних механізму та інструментів, що запроваджуються для роботи з молоддю, шляхом поширення найкращого досвіду останніх років, впровадження рекомендацій українських та міжнародних експертів, молодіжного сектору Ради Європи, використання досвіду молодіжної роботи країн Європейського Союзу, рекомендації ООН щодо підтримки молодих громадян в усіх сферах життєдіяльності.

З метою раціонального використання ресурсів Програма передбачає концентрацію зусиль на таких завданнях:

підвищення рівня компетентностей молоді, у тому числі громадянських;

підвищення рівня культури волонтерства серед молоді;

активізація залучення молоді до процесів ухвалення рішень;

зміцнення соціальної згуртованості молоді, у тому числі шляхом здійснення обмінів молоддю в межах України та у партнерстві з іншими державами і міжнародними організаціями;

виконання програм для підготовки фахівців, які працюють з молоддю, у тому числі програми «Молодіжний працівник»;

забезпечення функціонування молодіжних центрів, у тому числі державної установи «Всеукраїнський молодіжний центр»;

сприяння створенню умов для розвитку спроможності інститутів громадянського суспільства для досягнення завдань Програми;

підтримка молодіжних проектів та виконання окремих завдань молодіжної політики.

Процес виконання Програми також передбачає:

здійснення комплексу експертно-аналітичних, організаційних, впроваджувальних і підсумкових оціночних заходів, які базуються на основі даних, структурованих за статтю, віком, місцем проживання та іншими ознаками, що передбачає проведення аналізу становища дівчат, жінок, хлопчиків та чоловіків у суспільстві;

проведення інформаційно-просвітницьких кампаній для інформування молоді, зокрема вразливих категорій молоді, про можливості, наявні та нові інструменти, її права та обов'язки з метою її самореалізації, розвитку, участі та інтеграції у суспільне життя;

консолідовану співпрацю органів державної влади і органів місцевого самоврядування у партнерстві з інститутами громадянського суспільства, установами і закладами та фахівцями, що працюють з молоддю, молодіжними центрами, молодіжними працівниками, молодіжними консультативно-дорадчими органами, органами учнівського та студентського самоврядування, міжнародними організаціями, представниками роботодавців, бізнесу;

здійснення міжнародного молодіжного співробітництва, сприяння інтеграції молоді у світову та європейську молодіжну спільноту, взаємодію з українською молоддю діаспори, впровадження найкращих міжнародних практик та інструментів у роботі з молоддю, співпрацю з міжнародними та зарубіжними партнерами.

Альтернативний варіант розв'язання проблеми полягає у використанні статичного підходу до державної політики у молодіжній сфері, що не враховує вже наявний розрив між сучасною практикою молодіжної політики та чинним нормативним регулюванням, що не відповідає потребам молоді. Цей варіант дає можливість забезпечити відтворення старого досвіду з мінімальним запровадженням нововведень.

Завдання та заходи Програми будуть сприяти розвитку молоді та усуненню бар'єрів, щоб жодна з її груп, незалежно від статі, віку, місця проживання, психологічних і фізичних здібностей, інвалідності та інших ознак в усіх сферах життєдіяльності, не була прямо чи опосередковано виключена із суспільства та мала можливість реалізувати в Україні свій потенціал.

Прогнозні обсяги та джерела фінансування Програми наведено в додатку 1.

Завдання і заходи

Завдання і заходи з виконання Програми, спрямовані на розв'язання проблем та досягнення мети Програми, наведені у додатку 2.

Координацію міжвідомчої та міжсекторальної співпраці щодо завдань Програми здійснюватиме Мінмолодьспорт.

Очікувані результати, ефективність Програми

Виконання Програми забезпечить:

зростання чисельності молоді, яка бере участь у заходах неформальної освіти та усвідомлює необхідність навчання протягом життя;

підвищення рівня компетентностей (знань, умінь, навичок, ставлень тощо), у тому числі фінансової та цифрової грамотності, правової спроможності для активної участі та інтеграції в суспільне життя понад 69 відсотків молоді;

підвищення рівня медіаграмотності понад 47 відсотків молоді;

опанування нових знань та навичок, розвиток наявних та здобуття нових компетентностей з метою професійного розвитку та провадження підприємницької діяльності в Україні понад 6 відсотків молоді;

зменшення частки молоді, яка не працює, не навчається, не набуває професійних навичок, у загальній чисельності осіб віком 15–34 роки (відсотків);

збільшення частки дослідників віком до 40 років у загальній кількості дослідників;

зростання чисельності молоді із сформованим відповідальним ставленням до власного здоров'я;

зменшення чисельності молоді, яка має соціально небезпечні захворювання, психічні розлади та різні форми залежності від психоактивних речовин, наркотичних засобів, психотропних речовин, алкоголю та тютюнових виробів;

зростання чисельності молоді, яка має знання та навички з планування сім'ї та репродуктивного здоров'я;

підвищення рівня поінформованості суспільства про потреби молоді з числа осіб з інвалідністю та підвищення ступеня її інтеграції;

збільшення відсотка молоді з інвалідністю, яка бере участь у діяльності інститутів громадянського суспільства та молодіжних центрів, має досвід волонтерської діяльності, користується формами безпосередньої участі;

підвищення рівня компетентностей під час участі у проектах та заходах, спрямованих на реінтеграцію молоді з тимчасово окупованої Російською Федерацією території України, понад 123 тис. молодих людей;

вступ на підготовчі курси до закладів вищої освіти, розміщених на територіях, де органи державної влади здійснюють свої повноваження в повному обсязі, 3,5 тис. молоді з тимчасово окупованої Російською Федерацією території України;

вступ 10 тис. молоді з тимчасово окупованої Російською Федерацією території України до закладів професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти, розміщених на територіях, де органи державної влади здійснюють свої повноваження в повному обсязі;

здобуття 10 тис. учнів з тимчасово окупованої Російською Федерацією території України загальної середньої освіти (у тому числі дистанційно) в закладах освіти, розміщених на територіях, де органи державної влади здійснюють свої повноваження в повному обсязі;

взяття участі у волонтерській діяльності (у проектах та заходах) понад 2,3 відсотка молоді;

залучення до своєї діяльності волонтерів та фахівців, які популяризують волонтерську діяльність серед молоді, що підвищили рівень своєї фаховості для розвитку культури волонтерства серед молоді, понад 13 тис. представників організацій;

взяття участі у процесах ухвалення рішень понад 78 тис. представників органів учнівського та студентського самоврядування, молодіжних консультативно-дорадчих органів;

інформування понад 80 тис. молоді про форми безпосередньої участі у суспільному житті;

взяття участі у проектах у рамках здійснення обмінів молоддю у партнерстві з іншими державами та міжнародними організаціями понад 18 тис. молодих людей;

навчання, у тому числі за програмою «Молодіжний працівник», понад 27 тис. представників інститутів громадянського суспільства та фахівців, які працюють з молоддю;

отримання відповідних компетентностей для підвищення рівня спроможностей та якості діяльності понад 17 тис. представників молодіжних центрів;

залучення до діяльності державної установи «Всеукраїнський молодіжний центр» понад 17 відсотків молоді;

збільшення на 55,6 відсотків молоді, яка підвищить рівень своєї активності та інтеграції в суспільне життя завдяки участі у проєктах молодіжних та дитячих громадських організацій, порівняно з 2020 роком;

навчання для підвищення рівня компетентностей для роботи з молоддю понад 2,5 тис. представників, які працюють у молодіжних та дитячих громадських організаціях;

інформування понад 1,5 відсотка молоді, зокрема вразливих категорій молоді та української молоді діаспори, про можливості, наявні та нові інструменти, її права та обов'язки для самореалізації, розвитку, участі та інтеграції у суспільне життя;

залучення 19,5 відсотків молоді до молодіжних проєктів у рамках надання Українським молодіжним фондом грантів.

Очікувані результати позитивно вплинуть на показники індексу участі молоді в суспільному житті, що сприятиме збільшенню відсотка молоді, яка бере участь у суспільному житті; зменшенню відсотка молоді, яка не бере жодної участі в суспільному житті; збільшенню відсотка молоді, яка знає про різні інструменти участі та користується ними.

Оцінка стану виконання Програми проводиться Мінмолодьспортом у співпраці з науково-дослідними установами, іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування, інститутами громадянського суспільства на основі залучення представників молоді як суб'єктів оцінювання та на основі методики оцінки ефективності її виконання.

За результатами щорічної оцінки ефективності виконання Програми у разі потреби може здійснюватися перегляд її завдань та заходів.

Очікувані результати виконання Програми наведено у додатку 3.

Обсяги та джерела фінансування

Видатки на виконання Програми здійснюватимуться за рахунок коштів державного і місцевих бюджетів та інших не заборонених законодавством джерел.

Орієнтовний обсяг фінансування Програми становить 2 212 932,02 тис. гривень, у тому числі: 1 450 499,5 тис. гривень — за рахунок коштів державного бюджету, 745 226,64 тис. гривень — місцевих бюджетів, 17 205,88 тис. гривень — за рахунок інших джерел.

Обсяг видатків, необхідних для виконання Програми, визначається щороку з урахуванням можливостей державного та місцевих бюджетів під час формування їх показників.

Додаток 1
до Програми

ПАСПОРТ

Державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2021–2025 роки

1. Концепція Програми схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 грудня 2020 р. № 1669.
2. Програма затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 2 червня 2021 р. № 579.
3. Державний замовник — Мінмолодьспорт.
4. Керівник Програми — Міністр молоді та спорту.
5. Виконавці заходів Програми — Мінмолодьспорт, МОН, МОЗ, МКІП, МВС, МЗС, Мінекономіки, Мінветеранів, Мінреінтеграції, Мінцифри, Нацсоцслужба, Мін'юст (Координаційний центр з надання правової допомоги) (за згодою), громадська організація «Центр «Розвиток корпоративної соціальної відповідальності» (за згодою), обласні та Київська міська держадміністрації.
6. Строк виконання Програми — 2021–2025 роки.
7. Прогнозні обсяги та джерела фінансування

Джерела фінансування	Обсяг фінансування, тис. гривень	У тому числі за роками				
		2021	2022	2023	2024	2025
Державний бюджет	1 450 499,5	290 799,9	285 499,9	288 399,9	291 399,9	294 399,9
Місцеві бюджети	745 226,64	121 654,97	139 340,81	150 899,45	161 160,41	172 171
Інші джерела	17 205,88	3 441,18	3 441,18	3 441,18	3 441,18	3 441,18
Усього	2 212 932,02	415 896,05	428 281,88	442 740,53	456 001,49	470 012,08

Найменування завдання	Найменування показника	Значення показника						Найменування заходів	Головний розпорядник бюджетних коштів	Джерела фінансування (державні, місцеві, інші)	Прогнозний обсяг фінансування за період виконання завдання, тис. гривень	У тому числі за роками			
		усього	у тому числі за роками												
			2021	2022	2023	2024	2025								
	чисельність молоді, яка підвищила рівень своїх компетентностей (знань, умінь, навичок, ставлень, тощо) осіб	637 909	87 280	114 034	135 780	147 090	153 725	розвитку серед молоді громадянських компетентностей (у тому числі формування розуміння потреби у навчанні протягом життя, критичного мислення, готовності та вміння діяти самостійно, знати і відстоювати свої права, вміння швидко адаптуватися до нових умов, нести відповідальність за свої дії та власне життя, об'єктивно оцінювати і реагувати на нові виклики, приймати рішення, керувати емоціями, розв'язувати проблеми, висловлювати і логічно обґрунтовувати власну думку, розвиток медіаграмотності, лідерства, утвердження принципів доброчесності і антикорупційних принципів, посилення відповідального ставлення до навколишнього природного середовища тощо)							

Найменування завдання	Найменування показника	Значення показника					Найменування заходу	Головний розпорядник бюджетних коштів	Джерела фінансування (державний бюджет, місний бюджет, інші)	Прогнозований обсяг фінансових ресурсів для виконання завдань, тис. гривень	У тому числі за роками				
		усього	2021	2022	2023	2024	2025				2021	2022	2023	2024	2025
Найменування завдання	у тому числі:	175 100	20 000	20 100	40 000	45 000	50 000	Міністерство внутрішніх справ	державний бюджет	6 625	750	775	1 400	1 700	2 000
	Міністерство внутрішніх справ	5 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	Міністерство внутрішніх справ	державний бюджет	5 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
	чисельність молоді, яка підлягає реєстрації							Міністерство внутрішніх справ	державний бюджет						
	визначення рівня медіаграмотності (знань, навичок та відповідної поведінки, що дає змогу критично сприймати медіаконтент, свідомо його використовувати та створювати), осіб							Міністерство внутрішніх справ	державний бюджет						
	Міністерство внутрішніх справ	110 000		25 000	25 000	30 000	30 000	Міністерство внутрішніх справ	державний бюджет	2 000		500	500	500	500
	національний центр з надання правової допомоги							Міністерство внутрішніх справ	державний бюджет						
	МОН	100 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	Міністерство внутрішніх справ	державний бюджет	225 738	45 147,6	45 147,6	45 147,6	45 147,6	45 147,6
	обласна адміністрація							Міністерство внутрішніх справ	місцевий бюджет						
	Вінницька	440	70	80	90	100	120	Вінницька	Вінницька	1 734,59	333,32	350,32	350,32	350,32	350,32
	Волинська	5245	715	890	1050	1215	1375	Волинська	Волинська	1 463	240	264	290	319	350
Найменування завдання	Дніпропетровська	3750	750	750	750	750	750	Дніпропетровська	Дніпропетровська	6 641,49	1 087,86	1 196,64	1 316,31	1 447,94	1 592,73
	Донецька	500	100	100	100	100	100	Донецька	Донецька	804,72	150	157,65	165,69	165,69	165,69
	Житомирська	2050	300	350	400	450	550	Житомирська	Житомирська						
	Закарпатська	1700	310	325	355	355	355	Закарпатська	Закарпатська	1 500	260	280	300	320	340

Найменування завдання	Найменування показника	Значення показника						Найменування заходів	Головний розпорядник бюджетних коштів	Джерела фінансування (державний, місцевий, бюджет, інші)	Прогнозований обсяг фінансових витрат на виконання завдань, тис. гривень	У тому числі за роками				
		усього	у тому числі за роками													
			2021	2022	2023	2024	2025									
Найменування завдання	Запорізька	4500	800	850	925	940	985	Запорізька			14,9	2,9	3	3	3	
	Івано-Франківська	1250	200	225	250	275	300	Івано-Франківська			670	125	125	135	140	
	Київська	3825	765	765	765	765	765	Київська			3 900	780	780	780	780	
	Кіровоградська							Кіровоградська								
	Луганська							Луганська								
	Львівська							Львівська								
	Миколаївська	500	100	100	100	100	100	Миколаївська			55,9	10,1	10,6	11,2	11,7	
	Одеська	12700	2200	2300	2500	2700	3000	Одеська			190,93	36,69	38,56	38,56	38,56	
	Полтавська	100 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	Полтавська			1 520,85	292,25	307,15	307,15	307,15	
	Рівненська	26284	4980	5029	5425	5425	5425	Рівненська			868,78	147,67	165,39	185,24	185,24	
	Сумська	380	60	80	80	80	80	Сумська			301,4	57,92	60,87	60,87	60,87	
	Тернопільська	150	30	30	30	30	30	Тернопільська			61,4	11,8	12,4	12,4	12,4	
	Харківська	5000	1000	1000	1000	1000	1000	Харківська			1 766,7	339,5	356,8	356,8	356,8	
	Херсонська	425	75	80	85	90	95	Херсонська			1 096,12	197,97	208,07	218,68	229,84	
	Хмельницька	2300	400	450	450	500	500	Хмельницька			113,9	21,9	23	23	23	
	Черкаська	2375	425	450	475	500	525	Черкаська			1 054,21	202,57	212,91	212,91	212,91	
	Чернівецька							Чернівецька								
Чернігівська	43 415	8000	8480	8750	8915	9270	Чернігівська			300	40	50	50	70		
Київська м. місьдержадміністрація	36 000	6000	6400	7200	7800	8400	Київська м. місьдержадміністрація			25 569,71	4 434,05	4 753,3	5 090,79	5 452,23		
	5 637 909	1 087 280	1 114 034	1 135 780	1 147 090	1 153 725	Разом			288 991,59	55 669,1	56 778,26	57 955,51	58 834,25		
	5 385 100	1 040 000	1 065 100	1 085 000	1 095 000	1 100 000	у тому числі державний бюджет			239 363	46 897,6	47 422,6	48 047,6	48 347,6		
	252 809	47 280	48 934	50 780	52 090	53 725	місцеві бюджети			49 628,59	8 771,5	9 355,66	9 907,91	10 486,65		

Найменування завдання	Найменування показника	Значення показника						Найменування заходів	Головний розпорядник бюджетних коштів	Джерела фінансування (державний, місцевий бюджет, інші)	Прогнозований обсяг фінансових ресурсів для виконання завдань, тис. гривень	У тому числі за роками						
		усього	2021	2022	2023	2024	2025					2021	2022	2023	2024	2025		
	чисельність молоді, яка підвищила рівень своїх компетентностей, осіб	647095	122115	125385	129420	133045	137130	свідомого вибору життєвого шляху молоді, її ознайомлення з процесами державотворення, механізмами функціонування і взаємодії інститутів політичної системи, діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, професійного та кар'єрного розвитку в Україні, популяризації роботи в креативних індустріях, формування культури підприємства (у тому числі соціального), стимулювання до відкриття власної справи, вивчення STEM та STEAM-дисциплін, проведення наукових досліджень										
	у тому числі: Мінмолодьспорт	137500	25000	25500	27000	29000	31000		Мінмолодьспорт	державний бюджет	7150	1150	1200	1400	1600	1800		
	МОН	100500	20100	20100	20100	20100	20100		МОН	державний бюджет	54 000							
	у тому числі чисельність дослідників віком до	500	100	100	100	100	100		МОН	державний бюджет								

Найменування завдань	Найменування показника	Значення показника						Найменування заходів	Головний розпорядник бюджетних коштів	Джерела фінансування (державний, місцевий, бюджет, інші)	Прогнозний обсяг фінансових ресурсів для виконання завдань, тис. гривень	У тому числі за роками					
		усього	у тому числі за роками														
			2021	2022	2023	2024	2025										
Найменування завдань	40 років, у загальній чисельності дослідників, відсотків																
	МКІП	11000	2000	2100	2200	2300	2400				17 500	3500	3500	3500	3500	3500	3500
	Мінцифри																
	Мінекономіки																
	громадська організація «Гозиток»																
	корпоративної соціальної відповідальності» (за згодою)																
	облдержадміні-страції:																
	Вінницька	310	40	60	70	70	70		Вінницька		572,14	109,94	115,55	115,55	115,55	115,55	115,55
	Волинська	9510	1910	1600	1800	2000	2200		Волинська		610	100	110	121	133	146	146
	Дніпропетровська	6790	990	1450	1450	1450	1450		Дніпропетровська		16 892,34	2 766,92	3 043,62	3 347,97	3 682,77	4 051,06	4 051,06
	Донецька	650	130	130	130	130	130		Донецька		1 341,25	250,01	262,76	276,16	276,16	276,16	276,16
	Житомирська	3750	650	700	750	800	850		Житомирська		2 856	570	570,6	571,2	571,8	572,4	572,4
	Закарпатська	490	80	95	105	105	105		Закарпатська		1050	180	195	210	225	240	240
	Запорізька								Запорізька								
	Івано-Франківська	1250	200	225	250	275	300		Івано-Франківська		566	100	101	110	120	135	135
	Київська	5400	1080	1080	1080	1080	1080		Київська		700	140	140	140	140	140	140
	Кіровоградська	750	150	150	150	150	150		Кіровоградська		1 267,03	228,83	240,52	252,8	265,68	279,2	279,2
Луганська	2000	400	400	400	400	400		Луганська		1 437,62	276,26	290,34	290,34	290,34	290,34	290,34	

Найменування завдання	Найменування показника	Значення показника					Найменування заходу	Головний розподілок бюджетних коштів	Джерела фінансування (державний, місцевий, інший)	Прогнозований обсяг фінансування вихресурсів для виконання завдань, тис. гривень	У тому числі за роками				
		усього	у тому числі за роками												
			2021	2022	2023	2024					2025				
Найменування завдання	Львівська							Львівська							
	Миколаївська	5000	1000	1000	1000	1000		Миколаївська		443,6	80	84,2	88,5	93,1	97,8
	Одеська	74900	14000	14500	15000	15400	16000	Одеська		1343,83	258,23	271,4	271,4	271,4	271,4
	Полтавська	75000	15000	15000	15000	15000	15000	Полтавська		905,53	174,01	182,88	182,88	182,88	182,88
	Рівненська	54610	10155	10600	11285	11285	11285	Рівненська		3769,18	624,07	705,6	813,17	813,17	813,17
	Сумська	3450	650	700	700	700	700	Сумська		1066,35	204,91	215,36	215,36	215,36	215,36
	Тернопільська	250	50	50	50	50	50	Тернопільська		363,4	69,8	73,4	73,4	73,4	73,4
	Харківська	10000	2000	2000	2000	2000	2000	Харківська		2397	460,6	484,1	484,1	484,1	484,1
	Херсонська							Херсонська							
	Хмельницька	270	30	60	60	60	60	Хмельницька		90,98	17,50	18,37	18,37	18,37	18,37
	Черкаська							Черкаська							
	Чернівецька	2700	500	520	540	560	580	Чернівецька		215,1	40	42,2	44,3	44,3	44,3
	Чернігівська	86815	16000	16965	17500	17830	18520	Чернігівська		601,14	80	100	100	141,14	180
	Київська	53700	9900	10300	10700	11200	11600	Київська	місцевий бюджет	9055	1570,23	1683,29	1802,8	1930,8	2067,88
	Київська	міська						Київська	міська						
Київська	міська						Київська	міська							
Київська	міська						Київська	міська							
Київська	міська						Київська	міська							
Київська	міська						Київська	міська							
Київська	міська						Київська	міська							
Київська	міська						Київська	міська							
Київська	міська						Київська	міська							
Київська	міська						Київська	міська							
Київська	міська						Київська	міська							
Київська	міська						Київська	міська							
Київська	міська						Київська	міська							
Київська	міська						Київська	міська							
Київська	міська						Київська	міська							
Київська	міська						Київська	міська							
Київська	міська						Київська	міська							
Київська	міська						Київська	міська							
Київська	міська						Київська	міська							
Київська	міська						Київська	міська							
Київська	міська						Київська	міська							
Київська	міська						Київська	міська							
Київська	міська						Київська	міська							
Київська	міська						Київська	міська							
Київська	міська						Київська	міська							
Київська	міська						Київська	міська							
Київська	міська						Київська	міська							
Київська	міська						Київська	міська							
Київська	міська						Київська	міська							
Київська	міська						Київська	міська							
Київська	міська						Київська	міська							
Київська	міська						Київська	міська							
Київська	міська						Київська	міська							
Київська	міська						Київська	міська							
Київська	міська						Київська	міська							
Київська	міська						Київська	міська							
Київська	міська						Київська	міська							
Київська	міська						Київська	міська							
Київська	міська						Київська	міська							
Київська	міська						Київська	міська							
Київська	міська						Київська	міська							
Київська	міська						Київська	міська							
Київська	міська						Київська	міська							
Київська	міська						Київська	міська							
Київська	міська						Київська	міська							
Київська	міська						Київська	міська							
Київська	міська						Київська	міська							
Київська	міська						Київська	міська							
Київська	міська						Київська	міська							
Київська	міська						Київська	міська							
Київська	міська						Київська	міська							
Київська	міська						Київська	міська							

Найменування завдання	Найменування показника	Значення показника						Найменування заходу	Головний розпорядник бюджетних коштів	Джерела фінансування (державний бюджет, місцеві бюджети, інші)	Прогнозний обсяг фінансування ресурсів для виконання завдань, тис. гривень	У тому числі за роками				
		усього	у тому числі за роками													
			2021	2022	2023	2024	2025									
								репродуктивного здоров'я, культури безпеки життєдіяльності, запобігання виникненню соціально небезпечних захворювань та різних форм залежності, розвитку неформальних спортивних рухів, вуличних тренувань і фізичної культури								
	У тому числі:								У тому числі:	державний бюджет	4 785,9	585,9	600	900	1 200	1 500
	Міністерство спорту	90100	15000	15100	18000	20000	22000		Міністерство спорту							
	МОЗ								МОЗ							
	МОН								МОН							
	МВС								МВС							
	обласна державна адміністрація								обласна державна адміністрація	місцеві бюджети						
	Вінницька	550	90	100	120	120	120		Вінницька		990,11	190,26	199,96	199,96	199,96	199,96
	Волинська	350	60	65	70	75	80		Волинська		122	20	22	24	27	29
	Дніпропетровська	11150	2230	2230	2230	2230	2230		Дніпропетровська		12 792,84	2 095,43	2 304,98	2 535,48	2 789,02	3 067,93
	Донецька	1000	200	200	200	200	200		Донецька		375,32	70	73,57	77,25	77,25	77,25
	Житомирська	12000	2150	2275	2400	2525	2650		Житомирська		191,8	34,3	36,4	38,3	40,3	42,5
	Закарпатська	1590	250	320	340	340	340		Закарпатська		350	60	65	70	75	80
	Запорізька								Запорізька							
	Івано-Франківська	1250	200	225	250	275	300		Івано-Франківська		602	100	112	120	130	140

[illegible]

Найменування завдань	Найменування показника	Значення показника					Найменування	Головний розпорядник бюджетних коштів	Джерела фінансування (державний, місцевий, бюджет, інші)	Прогнозований обсяг фінансових ресурсів для виконання завдань, тис. гривень	У тому числі за роками				
		усього	у тому числі за роками												
			2021	2022	2023	2024					2025				
	У тому числі:														
	Міноплеспорт	18500	500	3000	4000	5000	6000	Міноплеспорт	державний бюджет	1 600	50	200	350	450	550
	МОН							МОН							
	Нацсоцслужба							Нацсоцслужба							
	облдержадміністрації							облдержадміністрації	місцеві бюджети						
	Вінницька							Вінницька							
	Волинська							Волинська							
	Дніпропетровська	900	180	180	180	180	180	Дніпропетровська		2 580,4	422,66	464,93	511,42	562,56	618,82
	Донецька							Донецька							
	Житомирська	12250	2250	2350	2450	2550	2650	Житомирська		195,5	35	37	39,1	41,1	43,3
	Закарпатська	340	40	60	80	80	80	Закарпатська		500	80	90	100	110	120
	Запорізька							Запорізька							
	Івано-Франківська	750	100	125	150	175	200	Івано-Франківська		451,5	75	84	90	97,5	105
	Київська							Київська							
	Кіровоградська							Кіровоградська							
	Луганська							Луганська							
	Львівська							Львівська							
	Миколаївська							Миколаївська							
Одеська	42500	8000	8300	8500	8700	9000	Одеська								
Полтавська	25000	5000	5000	5000	5000	5000	Полтавська		44,27	8,51	8,94	8,94	8,94	8,94	
Рівненська	1000	200	200	200	200	200	Рівненська		150	25,5	28,5	32	32	32	
Сумська							Сумська								
Тернопільська	250	50	50	50	50	50	Тернопільська		74,3	14,3	15	15	15	15	

Найменування завдання	Найменування показника	Значення показника					Найменування заходів	Джерело фінансування (державний бюджет, місцевий бюджет, інші)	Прогнозований обсяг фінансування в Україні, тис. гривень	У тому числі за роками				
		у тому числі за роками												
		усього	2021	2022	2023	2024				2025				
	Харківська	3500	1000	1000	500	500	500	Харківська	711,4	144,2	141,8	141,8	141,8	141,8
	Херсонська							Херсонська						
	Хмельницька							Хмельницька						
	Черкаська							Черкаська						
	Чернівецька							Чернівецька						
	Чернігівська	271,45	5000	5300	5485	5570	5790	Чернігівська	226,06	29,92	46,14	50	50	50
	Київська	10200	1600	1800	2000	2300	2500	Київська	3 245,43	562,79	603,31	646,15	692,02	741,16
	міська держадміністрація	14 2335	23920	27365	28595	30305	32150	місцевий бюджет	9 778,86	1 447,88	1 719,62	1 984,41	2 200,92	2 426,02
		18500	500	3000	4000	5000	6000	Разом	1600	50	200	350	450	550
		123835	23420	24365	24595	25305	26150	Утому числі	8 178,86	1 397,88	1 519,62	1 634,41	1 750,92	1 876,02
	чисельність молоді, яка підвищила рівень своїх компетентностей, осіб	123885	22300	23450	24720	26025	27390	реінтеграції молоді з тимчасово окупованої Російською Федерацією території України; а також адаптації і соціалізації молоді в українському суспільному просторі, поширення толерантності і солідарності, запобігання стереотипам, провіді кваліфікаційних курсів та інших освітніх заходів, забезпечення створення рівних умов для різних груп молоді, переодусім для молоді з інвалідністю						

Найменування завдання	Найменування показника	Значення показника					Найменування заходу	Головний розпорядник бюджетних коштів	Державна фінансова інституція, міністерство, відомство, підприємство, заклад, організація, підприємство	Прогнозований обсяг фінансування за період з 2021 по 2025 рік, тис. гривень	У тому числі за роками					
		усього	у тому числі за роками													
			2021	2022	2023	2024					2025					
	У тому числі:															
	Міністерство спорту	21020	3000	3020	4000	5000	6000	Міністерство спорту	державний бюджет	2275	300	325	450	550	650	
	Міністерство економіки	25000	5000	5000	5000	5000	5000	Міністерство економіки		650 000	130 000	130 000	130 000	130 000	130 000	
	МОН	20000	4000	4000	4000	4000	4000	МОН								
	МЗС							МЗС								
	Міністерство внутрішніх справ							Міністерство внутрішніх справ								
	Національна поліція							Національна поліція								
	Обласна державна адміністрація							Обласна державна адміністрація	місцеві бюджети							
	Вінницька обласна державна адміністрація							Вінницька обласна державна адміністрація								
	Волинська обласна державна адміністрація	3350	670	670	670	670	670	Волинська обласна державна адміністрація		2 570,52	421,05	463,15	509,46	560,41	616,45	
	Дніпропетровська обласна державна адміністрація							Дніпропетровська обласна державна адміністрація								
	Донецька обласна державна адміністрація	8000	1400	1500	1600	1700	1800	Донецька обласна державна адміністрація		126,5	22,6	24	25,3	26,6	28	
	Житомирська обласна державна адміністрація	285	50	55	60	60	60	Житомирська обласна державна адміністрація		700	120	130	140	150	160	
	Закарпатська обласна державна адміністрація							Закарпатська обласна державна адміністрація								
	Запорізька обласна державна адміністрація	1250	200	225	250	275	300	Запорізька обласна державна адміністрація		597	100	112	115	130	140	
	Івано-Франківська обласна державна адміністрація							Івано-Франківська обласна державна адміністрація								
Київська обласна державна адміністрація							Київська обласна державна адміністрація									
Кіровоградська обласна державна адміністрація							Кіровоградська обласна державна адміністрація									
Луганська обласна державна адміністрація							Луганська обласна державна адміністрація									
Львівська обласна державна адміністрація							Львівська обласна державна адміністрація									
Миколаївська обласна державна адміністрація							Миколаївська обласна державна адміністрація									
Одеська обласна державна адміністрація	7000	1200	1300	1400	1500	1600	Одеська обласна державна адміністрація									
Полтавська обласна державна адміністрація	17000	3000	3500	3500	3500	3500	Полтавська обласна державна адміністрація		580,76	111,6	117,29	117,29	117,29	117,29	117,29	

Найменування завдання	Найменування показника	Значення показника у тому числі за роками						У тому числі за роками					
		усього	2021	2022	2023	2024	2025	2021	2022	2023	2024	2025	
Найменування завдання	Найменування показника												
	Рівненська	3060	510	600	650	650	650	898,39	170,84	191,34	191,34	191,34	
	Сумська												
	Тернопільська	150	30	30	30	30	30	247,75	50,04	50,04	50,04	50,04	
	Харківська	600	100	200	100	100	100	362,5	73,2	73,2	73,2	73,2	
	Херсонська												
	Хмельницька												
	Черкаська												
	Чернівецька	800	140	150	160	170	180	169,9	33,3	35	35	35	
	Чернігівська	16370	3000	3200	3300	3370	3500	170	30	30	30	60	
	Київська міська держадміністрація												
	чисельність молоді з тимчасово окупованої Російською Федерацією території України, яка вступила на підготовчі курси до закладів вищої освіти, розміщених на території, де органи державної влади здійснюють свої повноваження в повному обсязі	3500	500	600	700	800	900						
	чисельність молоді з тимчасово окупованої Російською Федерацією	10000	2000	2000	2000	2000	2000						

Найменування завдання	Найменування показника	Значення показника						Найменування заходу	Головний розпорядник бюджетних коштів	Джерела фінансування (державний, місцевий бюджет, інші)	Прогнозний обсяг фінансування ресурсів для виконання завдань, тис. гривень	У тому числі за роками				
		усього	у тому числі за роками													
			2021	2022	2023	2024	2025									
	території України, яка вступила до закладів професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти, розміщених на територіях, де органи державної влади здійснюють свої повноваження в повному обсязі	10000	2000	2000	2000	2000	2000	МОН								
	чисельність учнів, місцеве проживання яких є тимчасово окупована Російською Федерацією територія України, які здобувають загальну середню освіту (у тому числі [у тому числі] дистанційно) в закладах освіти, розміщених на територіях, де органи державної влади здійснюють свої повноваження в повному обсязі	123885	22300	23450	24720	24025	27390	Разом			658 698,32	131 397,67	131 528,82	131 736,63	131 913,88	132 121,32
		66020	12000	12020	13000	14000	15000		державний бюджет		652 275	130 300	130 325	130 450	130 550	130 650

[illegible]

Найменування завдання	Найменування показника	Значення показника						Найменування заходу	Головний розпорядник бюджетних коштів	Джерела фінансування (державний бюджет, місцеві бюджети, інші)	Прогнозований обсяг фінансових ресурсів для виконання завдань, тис. гривень	У тому числі за роками				
		усього	у тому числі за роками													
			2021	2022	2023	2024	2025									
	Міністерство спорту	4500	820	860	900	940	980		Міністерство спорту	державний бюджет	5310	800	850	1040	1220	1400
	Національна служба								Національна служба							
	Міністерство, Координаційний центр з надання правової допомоги	950		200	250	250	250		Міністерство, Координаційний центр з надання правової допомоги		500		200	100	100	100
	МОН								МОН							
	обласна державна адміністрація								обласна державна адміністрація	місцеві бюджети						
	Вінницька								Вінницька							
	Волинська								Волинська							
	Дніпропетровська	13000	2600	2600	2600	2600	2600		Дніпропетровська		6 830,57	1 118,83	1 230,71	1 353,78	1 489,16	1 638,08
	Донецька								Донецька							
	Житомирська	1500	200	250	300	350	400		Житомирська		83,7	15	15,9	16,7	17,6	18,5
	Закарпатська	387	70	78	79	80	80		Закарпатська		400	70	75	80	85	90
	Запорізька								Запорізька							
	Івано-Франківська	600	100	110	120	130	140		Івано-Франківська		301	50	56	60	65	70
	Київська								Київська							
	Кіровоградська								Кіровоградська							
	Луганська								Луганська							
	Львівська	250	50	50	50	50	50		Львівська		268,27	51,55	54,18	54,18	54,18	54,18
	Миколаївська	500	100	100	100	100	100		Миколаївська		554,5	100	105,3	110,7	116,3	122,2
	Одеська	6400	900	1000	1300	1500	1700		Одеська		1 259,46	242,02	254,36	254,36	254,36	254,36
	Полтавська	35000	7000	7000	7000	7000	7000		Полтавська		811,79	155,99	163,95	163,95	163,95	163,95

Найменування завдань	Найменування показника	Значення показника					Найменування заходів	Головний розпорядник бюджетних коштів	Джерело фінансування (бюджет, цільні)	Прогнозований обсяг фінансування вихідних ресурсів в тис. гривень	У тому числі за роками				
		усього	2021	2022	2023	2024	2025				2021	2022	2023	2024	2025
Найменування завдань	Рівненська	12700	2000	2300	2800	2800	2800	Рівненська		300,6	51,1	57,2	64,1	64,1	64,1
	Сумська	57500	11500	11500	11500	11500	11500	Сумська		224,6	43,16	45,36	45,36	45,36	45,36
	Тернопільська	2500	500	500	500	500	500	Тернопільська		113,87	21,87	23	23	23	23
	Харківська	2500	500	500	500	500	500	Харківська		1765,7	339,3	356,6	356,6	356,6	356,6
	Херсонська	300	50	55	60	65	70	Херсонська		332,97	60,14	63,2	66,43	69,82	73,38
	Хмельницька	270	30	60	60	60	60	Хмельницька		78	15	15,75	15,75	15,75	15,75
	Черкаська							Черкаська							
	Чернівецька	76050	15170	15190	15210	15230	15250	Чернівецька		322,7	60	63,2	66,5	66,5	66,5
	Чернігівська	54250	10000	10600	10970	11140	11590	Чернігівська		340	60	70	70	70	70
	Київська мисьдержадміністрація	7100	800	1100	1400	1700	2100	Київська мисьдержадміністрація	місцевий бюджет	5307,98	920,46	986,73	1056,79	1131,82	1212,18
		276257	52390	54053	55649	56495	57670	Разом		25105,71	4174,42	4686,44	4998,2	5408,5	5838,14
		5450	820	1060	1150	1190	1230	у тому числі	державний бюджет	5810	800	1050	1140	1320	1500
у тому числі:		270807	51570	52993	54499	55305	56440		місцеві бюджети	19295,71	3374,42	3636,44	3858,2	4088,5	4338,14
	кількість представників організацій та фахівців які підвищили рівень своєї фаховості, осіб	13881	2285	2471	2785	3045	3295	2) розроблення програми та здійснення навчання представників організацій, що залучають до своєї діяльності волонтерів та фахівців, що популяризують волонтерську діяльність серед молоді							
	у тому числі:														
Мінмолодьспорт	Мінмолодьспорт	380	50	75	80	85	90	Мінмолодьспорт	державний бюджет	2190	300	450	460	480	500

Найменування завдань	Найменування показника	Значення показника						Найменування заводу	Головний розпорядник бюджетних коштів	Джерела фінансування (державний, місцеві бюджети, інші)	Прогнозований обсяг фінансування - вихідних ресурсів для виконання завдань, тис. гривень	У тому числі за роками				
		у тому числі за роками					2021					2022	2023	2024	2025	
		усього	2021	2022	2023	2024										
	Нацсоцслужба							Нацсоцслужба								
	МОН							МОН								
	облдержадміністрації:							облдержадміністрації:	місцеві бюджети							
	Вінницька	140	10	20	30	40	40	Вінницька		465,7	89,49	94,05	94,05	94,05	94,05	
	Волинська							Волинська								
	Дніпропетровська	2400	480	480	480	480	480	Дніпропетровська		5 847,14	957,75	1 053,52	1 158,87	1 274,76	1 402,24	
	Донецька							Донецька								
	Житомирська	75	5	10	15	20	25	Житомирська								
	Закарпатська	186	30	36	40	40	40	Закарпатська		300	50	55	60	65	70	
	Запорізька	6000	850	950	1200	1400	1600	Запорізька		1 030,4	198	208,1	208,1	208,1	208,1	
	Івано-Франківська	750	100	125	150	175	200	Івано-Франківська		451,5	75	84	90	97,5	105	
	Київська							Київська								
	Кіровоградська							Кіровоградська								
	Луганська							Луганська								
	Львівська	250	50	50	50	50	50	Львівська		252,13	48,45	50,92	50,92	50,92	50,92	
	Миколаївська							Миколаївська								
	Одеська							Одеська								
	Полтавська	2500	500	500	500	500	500	Полтавська		1 196,03	229,83	241,55	241,55	241,55	241,55	
	Рівненська							Рівненська								
	Сумська	300	60	60	60	60	60	Сумська		191,97	36,89	38,77	38,77	38,77	38,77	
	Тернопільська	100	20	20	20	20	20	Тернопільська		72,8	14	14,7	14,7	14,7	14,7	
	Харківська							Харківська								
	Херсонська							Херсонська								

Найменування завдання	Найменування показника	Значення показника						Найменування заходу	Головний розпорядник бюджетних коштів	Джерела фінансування (державний, місцевий, приватний, інше)	Прогнозований обсяг фінансових ресурсів для виконання завдань, тис. гривень	У тому числі за роками				
		усього	у тому числі за роками													
			2021	2022	2023	2024	2025									
	Хмельницька							Хмельницька								
	Черкаська	200	30	35	40	45	50	Черкаська			111,41	21,41	22,5	22,5	22,5	22,5
	Чернівецька							Чернівецька								
	Чернігівська	600	100	110	120	130	140	Чернігівська			1 125,83	221,67	226,04	226,04	226,04	226,04
	Київська міська держадміністрація							Київська міська держадміністрація	місцевий бюджет							
		13881	2285	2471	2785	3045	3295	Разом			13 234,91	2 242,49	2 539,15	2 665,51	2 813,89	2 973,87
		380	50	75	80	85	90	у тому числі	державний бюджет		2 190	300	450	460	480	500
запроваджено механізм підтримки		13501	2235	2396	2705	2960	3205				11 044,91	1 942,49	2 089,15	2 205,51	2 333,89	2 473,87
	1		1					3) запровадження механізму підтримки громадянськими організаціями органів, що залучають до своєї діяльності волонтерів, для підвищення їх спроможності	Разом	державний бюджет						
	Мінілодський спорт	1		1					Мінілодський спорт	державний бюджет						
	Нацсоцслужба								Нацсоцслужба							
		290138	54675	56524	58434	59540	60965				38 340,62	6 416,91	7 225,6	7 663,71	8 222,4	8 812,01
		5830	870	1135	1230	1275	1320		державний бюджет		8000	1100	1500	1600	1800	2000
Разом за завданням 2 у тому числі		284308	53805	55389	57204	58265	59645				30 340,62	5 316,91	5 725,6	6 063,71	6 422,4	6 812,01

Найменування завдання	Найменування показника	Значення показника					Найменування заходу	Головний розпорядник бюджетних коштів	Джерела фінансування (державний, місцевий, бюджет, інші)	Прогнозний обсяг фінансових ресурсів для виконання завдань, тис. гривень	У тому числі за роками							
		усього	2021	2022	2023	2024					2025	2021	2022	2023	2024	2025		
3. Активізація залучення молоді до процесів ухвалення рішень	чисельність представників молодіжних консультативно-дорадчих органів, органів учнівського та студентського самоврядування, осіб	78582	13629	14566	15993	16796	17598	проведення міжнародних, всеукраїнських та регіональних заходів (акцій, конкурсів, засідань за круглим столом, дебатов, семінарів, тренінгів, конференцій, форумів та інших заходів); видання інформаційних та методичних матеріалів та виготовлення і розміщення соціальних роликів та реклами з метою: навчання представників молодіжних консультативно-дорадчих органів, органів учнівського та студентського самоврядування щодо участі у процесах ухвалення рішень, осіб			1150	1250	1350	1450	1550			
		у тому числі:																
		Міністерство спорту	2750	450	500	550	600				650	державний бюджет	6750					
		МОН										місцеві бюджети						
	Вінницька	9471	1171	1600	2000	2200	2500	Вінницька			2 479,6	476,48	500,78	500,78	500,78			

Найменування завдання	Найменування показника	Значення показника					Найменування заходу	Джерела фінансування (державний, місцевий, приватний бюджет, інші)	Прогнозований обсяг фінансування ресурсів для виконання завдання, тис. гривень	У тому числі за роками				
		усього	у тому числі за роками											
			2021	2022	2023	2024				2025				
	Волинська	650	120	125	130	135	140		305	50	55	60,5	66,5	73
	Дніпропетровська	1000	200	200	200	200	200		4 227,06	697,38	761,62	837,78	921,56	1 013,72
	Донецька	500	100	100	100	100	100		804,72	150	157,65	165,69	165,69	165,69
	Житомирська	800	120	140	160	180	200		22,3	4	4,2	4,5	4,7	4,9
	Закарпатська	185	25	40	40	40	40		200	30	35	40	45	50
	Запорізька	8000	1100	1300	1600	1900	2100		3 791,3	728,5	765,7	765,7	765,7	765,7
	Івано-Франківська	600	100	110	120	130	140		301	50	56	60	65	70
	Київська	400		100	100	100	100		600		150	150	150	150
	Кіровоградська													
	Луганська													
	Львівська	500	100	100	100	100	100		666,91	128,15	134,69	134,69	134,69	134,69
	Миколаївська													
	Одеська	450	70	80	90	100	110		574,38	110,38	116	116	116	116
	Полтавська	2500	500	500	500	500	500		354,53	68,13	71,6	71,6	71,6	71,6
	Рівненська	16200	2925	3000	3425	3425	3425		11 267,45	2 086,73	2 200,98	2 326,58	2 326,58	2 326,58
	Сумська	580	100	120	120	120	120		499,71	96,03	100,92	100,92	100,92	100,92
	Тернопільська	100	20	20	20	20	20		32,1	6,1	6,5	6,5	6,5	6,5
	Харківська	1000	200	200	200	200	200		1 387,85	266,69	280,29	280,29	280,29	280,29
	Херсонська	225	35	40	45	50	55		802,93	145,02	152,42	160,19	168,36	176,94
	Хмельницька	270	30	60	60	60	60		78	15	15,75	15,75	15,75	15,75
	Черкаська													
	Чернівецька	28097	5613	5471	5571	5671	5771		10 488	1952	2 055,4	2 160,2	2 160,2	2 160,2
	Чернігівська	304	50	60	62	65	67							
	Київська міська держадміністрація	4000	600	700	800	900	1000		4 174,27	723,86	775,98	831,07	890,08	953,28

Найменування завдань	Найменування показника	Значення показника					Найменування заходів	Головний розпорядник бюджетних коштів	Джерела фінансування (інвестиції, кредити, гранти, бюджет, інші)	Прогнозований обсяг фінансових ресурсів для виконання завдань, тис. гривень	У тому числі за роками				
		усього	2021	2022	2023	2024	2025				2021	2022	2023	2024	2025
Найменування завдань	Луганська	0						Луганська		894,33	171,85	180,62	180,62	180,62	180,62
	Львівська	1625	325	325	325	325	325	Львівська							
	Миколаївська							Миколаївська							
	Одеська							Одеська							
	Полтавська	25000	5000	5000	5000	5000	5000	Полтавська		243,86	46,86	49,25	49,25	49,25	49,25
	Рівненська							Рівненська							
	Сумська	1290	250	260	260	260	260	Сумська		483,6	93	97,65	97,65	97,65	97,65
	Тернопільська	3000	600	600	600	600	600	Тернопільська		32,7	6,3	6,6	6,6	6,6	6,6
	Харківська	2600	300	500	600	600	600	Харківська							
	Херсонська							Херсонська							
	Хмельницька	290	50	60	60	60	60	Хмельницька		78	15	15,75	15,75	15,75	15,75
	Черкаська	360	68	70	72	74	76	Черкаська		560,8	107,76	113,26	113,26	113,26	113,26
	Чернівецька							Чернівецька							
	Чернігівська	16410	3000	3200	3300	3400	3510	Чернігівська							
	Київська							Київська	місцевий міський бюджет						
	Київська							Київська	місцевий міський бюджет						
	Київська							Київська	місцевий міський бюджет						
Найменування завдань	Київська	80425	15208	15815	16192	16464	16746	Київська	місцевий міський бюджет	21 192,22	3 520,43	3 877,95	4 221,77	4 589,4	4 982,68
		985	150	175	200	220	240			3750	550	650	750	850	950
		79440	15058	15640	15992	16244	16506	Разом		17 442,22	2 970,43	3 227,95	3 471,77	3 739,4	4 032,68
								у тому числі	державний бюджет						
									місцеві бюджети						
	Київська	8753	1740	1748	1751	1755	1759	Київська							
	Київська							Київська							
	Київська							Київська							
	Київська							Київська							
	Київська							Київська							
	Київська							Київська							
Найменування завдань	Київська	1000	200	200	200	200	200	Київська	державний бюджет	2 500	500	500	500	500	500
	Київська							Київська							

Найменування завадань	Найменування показника	Значення показника						Найменування заводу	Головний розпорядник бюджетних коштів	Джерела фінансування (державний, місцевий, бюджет, інші)	Прогнозований обсяг фінансування ресурсів для виконання завадань, тис. гривень	У тому числі за роками				
		усього	у тому числі за роками													
			2021	2022	2023	2024	2025									
	облдержадміністрації:							облдержадміністрації:	місцеві бюджети							
	Вінницька							Вінницька								
	Волинська							Волинська								
	Дніпропетровська							Дніпропетровська								
	Донецька							Донецька								
	Житомирська	50	5	8	10	12	15	Житомирська								
	Закарпатська							Закарпатська								
	Запорізька							Запорізька								
	Івано-Франківська							Івано-Франківська								
	Київська							Київська								
	Кіровоградська							Кіровоградська								
	Луганська							Луганська								
	Львівська							Львівська								
	Миколаївська							Миколаївська								
	Одеська	7500	1500	1500	1500	1500		Одеська								
	Полтавська						1500	Полтавська								
	Рівненська							Рівненська								
	Сумська							Сумська								
	Тернопільська	25	5	5	5	5	5	Тернопільська			30,76	5,96	6,2	6,2	6,2	
	Харківська							Харківська								
	Херсонська							Херсонська								
	Хмельницька							Хмельницька								
	Черкаська							Черкаська								
	Чернівецька							Чернівецька								
	Чернігівська	178	30	35	36	38	39	Чернігівська								

Найменування завдань	Найменування показника	Значення показника					Найменування заходів	Головний розпорядник бюджетних коштів	Джерела фінансування (державний, місцевий бюджет, інші)	Прогнозований обсяг фінансових ресурсів для виконання завдань, тис. гривень	У тому числі за роками				
		усього	у тому числі за роками												
			2021	2022	2023	2024					2025				
	Донецька						Донецька								
	Житомирська	75	5	10	15	20	25	Житомирська							
	Закарпатська	200	40	40	40	40	40	Закарпатська		850	150	160	170	180	190
	Запорізька	3500	600	650	700	750	800	Запорізька		458	88	92,5	92,5	92,5	92,5
	Івано-Франківська	1250	200	225	250	275	300	Івано-Франківська		602	100	112	120	130	140
	Київська							Київська							
	Кіровоградська							Кіровоградська							
	Луганська							Луганська							
	Львівська	500	100	100	100	100	100	Львівська		520,4	100	105,1	105,1	105,1	105,1
	Миколаївська							Миколаївська							
	Одеська							Одеська							
	Полтавська							Полтавська							
	Рівненська	1130	200	210	240	240	240	Рівненська		660	100	140	140	140	140
	Сумська							Сумська							
	Тернопільська	125	25	25	25	25	25	Тернопільська		269,6	51,84	54,44	54,44	54,44	54,44
	Харківська							Харківська							
	Херсонська	175	25	30	35	40	45	Херсонська		408,11	73,71	77,47	81,42	85,57	89,94
	Хмельницька							Хмельницька							
	Черкаська							Черкаська							
	Чернівецька							Чернівецька							
	Чернігівська	151	25	30	31	32	33	Чернігівська							
	Київська міська держадміністрація							Київська міська держадміністрація							

Найменування завдання	Найменування показника	Значення показника					Найменування заходу	Головний розпорядник бюджетних коштів	Джерело фінансування (інвестуваний бюджет, інші)	Прогнозований обсяг фінансових ресурсів для виконання завдань, тис. гривень	У тому числі за роками				
		усього	2021	2022	2023	2024	2025				2021	2022	2023	2024	2025
Разом за завданням 4	у тому числі	18458	3307	3665	3641	3977	3868			67 308,71	12 175,45	12 847,14	13 463,66	14 091,83	14 730,62
		6580	1145	1395	1245	1495	1300		державний бюджет	57 500	10 500	11 000	11 500	12 000	12 500
		11878	2162	2270	2396	2482	2568		місцеві бюджети	9 808,71	1 675,45	1 847,14	1 963,66	2 091,83	2 230,62
5. Виконання програм для підготовки фахівців, які працюють з молоддю, у тому числі програми «Молодіжний працівник»	чисельність представників інститутів громадянського суспільства, які працюють з молоддю, які пройшли навчання за програмою «Молодіжний працівник», осіб	26124	4900	5127	5252	5366	5479	1) проведення міжнародних, всеукраїнських та регіональних заходів (семинарів, тренінгів, форумів, конкурсів, конференцій, акцій) з метою виконання програми «Молодіжний працівник» та забезпечення роботи веб-сайту програми «Молодіжний працівник»							
		у тому числі:													
		Міністерство внутрішніх справ	3485	650	675	700	720		державний бюджет	10 950	2000	2050	2200	2300	2400
		обласні адміністрації													
		місцеві бюджети													
		Вінницька													
		Волинська	650	120	125	130	135			488	80	88	96,5	106,5	117
	Дніпропетровська	11520	2304	2304	2304	2304	2304	Дніпропетровська		16 495,31	2 701,89	2 972,08	3 269,29	3 596,22	3 955,84
		Донецька	435	87	87	87	87	Донецька		804,73	150	157,65	165,69	165,69	165,69

Найменування завдань	Найменування показника	Значення показника						Найменування	Головний розпорядник бюджетних коштів	Джерела фінансування (державний, місцевий бюджет, інші)	Прогнозований обсяг фінансування вих. ресурсів для виконання завдань, тис. гривень	У тому числі за роками				
		у тому числі за роками					2021					2022	2023	2024	2025	
		усього														
	Житомирська	1500	200	250	300	350	400	Житомирська			167,7	30	31,8	33,5	35,3	37,1
	Закарпатська	294	54	60	60	60	60	Закарпатська			950	170	180	190	200	210
	Запорізька	3200	600	620	640	660	680	Запорізька			525,8	101	106,2	106,2	106,2	106,2
	Івано-Франківська	200	30	35	40	45	50	Івано-Франківська			301	50	56	60	65	70
	Київська	240		60	60	60	60	Київська			640		160	160	160	160
	Кіровоградська	250	50	50	50	50	50	Кіровоградська			575,04	103,89	109,16	114,70	120,57	126,72
	Луганська	100	20	20	20	20	20	Луганська			127,64	24,52	25,78	25,78	25,78	25,78
	Львівська	500	100	100	100	100	100	Львівська			520,4	100	105,1	105,1	105,1	105,1
	Миколаївська	250	50	50	50	50	50	Миколаївська			194,1	35	36,9	38,7	40,7	42,8
	Одеська	150	20	25	30	35	40	Одеська			431,8	83	87,2	87,2	87,2	87,2
	Полтавська	400	80	80	80	80	80	Полтавська			299,12	57,48	60,41	60,41	60,41	60,41
	Рівненська	460	85	90	95	95	95	Рівненська			1248,59	212,23	237,70	266,22	266,22	266,22
	Сумська	800	160	160	160	160	160	Сумська			832,64	160	168,16	168,16	168,16	168,16
	Тернопільська	200	40	40	40	40	40	Тернопільська			206,5	39,7	41,7	41,7	41,7	41,7
	Харківська	250	50	50	50	50	50	Харківська			961,6	184,8	194,2	194,2	194,2	194,2
	Херсонська	250	40	45	50	55	60	Херсонська			910,44	164,44	172,82	181,64	190,9	200,64
	Хмельницька	270	30	60	60	60	60	Хмельницька			213,2	41	43,05	43,05	43,05	43,05
	Черкаська	320	60	62	64	66	68	Черкаська			206,03	39,59	41,61	41,61	41,61	41,61
	Чернівецька							Чернівецька								
	Чернігівська	400	70	79	82	84	85	Чернігівська			541,15	53,24	53,24	136,17	151,71	146,79
	Київська міськдержадміністрація							Київська міськдержадміністрація	місцевий бюджет							
		261,24	4900	5127	5252	5366	5479	Разом			38 590,79	6 581,78	7 178,76	7785,82	8 272,22	8 772,21
		3485	650	675	700	720	740	у тому числі державний бюджет			10 950	2000	2050	2200	2300	2400

Найменування завдання	Найменування показника	Значення показника у тому числі за роками					Найменування заходу	Головний розпорядник бюджетних коштів	Джерела фінансування (місцеві, державні, міжбюджетні)	Прогнозований обсяг фінансових ресурсів для виконання завдань, тис. гривень	У тому числі за роками				
		усього	2021	2022	2023	2024	2025				2021	2022	2023	2024	2025
		22639	4250	4452	4552	4646	4739		місцеві бюджети	27 640,79	4 581,78	5 128,76	5 585,82	5 972,22	6 372,21
	чисельність підготовлених фахівців, які працюють у закладах освіти та установах, що працюють з молоддю, осіб	1068	120	192	222	250	284	2) підготовка фахівців, які працюють у закладах освіти та установах, що працюють з молоддю, для здійснення консультування молоді з питань розвитку кар'єри в Україні							
	у тому числі							у тому числі							
	Міністерство внутрішніх справ	355	35	60	70	85	105	Міністерство внутрішніх справ		2050	200	350	400	500	600
	МОН							МОН							
	Міністерство освіти і науки							Міністерство освіти і науки							
	обласні державні адміністрації							обласні державні адміністрації	місцеві бюджети						
	Вінницька	280	40	60	60	60	60	Вінницька		636,44	122,3	128,54	128,54	128,54	128,54
	Волинська							Волинська							
	Дніпропетровська							Дніпропетровська							
	Донецька							Донецька							
	Житомирська	30	2	4	6	8	10	Житомирська							
	Закарпатська							Закарпатська							
	Запорізька							Запорізька							
	Івано-Франківська							Івано-Франківська							
	Київська							Київська							
	Кіровоградська							Кіровоградська							
	Луганська							Луганська							
	Львівська							Львівська							

Найменування завдання	Найменування показника	Значення показника					Найменування заходу	Головний розпорядник бюджетних коштів	Джерела фінансування (державний, місцевий бюджет, інші)	Прогнозований обсяг фінансування ресурсів для виконання завдань, тис. гривень	У тому числі за роками					
		усього	2021	2022	2023	2024					2025					
	Миколаївська							Миколаївська								
	Одеська	150	20	25	30	35	40	Одеська								
	Полтавська	203	13	33	46	52	59	Полтавська		9 270,09	1 781,33	1 872,19	1 872,19	1 872,19	1 872,19	1 872,19
	Рівненська							Рівненська								
	Сумська							Сумська								
	Тернопільська	50	10	10	10	10	10	Тернопільська		79,35	15,23	16,03	16,03	16,03	16,03	16,03
	Харківська							Харківська								
	Херсонська							Херсонська								
	Хмельницька							Хмельницька								
	Черкаська							Черкаська								
	Чернівецька							Чернівецька								
	Чернігівська							Чернігівська								
Разом за завданням 5	Київська м. міська держадміністрація							Київська м. міський бюджет								
		1068	120	192	222	250	284	Разом		12 035,88	2 118,86	2 366,76	2 416,76	2 516,76	2 616,76	2 616,76
		355	35	60	70	85	105	у тому числі державний бюджет		2050	200	350	400	500	600	600
		713	85	132	152	165	179	місцеві бюджети		9 985,88	1 918,86	2 016,76	2 016,76	2 016,76	2 016,76	2 016,76
		27192	5020	5319	5474	5616	5763			50 626,67	8 700,64	9 545,52	10 202,58	10 788,97	11 388,97	11 388,97
у тому числі		3840	685	735	770	805	845	державний бюджет		13 000	2200	2400	2600	2800	3000	3000
		23352	4335	4584	4704	4811	4918	місцеві бюджети		37 626,67	6 500,64	7 145,52	7 602,58	7 988,97	8 388,97	8 388,97

Найменування завдання	Найменування показника	Значення показника					Найменування заходу	Головний розподіл коштів	Джерело фінансування (цілі, інвестиції, бюджет)	Прогнозований обсяг фінансування за завдання, тис. гривень	У тому числі за роками				
		усього	у тому числі за роками												
			2021	2022	2023	2024					2025				
6. Забезпечення функціонування молодіжних центрів	кількість молоді, залученої до діяльності державної установи «Всеукраїнський молодіжний центр»	1800000	300000	330000	360000	390000	420000	1) забезпечення діяльності державної установи «Всеукраїнський молодіжний центр»	Міністерство спорту	70 520,6	9 311,4	15302,3	15052,3	15302,3	15552,3
	кількість обласних молодіжних центрів, одиниць	19	19	19	19	19	19	2) функціонування обласних молодіжних центрів							
	у тому числі:														
	обласних молодіжних центрів:								обласні бюджети						
	Вінницька	1	1	1	1	1	1	Вінницька		35 171,4	4 371,4	6200	7200	8200	9200
	Волинська	1	1	1	1	1	1	Волинська		9768	1600	1760	1936	2 129,5	2 342,5
	Дніпропетровська							Дніпропетровська							
	Донецька	1	1	1	1	1	1	Донецька		19 428,42	3 590,9	3 928,45	3 969,69	3 969,69	3 969,69
	Житомирська							Житомирська							
	Закарпатська							Закарпатська							
	Запорізька	2	2	2	2	2	2	Запорізька		39 573,44	2 373,44	7500	8700	9900	11 100
	Івано-Франківська							Івано-Франківська							
	Київська	2	2	2	2	2	2	Київська		53 762,78	8 467,8	9 476,68	10 610,7	11 886,2	13 321,4
	Кіровоградська							Кіровоградська							
	Луганська							Луганська							
	Львівська	1	1	1	1	1	1	Львівська		9 187,9	1 371,9	1 581,2	1 712,9	2 055,4	2 466,5
	Миколаївська							Миколаївська							
	Одеська	2	2	2	2	2	2	Одеська		30 156	5 278	5 912	6 322	6 322	6 322
	Полтавська	1	1	1	1	1	1	Полтавська		10 730,9	1 961,8	2 042	2 125,5	2 240,3	2 361,3

Найменування завдань	Найменування показника	Значення показника						Найменування заводу	Головний розпорядник бюджетних коштів	Джерела фінансування (державний, місцевий бюджет, інші)	Прогнозовані обсяги фінансування - вихресурсів для виконання завдань, тис. гривень	У тому числі за роками				
		у тому числі за роками					2021					2022	2023	2024	2025	
		усього	2021	2022	2023	2024										2025
Найменування завдань	Рівненська	1	1	1	1	1	1	Рівненська			14 296,4	2 430	2 723,6	3 047,6	3 047,6	3 047,6
	Сумська	1	1	1	1	1	1	Сумська			8 827,6	1 697,6	1 782,5	1 782,5	1 782,5	1 782,5
	Тернопільська	2	2	2	2	2	2	Тернопільська			24 221	3 925	4 333	4 827	5 321	5 815
	Харківська	1	1	1	1	1	1	Харківська			21 349,53	3 941,3	4 185,67	4 407,52	4 407,52	4 407,52
	Херсонська							Херсонська								
	Хмельницька							Хмельницька								
	Черкаська	1	1	1	1	1	1	Черкаська			10 050,55	1 855,42	1 970,46	2 074,89	2 074,89	2 074,89
	Чернівецька							Чернівецька								
	Чернігівська	1	1	1	1	1	1	Чернігівська			34 242,1	5 078,6	5 840,4	6 716,5	7 724	8 882,6
	Київська міськадержадміністрація	1	1	1	1	1	1	Київська міськадержадміністрація	місцевий бюджет	52 403,12	9 121,9	9 778,68	10 472,96	11 216,6	12 012,98	
								Разом	місцевий бюджет	373 349,14	57 065,06	69 014,64	75 905,76	82 277,2	89 106,48	
	чисельність представників молодіжних центрів, осіб у тому числі:	17752	2977	3284	3557	3831	4103	3) здійснення навчання представників молодіжних центрів для підвищення рівня їх спроможності та якості діяльності								
	Міномольд-спорт	3250	550	600	650	700	750	Міномольд-спорт	державний бюджет	13 000	2200	2400	2600	2800	3000	
	МКІП							МКІП	облдержадміністрації:	місцеві бюджети						
	Вінницька							Вінницька			610,5	100	110	121	133	146,5
	Волинська	750	150	150	150	150	150	Волинська			5 847,14	957,75	1 053,52	1 158,87	1 274,76	1 402,24
	Дніпропетровська	2400	480	480	480	480	480	Дніпропетровська								
	Донецька	650	130	130	130	130	130	Донецька			1 072,96	200	210,2	220,92	220,92	220,92

Найменування завдання	Найменування показника	Значення показника						Найменування заходу	Головний розпорядник бюджетних коштів	Джерела фінансування (державний, місцевий, приватний, інші)	Прогнозований обсяг фінансових ресурсів для виконання завдань, тис. гривень	У тому числі за роками				
		усього	у тому числі за роками													
			2021	2022	2023	2024	2025									
	Житомирська	37	3	5	7	10	12	Житомирська								
	Закарпатська							Закарпатська								
	Запорізька	7000	1000	1200	1400	1600	1800	Запорізька			541,2	104	109,3	109,3	109,3	109,3
	Івано-Франківська	200	30	35	40	45	50	Івано-Франківська			301	50	56	60	65	70
	Київська							Київська								
	Кіровоградська							Кіровоградська								
	Луганська							Луганська								
	Львівська	2250	450	450	450	450	450	Львівська			2 081,6	400	420,4	420,4	420,4	420,4
	Миколаївська							Миколаївська								
	Одеська	450	80	85	90	95	100	Одеська								
	Полтавська							Полтавська								
	Рівненська							Рівненська								
	Сумська							Сумська								
	Тернопільська	95	19	19	19	19	19	Тернопільська			77,92	15	15,73	15,73	15,73	15,73
	Харківська							Харківська								
	Херсонська							Херсонська								
	Хмельницька	270	30	60	60	60	60	Хмельницька			85,82	16,5	17,33	17,33	17,33	17,33
Черкаська							Черкаська									
Чернівецька	350	50	60	70	80	90	Чернівецька			111,7	20,8	21,9	23	23	23	
Чернігівська	50	5	10	11	12	12	Чернігівська			1 550,8	230	264,5	304,2	349,8	402,3	
Київська міська держадміністрація							Київська міська держадміністрація	місцевий бюджет								
	Разом	17752	2977	3284	3557	3831	4103	Разом			25 280,64	4 294,05	4 678,88	5 050,75	5 429,24	5 827,72

Найменування завдання	Найменування показника	Значення показника					Найменування заходу	Головний розпорядник бюджетних коштів	Джерела фінансування (державний, місцеві бюджети)	Прогнозний обсяг фінансування ресурсів для виконання завдань, тис. гривень	У тому числі за роками				
		усього	2021	2022	2023	2024					2025				
												у тому числі за роками			
Разом за завданням 6 у тому числі:		3250	550	600	650	700	750	у тому числі	державний бюджет	13 000	2200	2400	2600	2800	3000
		14502	2427	2684	2907	3131	3353		місцеві бюджети	12 280,64	2 094,05	2 278,88	2 450,75	2 629,24	2 827,72
		1817752	302977	333284	343557	393831	424103			449 170,38	70 670,51	88 995,82	96 008,81	103 006,74	110 486,5
		1803250	300550	330600	340650	390700	420750		державний бюджет	83 520,6	11 511,4	17 702,3	17 652,3	18 102,3	18 552,3
		14502	2427	2684	2907	3131	3353		місцеві бюджети	385 649,78	59 159,11	71 293,52	78 356,51	84 906,44	91 934,2
7. Сприяння створенню умов для розвитку спроможностей існуючих громадянського суспільства для досягнення завдань Програми		6396292	1240760	1273950	1283545	1287205	1290832								
								1) надання фінансової підтримки молодим та дитячим громадянським організаціям для виконання (реалізації) програм (проектів, заходів) відповідно до Порядку проведення конкурсу з визначення програм (проектів, заходів), розроблених інститутами громадянського суспільства, для виконання (реалізації) яких надається фінансова підтримка, затвердженого постановою Кабінету Міністрів							
	у тому числі:														
	Мінімолодіспорт	5633000	1126600	1126600	1126600	1126600	1126600	1126600	Мінімолодіспорт	97 500	19 500	19 500	19 500	19 500	19 500
	облдержадміністрації:								місцеві бюджети						
	Вінницька	2500	500	500	500	500	500	500	Вінницька	780,6	150	157,65	157,65	157,65	157,65
	Волинська	3052	500	550	605	665	732	732	Волинська	3 052,5	500	550	605	665,5	732
	Дніпропетровська								Дніпропетровська						

Найменування завдання	Найменування показника	Значення показника					Найменування заходу	Головний розпорядник коштів	Джерела фінансування (бюджет, цільні)	Прогнозований обсяг фінансових ресурсів для виконання завдань, тис. гривень	У тому числі за роками				
		усього	2021	2022	2023	2024					2025				
	Донецька	40000	8000	8000	8000	8000	8000	Україні від 12 жовтня 2011 р. № 1049 (орієнтовний вісник України, 2011 р., № 79, ст. 2977)	Донецька	1 609,5	300	315,3	331,4	331,4	331,4
	Житомирська	53450	9700	10250	10600	11150	11750		Житомирська	905,2	218,7	158,6	167	175,8	185,1
	Закарпатська	14200		3500	3600	3600	3600		Закарпатська	1700		350	400	450	500
	Запорізька	7000	1000	1200	1400	1600	1800		Запорізька	593,2	114	119,8	119,8	119,8	119,8
	Івано-Франківська	5000	1000	1000	1000	1000	1000		Івано-Франківська	500	100	100	100	100	100
	Київська	2500	500	500	500	500	500		Київська	6250	1250	1250	1250	1250	1250
	Кіровоградська								Кіровоградська						
	Луганська	1700	300	300	350	350	400		Луганська	1000	200	200	200	200	200
	Львівська	5000	1000	1000	1000	1000	1000		Львівська	5204	1000	1051	1051	1051	1051
	Миколаївська	10000	2000	2000	2000	2000	2000		Миколаївська	1109	200	210,6	221,3	232,6	244,5
	Одеська								Одеська						
	Полтавська	100000	20000	20000	20000	20000	20000		Полтавська	1 645,42	316,18	332,31	332,31	332,31	332,31
	Рівненська	157000	30000	31000	32000	32000	32000		Рівненська	2 941,6	500	560	627,2	627,2	627,2
	Сумська	25000	5000	5000	5000	5000	5000		Сумська	2 602	500	525,5	525,5	525,5	525,5
	Тернопільська	180000	32000	34000	36000	38000	40000		Тернопільська	1 315,06	252,7	265,59	265,59	265,59	265,59
	Харківська	60000	5000	10000	15000	15000	15000		Харківська	6 674,94	629,7	1 136,31	1 636,31	1 636,31	1 636,31
	Херсонська								Херсонська						
	Хмельницька	580	60	100	120	150	150		Хмельницька	468	90	94,5	94,5	94,5	94,5
	Черкаська	55000	10000	10500	11000	11500	12000		Черкаська	657,56	126,36	132,8	132,8	132,8	132,8
	Чернівецька								Чернівецька						
	Чернігівська	3310	600	650	670	690	700		Чернігівська	1 205	200	220	240	260	285
	Київська міська держадміністрація	37900	7000	7300	7600	7900	8100		Київська міська держадміністрація	12 861,41	2 230,3	2 390,88	2 560,63	2 742,44	2 937,15

Найменування завдань	Найменування показника	Значення показника					Найменування заводу	Джерела фінансування (державний, місцевий бюджет, інші)	Прогнозований обсяг фінансування ресурсів для виконання завдань, тис. гривень	У тому числі за роками				
		усього	2021	2022	2023	2024				2025	2021	2022	2023	2024
		6396292	1260760	1273950	1283545	1287205	1290832	Разом	167 780,87	31 819,12	33 062,02	33 959,17	34 291,58	34 648,99
		5633000	1126600	1126600	1126600	1126600	1126600	у тому числі державний бюджет	97 500	19 500	19 500	19 500	19 500	19 500
		763292	134160	147350	156945	160605	164232	місцеві бюджети	53 074,99	8 877,94	10 120,84	11 017,99	11 350,4	11 707,81
								інші джерела	17 205,88	3 441,18	3 441,18	3 441,18	3 441,18	3 441,18
	чисельність представників, які працюють в молодіжних та дитячих громадських організаціях, осіб	2798	455	502	576	614	651	2) здійснення навчання представників, які працюють у молодіжних та дитячих громадських організаціях для підвищення рівня їх компетентностей для роботи з молоддю						
	у тому числі:													
	Мінімолодьспорт	620	75	95	125	150	175	державний бюджет	5870	770	900	1200	1400	1600
	обласні адміністративні центри:							місцеві бюджети						
	Вінницька	345	45	60	70	80	90	Вінницька	448,48	86,18	90,58	90,58	90,58	90,58
	Волинська							Волинська						
	Дніпропетровська	850	170	170	170	170	170	Дніпропетровська	6 025,05	986,89	1 085,58	1 194,13	1 313,55	1 444,9
	Донецька							Донецька						
	Житомирська	45	5	7	9	11	13	Житомирська						
	Закарпатська							Закарпатська						
	Запорізька							Запорізька						
	Івано-Франківська							Івано-Франківська						
	Київська							Київська						

Найменування завдання	Найменування показника	Значення показника					Найменування заходу	Головний розпорядник бюджетних коштів	Джерела фінансування (державний, місцевий, приватний, інші)	Прогнозований обсяг фінансових ресурсів для виконання завдань, тис. гривень	У тому числі за роками				
		усього	у тому числі за роками												
			2021	2022	2023	2024					2025				
Найменування завдання	Кіровоградська							Кіровоградська							
	Луганська							Луганська							
	Львівська							Львівська							
	Миколаївська	300	60	60	60	60		Миколаївська		271,72	49	51,6	54,23	56,99	59,9
	Одеська							Одеська							
	Полтавська							Полтавська							
	Рівненська							Рівненська							
	Сумська	150	30	30	30	30		Сумська		156,21	29,97	31,56	31,56	31,56	31,56
	Тернопільська	100	20	20	20	20		Тернопільська		133,71	25,71	27	27	27	27
	Харківська							Харківська							
	Херсонська							Херсонська							
	Хмельницька	240	30	30	60	60		Хмельницька		78	15	15,75	15,75	15,75	15,75
	Черкаська							Черкаська							
	Чернівецька							Чернівецька							
	Чернігівська	148	20	30	32	33		Чернігівська		88,41	35	30	23,41		
	Київська міська держадміністрація							Київська міська держадміністрація	місцевий бюджет						
		2798	455	502	576	614	651	Разом		13 071,58	1 997,75	2 232,06	2 636,66	2 935,43	3 269,69
		620	75	95	125	150	175	у тому числі	державний бюджет	5870	770	900	1200	1400	1600
		2178	380	407	451	464	476		місцеві бюджети	7 201,58	1 227,75	1 332,06	1 436,66	1 535,43	1 669,69
чисельність дітей та молоді, осіб	10 122	10 122					3) проведення міжнародних та всеукраїнських заходів молодіжної організації	Мінілодье-спорт	державний бюджет	5000	5000				
							Разом			5000	5000				

Найменування завдання	Найменування показника	Значення показника						Найменування заходу	Джерела фінансування (бюджет, інші)	Прогнозований обсяг фінансових ресурсів для виконання завдань, тис. гривень	У тому числі за роками				
		усього	2021	2022	2023	2024	2025								
Разом за завданням 7 у тому числі		6 409 212	1 271 337	1 274 452	1 284 121	1 287 819	1 291 483	Національна скаутська організація України		185 852,45	38 816,86	35 294,08	36 595,83	37 227	37 918,68
		5 643 742	1 136 797	1 126 695	1 126 725	1 126 750	1 126 775		державний бюджет	108 370	25 270	20 400	20 700	20 900	21 100
		765 470	134 540	147 757	157 396	161 069	164 708		місцеві бюджети	60 276,56	10 105,69	11 452,9	12 454,65	12 885,83	13 377,5
									інші джерела	17 205,88	3 441,18	3 441,18	3 441,18	3 441,18	3 441,18
8. Здійснення експертно-аналітичних, інформаційних та підсумкових оціночних заходів	кількість доповідей, одиниць	5	1	1	1	1	1	1) підготовка щорічної доповіді Президенту України, Верховній Раді України, Кабінетові Міністрів України про становище молоді в Україні	Разом	1 075	185	200	215	230	245
									Мінімолодьспорт	1 075	185	200	215	230	245
									інші заінтересовані центральні та місцеві органи виконавчої влади						
	кількість досліджень, одиниць	39	8	7	8	8	8	2) проведення репрезентативного соціологічного дослідження становища молоді в Україні, у тому числі шляхом опитування у рамках реалізації проекту «U-Report»							
	у тому числі Мінімолодьспорт	5	1	1	1	1	1	1	у тому числі Мінімолодьспорт	2860	450	550	585	620	655

Найменування завдання	Найменування показника	Значення показника					Найменування заходу	Головний розподіл коштів бюджету	Джерела фінансування (державні, місцеві, бюджет, інші)	Прогнозований обсяг фінансових ресурсів для виконання завдань, тис. гривень	У тому числі за роками				
		у тому числі за роками													
		усього	2021	2022	2023	2024					2025				
	облдержадміністрації:	3	1		1		1	Вінницька		124,08	40		42,04		42,04
	Волинська							Волинська							
	Дніпропетровська							Дніпропетровська							
	Донецька							Донецька							
	Житомирська	5	1	1	1	1	1	Житомирська							
	Закарпатська	5	1	1	1	1	1	Закарпатська		200	30	35	40	45	50
	Запорізька							Запорізька							
	Івано-Франківська							Івано-Франківська							
	Київська							Київська							
	Кіровоградська							Кіровоградська							
	Луганська	1				1		Луганська		25,07			25,07		
	Львівська							Львівська							
	Миколаївська							Миколаївська							
	Одеська							Одеська							
	Полтавська							Полтавська							
	Рівненська	5	1	1	1	1	1	Рівненська		25,89	4,4	4,93	5,52	5,52	5,52
Сумська	5	1	1	1	1	1	Сумська		103,94	19,98	20,99	20,99	20,99	20,99	
Тернопільська	5	1	1	1	1	1	Тернопільська								
Харківська							Харківська								
Херсонська							Херсонська								
Хмельницька							Хмельницька								
Черкаська							Черкаська								
Чернівецька							Чернівецька								

Найменування завдання	Найменування показника	Значення показника					Найменування заходів	Головний розпорядник бюджетних коштів	Джерела фінансування (державний, місцевий бюджет, інші)	Прогнозний обсяг фінансових витрат на виконання завдання, тис. гривень	У тому числі за роками					
		усього	у тому числі за роками													
			2021	2022	2023	2024					2025					
	Чернігівська	5	1	1	1	1		Чернігівська								2025
	Київська міська держадміністрація							Київська міська держадміністрація	місцевий бюджет							
								Разом		3 338,98	544,38	610,92	693,55	716,58	773,55	
								у тому числі	державний бюджет	2 860	450	550	585	620	655	
									місцеві бюджети	478,98	94,38	60,92	108,55	96,58	118,55	
	кількість реалізованих проєктів та проведених заходів, охоплених моніторингом, одиниць	854	108	186	156	217	187	3) здійснення моніторингу реалізації проєктів та проведення заходів для здійснення оцінки ефективності реалізації політики у молодіжній сфері								
	у тому числі:															
	Мінілопольський спорт	25	30	33	36	39	42		державний бюджет	3000	500	550	600	650	700	
	обладержадміністрації:								місцеві бюджети							
	Вінницька	92		46		46		обладержадміністрації:		84,08		42,04		42,04		
	Волинська							Вінницька								
	Дніпропетровська							Волинська								
	Донецька							Дніпропетровська								
	Житомирська	333	33	60	70	80	90	Донецька								
	Закарпатська							Житомирська								
	Запорізька							Закарпатська								
								Запорізька								

Найменування завдань	Найменування показника	Значення показника					Найменування заходів	Головний розпорядник бюджетних коштів	Джерела фінансування (державний, місцеві бюджети, інші)	Прогнозований обсяг фінансових ресурсів для виконання завдань, тис. гривень	У тому числі за роками				
		усього	у тому числі за роками												
			2021	2022	2023	2024					2025				
	кількість поінформованої молоді, осіб	165110	25300	31120	35720	36150	36820	4) проведення заходів (у тому числі підготовка тренерів, видання інформаційних і методичних матеріалів, виготовлення інформаційних роликів і рекламних заходів соціальної роботи з метою інформувати молоді, зокрема вразливих категорій молоді та української молоді діаспори, про можливості, наявність нових інструментів, і права та обов'язки для самореалізації, розвитку, участі та інтеграції у суспільне життя, а також інформування молоді про потреби молоді з числа осіб з неважливими							
	у тому числі:														
	Мінімолодь-спорт	4130	500	650	830	1000	1150		Мінімолодь-спорт	2500	300	400	500	600	700
	облдержадміні-страції:								облдержадміні-страції:						
	Вінницька								Вінницька						
	Волинська	3000	500	550	600	650	700		Волинська	149	20	24	28,5	34,5	42
	Дніпропетровська								Дніпропетровська						
	Донецька								Донецька						
	Житомирська	1700	300	320	340	360	380		Житомирська						
	Закарпатська								Закарпатська						
	Запорізька								Запорізька						
	Івано-Франківська	5000	1000	1000	1000	1000	1000		Івано-Франківська	316	59	60	62	65	70
	Київська								Київська						
	Кіровоградська								Кіровоградська						
	Луганська								Луганська						
	Львівська								Львівська						
	Миколаївська								Миколаївська						
	Одеська								Одеська						
	Полтавська								Полтавська						
	Рівненська	82 000	10 000	15 000	19 000	19 000	19 000		Рівненська	294,1	50	56	62,7	62,7	62,7
	Сумська								Сумська						
	Тернопільська	15 000	3000	3000	3000	3000	3000		Тернопільська	65,88	12,64	13,31	13,31	13,31	13,31

Найменування завдання	Найменування показника	Значення показника					Найменування заходів	Головний розпорядник бюджетних коштів	Джерела фінансування (державний, місцевий, інше)	Прогнозований обсяг фінансових ресурсів для виконання завдань, тис. гривень	У тому числі за роками					
		у тому числі за роками														
		усього	2021	2022	2023	2024					2025					
	Харківська							Харківська								
	Херсонська							Херсонська								
	Хмельницька							Хмельницька								
	Черкаська							Черкаська								
	Чернівецька							Чернівецька								
	Чернігівська	54 280	10 000	10 600	10 950	11 140	11 590	Чернігівська								
	Київська м. місьдержадміністрація							Київська м. місьдержадміністрація	місцевий бюджет							
Разом за завданням 8 у тому числі		165 110	25 300	31 120	35 720	36 150	36 820	Разом	державний бюджет	3 324,98	441,64	553,31	666,51	775,51	888,01	
		4 130	500	650	830	1 000	1 150	у тому числі	місцеві бюджети	2 500	300	400	500	600	700	
		160 980	24 800	30 470	34 890	35 150	35 670			824,98	141,64	153,31	166,51	175,51	188,01	
										10 978,54	1 700,92	1 987,67	2 206,46	2 445,53	2 637,96	
										9435	1435	1700	1900	2100	2300	
										1 543,54	265,92	287,67	306,46	345,53	337,96	
9. Здійснення міжнародного співробітництва	кількість молоді або експертів молодіжної сфери, які відвідали міжнародні молодіжні заходи та проекти, осіб	100	10	15	20	25	30	Міністерство внутрішніх справ	державний бюджет	1 000	100	150	200	250	300	
								участь українських молодіжних делегацій у міжнародних заходах (акціях, іграх, змаганнях, конкурсах, заходах за круглим столом, дебатах, семінарах, виставках, конференціях, тренінгах, інших заходах, форумах, фестивалях, пленарах,								

[illegible]

Додаток 3
до Програми

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ
виконання Державної цільової соціальної програми «Молодь України»
на 2021–2025 роки

Найменування завдання	Найменування показників виконання завдання	Одиниця виміру	усього	Значення показників				
				у тому числі за роками				
				2021	2022	2023	2024	2025
1. Підвищення рівня компетентностей молоді, у тому числі громадянських	1) відсоток молоді, яка підвищила рівень своїх компетентностей (знань, умінь, навичок, ставлень, тощо) для активної участі та інтеграції в суспільне життя	відсотків	69,33	13,26	13,63	13,95	14,15	14,31
	у тому числі з метою:							
	розвитку громадянських компетентностей, у тому числі:	-«-	53,41	10,3	10,55	10,76	10,87	10,93
	– медіаграмотності	-«-	47,35	9,47	9,47	9,47	9,47	9,47
	– правової спроможності	осіб	110000		25000	25000	30000	30000
	професійного та кар'єрного розвитку, в тому числі	відсотків	6,14	1,16	1,19	1,23	1,26	1,3
	кількість поінформованої молоді про діяльність у креативних індустріях	осіб	11000	2000	2100	2200	2300	2400
	відповідального ставлення до власного здоров'я	відсотків	7,27	1,39	1,41	1,46	1,49	1,52
	відповідального ставлення молоді до планування сім'ї та відповідального батьківства	-«-	1,35	0,23	0,26	0,27	0,29	0,3
	реінтеграції, адаптації та соціалізації в українському суспільному просторі	-«-	1,17	0,21	0,22	0,23	0,25	0,26
	2) чисельність молоді з тимчасово окупованої Російською Федерацією території України, яка вступила на підготовчі курси до закладів вищої освіти, розміщених на територіях, де органи державної влади здійснюють свої повноваження в повному обсязі	осіб	3500	500	600	700	800	900

Найменування завдання	Найменування показників виконання завдання	Одиниця виміру	усього	Значення показників				
				у тому числі за роками				
				2021	2022	2023	2024	2025
	3) чисельність молоді з тимчасово окупованої Російською Федерацією території України, яка вступила до закладів професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти, розміщених на територіях, де органи державної влади здійснюють свої повноваження в повному обсязі	-«-	10 000	2000	2000	2000	2000	2000
	4) чисельність учнів з тимчасово окупованої Російською Федерацією території України, які здобувають загальну середню освіту (у тому числі дистанційно) в закладах освіти, розміщених на територіях, де органи державної влади здійснюють свої повноваження в повному обсязі	осіб	10 000	2000	2000	2000	2000	2000
	5) частка молоді, яка не працює, не навчається, не набуває професійних навичок, у загальній чисельності осіб віком 15–34 роки*	відсотків						
	6) частка дослідників віком до 40 років, у загальній кількості дослідників	відсотків	2,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
	у тому числі:							
	жінок	-«-	50	50	50	50	50	50
	чоловіків	-«-	50	50	50	50	50	50
2. Підвищення рівня культури волонтерства серед молоді	1) відсоток молоді, яка бере участь у волонтерській діяльності (у проєктах та заходах)	-«-	2,52	0,44	0,46	0,53	0,54	0,55
	2) чисельність представників організацій, які залучають до своєї діяльності волонтерів, та фахівців, що популяризують волонтерську	осіб	13 881	2285	2471	2785	3045	3295

* Вік молоді, зазначений у показнику «зменшення частки молоді, яка не працює, не навчається, не набуває професійних навичок, у загальній чисельності осіб віком 15–34 роки (відсоток)» відповідає законодавству, де передбачено, що вік молоді в Україні становить 14–35 років. Водночас Держстат вираховує цей показник за фактом здійсненого опитування у звітному періоді (наприклад, показника 2020 року ще немає), тому поставити прогнозні показники до 2025 року немає можливості.

Найменування завдання	Найменування показників виконання завдання	Одиниця виміру	усього	Значення показників				
				у тому числі за роками				
				2021	2022	2023	2024	2025
	діяльність серед молоді, які підвищили рівень своєї фаховості для розвитку культури волонтерства серед молоді							
3. Активізація залучення молоді до процесів ухвалення рішень	1) чисельність представників органів учнівського та студентського самоврядування, молодіжних консультативно-дорадчих органів, які беруть участі у процесах ухвалення рішень	-«-	78 582	13 629	14 566	15 993	16 796	17 598
	2) кількість молоді, поінформованої про безпосередні форми участі у процесах ухвалення рішень	осіб	80 425	15 208	15 815	16 192	16 464	16 746
4. Зміцнення соціальної згуртованості молоді	чисельність молоді, яка взяла участь у проєктах у рамках здійснення обмінів молоддю в партнерстві з іншими державами та міжнародними організаціями	-«-	18 458	3307	3665	3641	3977	3868
5. Виконання програм для підготовки фахівців, які працюють з молоддю, у тому числі програми «Молодіжний працівник»	чисельність представників інститутів громадянського суспільства та фахівців, які працюють з молоддю, що пройшли навчання, у тому числі за програмою «Молодіжний працівник»	-«-	27 192	5020	5319	5474	5616	5763
6. Забезпечення функціонування молодіжних центрів	1) відсоток молоді, залученої до діяльності державної установи «Всеукраїнський молодіжний центр»	відсотків	17,01	2,84	3,13	3,41	3,69	3,98
	2) кількість обласних молодіжних центрів	одиниць	19	19	19	19	19	19
	3) чисельність представників молодіжних центрів, які отримали відповідні компетентності для підвищення рівня їх спроможності та якості діяльності	осіб	17 752	2977	3284	3557	3831	4103
7. Сприяння створенню умов для розвитку спроможності інститутів громадянського суспільства	1) відсоток молоді, яка підвищить рівень своєї активності та інтеграції в суспільне життя завдяки участі у проєктах молодіжних та дитячих громадських організацій	відсотків	60,6	11,94	12,07	12,16	12,2	12,23

Найменування завдання	Найменування показників виконання завдання	Одиниця виміру	усього	Значення показників				
				у тому числі за роками				
				2021	2022	2023	2024	2025
	2) чисельність представників, які працюють у молодіжних та дитячих громадських організаціях та пройшли навчання для підвищення рівня їх компетентностей для роботи з молоддю	осіб	2803	455	507	576	614	651
	3) чисельність дітей та молоді, залучених до проведення заходів молодіжної організації «Пласт — Національна скаутська організація України»	-«-	10 121	10 121				
	4) збільшення відсотка членів молодіжної організації «Пласт — Національна скаутська організація України»	відсотків	10	10				
8. Здійснення експертно-аналітичних, інформаційних та підсумкових оціночних заходів	1) кількість досліджень/ доповідей/ моніторингів щодо становища молоді в Україні	одиниць	15	3	3	3	3	3
	2) чисельність поінформованої молоді, зокрема вразливої категорії молоді та української молоді діаспори, про можливості, наявні та нові інструменти, її права та обов'язки для самореалізації, розвитку, участі та інтеграції у суспільне життя	відсотків	1,56	0,24	0,29	0,34	0,34	0,35
9. Забезпечення міжнародного молодіжного співробітництва	чисельність молоді або експертів молодіжної сфери, які відвідали міжнародні молодіжні заходи та проекти	осіб	100	10	15	20	25	30
10. Підтримка молодіжних проектів та виконання окремих завдань молодіжної політики	кількість молодіжних проектів, на реалізацію яких Українським молодіжним фондом надаються гранти	одиниць	400		100	100	100	100
	відсоток молоді, охопленої молодіжними проектами у рамках надання Українським молодіжним фондом грантів	відсотків	19,5		4,9	4,9	4,9	4,9

Примітка. Відсоток молоді вираховується від загальної кількості молоді в Україні, який станом на 1 січня 2020 р. становив 10555065 молодих людей.

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

від 18 січня 2017 р. № 24

Київ

Про затвердження Порядку розроблення та реалізації пробаційних програм

ЗАТВЕРДЖЕНО

постановою Кабінету Міністрів України

від 18 січня 2017 р. № 24

ПОРЯДОК

розроблення та реалізації пробаційних програм

1. Цей Порядок визначає механізм розроблення та реалізації пробаційних програм.
2. У цьому Порядку терміни вживаються у значенні, наведеному в Кримінально-виконавчому кодексі України та Законі України «Про пробацію».
3. Метою реалізації пробаційних програм є виправлення суб'єктів пробації, звільнених від відбування покарання з випробуванням, на яких судом покладено обов'язок проходження пробаційних програм (далі — суб'єкти пробації), запобігання вчиненню ними повторних кримінальних правопорушень.
4. Завданням реалізації пробаційних програм є застосування комплексу заходів, необхідних для корекції соціальної поведінки суб'єктів пробації або її окремих проявів, формування соціально сприятливих змін особистості, які можливо об'єктивно перевірити.
5. Покладення на суб'єкта пробації обов'язку проходження пробаційної програми здійснюється судом відповідно до пункту 4 частини другої статті 76 Кримінального кодексу України.
6. Витрати на реалізацію пробаційних програм здійснюються в межах обсягів видатків, затверджених для Мін'юсту у Державному бюджеті України на відповідний рік, та за рахунок інших джерел, не заборонених законодавством.
7. Проекти пробаційних програм розробляються Мін'юстом.
8. Проект пробаційної програми повинен містити завдання, функції, ознаки цільової групи, на яку спрямована така програма, інформацію про навички та знання, яких може набути суб'єкт пробації за результатами проходження зазначеної програми,

ресурси, необхідні для її реалізації, зміст заходів, а також порядок проходження пробаційної програми і оцінки результатів проходження.

9. Мін'юст може залучати до розроблення проектів пробаційних програм підприємства, установи та організації незалежно від форми власності.

10. Проекти пробаційних програм, зміни до них з урахуванням завдань, визначених у таких програмах, надсилаються Мін'юстом для вивчення, надання зауважень і пропозицій до Мінсоцполітики, МОЗ, МОН, МВС, Мінмолодьспорту, Національної поліції, Академії Державної пенітенціарної служби, Національної академії педагогічних наук, Національної академії медичних наук.

11. Затвердження пробаційних програм, внесення змін до них та скасування таких програм здійснюється Мін'юстом.

12. Уповноважений орган з питань пробації забезпечує подання суду, який поклав на суб'єкта пробації обов'язок проходження пробаційної програми, інформації про затверджені пробаційні програми, визначені в них завдання, зміст заходів, порядок проходження та оцінку результатів реалізації програми.

13. Реалізація пробаційних програм здійснюється уповноваженим органом з питань пробації.

14. Заходи щодо реалізації пробаційних програм затверджуються Мін'юстом.

15. Уповноважений орган з питань пробації може залучати до реалізації пробаційних програм волонтерів пробації, підприємства, установи та організації незалежно від форми власності.

16. Під час реалізації пробаційної програми уповноважений орган з питань пробації може отримувати необхідну інформацію безпосередньо від державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій та окремих громадян у порядку, встановленому Законом України «Про пробацію».

17. Пробаційна програма щодо неповнолітнього суб'єкта пробації реалізується уповноваженим органом з питань пробації разом із суб'єктом, що надає соціальні послуги, визначені Законами України «Про соціальні послуги» та «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю».

18. Реалізація пробаційної програми може бути розпочата до закінчення проходження суб'єктом пробації лікування від алкоголізму, наркоманії або захворювання, що становить небезпеку для здоров'я інших осіб, психіатричного лікування.

19. Під час реалізації пробаційної програми інформація про суб'єкта пробації може бути передана третім особам у порядку, визначеному Законом України «Про захист персональних даних», або за письмовою згодою самого суб'єкта пробації, а якщо суб'єкт пробації є неповнолітньою особою, — також за згодою його батьків або інших законних представників.

КАБІNET МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

від 22 серпня 2018 р. № 658

Київ

**Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів,
що здійснюють заходи у сфері запобігання
та протидії домашньому насильству і насильству
за ознакою статі**

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 22 серпня 2018 р. № 658

ПОРЯДОК
взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи
у сфері запобігання та протидії домашньому насильству
і насильству за ознакою статі

Загальна частина

1. Цим Порядком визначається механізм взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі (далі — суб'єкти), спрямованої на забезпечення комплексного інтегрованого підходу до подолання насильства та сприяння реалізації прав осіб, постраждалих від насильства (далі — постраждалі особи), шляхом запобігання насильству, ефективного реагування на факти насильства, надання допомоги та захисту постраждалим особам, забезпечення відшкодування заподіяної шкоди, належного розслідування фактів насильства та притягнення кривдників до передбаченої законом відповідальності.

2. У цьому Порядку терміни вживаються у значенні, наведеному в Законах України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» і «Про соціальні послуги».

3. Діяльність суб'єктів спрямована на запобігання та протидію насильству і ґрунтується на таких засадах:

гарантування постраждалим особам безпеки та основоположних прав і свобод людини і громадянина, зокрема права на життя, свободу та особисту недоторканність,

на повагу до приватного та сімейного життя, на справедливий суд, на правову допомогу, з урахуванням практики Європейського суду з прав людини;

належної уваги до факту насильства під час здійснення заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі;

врахування непропорційного впливу насильства на жінок і чоловіків, дітей та дорослих, дотримання принципу забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків під час здійснення заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі;

визнання суспільної небезпеки насильства та забезпечення нетерпимого ставлення до будь-яких його проявів;

поваги та неупередженого, небайдужого ставлення до постраждалих осіб з боку суб'єктів, забезпечення пріоритетності прав, законних інтересів та безпеки постраждалих осіб під час здійснення заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі;

конфіденційності інформації про постраждалих осіб та осіб, які повідомили про вчинення насильства;

добровільності отримання допомоги постраждалими особами, крім дітей та недієздатних осіб;

врахування особливих потреб та інтересів постраждалих осіб, зокрема осіб з інвалідністю, вагітних жінок, дітей, недієздатних осіб, осіб похилого віку;

ефективної взаємодії суб'єктів із громадськими об'єднаннями, міжнародними організаціями, засобами масової інформації, іншими заінтересованими юридичними та фізичними особами;

недопущення дискримінації за будь-якою ознакою під час реалізації заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі.

4. Механізм взаємодії суб'єктів спрямований на забезпечення ефективної та практичної реалізації прав постраждалих осіб, визначених Законами України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків».

5. Постраждала особа має право на:

дієвий, ефективний та невідкладний захист в усіх випадках насильства, недопущення повторних випадків насильства;

звернення особисто або через свого представника до суб'єктів;

отримання від суб'єктів повної та вичерпної інформації про її права, соціальні послуги, медичну, соціальну, психологічну допомогу, якими вона може скористатися;

безоплатне отримання відповідно до законодавства соціальних послуг, медичної, соціальної та психологічної допомоги відповідно до її потреб;

безоплатну правову допомогу у порядку, встановленому Законом України «Про безоплатну правову допомогу»;

повагу до честі та гідності, уважне та гуманне ставлення з боку суб'єктів;

дотримання конфіденційності інформації особистого характеру, яка стала відома суб'єктам під час роботи з постраждалою особою, та захист персональних даних;

вибір фахівця залежно від статі (за можливості);

відшкодування кривдниками завданих матеріальних збитків і шкоди, заподіяної фізичному та психічному здоров'ю, у порядку, визначеному законодавством;

звернення до правоохоронних органів і суду з метою притягнення кривдників до відповідальності, застосування до них спеціальних заходів щодо протидії насильству; своєчасне отримання інформації про остаточні рішення суду та процесуальні рішення правоохоронних органів, пов'язані з розглядом факту вчинення стосовно неї насильства, зокрема пов'язані з ізоляцією кривдника або його звільненням;

інші права, передбачені законодавством у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі, а також міжнародними договорами, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України.

6. Дія цього Порядку поширюється на суб'єктів, визначених статтею 6 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» та статтею 7¹ Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» (крім громадян України, іноземців та осіб без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах).

7. Взаємодія суб'єктів координується:

на загальнодержавному рівні — Мінсоцполітики;

на регіональному рівні — Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими держадміністраціями;

на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці — районними, районними у м. Києві і Севастополі держадміністраціями та виконавчими органами сільських, селищних, міських, районних у містах (у разі їх утворення) рад, у тому числі об'єднаних територіальних громад.

8. Координацію заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі та моніторинг їх реалізації на місцевому рівні здійснюють уповноважені особи (координатори) в органах виконавчої влади та органах місцевого самоврядування, на яких покладено функції щодо забезпечення рівності прав та можливостей жінок і чоловіків, запобігання та протидії насильству за ознакою статі.

9. Громадські об'єднання, іноземні неурядові організації, міжнародні організації, інші заінтересовані юридичні та фізичні особи можуть брати участь в заходах у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі за власною ініціативою та/або залучатися до них суб'єктами відповідно до статті 17 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», а також здійснювати інші заходи, передбачені статтею 14 Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків».

3 метою узгодження між суб'єктами заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі, залучення до участі в таких заходах громадських об'єднань і заінтересованих осіб, забезпечення взаємного інформування про виявлені суб'єктами, зазначеними у пункті 7 цього Порядку, факти насильства у випадках, передбачених законом, з дотриманням правового режиму інформації з обмеженим доступом, обміну досвідом у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі організовується проведення інформаційних кампаній та інших заходів інформаційного характеру.

10. Виявлення дітей, які постраждали від насильства, приймання та розгляд звернень і повідомлень про вчинення насильства стосовно дітей, організація надання таким дітям соціального захисту здійснюються згідно з порядком, затвердженим Кабінетом Міністрів України.

11. Обробка персональних даних про особу, яка повідомила про вчинення насильства, або про постраждалу особу здійснюється за згодою такої особи або її законного представника уповноваженими особами суб'єктів з дотриманням вимог Закону України «Про захист персональних даних».

12. До запровадження Єдиного державного реєстру випадків домашнього насильства і насильства за ознакою статі заяви та повідомлення про насильство реєструються в журналах, форми яких наведено в додатках 1–6 до цього Порядку. Також до цих журналів вноситься інформація про заходи, вжиті суб'єктами до постраждалих осіб та кривдників.

12¹. До початку функціонування кол-центру з питань запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі та насильству стосовно дітей звернення та повідомлення про осіб, які постраждали від домашнього насильства, насильства за ознакою статі, насильства стосовно дітей, звернення та повідомлення від зазначених осіб, а також повідомлення про загрозу вчинення такого насильства приймаються державною установою «Урядовий контактний центр» (далі — Урядовий контактний центр) за номером телефону 15–47.

Координація взаємодії суб'єктів на загальнодержавному рівні

13. Мінсоцполітики як координатор взаємодії на загальнодержавному рівні:

формує державну політику у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі;

забезпечує нормативно-правове регулювання у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі відповідно до Законів України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» та інших нормативно-правових актів, прийнятих на їх виконання;

забезпечує розроблення та затвердження типових програм для постраждалих осіб, а також методичних рекомендацій щодо їх виконання;

забезпечує розроблення та затвердження типових програм для кривдників, а також методичних рекомендацій щодо їх виконання, у тому числі з урахуванням віку, стану здоров'я, статі кривдника;

здійснює методичне забезпечення місцевих держадміністрацій та органів місцевого самоврядування у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі;

організовує та проводить загальнонаціональні соціологічні, правові, психолого-педагогічні та інші дослідження щодо форм, причин і наслідків насильства;

здійснює інші повноваження, визначені Законами України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків».

14. Центральні органи виконавчої влади та інші суб'єкти, визначені у частині четвертій статті 15 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», подають щокварталу до Нацсоцслужби узагальнені дані звітності служб у справах дітей, уповноважених підрозділів органів Національної поліції, органів управління освітою, закладів освіти, структурних підрозділів з питань охорони здоров'я місцевих держадміністрацій, закладів охорони здоров'я, центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги про результати здійснення ними повноважень у сфері

запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі за затвердженими Мінсоцполітики формами звітності.

Нацсоцслужба систематизує отримані дані та щокварталу подає Мінсоцполітики узагальнену звітність центральних органів виконавчої влади та інших суб'єктів.

Нацсоцслужба збирає, аналізує та поширює відповідно до законодавства інформацію про домашнє насильство, удосконалює систему показників у формах статистичної звітності щодо запобігання та протидії домашньому насильству.

Координація взаємодії суб'єктів на регіональному рівні

15. Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські держадміністрації здійснюють:

реалізацію державної політики у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі на регіональному рівні, зокрема шляхом здійснення постійного контролю за своєчасністю та належністю вжиття заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі;

розроблення, затвердження та виконання регіональних програм у цій сфері;

координацію діяльності суб'єктів та їх взаємодію на регіональному рівні;

облік даних про суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі на регіональному рівні;

підготовку фахівців, до компетенції яких належать питання запобігання та протидії насильству, у тому числі фахівців, які реалізують програми для кривдників;

підготовку методичних рекомендацій щодо організації і забезпечення діяльності та підвищення кваліфікації фахівців, до компетенції яких належать питання запобігання та протидії насильству;

збір, аналіз і поширення відповідно до законодавства інформації з питань насильства;

інформаційно-просвітницьку діяльність (у тому числі підготовку та розповсюдження відповідних матеріалів) щодо форм, причин і наслідків насильства, заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі, формування нетерпимого ставлення громадян до насильницької моделі поведінки у приватних стосунках;

організацію та/або проведення регіональних соціологічних, психолого-педагогічних та інших досліджень щодо форм, причин і наслідків насильства;

моніторинг стану виконання суб'єктами поставлених завдань у процесі реалізації державної політики у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі на регіональному рівні, надання їм методичної та практичної допомоги, виявлення проблемних питань у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі та вживають вичерпних заходів для їх вирішення;

звітування щокварталу Нацсоцслужбі про результати здійснення повноважень у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі у порядку, визначеному Мінсоцполітики;

(Абзац дванадцятий пункту 15 в редакції Постанови КМ № 129 від 16.02.2022)

інші повноваження, визначені Законами України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків».

16. Голова Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської і Севастопольської міських держадміністрацій визначає заступника голови,

відповідального за координацію заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці, який є координатором з питань забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків, запобігання та протидії насильству за ознакою статі та в межах своїх повноважень організовує роботу у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі відповідно до статті 13 Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків».

17. Для забезпечення міжвідомчої співпраці щодо реалізації державної політики у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі на регіональному рівні, узгодженості заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі, підвищення їх ефективності, координації проведення інформаційно-просвітницьких заходів, розроблення пропозицій щодо вдосконалення законодавства та практики його застосування Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними, Київською і Севастопольською міськими держадміністраціями можуть утворюватися дорадчі органи — регіональні координаційні ради, до складу яких входять уповноважені представники служб у справах дітей, уповноважених підрозділів органів Національної поліції, органів управління освітою, структурних підрозділів з питань охорони здоров'я місцевих держадміністрацій, центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги, органів прокуратури та суду, громадських об'єднань, релігійних організацій, міжнародних організацій та іноземних неурядових організацій (за згодою).

Координація взаємодії суб'єктів на місцевому рівні

18. Структурними підрозділами районних, районних у м. Києві і Севастополі держадміністрацій, до повноважень яких належить здійснення заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі, є структурні підрозділи з питань сім'ї.

19. Голова районної, районної у м. Києві і Севастополі держадміністрації визначає заступника голови, який є координатором з питань здійснення заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці, забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків та в межах своїх повноважень організовує роботу у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі відповідно до статті 13 Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків». Координатор є персонально відповідальним за забезпечення своєчасного та ефективного вжиття заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі.

20. Районні, районні у м. Києві і Севастополі держадміністрації з метою забезпечення здійснення заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі визначають уповноважених осіб (структурний підрозділ), які (який) проводять (проводить) роботу з прийому та реєстрації заяв і повідомлень про вчинення насильства, координації заходів реагування на факти вчинення насильства, надання допомоги і захисту постраждалим особам, а також роботу з кривдниками відповідно до Законів України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» та цього Порядку.

Районні, районні у м. Києві і Севастополі держадміністрації забезпечують організації надання соціальних послуг постраждалим особам, у тому числі шляхом укладення угод про співпрацю з об'єднаними територіальними громадами на території району.

У разі коли районною держадміністрацією та об'єднаною територіальною громадою укладено угоду про співпрацю, уповноважена особа, визначена відповідно до абзацу першого цього пункту або пункту 23 цього Порядку, направляє постраждалих осіб до відповідних загальних та спеціалізованих служб підтримки постраждалих осіб, інших установ та закладів, утворених районною держадміністрацією (радою об'єднаної територіальної громади).

21. Виконавчими органами міських, районних у містах (у разі їх утворення) рад, зокрема об'єднаних територіальних громад, до повноважень яких належить здійснення заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі, є виконавчі органи з питань сім'ї.

22. Міський голова, голова виконавчого органу ради об'єднаної територіальної громади, міської (у місті обласного значення), районної у місті (у разі її утворення) ради визначає заступника голови (за наявності), який є координатором з питань здійснення заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці, забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків та в межах своїх повноважень організовує роботу у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі відповідно до статті 13 Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків». Координатор є персонально відповідальним за забезпечення своєчасного та ефективного вжиття заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі.

23. Виконавчі органи рад об'єднаних територіальних громад, міських, районних у містах (у разі їх утворення) рад з метою забезпечення здійснення заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі визначають відповідальних працівників виконавчого комітету (структурний підрозділ), які (який) проводять (проводить) роботу з прийому та реєстрації заяв і повідомлень про вчинення насильства, координації заходів реагування на факти вчинення насильства, надання допомоги і захисту постраждалим особам, а також роботу з кривдниками відповідно до Законів України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» та цього Порядку.

Виконавчі органи сільських, селищних рад з метою забезпечення здійснення заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі визначають відповідальних працівників виконавчого комітету, які проводять роботу з прийому та реєстрації заяв і повідомлень про вчинення насильства, координації заходів реагування на факти вчинення насильства, надання допомоги і захисту постраждалим особам, а також роботу з кривдниками відповідно до Законів України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» та цього Порядку.

24. У селах, селищах староста (у разі його обрання) забезпечує виявлення фактів насильства та повідомляє про них не пізніше однієї доби уповноваженим особам, зазначеним у пункті 22 та абзаці першому пункту 23 цього Порядку. Староста/сільський, селищний голова є персонально відповідальним за забезпечення своєчасного

та ефективного вжиття заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі на території села, селища.

25. Для забезпечення міжвідомчої співпраці щодо реалізації державної політики у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі на місцевому рівні, узгодженості заходів у цій сфері, підвищення їх ефективності, координації проведення інформаційно-просвітницьких заходів, розроблення пропозицій щодо вдосконалення законодавства та практики його застосування районними, районними у м. Києві і Севастополі держадміністраціями, виконавчими органами рад об'єднаних територіальних громад, міських, районних у містах (у разі їх утворення) рад утворюютьсядорадчі органи — місцеві координаційні ради, до складу яких входять уповноважені представники місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, прокуратури та суду, громадських об'єднань, релігійних організацій, міжнародних та іноземних неурядових організацій (за згодою).

Взаємодія суб'єктів у сфері запобігання насильству

26. До завдань у сфері запобігання насильству належать:
визначення стану, причин і передумов поширення насильства;
підвищення рівня поінформованості населення про форми, прояви, причини та наслідки насильства;

сприяння розумінню суспільством природи насильства, його непропорційного впливу на жінок і чоловіків, зокрема на осіб з інвалідністю, вагітних жінок, дітей, недієздатних осіб, осіб похилого віку;

формування в суспільстві нетерпимого ставлення до насильницьких моделей поведінки, небайдужого ставлення до постраждалих осіб, насамперед дітей, усвідомлення насильства як порушення прав людини;

викорінення дискримінаційних уявлень про соціальні ролі та обов'язки жінок і чоловіків, а також будь-яких звичаїв і традицій, що на них ґрунтуються;

заохочення всіх членів суспільства, насамперед чоловіків, до активного сприяння запобіганню насильству.

27. З метою виконання завдань у сфері запобігання насильству районні, районні у м. Києві і Севастополі держадміністрації та виконавчі органи сільських, селищних, міських, районних у містах (у разі їх утворення) рад, у тому числі об'єднаних територіальних громад, здійснюють:

розроблення та виконання на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці місцевих програм із запобігання та протидії насильству;

координацію діяльності та взаємодію суб'єктів на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці, реалізацію ними заходів із запобігання насильству;

відповідно до законодавства збирання, аналіз і поширення інформації про насильство на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці.

28. На виконання завдань у сфері запобігання насильству суб'єкти забезпечують:

вивчення ситуації та збір згрупованих за ознакою статі статистичних даних про факти насильства;

організацію і проведення галузевих та міжгалузевих досліджень стану, причин і передумов поширення насильства, ефективності законодавства у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі та практики його застосування;

організацію і проведення серед населення, зокрема серед дітей та молоді, інформаційних кампаній щодо запобігання та протидії насильству, роз'яснення його форм, проявів і наслідків;

розроблення та впровадження у закладах освіти навчальних і виховних програм з питань запобігання та протидії насильству, зокрема стосовно дітей;

залучення засобів масової інформації до проведення просвітницьких кампаній, спрямованих на виконання завдань у сфері запобігання насильству, зокрема формування небайдужого ставлення до постраждалих осіб, насамперед дітей, усвідомлення необхідності невідкладного повідомлення відповідних суб'єктів про випадки насильства;

організацію та проведення спільних спеціалізованих тренінгів та семінарів для фахівців, які працюють у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі, а також для працівників правоохоронних органів і суддів.

Під час виконання завдань суб'єкти враховують природу насильства, його непропорційний вплив на жінок і чоловіків, зокрема на осіб з інвалідністю, вагітних жінок, дітей, недієздатних осіб, осіб похилого віку, необхідність підтримки та захисту постраждалих осіб, наслідки насильства, що призводять до порушення прав людини.

29. Громадські об'єднання, іноземні неурядові організації, міжнародні організації та інші заінтересовані особи можуть самостійно ініціювати та розробляти заходи щодо запобігання насильству і брати участь у їх здійсненні відповідно до Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» та статті 14 Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків».

Взаємодія у сфері протидії насильству

30. Завданнями у сфері протидії насильству є:

ефективне виявлення та узгоджене реагування на факти вчинення насильства з урахуванням результатів оцінки ризиків, що загрожують постраждалій особі, своєчасне взаємне інформування суб'єктів та направлення постраждалої особи до служб підтримки постраждалих осіб.

Взаємне інформування про факти насильства у випадках, передбачених Законами України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» та цим Порядком, проводиться не пізніше однієї доби за допомогою телефонного зв'язку, електронної пошти з подальшим письмовим підтвердженням, а після запровадження Єдиного державного реєстру випадків домашнього насильства та насильства за ознакою статі — шляхом внесення інформації до нього;

дієва допомога і захист постраждалих осіб, забезпечення відшкодування шкоди, заподіяної насильством, з урахуванням віку, стану здоров'я, статі, релігійних переконань, етнічного походження, спеціальних потреб таких осіб. Допомога постраждалим особам надається за місцем звернення і не повинна залежати від факту звернення таких осіб до правоохоронних органів чи суду, від їх участі у кримінальному, адміністративному або цивільному провадженні;

належне розслідування фактів насильства, своєчасне та ефективне вжиття щодо кривдника спеціальних заходів у сфері протидії насильству та контроль за їх виконанням, притягнення кривдників до передбаченої законом відповідальності та зміна їх поведінки.

31. З метою виконання завдань у сфері протидії насильству районні, районні у м. Києві і Севастополі держадміністрації та виконавчі органи сільських, селищних, міських, районних у містах (у разі їх утворення) рад, у тому числі територіальних громад, здійснюють:

- реалізацію державної політики у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці;

- роботу з прийому заяв і повідомлень про вчинення насильства, вжиття заходів для його припинення, надання допомоги постраждалим особам;

- координацію діяльності суб'єктів та їх взаємодію на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці, залучення суб'єктів до припинення насильства, надання допомоги постраждалим особам;

- інформування постраждалих осіб про права, заходи та соціальні послуги, якими вони можуть скористатися;

- надання соціальних послуг на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці, у тому числі шляхом соціального замовлення;

- визначення потреби в утворенні спеціалізованих служб підтримки постраждалих осіб, забезпечення їх утворення та функціонування, контроль за їх діяльністю;

- відповідно до законодавства збирання, аналіз та поширення інформації про насильство на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці;

- звітування Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласним, Київській та Севастопольській міським держадміністраціям про результати здійснення повноважень у цій сфері у порядку, визначеному Мінсоцполітики;

- внесення Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласним, Київській і Севастопольській міським держадміністраціям пропозицій щодо удосконалення державної політики у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі;

- участь у підготовці фахівців, до компетенції яких належать питання запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі, зокрема фахівців, які реалізують програми для кривдників;

- повноваження органів опіки та піклування.

32. За наявності добровільної поінформованої згоди постраждалої особи уповноважені особи, зазначені в абзаці першому пункту 20 або пункті 23 цього Порядку (або інші суб'єкти, до яких звернулася постраждала особа), інформують інших суб'єктів у випадках, передбачених Законами України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» та цим Порядком, про звернення та потреби постраждалої особи. Така згода не вимагається у випадках вчинення насильства стосовно дітей та недієздатних осіб, а також виявлення актів насильства кримінального характеру, об'єктовану підозру щодо вчинення яких підтверджено за результатами оцінки ризиків.

33. У разі звернення особи, яка заявляє, що постраждала від насильства, та/або її законного представника уповноважена особа, визначена відповідно до абзацу першого пункту 20 або пункту 23 цього Порядку:

- приймає заяву та реєструє її в журналі реєстрації заяв про вчинення домашнього насильства та насильства за ознакою статі (районної, районної у м. Києві

і Севастополі держадміністрації, виконавчого органу сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі її утворення) ради, у тому числі об'єднаної територіальної громади) за формою згідно з додатком 1;

не пізніше однієї доби інформує уповноважений підрозділ органу Національної поліції про звернення особи та/або її законного представника із заявою про вчинення насильства за допомогою телефонного зв'язку, електронної пошти;

для організації надання медичної допомоги постраждалій особі (у разі потреби) залежно від її стану викликає бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги або інформує відповідний заклад охорони здоров'я з наданням особі направлення до нього за формою та у порядку, які визначено Мінсоцполітики та МОЗ;

для невідкладного надання психологічної допомоги інформує відповідний центр соціальних служб, центр соціально-психологічної допомоги або мобільну бригаду соціально-психологічної допомоги постраждалим особам (у тому числі шляхом виклику психолога) та надає постраждалій особі направлення до такої служби за формою, визначеною Мінсоцполітики;

інформує за допомогою телефонного зв'язку, електронної пошти не пізніше однієї доби відповідну службу у справах дітей — у разі, коли постраждалою від насильства особою або кривдником є дитина чи постраждала особа звернулася разом із дитиною; невідкладно у строк, що не перевищує однієї доби, орган опіки та піклування — у разі, коли постраждалою від насильства особою або кривдником є повнолітня недієздатна особа або особа, дієздатність якої обмежено;

разом із представниками центру соціальних служб, притулку для постраждалих осіб, мобільної бригади соціально-психологічної допомоги постраждалим особам, кризового центру, іншого закладу, установи та організації, які надають соціальні послуги постраждалим особам, або фахівцем із соціальної роботи проводить оцінку потреб особи (щодо соціальних послуг, притулку, медичної або психологічної допомоги) за формою, визначеною Мінсоцполітики; інформує особу та/або її законного представника (якщо такий представник не є кривдником) про права, заходи та соціальні послуги, якими вона може скористатися.

За результатами оцінки потреб постраждалій особі видаються направлення за формою, визначеною Мінсоцполітики, до відповідних загальних/спеціалізованих служб підтримки постраждалих осіб (центру соціальних служб, центру соціально-психологічної допомоги, надання притулку для постраждалих осіб, територіального центру соціального обслуговування (надання соціальних послуг), іншого закладу, установи та організації, які надають соціальні послуги постраждалим особам) та/або центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги;

інформує про потреби постраждалої особи та вносить інформацію про видані направлення до журналу реєстрації заяв про вчинення домашнього насильства та насильства за ознакою статі (районної, районної у м. Києві і Севастополі держадміністрації, виконавчого органу сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі її утворення) ради, у тому числі об'єднаної територіальної громади) за формою згідно з додатком 1;

з урахуванням результатів оцінки ризиків, проведеної відповідно до підпункту 3 пункту 35 цього Порядку, та оцінки потреб постраждалої особи, проведеної відповідно до абзацу сьомого пункту 33 цього Порядку, організовує проходження

постраждалою особою програми (відповідно до затвердженої Мінсоцполітики типової програми для постраждалих осіб та з урахуванням методичних рекомендацій щодо її виконання) та надсилає її іншим суб'єктам. Під час підготовки та коригування програми для постраждалої особи враховується отримана від інших суб'єктів інформація про винесення термінового заборонного припису, взяття кривдника на профілактичний облік, кримінальне провадження у зв'язку із вчиненням насильства, а також застосування до кривдників запобіжних заходів або обмежувальних заходів, притягнення до кримінальної відповідальності;

отримує від суду рішення про видачу або продовження дії обмежувального припису та враховує застосовані судом заходи тимчасового обмеження прав особи під час підготовки або коригування програми для постраждалої особи. Про видачу або продовження обмежувального припису суд не пізніше однієї доби з дня ухвалення рішення інформує районні, районні у м. Києві і Севастополі держадміністрації та виконавчі органи сільських, селищних, міських, районних у містах рад, у тому числі об'єднаних територіальних громад, за місцем проживання (перебування) заявника;

надає повну та вичерпну інформацію постраждалій особі або її законному представнику (якщо такий представник не є кривдником) про її права, соціальні послуги, медичну, соціальну, психологічну, правову допомогу, якими вона може скористатися, можливість вимагати відшкодування кривдником завданих матеріальних збитків і шкоди, заподіяної фізичному та психічному здоров'ю, а також вжити до кривдника заходи;

координує виконання суб'єктами заходів, передбачених програмою для постраждалої особи;

після надходження інформації про рішення суду про направлення кривдника на проходження програми для кривдників організовує та забезпечує проходження ним такої програми. У разі неприбуття кривдника для проходження програми або ухилення від проходження програми без поважних причин протягом трьох робочих днів з дня виявлення такого факту письмово інформує уповноважений підрозділ органу Національної поліції для вжиття заходів для притягнення кривдника до відповідальності.

34. У разі звернення особи, яка заявляє про факт насильства стосовно іншої особи, або надходження інформації від інших суб'єктів щодо отримання заяви чи повідомлення про вчинення насильства уповноважена особа, визначена відповідно до абзацу першого пункту 20 або пункту 23 цього Порядку:

приймає письмове повідомлення від такої особи та реєструє його у журналі реєстрації повідомлень про вчинення домашнього насильства та насильства за ознакою статі (районної, районної у м. Києві і Севастополі держадміністрації, виконавчого органу сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі її утворення) ради, у тому числі об'єднаної територіальної громади) за формою згідно з додатком 2;

не пізніше однієї доби інформує уповноважений підрозділ органу Національної поліції про отримання повідомлення про вчинення насильства за допомогою телефонного зв'язку, електронної пошти;

після отримання повідомлення від уповноваженого підрозділу органу Національної поліції про підтвердження факту насильства забезпечує здійснення заходів щодо постраждалої особи та кривдника, передбачених Законами України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» і пунктом 33 цього Порядку;

інформує про вжиті заходи суб'єкта, від якого надійшло повідомлення про виявлений ним факт вчинення насильства, або про отриману ним заяву чи повідомлення про вчинення насильства.

35. У разі надходження інформації від суб'єктів щодо отримання заяви чи повідомлення про факт насильства стосовно недієздатної особи чи особи, дієздатність якої обмежена, або за її участю уповноважена особа, визначена відповідно до абзацу першого пункту 20 або пункту 23 цього Порядку:

1) приймає та реєструє заяву (повідомлення) від такого суб'єкта в журналі реєстрації заяв про вчинення домашнього насильства та насильства за ознакою статі (районної, районної у м. Києві і Севастополі держадміністрації та виконавчого органу сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі її утворення) ради, у тому числі об'єднаної територіальної громади) за формою згідно з додатком 1 або в журналі реєстрації повідомлень про вчинення домашнього насильства та насильства за ознакою статі (районної, районної у м. Києві і Севастополі держадміністрації та виконавчого органу сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі її утворення) ради, у тому числі об'єднаної територіальної громади) за формою згідно з додатком 2;

2) не пізніше однієї доби інформує уповноважений підрозділ органу Національної поліції щодо отримання повідомлення про вчинення насильства за допомогою телефонного зв'язку, електронної пошти;

3) долучається до оцінки ризиків (у разі потреби), проведеної уповноваженим підрозділом органу Національної поліції у порядку, визначеному Мінсоцполітики разом із Національною поліцією;

4) з урахуванням результатів оцінки ризиків у строк, що не перевищує трьох робочих днів з дня надходження її результатів, подає голові районної, районної у м. Києві і Севастополі держадміністрації або виконавчого органу сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі утворення) ради, у тому числі об'єднаної територіальної громади, пропозиції для прийняття рішення відповідно до частини третьої статті 9, частини першої статті 17, частини третьої статті 26 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» щодо:

вирішення питання надання постраждалій недієздатній особі соціальних послуг, якщо їй не призначено опікуна або опікун є кривдником чи ухиляється від захисту її прав та інтересів;

влаштування постраждалої недієздатної особи до закладу соціального захисту населення, якщо у зв'язку з вчиненням насильства проживання такої особи в сім'ї чи з опікуном становить загрозу її життю та здоров'ю;

порушення перед судом питання про звільнення в установленому законодавством порядку від повноважень опікуна або піклувальника у разі вчинення ними насильства стосовно недієздатної особи або особи, цивільна дієздатність якої обмежена;

порушення перед органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування питання про притягнення в установленому законодавством порядку до відповідальності посадових осіб у разі невиконання або неналежного виконання ними обов'язків під час роботи з постраждалими особами, які є недієздатними особами або особами, цивільна дієздатність яких обмежена;

необхідності госпіталізації недієздатної особи, яка є кривдником, до закладу з надання психіатричної допомоги, якщо у зв'язку з вчиненням насильства

проживання такої особи в сім'ї чи з опікуном становить загрозу життю та здоров'ю членів сім'ї або опікуна.

36. У разі звернення до уповноваженого підрозділу органу Національної поліції особи, яка заявляє, що постраждала від насильства, посадова особа такого органу:

1) приймає заяву від постраждалої особи та реєструє її в журналі єдиного обліку заяв і повідомлень про вчинені кримінальні правопорушення та інші події;

2) для організації надання медичної допомоги постраждалій особі (у разі потреби) залежно від її стану викликає бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги або інформує відповідний заклад охорони здоров'я;

3) для невідкладного надання психологічної допомоги інформує відповідний центр соціальних служб, центр соціально-психологічної допомоги, притулок для постраждалих осіб або мобільну бригаду соціально-психологічної допомоги постраждалим особам (у тому числі шляхом виклику психолога), у разі потреби направляє її до притулку для постраждалих осіб або іншого закладу, що надає послугу притулку;

4) у випадку, якщо постраждалою від насильства або кривдником є дитина або постраждала особа звернулася разом із дитиною не пізніше однієї доби, інформує відповідну службу у справах дітей за допомогою телефонного зв'язку, електронної пошти;

5) інформує постраждалу особу та/або її законного представника (у разі коли такий представник не є кривдником) про її права та соціальні послуги, якими вона може скористатися, можливість відшкодування кривдником завданих матеріальних збитків і шкоди, заподіяної фізичному та психічному здоров'ю, винесення щодо кривдника термінового заборонного припису, можливі процесуальні рішення, пов'язані з розглядом факту вчинення стосовно неї насильства, у тому числі пов'язані із затриманням, арештом кривдника або його звільненням;

6) у разі наявності обґрунтованої підозри вчинення насильства та після підтвердження такого факту шляхом проведення перевірки з урахуванням результатів оцінки ризиків не пізніше однієї доби за допомогою телефонного зв'язку, електронної пошти інформує уповноважених осіб, визначених відповідно до абзацу першого пункту 20 або пункту 23 цього Порядку;

7) у випадку, якщо постраждалою від насильства особою або кривдником є недієздатна особа або особа, цивільна дієздатність якої обмежена:

протягом доби інформує уповноважену посадову особу, визначену відповідно до абзацу першого пункту 20 або пункту 23 цього Порядку, за допомогою телефонного зв'язку, електронної пошти;

залучає посадових осіб районної, районної у м. Києві і Севастополі держадміністрації або виконавчого органу сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі її утворення) ради, у тому числі об'єднаної територіальної громади, до відвідування недієздатної особи чи особи, цивільна дієздатність якої обмежена, за місцем її проживання та до перевірки інформації про факт вчинення насильства стосовно особи;

вживає заходів для належного реагування поліцейських на факт насильства та його припинення. До виїзду на місце події можуть залучатися представники центрів соціальних служб, мобільних бригад соціально-психологічної допомоги постраждалим особам, фахівці із соціальної роботи;

забезпечує взяття на профілактичний облік кривдників та проводить із ними профілактичну роботу в порядку, визначеному законодавством;

протягом доби інформує уповноважених осіб, визначених відповідно до абзацу першого пункту 20 або пункту 23 цього Порядку, про отримання повідомлення від суду про видачу або продовження обмежувального припису кривднику, ухвалення рішення суду про направлення кривдника на проходження програми для кривдників відповідно до статті 39⁻¹ Кодексу України про адміністративні правопорушення;

у разі надходження від уповноважених осіб, визначених відповідно до абзацу першого пункту 20 або пункту 23 цього Порядку, письмового повідомлення про неприбуття кривдника для проходження програми для кривдників або ухилення від проходження програми без поважних причин вживає заходів для належного реагування на такі факти та притягнення кривдника до відповідальності згідно із законодавством;

забезпечує контроль виконання кривдниками спеціальних заходів протидії насильству відповідно до Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству».

37. У разі звернення до уповноваженого підрозділу органу Національної поліції особи, яка заявляє про факт насильства стосовно іншої особи, або надходження інформації від інших суб'єктів щодо отримання заяви чи повідомлення про вчинення насильства посадова особа цього органу:

приймає письмове повідомлення;

вживає заходів для належного реагування уповноваженого підрозділу органу Національної поліції на факт насильства та його припинення. До відвідування місця події можуть залучатися представники центрів соціальних служб, мобільних бригад соціально-психологічної допомоги постраждалим особам, фахівці із соціальної роботи;

у разі наявності об'єднаної підозри вчинення насильства після підтвердження такого факту шляхом проведення перевірки відповідної інформації та оцінки ризиків не пізніше однієї доби інформує уповноважену особу, визначену відповідно до абзацу першого пункту 20 або пункту 23 цього Порядку, за допомогою телефонного зв'язку, електронної пошти;

у разі підтвердження факту насильства вживає інших заходів стосовно постраждалої особи та кривдника відповідно до пункту 36 цього Порядку.

Заходи, передбачені цим пунктом, здійснюються також у разі виявлення уповноваженим підрозділом органу Національної поліції фактів насильства.

38. Уповноважені підрозділи органів Національної поліції звітують щокварталу Нацсоцслужбі через Національну поліцію про результати здійснення повноважень у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі у порядку, визначеному Мінсоцполітики.

39. Керівник закладу загальної середньої освіти забезпечує реалізацію у закладі освіти заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі шляхом:

проведення з учасниками освітнього процесу виховної роботи із запобігання та протидії насильству;

здійснення з учасниками освітнього процесу інформаційно-просвітницьких заходів з питань запобігання та протидії насильству, у тому числі стосовно дітей та за участю дітей;

організації роботи практичного психолога та/або соціального педагога з постраждалими дітьми;

визначення уповноваженого спеціаліста з числа працівників закладу для проведення невідкладних заходів реагування у разі виявлення фактів насильства та/або отримання заяв/повідомлень від постраждалої особи/інших осіб.

У разі виявлення фактів насильства уповноважена посадова особа закладу загальної середньої освіти протягом доби за допомогою телефонного зв'язку, електронної пошти інформує уповноважений підрозділ органу Національної поліції та службу у справах дітей (у разі коли постраждалою особою та/або кривдником є дитина), забезпечує надання медичної допомоги (у разі потреби) та фіксує необхідну інформацію в журналі реєстрації фактів виявлення (звернення) про вчинення домашнього насильства та насильства за ознакою статі (закладу освіти) за формою згідно з додатком 3.

40. Керівники закладів професійної (професійно-технічної) та вищої освіти визначають фахівця з числа працівників закладу для організації заходів у сфері запобігання та протидії насильству.

У разі виявлення (візуально або під час опитування) фактів насильства стосовно повнолітніх учнів (студентів) закладів освіти або отримання відповідних заяв чи повідомлень від повнолітнього учня (студента), інших осіб уповноважена посадова особа закладу освіти:

не пізніше однієї доби інформує уповноважений підрозділ органу Національної поліції про виявлення факту вчинення насильства або відповідне звернення за допомогою телефонного зв'язку, електронної пошти, фіксує факт виявлення (звернення) в журналі реєстрації фактів виявлення (звернення) про вчинення домашнього насильства та насильства за ознакою статі (закладу освіти) за формою згідно з додатком 3;

живляє першочергових заходів для надання медичної, психологічної або іншої допомоги постраждалій особі відповідно до вимог законодавства.

41. МОН звітує щокварталу Нацсоцслужбі про результати здійснення закладами освіти повноважень у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі у порядку, визначеному Мінсоцполітики.

42. Для координації заходів стосовно постраждалих осіб керівник закладу охорони здоров'я визначає відповідальну особу з числа заступників керівника закладу.

43. У разі виявлення в особи ушкоджень, що могли виникнути внаслідок вчинення насильства, або звернення особи чи її законних представників у зв'язку із вчиненням насильства працівник закладу охорони здоров'я:

не пізніше однієї доби інформує уповноважений підрозділ органу Національної поліції про всі факти звернення та доставлення до закладів охорони здоров'я осіб із тілесними ушкодженнями кримінального характеру (вогнепальними, колотими, різаними, рубаними ранами, забоями), що могли виникнути внаслідок вчинення насильства;

не пізніше однієї доби за допомогою телефонного зв'язку, електронної пошти інформує про факт насильства уповноважену особу, визначену відповідно до абзацу першого пункту 20 або пункту 23 цього Порядку, якщо постраждалою особою є дитина, — також службу у справах дітей;

реєструє звернення у журналі реєстрації фактів виявлення (звернення) про вчинення домашнього насильства та насильства за ознакою статі (закладу охорони здоров'я) за формою згідно з додатком 4;

у разі виявлення ушкоджень сексуального характеру направляє постраждалих осіб на тестування на ВІЛ-інфекцію та інфекції, що передаються статевим шляхом;

інформує постраждалу особу та/або її законного представника (якщо такий представник не є кривдником) про права, заходи та соціальні послуги, якими вона може скористатися.

44. Заклади охорони здоров'я надають невідкладну медичну допомогу, забезпечують проведення необхідного медичного обстеження постраждалих осіб, які звернулися особисто або направлені іншими суб'єктами, та документують результати обстеження, забезпечують проведення діагностичних, лікувально-профілактичних заходів згідно з галузевим стандартом у сфері охорони здоров'я, за показаннями направляють їх для відповідного лікування до інших профільних закладів охорони здоров'я; забезпечують психіатричний огляд недієздатних осіб, які є кривдниками, з метою діагностики психічних і поведінкових розладів та надання їм відповідної допомоги, а також госпіталізацію у психіатричні заклади, зокрема в примусовому порядку, відповідно до Закону України «Про психіатричну допомогу».

45. МОЗ звітує щокварталу Нацсоцслужбі про результати здійснення закладами охорони здоров'я повноважень у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі у порядку, визначеному Мінсоцполітики.

46. Центри соціальних служб, центри соціально-психологічної допомоги, притулки для постраждалих осіб, притулки для дітей, центри соціально-психологічної реабілітації дітей, центри медико-соціальної реабілітації постраждалих осіб, центри надання соціальних послуг в громадах, кризові центри, інші заклади, установи та організації (їх структурні підрозділи), які надають соціальні послуги постраждалим особам, мобільні бригади соціально-психологічної допомоги постраждалим особам (далі — служби підтримки постраждалих осіб):

у разі звернення особи та/або її законного представника у зв'язку із вчиненням стосовно неї насильства не пізніше однієї доби за допомогою телефонного зв'язку, електронної пошти інформують уповноважений підрозділ органу Національної поліції, у разі, коли постраждалою особою є дитина, — також службу у справах дітей, якщо постраждалою є недієздатна особа чи особа, цивільна дієздатність якої обмежена, — уповноважену особу, визначену відповідно до абзацу першого пункту 20 або пункту 23 цього Порядку, реєструють звернення в журналі реєстрації фактів виявлення (звернення) про вчинення домашнього насильства та насильства за ознакою статі (центру соціальних служб, центру соціально-психологічної допомоги, центру надання соціальних послуг, притулку для постраждалих осіб, центру медико-соціальної реабілітації постраждалих осіб, іншого закладу, установи та організації, які надають соціальні послуги постраждалим особам, мобільної бригади соціально-психологічної допомоги постраждалим особам) за формою згідно з додатком 5;

невідкладно інформують заклади охорони здоров'я про всі факти звернення до них осіб з тілесними ушкодженнями кримінального характеру (вогнепальними, колотими, різаними, рубаними ранами, забиттями), що могли виникнути внаслідок вчинення насильства;

залучають фахівців, які володіють українською жестовою мовою, або перекладачів жестової мови для забезпечення комунікації з особами, які мають порушення слуху;

у разі направлення постраждалих осіб суб'єктами, уповноваженими на прийняття заяв (повідомлень) про вчинення насильства, у межах повноважень, визначених положеннями про такі служби, забезпечують невідкладне надання таким особам

соціальних послуг, медичної, соціальної, психологічної допомоги на безоплатній основі, а також тимчасовий притулок для постраждалих осіб та їх дітей;

сприяють в отриманні постраждалими особами безоплатної правової допомоги шляхом видачі направлення за формою, затвердженою Мінсоцполітики, до відповідного центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги або інформування працівників центру про необхідність надання такої допомоги у приміщеннях служб підтримки постраждалих осіб, якщо такі особи не можуть відвідати центр з надання безоплатної вторинної правової допомоги самостійно;

здійснюють інші повноваження, визначені Законами України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків».

Координує заходи, передбачені цим пунктом, керівник служби підтримки постраждалих осіб.

47. Загальні та спеціалізовані служби підтримки постраждалих осіб, зазначені в частині четвертій статті 6 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» та частинах другій і третій статті 7-1 Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», у триденний строк проводять оцінку потреб направлених до них осіб та про результати оцінки письмово інформують відповідні районні, районні у м. Києві і Севастополі держадміністрації або виконавчі органи сільських, селищних, міських, районних у містах (у разі їх утворення) рад, у тому числі об'єднаних територіальних громад, для подальшого розроблення ними програм для постраждалих осіб.

48. Служби підтримки постраждалих осіб у межах компетенції беруть участь у розробленні та реалізації програм для постраждалих осіб відповідно до типових програм, а також методичних рекомендацій щодо їх виконання, затверджених Мінсоцполітики.

49. Служби підтримки постраждалих осіб звітують щокварталу Нацсоцслужбі про результати здійснення повноважень у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі у визначеному ним порядку через Раду міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київську і Севастопольську міські держадміністрації.

50. У разі звернення особи та/або її законного представника у зв'язку із вчиненням стосовно неї насильства, повідомлення щодо вчинення насильства стосовно іншої особи працівники кол-центру з питань запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі та насильству стосовно дітей не пізніше однієї доби за допомогою телефонного зв'язку, електронної пошти інформують уповноважений підрозділ органу Національної поліції, а у разі, коли постраждалою особою є дитина, — також службу у справах дітей, у разі, коли постраждалою є недієздатна особа чи особа, цивільна дієздатність якої обмежена, — уповноважену особу, визначену відповідно до пункту 21 або пункту 23 цього Порядку, фіксують факт виявлення (звернення) у журналі реєстрації фактів виявлення (звернення) про вчинення домашнього насильства та насильства за ознакою статі (кол-центру з питань запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі та насильству стосовно дітей) за формою згідно з додатком 6.

До початку функціонування кол-центру з питань запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі та насильству стосовно дітей

працівники Урядового контактного центру, що забезпечують роботу «гарячої лінії» з питань протидії торгівлі людьми, запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі та насильству стосовно дітей за номером телефону 15-47, з моменту отримання звернення або повідомлення про осіб, які постраждали від домашнього насильства, насильства за ознакою статі, насильства стосовно дітей або звернення та повідомлення від зазначених осіб:

протягом доби інформують (за згодою постраждалої особи, крім випадків, коли такою особою є дитина, недієздатна особа або особа, цивільна дієздатність якої обмежена) про таку особу/осіб уповноважений підрозділ органу Національної поліції за допомогою засобів телефонного зв'язку, електронної пошти, а також:

- невідкладно службу у справах дітей, — якщо постраждалою особою або кривдником є дитина чи якщо постраждала особа звернулася з дитиною;

- уповноважену особу, визначену відповідно до пункту 21 або пункту 23 цього Порядку, — якщо постраждалою особою є недієздатна особа чи особа, цивільна дієздатність якої обмежена;

- орган опіки та піклування, — якщо постраждалою особою або кривдником є повнолітня недієздатна особа або особа, цивільна дієздатність якої обмежена;

реєструють звернення або повідомлення про вчинення домашнього насильства, насильства за ознакою статі та насильства стосовно дітей в Єдиній системі опрацювання звернень, опрацювають звернення та надсилають державним органам за належністю;

надають першу невідкладну психологічну допомогу або консультацію, а також подають контактні дані загальних та спеціалізованих служб підтримки постраждалих осіб або інших надавачів соціальних послуг обласного, районного рівня та рівня територіальної громади для надання належної психологічної допомоги та реєструють факт надання консультації в Єдиній системі опрацювання звернень;

подають постраждалій особі або її законному представнику (якщо він не є кривдником) вичерпну інформацію про права постраждалої особи, соціальну, медичну, психологічну, безоплатну правову допомогу, а також послуги, якими вона може скористатися, про право вимагати відшкодування кривдником завданих матеріальних збитків і шкоди, заподіяної фізичному та психічному здоров'ю, та про вжиті до кривдника заходи.

50¹. У разі звернення особи, стосовно якої є підстави вважати, що вона перебуває у небезпеці або її життя та здоров'ю загрожує небезпека у зв'язку з вчиненням стосовно неї домашнього насильства, насильства за ознакою статі, насильства стосовно дітей, або повідомлення про таку ситуацію стосовно іншої особи, до початку функціонування кол-центру з питань запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі та насильству стосовно дітей працівники Урядового контактного центру, що забезпечують роботу «гарячої лінії» з питань протидії торгівлі людьми, запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі та насильству стосовно дітей за номером телефону 15-47:

невідкладно за допомогою засобів телефонного зв'язку (а також смс-повідомлення, електронної пошти, мобільних додатків, інших спеціалізованих програмно-технічних і технічних засобів за наявності технічної можливості) викликають територіальний орган Національної поліції;

у разі потреби викликають бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги;

надають першу невідкладну психологічну допомогу або консультацію;
реєструють звернення або повідомлення про вчинення домашнього насильства, насильства за ознакою статі та насильства стосовно дітей в Єдиній системі опрацювання звернень, опрацьовують звернення та надсилають державним органам за належністю.

51. Кол-центр з питань запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі та насильству стосовно дітей щокварталу звітує Мінсоцполітики про результати здійснення повноважень у сфері запобігання та протидії насильству у визначеному ним порядку.

Урядовий контактний центр до початку функціонування кол-центру з питань запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі та насильству стосовно дітей щомісяця звітує Нацсоцслужбі про результати здійснення повноважень у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі та насильству стосовно дітей у порядку, визначеному Мінсоцполітики.

У разі повторного звернення за номером телефону 15-47 про вчинення насильства або повідомлення за цим номером про відсутність реагування відповідних органів виконавчої влади щодо одного і того ж випадку домашнього насильства, насильства за ознакою статі та насильства стосовно дітей працівники Урядового контактного центру, що забезпечують роботу «гарячої лінії» з питань протидії торгівлі людьми, запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі та насильству стосовно дітей, інформують про таке звернення або повідомлення Нацсоцслужбу для вжиття заходів реагування відповідно до законодавства, реєструють таке звернення або повідомлення та надсилають до Нацсоцслужби.

51⁻¹. Нацсоцслужба щокварталу організовує подання Урядовому контактному центру актуальної контактної інформації про спеціально уповноважені органи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, інші органи та установи, на які покладено функції щодо здійснення заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, і про загальні та спеціалізовані служби підтримки постраждалих осіб.

Нацсоцслужба разом із Мінсоцполітики забезпечує підвищення рівня обізнаності працівників Урядового контактного центру з питань запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі та насильству стосовно дітей.

52. Центри з надання безоплатної вторинної правової допомоги забезпечують надання безоплатної правової допомоги постраждалим особам у порядку, встановленому Законом України «Про безоплатну правову допомогу», за зверненням постраждалої особи або її законного представника, в тому числі у приміщенні загальної/спеціалізованої служби підтримки постраждалих осіб, якщо постраждала особа не може відвідати центр з надання безоплатної вторинної правової допомоги самостійно, про що центру повідомляється відповідною службою.

Документами, що підтверджують належність постраждалих осіб до суб'єктів права на безоплатну вторинну правову допомогу, можуть бути, зокрема:

витяг з Єдиного реєстру досудових розслідувань, у якому міститься інформація про вчинення злочину, пов'язаного з насильством;

талон-повідомлення про вчинення кримінального правопорушення, пов'язаного з насильством, виданий уповноваженим підрозділом органу Національної поліції, за формою, затверджену МВС;

копія протоколу про вчинення адміністративного правопорушення, передбаченого статтею 173⁻² Кодексу України про адміністративні правопорушення;

копія постанови про накладення адміністративного стягнення за вчинення правопорушення, пов'язаного з насильством;

копія заяви до суду про видачу або продовження обмежувального припису стосовно кривдника;

рішення суду про видачу або продовження обмежувального припису стосовно кривдника;

копія винесеного працівником уповноваженого підрозділу органів Національної поліції термінового заборонного припису;

направлення постраждалих осіб до центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги, складене за формою, затвердженою Мінсоцполітики (видається районними, районними у м. Києві і Севастополі держадміністраціями, виконавчими органами сільських, селищних, міських, районних у містах (у разі їх утворення) рад, у тому числі об'єднаних територіальних громад, чи загальними/спеціалізованими службами підтримки постраждалих осіб).

Центри з надання безоплатної вторинної правової допомоги інформують (письмово або електронною поштою) про надання безоплатної правової допомоги постраждалим особам уповноважену особу, яка видала направлення, протягом п'яти робочих днів з дати надання такої допомоги або прийняття рішення про її надання.

53. Координаційний центр з надання правової допомоги щокварталу звітує Нацсоцслужбі про результати здійснення центрами з надання безоплатної вторинної правової допомоги повноважень у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі у порядку, визначеному Мінсоцполітики.

54. У разі покладення судом на кривдника, звільненого від відбування покарання з випробуванням, обов'язку проходження пробачінної програми уповноважений орган з питань пробачії інформує про таке рішення суду районні, районні у м. Києві і Севастополі держадміністрації та виконавчі органи сільських, селищних, міських, районних у містах (у разі їх утворення) рад, у тому числі об'єднаних територіальних громад, за місцем проживання (перебування) кривдника у триденний строк з дня надходження рішення суду, а також про закінчення проходження пробачінної програми — у п'ятиденний строк.

55. Інші заінтересовані юридичні особи, що надають соціальні послуги із запобігання та протидії насильству, — підприємства, установи та організації незалежно від форми власності, громадські об'єднання, іноземні неурядові організації, міжнародні організації, фізичні особи — підприємці, які відповідають критеріям діяльності суб'єктів, що надають соціальні послуги, а також фізичні особи, які надають соціальні послуги, у тому числі послуги патронату над дітьми, можуть брати участь у здійсненні заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі, зокрема виявленні фактів насильства, наданні допомоги та захисту постраждалим особам шляхом:

повідомлення районним, районним у м. Києві і Севастополі держадміністраціям та виконавчим органам сільських, селищних, міських, районних у містах (у разі їх утворення) рад, у тому числі об'єднаним територіальним громадам, уповноваженим

підрозділам органу Національної поліції, службам у справах дітей про факти насильства не пізніше однієї доби з дня виявлення таких фактів;

участі в реалізації програм для постраждалих осіб та кривдників відповідно до типових програм, а також методичних рекомендацій щодо їх виконання, затверджених Мінсоцполітики;

надання соціальних послуг постраждалим особам на умовах, визначених законом;

утворення спеціалізованих служб підтримки постраждалих осіб і забезпечення їх функціонування;

залучення до здійснення інших, передбачених законодавством, заходів.

56. Залучення заінтересованих суб'єктів, що надають соціальні послуги із запобігання та протидії насильству, до роботи з постраждалими особами та кривдниками відбувається на підставі угод про співпрацю, укладених із районними, районними у м. Києві і Севастополі держадміністраціями, виконавчими органами сільських, селищних, міських, районних у містах (у разі їх утворення) рад, у тому числі об'єднаних територіальних громад.

Додаток 1
до Порядку

ЖУРНАЛ
реєстрації заяв про вчинення домашнього насильства
та насильства за ознакою статі

(района, району у м. Києві і Севастополі держадміністрація, виконавчий орган сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі її утворення) ради, зокрема об'єднаної територіальної громади)

Порядковий номер	Прізвище, ім'я, по батькові постраждалої особи (законного представника, серія та номер паспорта або реквізити іншого документа, що посвідчує особу (за наявності, вік постраждалої особи, дата звернення, адреса проживання, контактні дані	Категорія постраждалої особи (доросла, дитина, недієздатна, обмежено дієздатна, особа з інвалідністю)	Вид насильства: домашнє/ за ознакою статі, фізичне, сексуальне, психологічне або економічне (короткий зміст заяви)	Прізвище, ім'я, по батькові кривдника, статі, вік, спроріднення, адреса проживання, контактні дані	Повідомлення, отримане Національною поліцією (дата, час, нумування підрозділу, прізвище, ім'я, по батькові особи, яка прийняла повідомлення)	Повідомлення, отримане в наданні медичної допомоги (так/ні, вжиті заходи, дата і номер направлення, найменування закладу, установи)	Потреба в наданні психологічної допомоги (так/ні, вжиті заходи, дата і номер направлення, найменування закладу, установи)	Потреба в наданні психологічної допомоги (так/ні, вжиті заходи, дата і номер направлення, найменування закладу, установи)	Реквізити (дата і номер) направлень до інших установ/закладів	Інформація про потреби (оцінка потреб, дата і номер, органи, установи, що проводили оцінку)	Заходи, вжиті до постраждалої особи	Заходи, вжиті до кривдника	Прізвище, ім'я, по батькові уповноваженої особи, яка прийняла заяву та координує здійснення заходів

Додаток 2
до Порядку

ЖУРНАЛ
реєстрації повідомлень про вчинення домашнього насильства
та насильства за ознакою статі

(районна, районна у м. Києві і Севастополі держадміністрація, виконавчий орган сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі її утворення) ради, зокрема об'єднаної територіальної громади)

Порядковий номер	Прізвище, ім'я, по батькові особи, що заявляє про насильство, номер паспорта (уповноваженої особи, яка прийняла документ, що надійшло доповіднення (за наявності), адреса проживання, контактні дані	Найменування суб'єкта (уповноваженої особи), від якої надійшло доповіднення	Повідомлення, отримане Національною поліцією (дата, час, найменування підрозділу, прізвище, ім'я, по батькові особи, яка подала заяву)	Категорія постраждалих осіб (доросла дитина, недієздатна, обмежено дееспособна)	Вид насильства/домашнього насильства (фізичне, сексуальне, психологічне або економічне)	Прізвище, ім'я, по батькові кривдника, статі, вік, ступінь споріднення, по батькові особи, яка вчинила поведінку)	Повідомлення, отримане службою у справах дітей (дата, час, прізвище, ім'я, по батькові особи, яка вчинила поведінку)	Потреба у наданні медичної допомоги (так/ні, вжиті заходи, дата і номер виданого направлення, найменування закладу, установи)*	Потреба в наданні психологічної допомоги (так/ні, вжиті заходи, дата і номер направлення, найменування закладу, установи)*	Реквізити (дата та номер) направлення до інших установ/закладів*	Інформація про потреби (оцінка потреб, дата і номер, органи, установи, що проводили оцінку)*	Інформація про потреби (оцінка потреб, дата і номер, органи, установи, що проводили оцінку)*	Прізвище, ім'я, по батькові уповноваженої особи, яка прийняла заходи до кривдника*

* Заповнюється у разі підтвердження уповноваженим підрозділом Національної поліції факту насильства.

Додаток 3
до Порядку

ЖУРНАЛ

реєстрації фактів виявлення (звернення) про вчинення домашнього насильства та насильства за ознакою статі

(заклад освіти)

Порядковий номер	Прізвище, ім'я, по батькові постраждалої особи та/або її законного представника, серія та номер паспорта або реквізити іншого документа, що обмежено посідає особу (за наявності), вік постраждалої особи, дата звернення, адреса проживання, контактні дані	Категорія постраждалої особи (доросла дитина, невідлюдна, обмежено дієздатна особа з інвалідністю)	Вид насильства: домашнє/статі, фізичне, сексуальне, психологічне або економічне (короткий зміст заяви)	Прізвище, ім'я, по батькові кривдника, статі, вік,ступінь споріднення, адреса проживання, контактні дані (за наявності)	Повідомлення, отримане Національного поліцією (дата, час, найменування підрозділу, прізвище, ім'я, по батькові посідає посадову особу, яка прийняла повідомлення)	Повідомлення, отримане службою у справах дітей (дата, час, прізвище, ім'я, по батькові посадові особи, яка прийняла повідомлення)	Повідомлення, отримане уповноваженою особою, визначеною відповідно до абзацу першого пункту 20 або пункту 23 Порядку взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі (дата, час, найменування органу, прізвище, ім'я, по батькові посадові особи, яка прийняла повідомлення)	Потреба в наданні медичної допомоги (так/ні, вжиті заходи, дата і номер направлення, найменування закладу, установи)	Заходи, вжиті до постраждалої особи, у разі залучення до їх реалізації	Заходи, вжиті до кривдника, у разі залучення до їх реалізації	Прізвище, ім'я, по батькові уповноваженої особи, яка внесла відомості про виявлення факту насильства або звернення про вчинення насильства

Додаток 4
до Порядку

ЖУРНАЛ
реєстрації фактів виявлення (звернення) про вчинення домашнього насильства та насильства за ознакою статі

(заклад охорони здоров'я)

Порядковий номер	Прізвище, ім'я, по батькові постраждалої особи та/або її законного представника, серія та номер паспорта або реквізити іншого документа, що посвідчує особу (за наявності), вік постраждалої особи, дата звернення, адреса проживання, контактні дані	Категорія постраждалої особи (доросла, дитина, недержатна, обмежено дисадатна, особа з інвалідністю)	Вид насильства: домашнє/ за ознакою статі, фізичне, сексуальне, психологічне або економічне (короткий зміст заяви)	Прізвище, ім'я, по батькові кривдника, статі, вік, ступінь споріднення, адреса проживання, контактні дані (за наявності)	Повідомлення, отримане Національною поліцією (дата, час, найменування підрозділу, прізвище, ім'я, по батькові посадової особи, яка прийняла повідомлення)	Повідомлення, отримане службою у справах дітей (дата, час, прізвище, ім'я, по батькові посадової особи, яка прийняла повідомлення)	Повідомлення, отримане уповноваженою особою, визначеною відповідно до абзацу першого пункту 20 або пункту 23 Порядку взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі (дата, час, найменування органу, прізвище, ім'я, по батькові посадової особи, яка прийняла повідомлення)	Інформація про результати провадження медичного обстеження, надану медичну допомогу, інші заходи та їх документування (дата і номер документа)	Потреба у наданні психологічної допомоги (так/ні, вжиті заходи)	Прізвище, ім'я, по батькові уповноваженої особи, яка внесла відомості про виявлення факту насильства або звернення про вчинення насильства

Додаток 5
до Порядку

ЖУРНАЛ

реєстрації фактів виявлення (звернення) про вчинення домашнього насильства за ознакою статі;

(центр соціальних служб, центр соціально-психологічної допомоги, центр надання соціальних послуг, притулок для постраждалих осіб, центр медико-соціальної реабілітації постраждалих осіб, інший заклад, установа та організація, яка надає соціальні послуги постраждалим особам, мобільна бригада соціально-психологічної допомоги постраждалим особам)

Прізвище, ім'я, по батькові уповноваженої особи, яка внесла відомості про виявлення факту насильства	Інші заходи, вжиті до постраждалої особи, у разі залучення закладу до їх реалізації	Інформація про надання тимчасового притулку (якщо надає такі послуги)	Оцінка потреб (дата і номер документа, перелік потреб)	Потреба в наданні медичної допомоги (так/ні, вжиті заходи, дата і номер направлення, найменування закладу, установи)	Потреба в наданні медичної допомоги (так/ні, вжиті заходи, дата і номер направлення, найменування закладу, установи)	Повідомлення, отримане уповноваженою особою, визначеною відповідно до абзацу першого пункту 20 Порядку взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання, ліквідації та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі (дата, час, повідомлення)	Повідомлення, отримане уповноваженою особою, визначеною відповідно до абзацу першого пункту 20 Порядку взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання, ліквідації та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі (дата, час, повідомлення)	Прізвище, ім'я, по батькові уповноваженої особи, яка прийняла повідомлення	Вид насильства: домашнє/фізичне, сексуальне, психологічне або економічне (короткий зміст заяви)	Категорія постраждалої особи (Доросла, дитина, недієздатна, обмежено дієздатна, особа з інвалідністю)	Прізвище, ім'я, по батькові уповноваженої особи, яка прийняла повідомлення

Додаток 6
до Порядку

ЖУРНАЛ

реєстрації фактів виявлення (звернення) про вчинення домашнього насильства та насильства за ознакою статі

(кол-центр з питань запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі та насильству стосовно дітей)

Порядковий номер	Прізвище, ім'я, по батькові постраждалої особи (законного представника), серія та номер паспорта або реквізити іншого документа, що посвідчує особу (за наявності), вік постраждалої особи, дата звернення, адреса проживання, контактні дані	Категорія постраждалої особи (доросла, дитина, недієздатна, обмежено дієздатна, особа з інвалідністю)	Вид насильства: домашнє/ за ознакою статі, фізичне, сексуальне, психологічне або економічне (короткий зміст заяви)	Прізвище, ім'я, по батькові кривдника, статі, вік, ступінь споріднення, адреса проживання, контактні дані (за наявності)	Повідомлення, отримане Національною поліцією (дата, час, найменування підрозділу, прізвище, ім'я, по батькові посадової особи, яка прийняла повідомлення)	Повідомлення, отримане службою у справах дітей (дата, час, прізвище, ім'я, по батькові посадової особи, яка прийняла повідомлення)	Інформація про потреби постражданої особи (з слів заявника)	Повідомлення, отримане іншими службами для постраждалих осіб (дата, час, прізвище, ім'я, по батькові посадової особи, яка прийняла повідомлення)	Прізвище, ім'я, по батькові уповноваженої особи, яка внесла відомості про виявлення факту насильства або звернення про вчинення насильства

ГЛОСАРІЙ

(ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК)

АЛІМЕНТИ — це щомісячні виплати на утримання дитини від того з батьків хто проживає окремо (від дитини).

АВТОНОМІЯ — право суб'єкта освітньої діяльності на самоврядування, яке полягає в його самостійності, незалежності та відповідальності у прийнятті рішень щодо академічних (освітніх), організаційних, фінансових, кадрових та інших питань діяльності, що проводиться в порядку та межах, визначених законом.

АКАДЕМІЧНА СВОБОДА — самостійність і незалежність учасників освітнього процесу під час провадження педагогічної, науково-педагогічної, наукової та/або інноваційної діяльності, що здійснюється на принципах свободи слова, думки і творчості, поширення знань та інформації, вільного оприлюднення і використання результатів наукових досліджень з урахуванням обмежень, установлених законом.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ — це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

АКРЕДИТАЦІЯ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ — це оцінювання освітньої програми на предмет її відповідності стандарту освіти, а також спроможності закладу освіти забезпечити досягнення здобувачами освіти передбачених в освітній програмі результатів навчання.

БАГАТОДІТНА СІМ'Я — сім'я, в якій подружжя (чоловік та жінка) перебуває у зареєстрованому шлюбі, разом проживає та виховує трьох і більше дітей, у тому числі кожного з подружжя, або один батько (одна мати), який (яка) проживає разом з трьома і більше дітьми та самостійно їх виховує. До складу багатодітної сім'ї включаються також діти, які навчаються за денною або дуальною формою здобуття освіти у закладах загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти, — до закінчення закладів освіти, але не довше ніж до досягнення ними 23 років.

БАТЬКІВСЬКА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ — включає повноваження, що впливають з батьківських чи будь-яких аналогічних відносин, які визначають права, обов'язки та представництво стосовно особи чи майна дитини батьків, опікунів або інших законних представників.

БЕЗПРИТУЛЬНІ ДІТИ — діти, які були покинуті батьками, самі залишили сім'ю або дитячі заклади, де вони виховувались, і не мають певного місця проживання.

БУЛІНГ — діяння учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи або такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого.

Типовими ознаками булінгу (цькування) є:

систематичність (повторюваність) діяння;

наявність сторін — кривдник (булер), потерпілий (жертва булінгу), спостерігачі (за наявності);

дії або бездіяльність кривдника, наслідком яких є заподіяння психічної та/або фізичної шкоди, приниження, страх, тривога, підпорядкування потерпілого інтересам кривдника, та/або спричинення соціальної ізоляції потерпілого.

БЕЗПЕЧНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ — сукупність умов у закладі освіти, що унеможливають заподіяння учасникам освітнього процесу фізичної, майнової та/або моральної шкоди, зокрема внаслідок недотримання вимог санітарних, протипожежних та/або будівельних норм і правил, законодавства щодо кібербезпеки, захисту персональних даних, безпечності та якості харчових продуктів та/або надання неякісних послуг з харчування, шляхом фізичного та/або психологічного насильства, експлуатації, дискримінації за будь-якою ознакою, приниження честі, гідності, ділової репутації (зокрема шляхом булінгу (цькування), поширення неправдивих відомостей тощо), пропаганди та/або агітації, у тому числі з використанням кіберпростору, а також унеможливають вживання на території та в приміщеннях закладу освіти алкогольних напоїв, тютюнових виробів, наркотичних засобів, психотропних речовин.

БЕЗОПЛАТНА ОСВІТА — освіта, яка здобувається особою за рахунок коштів державного та/або місцевих бюджетів згідно із законодавством.

ВІК — це категорія, що слугує для позначення характеристик індивідуального розвитку.

ВИКЛАДАЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ — діяльність, яка спрямована на формування знань, інших компетентностей, світогляду, розвиток інтелектуальних і творчих здібностей, емоційно-вольових та/або фізичних якостей здобувачів освіти (лекція, семінар, тренінг, курси, майстер-клас, вебінар тощо), та яка провадиться педагогічним (науково-педагогічним) працівником, самозайнятою особою (крім осіб, яким така форма викладацької діяльності заборонена законом) або іншою фізичною особою на основі відповідного трудового або цивільно-правового договору.

ВОЛОНТЕР ПРОБАЦІЇ — фізична особа, яка досягла вісімнадцятирічного віку, уповноважена органом пробації та волонтерською організацією на виконання окремих завдань, пов'язаних із пробацією, на добровільній та безоплатній основі.

ДІТИ, ПОЗБАВЛЕНІ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ — діти, які залишилися без піклування батьків у зв'язку з позбавленням їх батьківських прав, відібранням у батьків без позбавлення батьківських прав, визнанням батьків безвісно відсутніми або недієздатними, оголошенням їх померлими, відбуванням покарання в місцях позбавлення волі та перебуванням їх під вартою на час слідства, розшуком їх органами Національної поліції, пов'язаним з відсутністю відомостей про їх місцезнаходження, тривалою хворобою батьків, яка перешкоджає їм виконувати свої батьківські обов'язки, а також діти, розлучені із сім'єю, підкинуті діти, діти, батьки яких невідомі, діти, від яких відмовились батьки, діти, батьки яких не виконують своїх батьківських обов'язків з причин, які неможливо з'ясувати у зв'язку з перебуванням батьків на тимчасово окупованій території України або в районах проведення антитерористичної операції, здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, та безпритульні діти.

ДИТИНА — особа віком до 18 років (повноліття), якщо згідно з законом, застосовуваним до неї, вона не набуває прав повнолітньої раніше.

ДИТИНСТВО — період розвитку людини до досягнення повноліття.

ДИТИНА-БІЖЕНЕЦЬ — дитина, яка не є громадянином України і внаслідок обґрунтованих побоювань стати жертвою переслідувань за ознаками раси, віросповідання, національності, громадянства (підданства), належності до певної соціальної групи або політичних переконань перебуває за межами країни своєї громадянської належності та не може користуватися захистом цієї країни або не бажає користуватися цим захистом внаслідок таких побоювань, або, не маючи громадянства (підданства) і перебуваючи за межами країни свого попереднього постійного проживання, не може чи не бажає повернутися до неї внаслідок зазначених побоювань.

ДИТИНА-СИРОТА — дитина, в якій померли чи загинули батьки.

ДИТИНА-КРИВДНИК — особа, яка не досягла 18 років та вчинила домашнє насильство у будь-якій формі.

ДІТИ, ПОЗБАВЛЕНІ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ — діти, які залишилися без піклування батьків у зв'язку з позбавленням їх батьківських прав, відібранням у батьків без позбавлення батьківських прав, визнанням батьків безвісно відсутніми або недієздатними, оголошенням їх померлими, відбуванням покарання в місцях позбавлення волі та перебуванням їх під вартою на час слідства, розшуком їх органами Національної поліції, пов'язаним з відсутністю відомостей про їх місцезнаходження, тривалою хворобою батьків, яка перешкоджає їм виконувати свої батьківські обов'язки, а також діти, розлучені із сім'єю, підкинуті діти, діти, батьки яких невідомі, діти, від яких відмовилися батьки, діти, батьки яких не виконують своїх батьківських обов'язків з причин, які неможливо з'ясувати у зв'язку з перебуванням батьків на тимчасово окупованій території України або в районах проведення антитерористичної операції, здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, та безпритульні діти.

ДИТИНА, ЯКА ПОСТРАЖДАЛА ВНАСЛІДОК ВОЄННИХ ДІЙ ТА ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ — дитина, яка внаслідок воєнних дій чи збройного конфлікту отримала поранення, контузію, каліцтво, зазнала фізичного, сексуального, психологічного насильства, була викрадена або незаконно вивезена за межі України, залучалася до участі у військових формуваннях або незаконно утримувалася, у тому числі в полоні.

ДИТИНА, ЯКА ПЕРЕБУВАЄ У СКЛАДНИХ ЖИТТЄВИХ ОБСТАВИНАХ — дитина, яка потрапила в умови, що негативно впливають на її життя, стан здоров'я та розвиток у зв'язку з інвалідністю, тяжкою хворобою, безпритульністю, перебуванням у конфлікті із законом, залученням до найгірших форм дитячої праці, залежністю від психотропних речовин та інших видів залежності, жорстоким поводженням, зокрема домашнім насильством, ухилянням батьків, осіб, які їх замінюють, від виконання своїх обов'язків, обставинами стихійного лиха, техногенних аварій, катастроф, воєнних дій чи збройних конфліктів тощо, що встановлено за результатами оцінки потреб дитини.

ДИТИНА, РОЗЛУЧЕНА ІЗ СІМ'ЄЮ — дитина, яка прибуває чи прибула на територію України без супроводу батьків чи одного з них, діда чи баби, повнолітніх брата чи сестри або опікуна чи піклувальника, призначених відповідно до законодавства країни походження, або інших повнолітніх осіб, які до прибуття в Україну добровільно чи в силу звичаю країни походження взяли на себе відповідальність за виховання дитини.

ДИТИНА З ІНВАЛІДНІСТЮ — дитина зі стійким розладом функцій організму, спричиненим захворюванням, травмою або вродженими вадами розумового чи фізичного розвитку, що зумовлюють обмеження її нормальної життєдіяльності та необхідність додаткової соціальної допомоги і захисту.

ДИТИНА, ЯКА ПОТРЕБУЄ ДОДАТКОВОГО ЗАХИСТУ — дитина, яка не є біженцем відповідно до Конвенції про статус біженців 1951 року і Протоколу щодо статусу біженців 1967 року та Закону України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту», але потребує захисту, оскільки вона була змушена прибути в Україну або залишитися в Україні внаслідок виникнення загрози її життю, безпеці чи свободі в країні походження, через побоювання застосування щодо неї смертної кари або виконання вироку про смертну кару чи тортур, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання.

ДІТИ, ЯКІ ПОТРЕБУЮТЬ ТИМЧАСОВОГО ЗАХИСТУ — діти, які є іноземцями та особами без громадянства, які постійно проживають на території країни, що має спільний кордон з Україною, які масово вимушені шукати захисту в Україні внаслідок зовнішньої агресії, іноземної окупації, громадянської війни, зіткнень на етнічній основі, природних чи техногенних катастроф або інших подій, що порушують громадський порядок у певній частині або на всій території країни походження.

ДІТИ, ЯКІ МАЮТЬ ПРАВО НА БЕЗОПЛАТНЕ АБО ПІЛЬГОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИТЯЧИМ ХАРЧУВАННЯМ — діти грудного віку та другого року життя, які входять до складу малозабезпечених сімей, діти грудного та раннього віку, які мають статус дитини, яка постраждала

внаслідок воєнних дій і збройних конфліктів, або з числа внутрішньо переміщених осіб, або дітей з числа осіб, визначених у статті 10 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту».

ДИТЯЧИЙ БУДИНОК СІМЕЙНОГО ТИПУ — окрема сім'я, яка створюється за бажанням подружжя або окремої особи, яка не перебуває у шлюбі, які беруть на виховання та спільне проживання не менш як 5 дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування.

ДОМАШНЄ НАСИЛЬСТВО — діяння (дії або бездіяльність) фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, що вчиняються в сім'ї чи в межах місця проживання або між родичами, або між колишнім чи теперішнім подружжям, або між іншими особами, які спільно проживають (проживали) однією сім'єю, але не перебувають (не перебували) у родинних відносинах чи у шлюбі між собою, незалежно від того, чи проживає (проживала) особа, яка вчинила домашнє насильство, у тому самому місці, що й постраждала особа, а також погрози вчинення таких діянь.

ДОГОВІР ПРО ПРОВЕДЕННЯ МЕДІАЦІЇ — угода про надання послуг з проведення медіації з метою запобігання виникненню або врегулювання конфлікту (спору), укладена сторонами можливого або наявного конфлікту (спору) та медіатором (медіаторами) у погодженій ними усній чи письмовій формі, яка відповідає вимогам закону.

ЕКОНОМІЧНЕ НАСИЛЬСТВО — форма домашнього насильства, що включає умисне позбавлення житла, їжі, одягу, іншого майна, коштів чи документів або можливості користуватися ними, залишення без догляду чи піклування, перешкодження в отриманні необхідних послуг з лікування чи реабілітації, заборону працювати, примушування до праці, заборону навчатися та інші правопорушення економічного характеру.

ЕЛЕКТРОННИЙ ПІДРУЧНИК (ПОСІБНИК) — електронне навчальне видання із систематизованим викладом навчального матеріалу, що відповідає освітній програмі, містить цифрові об'єкти різних форматів та забезпечує інтерактивну взаємодію.

ЖОРСТОКЕ ПОВЕДІННЯ З ДИТИНОЮ — будь-які форми фізичного, психологічного, сексуального або економічного насильства над дитиною, зокрема домашнього насильства, а також будь-які незаконні угоди стосовно дитини, зокрема вербування, переміщення, переховування, передача або одержання дитини, вчинені з метою експлуатації, з використанням обману, шантажу чи уразливого стану дитини.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЙКРАЩИХ ІНТЕРЕСІВ ДИТИНИ — дії та рішення, що спрямовані на задоволення індивідуальних потреб дитини відповідно до її віку, статі, стану здоров'я, особливостей розвитку, життєвого досвіду, родинної, культурної та етнічної належності та враховують думку дитини, якщо вона досягла такого віку і рівня розвитку, що може її висловити.

ЗАПОБІГАННЯ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ — система заходів, що здійснюються органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями, а також громадянами України, іноземцями та особами без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах, та спрямовані на підвищення рівня обізнаності суспільства щодо форм, причин і наслідків домашнього насильства, формування нетерпимого ставлення до насильницької моделі поведінки у приватних стосунках, небайдужого ставлення до постраждалих осіб, насамперед до постраждалих дітей, викорінення дискримінаційних уявлень про соціальні ролі та обов'язки жінок і чоловіків, а також будь-яких звичаїв і традицій, що на них ґрунтуються.

ЗАКЛАД ОСВІТИ — юридична особа публічного чи приватного права, основним видом діяльності якої є освітня діяльність.

ЗАСНОВНИК ЗАКЛАДУ ОСВІТИ — орган державної влади від імені держави, відповідна рада від імені територіальної громади (громад), фізична та/або юридична особа, рішенням та за рахунок майна яких засновано заклад освіти або які в інший спосіб відповідно до законодавства набули прав і обов'язків засновника.

ЗДОБУВАЧІ ОСВІТИ — вихованці, учні, студенти, курсанти, слухачі, стажисти, аспіранти (ад'юнкти), інші особи, які здобувають освіту за будь-яким видом та формою здобуття освіти.

ЗОВНІШНЄ НЕЗАЛЕЖНЕ ОЦІНЮВАННЯ — це оцінювання результатів навчання, здобутих особою на певному рівні освіти, що проводиться спеціально уповноваженою державою установою (організацією).

ІНДИВІДУАЛЬНА ОСВІТНЯ ТРАЄКТОРІЯ — персональний шлях реалізації особистісного потенціалу здобувача освіти, що формується з урахуванням його здібностей, інтересів, потреб, мотивації, можливостей і досвіду, ґрунтується на виборі здобувачем освіти видів, форм і темпу здобуття освіти, суб'єктів освітньої діяльності та запропонованих ними освітніх програм, навчальних дисциплін і рівня їх складності, методів і засобів навчання. Індивідуальна освітня траєкторія в закладі освіти може бути реалізована через індивідуальний навчальний план.

ІНДИВІДУАЛЬНА ПРОГРАМА РОЗВИТКУ — документ, що забезпечує індивідуалізацію навчання особи з особливими освітніми потребами, закріплює перелік необхідних психолого-педагогічних, корекційних потреб/послуг для розвитку дитини та розробляється групою фахівців з обов'язковим залученням батьків дитини з метою визначення конкретних навчальних стратегій і підходів до навчання.

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН — документ, що визначає послідовність, форму і темп засвоєння здобувачем освіти освітніх компонентів освітньої програми з метою реалізації його індивідуальної освітньої траєкторії та розробляється закладом освіти у взаємодії із здобувачем освіти за наявності необхідних для цього ресурсів.

ІНКЛЮЗИВНЕ НАВЧАННЯ — система освітніх послуг, гарантованих державою, що базується на принципах недискримінації, врахування багатоманітності людини, ефективного залучення та включення до освітнього процесу всіх його учасників.

ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ — сукупність умов, способів і засобів їх реалізації для спільного навчання, виховання та розвитку здобувачів освіти з урахуванням їхніх потреб та можливостей.

ІНСТИТУЦІЙНИЙ АУДИТ — це комплексна зовнішня перевірка та оцінювання освітніх і управлінських процесів закладу освіти (крім закладів вищої освіти), які забезпечують його ефективну роботу та сталий розвиток.

ІНСТИТУЦІЙНА АКРЕДИТАЦІЯ — це оцінювання якості освітньої діяльності закладу вищої освіти.

КОНТАКТ З ДИТИНОЮ — реалізація матір'ю, батьком, іншими членами сім'ї та родичами, у тому числі тими, з якими дитина не проживає, права на спілкування з дитиною, побачення зазначених осіб з дитиною, а також надання їм інформації про дитину або дитині про таких осіб, якщо це не суперечить інтересам дитини.

КОНФЛІКТ — це наслідок невміння або небажання дорослого рахуватися з розвитком особистості в підлітковому віці і знайти підлітку нове місце поряд із собою.

КОНВЕНЦІЯ — угода між суб'єктами міжнародного права, що регулює між ними відносини через створення взаємних прав та обов'язків.

КРИВДНИК — особа, яка вчинила домашнє насильство у будь-якій формі.

КВАЛІФІКАЦІЯ — визнана уповноваженим суб'єктом та засвідчена відповідним документом стандартизована сукупність здобутих особою компетентностей (результатів навчання).

КОМПЕТЕНТНІСТЬ — динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність.

КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИТКОВІ ПОСЛУГИ (ДОПОМОГА) — комплексна система заходів супроводження особи з особливими освітніми потребами у процесі навчання, спрямованих на корекцію порушень шляхом розвитку особистості, її пізнавальної діяльності, емоційно-вольової сфери та мовлення.

МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАЦІ — унікальна тристороння організація, яка об'єднує представників урядів, організацій працівників та роботодавців задля спільної розробки політики і програм. Основними цілями МОП є захист прав у світі праці, заохочення гідної праці, посилення соціального захисту та зміцнення діалогу з питань праці.

МОНІТОРИНГ ЯКОСТІ ОСВІТИ — це система послідовних і систематичних заходів, що здійснюються з метою виявлення та відстеження тенденцій у розвитку якості освіти в країні, на окремих територіях, у закладах освіти (інших суб'єктах освітньої діяльності), встановлення відповідності фактичних результатів освітньої діяльності її заявленим цілям, а також оцінювання ступеня, напряду і причин відхилень від цілей.

МЕДІАЦІЯ — позасудова добровільна, конфіденційна, структурована процедура, під час якої сторони за допомогою медіатора (медіаторів) намагаються запобігти виникненню або врегулювати конфлікт (спір) шляхом переговорів.

МЕДІАТОР — спеціально підготовлена нейтральна, незалежна, неупереджена фізична особа, яка проводить медіацію.

МЕДІАЦІЙНА УГОДА — письмова угода учасників правовідносин про спосіб врегулювання всіх або певних конфліктів (спорів), які виникли або можуть виникнути між ними, шляхом проведення медіації. Медіаційна угода може укладатися у формі медіаційного застереження в договорі або у формі окремої угоди.

НАЦІОНАЛЬНІ ЗАКони — нормативно-правові акти, які приймаються Верховною Радою України більшістю в 226 голосів (для законів, що стосуються внесення змін до Конституції, — 300 голосів) та підписується Президентом України.

НЕПРОМИСЛОВІ РОБОТИ — всі роботи, за винятком таких, що розглядаються компетентною владою як промислові, сільськогосподарські та морські роботи.

НЕПОВНА СІМ'Я — сім'я, що складається з матері або батька і дитини (дітей).

НІЧНА РОБОТА — робота в період часу з 22:00 до 6:00.

НАВЧАЛЬНА ЛІТЕРАТУРА — електронні та паперові видання, що створені для забезпечення освітнього процесу та містять наукову, навчальну, методичну та/або практичну інформацію, спрямовану на досягнення здобувачами освіти визначених результатів навчання.

ОПІКА — форма захисту особистих і майнових прав громадян, які внаслідок певних обставин (вік, стан здоров'я) не можуть здійснювати свої права самостійно.

ОПИТУВАННЯ ДИТИНИ — безпосереднє спілкування поліцейського уповноваженого на опитування, слідчого, прокурора, адвоката, судді з метою отримання інформації про обставини правопорушення, жертвою або свідком якого стала дитина або дитини-правопорушник.

ОХОРОНА ДИТИНСТВА — система державних та громадських заходів, спрямованих на забезпечення повноцінного життя, всебічного виховання і розвитку дитини та захисту її прав.

ОБМЕЖУВАЛЬНИЙ ПРИПИС — встановлений у судовому порядку захід тимчасового обмеження прав чи покладення обов'язків на особу, яка вчинила домашнє насильство, спрямований на забезпечення безпеки постраждалої особи.

ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС — система науково-методичних і педагогічних заходів, спрямованих на розвиток особистості шляхом формування та застосування її компетентностей.

ОСВІТНЯ ДІЯЛЬНІСТЬ — діяльність суб'єкта освітньої діяльності, спрямована на організацію, забезпечення та реалізацію освітнього процесу у формальній та/або неформальній освіті.

ОСВІТНЯ ПОСЛУГА — комплекс визначених законодавством, освітньою програмою та/або договором дій суб'єкта освітньої діяльності, що мають визначену вартість та спрямовані на досягнення здобувачем освіти очікуваних результатів навчання.

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА — єдиний комплекс освітніх компонентів (предметів вивчення, дисциплін, індивідуальних завдань, контрольних заходів тощо), спланованих і організованих для досягнення визначених результатів навчання.

ОСОБА З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ — особа, яка потребує додаткової постійної чи тимчасової підтримки в освітньому процесі з метою забезпечення її права на освіту.

ОРГАН ПРОБАЦІЇ — центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері пробації.

ПІКЛУВАННЯ — забезпечення особистих прав (як майнових, так і немайнових) та інтересів осіб (мається на увазі неповнолітніх осіб, які є сиротами чи позбавлені батьківського піклування, а також фізичних осіб, цивільна дієздатність яких є обмеженою) дієздатною особою, яку призначено піклувальником.

ПРАВА ДИТИНИ — система можливостей, які необхідні особі для її комплексного та цілісного розвитку в умовах і відповідно до вимог середовища, беручи до уваги незрілість дитини.

ПРИЙОМНА СІМ'Я — сім'я, яка добровільно взяла із закладів для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, від 1 до 4 дітей на виховання та спільне проживання.

ПОСТРАЖДАЛА ДИТИНА — особа, яка не досягла 18 років та зазнала домашнього насильства у будь-якій формі або стала свідком (очевидцем) такого насильства.

ПСИХОЛОГІЧНЕ НАСИЛЬСТВО — форма домашнього насильства, що включає словесні образи, погрози, у тому числі щодо третіх осіб, приниження, переслідування, залякування, інші діяння, спрямовані на обмеження волевиявлення особи, контроль у репродуктивній сфері, якщо такі дії або бездіяльність викликали у постраждалої особи побоювання за свою безпеку чи безпеку третіх осіб, спричинили емоційну невпевненість, нездатність захистити себе або завдали шкоди психічному здоров'ю особи.

ПРОГРАМА ДЛЯ КРИВДНИКА — комплекс заходів, що формується на основі результатів оцінки ризиків та спрямований на зміну насильницької поведінки кривдника, формування у нього нової, неагресивної психологічної моделі поведінки у приватних стосунках, відповідального ставлення до своїх вчинків та їх наслідків, у тому числі до виховання дітей, на викорінювання дискримінаційних уявлень про соціальні ролі та обов'язки жінок і чоловіків.

ПРОГРАМА ДЛЯ ПОСТРАЖДАЛОЇ ОСОБИ — комплекс заходів, спрямованих на позбавлення емоційної залежності, невпевненості у собі та формування у постраждалої особи здатності відстоювати власну гідність, захищати свої права у приватних стосунках, у тому числі за допомогою уповноважених органів державної влади, органів місцевого самоврядування.

ПРОТИДІЯ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ — система заходів, що здійснюються органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями, а також громадянами України, іноземцями та особами без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах, та спрямовані на припинення домашнього насильства, надання допомоги та захисту постраждалій особі, відшкодування їй завданої шкоди, а також на належне розслідування випадків домашнього насильства, притягнення до відповідальності кривдників та зміну їхньої поведінки.

ПРОФІЛАКТИЧНИЙ ОБЛІК — здійснення уповноваженими підрозділами органів Національної поліції України організаційно-практичних заходів щодо контролю за поведінкою кривдника з метою недопущення повторного вчинення домашнього насильства, за дотриманням ним тимчасових обмежень його прав та виконанням обов'язків, покладених на нього у зв'язку із вчиненням домашнього насильства.

ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ — інтелектуальна, творча діяльність педагогічного (науково-педагогічного) працівника або самозайнятої особи у формальній та/або неформальній освіті, спрямована на навчання, виховання та розвиток особистості, її загальнокультурних, громадянських та/або професійних компетентностей.

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПОСЛУГИ — комплексна система заходів з організації освітнього процесу та розвитку особи з особливими освітніми потребами, що передбачені індивідуальною програмою розвитку та надаються педагогічними працівниками закладів освіти, інклюзивно-ресурсних центрів, іншими фахівцями.

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД — комплексна система заходів з організації освітнього процесу та розвитку дитини, передбачених індивідуальною програмою розвитку.

ПРОБАЦІЯ — система наглядових та соціально-виховних заходів, що застосовуються за рішенням суду та відповідно до закону до засуджених, виконання певних видів кримінальних покарань, не пов'язаних з позбавленням волі, та забезпечення суду інформацією, що характеризує обвинуваченого.

ПРОБАЦІЙНА ПРОГРАМА — програма, що призначається за рішенням суду особі, звільненій від відбування покарання з випробуванням, та передбачає комплекс заходів, спрямованих на корекцію соціальної поведінки або її окремих проявів, формування соціально сприятливих змін особистості, які можливо об'єктивно перевірити.

РАТИФІКАЦІЯ — затвердження вищим органом державної влади (в Україні Верховною Радою) міжнародного договору та згода на його обов'язковість для держави.

СЕКСУАЛЬНЕ НАСИЛЬСТВО — форма домашнього насильства, що включає будь-які діяння сексуального характеру, вчинені стосовно повнолітньої особи без її згоди або стосовно дитини незалежно від її згоди, або в присутності дитини, примушування до акту сексуального характеру з третьою особою, а також інші правопорушення проти статевої свободи чи статевої недоторканості особи, у тому числі вчинені стосовно дитини або в її присутності.

САМОПЛАГІАТ — оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів.

СТОРОНИ МЕДІАЦІЇ — фізичні, юридичні особи або групи осіб, які звернулися до медіатора (медіаторів) чи суб'єкта, що забезпечує проведення медіації, з метою запобігання виникненню або врегулювання конфлікту (спору) між ними шляхом проведення медіації та уклали договір про проведення медіації.

СУБ'ЄКТИ ПРОБАЦІЇ — засуджені, щодо яких за рішенням суду та відповідно до закону застосовуються наглядові, соціально-виховні заходи, та обвинувачені, щодо яких органом пробації готується досудова доповідь.

ТЕРМІНОВНИЙ ЗАБОРОННИЙ ПРИПИС СТОСОВНО КРИВДНИКА — спеціальний захід протидії домашньому насильству, що вживається уповноваженими підрозділами органів Національної поліції України як реагування на факт домашнього насильства та спрямований на негайне припинення домашнього насильства, усунення небезпеки для життя і здоров'я постраждалих осіб та недопущення продовження чи повторного вчинення такого насильства.

ФІЗИЧНЕ НАСИЛЬСТВО — форма домашнього насильства, що включає ляпаси, стусани, штовхання, щипання, шмагання, кусання, а також незаконне позбавлення волі, нанесення побиттів, мордування, заподіяння тілесних ушкоджень різного ступеня тяжкості, залишення в небезпечі, ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані, заподіяння смерті, вчинення інших правопорушень насильницького характеру.

ФАБРИКАЦІЯ — вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях.

ФАЛЬСИФІКАЦІЯ — свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень.

ХАБАРНИЦТВО — надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі.

Навчальне видання

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛІВ ЮВЕНАЛЬНОЇ ПРЕВЕНЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ЩОДО ЗАХИСТУ ПРАВ ДІТЕЙ

ХРЕСТОМАТІЯ

Матеріали, що включені в дану хрестоматію, були підібрані відповідно до цілей, що стосуються питань нормативно-правового забезпечення діяльності підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України щодо захисту прав дітей, спрямовані для застосування в навчальному процесі Одеського державного університету внутрішніх справ, слугують для формування у здобувачів вищої освіти теоретичних знань з розуміння становлення та розвитку механізму захисту прав дитини в Україні та світі; вивчення сучасного ювенального права України; зростання професійного юридичного рівня; застосування у практичній діяльності працівників підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України; зростання рівня правосвідомості та правової культури або для самоосвіти.

Технічне редагування Ю. Назарова

Обкладинка А. Юдашкіна

Верстка Н. Ковальчук

Г Е Л Ь В Е Т И К А
ВИДАВНИЧИЙ ДІМ

WWW.HELVETICA.UA

Підписано до друку 29.12.2022 р. Формат 60x84/16.

Папір офсетний. Гарнітура DIN. Цифровий друк.

Ум. друк. арк. 29,76. Наклад 300.

Замовлення № 0123-013.

Віддруковано з готового оригінал-макета.

Видавництво і друкарня – Видавничий дім «Гельветика»

65101, Україна, м. Одеса, вул. Інглєзі, 6/1

Телефони: +38 (095) 934 48 28, +38 (097) 723 06 08

E-mail: mailbox@helvetica.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи

ДК № 7623 від 22.06.2022 р.

Матеріали, що включені в дану хрестоматію, були підібрані відповідно до цілей, що стосуються питань нормативно-правового забезпечення діяльності підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України щодо захисту прав дітей, спрямовані для застосування в навчальному процесі Одеського державного університету внутрішніх справ. Ці нормативні документи сприятимуть формуванню у здобувачів вищої освіти теоретичних знань з розуміння становлення та розвитку механізму захисту прав дитини в Україні та світі, вивченню сучасного ювенального права України, зростанню професійного юридичного рівня, рівня правосвідомості та правової культури, застосуванню у практичній діяльності працівників підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України або слугуватимуть для самоосвіти.